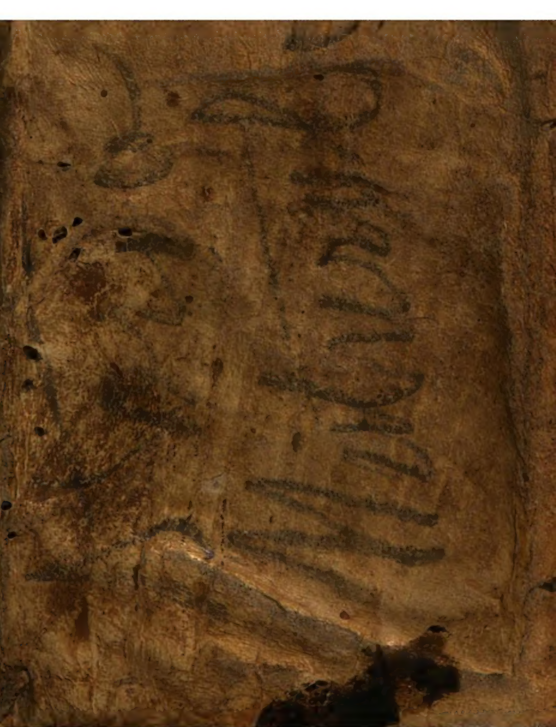

PEDANII

DIOSCORIDIS

ANAZARBEI, DE MEDICA MATERIA LIBRI SEX,

Ioanne RVELLIO Suessionensi interprete.

HIS ACCESSIT, PRAETER Pharmacorum simplicium catalogum, copiosus omnium fermé medelarũ siue curationum Index.

VENETIIS.
DOMINICVS LILIVS EXCVDEBAT.
M. D. L.

NAENIA IN OBITV RVELLII.

Cesserat è uiuis ad celsa Ruellius astra.
Constiteratq; alti clarus in arce patris:
Cùm periisse hominem rata Mors, ait, Ecce triũphe
Clamet io, cuicui uictima grata cadit.
Vicimus, en nostras toties qui eluserat arteis,
Qui toties mortem uicerat, interijt.
Ast ubi in ore uirùm uersari auditq; uidetq;,
Hunc magis atq; magis uiuere, uicta fremit.
Cui pæam, quibus ortus erat mihi redditur astris,
Quemq; putas uictum, bina trophæa refert.
Prima, quòd olim animas mille atro depulit orco:
Altera, quòd moriens nunc quoq; mille rapit:
Nempe Dioscoride Romana per oppida ducto,
Cui toga, cui potior lingua Latina, sua est.
Cætera quid memorem uicturi scripta laboris,
Naturam & stirpes, pharmacaq; omne genus?
Non uillas, nec equos, nec curam diuitis agri,
Nullaq; uitæ hominis commoda præterijt,
Quæ non tractarit, sapientibus edita Graijs,
Quæ non reddiderit, uel meliora suis.
Vtq; mage inuideas, dicam amplius, edidit annis
A mille haud quisquam tanti opus ingenij.

EPITAPHIVM
Ioannis Ruellij, Diony-
ſio Corronio au-
thore.

Hic ſitus eſt, in quo uiguit medicina, Ruellus:
In quo naturæ notitia, atque poli.
In quo prima fuit dos, Graium uertere ſcripta
In Latium, ac Latio ſcribere digna Ioue.
Olim erat affinis, nunc eſt conuiua deorum,
Præmiáque illa ſui grata laboris habet.

PEDANII DIOSCORIDIS ANAZARBEI, DE *Medicinali materia, libri primi præ=fatio,*

Ioanne RVELLIO Suesſionenſi interprete.

QVANQVAM, *amiciſsime Aree, complures non ueterũ modò, ſed recentiorum quoque, de medicamentorum compoſitione, uiribus, atque probatione cõmentati ſunt: nobis tamen nec uanum, nec à ratione abhorrentem impetũ animi ad hoc opus inceßiße, tibi oſtendere tentabimus: quòd eorum nõnulli abſolutum nihil ediderũt, alÿ quàm plurima, quæ auditu percunctando didicerant, ſcriptis tradiderunt.* Siquidem Bithynus Iolas & Heraclides Tarentinus, *omiſſa prorſus herbarum tractatione, rem ſanè quàm paucis perſtrinxerunt. Neq; uerò omnes illi de metallicis quicquam rebus*

aut odoramentis memoriæ prodiderunt. Crateuas autem herbarius, & Andreas medicus, qui cæteris diligentius hac in parte uersati uidentur, radices multas apprimè utileis, herbasq; haudquaquã adnotatas, reliquerunt. Veruntamen priscorum subscribere oportet sententijs: quos, etsi pauca ipsis referantur accepta, magnam tamen impendisse diligentiam constat. Iunioribus minus assentiendum: è quibus Iulius Bassus, & Niceratus, & Petronius Niger, & Diodotus, Asclepiadæ omnes, medicinalẽ materiam vernaculam cognitamq; vulgò, dignam censuerunt, quæ ab ipsis literis exactè mãdaretur: & vt medicamẽtorum vires probationesq; cursim complexi, sic nullo experimento eorum effectus colligentes, inani uerò reddendarum causarum studio verba fundentes, alia pro alijs scriptitando, rem in aceruum congeriemq; controuersiarum extulerunt. Siquidem, qui inter eos egregius habetur Niger, euphorbium, nascẽtis in Italia, chamæleæ succum esse contendit: androsæmonq; eandem herbam cum hyperico esse. quinetiam aloẽ in Iudæa fossilem nasci, & pleraq; his similia exponit, reclamante euidentia, quæ prorsus veritati refragantur. Quibus coniectura colligi potest, ea non oculata fide, sed narratione potius ab alijs accepisse. In ordine ijdem ipsi aberrarunt, partim eorum discrepanteis nullaq; cognatione coniunctas vireis collidentes: partim per elementa literarum scripta in ordinem digerentes,

quò facilius memoriæ mandarentur, genera & eorum effectus à ſua cognatione diſiungentes. Nos uerò ab iuuentute, ut ita dicam, iuuenta, iugi deſiderio cognoſcendæ materiæ allecti, permultis regionibus peragratis (nec enim neſcis nos militarem uitam exegiſſe) tuo hortatu commentationem in ſex libros contulimus: quod opus tibi dicamus, Aree, animi gratitudine obſequentes, ob eum, quo nos proſequeris, affectum. Etenim natura cùm in omnes eruditione excultos, tum uerò in eos quibus cum tibi eiuſdem artis neceſſitudo intercedit, pronus ad amicitiam eſſe ſoles, in nos etiam aliquantò peculiarius. Enimuero non parum præbet tuæ probitatis argumẽtum, optimi viri Licinij Baſſi ſingularis erga te amicitia: quam unà nobiſcum degentes nouimus, cùm mutuam inter vos beneuolentiam æmulatione dignam intueremur. Admonitum autem te uelim, eosq;, qui in hoſce commentarios incident, ne in uerbis facultatem noſtram æſtimetis, ſed potius adhibitam rebus cum peritia curam. Etenim plurima viſu ipſi exactiſſimè cognouimus: quædam etiam ex ea, de qua inter omnes conuenit, hiſtoria, percunctationeq; rerum apud ſingulos vernacularum diligenter accepimus. Dabimus igitur operam, ut differenti ab alijs ordine tradito, genera medicinarum uireſq; deſcribantur. Quòd autem neceſſario ſit medicamẽtorũ ratio, nemo eſt fermè qui ignoret: quòd ea & toti arti coniuncta ſit, vniuerſiſq; eius par-

Dioſcoridis cognoſcendorum ſimplicium ſtudium.

tibus efficax adminiſtret auxilium. Quare per medicamentorum compoſitiones atque miſturas, & facta in morbis pericula extendi, & incrementum capeſſere poteſt, quàm plurimum conferente ſingulorum medicaminum cognitione. Quinetiã uernaculam familiaremq; materiam complectemur, ut perfecta ſit quæ à nobis relinquetur doctrina. Verũ in primis curam impẽdere oportet, ut ſuis temporibus ſingula & demetantur & recondantur. certè pro horum ratione aut ualent uiribus, aut euanido nulloq; munere funguntur. Serena igitur cœli conſtitutione demetenda ſunt. Magni ſiquidem refert inter colligendum, ſi uel ſqualores uel imbres infeſti ſint: quemadmodum ſi loca, in quibus prodeunt, cliuoſa, & uentis expoſita ſint & perflata, frigidaq; & aquis carentia: in his enim locis uires eorum longè ualidiores intelliguntur. Contrà, quæ in campeſtribus, riguis, & opacis, cæterisq; locis à uento ſilentibus enaſcuntur, plerunq; degenerant, & minus uiribus ualent: multoq; magis, ſi non ſuo tempore nec opportunè colligantur, aut ſi per imbecillitatem intabuerint. Neq; ignorandũ, ſæpe pro peculiari loci natura, aut anni clemẽtia, maturius aut ſerius adoleſcere. Nõnulla propria ui, hyeme florẽt, et folia pariunt: quædam bis anno florifera. Quare cui in animo eſt horum peritiam aſſequi, neceſſe eſt eum prima germinatione ſolo emergẽtibus, adultis & ſeneſcentibus adeſſe. Nã qui pullulanti herbæ dũtaxat

adſtiterit, adultam cognoſcere non poteſt: neq; qui adultam tantùm inſpexerit, nuper erumpentem no ſcet. Quo fit, ut propter mutatam foliorum faciẽ, caulium proceritates, florum ſeminiſq; magnitudinem, & id genus alias peculiares notas, nõnulli, qui olim has rerum uarietates non perſpexerũt, magno in errore uerſentur. Quæ cauſa etiam nonnullis ſcriptoribus impoſuit, qui herbas quaſdam, uerbi gratia, gramen, quinquefolium, & tuſsilaginem emittere florem, fructum et caulem negant. Ergo qui ſæpius ad uiſendas herbas & earum natales ſe contulerit, earum cognitionem maximè conſequetur. Scire etiam nõ conuenit, ſola ex herbaceis medicaminibus ueratri genera, nigrum, inquam, & candidum multis educare annis: reliqua à trimatu inutilia. Quæ uerò fruticoſa ſunt, ſicut ſtœchas, trixago, polium, abrotonũ, ſeriphum, abſynthium, hyſſopum. & alia id genus ſemine prægnantia demetãtur flores quoq; antea, quàm ſponte ſua decidant. fructus autem, ut maturi decerpantur neceſſe eſt. & ſemina, ubi ſiccari cœperint, priuſquam defluant. Herbarum ſuccus & foliorum elici debet, germinantibus tum primum cauliculis. Lac & lacrymæ excipiantur, inciſo per ſummum adoleſcentiæ uigorẽ caule. Radices, & linquamenta, corticéſue ut recondãtur, eximere cõuenit cùm herbæ ſuis folijs exuuntur. Siccantur etiam expurgatæ inibi, locis aſperginem nõ redolentibus: ſed quæ luto aut puluere ſunt obſitæ,

aqua elui debent. Flores & omnia quæ iucundum odorem efflant. arculis tiliaceis, nullo situ obductis, reponantur. Nonnunquam charta aut folijs semina, vt perennent, aptè inuoluuntur. Liquidis medicaminibus densior materia, argentea, vitrea aut cornea conuenit. Fictilis etiam, si modò rara non sit, accõmodatur: et lignea, præsertim è buxo: sed ænea vasa ocularijs medicamẽtis liquidisq́;, & omnibus ijs, quæ aceto, pice liquida, aut cedria cõponũtur. Adipẽ autẽ & medullas stagneis vasis recõdi cõuenit.

Iris. Cap. I.

RIS *à cœlestis arcus similitudine nomẽ accepit. Folia fert gladioli, sed maiora, latiora, et pinguiora. Flores ĩ caule æqualibus inter se spatijs distant, in*
κ μήλι= *curui, varij: siquidem candidi,*
ι, πõ μέ *pallentes, ✻ lutei, purpurei, aut*
λανα.
✻ στε= *cœrulei conspiciuntur: qua diuersi coloris specie, qua*
ναί, *id dam cœlestis arcus imago repræsentari videtur. Ra*
est, soli= *dices subiacẽt geniculatæ, ✻ duræ, odoratæ: quæ fru*
la. *statim dissectæ, in vmbra siccantur, & traiectæ li*
ε τῆ γέ *no reconduntur. Melior est Illyrica, & Macedoni*
η πυρώ= *ca: & inter has laudatissimas, quæ pumila ferè et*
ρίζω, id *densa constat radice, frangenti contumax, subru*
est, gu= *fo colore, ✻ gustu amaro, odore perquàm syncero,*
stu fer= *ita vt nullum prorsus situm redoleat: quæ dum tun*
entiore. *ditur, sternutamenta mouet. Secundum locum ha*

bet Africana, candicans, gustuq; amara. Teredines in uetustate sentiunt, tunc tamen odoratiores reddi solent. Vis omnibus excalfactoria, extenuans, contra tussim efficax: humorum qui ægrè reijciuntur crassitiem digerunt, bilem crassamq; pituitam ex hydromelite drachmis septem epotæ purgant, somnum conciliant, lacrymas ciunt, torminibus medentur. Eædem potæ ex aceto auxiliantur serpentium ictibus, lienosis, conuulsis, perfrictionibus, horroribus, & quibus genitura effluit: menses ex uino potæ pellunt. Decoctum earum, fœminarum fotibus vtiliter imponitur, ad emolliendos locos, laxandaq; in eis venarum spiracula. ischiadicis infunditur, fistulas, ac sinus carne explet. Radices ex melle glãdis modo subditæ, partus extrahunt: quin etiam coctæ & illitæ, strumas, veteresq; duritias emolliunt. Siccæ quoque vlcera replent, & cum melle purgant. nudata ossa corpore operiunt doloribus capitis, cum aceto & rosaceo magna vtilitate illinuntur. Admotæ cum albo veratro, & duabus mellis partibus, lẽtigines et uitia cutis in facie à sole cõtracta emaculat: pessis, malagmatis, et acopis inseruntur. In uniuersum, magni ad omnia usus.

ANNOTATIO.

Censetur Galanga officinarũ. Nec enim Acori genuinam aut faciem aut naturam obtinet, quam uulgus herbariorum hoc nomine solet indicare.

Acorum. Cap. II.

ACorum folia iridis habet, angustiora tamen: radices non dissimiles, complicatas, non in rectum sed obliquum actas, & summo cæspite sparsas, geniculis interceptas, albicantes, gustu acres, odore non ingratas. Optimum est densum, candidũ, plenum, carie non exesum, odoratũ, cuiusmodi Colchidicum & Galaticum, quod aspletion dicunt. Radici uis calfactoria. Decoctum potu urinam cit: prodest lateris doloribus, & iocineris atque thoracis: item torminibus, uulsis, ruptis: lienem absumit, urinæ stillicidio & serpentum ictibus auxiliatur, insidentibus ad muliebres affectus iridis modo utiliter imponitur, oculorum caligines succo discutit, antidotis radix magno usu commiscetur.

Meum. Cap. III.

MEon, quod Athamanticum uocant, in Macedonia & Hispania plurimum gignitur, * anetho folijs & caule simile, sed eo crassius. binũm ferme cubitorum altitudine attollitur, sparsis in obliquum rectumq; radicibus, longis, tenuibus, odoratis, linguam excalfacientibus. Quæ feruefactæ ex aqua, uel tritæ citra coctionem, præclusorum renum uesicæq; farctæ uitia potu leniunt, urinæ difficultati medentur, stomachi inflationes discutiunt. Torminibus, affectæ uuluæ, articulorum doloribus, atque fluxionibus pectoris, tritæ cum melle in eclegmate auxiliantur, sanguinem

Plini- aniso -bet: ac etiam arcello com- -ment. te- -de, Græ quidã -etustis- -mi codi -es. quæ diuersi- -as fa- -it, ut -ualis -erba sit Meon, -on faci -e quis -dicerit.

per menstrua pellunt, desectionibus feruefactæ: infantibus autem illitæ imo uentri, urinas mouent: quòd si plus quàm deceat ex his bibatur, caput dolore afficiunt.

Cypirus. Cap. IIII.

CYpirus, quem aliqui erysisceptrum, vt aspalathum appellant, folia fert porraceis proxima, sed longiora & exiliora: caulem odorati iunci, cubitalem aut maiorem angulosum, in cuius cacumine minuta folia cum semine exoriuntur: radices, quarum in medicina est usus, cohærentes inter se, oleis oblongis similes, aut rotundæ, nigro colore, suaui odore, amaro gustu. In *lacunosis, palustribus & cultis enascitur.* Optima *est grauissima, densa, fractu contumax, plena & aspera, odoris cum quadam acrimonia iucundi, qualis est* Cilicia, Syriaca, *& quæ à* Cycladibus *insulis petitur.* Huic *calida vis inest.* Venarum *spiracula laxat, urinam ciet, ad calculos aquamq; subter cutem utilissimè bibitur, aduersus scorpionum ictus remedio est, perfrictionibus vuluæ et præclusionibus fotu prodest, pellit mēses.* Contra *ulcera oris etiam si depascant uorētq;, farina eius efficax est.* Malagmatis *calfacientibus, et unguentorum spissamentis bene adijci solet.* Aliud *cypiri genus tradunt in* India *nasci, gingiberis effigie, quod manducatum croci uim reddit, gustu amaro sentitur, & illitum præsentem psilothri tum exhibet.*

Cardamomum. Cap. V.

CArdamomum optimum est, quod est comagene, Armenia, Bosphoróque deuehitur: in India quoque, & Arabia prouenit. Eligi debet plenum, frangenti contumax, occlusum, farctumq; (quod enim huiusmodi non est, exoletum iudicatur) & gustu acre, subamarum, & odore caput tentans. Excalfactoriam uim habet, potumque ex aqua facit ad comitiales, ischiadicos, tusses, neruorum resolutionem. Item ad rupta, uulsa, tormina: latas uentris tineas excutit. Ex uino autem potum, renibus, difficultati urinæ, à scorpione ictis, neq; non omnibus uenenum uibrantibus, auxilio est. Cum cortice radicis lauri epota drachma calculos cõminuit, partus suffitu enecat, scabiem ex aceto illitum adimit. Et ad unguentorum spissamenta additur.

Nardum. Cap. VI.

DVo nardi genera: unum Indicum, alterum Syriacum appellatur, non quòd in Syria proueniat, sed quòd montis, in quo oritur, pars una ad Syrios, pars altera ad Indos flectitur. Ex hoc Syriaci genere præcipuum est recens & leue, largam gerens comam, flauum colore, perquàm odoratum, ac cyperum redolens, breui spica, amaro sapore, linguam siccante, quod diu in sua odoris gratia permaneat. Ex Indicis autem nardum quoddam Gangitis uocatur, à fluuio Gange, apud quem enascitur, montem præterfluente: quod genus ob multam

loci, in quo prodit, uliginem, uiribus infirmius est, atque procerius adolescit, plures ferens spicas ab unica radice comosas, unáque conuolutas, ac grauiter olentes. Montanum autem odoratius, spica breui ac mutila, odore cypero uicino, cæteras habens Syriaci dotes. Est & genus quoddam, cui Sampharitico nomen locus indidit, frutice breui, in magnas se spargens spicas, candidiore interim medio caule, hircorum uirus supra modum redolente: quod improbatur. Madefactum uendi solet: quod uitium ex eo deprehenditur, quòd candida sit spica, & squalida, ✱ nulloq; puluere obsita. Adulteratur stilbio cum aqua, aut palmeo uino, inspissationis ponderisque causa inspirato. Intueri autem oportet si lutum radicibus insideat, & incerniculo puluerem excutere, eluendis manibus utilem. Vim habent excalfactoriam, & exiccantem. Vrinam mouent, aluum potu sistunt, vuluæ profluuia, saniémque apposita supprimunt. Nauseæ ex aqua frigida auxiliantur, & stomachi rosionibus, inflationi, iocineri, regio morbo, renum uitiјs. Aquæ autem incoctæ fotu ad insessum, vuluæ inflammationibus medentur: ad glabras oculorum genas ualēt: si quidem eas ad densiorem pilum reducunt. perfusis humore corporibus insparguntur. Miscentur antidotis, & in fictili nouo non picato ad ocularia medicamenta reconduntur, trita in farinam, & cū uino in pastillos coacta.

✱ καὶ μὴ ἔχειν το χνοῦν, id est, & quod natiua careat lanugine.

Nardum Celticum. Cap. VII.

Celticum nardum nascitur in Liguriæ Alpibus, saliunca patrio nomine appellatum, prouenitq; in Istria. Exiguè fruticat, & cum radicibus in manuales fasciculos componitur. Folia habet oblonga, colore in flauum languido, florem luteum. Cauliculorum & radicum duntaxat usus est, & odoris suauitas: unde pridie fasciculos aqua abluere expedit, & exempta terra pauito solo atq; humenti subiecta charta reponere, postridiæ repurgare. siquidē utile, cum aceroso, alienoq; propter humoris uim, nō excutitur. Adulteratur imposita herba simili, quæ hirculus uocatur, ab odoris grauitate, sed facilis cognitio: nāq; herba cādidior est, sine cauliculo, minoribus folijs, radice neq; amara, neq; odorata, vti verum nardum est. Itaque radices, atque cauliculi, abiectis folijs triti secernuntur, uino excipiuntur, digeruntúrque in pastillos, & ita fictili nouo diligenter operto, asseruari debent. Laudatur maximè recens, iucundi odoris, radice numerosa cohærens, plenum, nec fragile. Ad eadem, quæ Syriacum pollet: sed vehementius urinam cit, & stomacho utilius est. Inflammationibus iocineris, & felle suffusis auxiliatur. Contra stomachi inflationes, cum absynthij decocto bibitur: item aduersus lienem, renum & uesicæ uitia, & uenenatos ictus, ex uino. Additur in malagmata, potiones, & calfacientia unguenta.

Montanum

Montanum nardum. Cap. VIII.

Montanum nardum, quod ab aliquibus thylacitis, & niris appellatur, in Cilicia, *& Syria nascitur, surculo & folijs eryngij similibus, minoribus, minimè tamē spinosis, asperisq;.* Radicibus *binis nititur, aut pluribus, nigris, odoratis, ceu hastulæ regiæ, sed longè gracilioribus, & longè minoribus.* Neque *caulem, neque fructum, neque florē profert.* Ad *eadem, ad quæ* Celticum, *efficax.*

ANNOTATIO.

* Minoribus.] Fuchsius in opere de Stirp. maioribus legendum suspicatur. Plinius, qui hinc omnia mutuatus est, mollioribus habet quod sanè utrunque herbæ, quàm aptissimè quadrat.

*Cyrino hyoscyami.] Id est, flori hyoscyami, qui ueri cyrini, quem domesticæ punicæ florem esse nouimus, aliquam exprimit effigiem, ut in eius descriptione autor est Dioscorides.

Asarum. Cap. IX.

*Asarum, quod & ipsum aliqui syluestre nardum appellant, hederæ folijs * minoribus multò, rotundioribusq;, floribus * cytino hyoscyami similibus, purpureis, inter folia proximè radicē emicantibus, odoratis, in quibus semen acinosum. [Cauliculos habet angulosos, asperos, & molles] radices numerosas, geniculatas, te-* Deest in Græco.

nues, obliquas, gramini non dißimiles, longe tamen graciliores: odoratas, excalfacientes, & quæ linguam uehementer mordent. Excalfactoriam uim habet: vrinam cit, hydropicis & uetusto coxendicum dolori prodest. Radices senis drachmis ex aqua mulsa potæ, menses trahunt, & ueratri albi modo purgant. In vnguenta additur. Vmbrosis montibus prouenit, sed plurimum in Ponto, Phrygia. Illyrico, & Italiæ Iustiniensi agro.

ANNOTATIO.

*Maioribus] Rectius forte minoribus legas, ut Ruellius quoque monuit. Flores siquidẽ Valerianæ nũc dictæ, quam Phu esse omnes ferè suspicantur, Narcissum effigie expresßisßime quidem referunt, eo tamen longe sunt minores: ni fortè soli diuersitati id imputandum censeas.

Phu. Cap. X.

*Phu, quod & aliqui syluestræ nardum appellant, nascitur in Ponto, folio *olusatri, aut elaphobosci, caule cubitali, aut altiore, læui, cauo, molli, in purpuram vergente, geniculis intercepto, floribus narcisso proximis, *maioribus, tenerioribus, & ex albicante purpureis: radice superius addigiti minoris craßitudinem, ex obliquo uillosa in nigri ueratri aut iunci odorati modum: capillamentis inuicem contextis, flauescentibus, odoratis, cum quadam odoris grauitate nardum æmu*

*Hippo selini.

lantibus. Excalfacit, *urinam mouet, si sicca potui detur.* Decoctum *eadem præstare potest, ad lateris etiam dolorem efficax, menses cit, antidotis inseritur.* Adulteratur *radice rusci ammista: sed maleficium deprehenditur quoniam hæc dura est, & frangenti contumax, sine ulla odoris gratia.*

Malabathrum. Cap. XI.

MAlabathrum *arbitrantur aliqui esse* Indici *nardi folium, falsi quadam odoris cognatione: per multa enim nardum olent, quemadmodum phu, asarum, niris. secus autem res se habet.* Năque *malabathrum folium, sui generis est, quod* Indicæ *gignunt paludes, lentis palustris modo innatans aquis, sine radice.* Id *collectum statim lino transsuitur, & siccatum reconditur.* Tradunt *siccatis æstiuo feruore, aquis, humum aridis fruticibus uri: quod ubi non euenerit, ne amplius quidem renasci.* Laudatur *recens, ex candido nigricans, integrum, nec fragile odore caput feriens, quod diu in sua ui odore permaneat, et nardũ sapore imitetur, nullo salis gustu.* Infirmum *uerò & minutim contusum, præsertim si cariosum virus olet, vitiosum est.* Easdem *nardo sortitur uires, sed efficacius omnia præstat.* Vrinam *uehementius ciet, ac stomacho magĩ prodest malabathri uis.* Lippitudinibus, *inflãmationibusq; tritũ et in uino feruefactum cõmodè illinitur: subditũ linguæ, oris halitũ et suauitatẽ commendat.* Vestium *quoque odorem interpositum*

seruat, & ab erosione tuetur.

ANNOTATIO.

Officinis falso Cinnamomum hodie dicitur. Est enim earum Cassia, non quam hic Dioscorides, cui, sicut & alijs ueteribus, fuit incognita, sed Actuarius libro de Composit. medic. depinxit.

Cassia. Cap. XII.

*CAssia, cuius complura sunt genera, iuxta odoriferam Arabiam gignitur, crassi corticis sarmento, folijs piperis. Eligenda est fulueſcens, pulchri coloris, coralli æmula, perquàm angusta, longa, crassa, & fistulosa, gustu mordēs & * cum aliquanto feruore adstringens, aromatica, uinoso odore, cuiusmodi est, quæ ab incolis, achy appellatur, ab Alexandriæ negotiatoribus, daphnitis. Huic præfertur crassa, purpurea, & nigricans, Zigir cognomine, quæ rosam odore imitatur, præcipui in medicina usus. Secundum locum tenet antedicta. Tertia, cui Museletico blasto, id est germini, cognomen est. Reliquæ uiles, & quæ * aphemum dicitur, nigra, insuauis, cortice tenui, ac rimoso: & quæ darca, & citto uocitatur barbaro nomine. Similior, huic est pseudocassia, quàm ut explicari possit, quæ gustu coarguitur, cum nec acris, nec odorata sit, hærentemq́; medullæ corticem habeat. Inuenitur etiam lata quædam fistula, mollis, leuis, surculosa, quæ antedictæ præfertur. Damnatur candicās,*

* μετὰ πολλῆς id est, cū multo.

* Græcus asyphemon.

ſcabra, hircinum uirus redolens, & quæ tenui fiſtu la, & ſcabra cute ſit. Vim obtinet calfaciendi, urinam ciendi, ſiccandi, & leniter adſtringendi. Conuenit ad medicamenta oculorum, quæ præſtandæ claritatis gratia concinnantur, & ad malagmata. Lentigines tollit cum melle illita, menſes trahit, contra uiperarũ ictus pota auxiliatur, aduerſus inteſtinas inflãmationes omneis et renum uitia, pota proficit. Fœminis in ſolio deſidentibus, aut ſuffimentis, prodeſt ad dilatationem uuluæ. Ea duplo pendere medicamẽtis miſta, cinnamomi uicem ſupplet, ſi ipſum deſit: nam eoſdem effectus præbet, ad plurima perquàm utilis.

Cinnamomum. Cap. XIII.

CInnamomi genera plura, patrium ſibi nomen uendicantia. Præfertur tamen Moſyliticum, quòd caſsiæ, cui Moſyliti nomen eſt, aliquam referat effigiem. Sed in eo genere recens, nigrum, ex uinoſo in cinereum uergens, læue, tenuibus ramulis, ac frequentibus nodis cinctum, perquàm iucundè olẽs, Optimi ferè indicium, iucundi odoris proprietate cõſtat. Inuenitur enim cũ optimo, eoq; quod peculiare eſt, odor rutæ aut cardamomo proximus. Inſuper acre, mordens, & cum calfactione quadãtenus ſalſum, quod non citò confricanti aſperum, aut fricãti lanuginoſum, læuibus tamen internodijs appareat. Si certior fieri uoles, uellito ab radice ſurculum. facilis eſt huiuſcemodi probatio: nãq; fragmenta miſcel

linea quædam esse videntur. Quæ autem melius spirant, suo halitu cùm nares primum consuluntur. olfactum explentia, deterioris dignotionem impediunt. Est etiam montanum, crassum, pumilum, fuluescens admodum. Tertium à Mosylitico, perquàm suauiter olet. nigrum, fruticosum, paucis intercedentibus geniculis. Quartum, fungosum, candicans. aspectu tuberosum, vile, ac friabile, magnã habens radicem, quæ caßiam planè repræsentat. Quintum genus, odore nares feriens, subrufum & cortice fuluæ caßiæ simile, tangenti firmum, minus neruosum, densa radice firmatum. Iis quæ thuris, caßiæ, myrti, aut amomi odorem spirãt, minus suauitatis inest. Deligito scabrum, album, rugosum: at læue, & lignosum circa radicem, vt inutile reÿcito. Est etiamnum simile aliud, cui pseudocinnamomo cognomen est, vile, inualidi odoris, solutarumq; uirium. Vocatur etiam zingiber, cùm tamen sit xylo cinnamomum, præbens quandam cinnamomi faciem. Est autem lignosum cinnamomum, sarmenta longa robustaq; ferens, odore longè cinnamomo inferiore. Sunt qui xylocinnamomum, à cinnamomo genere differre dicãt, quòd à natura eius abhorreat. Cinnamomum omne excalfacit, emollit, et concoquit, vrinam ciet. tam menses, quàm partus potum aut ex myrrha impositum pellit, contra bestias, quæ virus eiaculantur, venenaq; conuenit: caliginem pupillis oculorum obuersantem discutit.

craßitiem extenuat, lentigines, & uitia cutis in facie ex melle illitum detergit: contra tußes, defluxiones, aquam subter cutem fusam, renum uitia, & urinæ difficultatem efficax est, unguentis pretiosis inseri solet: & in summa, magni ad omnia usus. Tritum *uino excipitur, umbraq; siccatum, quò diutius eduret, reconditur.*

⟨ Est *& quoddam cinnamomum, quod aliqui pseudocinnamomum appellant, perquàm denso atque crasso sarmento, longè tamen inualidius cinnamomo, & odore, & gustu.* ⟩ Desunt in Græco.

Amomum. Cap. XIIII.

AMomum *exiguè fruticat, ex ligno se conuoluens in racemi modum, flore, ceu candidæ uiolæ, paruo: folijs* * *uitis albæ similibus.* Laudatur *quàm maxime* Aemeniacum, * *fuluo auri colore, ligno subrufo, ualde odorato.* Medicum, *quoniam in campestribus, & aquosis enascitur, infirmius esse constat.* Est *autem magnum, subuiride, tactu tenerum, frutice uenoso, odore origani.* Ponticum *uerò subrufum, paruum, fragile, racemosum, fructu turgens, & odore nares feriens.* Deligito recens, candidum *uel subrubrum, quod nec adstrictum cohæreat, nec conuoluatur, sed solutum diffundatur: seminis plenum, uuis paruis simile, graue, ualde odoratum, modo cariem non contraxerit, acre, gustu mordens, simplici colore non euariante.* Vim *habet calfaciendi, adstringendi, exiccandi.* Somnum al-

* bryonia.

* χουσίζοντη χρόα, id est, colore aurũ imitans.

licit, & illitum fronti, doloris sensum aufert, inflãmationes, & melice idas concoquit, discutitq́; : iuuat quos scorpius percussit, ex ocimo illitum, & podagricis confert, inflammationes oculorum, uiscerumq́; lenit ex uua passa, ad uuluarum uitia in pessis, aut insessionibus utile est. Decoctum iocineri, renibus, podagræ, potu cõuenit. Antidotis immiscetur, & pretiosissimis unguentis. Adulteratur amomũ herba simili, quæ amomis uocatur, sed sine odore, sine fructu. Nascitur in Armenia flore origani. Quare in huiuscemodi probationibus fragmenta fugienda sunt: eligẽda autem, quæ ab una radice integros surculos emittunt.

Costus. Cap. XV.

PRæcellit Arabicus, candidus, leuis, eximia odoris suauitate. Secundum locum sibi uẽdicat Indicus, leuis, uber, ut ferula niger. Tertius est Syriacus, grauis, colore buxeus, et odore feriens, Optimus est recens, albus, abundè plenus, densus, aridus, à teredinibus non erosus, sine graueolentia, gustu calidus ac mordens. Vis ei excalfactoria: urinam ciet, menses pellit, uitijs quæ uuluam malè habent, tam impositu quàm fotu & suffitu auxiliatur. Contra uiperarum morsus sextantem bibere prodest: itèm aduersus pectoris dolores, conuulsa, inflationesq́;, ex uino & absynthio. uenerem ex mulso stimulat, latas uentris tineas ex aqua pellit, horroribus ex oleo,

ante febriū acceßiones, & neruorū resolutionibus oblinitur: uitia cutis in facie, cum aqua uel melle illitus emendat. Additur in antidota & malagmata. *Sūt qui admiſtis heleniȷ comageni præduris radicibus, adulterēt, quod deprehensu facile eſt: ſiquidem neque guſtu feruet helenium, neque ualidū odorem uibrat, ut caput tentare poßit.*

Odoratus iuncus. Cap. XVI.

ODoratus iuncus, in Africa & Arabia naſcitur. Laudatißimus ex Nabathea, proximus Arabicus, quem aliqui Babylonium cognominant, aliȷ teuchitin: peßimus ex Africa. Eligendus eſt rufus, recens, floribus refertus, tenuis, rubentibus fragmentis, qui manibus confricando roſæ odorem emittit, igneæ mordacitatis ad linguam. Floris, culmorum, radicisq́; eſt uſus. Vim urinæ ciendæ habet, menſes pellit, diſcutit inflationes, caput aggrauat, modicè adſtringit, comminuit, excoquit, ac uenarū ſpiracula laxat. Flos eius in potu utilis ſanguinem reȷcientibus, doloribus ſtomachi, pulmonis, iocineris, & renum miſcetur antidotis. Radix adſtringētior eſt, ideo faſtidiȷs ſtomachi, hydropicis, conuulſis, drachma una cum pari pondere piperis, per dies aliquot datur. Decoctum uuluæ inflāmationibus, ad deſidentium fotus, utile eſt.

Officinis ſquinantum.

Calamus odoratus Cap. XVII.

CAlamus odoratus in India naſcitur: melior eſt fuluus, denſe geniculatus, & qui

assidose frangitur, plena araneorum fistula, albicans, lentus in mandendo, & adstringens, ac cum aliquanta acrimonia amarus. Vrinam potu ciet: *quare cũ graminis aut apij semine coctus, in aquae subter cutem fusa morbo, renum vitijs stillicidio vrinae, ruptisq́; commodè bibitur: menses & potu & apposìtu pellit. tußi suffitu medetur per se, aut ex resina terebinthina, hausto per arundinem fumo: ad muliebres insessus decoquitur, & clysteribus imponitur. Suffitionibus, malagmatisq́; odoris gratia commiscetur.*

Balsamum. Cap. XVIII.

* Marcello locus hic suspectus.

BAlsamum, arbor, * albae uiolae, lycij, siue pyracanthae magnitudine conspicitur. Folium rutae proximum longe candidius, perpetuò virens: in Iudaea solùm quadam valle & Aegypto nascens, his differens modis: scabritia, proceritate, gracilitate. Quod igitur tenui & capillacea coma est, theristin vocant, quasi demeßile: fortaßis quoniam ob gracilitatem facile demetatur. Aestiuis sub ortu Canis ardoribus, arbos vnguibus ferreis ĩciditur, manatq́; è plaga succus, quem Opobalsamum vocant: sed tã exiguo stillatu, ut annis singulis, ne plures quidem quàm seni septémue congij cogantur, inibiq́; põdus duplo rependitur argento. Succi probatio est, vt sit recens, validi odoris, syncerus, non ad acorem vergens, dilui facilis, laeuis, adstringens, ac modicè mordens gustu. Sed variè uitiatur, misto ab aliquibus

terebinthi,cypri,lentiſci,balani vnguento:item ſuſi-no, metopio, melle aut Cypria ceraliquida. quod maleficium facilè deprehenditur. Nanque merus in laneam ueſtem fuſus,neque maculam facit,neque ſi eluatur notam relinquit: vitiatus autem inhæret, & lac inſtillatus coagulat, quod adulteratus non efficit. Quinetiam ſyncerus in aqua aut lacte celerrimè liquatur, coloreq; lacteſcit: vitiatus verò olei modo innatat, ſe conuoluens, aut in ſtellæ modum diffundens. Syncerus ſeneſcens craſſeſcit, deteriorq; redditur. Hallucinantur, qui aqua concretum pesſum ire, & ad ima ſidere arbitrantur, poſtea diſsipatum ſupernatare. E ligni genere, quod xylobalſamum vocant, probatur recens, ſarmento tenui, foliis odoratum, quadámtenus opobalſamum ſpirãs. Neceſſarius etiam ſeminis erumpit vſus, quare eligatur flauum, plenum, grande, ponderoſum, mordens guſtu, feruens in ore, modicè opobalſamum olens. Adulteratur ſemine hyperico ſimili, quod à Petra oppido defertur. Sed coarguitur magnitudine, inanitate, virium ignauia, ſapore piperis. Efficaciſsima vis ineſt ſucco, & quàm maximè calfaciens: abſtergit; quæ tenebras oculorum pupillis offundunt, medetur perfrictionibus vuluæ cum roſaceo cerato appoſitus: menſes quoque, ſecundas & partus extrahit, horrores illitu diſcutit, vlcera ſordida expurgat: & cruda concoquit. vrinam potu ciet, ægre ſpirantibus prodeſt: datur

in lacte contra aconitum haustum, aut serpentium ictus: miscetur acopis, malagmatis, & antidotis. In summa, præcipua authoritas succo, secunda semini, minima ligno. Semen commodè potui datur doloribus lateris, pulmonum uitijs, tußi, ischiadicis, comitialibus, uertiginosis, orthopnoicis, urinæ difficultati, torminibus ac serpentum morsibus: ad muliebres suffitus perquã utile est: uuluam aperit in desesßionibus balnearum decoctum, & humorem euocat. Lignum easdem habet uires, aliquãtò minores. Ex aqua potum cruditatibus, torminosis, uulsis, uenenatorum ictibus opitulatur, urinã cit, ad capitis uulnera cum sicca iri conuenit, squammas oßium extrahit, & ad unguentorum spissamẽta additur.

Aspalathus. Cap. XIX.

ξυλώδης id est, lignosus.

ASpalathus, alijs erysisceptron, frutex est surculosus, multis spinis horrens, nascitur in Istro, Nisyro, Syria, & Rhodiorum insula: quo ad unguentorum spißamenta pigmentarij utuntur. Optimus est grauis, detracto cortice rubens, aut in purpuram uergens, densus, odoratus, gustatu amarus. Est & alterum genus candidum, lignósum, sine odore: quod deterius habetur. Vim calfaciendi cũ adstrictione obtinet. unde decoctum cum uino ad tetra oris ulcera colluenda conuenit, ad nomas genitalium, & sordida ulcera infunditur, subiectum in pesso, partum extrahit, aluum sistit eius decoctum: & sanguinis reiectionem potu cohibet, urinæ diffi=

cultatem inflationesq; discutit.

Muscus. Cap. XX.

B*Ryon, id est muscus, à quibusdam splachnon appellatur: in cedro arbore, populo alba, et quercu inuenitur. Optimum est cedrinum, proximum populneum: in quo genere candidum et odoratius præstat, nigricans improbatur.* Adstringendi uim habet. *Decoctum insidentium uuluis utile: unguento balanino, oleisq; inspissandi gratia inseritur, thymiamatum, acoporumq; compositionibus conueniens.*

Agallochum. Cap. XXI.

A*Gallochum lignum est, quod ex India atque Arabia deportatur, thugiæ ligno simile, maculatum, odoratum, gustu adstringens, cum quadam amaritudine, cute uerius quàm cortice uestitur, aliquantulum uersicolore.* Manditur, *aut decocto os colluitur, commendandi halitus gratia. Sudores arcet toto corpori insparsum: pro thure ad suffimenta substituitur. Radix epota drachmæ unius pondere, humida stomachi uitia, & imbecillitatem, feruoremq; mulcet: si lateris, iocinerisue dolor excruciat, si dysenteriæ, aut tormina infestant, ex aqua bibere prodest.* Putatur lignum aloes officinarũ.

Narcaphthum. Cap. XXII.

N*Arcaphthum ex India defertur, corticosum, simile sycomori libro: quod iucundi odoris gratia suffitur.* Miscetur *thymiamatis com-*

positis: constrictionibus vuluæ suffitu prodest.

Cancamum. Cap XXIII.

Videtur quibusdã Lacca officinarum.

CAncamum Arabici ligni lacryma est, myrrhæ quodammodo similis, virosi gustus, quam ad suffimenta vsurpant. Vestes eo, additis styrace & myrrha, suffiuntur. Vim proditur obtinere extenuandis obesos, si ternùm obolorum pondere ex aqua, aut mulso aceto, plusculos dies ebibatur: lienosis datur, comitialibus, & suspiriosis. menses cum aqua mulsa pellit, oculorum cicatrices confestim emendat, uino madefactum medetur eorundem hebetudinibus, aduersus gingiuas humore prægnanteis, doloresq; dentium, nõ aliud efficacius.

Cyphi. Cap. XXIIII.

CYphi odorati suffimenti compositio est, dicata dijs, qua abunde Aegyptij sacerdotes utuntur. In antidota misceri solet, suspiriosis datur in potu. Per multæ componendi rationes, quarum una hæc est: Sumito cyperi dimidium sextarium, cum pari baccarum iuniperi adultæ modo: vuæ passæ pinguis, exemptis uinaceis, minas duodecim resinæ repurgatæ minas quinque: calami & iunci odoratorum, & aspalathi, singulorum minam: myrrhæ duodecim: uini ueteris sextarios nouem, cum duabus mellis minis: vuam passam detractis uinaceis tusam, cum uino & myrrha subigito: cætera tusa & cribrata adijcito, die uno humorem combibere sinito, dein mel coquito

dum sibi glutinis asciscat crassitudinem, eliquatā resinam accuratè permisceto cum reliquis diligenter contritis, & in fictile vas recondito.

Crocum. Cap. XXV.

C*Rocum, optimum in medendi usu Coryceum, recens, & boni coloris, paulum candidi gerens in capreolo, oblongum, omnibus suis partibus constans, non fragile, plenum à quo detractum est nihil, quod madefactum manus inficit, nec situm redolet, aut cariem sentit, subacre: sin huius generis nō est, aut uetus, aut humore perfusum creditur. Secūdus locus datur Coryceo, è tractu Lyciæ cōtermino. Tertius Lycio, è monte Olympo. dein ex Aegibus Aetoliæ. Cyrenaicum & Centuripinum inter Sicilica omnia uiribus infirmius est. Omnium natura oleracea. Itali tamen ob succi copiam, & coloris venustatem, tingendis mortarijs dicauerunt: quibus de causis magno venditur. Vtilissimum in medicina quod antè descripsimus. Adulteratur immisto crocomagmate tuso, atque etiam sæpe sublitus: contrita, quò pondus adijciatur, simul argenti spuma, aut plumbagine: sed maleficium declarat insidens puluis, præsertim si defrutum in odorando subolet. Thessalus ipsum tantùm odoratum esse uoluit. Alij exitiosum, tribus drachmis ex aqua potis. Proculdubio vim coquendi, emolliendi, atque substringendi habes: vrinam cit, elegantem colorem præstat, qui ex passo*

biberint, crapulam nõ sentient: oculorum fluxiones illitum cum humano lacte, cohibet: additur in potiones, quæ interaneorum causa temperãtur: ad ulceræ etiam sedisq; cataplasmata, utiliter inditur: uenerem stimulat, uergentes ad ignem sacrum inflãmationes mulcet, auricularijs collectionibus utile. Quò facilius conteratur, in calido fictili sole siccari oportet, celeriterq; uersari. Vrinam mouet radix ex passo pota. Fit etiam expreßis unguenti crocini odoramentis, & in formas digestis, quod crocomagma uocant. Optimum est odoratum, modicè myrrham olens, graue, nigrum, ligni expers, læue, subamarum, quod madefactum croci colorem reddit, gustatumq; uehementer dentes, ac linguam inficit, * multis durans annis, quale est quod à Syria defertur. Habet suas uires ad delenda quæ caliginem oculis obuersant: urinam cit, calfacit, concoquit, & emollit. uires croci proportione quadam tenus repræsentat, quandoquidem plurimam croci partem sibi crocomagma uendicat.

*Rectius Marcellus aliquot horas permanente colore.

Vulgò Enula cãpana.

Helenium. Cap. XXVI.

HElenium folia habet uerbasci angustioris folij, asperiora, oblonga, caulem quibusdam in locis non emittit, radicem subalbidam, interdum subrufam, odoratam, subacrem, uegetam, magnam, ex qua agnatæ propagines liliorum aut ari modo feruntur. * Montibus in umbrosis, siccoq; solo prouenit. Foditur æstate radix, particulatimq;

* ἐν ὄρεσι, καὶ σκιοῖς, id est, in montosis ac opacis.

timq; dissecta siccatur. Potum radicis decoctum mẽses & vrinas ciet. ipsaq; in eclegmate ex melle prodest tussi, ortophnœæ, ruptis, conuulsis, inflationibus & serpentium morsibus. In summa excalfaciens. Folia ex vino cocta vtiliter ischiadicis illinuntur. Helenium stomacho vtile in passo conditum: siquidem salgamarij paululum siccatam radicem, mox decoctam, et frigida aqua madefactam, in sapam coniiciunt, & ad vsus recondunt. Trita potaq; ad cruentas excreationes efficax est. Alterum helenij genus in Aegypto gigni Crateuas tradit: herba est cubitalibus ramulis, serpylli modo per humum repẽtibus, folijs lenticulæ circa ramos, sed lõgioribus crebrisq;, radice pallida, digiti minoris crassitudine, per ima tenui, superne crassiore, cortice nigro. Nascitur in maritimis collibusq;. Radix vna in vino epota, contra serpentium ictus auxiliatur.

Omphacinum oleum. Cap. XXVII.

Oleum, quod ex immaturis oliuis exprimitur, ad multos vsus rectè valentibus accommodatissimum: omphacinum id appellatur. Præstat recẽs odoratum, quod non mordeat. Tale vnguentorum compositionibus idoneum intelligitur. Stomacho vtile est, quòd adstringat: gingiuas contrahit, dentes firmat, si contineatur in ore, sudores cohibet, et quò vetustius ac pinguius, eò ad medicamenta aptius est. Et (vt reliqua in commune dicantur) omne oleũ

pus tuetur, ipsúmque promptius ad obeunda munera reddit, aluum emollit, vlcerantium venenorum vires permiſtum hebetat, contra venena datur, aſsiduè potum redditúmque vomitionibus, ſoluit aluũ heminæ menſura cum pari ptiſanæ ſucco aut aqua potum, ad tormina calidum ſimul decocta ruta tribus ſextarijs in potu datur, ventris animalia pellit idem maximè ilei inteſtini morbo laborantibus infunditur. Vetus magis calfacit & vehementius diſcutit, oculorum claritati ſublitum confert. Si vetuſti non ſit occaſio, in uaſe decoquitur ad mellis craſſitudinem, ut uetuſtatem repræſentet.

Oleum ſylueſtris oliuæ. Cap. XXVIII.

OLeum, quod ſylueſtres oliuæ fundunt, uehemẽter adſtringit, & ad ſanorum uſus ſecundum ſibi locum uendicat. In doloribus capitis utiliter pro roſaceo ſubſtituitur, ſudores arcet, defluentes capillos inhibet, furfures, ulcera capitis manantia, ſcabiem, lepráſque abſtergit: tardius canitiẽ ſentiunt, qui eo quotidie perunguntur. Candidum oleum fit hoc modo: Album colore, nec anniculo uetuſtius, in nouum fictile oris patuli funditur, centũ heminarum menſura, & ſub ſolem media quaque die concha refunditur: ex altoq; demittitur, ut aſsidua deuolutione, ictúque agitatam reſpumet: octaua die fœnumgræcum mundum quinquaginta denariorum pondere, calida aqua madefactum donec emolleſcat, in ſupradictum oleum deijcitur, ita ue

extillet aqua: postea tedæ præpinguis piceæ, assulatim cæsæ æquale pondus adijcitur, & transactis octo diebus, oleum concha mouetur. Vbi candorem contraxerit, in uas nouum netere uino affusum recondi debet, substratis sertulæ campanæ corollis drachmas undecim pendentibus, cum pari iridis põdere sin minus, rursus Soli mandandum, & idem munus obeundum, usque dum inalbescat.

Sicyonium. Cap. XXIX.

SIcyonij componendi ratio hæc est: In lebetem oris lati stanno inductum, funditur olei albi quod crudæ oliuæ reddiderunt, congius unus, aquæ semicongius: leui id igne coquitur, leuiter mouendo: at ubi bis efferbuit, & subtracto igne refrixit, innatans oleum concha decapulatur, et adiecta noua aqua conferuescit, et reliquis, ut diximus, peractis reponitur. In Sicyonia maximè fieri consueuit, Sicyonij inde accepto cognomine. Calfactoriam ad quendam usque modum uim habet. Febri ac neruorum uitijs prodest. fæminæ ad commendandum faciei nitorem eo utuntur.

Strigmenta balneorum. Cap. XXX.

STrigmenta à balneis calfaciunt, molliunt, discutiunt: ad sedis rimas & condylomata illinuntur. Illa uero quæ ex palestris puluerẽ sibi asciuerunt, in sordis speciem redacta, articulorũ nodos imposita adiuuant: ischiadicis in fotus aut malagmatis locum, calida commodè sufficiuntur.

Derasæ gymnasiorum parietibus simulacrisq́; sordes, calfaciunt: tubercula, quæ ægrè ad coctionem perducuntur, dißipant: desquammatis et vlceribus senum prosunt.

Elæomeli. Cap. XXXI.

IN Palmyris *Syriæ, quod elæomeli vocant, ex quodam caudice manat, oleum melle craßius, sapore dulci.* Bilem, *cruditatesq́; detrahit, sextario cũ vna aquæ hemina dato.* Sed *qui sumpsere, torpescunt & viribus deficiuntur: quod minimè vereri oportet, verum crebro excitare, ne veterno preßi somnos capiant.* Fit *& oleum è pinguitudine surculorum oleæ optimum vetus, crassum, pingue, non turbidum.* Calfacit, *priuatimq́; caliginibus oculorũ illinitur: lepras, neruorumq́; dolores illitum emẽdãt.*

Cicinum oleum. Cap. XXXII.

CIcinum *oleum hoc modo temperatur:* Maturi *ricini, qua voles quantitate, torrido sole flaccescunt, & vuarum more instrati tantisper insolantur, dum vestiens cortex fractus decidat.* Caro *colligitur. & coniecta in pilam diligenter tunditur postea in lebetem stanno illito, qui aquam habeat, demittitur, subiectoq́; igni feruescunt: & vbi insitum prorsus humorem reddiderunt, sublato ab igni vase, innatans oleum concha tollitur, & reconditur.* Sed *in* Aegypto, *vbi largior increbuit vsus, longè secus fieri solet.* Nam *repurgatos ricinos malæ mandant, & accuratè molitos per sportulam tor=*

culo exprimunt. Tum quidem ematurauerunt ricini, cum continentibus orbiculis exuuntur. Ad psoras, & vlcera capitis manantia valet. prodest sedis inflammationibus, vuluis conuersis atque preclusis: item indecoris cicatricibus, & aurium doloribus: emplastra efficaciora reddit additum, potu aquam aluo extrahit, ventris animalia pellit.

Amygdalinum. Cap. XXXIII.

AMygdalinum oleum, quod aliqui metopium vocant, hoc fit modo: Semodius ex amaris nucibus repurgatis siccatisq;, in pila ligneo pistillo leniter tunditur in offas, aquæ, quæ ferbuerit, sextarius adijcitur, & vbi dimidia hora humorem hauserit, vehementius quam antea tunditur, mox tabellis premitur, & quod digitis hæsit, concha excipitur. Preßis nucibus rursum hemina aquæ inspergitur, & postquam ebiberint, idem opus prosequendum. Singulas heminas reddunt singuli modij. Contra vuluarum dolores, strangulatus, conuersiones, & eorundem locorum inflammationes efficax est: vijs renum, calculosis, difficili vrinæ, suspiriosis, lienosisq; proficit: dolores capitis, grauitatem auditus, sonos incertos, tinnitusq; discutit: maculas & vitia cutis tollit è facie, & eam erugat cum melle, radice lilij & Cypria cera aut rosaceo cerato, & oculorum hebetudines emendat, vlcera capitis manantia & furfures cum vino abstergit.

Balaninum. Cap. XXXIIII.

Simili modo fit balaninum oleum, quod repurgat maculas, lentigines, varos, & cicatrices nigras. Aluum soluit, stomacho aduersatur, contra aurium dolorem, sonos, & tinnitus auxilio est, cum anserino adipe instillatum. Similis sesamini ratio. Fit etiam è nuce iuglande oleũ, quod caryinum vocant. Eandem vim habet quam balaninũ.

Hyoscyaminum. Cap. XXXV.

Hyoscyaminum sic fit: Semen candidum, recens ac siccum tunditur, et calida aspergitur aqua, vt in amygdalino diximus. duq; insolatur, siccatæ, quæ sub manu sunt, partes cum reliqua massa permisceantur: hoc in ante fieri oportet dum nigrescat & grauiter oleat: mox pressum atq; excolatum reconditur. Ad aurium dolores efficax est, pessis miscetur, ad emolliẽdum vtile. Fit & è grano gnidio purgato & tuso. Vis ei aluum soluere potu. Nõ secus cnicinum oleum temperatur: cui facultas eadem est, quæ facto è gnidio grano, verùm inualidior. Rhaphaninum è raphani semine fieri solet, cæterorum more. Phthiriases mala valetudine cõtractas tollit, scabritias entis in facie emẽdat. Ad obsonia vtuntur Aegyptij. Melãthinum idẽ quod rhaphaninum potest. Tritum sinapis semen, & calida aqua madefactum, adiecto postea oleo exprimitur. Id ad diuturnos dolores efficax est, trãsfert humores, qui in aliqua parte concreuerunt.

Myrteum. Cap. XXXVI.

MYrtei faciundi ratio hæc est: E myrto nigra syluestri, aut satiua, foliorũ mollißima quæq; tusa premuntur: succo pares omphacini olei portiones adijciuntur, subiectisq; carbonibus inferuescũt, donec concoquantur, innatans oleum deraditur. Sed *longè facilior hæc compositio:* Tenera *folia contusa coquuntur in oleo & aqua, & quod innatat eximitur.* Priuatim *alij deiectã in oleum folia in sole macerant: alij prius oleum inspissant malicorio, cupresso, cypiro & iunco odorato.* Efficacius *est amarum gustu & oleosum, viride, transluzens, & olens myrtum.* Adstringit *& indurat, ideò medicamentis miscetur, quæ cicatricem obducunt: prodest vlceribus in capite manantibus, ambustis igni, & papularũ eruptionibus.* Facit *ad attrita & furfures, sedis rimas, condylomata, articulos laxatos, corporis sudores compescit, & omnia quæ adstrictionem inspissationemq; desiderant.*

Laurinum. Cap. XXXVII.

LAurinum fit hoc modo: Lauri *baccæ cùm maturæ sunt, in aqua coquuntur: siquidem ex obducto cortice quandam pinguitudinẽ reddunt, quæ manibus subacta concha excipitur. Alij omphacinum prius oleum cypiro, iunco odorato, & calamo inspissant; deinde tenera lauri folia concoquunt. alij etiam baccas, donec oleum odorem contraxerit, alij styracem & myrtum addunt.*

Optima laurus ad id latifolia & mõtana. Oleum *laurinum vtilius quò recentius, quoque viridius colore, amarissimum, & acre.* Vis ei *excalfactoria, emolliens: venarum spiracula aperit, lassitudines discutit, omnibus neruorum vitijs, algoribus, distillationibus, aurium doloribus, malis renum frigore cõtractis, illitum non aliud iuuantius: attamen potum nauseam parit.*

Lentiscinum. Cap. XXXVIII.

S*Imilis lentiscini ratio.* Nam *e maturo fructu temperatur, factis prius spissamentis, vt in laurino diximus.* Hoc *scabiem iumentorum canumq́; sanat: vtilissimum pessis, acopis, & leprarum medicamentis: sudores cohibet.* Nec *secus terebinthinũ fieri solet, quod refrigerat & adstringit.*

Mastichinum. Cap. XXXIX.

M*Astichinum è trita fit mastiche, quod contra omnia vuluæ mala efficax est: mediocriter calfacit, adstringit, & emollit,* Aduer*sus prominentes stomachi duritias, cœliacorum, dysentericorumq́; cruciatus vtile: faciem emaculat, et colorẽ nitidum facit. optimũ in* Chio *insula componitur.*

Vnguentorum compositio. Cap. XL.

D*E ratione vnguentorum consequenter tractandum existimauimus, quandoquidem ea in nonnullis corporum uitijs, aut medicamentis mista, aut corpori perfusa, aut naribus obiecta, plurimùm prosunt: in quorum probationibus consule-*

re nares oportet, an ea oleant, ex quibus temperantur. Optimum huiuscemodi iudicium, quod in quibusdam planè obseruari non potest, propter ea quæ admiscentur odore cæteris præualentia: vt in amaracino & crocino, telino, & plerisque alijs, quæ crebra circa hæc meditatione experiri conueniet.

Rosaceum. Cap. XLI.

ROsaceum sic fit: Iunci odorati quinque libras & bessem tundito, & subactas aqua in viginti olei libris & quincunce subinde mouendo, coquito, dumq; percolaueris, in olei libras viginti & quincuncem, adijcito rosas non madefactas numero mille, & manibus melle perunctis identidem moueto, interdiu premens, finito nocte tota macerari, postea exprimito: & vbi recrementum pessum ierit, mutato vase, in craterem melle illitum recõdito. Cæterùm rosas, quæ antea pressæ fuerunt, in labellum demitto, & affusis octo libris & quadrante spissati olei, iterum premito, eritq; secundarium oleum. Quòd si tertias vsque, quartásue perfusiones infundens exprimere voles, secũdarium fiet, tertiarium: & quartarium vnguentum. Sed quoties id feceris, vasa melle oblini debent. Si vero secundum infusionem instituere libet, in expressum oleum, numero pari recentes rosas, nullo humore imbutas iniicito: manibus melle præmadefactis, agitans premito: & iterum, tertiò aut quartò simili modo exprimens facito, totiesq; recenteis roseis detractis unguibus im-

mittito: fiet enim ita oleum multo validius: nam septies oleum rosarum infusionem admittit, nec amplius. Prelum melle perungatur, oleum à succo diligenter secerni oportet: nam si minimum quid relinquatur, unguentum corrumpet. Alij autem detractis unguibus, rosas tantùm oleo macerant in sole hoc modo: Rosæ quæ selibram pondere æquant, in sextario olei diebus octo madescunt, & usque tertiam perfusionem quadraginta diebus insolantur, & sic oleum reconditur. Alij calamo, aut aspalatho prius olei spissamēta faciunt. Alij coloris causa anthusam admiscent, & salem, quò minus oleat. Vim adstringendi & refrigerandi obtinet, fomentis & cataplasmatibus utile. Potum soluit aluum, stomachi ardorem restringit, ulcera caua replet & mulcet, quæ cacoethe vocantur: ulceribus in capite manantibus, atque feruidis eruptionibus illinitur: caput dolens eo perfunditur, dentes inter initia doloris collui prodest, ad genarum duritias illitum efficax est, ad lacessita interanea & concitatas uuluas utilissimè subijcitur.

Elatinum. Cap. XLIII.

FRacta elate tusa et scarificata, in labellum deijcitur: omphacinum oleum triduo infunditur, mox per sportulam exprimitur: verùm pares esse debent utriusque portiones, dein mūdo vase ad usus reconditur. Viribus rosaceo proportione respondet: aluum tamen non mollit.

Melinum. Cap. XLIIII.

MElinum hoc modo temperatur: Olei congius decem aquæ ſextarijs admiſcetur. Adijcitur elatæ pulmarum fractæ quadrans, & iunci odorati vncia: quæ die vno macerata coquuntur, mox in vas oris patuli oleum excolatur, & indita arundinacea crate, aut vetuſta tegete, cotonea mala ſuperponuntur, & veſtimentis operta tantiſper imbi reſident, dum malorum vires ad ſe oleum alliciat. Alioqui cotonea, decem dierum ſpatio operimentis inuoluunt, vt contineatur odoris ſuauitas, nec euaneſcat: poſtea biduo macerata oleo exprimuntur, oleúmque reconditur. Id vim refrigeratoriam & adſtringentem habet. Contra ſcabioſa vlcera, & quæ ſerpũt, ac furfures, perniunculosq; effectum præbet: exulceratis vuluis infunditur, citatam vrinam ſiſtit infuſum, ſudores cohibet, cõtra cantharidas, bupreſtim, pinorũ erucas, bibitur. Laudatur maximè quod cotonea mala olet.

Oenanthini compoſitio. Cap. XLV.

OEnanthe è labruſca, optimè olens poſtquam emarcuit, deiecta in omphacinum oleum mouetur, voluiturq;: et cùm biduo manſerit, exprimitur, & reconditur. Adſtringit proximum roſaceo effectum præbens: ſed aluum non r. ſoluit, aut mollit. Probatiſſimum eſt, quod odore œnanthen refert.

Telini componendi ratio.

Cap. XLVI.

FOenigræci libræ quinq;, calami libra vna, cypiri libræ duæ, olei libris nouẽ, ſeptenis diebus macerantur, quotidie ter mouentur, poſtea premuntur, & reponuntur. Alioqui *pro calamo cardamomum ſubſtituunt, et cypiri loco xylobalſamum macerãt. Alij oleo antea his odoribus ſpiſſato fœnumgræcum macerantes exprimunt.* Hoc *telinum abſceſſus emollit, & concoquit, omnibus vulvarum durities magnopere cõuenit, fœminis difficilè parientibus ſubijcitur, vbi præ excretis humoribus loci ſiccitatem cõtraxerunt, ſedis inflammationes lenit, tenaſmo ſubditum prædeſt, vlcera capitis manantia furfureſq; expurgat, ambuſtis, et pernionibus addita cera proficit, vitia cutis in facie emendat, pigmentis ad conciliandum faciei nitorem inſeritur. E*ligi *oportet recens, quod nõ uehementer fœnigræci odorem præ ſe ferat, & manus abſtergat, ſapore ex dulci in amarum inclinato: tale enim optimum iudicatur.*

Sampſuchini compoſitio.

Cap. XLVII.

SErpylli, caſsiæ, abrotoni, florum ſiſymbrij, frondium myrti, ſampſuchi ſingulæ portiones, quadam pro viribus ipſorum coniectatione, vnà tundũtur, atq; is omphacini olei modus adijcitur, qui madentium vires nõ euincat: hæc poſt quatriduum exprimuntur. Denuò noua alia, ſimili menſura, &

æquali tempore macerata premuntur: ita enim vas lidius reddi solet. Eligi oportet *sampsuchum colore ex atro viridi, plurimum redolens, mediocriter acre. Vim habet acrem, calfactoriam, extenuantem, aduersus vuluæ præclusiones cõuersionesq́; efficax est, menses & secundas & partus extrahit, uluæ strã gulatus recreat, lumborum inguinumq́; dolores lenit: sed cum melle vti eo præstat, quandoquidem vehementi adstrictione locos indurat.* L*aßitudines illitum discutit, in opisthotonicorum, vulsorumq́; cataplasmata vtilißimè additur.*

Ocimini compositio. Cap. XLVIII.

O*Ciminum oleum fit vt cyprinum : Ocini folia decerpta librarum vndecim, & beßis pondo, die noctuq́; viginti olei libris macerato, premito, colato: cumq́; exhauseris quallum, rursus parem olei modum fundito, exprimito,* V*ocatur autem id secundarium: nam tertiæ perfusionis nõ est capax.* D*einde recens ocimum æquali pondere, vt in rosaceo diximus, rursus maceratur, & cùm tãto temporis spatio maduerit, exprimitur, et oleum reconditur. quod si in animo fuerit ter, aut quater madefacere, semper ocimum recens addes.* P*otest ex omphacino confici: sed illo modo melius.* I*dem quod sampsuchinum potest, sed inefficacius.*

Abrotonini compositio. Cap. XLIX.

O*I ei cyprini odoribus imbuti libris nouem & quincunce, foliorũ abrotoni libras octo die no*

ctuq; madefactas premito. Quòd si in longum tempus oleum velis asseruari, eiectis prioribus folijs, noua appones, & macerata exprimes. Calfacit, ad vuluæ duritias præclusionesq; efficax est, menstrua & secundas pellit.

Anethini compositio. Cap. L.

O*Lei libris octo & dodrante, florum anethi libras vndecim et bessem, maceratas in oleo die vna, manibus premito & recõdito. Quod si iterum perfundere velis, recentes anethi flores consimiliter madefacito. Vuluarum duritias emollit, venarũ spiracula laxat, contra horrores febrium circuitu redeuntes auxiliatur: calfacit enim, & lassitudines discutit: prodest articulorum doloribus.*

Susinum. Cap. LI.

S*Vsinum, quod alij lilinum appellant, sic temperatur: Olei libræ nouem cum quincunce, calami libræ quinq; & quadrans, myrrhæ vnciæ quinq;, permisto odorifero vino decoquũtur, & colato oleo, cardamomi tusi & cœlesti aqua madefacti libræ tres & semis macerantur, premunturq;, tres libræ cum semisse spissati olei assumuntur: mille lilia decerptis folijs, in latum, nõ tamen profundum, labellum demittuntur: iniectum oleum, manibus melle perunctis agitatur: die noctuq; conquiescunt, & in pyxidem matutinis exprimũtur, quod defluet oleũ, protinus ab aqua, quæ simul expressa fuerat, colo incerni oportet. (non enim, vt rosaceum, moram to=*

lerat: nam concalfactum feruet & computrescit: quare sæpius decapulandum) vasa melle illinenda, tenuis sal inspargendus, & si qua sordes vasis faucibus hæsit, eximenda. Odoramentis *iam expreßis ex quasillo in labellum trāsfusis, rursum olei prius odoribus imbuendi, quod primū pondus æquet, & cardamomi tusi drachmæ decem conijciuntur.* Hæc *manibus scitè pressa, interiecta breui mora exprimuntur: quod profluit, repurgatur.* Tertiò *eadē infunduntur, adiecto cardamomo, & sale, & manibus melle madefactis.* Lōgè *optimū erit, quod prius exprimitur: secundum, quod sequitur: tertium locū sibi vendicat, quod nouissimū prodit:* Denuò *in mille lilia euulsis folijs expressum primò oleum infunditur: tum eadem ratione prosequendum, idemq; faciendum, vt prius, addito cardamomo, dein expresso: & quò frequētius recentia lilia maceraueris, eò validius vnguentum efficies.* Deniq; *cum factum abundè videbitur, singulis compositionibus miscere couenit myrrhæ quàm optimæ duas & septuaginta drachmas, & croci decem, cardamomi quinque & septuaginta: croci vero & cinnamomi pares portiones tūduntur, et cribratæ in lutrā cū aqua demittuntur, expreßūq; primò vnguentū infunditur, et paulò post excipiuntur vasculis siccis, myrrha aut gūmi anteà perfusis, et croco, melle et aqua madefactis.* Eadē *fiūt in altera aut tertia exp̄ssione.* Aliqui *simplex ex balanino, alióue oleo, et lilijs cōponunt.*

Optimum esse constat in Phœnice, mox Aegypto factum. Sed cum primis laudatur quod lilia redolet. Excalfacit, emollit vuluæ præclusiones, & collectiones, aperit, vtilißimum ad muliebria mala: vlcera in capite manantia, feruidas eruptiones, varos, furfuresq; emendat: vibices cicatricesq; celerrimè ad colorem reducit, ita vt sæpe fallant. In summa extenuat, potum bilem per aluũ extrahit, vrinam ciet: sed stomacho alienum est, & nauseam parit.

Narcißinum. Cap. LII.

NArcißini olei spissamenta ita fiunt: Sex libræ aspalathi cum sextante tunduntur, olei eloti libræ septuaginta cum vnciis quinque assumuntur. Aspalathus aqua madefactus in tertia olei parte coquitur. quo exempto, calamus quinque libris, & besse adijcitur, cum myrrhæ gleba contunditur, cribrataq; ac vino veteri odorato immista, decoquitur: simulac autem cum ijs efferbuerit, eximitur: refrigeratum oleum excolatur, cuius portio in labellũ mittitur, flores narcißi quàm plurimi conijciuntur, quĩ bidui spatio (vt in susino dictum est) permoti exprimuntur. Oleum subinde decapulãdum, si quidem celerrime putredinem sentit. Valet hoc ad emolliendas vuluæ duritias, præclusionésque sed capitis dolores facit.

Crocinum. Cap. LIII.

CVm crocinum componere voles, prius olei, vt in susino diximus, spissamenta facies, eisdem pon-

deribus,

deribus, & mensuris: cuius olei libras treis & semissem, croci vnciam vnam assumes, identidem quotidie moueto, & sexta die, quàm hoc aßiduo peregeris, oleum à croco colis incernito, eidem croco parem olei modum adijcito, moue triduo, dein contusæ myrrhæ atque cribratæ drachmas quadraginta permisceto, & in pila agitatum recondito. Alioqui oleo aromatibus ad cyprinum imbuto in crocini compositione vtuntur. Optimum est, quod abundè crocum spirat, in medendi vsu expetitum. Proximum, quod myrrham refert. Calfacit, somnum allicit, quare persæpe phreniticis subuenit, perfusum, aut naribus admotum, aut illitum: pus mouet, ulcera purgat, cōtra vuluæ duritias atque præclusiones, & vlcera, quæ cacoethe vocantur, prodest cum croco, cera, medulla, duplicato olei pondere. Concoquit enim, emollit, humectat, & permulcet: ad oculorum glaucitates ex aqua illinitur. Huic autem proportione respōdent butyrinum, onychinum & styracinum: quæ & si nominibus distant, viribus & compositione cognata sunt.

Cyprini spissamentum. Cap. LIIII.

OLei omphacini eloti pars vna, aquæ cœlestis tantundem cum semisse, cuius vna parte oleū diluitur, altera adijciendis odoramētis admiscetur: dein assumptis aspalathi libris quinque, & semisse, calami libris sex, & semisse, myrrhæ libra una, cardamomi libris tribus, & dodrante, olei libris no

uem, & vncijs quinque. Aspalathus tusus, et aquæ affusus decoquitur in oleo donec conferuescat, myrrha autem vino vetere odorifero subacta, cõtususq; simul calamus, digeruntur in offulas, quæ exempto aspalatho immittuntur: & vbi efferbuerint sublato aheno, oleum percolatur. Cardamomum tussum reliqua aqua aspersum infunditur; spatha agitatur, nulla, dum refrixerit, interpellatione. Posthæc colato oleo, in viginti octo libras olei, floris ligustri, quod cyprum vocant, sex & quadraginta libræ cũ besse instillantur, quæ sufficienter madefactæ per sportulam exprimuntur. Quòd si copiosius desideretur, idem recentium florum pondus iniectum simili modo prematur: & iterum aut tertiò si quis velit, madefacere poterit, & ita reddetur efficacius. Eligi oportet bonum, quod cum odoris suauitate nares feriat. Aliqui cinnamomum addũt. Calfacit, emollit, ora venarum adaperit, vuluæ neruorumq; vitijs conuenit, pleuriticis, fractisq; per se vel cerato immistum: malagmatis imponi solet, quæ opisthotonicis, angina laborantibus, inflammationiq; inguinũ opitulantur. item in acopa adijcitur.

Irini spissamentum. Cap. LV.

SPathæ quàm minutißimè contusæ sex libras cũ besse, in tribus & septuaginta libris & quincunce olei, æreo vase, additis decem aquæ heminis incoquito, quoad odorem acceperit: postea in capulã melle oblitã colato: ex eo aromatibus imbuto oleo,

irinum primò temperatur, iride ex oleo inspissato macerata, vt scripsimus. Sed alia est componēdi ratio: In olei septuaginta libris & quincunce, xylobalsami (vt dictum est) contusi, libras quinque & sextantem excoquito, postea detracto xylobalsamo nouem libras & dextantem adijcito, & myrrhæ glebam vetere vino odorato perfusam, et in olei ita odoribus imbuti quatuordecim libris, totidem tusæ iridis, binis diebus ac noctibus madefacito, strenuè & vehementer distringito. Quòd si vis validius fieri, par pōdus iterum ac tertiò similiter maceratum exprimito. Lōgè optimum est, quod solam irin olet, quale est in Perga Pamphyliæ, *et* Elide Achaiæ *natum. Vim habet calfactoriam atque emollientem, crustas adimit, sordida vlcera & putrida purgat: confert fœminis vuluæ causarijs: item inflammationibus eiusdem atq; preclusionibus, partus eijcit, hæmorrhoidas recludit, contra aurium sonitus ex acceto, ruta et amaris nucibus prodest: diuturnis destillationibus, naribus illitum, & contra graueolentia earum vlcera, quas ozænas vocant, auxiliatur: aluum purgat cyathus epotus, facit ad ilei cruciatus, vrinam mouet, difficileis vomitiones adiuuat, perunctis eo digitis & immissis, vel ijs quæ ad vomitum ciendū induntur: anginæ etiam illinitur, aut ex aqua mulsa gargarizatur: item contra arteriæ scabritiam. datur etiā ijs, qui cicutam, coriandrū, aut venena fungorum hauserunt.*

Gleucinum Cap. LVI.

GLeucinũ absolutè constat orphacino oleo, iunco odorato, calamo, Celticanardo, spatha, aspalatho, sertula campana, costo, & musto: circundatis interim vinaceis vasi, quod aromata, vinum & oleum conceperat. Tricenis diebus, bis in die mouetur, postea expressum oleum reconditur. Calfacit, emollit, remittit: horroribus & neruorum vuluæq; vitijs auxiliatur, omni acopo iuuantius, quippe quòd emolliat.

Amaracinum. Cap. LVII.

AMaracinum longè optimum in Cyzico fieri solet ex omphacino & balanino, spissatis ẽtis è xylobalsamo, iunco odorato, et calamo factis, cõditisq; amaraci, costi, amomi, nardi, cassiæ, carpobalsami et myrrhæ odoribus. Aliqui, quò pretiosius fiat, cinnamomum addunt. Mel autem & uinũ assumuntur: hoc in uasorum illitionem, illud ad cogendas tusorum aromatum offas. Amaracinum calfacit, soporem mouet, venarum spiracula aperit, emollit, feruorem excitat, vrinam cit, putrilaginibus ac fistulis per quàm vtile: necnon humentibus hernijs, postquam medica manus operam suam impenderit: crustas, et tetra vlcera, quæ theriomata vocãt, rumpit: difficili vrinæ, illita sede, & eius inflammationibus auxiliatur: hæmorrhoidas illitu soluit, vuluæ subditum menstruos cursus euocat, duritias ac vuluæ tumores discutit, vulneratis neruis, & muscu-

vu.

lis confert, laneo centunculo modicè madefactum & impositum.

Megalinum. Cap. LVIII.

FActitabatur olim megalinum, sed nũc compositio exoleuit, & prorsus obliterata est. Cuius *ad historiæ complementum meminisse non fuit alienũ.* Mi*stura cum amaracino eadem erat, sed resina exuperabat, hac tantùm ratione differens.* Quare *leniter mollit.* Re*sina vnguentis, neque tutelæ neq; voluptatis gratia adijcitur, sed coloris crassamẽtiq; causa.* Ea *tantisper coquitur, dum desinat olere: cuius coquendæ ratio declarabitur, dum de resina disseremus.*

Hedychroum. Cap. LIX.

QVod hedychroum vocãt, in Co *fieri solet: eisdẽ preditum viribus & misturis, quibus amaracinum, sed suauius spirat.*

Metropium. Cap. LX.

FIt in Ae*gypto vnguentum, quod metopion patrio nomine appellatur, propter galbani mistionem: nam lignum, in quo galbanum enascitur, metopion vocant.* Con*stat amaris nucibus, omphacino oleo, cardamomo, odorato iunco, calamo, melle, vino, myrrha, balsami semine, galbano & resina.* Pro*batur pingue, graui odore, quòd magis cardamomum & myrrham, quàm galbanum resipiat.* Cal*facit vehementer, & adurit, atque extrahit, ora venarũ aperit, vlcera purgat, extrahitq; : ad præcisos ner-*

uos, & musculos, ad hernias humore contractas, cum erodentibus medicamentis efficax est: ceratis & malagmatis inseritur, horroribus, conuulsisq;, præsertim quibus ceruix in scapulas deiecta, & retrorsum contracta est, vtile habetur: sudores ciet, vuluæ spiracula recludit, & eiusdē duritias laxat: in summa, molliendi naturam habet.

Mendesium. Cap. LXI.

MEndesium *constat balanino oleo, myrrha, casßia, & resina. A iqui tamen post singulorum pondera, cinnamomi exiguum addunt, nullo compendio: nam quæ simul excocta non fuere, vim nullam exhibent. Similem metopio vim obtinet, sed inferiorem multo.*

Stacte. Cap. LXII.

STacte *vocatur pinguitudo recētis myrrhæ cum exigua aqua tusæ, & organo expressa. Ea perquàm odorata, ac pretiosa est: atque vnguentū per se facit, quod stacte nominatur. Maximè probatur, quæ nullam olei mistionem admisit, cuius minima portio cōpos est viriū plurimarū. Vim calfactoriā myrrhæ et calidis vnguentis respōdentē habet.*

Cinnamominum. Cap. LXIII.

CInnamominum *consit è balanino oleo, & xylobalsami, calami, iunci odorati spissamētis, atq; cinnamomi, & seminis balsamini suauitate conditur, quadruplaq; myrrhæ ad cinnamomum portione, mel ad cogenda omnia adijcitur. Laudatur non*

acre, molli odore, planè myrrham redolens, crassum, odoratum, gustu perquàm amaro. Id *non à resina, sed myrrha craßitudinem obtinuit. resina enim neque amaritudinem præbet, neque vllam odoris gratiam adijcit. Vim habet admodum acrem, amarā, & calfacientem. Itaq; ora venarum aperit, calfacit, discutit, diffundit, humores et spiritus attrahit, caput aggrauat, cōtra vuluæ vitia cum duplo oleo, cera, & medulla efficax est. Ita enim ferè multum acrimonia exolescit, & quædam emolliendi vis con trahitur. alioqui adurit, et præomnibus craßis vnguentis indurat. Facit mirum in modum ad fistulas & vlcera, quæ putredinis vitium senserūt. item ad hernias humidiores, carbunculos, febrium horrores, tremores, gangrænasq; cum cardamomo: aduersus serpētium morsus illinitur, scorpionum & phalan giorum ictibus cum tritis großis imponitur.*

Nardinum. Cap. LXIIII.

R*Atio nardini faciundi euariat.* Nam *aut ma labathrino folio, aut sine eo fit: plerunque autem balanino oleo, aut omphacino, iuncus odoratus spissamenti gratia adijcitur: sicuti propter odoris suauitatem, costus, amomum, nardum, myrrha, bal samum. Laudatur tenue, non acre, nardi aridæ aut amomi odorem referens. Vis ei extenuans, acris, expurgat, excalfacit, absterget humores, rarefacit.* Hoc *liquidum est, nec habet strigmenti craßitudinem, nisi resinam recipiat.* Fit *etiam*

simplex ex omphacino oleo, iunco, calamo, costo & nardo.

Malabathrinum. Cap. LXV.

Malabathrinum spissamenta nardini habet, insuper myrrhæ plusculum additur: qua de causa calfacit, crocino aut amaracino viribus respondens.

Iasminum. Cap. LXVI.

Apud Persas fit, quod iasminũ cognominatur, ex albis floribus violæ: quorum sextãs in Italicum sextarium sesamini olei demittitur, violis, vt in lilino diximus, vicißim permutatis. Apud Persas inter epulandum vsurpatur odoris causa. Nam toti corpori cõuenit, præsertim cũ in balneas descensum est. Sed his opitulatur corporibus, quæ calfactionẽ, laxationemq́; desiderãt: grauius enim spirat, quàm vt libenter à plerisque recipiatur.

Myrrha. Cap. LXVII.

Myrrha lacryma est arboris, quæ in Arabia gignitur, Aegyptiæ spinæ non dißimilis: è cuius vulnere defluit lacryma in subiectas tegetes, alia circum caudicem concrescit. Dicitur ex his aliqua pediasimos præpinguis, qua expressa, stacte emittitur. Alia gabirea pinguißima, læto & pingui solo nascens, ea copiosam sudat stacten. Omnium prima est, quæ Troglodytica appellatur, accepto cognomine à loco, in quo prouenit: splendens, subuiridis, ac mordẽs. Quinetiam legitur tenuis quædam,

quæ à Troglodytica secunda est, bdellij modo mollis, verùm odore grauiuscula, apicis nascens. Alia *caucalis cognominatur, præter modum exoleta, nigra, & retorrida.* Omnium deterrima, *quæ ergasima dicitur, pingui carens, cano situ obducta, acris, ad gummi imaginem vergens, & viribus eius proxima.* Improbatur aminnea cognomine. Ex ijs *pastilli fiũt, sed è pinguibus pingues, & odorati: è siccioribus haudquaquam pingues, & inodorati: minus odore pollet, quæ oleum non admisit, cùm in pastillos digerebatur. adulteratur macerato gummi aqua, in qua myrrha maduerit* Eligenda est recẽs, *squallore obsita, leuis, vndique concolor, quæ confracta venas vnguium modo candidas & læues ostendat, minutis glebis, amara, acris, odorata, calfaciẽs: superuacua & inutilis est ponderosa, coloris picei.* Calfacit, *cohibet, soporem gignit, glutinat, siccat, adstringit, vuluam emollit, & præclusam aperit: menses & partus celeriter extrahit, cũ absynthio, lupinorum cremore, vel succo rutæ admota: tuberculo fabæ deuoratur in vetere tussi, orthopnœa, in laterum pectorisq; doloribus, in alui profluuio, & dysenteria, horrores discutit, duabus horis ante febrium accessiones, fabæ magnitudine pota cum pipere & aqua: subdita linguæ liquataq; scabritiem arteriæ expolit: obtusam vocem expedit, ventris tineas enecat, contra grauem oris halitum manditur, & aduersus alarum tædia cum liquido alumi-*

ne illinitur: gingiuas & dentes stabilit, colluto cum vino & oleo ore: vulnera capitis illitu glutinat, medetur fractis auribus ac ossibus nudatis, perunctа cum cochlea carnibus. Item purulentis auribus inflamatisq; cum meconio, castorio, & glaucio: ad varos autem cum cassia & melle illinitur, impetigines ex aceto purgat, defluentes capillos cum ladano & vino myrteo illita, firmat: diuturnas destillationes lenit, illitis penna naribus: oculorum vlcera complet, albugines tollit, caliginem discutit, scabritiem læuigat. Fit è myrrha, perinde atq; thure, fuligo, & , vt postea ostendemus, ad eadem conueniẽs. Bœotica myrrha, dissecta radix est arboris cuiusdam in Bœotia nascentis. Melior est, quæ myrrham odoris suauitate repræsentat. Vis ei calfactoria inest, emollit discutitq;, suffimentis commodissimè inseritur.

Styrax. Cap. LXVIII.

Styrax lacryma est arboris malo cotoneæ similis. Præfertur * sordescens, flauus, resinosus, albicantibus grumis, quàm plurimum in sua odoris gratia permanens: qui dum mollitur, melleum liquorem reddit: qualis è Caтaballis, Pisidia, & Cilicia deuehitur. Deterior niger, furfurosus, friabilis, canóque situ obductus. Cæterum lacryma inuenitur gummium similitudine, perlucida, & myrrhæ æmula: verùm perpauca manat. Adulteratur ligni scobe, quam vermiculi erodentes excusserunt, melle, &

* λιπαρὸς id est, pinguis.

iridis sedimento, & quibusdam alijs. Alij ceram aut adipem odoribus imbutum, flagrantißimis solibus cum styrace subigunt, & per laxa cribri foramina in frigida aqua veluti vermiculos exprimunt, venundantq́; styracem hunc { quoniam in vermiculorum speciem contrahatur } scolecicen cognominant, tanquam syncerum imperiti approbant, nõ animaduertentes ad præcipuam odoris flagrantiam: si quidem acer admodum est, qui adulterationis vitio caret. Styrax calfacit, emollit, & concoquit: medetur tußi, destllationibus, raucedini, grauedini, & interceptæ voci: vuluæ præclusæ duritiáue laboranti conuenit, cit menses potu appositúque, aluum leuiter mollit, si exiguum cum resina terebinthina catapotij modo deuoretur. Miscetur vtiliter discutientibus malagmatis, acopísque. Adoletur autem & igni torretur, vt fiat ex eo, veluti ex thure, fuligo, ad eadem conueniens ad quæ thuris fuligo. Ex eo etiam in Syria styracinum oleum componitur, quod calfacit vehementer, & emollit: verùm caput dolore afficit, adgrauatq́;, & soporem adfert.

Adiectũ ab interprete.

Bdellium. Cap. LXIX.

*BDellium alij bolchon appellant, alij madelcon: lacryma est * saracenicæ arboris. Probatur gustu amarum, translucidum, taurini glutinis in morem intus pingue, liquescens facilè, ligni ac sordis expers, suffitu odoratum, vngui simile.*

* Vox adulterina Marcello.

Est etiamnum bdellij genus sordidum, nigrum, vberioribus glebulis in offas cõuolutum, aspalathi odore, ex India *aduectum.* Defertur *etiam à* Petra *oppido siccum, resinosum, liuescens, sed facultate secũdum.* Adulteratur *gummi, sed ita vitiatum nõ perinde gustui amaritudinem repræsentat, nec vsqueadeo suffitionibus odoratum.* Calfacit *& emollit duritias, & turgentia guttura, humidasq́; hernias discutit, cum ieiuna saliua dilutum: vuluæ spiracula laxat apposita & suffitu, & partus humiditatesq́; omneis extrahit, calculos potu comminuit, vrinam mouet, tußientibus & à serpente percußis, vtilißimè datur: valet ad rupta, vulsa, laterum dolores, & discursantes spiritus: malagmatis inseritur, quæ contra duritias & neruorum nodos prosunt: contusum resoluitur affuso vino, aut aqua calida.*

Thus. Cap. LXX.

THus *in ea gignitur* Arabia, *quæ thurifera cognominatur.* Primatum *tenet in eo genere masculum, stagonias appellatum, suapte natura rotundum: tale autem indiuiduum est, candidum, cũ frangitur, intus pingue, in suffitu statim ardens.* Indicũ *vero * fuluescit, & colore liuet, sed rotundum industria factitant: nam in quadrãgulares formas dissectum fictilibus versant, donec rotunditatem contrahat: verùm huiusmodi thus tempore flauescit, quod atomum aut syagrum appellant.* Secundum

* ὑπὸκιῤῥος *id est, subrufum est.*

*locum habet * Arabicũ, & in Smilo naſcens, quod aliqui copiſcum vocant, minus multò & fuluius. Eſt & genus aliud, cui amomite cognomẽ eſt, alioqui candidum: quod dum mollitur, maſtiches more digitis cedit. Adulteratur * in itinere, pini reſina et gummi, quod facilè deprehendi poteſt: ſiquidem ſuffitum gummi flammam non eiaculatur, & reſina in fumum euaneſcit, thus vero ſtatim ardet: idem maleficium odor prodit. Ad calfaciendũ & adſtringẽdum pollet, oculorum caliginem diſcutit, caua vlcera complet, et ad cicatricem perducit, cruenta vulnera glutinat, infrænatq; cunctas ſanguinis eruptiones, etiamſi cerebri membranis effluat: vlcera, quæ cacoethe vocantur, & ſedis & reliquarũ partium permulcet tritum cum eo & lacte linamentum, formicãtes verrucas inter initia, impetiginesq; ex aceto & pice illitum, tollit: ambuſta igni, pernionesq; cum ſuillo adipe aut anſerino, & vlcera in capite manantia cum nitro, ſi infricetur, ſanat: paronychijs cum melle, auribus fractis cum pice, medetur: ad reliquos auriũ dolores cum dulci vino infunditur, inflammatæ à partu mammæ cum cimolia & roſaceo magna vtilitate perunguntur, additur ad arteriæ viſcerumq; medicamẽta, prodeſt ſanguinis excreationi potum: ſed in ſecunda valetudine hauſtum inſaniam mouet, & largius cum vino potum interficit. In fictili mundo thus crematur, flagrante glebula ſuccenſum à lucerna, donec exura=*

* ὁ Αρα βίας καὶ ὁ ἐν σμίλω id eſt, Arabias dictum, et quod in Smilo prouenit.

* μεθο δευόνος, id eſt artificiosè conformatum. Sic Mare.

tur post perfectam vstionem operire oportet, vsque dum restinguatur: sic enim in cineres non redigitur. Aliqui *ollulam æneo vase cauo circa medium perforato cingunt ad excipiendam fuliginem, vt in eius mentione mox ostẽdemus.* Alij *crudo fictili luto oblito, & in fornacem indito, cremant.* Fictili *etiam nouo viuacibus prunis torretur, dum non amplius bullet, aut pinguitudinem vaporémue emittat. facilè enim comminuitur quod perustum non est.*

Thuris cortex. Cap. LXXI.

PRæfertur *thuris cortex crassus, pinguis, odoratus, recens, læuis, minimè scaber, sine membranis.* Adulteratur *admisto pini aut nucis eius cortice; sed horum index ignis est, si quidem reliqui cortices suffiti nequaquam incenduntur, sed sine odore fumum eructant: thuris verò cortex ardet, & cũ odoris fragrantia vaporem eiaculatur.* Thuris *modo vritur, et vis eadem quæ thuri, sed validior adstringentiorq́;.* Quare *potu cruentis excreationibus, vuluis fluxione laborantibus in pesso confert, ad cicatrices oculorum, et caua sordesq́; efficax est. tostus scabris lippitudinibus auxiliatur.*

Manna thuris. Cap. LXXII.

MAnna *thuris probatur candore, micarum frequentia, & puritate.* Vim *habet eandem quam & thus, sed inualidiusculam.* Sunt *qui cribrata pini resina, ac polline, aut cortice thuris cõtusi adulterant: sed hæc igne deprehenduntur.* Neque

enim æquè suffitu aeriũ vaporem, sed fuliginosum & impurum expuit, & permistum suaueolentiæ halitus virus habet.

Thuris fuligo, Cap. LXXIII.

F*Vliginem thuris sic facito:* Forcipicula, *lucernis accensas singulatim thuris glebas, in nouam fictilem ollam concauam imponito: & æreo vase in medio perforato, detersa diligenter sorde, obtegito: alteram admoueto, ex altera eius parte aut vtraq;, subiectis quaternum digitorum altitudine lapillis, quò facilius perspici queat, si vrantur: & quà locus capax fuerit, glebulas alias supponito, et antea quàm prorsus prior gleba restinguatur, aliam imponito, donec sufficientem fuliginem videaris coegisse.* Continuò *tamen externæ æramenti partes spongia, aqua frigida, madefacta, abstergãtur: ita enim temperato æris feruore, fuligo omnis inhærebit: quæ alioqui per leuitatem decidua, thuris cineribus admiscetur.* Dera*sa itaque fuligine, cinis cremati thuris seorsum subtrahẽdus est.* Idem *opus, quoad satisfactum tibi videtur, obeundum.* Oculorum *inflammationes mitigat, fluxiones suspendit, vlcera purgat, caua explet, carcinosmata sistit.* Simili *modo è myrrha, resina, styrace, reliquisq; lacrymis, fuligo excipitur, ad eadem conueniens.*

Picea & Pinus. Cap. LXXIIII.

P*Inus & Picea generi eidem adscribuntur, sed quandam flagitant specierum distinctionem,*

arbores vulgò cognitæ: quarum cortex adstringit, prodest tritus & illitus intertrigini, vlceribus summum corpus occupantibus, ambustisq́; cum spuma argenti & manna. Vlcera delicatulorum acrimoniam recusantium, cerato myrtino exceptus, ad cicatricem perducit: tritus cum sutorio atramento serpentia cohibet, suffitu partus & secundas eijcit, potus aluum sistit, vrinam mouet. Folia eorum trita & illita inflammationes leniunt, vulnera ab inflammatione vindicant, trita autem & decocta aceto, feruenti collutione, dentium dolores mulcent: hepaticis vtilia sunt, drachmæ pondere in aqua aut mulsa pota. Pineæ nucis cortex & folia potu idem præstant. Teda earum particulatim secta si in aceto coquatur, & decocto dens colluatur, dolores leuat. Ex his etiam fit spatha acoporum pessorúmque compositionibus idonea. Quinetiam earum crematarum fuligo ad librarij atramenti confectionem excipitur: ea circunlitionibus efficacissimè imponitur, quibus palpebras ornant, coloremque mentiuntur, callibrephara Græci vocant: arrosis oculorum angulis, callosis glabrisq́; genis, & collacrymationibus opitulatur. Pityides appellantur pinorum piceæq́; fructus, qui in conis inueniuntur. Vim adstrictoriam habent, et aliquantū excalfacientē tussi & pectoris vitijs auxiliantur, per se, aut ex melle sumpti. Nuces pineæ cū stroboli repurgatæ mādūtur, aut cū passo aut cucumeris semine

Pityides.

bibuntur,

libuntur, vrinam cient: acrimonias in renibus & vesica hebetant, stomachi rosiones leniunt: datæ cũ portulacæ succo, virium infirmitatem roborant, corruptorum quoque humorum labem obtundunt. Pineæ nuces integræ recenter arboribus decerptæ in passo franguntur, & decoctæ vetustæ tussi ac tabitudini conferunt, si quotidie ex eo liquore terni cyathi bibantur.

Lentiscus. Cap. LXXV.

LEntiscus nota arbor est, cui toti vis inest adstringendi: semini: emini enim, folio, ramo, cortici, radicibusq́; cognatæ insunt vires. Liquamentũ autem ita fieri solet: Folia, cortex & radix in aqua coquuntur, et vbi abundè cocta refrigerataq; sunt, folia abijciuntur: aqua denuò coquitur, donec mellis habeat craßitudinem. Lentiscus sua adstringendi dote, valet aduersus sanguinis reiectiones, alui profluuia, & dysenterias in potu. Item contra eruptionem sanguinis è vulua, & eiusdem aut sedis procidentia. In totum acaciæ & hypocistidis vicem repræsentat. Idem facit succus è tritis folijs. Decoctum fotu caua explet, & fracta ossa ferruminat, vuluæ fluxiones sistit, nomas arcet, vrinam pellit, motus dentium collutione stabilit. Virentes surculi calamulorum vice dentibus repurgandis affricantur. Fit è semine oleum, * quod prodest, cum quid adstringi opus est. Lentiscus resinam gignit, quæ lẽtiscina cognominatur, Mastix & ab aliquibus, officinis Mastix

σχινέλαιον. (* σχινέλαιον)

masticha. Pota vtilis est sanguinem reijcientibus, & tussi veteri: stomacho auxiliatur, sed ructum mouet. Additur in dentifricia & illitiones faciei, ad nitorem cuti conciliandum. Palpebras oculis incommodas replicat, manducata halitum oris commendat, gingiuas contrahit. Optima & copiosissima in insula Chio prouenit. Praefertur {nitedulae modo} resplendescens, & candore Tyrrhenicae cerae similis, adulta, retorrida, friabilis, odorata, stridorem edens. Viridis autem inferior est. Adulteratur thuris resinaeq; pineae nucis mistura.

Insertū ab interprete.

Terebinthus. Cap. LXXVI.

*Terebinthus cognita arbor est, cuius folia, & semen, & cortex adstringunt, & ad eadē ad quae lentiscus conueniunt, simili parata modo sumptaq;. Fructus esui aptus est, sed stomacho aduersatur: excalfacit, vrinam mouet, venerem excitat, cōtra phalangiorum morsus conuenienter in vino bibitur. Resina eius ex Arabia Petraea defertur. Prouenit etiam in Iudaea, Syria, Cypro, Aphrica & Cycladibus insulis: sed praeualet candida, perlucida, vitreo colore, & in caeruleum vergente, odorata, terebinthum olens. * Terebinthina resinas omneis antecedit. proxima lentiscina, & è pinu, & abiete: has sequitur è picea & pineis nucibus resina. Natura omnibus calfacere, mollire, discutere, expurgare. Tussi ac tabi conueniunt per se, aut in eclegmate ex melle, vitia pectoris expurgant, vrinam cient,*

* Officinis, Terpentina.

cruda concoquũnt, ventrem emolliunt, palpebras commodißimè replicant, lepras tollunt, cum erugine ac sutorio atramento, nitroq;: auribus saniem emanantibus cum melle & oleo, item in pruritu genitalium vtiles: malagmatis, acopisq; admiscentur. Laterum doloribus per se, illitu, & appositu auxilio sunt.

Resinæ aliæ. Cap. LXXVII.

L*iquida resina è pinu & picea,* à Gallia & *Hetruria conuehi solet, atq; olim à* Colophone *petebatur: hinc* Colophoniæ *sibi cognomẽ tum vendicauit.* A Gallia *quoq; subalpina: quã vernaculo nomine laricem appellant incolæ.* Ea *in linctu, & per se, magnopere prodest iußi veteri.* Colore *inter se distant: siquidem alia candida est, alia oleosa, alia mellei liquoris similitudine, vt larigna. Cupressus etiam liquidam fundit resinam, quæ ad eadem pollet. Quæ vero aridarum generi adscribuntur, quædam ex pineis nucibus, aliæ abiete, aliæ picea & pinu exierunt.* Eligi *debet longè omnium odoratißima, translucens, non retorrida, neque diluta, quandam ceræ faciem præbens, & friabilis.* E *picea & abietæ resinæ cæteras antecedunt: odoratæ enim sunt, atq; thus odore imitantur.* Præstantiores *à* Pityusa *insula deferuntur, quæ secũdũ* Hispaniã *sita est.* Sed *quæ è picea, nucibus, pineis & cupresso manarunt, nihil ad illas, nec tantis viribus potiũtur.* Veruntamen *eorundem gratia, quorum &*

illæsumi solent. Lentiscina terebinthinæ respondet. Vritur resina omnis liquida in vase quadruplæ capacitatis ad humorem, qui infunditur: itaq; resinæ congius, in duobus aquæ pluuiæ coquitur, subiectis leuibus prunis, resina aßiduè mouetur, donec omnis odor aboleatur, & friabilis & retorrida reddatur, ac digitis cedat. Cæterùm vbi refrixit, in fictile nō picatum, quod aconitum vocant, id est non illitum, reconditur. Fiet etiam eximij candoris, si resina omnis eliquata præcoletur, quò fæculenta sordes excernatur. Vruntur quoq; sine aqua, primùm lento igne & vbi coire cœperunt, maior carbonum strues supponitur, et triduo citra intermißionem discoquūtur usq; dum antedictas naturæ suæ notas exuerint: mox, vt dictum est, reponuntur. Aridas vnius diei spatio decoxisse satis est. Vstæ odoratis malagmatibus, et acopis, & vnguentorum colorationibus magnopere vtiles sunt. E resina perinde atq; thure fuligo excipitur, ad circunlitiones idonea: quibus palpebras fucant, & colorem mentiuntur. Prodest glabris genis, collacrymationibus, erosisq; oculorum angulis. ex ea fit atramentum scriptorium.

Pix liquida. Cap. LXXVIII.

P*Ix liquida, quam alij conum vocant, è pinguißima pini piceaq; lignis congregatur. Optima est splendens, syncera, læuis. Contra venena, phthisin, purulentam excreationem, tusses, suspiria, & pectoris humores, qui difficilè e-*

tußiuntur, efficax eſt, eclegmate cyathi menſura cum melle dato. Tonſillarum & vuæ inflammationes, anginæq́; vtiliter perunguntur: purulentis auribus infunditur cum roſaceo, & illinitur cum trito ſale ſerpentium morſibus: adiecta verò pari cera ſcabros vngues extricat, impetiginesq́; emendat: vuluæ duritias, ac ſedis tubercula diſcutit: cum farinaq́; hordeacea & pueri impubis vrina decocta, ſtrumas rumpit: cohibet vlcera, quæ ſerpunt, cum pineo cortice, aut ſulfure, aut furfuribus illita. Ceterùm cum thuris manna & cerato profundos vlcerum ſinus conglutinat, rimis ſedis & pedum, magno auxilio illinitur: vlcera replet, & cũ melle purgat: quin & cum vua paſſa, & melle carbũculos, et putrida vlcera emarginat, diſrũpitq́;: erodẽtibus medicamẽtis, quas ſeptas vocant, probæ ĩmiſcetur.

Picinum oleum. Cap. LXXIX.

E *Pice fit quod piſſilæon appellant, ſeparato liquore aquoſo, qui ſupernatat pici, ſicut ſerum lacti*, Nam *expanſa, quandiu pix coquitur, ſupra cortinam vellera pura madeſcunt, acceptoq́; halitu eius exprimuntur in vas.* ✱ *Quas pix liquida præbet vtilitates alopecias capillo replet cum farina hordeacea illitum, quibus & liquida pix medetur, iumentorum vlcera ſcabiemq́; emendat.*

Hæc deſunt, καὶ τοῦτο ἂν γίνεται ἐφ' ὅσον ἂν ἡ χρόνον πίσσα ἕψηται.

Fuligo liquidę picis. Cap. LXXX.

F *It hoc modo è liquida pice fuligo: In lucerna noua, quæ ellychnium habeat, nonnihil picis*

incendito, lucernamq́; fictilis vase in clibani speciē conformato, superius in angustum fornicato, inferius perforato, vt clibani esse solent, operito, & adoleri sinito: consumptoq́; liquore nouum infundito, quoad sufficientem vsui fuliginem collegeris. Vis ei adstringens, acriuq́;. Vsui est ad pigmenta, quibus palpebras linunt & venustant, & ad circunlitiones. Item vbi glabris genis pilos restitui oportet, ad imbecilles lacrymososq́; oculos, insuper ad eorundē vlcera non inutilis est.

Pix arida. Cap. LXXXI.

L*Iquida pix decocta in spissam coit; quam vocant aliqui palimpissam. quo in genere quædā visci modo lentescit, boscas cognominata: altera sicca est. Probatur pura, pinguis, odorata, subrufa, resinosa. Talis Brutia & Lycia, picis resinæq́; simul naturam habentes. Calfactoriam vim habet: dura emollit, pus mouet, tubercula pannosq́; discutit, vlcera replet, vulnerarijs medicaminibus commodè permiscetur.*

Zopissa. Cap. LXXXII.

Z*Opissam aliqui aiunt derasam nauibus resinam cũ cera, quam alij apochyma appellãt. Ea dissipãdi naturã habet: quoniã marino sale macerata sit. Alij pineã resinã hoc nomine vocauerũt.*

Bitumen. Cap. LXXXIII.

B*Itumen Indicum cæteris anteponitur. Cuius probatio est, vt purpuræ modo splendeat, sitq́;*

ponderosum, ac validum odorem vibret. Nigrũ autem & sordidũ, vitiosum est. Adulteratur *pice.* Gignitur in Phœnice, Babylone, Zacyntho, & Sidone. *Liquidum inuenitur in* Acragantino Siciliæ, *fontibus innatans, quo vtuntur ad lucernarum lumina, olei vice.* Hallucinãtur, *qui id Sicilicũ oleum nominant: nanque liquidi bituminis genus esse constat.*

Pissasphaltum. Cap. LXXXIIII.

NAscitur in Apolloniatarum *agro circa* Epidaurũ, *quæ pissasphaltos appellatur.* Ea Ceraunijs *montibus deuoluta, impetu fluminis rapitur, æstuq; in litus expuitur, illic coacta in glebas, mistam bitumini picem redolet.*

Naphtha. Cap. LXXXV.

NAphtham *vocant* Babylonij, *bituminis colamen, colore candidum: inuenitur etiam nigrum.* Vis *ei ignium rapax, ita vt ex spatio protinus in eam transiliant.* Ad *suffusiones oculorum, & albugines vtiles.* Bitumen *omne discutit, glutinat, emollit, ab inflammatione tuetur, vuluarum procidentia, strangulationesq; olfactu, suffitu, impositu: emendat: comitiales morbos suffitum deprehendit, gagatæ lapidis more: purgationes mulierum cum vino, & castorio potum elicit, tussim veterem & anhelitum adiuuat, serpentium morsibus, coxendicum laterumq; doloribus auxiliatur; datur cœliacis in catapotio deuorandum, cum aceto potum discutit sanguinem concretum, dysen-*

tericis cum ptisana liquatum infunditur, destillationibus suffitione medetur, mitigat dentium dolores oblitum, cæterùm pilos incommodos siccum replicat, specillo impositum: concalfactum autem, et cum farina hordeacea, nitro & cera illitum podagris, articulorum doloribus, lethargicisq; prodest. Pissasphaltos eadem, quæ pix & bitumen, si misceantur, potest.

Cupressus. Cap. LXXXVI.

CVpressus refrigerat, & adstringit. Cuius folia ex passo, & exiguo myrrhæ pota, vesicæ rheumatismis, & vrinæ difficultati auxiliantur. Pilulæ autem ex vino tusæ in dysenteria, alui fluxione, tussi, et orthopnœa, aut si reijciatur sanguis, conuenientissimè bibuntur: earum decoctum eosdē præbet effectus tusæ cum fico duritias emolliunt, nariumq; polypô medentur: in aceto coctæ, & cum lupinis detritæ scabros vngues eijciunt, hernias intestinorum prolapsu erumpentes illitu reprimunt. Folia eadem præstant. Pilulæ cum arboris coma suffitæ, culices abigere existimantur. Folia trita & imposita, vulnera conglutinant: sanguinem supprimunt, capillum ex aceto tingunt, illinuntur per se, aut cum polenta ignibus sacris, vlceribus, quæ serpunt, carbunculis & oculorum inflammationibus, admota cum cerato stomachum corroborant.

Iuniperus. Cap. LXXXVII.

IVniperi genera duo: altera maior, altera mi-

nor, vtraque acris est. Excalfacit, & vrinam mo-
net, accensa serpentes fugat. Baccarum nōnullæ nu
cis iuglandis magnitudine, nonnunquam grandesce
re, aliæ *nucem Ponticam æquare inueniuntur: ro- *Auellanam intellige.
tundæ, odoratæ, in mādendo dulces, subamaræ, quæ
arceuthides etiam, id est, baccæ iuniperi nominātur.
Modicè calfaciunt, & adstringunt: stomacho uti
les contra pectoris vitia, tussim, inflationes, tormi-
na, & serpentium ictus efficacissimè bibuntur: vri
nam cient, vnde ruptis, conuulsis, & vuluæ stran-
gulatui subueniunt. Folia acrimoniam habent: ideò
tam ipsa, quàm eorum succus, ex vino contra vipe-
rarum morsus illini aut bibi prodest. Corticis cinis
cum aqua illitus, lepras eximit. Ramenta ligni deuo
rata interficiunt.

Herba Sabina. Cap. LXXXVIII.

SAbina duorum generum est. Vna folijs cupresso
similis, spinis horridior, grauiter olens, acris &
feruēs: arbor est coactæ breuitatis, quæ sese magis
in latitudinē fundit: huius folijs nōnulli pro suffitu
vtuntur. Altera tamarici folio similis est. Vtriusq;
folia nomas sistūt, collectiones illitu mitigant, et cū
melle nigritias sordesq; repurgant, carbūculos cū vi
no pota rūpunt, sanguinē per vrinā eliciunt, partus
apposita extrahunt, et suffitu idē præstant, vnguē

gunt, quæ cedria vocatur: iuniperi modo baccas parit, baccarum myrti magnitudine, rotundas Cedria optima est crassa, perlucida, grauis odoris: quæ diu effunditur, guttatim non dissipata coit, Cui ea vis inest vt defuncta corpora conseruet, & viuentia corrumpat: qua ex causa mortuorum vitam aliqui appellauere. Vestimenta quoque, & pelles eximia calfaciendi & siccandi dote, corrumpit: magni ad ocularia medicamenta vsus, quippe illita oculis claritatem affert, albugines cicatricesq; detergit: instillata autem cum aceto vermes aurium necat, cum hyssopi decocto infusa sonitus sibilosq; sedet, cauis dentium indita eos frangit, & dolores leuat. Idem facit cum ex aceto colluitur: perunctо ante coitum genitali abortiuum fieri constat: anginæ ea perunguntur, tonsillarum inflammationibus auxilio est, lendes pediculosq; illitu enecat, cerastæ morsibus cum sale imposita subuenit, contra hausta leporis marini venena, in passo sumpta, auxiliatur: in elephantia, aut linctu, aut perunctione proficit: pulmonum vlcera purgat, & si cyathus eius sorbeatur, persanat: vermes & tineas subter indita necat, & partus extrahit. Fit & oleum, à cedria separatum, dum coquitur, velleribus supra halitum eius expansis, vt in pice. Eiusdem ad omnia vsus: priuatim vehementer perunctum scabiem quadrupedum, canum, boumq; persanat: inhærentes ricinos enecat, vlcera quæ ex tonsura accepe

Cedrus mortuorum vita dicta.

runt, ad cicatrices perducit. Cedrides cedri fructus vocantur. Calfactoriam vim habent, stomacho adversantur, auxilio sunt tussi, conuulsis, ruptis, strãguriæ: menses ciunt, ex polline piperis poti: contra haustum leporem marinum in vino sumuntur, serpentes fugantur, peruncto ex adipe ceruino aut medulla, corpore: in antidota adduntur. Fuliginem, quo modo ex pice, congeri oportet, quæ eandem, quam picea fuligo vim præbet.

Laurus. Cap. XC.

LAurus quædam tenui folio constat, altera latiore. Vtraque excalfactoriam naturã habet, & emollientem. Vnde decoctum earum in mulieбres insessus additum, vuluæ & vesicæ vitijs cõuenit. Virentia folia sensim substringunt: illita quoq; ac trita vesparum apiumq; ictibus opitulantur, eadem cũ polenta & pane illita inflammationem õmnẽ mitigant, sed pota stomachum effundunt, & vomitiones mouent. Lauri baccæ magis, quàm folia calfaciunt: ergo in eclegmate tritæ cum melle vel passo prosunt tabi, orthopnœæ, & omnibus thoracis rheumatismis: contra scorpionum ictus ex vino bibuntur, vitiligines emaculant. Succus baccarũ vtilissimè aurium dolori, et grauitati instillatur, cũ vino vetere, & rosaceo. In medicamenta autẽ adijciuntur, quæ neruorũ lassitudines reficiũt, acopa vocãt: et ad vnguenta, q̃ calfaciũt, & discutiũt. Cortex radicis calculos rumpit, partus necat, hepaticis

prodest, tribus obolis in vino odorato potus.

Platanus. Cap. XCI.

TEnerrima platani folia in vino decocta, mox illita, oculorum fluxiones sistunt, tumores & inflammationes leuant. Decoctus cortex in aceto, dentes in dolore colluit. Virides pilulæ in vino potæ, serpentium morsibus auxiliantur: exceptæ autem adipe, igni ambusta sanant insidens foliorum pilularumq; lanugo, oculos & aures offendit.

Fraxinus. Cap. XCII.

FRaxinus arbor nota est, cuius foliorum succus, & ipsa perun cta, aut ex vino pota, viperarum ictibus auxiliantur. Corticis cinis ex aqua illitus lepras eximit. Ligni ramenta, scobemq; potu perniciem afferre tradunt.

Populus. Cap. XCIII.

POtus albæ populi cortex vnciæ vnius pondere, ischiadicis ac vrinæ stillicidio prodest. Abortiuum fieri tradunt, si cum mulino rene bibatur. Folia quoque cum vino post purgationes pota, idem præstare produntur. Tepens foliorum succus vtiliter aurium dolori instillatur. Pilulæ, quæ primo foliorum partu exiliunt, illitæ cum melle, oculorum hebetudini medentur. Memoriæ prodiderunt corticem albæ populi, & nigræ particulatim cæsum, & sulcis stercoratis mandatum, omni tempore anni edules fungos proferre. Populi nigræ folia cum aceto illita, magna vtilitate podagris

cis doloribus illinuntur. Resinam populus fundit, quæ in malagmata additur. Semen potum ex aceto comitialibus utile est. Lacrymam populorum commemorant, quæ in Padum amnem defluat, durari, ac coire in succinum, quod electrum vocāt, alij chrysophorum. Id attritu iucundum odorem spirat, & aurum colore imitatur: tritum potumq; stomachi ventrisq; fluxiones sistit. *De ortu electri multa li br. vlt. c. 3. & 4. apud Plin.*

Macer. Cap. XCIIII.

MAcer ex Barbaria aduehitur, cortex flauescens, crassus, gustu perquàm adstringens: qui contra cruentas excreationes, dysenterias, & alui fluxiones bibitur.

Vlmus. Cap. XCV.

VLmi & folia & cortex et rami, vim habēt spissandi. Folia trita ex aceto ad lepras efficaciter illinuntur, vulnera glutinant, sed multò magis corticis tilia, si fasciæ loco intorqueatur: nam in lori morē flecti potest. Crassior cortex in vino aut aqua frigida vnciatim potus, pituitas trahit: fracta ossa celerius solidescunt, si decocto foliorum, corticis aut radicis foueantur. Humor in folliculis enascens prima germinis eruptione, cuti illitus nitorem inducit, faciemq; splendidiorem præstat. Qui dum siccatur, in animalia abit, quæ culicū formā gerūt. Folia cū tenerescūt cocta, olerū more ad obsonia vsurpātur.

Lignorum marcor. Cap. XCVI.

EX caudicibus lignisq; veteribus caries conge=

ritur, quæ farinæ modo illita, vlcera purgat, & ad cicatricem perducit: serpentia cohibet, si cum pari aniso & vino subacta, linteisq; imposita illinatur.

Harundo. Cap. XCVII.

IN *harundinum genere quædam nastos, id est, farctior, vocatur, ex qua sagittæ factitari solent.* Alia *fœmina, qua tibiarum ligulas efficiunt.* Alia *quòd fistulis addicta sit, syringias: cui multum inest carnis, crebris cincta geniculis, ad librorum conscriptionem accommodata.* Alia *crassa, concaua, apud amnes nascens: quæ à quibusdam cypria, ab alijs donax appellatur.* Alia *phragmites seu vallatoria, gracilis, candicans, vulgò cognita: cuius trita radix per se, aut cum bulbis suis illita, spicula, aculeosq; corpore extrahit: luxata, lumborũq; dolores cum aceto mulcet. virentia folia tusa & imposita ignibus sacris medentur, & cæteris inflãmationibus.* Corticis *cinere perunctæ cum aceto alopeciæ sanantur, paniculæ lanugo si aures intrauerit, exsurdat.* Eundem *effectum implet harundo quæ cypria dicitur.*

Papyrus. Cap. XCVIII.

PApyrus, *qua chartæ fiunt, nullis non cognita, præcipuæ in medicina vtilitatis, ad laxãdas fistulas: madefacta lino inuoluitur, vsq; dum inaruerit: constricta enim atq; immissa in hiatum, humore completur, & intumescendo fistulas aperit.* Habet *nescio quid alimenti radix: itaq; Ae-*

gyptij eam mandunt, ſuccum tantùm deuorantes, & manſam expuunt. Ipſis radicibus pro ligno vtũtur. Crematæ papyri cinis depaſcentia vlcera cum omnium partium, tum oris maxime, cohibet: verũ melius id combuſta charta præſtat.

Myrica. Cap. XCIX.

MYrica ſeu tamarix arbor vulgò cognita eſt, cùm apud pigras & ſtagnantes aquas enaſcatur, fructum quaſi florem ferens compage muſcoſum. Aegyptus Syriaq; alteram gignunt mitiorem, ſylueſtri cætera ſimilem. Fructum parit gallæ proximum, inæqualiter adſtringentem guſtu: quo conuenienter vtimur vice gallæ in medicaminibus oculorũ oriſq;. Datur cruẽtæ excreationi in potu, & cœliacis, & contra profluuia fœminarum, regium morbum, & phalangiorum morſus: illitus tumores inhibet. Cortex in eoſdem vſus adhibetur. Decoctum foliorum cum vino potum, lienem abſumit: ad dolorem dentium in colutionibus ſalutare, & mulieribus fluxioni vuluæ opportunis indeſeßionibus, phthiriaſi lendibusq; circunfuſum prodeſt, abundantiam fœminarum ſiſtit impoſitus arboris cinis, potorios calices è caudice lienoſis moliuntur, quo datus in his potus proficiat.

Officinis Tamariſcus.

Erica. Cap. C.

ERica * fruticoſa arbor, myricæ ſimilis, longè minor: cuius flore apes reprobum mel efficiũt, fruticem tam flos quã coma ſerpentiũ ictibus illitu medetur.

* Plin. dicit.

Acacalis. Cap. CI.

ACacalis *fructus eſt naſcentis in* Aegypto *fruticis, ſeminis myricæ quadantenus ſimilis: cuius aqua, in qua maduerit, ad collyria additur, quæ ad excitandam oculorum aciem conueniunt.*

Rhamnus. Cap. CII.

RHamnus *fruticat in ſepibus, ramos ferens rectos et aculeos in acutæ ſpinæ modum, folijs paruis, oblongis, ſubpinguibus, teneris.* Alterum *ei genus candidius.* Tertium *nigrioribus latioribusq́; folijs conſtat, & quadámtenus rubentibus: cuius rami quinum ferè cubitorum longitudinem implēt, ſpinoſiores quidem, ſed infirmioribus minusq́; rigentibus aculeis.* Fructum *edit latum, candidum, tenuē, folliculariј ſpecie,* * *verticillo ſimilem.* Omnium *folia igni ſacro, & ſerpentibus vlceribus, efficaciter illinuntur.* Fama *eſt ramos huius valuis feneſtrisue impoſitos, ueneficia depellere.*

* ἐοικὸς ἀσφοδέλῳ, id eſt aſphodeli fructui ſimilem.

Halimus. Cap. CIII.

HAlimus *frutex eſt ſepimentis idoneus, ſimilis rhamno, ſine ſpinis, folijs oleæ, ſed latioribus. naſcitur in ſepibus & maritimis.* Folia *decoquuntur ciborum gratia.* Radix, *conuulſa, rupta, torminaq́; mitigat, drachmæ pondere in aqua mulſa pota: eadem lactis vbertatem facit.*

Paliurus. Cap. CIIII.

PAliurus *frutex cognoſcitur aculeatus, durus, cuius ſemen pingue & fuliginoſum inuenitur:*

uenitur: quod potum tußi opitulatur, vesicæ calcu-los comminuit. serpẽtium ictibus aduersatur. Folia *& radix adstrictoriam vim habent: quorum deco ctum potu aluum sistit, vrinam trahit, contra ve-nena & serpentium morsus auxiliatur.* Radix *re-centia tubercula, tumoresq́; omneis discutit, trita et imposita.*

Acuta ſpina. Cap. C V.

A *Cuta spina, quam pyrinam aut pityanthen aliqui vocant, arbor est pyrastro similis, spi nosa valde & minor, baccas profert myrti, plenas, rubras, fragiles, & intus nucleum: radicem multifi dam, altò descendentem.* Huius *baccæ potu aut ci-bo, alui profluuium, & abundantiam fœminarum sistunt.* Radix *illita aculeos & spicula extrahit, ab ortum fieri tradunt, si ter radice venter, aut sensim feriatur, aut perungatur.* *Officinarum* Berberis

Rubus canis. Cap. C V I.

F *Rutex est arboris instar, rubo longè maior: fo-lia fert multò latiora myrto, robustis circa ra-mos spinis, flore candido, fructu oblongo, nucleo oli uæ simili, qui per maturitatem fuluescit, & floccu los intus continet.* Fructus *exẽptis interioribus floc cis arefactus, aluum sistit: feruefacti enim ij in vi no, mox poti, arteriam infestant.*

Liguſtrum. Cap. C V I I.

L *Igustrum arbor est oleæ folijs circum ra-mos similibus, latioribus, mollioribus, &* *Officinis* Alcanna.

colore viridioribus: flore candidi, muscoso, odorato semine scambuci, nigro. Optimum nascitur in Canope & Ascalone. Folia adstrictoriam vim habẽt: quare commanducata vlceribus oris medentur, illita feruidis inflammationibus, carbunculisq; prosunt, decocto eorundem igni ambusta fouentur, capillum rufant trita folia, quæ in radiculæ succo maluerint. Flos ex aceto fronti illitus, capitis dolorẽ sedat. Cyprinum oleum, quod ex eo fit odoratum, excalfacit, emollitq; neruos. si quæ feruẽti natura prædita sint, assumat.

Tilia. Cap. CVIII.

Tilia arbor est ligustri magnitudine, folijs oleæ, nigrioribus & latioribus, fructu * lentisci, nigro, subdulci, racematim cohærente, asperis nascitur. Huius folia adstringunt: ad eadem vtilia ad quæ oleaster, cùm adstrictione est opus: maximè ad oris vlcera, commanducata, aut si decocto colluantur: pota vrinam ac menses cient.

χεῖρα

Cistus. Cap. CIX.

Cistus, quem aliqui citharon, aut cissarõ vocãt, ramosus frutex est, sed improcerus, foliosus, saxosis locis nascens, folijs rotundis, acerbis, hirsutis. flos * masculo vt mali punicæ, fœminæ albet. Vis adstringens: vnde flores in vino austero bis in die poti, prosunt dysentericis, & nomas per se illiti cohibent, vetustati vlcerũ, & igni ambustis cũ cerato medentur. Hypocistis, orobethron, aut cytinus

* Vox ex Plinio reposita.

à nonnullis cognominata, iuxta cisti radices nascitur, floris punici similitudine. Quædam rufa, altera herbacea, tertia candida. Liquatur acaciæ modo. *Aliqui tamen exiccant, fractamq; macerant, & incoquunt, reliquaq; vt in lycio prosequũtur.* Vires *acaciæ habet, verũ aliquantò magis siccat, & adstringit.* Prodest *dysentericis, cœliacis, sanguinem excreãtibus: fœminarũ profluuio et pota et indita.*

Ladanum. Cap. CX.

Est & alterum cisti genus, ledon à nõnullis appellatum, frutex simili modo nascens, longioribus folijs & nigrioribus: quæ verno tempore quiddam contrahũt pingue. Foliorum *vis adstringens, ac eosdem, quos cistus, effectus præbens.* Fit ex eo *quod ladanũ dicitur.* Siquidem *cùm cisti frondes pascuntur capræ, hirciq;, pinguitudinem cõspicuè barba carpunt, & suo lentore villosis cruribus adhæ-rescentem reportant: quam depectentes incolæ, colantesq; cogunt in offas, & ita recondũt. Alij uerò attractis funiculis, insidentem fruticibus lentorẽ abstergunt, conglomerantq; in ladanũ.* Maximè *probatur odoratum, subuiride, facilè mollescens, pingue, quod arenas non collegit, nec squallore obsitũ est, resinosum, quale in* Cypro *gignitur.* Arabicum *verò* Libycumq; *vilius.* Natura *ei spissandi, calfaciendi, molliendi: ora venarum patefacit, capillum fluentem continet, addito vino, myrrha, & myrteo oleo: cicatricibus decorem reddit, cum vino illi-* Colligendi ladani modus.

tum: medetur aurium doloribus, cum hydromelite aut rosaceo infusum: suffitu secundas eijcit, peßis immistum uuluæ duritiem sanat, in medicamenta quæ dolorem tußimq; finiunt, & malagmata vtiliter inseritur: aluum sistit cum vino vetere potum, & vrinam ciet.

Ebenus. Cap. CXI.

E*Benus optima habetur* Aethiopica *& nigra, nullos habens uenarum discursus, factitij cornus læuore: cùm frangitur densa apparet, mordens gustu, atque leniter adstringens. Suffitur iucundo odore supra carbones, sine fumi tædio.* Recens *autẽ ad ignem prolata, ob pinguitudinem accenditur, & trita ad cotem rufescit.* Altera *est* Indica*, internatis segmentis candicantibus, & modicè fuluis, itẽ frequentibus maculis: cæterùm prior, bonitate antecedit.* Apud *quosdam sesamina, aut spinea ligna cõsimilia pro ebeno veneunt: quod discernitur ex eo, quòd fungosa sunt, & in purpureas aßulas resoluuntur nihil mordacitatis in gustu, nec redolentiæ in suffitu præferentia.* Caliginem *oculorum abstergit, ad veteres distillationes pustulasq; mirum in modum pollet. si quispiam facta ex eo coticula collyrijs vtatur, melius proficiet.* Ad *oculorum medicamenta efficax est, si scobes ramentáue vino* Chio *die noctuq; macerata, in collyria digerantur.* Non*nulli prætrita ipsa excolãt, reliquaq; eundẽ in modũ peragũt.* Alij *pro vino aqua utũtur.* Vritur *in fictili*

nouo,donec in carbones redigatur. Lauatur *plumbi vsti modo, & ita ſiccis ſcabríſque lippitudinibus conducit.*

Roſa. Cap. CXII.

R*Oſa refrigerat & adſtringit, ſed ſicca multò magis. Succus recentibus folijs exprimitur, deſectis forfice vnguibus (ſic appellantur candidæ foliorum partes) reliquum in pila premi & teri debet in vmbra, donec cogatur, & ita ad oculorum circunditiones recondi. Siccantur etiamnum folia roſarum, continuò verſata, ne muceant, néue ſitus in ijs inſideat.* Aridis roſis *& in vino decoctis expreſſus liquor, facit ad dolores capitis, aurium, oculorum, gingiuarum, ſedis, recti inteſtini ac vuluæ, penna illitus aut infuſus.* Eadem *ſine expreſſione tuſa, præcordiorum inflammationibus, humidis ſtomachi vitijs, igni ſacro illini prodeſt: ſiccis ac tritis fœmina aſperguntur.* Miſceri *ſolent vulnerarijs antidotis, atque compoſitionibus, quas antheras vocant.* Folia *vruntur in calliblephara.* Flos, *qui in medijs roſis inuenitur, ſiccatus, gingiuarum fluxionibus efficaciter inſpergitur.* Capita *pota citant aluum, & cruentas reiectiones ſiſtunt.* Quid vnguis in roſa.

Roſei paſtilli Cap. CXIII.

P*Aſtilli, quos rhodides vocant, hac ratione conficiuntur:* Roſarum *viridium, quæ nullo antea humore madefactæ extabuerint, drachmæ quadraginta,* Indicæ *nardi drachmæ de-*

cem, myrrhæ drachmæ sex, tritæ digeruntur in pastillos, qui trium obolorum pondus æquent: siccatiq; in umbra, in fictili non picato, atque obturato reconduntur. Alij adijciunt costi drachmas duas, iridis Illyricæ totidem, & uinum Chium cum melle miscent. Mulieribus monilium uice collo circundato usui sunt, ad retundendum graue sudoris uirus. Tritis etiam utuntur ad illitiones et diapasmata, quæ fiũt ad sudores coercendos, ita ut à balneis inarescant corpora, dein frigida aqua abluantur.

Lycium. Cap. CXIIII.

LYcium, quod aliqui pyxacanthan uocant, arbor est spinosa, ramis trium cubitorum, aut longioribus: folijs buxi, densis: fructu piperis, nigro, læui, amaro, densoq;: cortice pallido, non dissimili lycio madefacto: radicibus multis, obliquis, lignosis. Nascitur plurimùm in Cappadocia, Lycia, & plerisque alijs locis. Aspera loca amat. Succi extrahendi ratio hæc est: Rami cum radiculis tusi, & antè per multos dies macerati, coquũtur, tum abiectis lignis itidem liquor, donec mellis crassitudo fiat. Adulteratur id lycium, adiecta decoctioni amurca, aut absynthij succo, aut felle bubulo. Innatans spuma inter coquendum exempta, oculorum medicamentis additur: reliquo ad alia utuntur. Simili modo fit lycium, semine expresso & insolato. Optimum, quod uri potest, restinctumq; rubentem spumam ostendit, glebis extrinsecus ni-

*gris,intus,cùm fregeris, rufis, *odore minimè vi=rofo,cum amaritudine adstringens, crocino colore (cuiusmodi Indicum est) cæteris præstantius atque efficacius. Lycium adstringit, caliginem oculorum discutit, genarum scabiem, pruritus, veteresq; fluxiones sanat: facit ad purulentas aureis, exulceratas gingiuas, tonsillas, labiorum fissuras, sedis rimas, attritusq; illitum: cœliacis, dysentericis, potū inditumq; conuenit: datur sanguinem excreantibus & tußi, ex aqua: contra rabiosi canis morsus in catapotio deuoratur, aut in aqua bibitur: flauos facit pilos: reduuijs, ulceribus, quæ serpunt aut putrent, medetur: fœminarum profluuia appositum sistit: rabiosorum ictibus ex melle potum, aut vice catapotij deuoratum, auxiliatur. *Tradunt Indicum fieri lycium, ex frutice lonchitide appellato: ea spinarum generi adscribitur, ramos rectos habens ternùm cubitorū lōgitudine, maiorésue, rubo crassiores, à radice numerosos. Fractus cortex rubescit, folia oleæ similia. Herba in aceto decocta proditur lienis inflammationibus & regio morbo mederi, & fœminarum purgationes elicere. Aßeuerant etiam crudam in potu, eosdem effectus præstare. Semen cyatho dimidio potum, pituitam expurgare: venenis quoque auxilio esse.*

*Ita ex Plinio.

*Videntur Marcello quæ hinc sequūtur, notha.

*Nō est genuina officinarū Acacia, quānuis eadē vi ac natura prædita.

Acacia. Cap. CXV.

ACacia in Aegypto nascitur spina instar arboris, fruticosa, non se in rectum attollens.

Florem habet candidum, & semen lupino simile in folliculis, ex quo succus expreßus siccatur in vmbra: niger ex maturo semine, subrufus ex viridi. Eligatur modicè rufus & odoratus, vt in hac arbore eße potest. Aliqui exprimunt ex folijs & semine succum. Manat & gummi ex ea spina. Vis ei ad spißandum, refrigerandumq; efficax. Succus oculorum medicamentis vtilis: valet ad ignem sacrũ ulcera quæ serpunt, perniones, pterygia, & oris vlcera: procidentes oculos reprimit, mensium abundantiam sistit, prociduam vuluam cohibet. citam aluũ supprimit, aut potus aut subter inditus: capillos denigrat. Lauatur oculorum medicamentis, trito in aqua, mox effuso quod concreuerat, donec pura extet aqua: & ita cogitur in pastillos. Vritur etiam in cruda fidelia, donec fictilæ fornacibus percoquatur: torreturq; in carbonum halitu perflata. Spinæ decoctum solutos artus fotu committit. Præfertur eius spinæ gummi, quod in vermiculorum speciem contrahatur, & vitri modo perluceat, ligni expers: proximum est candidum: sordidum verò ac resinosum inutile. Cutis meatus obstruit, & medicamentorum, quibus admiscetur, acrimoniam hebetat, ambustis ex ouo illitum, pustulas non patitur erumpere. Alterum acaciæ genus in Cappadocia Pontoq; prouenit, Aegyptiæ spinæ similitudine, longè minus, tenerius, humile: aculeorum vallo munitur, folia habens rutæ. Semẽ lenticula minus fert

autumno, in loculis connexis, ternùm quaternúmue capacibus. Succus eius adstringit, viribus inferior, & ocularibus medicamentis inutilis.

Vitex. Cap. CXVI

Vitex siue lygos frutex est in arborem aßurgens, nascitur in fluminum ripis, asperisq; locis, ac torrentium alueis: ramos gerit longos, fructu peruicaces: folia oliuæ, sed molliora. Duo genera *eius, vna harum album florem mittit cum purpureo, altera tantùm purpureum, & semen, vt piper.* Excalfactorias *vires habet, & adstrictorias*. Se*men eius potum venenatis ictibus, aquæ, quæ cutẽ subijt, lienosisq; auxiliatur: lac euocat, menses ciet, drachmæ pondere in vino potum: genituram exol*uit, caput tentat & soporem affert.* Decoctum her*bæ & seminis in desesione, mulieribus uuluæ malo opportunis opitulatur, item inflammationibus: purgationes mouet semen cũ pulegio potum, etiam suffitu vel appositu: capitis dolorem dissoluit illitum, instillatur cum aceto & oleo capiti in lethargo & phrenitide.* Folia *suffitu aut substratu fugant venenata: illita quoque serpentium morsibus auxiliantur: testium duritias cum butyro & folijs vitium emolliunt: rimas sedis semen cum aqua illitum mitigat, & cum folijs medetur luxatis, vulneribusq;.* Virgam *qui manu teneat dum iter facit, negatur intertriginem sentire.* Agnum, *quasi dicas castum, vocant* Græci, *quonjam matronæ in thes-*

Barbaris agnus castus.

Nominũ agni & lygi ratio.

mophorijs Athenienſium caſtitatem cuſtodientes, folijs huius cubitus ſibi ſternunt, & lygon quaſi vimen, propter inuictam ferè ramorum flexilitatem.

Salix. Cap. CXVII.

S*Alix vulgò nota eſt: cuius ſemen, folia, cortex & ſuccus ſpiſsandi vim habent. Trita folia cum exiguo pipere et uino pota, ileoſis ſubueniunt. ſumpta per ſe & cum aqua præſtant mulieribus ne concipiant. Salignum ſemen in potu ſanguinem expuentibus prodeſt: cortex eoſdem præbet effectus. Corticis cinis admiſto aceto maceratus, illitu clauos & callos tollit. Ex folijs & cortice ſuccus cũ roſaceo in calyce punici calfactus, auriũ doloribus auxiliatur. Decocto eorum podagras foueri utiliſsimũ: furfures purgat in corpore. Excipitur ſuccus, qui manat ex ea cũ floret, exciſo cortice: in plaga enim concretus humor inuenitur, quĩ ad purgãda, quæ obſtant oculis, ſuam uim præbet.*

Syłueſtris olea. Cap. CXVIII.

S*Ylueſtris, olea quam Latini oleaſtrũ appellant, alij Aethiopicam oliuam, folia adſtringunt: trita autem et impoſita ignem ſacrũ, ulcera, quæ ſerpunt, epinyctidas, carbunculos, redunias nomásque cohibent: cruſtas emarginant cum melle illita. Quinetiam ſordida ulcera repurgant: inflammationes panosq́; cum melle impoſita diſcutiunt: cutem à capite uulſam conglutinant &*

oris ulceribus, & priuatim infantium, commandu cata medentur. Succus & decoctum eosdem habet effectus: sanguinis eruptiones, ac muliebre profluuium, admotus succus inhibet: uuæ oculorum pustulisq; prodest: ulcera & ueteres defluxiones sistit, (quapropter in collyria additur.) ad genarum erosiones perquàm utilis. Exprimitur *succus tusis folijs, affuso uino aut aqua, siccatusq; sole in pastillos digeritur: sed longè ualidior ad recondendum succus habetur, qui cum uino quàm cum aqua expressus est.* Auribus *subuenit, siue ulcerentur, siue pus effluat.* Folia *conuenienter cœliacis cum farina hordacea illinuntur: uruntur cum floribus folia, ut spodij uicem cinis præstet, in cruda olla, oblito ore luto. usque dum figlinum percoquatur: restinctaq; uino & rursus subacta, eodem modo uruntur, postremò cerussæ modo elota coguntur in pastillos. Huiuscemodi cinerem in medicamentis oculorum constat spodio non cedere, sed eisdem uiribus præditum esse potandum est.* Foliorum *satiuæ oleæ eadem uis intelligitur, sed aliquantò inferior: unde ocularibus medicamentis ob suam mitiorem uim, conuenientior est.* Sudor *ligno uirenti accenso manans, illitu sanat lichenas, furfures & scabiem.* Oleaginum *semen illitum medetur furfuribus, & ulceribus quæ depascunt uorantq;: quod autem intra nucleum est, ex adipe & farina scabros ungues excutit.* Colymbades *tritæ & ambustis il-*

ltæ puſtulas gigni prohibent, ſordida vlcera purgant, muriæ ſuccus collutas gingiuas contrahit, & motus dentium firmat. Oliua flaua & recens ſtomacho vtilior eſt, ventri difficilis: nigra autem & matura corruptioni opportuna eſt, ſtomacho aduerſatur, oculis non conuenit, capitis dolorem mouet, arefacta illitu depaſcentia vlcera ſiſtit, & carbunculos emarginat. Oleum ſylueſtris oliuæ gingiuis putri vligine laborantibus colluitur, dentium mobilitates ſtabilit, calfacti fotus gingiuis fluxione laborantibus vtilis eſt: lanam enim ſpecillo circunligatam oleo madefacere oportet, & gingiuis admouere, donec albæ ſpectentur.

Lacryma Aethiopicę oleæ.
Cap. CXIX.

L*Acryma, quam Aethiopica olea ſtillat, ſcãmonio ſimilis quadamtenus eſt, fulua, ſtillis exilibus conſtans, mordax: quæ autem ammoniaci, aut gummi ſimilitudinem refert, colore nigricans, nec guſtu mordens, ſuperuacua eſt. Noſtrates oleæ, oleaſtriſq; ſimilem lacrymam ſudant, quæ commodè ad oculorum hebetudines illinitur: cicatrices albugineſq; illitu emendat, vrinam & mẽſes ciet, cauis dentium impreſſa ad dolores efficax eſt: inter venena ſcribitur: partus pellit, lepras & impetigines ſanat. Appellatur autem Aethiopica et agreſtis olea.*

Amurca. Cap. CXX.

A*Murca (expreſſæ oliuæ recrementum) de*

cocta in cupreo vase ad crassitudinem mellis adstringit, cæteros præbens lycij effectus. Insuper dentium dolori & vulneribus, cũ aceto, vino aut mulso commodè illinitur: additur in medicamenta ocularia, & meatus inductu suo obstruentia. Vetustate meliorem fieri constat. Vtiliter infunditur sedis, genitalium, ac vuluæ exulcerationi. Si uerò cũ omphacino recoquatur ad mellis crassitudinem, cariosos dentes extrahit: iumentorum scabiem cũ decocto lupini, & chamæleonte illitu sanat. Cruda et recenti amurca podagras articulariósq; dolores souere, vtilissimum: peruncta in uillosa pelle, & hydropicis imposita tumoris molem reprimit.

Quercus, glans, fagus, ilex. Cap. CXXI.

QVercus omnis adstrictoriam vim habet, præsertim liber, qui cortici & ligno intercedit: quinetiam tunica putamini glandis subiecta. Decoctum ex ijs datur dysentericis, cœliacis, sanguinem excreantibus. Trita in pesso, fœminis fluxione vuluæ laborantibus subijcitur. Glandes eosdem effectus exhibent: vrinam ciunt; capitis dolorem & flatus in cibum sumptæ pariunt, resistunt esitatæ venenatorum ictibus. Decoctum earum & corticis cum lacte vaccino potum, prodest contra toxica: intritæ crudæ inflammationes illitu leniunt: ad duritias, quas cacoethe vocant, & malefica vlcera cum salsa axungia coniie-

niunt. Ilignex glandes viribus quernas antecellunt. Fagus & ilex quercus generi aßignantur, & consimile munus obeunt. Ilignex radicis cortex cum aqua coctus, cùm mollitus intabescat, & tota nocte illitus, denigrat capillos, prius cimolia terra purgatos. Folia omnium tusa & trita tumoribus prosunt, & imbecillas mẽbrorum partes corroborãt.

Castaneæ. Cap. CXXII.

Sardiana glandes, quas aliqui castaneas, aut lopima, aut glandes Iouis appellant, adstringũt, similesq; effectus præbent: præsertim tunica quæ carnem & corticem media intercursat. Caro his, qui ephemerum biberunt, conueniens est.

Galla. Cap. CXXIII.

Galla fructus est quercus. Aliqua omphacitis appellatur, parua quidem, sed tuberosa, solida, nullo foramine peruia. Altera plana, leuis, perforata. Eligi debet omphacitis, quæ efficacior est. Vtriusque vis vehementer adstringere. Tritæ excrescentia in carne, fluxiones gingiuarum & vuæ, atque oris vlcerationem cohibent. Nucleus, dentium cauernis inditus dolorem sedat. Crematæ carbonibus, donec igne flagrent, & vino aut aceto aut acida muria extinctæ, sanguinem supprimunt. Decoctum, quibus insidere expedit, efficax est, & contra vuluas procidentes, fluxionesq;. Capillos denigrant, aceto aut aqua maceratæ, dysentericis cœliacisq; cum vino aut aqua tritæ conuenienter illi-

nuntur, aut bibuntur: obsonijs addi debent, aut integræ in aqua præcoqui, in qua nonnihil excoquendum est, quod his affectibus conferat. In summa, his vtendum ad adstringenda, aut siccanda quæ opus sunt.

Rhus. Cap. CXXIIII.

R*Hus quæ obsonijs aspergitur, ab aliquibus erythros appellata, semen est coriarij fruticis, sic vocati, quoniam coriorum infectores eo vtuntur, ad inspissandas pelles.* Arbuscula in petris nascens, *binùm ferè cubitorum altitudine, folijs oblongis, subrudentibus, in ambitu serratis, acino vuarũ gracilium denso, magnitudine terebinthi, quadamtenus lato: cuius corticosa tunica perquã vtilis est.* Folia *vim habent adstringendi, & acaciæ effectus præbent.* Decoctum *capillos denigrat, dysentericis infunditur, & in potu eorum insessusq; adijcitur: instillatur auribus purulentis.* Gangrænas *& pterygia cohibent folia ex aceto aut melle illita.* Linquamentum *fit ex aridis folijs, ad crassitudinẽ mellis in aqua decoctis, ad eadem, vt lycium, conueniens.* Semen *eosdem effectus exhibet: cœliacorum, dysentericorumq; obsonijs, inspergitur: fracta, desquammata, liuidaq; illitum ex aqua, ab inflammatione vindicat: linguæ asperitates cum melle abstergit, candida fœminarum profluuia sistit, hæmorrhoidas sanat, cũ querno carbone ĩtrito admodũ.* Aquæ, *in qua semen maduit, decocta, cogitur coitq; effica-*

Officinis sumach, Arabum more.

cior ipso semine. Gummi defert, quod dẽtium canis imprimitur, ad dolores finiendos.

Palma. Cap CXXV.

PAlma in Aegypto gignitur. *Ea medio maturitatis vigore, autumno decerpi solet, Arabici myrobalani similis pomatis cognomine, colore viridi, & odore mali cotonei. quod si ad maturitatem peruenire sinatur, phœnicobalanus fiet. Palma acerba est & adstringens: contra alui fœminarũq; profluuia, in uino austero bibitur: hæmorrhoïdas sistit, uulnera glutinat illitu. Phœnecobalani recẽtes plus siccis adstringunt, capitis dolorem afferunt, copiosiores in cibo inebriant, sicciores sanguinem excreantibus, stomachicis, & dysentericis vtiles in cibo: illinuntur cum cotoneo & cerato œnanthino vesicæ vitijs. Cariotæ, præsertim esu, faucium asperitati medentur. Thebaicarum decoctum potu æstuationem sedat, vires recreat cum hydromelite veteri sumptum: cibo idem faciunt. Fit ex eis vinum ad eadem conueniens. Decoctum per se potu & gargarizatione magnopere adstringit, & cohibet. Nuclei palmarum, cæterorum more, cremati in crudo fictili, & vino restincti, cinere loto, spodij vicem efficiunt: miscenturq; in calliblephara, Quod si non iustam vstionem acceperint, denuò cremandi. Vim adstringendi habent, & spiracula cutis obductu suo claudunt: contra oculorum vuam & pustulas, palpebrarum defluuia, cum nardo effectum præbent:*

bent: corporis excrescentias cum vino reprimunt, vlcera ad cicatricem perducunt. Sed inter primas vtiles ex palmis humilibus Aegyptiæ.

Palma elate. Cap. CXXVI.

PAlma, quam aliqui elatē aut spatham appellant, fructus palmarum adhuc florētium, inuolucrum est calyxq́; quo in spissamenta vnguentarij vtūtur. Optima habetur odorata, adstringēs ponderosa, præclusa, intus pinguis. Vis ei adstrictoria: sistit vlcera quæ depascunt, laxatos artus committit, trita miscetur cataplasmatis et malagmatis: prodest præcordijs, imbecilli stomacho, & iocineri affecto, mista conferentibus cataplasmatis. Eius decoctum subinde detersum, capillos denigrat datur bibendum congruè, renum, vesicæ, & viscerum vitijs: vuluæ ac ventris fluxiones sistit: scabiē cum resina, & cera sanat, si viginti diebus recens apponatur. Inuolutusq́; in ea elate fructus, quē suo ãplexu fouet, elate ēt vocari solet, & ab aliquibus borassus. Adstringit, & spathæ effectus præstat, nō sic vnguentis expetitur. Alba medulla caudicis recēs in cibo, aut decocta eadē facit, quæ borassus.

Malum punicum. Cap. CXXVII.

MAlum punicum omne boni succi est, stomacho vtile, perexiguum sufficiens alimentū. Dulcia stomacho vtiliora habentur, sed aliquantulum in eo calorem gignunt, inflationes pariunt, vnde in febri abdicantur. Acida adstringunt, *Vulgò malum granatū*

æstuanti stomacho auxiliantur, & multò magis contrahunt, ac vrinam cient. Ora gingiuasq; lædunt. Vinosa vero mediam sortiuntur naturam. Nuclei acinorum acidi punici in sole siccati, & obsonijs insp.rsi, concoctiue, fluentem aluum stomachumq; sistunt. Cœlesti aqua madescunt, bibunturq; commodè sanguinem excreantibus: ad desessus dysentericorum, fœminarumq; fluxione vuluæ laborantium vtiles sunt. Expressus nucleorum succus coquitur cum melle, ad oris, virilitatis, et sedis vlcera, nomas, reduuias, & ea, quæ in corpore extuberant, aurium dolores, & narium vitia: præsertim acidorum. Huius flores cytini vocantur: qui adstringunt, siccant, cohibent: sanguinolenta glutinant, quas punicum, præstant vtilitates: humida gingiuarum vitia mobilesq; dentes decocto colluuntur, herniam prolapsu intestini erumpentem cataplasmate repellunt. memoriæ tradunt, qui tres quã minimos cytinos deuorauerit, nullam eo anno lippitudinem passurum: eliquatur hypocistidis exemplo. Malicorium, asperum est mali punici putamen, quod aliqui sidion appellant. Id spissandi vim habet, &, quos cytini, præbet vsus. Decoctum radicis potu latas ventris tineas pellit, & easdem euocat. Balaustium syluestris punici flos est, cytino similis, cuius complura genera reperiuntur: candidum, fuluum, colore rosaceo. Succus ex eo exprimitur, hypocistidis modo, cui adstrictoria vis

Marginal notes: Cytinus (beside "tuberant, aurium dolores"); Malicorium. (beside "plo. Malicorium"); Balaustium. (beside "euocat. Balaustium")

inest, eadem faciens, quæ hypocistis, & cytinus.

Myrtus. Cap. CXXVIII.

MYrtus satiua nigra vtilior est medicinæ quàm candida, & in hoc genere multò magis montana: semen tamen imbecillius parit. Vis & myrti & seminis adstringit. Semen viride aut aridum in cibo datur sanguinem excreantibus, & vesicæ erosionibus. Succus virentibus baccis expressus eosdem effectu exhibet: stomacho vtilis, vrinam cit: prodest cõtra phalangij morsum, & scorpionis ictus in mero: seminis decoctum capillum tingit, ius decocti in vino vlcera in extremis membris nata sanat, oculorum inflammationes illitum cum polline polentæ lenit, cõtra ægilopas illinitur, crapulam arcet præsumptum vinum, quod feruefacto aliquantum eius semine exprimatur, aliàs enim acorem cõtraheret. Præstat idem seminis effectus. Vtile procidẽtiæ vuluarum in desessionibus, sedis vitijs, & fœminis fluxione vuluæ laborantibus: purgat furfures, vlcera capitis manantia, atque eruptiones papularum: fluentes capillos continet. Additur quoq; in medicamenta, quas liparas vocant, vti oleum quod ex folijs eius factum est. Decoctum foliorũ ad desessiones balnearum conuenit, & contra laxatos artus, & malè solidescentes. Eo fracta fer-

capillos denigrat. Succus eadem efficit. Trita folia, & ex aqua illita humidis vlceribus, & partibus omnibus fluxione laborãtibus, cœliacisq; prosunt, & admisto omphacino oleo, aut exiguo rosaceo cum vino, ad vlcera serpentia, ignem sacrum, testium inflammationes, epinyctidas & condylomata. Arentium foliorum farina vtiliter inspargitur paronychijs, pterygijs, & contra alarum feminumq; perfusiones, cardiacorum sudores cohibet. Folia cruda seu cremata cum cerato, ambustis, paronychijs, pterygijsq; medentur. Exprimitur folijs succus adfuso vetere vino aut aqua cœlesti, cuius recentis vsus est: nam exiccatus plane cariem sentit, & vires amittit. Myrtidanum dicitur, adnatũ inæquabile, verrucosum intumescensq;, & concolor: quod perinde quasi manus myrti caudicẽ amplectitur. Magis quàm myrtus adstringit: tusum addito austero vino reponitur, coactumq; in pastillos siccatur in vmbra, multò efficacius, & folio et semine, cerato, pessis, insessionibus, cataplasmatis admistum, vbi adstringendum aliquid est.

Cerasia. Cap. CXXIX.

Cerasia aluo vtilia sunt, si viridia sumantur: eadem siccata, illam sistunt. Gummi, quod cerasi resudarunt, cum vino diluto tussi vetusta medetur: colorem commendat, visum exacuit, appetentiam inuitat: idem ex vino potum calculosis auxilio est.

Siliquæ. Cap. CXXX.

Siliquæ recentes stomacho aduersantur, aluum soluunt: eædem siccatæ sistunt stomachoq; vtiliores fiunt. Vrinam ciunt: sed præcipuè, quæ vinaceis condiuntur.

Græcis ceratia: arbor autem ipsa Galeno ceratōia dicitur.

Mali. Cap. CXXXI.

Folia, flores, & germina cùm omnis mali, tum maximè cotoneæ adstringunt. Pomis acerbis *adstringendi vis inest: maturis vero longè secus. Ea ijs vernabilem gignunt, neruos omneis lædunt, inflationes pariunt. Cotonea stomacho vtilia, vrinam cient: verùm tosta mittiora habentur.* Pro*sunt cœliacis, dysentericis, purulenta extußionibus cholericis, præsertim cruda.* Maceratorum liquor *commodè in stomachi aut ventris fluxionibus, potui datur. Succus crudorum assumptus orthopnoicis salutaris est.* Decocto *fouentur vuluæ, & sedes si procidant.* Cotonea, quæ melle condiuntur, *vrinam mouent: mel autem sibi constringentem illorum uim, & inspissantem adsciscit. Quæ cum melle coquuntur, stomacho atq; ori gratiora sunt, sed minus inspissant. Cruda cataplasmatis adijciūtur, ad cohibendam aluum, aut si stomachus æstuet, aut in vomitiones effundatur, ad mammarum inflammationes, præduros lienes, & condylomata.* Fit *vinum ex ipsis tusis expreßisq;: sed quò perduret, quindecim sextarijs succi vnus mellis adiungitur, alioquin in acorem degenerat.* Prodest

ad omnia quæ dicta sunt. Fit *et oleum ex ijs, quod melinum vocauimus, quo vtimur quoties adstringenti oleo est opus.* Eligi *oportet vera, quæ sanè sunt rotunda, parua & odorata: quæ vero* Struthia *dicuntur, magna quidem sunt, sed minus vtilia.* Flos *& viridis & siccus cataplasmatis imponitur: ijs conueniens, quæ adstrictionem desiderãt, inflammationibus oculorũ, reiectionibusq́; sanguinis.* Contra *citam aluum, & mensium impetus, in vino bibitur.* Melimela *uentrem molliũt, & ab eo animalia expellunt stomacho negotium exhibent.* Aestuosa. Ea *multis dulcia mala uocantur.* Epirotica *mala, quæ* Latinè *orbiculata dicũtur, stomacho utilia: sistunt aluum, urinas euocant, malis tamen cotoneis inualidiora.* Syluestria *mala similia sunt uernis, & adstringunt.* Sanè *in hunc usum immatura oĩa opus sunt.* Persica *poma matura tã stomacho, quã uentri utilia sunt.* Acerba *aluum cohibent: sed sicca uehementius.* Decoctum *è siccis alui stomachiq́; fluxiones sistit.* Armeniaca, *quæ à* Latinis *præcocia dicuntur, minora sunt supradictis, & stomacho utiliora.* Medica *mala* Persicáue *aut cedromela, quæ* Latini *citria uocãt, nemini nõ cognita.* Arbor *ipsa oĩbus anni temporibus pomifera, alijs deciduis, alijs subnascentibus.* Malum *oblõgum est, rugosum, colore aurum imitans, cũ grauitate adoratum, semẽ habet pyri.* Id *in uino potum uenenis resistit aluũ mouet, oris suauitatem cõmen*

dat, decocto eius colluto, aut succo: æstur in malacia mulieribus: uestiarijs impositum ab erosionis uitio uestes uindicare existimatur.

Pyra. Cap. CXXXII.

PYrorũ multa genera, quæ tamen oĩa adstringunt: proinde addantur cõueniẽter in repellentia cataplasmata. Decoctũ è siccis & cruda ipsa aluũ sistunt: ieiunos esitata lædunt. Achras pyrastri genus est, quod tardißimè maturescit. Vim pyro adstringẽtiorẽ habet, et ad eadẽ conuenit: stringunt ẽt eius folia. Ligni pyrorũ cinis efficaciter his auxiliatur, quos fungi strangulant. Aiunt fungos, si syluestria pyra cum eis coquantur, innoxios fieri.

Mespilus. Cap. CXXXIII.

MEspilus, quæ à nonullis aronia uocatur, spinosa arbor est, folio pyxacãthæ. fert pomũ suaue exiguo malo nõ dißimile, tribus intus oßiculis: qua ex causa id nõnulli tricoccon appellauere. Tardè maturescit, esus adstringit, stomacho gratũ est, aluũq; supprimit. Alterũ mespili genus in Italia nascitur, quod aliqui setaniũ, alij epimelida uocãt. Arbor folijs mali, sed minoribus: pomũ fert rotũdum esui aptũ, umbilico latiore: quod adstringit, seroq; maturescit.

Lotus arbor. Cap. CXXXIIII.

LOtus arbor est uastæ magnitudinis ferens baccam pipere maiorem, dulcem, cibis gra=

tam, stomacho facilem. Aluū sistit baccis. Ramētorum ligni decoctum siue potu, siue infusione dysentericis ac fœminis fluxione uuluæ laborantibus auxilio est: rufat capillos, citam aluum cohibet.

Cornus. Cap. CXXXV.

Cornus dura arbor est, baccas ferēs oliuæ modo oblongas, quæ primùm uirent, dein per maturitatem rubescunt, aut ceræ colorem repræsentant. In cibo adstringunt, profluuio alui atque dysenteriæ salutares, siue in edulio, siue in defruto exbibeantur. Muria, ut oliuæ, condiuntur. Sanies, quā uirentia folia torrendo resudarunt, impetigini conuenienter illinitur.

Sorba. Cap. CXXXVI.

Sorba colorem luteum referētia prius, quā maturescant, dissecta & sole siccata manduntur, ut album sistant. Eadem est functio molitorum farinæ, si polentæ loco sumatur: quod & decoctum eorum in potu præstat.

Prunus. Cap. CXXXVII.

Prunus arbor est nota, cuius pomum estur: sed stomachū malè habet, aluum millit. Syriaca pruna, et præcipuè quæ Damasci gignūtur, exiccata stomacho utilia sunt. aluū adstringūt. Folia pruni ī uino decocta collutiōe, et gargarizatu uuā, gingiuas, et tōsillas fluxiōe laborātes reprimūt. Præstāt idē syluestriū prunorū baccæ, post maturitatē exiccatæ, cū sapa uero decoctæ, stomacho utiliores

redduntur aluumq; magis adstringunt. Gummi prunorum agglutinat, potum in vino calculos comminuit: ex aceto quoq; illitum, lichenas infantium sanat.

Arbutus. Cap. CXXXVIII.

ARbutus, siue vnedo, arbor est cotoneæ malo nō dißimilis, tenui folio: *cuius fructus pruni magnitudinem implet, nullo intus nucleo: huic memæcylo cognomen est: maturus aut flauet, aut rubescit, in esu acorosus, stomacho aduersatur, capitisq; dolorem mouet.

*Prunis magnitudine quidem hic fructus nequaquam cedit: cæterùm effigie adeò expreßè refert fraga, vt nil queat expreßius.

Amygdalæ. Cap CXXXIX.

AMygdalæ amaræ radicum tritarum decoctū vitia cutis in facie corrigit: illitæ nuces idem munus præstant, menses admotæ ciunt, capitis dolori auxiliantur, illitæ fronti aut temporibus cū aceto vel rosaceo: epinyctidas sanant ex vino, item putrescentia vlcera, & quæ serpunt, et morsus canū cum melle: earum aūt esu dolores finiuntur, aluum emolliunt, somnum faciunt, vrinam cient, contra sanguinis reiectiones cum amylo assumuntur, renum vitijs, & pulmonum inflammationibus ex aqua in potu aut eclegmate cum resina terebinthina dantur: calculosis difficiliq; vrinæ in passo auxiliantur, & illinctu cum melle, & lacte hepaticis, tußi, et inflationibus coli, nucis auellanæ magnitudine: quinis septenísue præsumptis ebrietatem non sentiunt potores: vulpes, si cū quadam escā eas vorauerint, emoriūtur. Gummi eius calfacit, & ad-

stringit: reijcientibus sanguinem, potū auxilio est; impetigines, quæ summum corpus occuparunt, illitum cum aceto tollit: tußi vetustæ cum diluto vino potum medetur: calculosis cū passo bibere prodest. E nucibus græcis dulces cibo idoneæ sed multò minus valent in remedijs, quàm amaræ attamen extenuant, vrinam ciunt, recentium esu cum suo putamine, humida stomachi vitia emendantur.

Pistacia. Cap. CXL.

P*Istacia, quæ constat in Syria gigni, pineis nucibus similia sunt, & stomacho amica: trita cum vino contra serpentiū ictus prosunt, siue edantur, siue bibantur.*

Nux iuglans. Cap. CXLI.

N*Vces iuglandes, quas nonnulli Persicas vocant, sunt difficiles concoctu, stomacho inutiles, biliosæ, capitis dolorem inferentes, tußientibus inimicæ, & vomituris ieiunis in cibo aptæ. Cum ruta vero & ficis præsumptæ, & à summo cibo, venenis resistunt: nec minus si à veneni haustu comedantur: largius esitatæ tineas latas pellunt, illinuntur mammarum inflammationi, abscessibus, luxatisq́;, cum mellis exiguo, et ruta: cum cæpa autem, sale & melle, canis hominisq́; morsui proficiūt: tormina, cum calyce suo perustæ, & vmbilico admotæ, sedant. Putamen combustum tritumq́; in oleo, & vino, infantium capite peruncto, nutrit capillum, alopecias replet. Sistunt menses nuclei vsti, si*

triti ex vino admoueantur: ijdem è veteribus, illiti carbunculis, gangrænis, & ægilopijs medētur: alo pecijs cōmăducati, et impositi pſenti sunt remedio. Nucibus tusis oleū exprimitur. Recentes *stomacho innocētiores sunt, vtpote suauiores: itaq; allio mistæ eximūt acrimoniā.* Liuores *incorpore illitu tollunt.*

Nuces auellanæ. Cap. CXLII.

NVces auellanæ, quas & leptocarya vocant, stomacho infestæ sunt: ipsæ tamen tritæ, et in aqua mulsa potæ, tußi veteri medentur: toſte et cum exiguo piperis potæ destillationem cōcoquunt, crematurū cinis cū axungia aut adipe vrsi perun= ctus alopecijs capillum reddit. Aiunt nonnulli vsta earum putamina, & in cineris speciem redacta, cū oleo, cæsiorum oculorum pupillas infantibus deni= grare, perfuso sincipite.

Morus. Cap. CXLIII.

MOrus arbor nota est, cuius fructus aluūm soluit, stomacho inutilis est, & facilè corru ptionem sentit. Hoc idem præstat mori succus: deco ctus autem æreo vase, atque insolatus, adstringen tior redditur. Facit ad fluxiones, nomas, & tonsil= larum inflammationes, addito mellis exiguo. Sed inolescit vis eius, adiecto scißili alumine, galla, cro co, & myrrha: item myricæ semine, iri, & thure. Immatura mori poma ſiccantur, tusaq; acinorum rhois vice obsonijs miscētur, vt cœliacos iuuēt. Ra li cis cortex decoctus in aqua et potus aluū resoluit,

latas ventris tineas excutit, his quoq; auxiliatur, qui aconitum hauserũt. Folia trita ex aceto illita, ambustis igni medentur, tinguntq; capillum, vitiũ & fici nigræ frondibus simul coctis in aqua cœlesti. Succus foliorum cyathi mensura potus contra phalangiorum morsus auxilio est. Feruefacti corticis & foliorum iure dentes aptißimè in dolore colluũtur. Radix circiter messem incisa, facto in ambitu scrobe succum emittit, qui postridie concretus inueniri solet. Is in dolore dẽtium efficax est: tubercula discutit, & aluum purgat.

Sycomorus. Cap. CXLIIII.

SYcomorum aliqui etiam sycaminum, id est, morum, vocant, cuius fructus sycomorum etiam propter inefficacem gustum appellatur. Arbor est magna, fico similis, frondosa, multo lacte abundans: folijs mori, pomum ter aut quater anno fert, non ramis, vt ficus, sed caudice, ipso caprifico non dißimile, dulcius großis, sine granis interioribus: quod non maturescit, nisi vngue aut ferro scalpatur. Nascitur plurimũ in Caria, Rhodo, locisq; non multi tritici feracibus: vbi prouentu fœcundo restibiliq; iuuamentum adfert, cùm annonæ caritas premit. Pomum aluo vtile est, sed perquam exilem præbet alimoniam. Stomacho aduersatur. Succus primo vere tenera arbore, antequàm fructum ferat, eximitur, lapidis ictu summo cortice desquammato: si enim altiore plaga violetur cor-

tex, nihil effluet. Spongia aut vellere lacryma exci pitur, quæ siccata & in pastillos coacta fictili va se reponitur. Vis succi emollit, vulnera cõglutinat, discutit collectiones coctioni repugnantes bibitur etiam aut illinitur contra serpentium morsus, duratos lienes, stomachi dolores, & perfrictiones. Celerrimè teredinem sentit. Gignitur & in Cypro ar bor genere distans, quæ cùm sit vlmus, prædita tamen est folijs sycomori, fructu pruni magnitudine, multò dulciore, supradictis cætera similis.

Fici. Cap. CXLV.

F*Ici maturæ recentes stomachum lædunt, aluũ soluunt: sed facilè contracta ab eis fluxio sistitur: sudorem euocant, papulasq; sitim sedant, calorem restinguunt. Siccis natura excalfaciendi, vires alunt, sed sitim magis stimulant, aluo vtiles, rheumatismis ventris & stomachi contraria: gutturi autẽ, arteriæ, renibus, vesicæ, & ijs, quos longa valetudo decolorauit, anhelatoribus, hydropicis, comitialibus aptissimæ: feruæfactæ cum hyssopo & potæ, thoracem purgant: tussi veteri, diuturnisq; pulmonum vitijs conueniunt: aluum molliunt tusæ cũ nitro & cnico, dein manducatæ. Decoctum arteriæ & tonsilarum inflammationibus gargarizatu prodest. Cum hordeacea farina cataplasmatis miscentur, & in muliebres fotus cum fœnogræco & ptisana, Cæterùm cum ruta coctæ torminibus infunduntur. Coctæ illitæq; duritias discutiunt, pa*

cior ipso semine. Gummi defert, quod dẽtium cauis imprimitur, ad dolores finiendos.

Palma. Cap CXXV.

PAlma in Aegypto gignitur. *Ea medio maturitatis vigore, autumno decerpi solet, Arabici myrobalani similis, pomatis cognomine, colore viridi, & odore mali cotonei. quod si ad maturitatem peruenire sinatur, phœnicobalanus fiet. Palma acerba est & adstringens: contra alui fœminarũq; profluuia, in uino austero bibitur: hæmorrhoïdas sistit, uulnera glutinat illitu. Phœnecobalani recẽtes plus siccis adstringunt, capitis dolorem afferunt, copiosiores in cibo inebriant, sicciores sanguinem excreantibus, stomachicis, & dysentericis vtiles in cibo: illinuntur cum cotoneo & cerato œnanthino vesicæ vitijs. Cariotæ, præsertim esu, faucium asperitati medentur. Thebaicarum decoctum potu æstuationem sedat, vires recreat cum hydromelite veteri sumptum: cibo idem faciunt. Fit ex eis vinum ad eadem conueniens. Decoctum per se potu & gargarizatione magnopere adstringit, & cohibet. Nuclei palmarum, cæterorum more, cremati in crudo fictili, & vino restincti, cinere loto, spodij vicem efficiunt: miscenturq; in calliblephara, Quod si non iustam vstionem acceperint, denuò cremandi. Vim adstringendi habent, & spiracula cutis obductu suo claudunt: contra oculorum vuam & pustulas, palpebrarum defluuia, cum nardo effectum præbent:*

bent: corporis excrescentias cum vino reprimunt, vlcera ad cicatricem perducunt. Sed inter primas vtiles ex palmis humilibus Aegyptiæ.

Palma elate. Cap. CXXVI.

PAlma, quam aliqui elatē aut spatham appellant, fructus palmarum adhuc florētium, inuolucrum est calyxq́; quo in spissamenta vnguentarij vtūtur. Optima habetur odorata, adstringēs ponderosa, præclusa, intus pinguis. Vis ei adstrictoria: sistit vlcera quæ depascunt, laxatos artus committit, trita miscetur cataplasmatis et malagmatis: prodest præcordijs, imbecilli stomacho, & iocineri affecto, mista conferentibus cataplasmatis. Eius decoctum subinde detersum, capillos denigrat datur bibendum congruè, renum, vesicæ, & viscerum vitijs: vuluæ ac ventris fluxiones sistit: scabiē cum resina, & cera sanat, si viginti diebus recens apponatur. Inuolutusq́; *in ea elate fructus, quē suo āplexu fouet, elate ēt vocari solet, & ab aliquibus borassus.* Adstringit, *& spathæ effectus præstat, nō sic vnguentis expetitus.* Alba *medulla caudicis recēs in cibo, aut decocta eadē facit, quæ borassus.*

Malum punicum. Cap. CXXVII.

MAlum punicum omne boni succi est, stomacho vtile, perexiguum sufficiens alimentū. Vulgò malum granatū
Dulcia stomacho vtiliora habentur, sed aliquantulum in eo calorem gignunt, inflationes pariunt,

æstuanti stomacho auxiliantur, & multò magis contrahunt, ac vrinam cient. Ora gingiuasq; lædunt. Vinosa vero mediam sortiuntur naturam. Nuclei acinorum acidi punici in sole siccati, & obsonijs inspersi, concoctiue, fluentem aluum stomachumq; sistunt. Cœlesti aqua madescunt, bibunturq; commodè sanguinem excreantibus: ad desessus dysentericorum, fœminarumq; fluxione vuluæ laborantium vtiles sunt. Expressus nucleorum succus coquitur cum melle, ad oris, virilitatis, et sedis vlcera, nomas, reduuias, & ea, quæ in corpore extuberant, aurium dolores, & narium vitia: præsertim acidorum. Huius flores cytini vocantur: qui adstringunt, siccant, cohibent: sanguinolenta glutinant, quas punicum, præstant vtilitates: humida gingiuarum vitia mobilesq; dentes decocto colluuntur, herniam prolapsu intestini erumpentem cataplasmate repellunt. memoriæ tradunt, qui tres quàm minimos cytinos deuorauerit, nullam eo anno lippitudinem passurum: eliquatur hypocistidis exemplo. Malicorium, asperum est mali punici putamen, quod aliqui sidion appellant. Id spissandi vim habet, &, quos cytini, præbet vsus. Decoctum radicis potu latas ventris tineas pellit, & easdem euocat. Balaustium syluestris punici flos est, cytino similis, cuius complura genera reperiuntur: candidum, fuluum, colore rosaceo. Succus ex eo exprimitur, hypocistidis modo, cui adstrictoria vis

Cytinus

Malicorium.

Balaustium.

inest, eadem faciens, quæ hypocistis, & cytinus.

Myrtus. Cap. CXXVIII.

MYrtus satiua nigra vtilior est medicinæ quàm candida, & in hoc genere multò magis montana: semen tamen imbecillius parit. Vis & myrti & seminis adstringit. Semen viride aut aridum in cibo datur sanguinem excreantibus, & vesicæ erosionibus. Succus virentibus baccis expressus eosdem effectus exhibet: stomacho vtilis, vrinam cit: prodest cõtra phalangij morsum, & scorpionis ictus in mero: seminis decoctum capillum tingit, ius decocti in vino vlcera in extremis membris nata sanat, oculorum inflammationes illitum cum polline polentæ lenit, cõtra ægilopas illinitur, crapulam arcet præsumptum vinum, quod feruefacto aliquantum eius semine exprimatur alias enim acorem cõtraheret. Præstat idem seminis effectus. Vtile procidẽtiæ vuluarum in desessionibus, sedis vitijs, & fœminis fluxione vuluæ laborantibus: purgat furfures, vlcera capitis manantia, atque eruptiones papularum: fluentes capillos continet. Additur quoq; *in medicamenta, quas liparas vocant, vti oleum quod ex folijs eius factum est.* Decoctum *foliorũ ad desessiones balnearum conuenit, & contra laxatos artus, & malè solidescentes. Eo fracta ferruminationi repugnantia vtilissimè fouentur, viti*

capillos denigrat. Succus eadem efficit. Trita folia, & ex aqua illita humidis vlceribus, & partibus omnibus fluxione laborãtibus, cœliacisq; prosunt, & admisto omphacino oleo, aut exiguo rosaceo cum vino, ad vlcera serpentia, ignem sacrum, testium inflammationes, epinyctidas & condylomata. Arentium foliorum farina vtiliter inspargitur paronychijs, pterygijs, & contra alarum feminumq; perfusiones, cardiacorum sudores cohibet. Folia cruda seu cremata cum cerato, ambustis, paronychijs, pterygijsq; medentur. Exprimitur folijs succus adfuso vetere vino aut aqua cœlesti, cuius recentis vsus est: nam exiccatus planè cariem sentit, & vires amittit. Myrtidanum dicitur, adnatũ inæquabile, verrucosum intumescensq;, & concolor: quod perinde quasi manus myrti caudicẽ amplectitur. Magis quàm myrtus adstringit: tusum addito austero vino reponitur, coactumq; in pastillos siccatur in vmbra, multò efficacius, & folio et semine, cerato, pessis, insessionibus, cataplasmatis admistum, vbi adstringendum aliquid est.

Cerasia. Cap. CXXIX.

C*Erasia aluo vtilia sunt, si viridia sumantur: eadem siccata, illam sistunt. Gummi, quod cerasi resudarunt, cum vino diluto tussi vetusta medetur: colorem commendat, visum exacuit, appetentiam inuitat: idem ex vino potum calculosis auxilio est.*

Siliquæ. Cap. CXXX.

Siliquæ recentes stomacho aduersantur, aluum soluunt: eædem siccatæ sistunt stomachoq; vtiliores fiunt. Vrinam ciunt: sed præcipuè, quæ vinaceis condiuntur.

Græcis ceratia: arbor autem ipsa Galeno ceratõia dicitur.

Mali. Cap. CXXXI.

Folia, flores, & germina cùm omnis mali, tum maximè cotoneæ adstringunt. Pomis acerbis adstringendi vis inest: maturis vero longè secus. Eæ ijs vernabilem gignunt, neruos omneis lædunt, inflationes pariunt. Cotonea stomacho vtilia, vrinam cient: verùm tosta mitiora habentur. Prosunt cœliacis, dysentericis, purulenta extußionibus cholericis, præsertim cruda. Maceratorum liquor commodè in stomachi aut ventris fluxionibus, potui datur. Succus crudorum assumptus orthopnoicis salutaris est. Decocto fouentur vuluæ, & sedes si procidant. Cotonea, quæ melle condiuntur, vrinam mouent: mel autem sibi constringentem illorum uim, & inspissantem adsciscit. Quæ cum melle coquuntur, stomacho atq; ori gratiora sunt, sed minus inspissant. Cruda cataplasmatis adijciūtur, ad cohibendam aluum, aut si stomachus æstuet, aut in vomitiones effundatur, ad mammarum inflammationes, præduros lienes, & condylomata. Fit vinum ex ipsis tusis expreßisq;: sed quò perduret, quindecim sextarijs succi vnus mellis adiungitur, alioquin in acorem degenerat. Prodest

ad omnia quæ dicta sunt. Fit et oleum ex ijs, quod melinum vocauimus, quo vtimur quoties adstringenti oleo est opus. Eligi oportet vera, quæ sanè sunt rotunda, parua & odorata: quæ vero Struthia dicuntur, magna quidem sunt, sed minus vtilia. Flos & viridis & siccus cataplasmatis imponitur: ijs conueniens, quæ adstrictionem desiderãt, inflammationibus oculorũ, reiectionibusq́; sanguinis. Contra citam aluum, & mensium impetus, in vino bibitur. Melimela uentrem molliũt, & ab eo animalia expellunt stomacho negotium exhibent. Aestuosa. Ea multis dulcia mala uocantur. Epirotica mala, quæ Latinè orbiculata dicũtur, stomacho utilia: sistunt aluum, urinas euocant, malis tamen cotoneis inualidiora. Syluestria mala similia sunt uernis, & adstringunt. Sanè in hunc usum immatura oĩa opus sunt. Persica poma matura tã stomacho, quã uentri utilia sunt. Acerba aluum cohibent: sed sicca uehementius. Decoctum è siccis alui stomachiq́; fluxiones sistit. Armeniaca, quæ à Latinis præcocia dicuntur, minora sunt supradictis, & stomacho utiliora. Medica mala Persicáue aut cedromela, quæ Latini citria uocãt, nemini nõ cognita. Arbor ipsa oĩbus anni temporibus pomifera, alijs deciduis, alijs subnascentibus. Malum oblõgum est, rugosum, colore aurum imitans, cũ grauitate adoratum, semẽ habet pyri. Id in uino potum uenenis resistit aluũ mouet, oris suauitatem cõmen

dat, decocto eius colluto, aut ſucco: æſtur in malacia mulieribus: ueſtiariys impoſitum ab eroſionis uitio ueſtes uindicare exiſtimatur.

Pyra. Cap. CXXXII.

P*Yrorũ multa genera, quæ tamen oĩa adſtringunt: proinde addantur cõueniẽter in repellentia cataplaſmata.* Decoctũ *è ſiccis & cruda ipſa aluũ ſiſtunt: ieiunos eſitata lædunt.* Achras *pyraſtri genus eſt, quod tardiſsimè ematureſcit.* Vim *pyro adſtringẽtiorẽ habet, et ad eadẽ conuenit: ſtringunt ẽt eius folia.* Ligni *pyrorũ cinis efficaciter his auxiliatur, quos fungi ſtrangulant.* Aiunt *fungos, ſi ſylueſtria pyra cum eis coquantur, innoxios fieri.*

Meſpilus. Cap. CXXXIII.

M*Eſpilus, quæ à nõnullis aronia uocatur, ſpinoſa arbor eſt, folio pyxacãthæ. fert pomũ ſuaue exiguo malo nõ diſsimile, tribus intus oſsiculis: qua ex cauſa id nõnulli tricoccon appellauere.* Tardè *matureſcit, eſus adſtringit, ſtomacho gratũ eſt, aluũq; ſupprimit.* Alterũ *meſpili genus in Italia naſcitur, quod aliqui ſetaniũ, aliy epimelida uocãt.* Arbor *foliys mali, ſed minoribus: pomũ fert rotũdum eſui aptũ, umbilico latiore: quod adſtringit, ſeroq; matureſcit.*

Lotus arbor. Cap. CXXXIIII.

L*Otus arbor eſt uaſtæ magnitudinis ferens baccam pipere maiorem, dulcem, cibis gra=*

tam, stomacho facilem. Aluũ sistit baccis. Ramẽtorum ligni decoctum siue potu, siue infusione dysentericis ac fœminis fluxione vuluæ laborantibus auxilio est rufat capillos, citam aluum cohibet.

Cornus. Cap. CXXXV.

C Ornus dura arbor est, baccas ferẽs oliuæ modo oblongas, quæ primùm uirent, dein per maturitatem rubescunt, aut ceræ colorem repræsentant. In cibo adstringunt, profluuio alui atque dysenteriæ salutares, siue in edulio, siue in defruto exhibeantur. Muria, ut oliuæ, condiuntur. Sanies, quã uirentia folia torrendo resudarunt, impetigini conuenienter illinitur.

Sorba. Cap. CXXXVI.

S Orba colorem luteum referẽtia prius, quã maturescant, dissecta & sole siccata manduntur, ut album sistant. Eadem est functio molitorum farinæ, si polentæ loco sumatur: quod & decoctum eorum in potu præstat.

Prunus. Cap. CXXXVII.

P Runus arbor est nota, cuius pomum estur: sed stomachũ malè habet, aluum millit. Syriaca pruna, et præcipuè quæ Damasci gignũtur, exiccata stomacho utilia sunt. aluũ adstringũt. Folia pruni ĩ uino decocta collutiõe, et gargarizatu uuã, gingiuas, et tõsillas fluxiõe laborãteis reprimũt. Præstãt idẽ syluestriũ prunorũ baccæ, post maturitatẽ exiccatæ, cũ sapa uero decoctæ, stomacho utiliores

redduntur aluumq; magis adstringunt. Gumi prunorum agglutinat, potum in vino calculos comminuit: ex aceto quoq; illitum, lichenas infantium sanat.

Arbutus. Cap. CXXXVIII.

ARbutus, siue vnedo, arbor est cotoneæ malo nō dißimilis, tenui folio: *cuius fructus pruni magnitudinem implet, nullo intus nucleo: huic memæcylo cognomen est: maturus aut flauet, aut rubescit, in esu acorosus, stomacho aduersatur, capitisq; dolorem mouet.

*Prunis magnitudine quidem hic fructus nequaquam cedit: cæterùm effigie adeò expresse refert fraga, vt nil queat expreßius.

Amygdalæ. Cap CXXXIX.

AMygdalæ amaræ radicum tritarum decoctū vitia cutis in facie corrigit: illitæ nuces idem munus præstant, menses admotæ ciunt, capitis dolori auxiliantur, illitæ fronti aut temporibus cū aceto vel rosaceo: epinyctidas sanant ex vino, item putrescentia vlcera, & quæ serpunt, et morsus canū cum melle: earum aūt esu dolores finiuntur, aluum emolliunt, somnum faciunt, vrinam cient, contra sanguinis reiectiones cum amylo assumuntur, renum vitijs, & pulmonum inflammationibus ex aqua in potu aut eclegmate cum resina terebinthina dantur: calculosis difficiliq; vrinæ in passo auxiliantur, & illinctu cum melle, & lacte hepaticis, tußi, et inflationibus coli, nucis auellanæ magnitudine: quinis septenísue præsumptis ebrietatem non sentiunt potores: vulpes, si cū quadam escā eas vorauerint, emoriūtur. Gummi eius calfacit, & ad-

stringit: reÿcientibus sanguinem, potū auxilio est: impetigines, quæ summum corpus occuparunt, illitum cum aceto tollit: tußi vetustæ cum diluto vino potum medetur: calculosis cū passo bibere prodest. E nucibus græcis dulces cibo idoneæ sed multò minus valent in remedÿs, quàm amaræ attamen extenuant, vrinam ciunt, recentium esu cum suo putamine, humida stomachi vitia emendantur.

Pistacia. Cap. CXL.

P*Istacia, quæ constat in Syria gigni, pineis nucibus similia sunt, & stomacho amica: trita cum vino contra serpentiū ictus prosunt, siue edantur, siue bibantur.*

Nux iuglans. Cap. CXLI.

N*Vces iuglandes, quas nonnulli Persicas vocant, sunt difficiles concoctu, stomacho inutiles, biliosæ, capitis dolorem inferentes, tußientibus inimicæ, & vomituris ieiunis in cibo aptæ. Cum ruta vero & ficis præsumptæ, & à summo cibo, venenis resistunt: nec minus si à veneni haustu comedantur: largius esitatæ tineas latas pellunt, illinuntur mammarum inflammationi, abscessibus, luxatisq́;, cum mellis exiguo, et ruta: cum cæpa autem, sale & melle, canis hominisq́; morsui proficiūt: tormina, cum calyce suo perustæ, & vmbilico admotæ, sedant. Putamen combustum tritumq́; in oleo, & vino, infantium capite perunctō, nutrit capillum, alopecias replet. Sistunt menses nuclei vsti, si*

triti ex vino admoueantur: ijdem è veteribus, illiti carbunculis, gangrænis, & ægilopijs medētur: alopecijs cōmāducati, et impositi p̄senti sunt remedio. Nucibus tusis oleū exprimitur. Recentes stomacho innocētiores sunt, vtpote suauiores: itaq; allio mistæ eximūt acrimoniā. Liuores incorpore illitu tollunt.

Nuces auellanæ. Cap. CXLII.

NVces auellanæ, quas & leptocarya vocant, stomacho infestæ sunt: ipsæ tamen tritæ, et in aqua mulsa potæ, tußi veteri medentur: toste et cum exiguo piperis potæ destillationem cōcoquunt, crematurū cinis cū axungia aut adipe vrsi perunctus alopecijs capillum reddit. Aiunt nonnulli vsta earum putamina, & in cineris speciem redacta, cū oleo, cæsiorum oculorum pupillas infantibus denigrare, perfuso sincipite.

Morus. Cap. CXLIII.

MOrus arbor nota est, cuius fructus aluum soluit, stomacho inutilis est, & facilè corruptionem sentit. Hoc idem præstat mori succus: decoctus autem æreo vase, atque insolatus, adstringentior redditur. Facit ad fluxiones, nomas, & tonsillarum inflammationes, addito mellis exiguo. Sed inolescit vis eius, adiecto scißili alumine, galla, croco, & myrrha: item myricæ semine, iri, & thure. Immatura mori poma siccantur, tusaq; acinorum rhois vice obsonijs miscētur, vt cœliacos iuuēt. Radicis cortex decoctus in aqua et potus aluū resoluit,

latas ventris tineas excutit, his quoq; auxiliatur, qui aconitum hauserũt, Folia trita ex aceto illita, ambustis igni medentur, tinguntq; capillum, vitiũ & fici nigræ frondibus simul coctis in aqua cœlesti. Succus foliorum cyathi mensura potus contra phalangiorum morsus auxilio est. Feruefacti corticis & foliorum iure dentes aptissimè in dolore colluũtur. Radix circiter messem incisa, facto in ambitu scrobe succum emittit, qui postridie concretus inueniri solet. Is in dolore dẽtium efficax est: tubercula discutit, & aluum purgat.

Sycomorus. Cap. CXLIIII.

SYcomorum aliqui etiam sycaminum, id est, morum, vocant, cuius fructus sycomorum etiam propter inefficacem gustum appellatur. Arbor est magna, fico similis, frondosa, multo lacte abundans: folijs mori, pomum ter aut quater anno fert, non ramis, vt ficus, sed caudice, ipso caprifico non dissimile, dulcius grossis, sine granis interioribus: quod non maturescit, nisi vngue aut ferro scalpatur. Nascitur plurimũ in Caria, Rhodo, locisq; non multi tritici feracibus: vbi prouentu fœcundo restibiliq; iuuamentum adfert, cùm annonæ caritas premit. Pomum aluo vtile est, sed perquam exilem præbet alimoniam. Stomacho aduersatur. Succus primo vere tenera arbore, antequàm fructum ferat, eximitur, lapidis ictu summo cortice desquammato: si enim altiore plaga violetur cor-

tex, nihil effluet. Spongia aut vellere lacryma exci pitur, quæ ſiccata & in paſtillos coacta fictili va= ſe reponitur. Vis ſucci emollit, vulnera cõglutinat, diſcutit collectiones coctioni repugnantes bibitur etiam aut illinitur contra ſerpentium morſus, du= ratos lienes, ſtomachi dolores, & perfrictiones. Ce= lerrimè teredinem ſentit. Gignitur & in Cypro ar bor genere diſtans, quæ cùm ſit vlmus, prædita ta men eſt folijs ſycomori, fructu pruni magnitudi= ne, multò dulciore, ſupradictis cætera ſimilis.

Fici. Cap. CXLV.

FIci maturæ recentes ſtomachum lædunt, aluũ ſoluunt: ſed facilè contracta ab eis fluxio ſiſti tur: ſudorem euocant, papulasq́; ſitim ſedant, calo rem reſtinguunt. Siccis natura excalfaciendi, vires alunt, ſed ſitim magis ſtimulant, aluo vtiles, rheu= matiſmis ventris & ſtomachi contraria: gutturi, autè, arteriæ, renibus, veſicæ, & ijs, quos longa va letudo decolorauit, anhelatoribus, hydropicis, comi= tialibus aptiſſimæ: feruæfactæ cum hyſſopo & po tæ, thoracem purgant: tuſſi veteri, diuturnisq́; pul= monum vitijs conueniunt: aluum molliunt tuſæ cũ nitro & enico, dein manducatæ. Decoctum arte= riæ & tonſilarum inflammationibus gargariza= tu prodeſt. Cum hordeacea farina cataplaſmatis miſcentur, & in muliebres fotus cum fœnogræco & ptiſana, Cæterùm cum ruta coctæ torminibus infunduntur. Coctæ illitæq́; duritias diſcutiunt, pa

rotidas & furunculos emolliunt, panos ad maturã tionem perducunt, maximè nitro, iri, aut calce addita. Crudæ si cum antedictis tundantur, eadem efficiunt: cum malicorio, pterygia purgant: cum atramẽto sutorio, deploratis ferè tibiarum fluxionibus, & cacoethicis vlceribus medentur: quin & cum vino decoctæ addito absynthio, & hordeacea farina, vtilißimè hydropicis illinuntur. Crematæ cum cerato sanant perniones, prurigines, sonitusq́; si crudæ terantur, et sinapi liquoreq́; aliquo exceptæ auribus instillentur. Tam syluestris, quàm satiuæ fici lacteus succus coaguli modo lac contrahit, concretumq́; dissoluit, vt acetum: exulcerat corpora, meatus aperit, soluit aluum, vuluam recludit cũ detrita nuce græca potus, menstrua ciet cum luteo oui appositus, aut Tyrrhenica cera: podagricorum cataplasmatis cum farina fœnigræci et aceto vtilis: lepras, lichenas, vitiligines, vitia cutis in facie, psoras, vlcera in capite manantia, cum polenta expurgat: instillatus plagæ, percußis à scorpione, venenatorum ictibus & rabiosi canis morsibus auxiliatur: prodest dentium dolori lana exceptus, & cauis eorum additus: verrucarũ informicationes tollit cum adipe, circumlita in ambitu carne. Hoc idem præstat succus è teneris ramis syluestris fici, qui lacte prægnantes, silente adhuc oculo, tusi exprimũtur, & siccatus in vmbra reponitur. Et lac & succus imponuntur exulceratorijs medicamentis. Deco

cti cum bubulis carnibus ramuli ficulni, facilem afferunt decoctionem. Lac efficiũt quod magis solvat, si inter coquendum ficulneo surculo spathæ loco moueatur.

Grossi. Cap. CXLVI.

GRoßi, quæ crinei nõnullis vocãtur, coctæ, illitæ strumas nodosq; omneis emolliunt: crudæ formicas, verrucas & thymos, nitro farinaq; additis, tollunt. Folia eadem possunt, illita cum sale & aceto vlcera in capite manantia, epinyctidas, & furfures sanant: ijs ficosæ extuberationes, & genarũ scabritiæ perfricantur. Nigræ ficus folijs cauliculisq; candidæ vitiligines perũguntur, faciunt ad canum morsus, & vlcera quæ ceria, id est fauos, vocant. Großi cũ syluestris papaueris folijs ossa extrahunt, furunculos cũ cera discutiũt, cõtra muris aranei morsus, & scolopendræ venena, cũ eruo & vino illitæ, auxiliãtur. Fit ex cinere ficus tam syluestris quã satiuæ lixiuiũ, crematis ramorũ cauliculis: quod subinde macerari opus est et ĩueterascere: siquidẽ inter caustica intelligitur. Gangrænis prodest: namq; expurgat & consumit, quæ excrescũt: eóq; sic vtendũ est. Spongia aßiduè hoc lixiuio imbuta superponitur. Interdum dysentericis, et in fluxiones vetustas, & sinus cuniculatim ex edentes, magnosq; instillari conueniet. Etenim purgat, conglutinat, carne replet, & oras committit, nõ secus atq; emplastra, quæ cruentis vulneribus iniiciun-

tur, enema vocăt. Bibitur ad discutiendum sanguinem concretum, & contra præcipitationes, rupta, conuulsa, cum cyatho aquæ recenter colatum: addito olei exiguo, cœliacis, dysentericis per se cyathus datus prodest: neruorum vitijs, conuulsionibus commode illinitur ex oleo, vtpote quod sudores moueat aduersus gypsi potum, & phalangiorum morsus bibitur. Hæc eadem præstant reliqua lixiuia, præsertim quernum: omnia tamen adstringunt.

Persea. Cap. CXLVII.

PErsea arbor est, in Aegypto, fructum ferens cibo idoneum, stomacho vtilem: in quo phalangia cranocolapta nomine inueniuntur, præsertim in Thebaide. Arida folia in farinam redacta, illita sanguinis eruptiones sistunt. Arborem hanc prodiderunt aliqui in Perside exitiosam esse, translatamq; in Aegyptum, mutata natura in cibos receptam.

Iberis. Cap. CXLVIII.

IBeris, siue cardamantica, folia habet nasturtij, vere virentiora: caulem cubitalem, aut minorē: in incultis nascitur, æstate lacteū florem promit, quo tempore efficacior est. Radices duas nasturtio similes habet, calfacientes & adurentes. ipsæ enim ischiadiacis cum salsa axūgia emplastri modo vtiles, quaternis horis alligatæ, vt dein in balneas descendatur, et postea oleo cū lana locus perungatur.

PRIMI LIBRI FINIS.

Pedanii

PEDANII DIOSCORIDIS ANAZARBEI, DE MEDICA MATERIA,

LIBER II.

IOANNE RVELIO SVESSIOnensi interprete.

N primo, chariſsime Aree, libro, quem de medicinali materia cõdidimus, de aromatibus, oleis, vnguentis, arboribus, & naſcentibus ex eis ſuccis, lacrymis, ſeminibusq; diſſeruimus. In hoc aũt ſecundo de animantibus, melle, lacte, adipe, frugibus, atque oleribus explicabimus, ſubnexis herbaceis, quæ acri p̃dita ſunt facultate, vtpote quæ cũ ipſis cognatione iuncta ſint: qualia allium, cæpa, ſinapi, intelliguntur. Idq; ideo, ne cognatorum vires diſiunxiſſe videamur.

Echinus, ſiue erinaceus. Cap. I.

MArinus echinus ſtomacho vẽtriq; vtilis eſt: vrinam cit, huius teſta cruda inaſſata commodè medicamẽtis admiſcetur, quæ pſoras abſtergunt: crematæ vero cinis ſordida vlcera expurgat, luxuriantem carnem reprimit. Terreſtris erinacei

corium combustum alopecijs cũ pice liquida aptissimè illinitur, assiccatum corpus & cum aceto mulso potum, renum vitijs auxilio est. item aquæ, quæ cutem subijt, conuulsionibus, elephantiæ, & malè habitis, quos cachectos vocant: viscerum fluxiones exiccat. Eiusdem iecur fictili solibus excocto arefactum, ad eosdem vsus vtilissimè reconditur.

Hippocampus. Cap. II.

HIppocampus marinum animal est exiguum, cuius cremati cinis exceptus cum liquida pice, aut axungia seu amaracino vnguento illitus, alopecias replet.

Purpura buccina, eorúmque volutæ. Cap. III.

PVrpura vsta exiccat, dentes abstergit, excrescentias in carne cohibet, vlcera purgat, et ad cicatricem perducit. Eadem præstant concremata buccina, sed vehemẽtius vrunt: si quis salis plena, fictili crudo adurat, dentifricio cõueniũt: ambustis vtiliter illinuntur, quibus solui medicamentũ non oportet: nam postea quàm vulnus cicatricem duxerit, ipsum in testæ modũ induratum, spõte sua decidet. Fit etiam calx è buccinis, vt in eius mentione demonstrabimus. Cionia vocantur purpurarum buccinorumq; mediæ partes, circa quas testæ volumen clauiculatim intorquetur. Cremata simili modo, maiorem purpuris buccinisq; facultatem vrẽdi consequuntur, quoniam apprimendi naturam obti

uent.Buccinorum carnes ori gratæ sunt, & stomacho vtiles: sed aluum non molliunt.

Mituli. Cap. IIII.

M*Ituli laudatissimi in Ponto. Cremati eundem buccinis effectum præbent. Priuatim plumbi more eloti, oculorum medicamentis cũ melle vtiles habẽtur: genarũ crassitudines absumunt, albugines purgant, & cætera quæ oculis caliginẽ offundunt: carnes eorum ad canis morsus vtilissimè imponuntur.*

Tellinæ. Cap. V.

R*Ecentes tellinæ aluo vtiles, sed maximè ius earum salitæ vruntur, tritæq; in cinerem et cum cedria instillatæ, auulsos pilos * renasci non patiuntur.* τῶ βλεφάρων.

Chamæ. Cap. VI.

C*Hamarum conchularumq; in exigua aqua decoctarum ius, aluum ciet: id cum vino assumitur.*

Vnguis odoratus. Cap. VII.

V*Nguis siue onyx conchilij tegumentum est, ei simile quo purpura integitur: quod in Indiæ nardiferis lacubus inuenitur. suauem ideo spirans odorem, quòd conchylia inibi nardi pabulo vescantur. Colligitur posteaquàm stagnantes aquæ æstiuis caloribus inaruerunt. Laudatissimus qui à rubro mari defertur, candicans, pinguis. Babylonicus nigrescit, atque minor conspicitur. Ambo*

odoris gratia suffiuntur, sed aliquatenus castoreũ olent. Iidem suffitu excitant fœminas vuluæ strã gulatu oppressas, comitialesq;: poti ventrem molliunt. Crematum conchylium eadem efficit, quæ purpura & buccinum.

Cochleæ. Cap. VIII.

TErrestres *cochleæ stomacho vtiles sunt, & non facilè corrumpuntur.* Optimæ Sardoniæ, Aphricanæ, *Astypaleicæ, & quæ in* Sicilia, *ac* Chio *gignuntur, & quæ in* Liguriæ *alpibus, pomatiæ, id est operculares, cognominatæ.* Marina *stomacho idonea, & facilè aluo excernitur: fluuiatilis virus olet.* Quæ *vero vepribus frutetisq; glutinata cohæret, quam vocant nonnulli sesilon, ventrem et stomachum turbat, vomitiones excitat.* Crematæ *omnium testæ excalfaciendi & vrendi naturam sortiuntur: purgãt lepras, vitiligines, dentesq;: emẽdant oculorum cicatrices, & vitia cutis in facie, albugines, ac visus hebetudines, si cum carne sua vstæ tritæq; ex melle illinantur.* Crudæ *cum tegumentis impositæ, aquæ inter cutem tumores exigunt: sed non antè soluantur, quàm omnis hauriatur humor. podagricas inflammationes leniunt, impactos corpori aculeos illitæ euocant, menses tritæ & admotæ cient.* Carnes *earum cum thure & myrrha illitæ, cũ vulnera alia, tum maximè quæ nerui acceperunt, conglutinant: tritæ in aceto, sanguinem naribus erumpentem infrenant: viuæ cor-*

pius, & præsertim Aphricanæ, cum aceto deuoratum, stomachi dolores mitigat, trita cum testa, vino & myrrha, si exiguum inde bibatur, coli vesicæq; cruciatus sanat. Terrestris pilos incõmodos replicat, si quis abraso aculẽtore eius, pilũ attingat.

Cancri. Cap. IX.

CAncrorum fluuiatilium exustorum cinis, qui duo cochlearia expleat, adiecto dimidio radicis gentianæ modo, triduo potus cũ vino, magnopere prodest canis rabiosi morsibus: rimas pedum sedisq;, perniunculos, & carcinomata, cum decocto melle lenit: triti crudi, potiq; ex asinino lacte, auxiliantur cõtra serpentium phalangiorumq; morsus, atque scorpionum ictus: decocti autem & cũ iure esitati, ijs prosunt, qui tabe conficiuntur, aut leporem marinum hauserunt necant scorpiones triti, et cum ocimo admoti. Possunt eadem marini, verùm inefficacius omnia præstant.

Terrestris scorpio. Cap. X.

TErrestris scorpio tritus & impositus, suæ plagæ remedium est quin estur assatus, ad eadẽ.

Marinus scorpio. Cap. XI.

MArini scorpionis fel conuenit ad suffusiones oculorum, albugines, & hebetudines.

Draco marinus. Cap. XII.

DRaco marinus dissectus & apertus impositusq; ictus spinæ suæ qua ferit, medela est,

Scolopendra. Cap. XIII.

SColopendra in oleo decocta si illinatur, auellit capillos, sed contactu pruritus facit.

Torpedo piscis. Cap. XIIII.

MArina torpedo diuturnis capitis doloribus admota, cruciatus vehementiã mulcet: eadẽ apposita euersam sedem proculuamq; coercet.

Viperæ. Cap. XV.

VIperinæ carnes si coctæ edantur, claritatem oculis afferunt, neruorum vitijs auxiliantur, increscentes strumas reprimunt: detracta autem cute caput caudaq;, quoniam carne vacant, amputari debent, quippe commentitium est quod præcipitur, certam vtrinq; mensuram præcidi oportere. Reliquum vero corpus exemptis interaneis elotũ dissectumq; discoquitur cum oleo, vino, salis exiguo, & anetho. Aiunt ijs, qui viperas esitent, pediculos procreari: quod planè à veritate abhorret. Adijciunt aliqui longam senectutem agere, qui eo cibo vescũtur. Sal ex eis ad eadem conficitur, sed inefficacior est. Viua autem vipera in fictile nouũ demittitur, adijciuntur salis caricarumq; tritarũ, singulatim quinq; sextarij, mellis cyathi sex, mox fictilis operculum luto oblinitur, & fornacibus inassatur, donec sal in carbones redigatur, qui postea tritus in pulueris faciem, reconditur. Plerunque, vt ori gratior fiat, immiscetur nardi spica, aut folium, aut malabathri momentum.

Senecta anguium. Cap. XVI.

SEnectus anguium in vino decocta dolori aurium, infusu, & dẽtium collutione, auxilio est. Addunt eam in medicamenta oculorum, sed præcipuè viperinam.

Lepus. Cap. XVII.

LEpus marinus loligini paruæ similis est, qui per sese tritus, aut cum vrtica marina illitus capillos euellit. Terrestris leporis inassatum cerebrum manditur, iuuandis tremoribus, qui valetudine contracti sunt: affrictu aut cibo facilem infantibus dentitionem præstat: exustum caput & cum adipe vrsino aut aceto illitum, alopeciarum inanitibus medetur. Leporinum coagulum post triduum à concubitu potum, conceptum adimere, partusq; spem intercipere proditur: vuluæ & alui fluorem sistit, comitiales iuuat, contra venena ex aceto bibitur, præsertim aduersus cõcretum lac, & viperarum morsus. Sanguis eius si calidus illinatur, vitia cutis in facie, vitiliginem, lentiginesq; sanat.

Pastinaca. Cap. XVIII.

MArinæ pastinacæ radius, qui eius cauda enatus aduersis squammis reflectitur, dentium dolorem mitigat: nam eos frangit, & euocat.

Sepia. Cap. XIX.

SEpiæ coctæ dum estur atramentũ ægrè concoquitur, aluũ mollit, collyriis è testa factis conuenienter genarũ scabritiæ perfricantur:

vstum in sua testa donec id, quod crustosum est, abscedat, postea tritum, expurgat vitiligines, furfures, dentes, & vitia cutis in facie: elotum in medicamenta oculorum addi solet: contra albugines oculis iumentorum efficaciter inspiratur: pterygia oculorum absumit, cum sale tritum & iniectum.

Mullus piscis. Cap. XX.

MVllorum aßiduo cibo, aciem oculorum hebetari constat. Is marini draconis, aranei, ac scorpionis morsibus medetur, si crudus atque dissectus admoueatur.

Hippopotamus. Cap. XXI.

HIppopotami testes exiccati ac triti contra serpentium morsus bibuntur.

Fiber. Cap. XXII.

FIber ancipitis vitæ animal, plerunque cum piscibus & cancris ex aqua victum capeßit. Huius testes serpentium venenis aduersantur, sternutamenta mouent, & in vniuersum varios obtinēt vsus: si quidē menses ac partus ciūt, duabus drachmis cum pulegio poti: partus secundasq; eijciunt: cōtra inflationes, tormina, singultus, venena, ixiāque ex aceto bibuntur: lethargicos, & vtcunq; veterno obdormiscētes excitant infusi: cum aceto autem & rosaceo, olfactu & odoris suffitu, idem faciunt: poti & illiti prosunt tremulis, conuulsionibus, & omnibus neruorum vitijs. In summa, calfactoriam vim habēt. Eligi debent testes qui ex vno

ortũ connexi ſunt(fieri enim non poteſt, vt gemini folliculi in vna membrana coniuncti reperiantur) liquore intus veluti ceroſo, odore graui & virus redolente, guſtu acri, mordente, ac friabili, naturalibus tunicis circundato. Quem fraude aliqui corrũpunt, conijcientes in follem gummi, aut ammoniacum cum ſanguine & caſtorio ſubactum, & ita exiccantes. Vanum eſt quod traditur, teſtes ab ipſis euelli, & à ſeſe abijci, quum venatu vrgentur: ſiquidem tangi nequeunt, ita, vt in ſue, ſubſtricti. Operæ aũt pretium eſt, diuiſa pelle melleum liquorem cum eueſtiente tunica aſſumere, & ſiccatum potui dare.

Muſtella vulgaris. Cap. XXIII.

MVſtela, quæ in domibus noſtris oberrat, ambuſta exenteratur, & inueterata ſale, in vmbra ſiccatur. Ea binis drachmis cũ vino pota, aduerſus omnia ſerpentiũ venena præſentaneo eſt remedio: toxico, ſimili ſumpta modo, reſiſtit. Eius vẽtriculus coriandro farctus inueteratusq́; percuſſis à ſerpente, et comitialibus potu auxiliatur. Cremata in fictili podagricis confert, cinere ex aceto illito. Sanguine perunctæ ſtrumæ, iuuantur: comitialibus etiam prodeſt.

Ranæ. Cap. XXIIII.

COntra omnium ſerpentium venena pro antidoto ſunt ranæ, ſi ex ſale & oleo decocta edãtur, iusq́; earum itidẽ ſorbeatur: cõtra inueteratos

tendinum rigores pollent. Illitus earum cinis profluentis sanguinis impetus sistit, explendis alopeciarum inanitatibus ex liquida pice illinitur. Viridiũ ranarũ cruor auulsos genis pilos renasci prohibet, in vestigia euulsorũ instillatus: decoctus in aceto & aqua, dentium dolores collutione leniunt.

Silurus. Cap. XXV.

SIlurus recens in cibo nutrit, & facilem præbet aluum: sale verò conditus, minimum suppeditat alimentum. Arteriam expurgat, & vocẽ expedit. Illita saliti caro, aculeos & infixa corpori spicula extrahit. Muria eius incipientibus dysenterijs prodest, si in desidẽtium fotus adijciatur, fluxiones siquidem ad summa cutis elicit: ischiadicis infusa medetur.

Smarides. Cap. XXVI.

SMaridis piscis caput exustũ, excrescẽtes vlcerũ oras puluillosq; reprimit: nomas cohibet, thymos clauosq; absumit. Caro nõ secus atq; salsamẽtũ prodest à scorpione percussis, aut à cane demorsis.

Mænæ. Cap. XXVII.

MAenarum ex capitibus cinis si illinatur, callosas sedis rimas abolet. Eius etiam garum oris putrilagines collutione sedat.

Gobius. Cap. XXVIII.

GObius recens in suillum ventrem coniectus, si consuta rima in duodecim aquæ sextarijs, donec duo supersint, decoquatur, excolatus & sub di-

no refrigeratus potui detur, aluus sine molestia deijcitur. Illitus contra serpentiũ canumq; morsus auxilio est.

Thunnus. Cap. XXIX.

COnditanei thunni caro, quã omotarichon vocant, sumpta ijs auxiliatur, quos vipera nomine prester momorderit: sed oportet vinum quàm plurimum subinde cogantur haurire, ita vt vomitione reddatur. Contra acrimonias esitatorum maximè valet, canum morsibus vtilissimè illinitur.

Garum. Cap. XXX.

GArum omne, quod ex piscibus carnibusq; sale maceratis liquamen est, si ex eo fotus fiat, depascentia vlcera sistit: morsis à cane medetur, dysentericis atque ischiadicis infunditur: nonnullis, vt exulcerata adurat: alijs autem, ad lacessenda, quæ vlcera non senserunt.

Ius piscium. Cap. XXXI.

REcentium pisciũ ius, modò per se, modò ex vino potum, aluũ subducit. Priuatim ad hunc vsum cõficitur è phycidibus et scorpionibus, et iulide: è percis, et recẽtibus alijs saxatilibus, nec virus resipientibus, simpliciter cũ aqua, oleo et anetho.

Cimices lectularii. Cap. XXXII.

CImices, qui in cubilibus enascuntur, cauis fabarum inclusi, si ante febrium significationes septeni deuorentur, quartanis auxilio sunt: et citra fabas sumpti, percussis ab aspide prosunt: vuluarum exanimationes olfactu reuocant: poti cũ vino

aut aceto, adhærentes sanguisugas abigunt: triti et vrinariæ fistulæ impositi, vrinæ angustias leuãt.

Millepeda. Cap. XXXIII.

MIllepedæ, quæ sub aquario vase stabulãtur, animalia sunt multis pedibus nitentia, quæ contacta manu cõtrahuntur in orbem: hæ ex vino potæ difficili vrinæ, & regio morbo auxiliantur. Millepedas illini anginis cum melle vtilissimũ. Tritæ, et in cortice mali punici calfactæ, doloribus aurium, addito rosaceo, conuenienter instillantur.

Blatta pistrinaria. Cap XXXIIII.

BLattæ eius, quæ in pistrinis inuenitur, interanea trita aut cum oleo decocta, aurium dolores instillatu mitigant.

Pulmones. Cap. XXXV.

POdagras pernionesq; emẽdat pulmo marinus recens, tritus & illitus. Suillus & agninus vrsinusq; pulmo impositu attritus à calceamentis contractos, ab inflammatione tuetur. Vulpinus vero si arefactus bibatur, suspiriosos adiuuat. Adeps quoq; liquefactus, infususq;, auris dolorem finit.

Genitale cerui. Cap. XXXVI.

GEnitale cerui tritum & in vino potum, à vipera demorsis auxiliatur.

Vngula asini. Cap. XXXVII.

VNgularum asini cinis per dies multos binis cochlearibus potus proditur comitiales adiuuare, eædem oleo subactæ strumas discutiunt: &

illitæ pernionibus medentur. Caprinarum cinere erunctæ ex aceto alopeciæ sanantur.

Ichenes equorum. Cap. XXXVIII.

*LIchenes sunt in equorum genibus, & * super vngulas in flexu harum partium indurati calli: qui triti & in aceto poti, comitialibus mederi traduntur.*

* κατ' ἰγνύα φυή, non ἐπὶ γρας φυή.

Iocinera. Cap. XXXIX.

ASini iecur inassatũ esu comitialibus prodest, veruntamen ieiunis edendum præcipitur. Capræ vero inassati decidua sanie, inũgi lusciosos prodest: & dum coquitur, apertos oculos halitu eius vaporari prodest in cibo tostum ad eadem. Tradũt hircini iocineris cibo comitiales deprehendi. Aprinum recens si arefactum teratur, ex vino potum contra serpentium volucrumq; morsus auxilio est. Iecur canis, qui rabie exagitatur, tostum & in cibo ab emorsis sumptum, ne tententur metu aquæ tueri creditur. Vtuntur autem ad arcendos aquæ pauores dentes eo, qui caninus dicitur. hunc à cane, qui momordit, exemptum, & folliculo inditũ, pro amuleto brachio adnectunt. Inueteratum autem sale mergi iecur, ex hydromelite binis ligulis potum, secundas pellit.

Coria veteramentaria. Cap. XL.

VEteris corij cremati illitus cinis ambusta igni, intertrigines, necnon calceamentorum attritus sanat.

Gallinæ Cap. XLI.

Dissectæ gallinæ, & adhuc calentes appositæ, serpentium morsibus auxiliantur: sed identidem alias sufficere oportet. Earum cerebellum in vino bibendum datur contra serpentium morsus, sanguinem à cerebri membrana profluentē sistit. Quæ interiore ventriculi galli sinu residet membrana, secti in laminas cornus specie similis (ea vero inter coquendum abijci solet) siccatur, tritaq; in vino conuenientissimè stomachicis datur in potu. Ius è vetere gallinaceo aluum deijcit. Abiectis itaque interaneis salem conijci oportet, & consuto ventre decoqui in uiginti sextarijs aquis, donec ad treis heminas redigatur. totum id refrigeratum sub diuo, datur. Aliqui incoquunt olus marinum, mercurialem, onicum, aut filiculam. Crudos humores crassosq;, atram bilem, & strigmenta elicit prodest lōgis febribus, suspirijs, articularijs morbis, et inflationibus stomachi.

Ouorum natura. Cap. XLII.

Ovum molliculum plus alit sorbili, & durum plus molli. Luteum oui, contra oculorum dolores utile est: massatum sedis inflāmationibus prodest, cum croco, & rosaceo: & condylomatis: cum meliloto: cum uua autem fruticis eius, quem rhod dicunt, aut galla in patinis frigitur, ut cibo aluos sistat: per se etiam offerri solet. Candidum oui crudum refrigerat spiramenta cutis occludit, in-

flammationes oculorum infusum lenit, ambusta, si statim eo perunguantur, pustulas nõ sentiunt: faciem à Solis adustione tuetur, fronti impositum cũ thure fluxiones arcet, auertitq; inflãmationes oculorum lana exceptum, addito rosaceo, melle & uino, mitigat: utiliter contra hæmorrhoidis serpentis morsus crudum sorbetur: summè tepidum prodest uesicæ rosionibus, renum exulcerationibus, gutturis scabritiæ, reiectionibus sanguinis, destillationibus, & thoracis rheumatismis.

Cicadæ. Cap. XLIII.

C*Icadæ, quæ inassatæ manduntur, uesicæ doloribus prosunt.*

Locustæ. Cap. XLIIII.

L*Ocustæ odoris suffitu urinæ difficultates adiuuant, præsertim quæ fœminas malè habẽt: earum carnes nullo sunt in usu. Est & quoddam genus locustæ, quæ asiracos aut onos dicitur, sine pennis, prælongis cruribus. Exiccata autem si ex uino bibatur, contra scorpionis morsus magnopere proderit. Hac abundè uescuntur Afri, qui Leptin incolunt.*

Ossifragus. Cap. XLV.

V*Enter eius auis, quam Latini ossifragum appellant, particulatim potus, calculos cum lotio pellere proditur.*

Galerita. Cap. XLVI.

G*Alerita auicula est parua, apicem in uer=*

tice, pauonis modo, gestans: quæ assa, & in cibo sumpta, cœliacos adiuuat.

Hirundines. Cap. XLVII.

D*Issectis crescente luna pullis hirundinis, qui primo partu exclusi sunt, in ventre eorum lapillos offendes: è quibus duos, vnum colore varium, alterum purum eximes: ij priusquam terram attigerint, in iuuencæ corio, aut ceruina pelle brachio aut collo ad alligati, comitialibus proderunt, & sæpe prorsus eos recreabunt.* Hirundines, *vti ficedulæ, in cibo, aciei visus medicamentum præbent.* Tam *pullorum, quàm matrũ in fictili olla crematarum cinis cum melle oblitus, oculis claritatem adfert, anginæ eo commodè perunguntur: vuæ & tonsillarum inflãmationibus hoc cinere succurritur.* Et *ipsæ & pulli exiccati, si drachmæ põdere ex aqua bibantur, hos iuuãt, qui anginæ morbo cõflictantur.*

Ebur. Cap. XLVIII.

E*Boris scobe illito parouychia sanantur.* Vim *adstringendi ebur obtinet.*

Suillus talus. Cap. XLIX.

S*Vis talus cõburitur, dum è nigro albescat: qui tritus & potus inflationibus coli, longisq; torminibus medetur.*

Ceruinum cornu. Cap. L.

C*Eruini cornu cinis elotus, binis ligulis epotus, prodest dysentericis, excreantibus sanguinem, cœliacis, regio morbo, & vesicæ doloribus*

cum

cum tragacantha: fœminis fluxione vuluæ laborātibus, cum liquore huic rei accommodato. Cerui *cornu contusum, crudo fictili, luto circunlito, & in furnum indito, vritur donec albescat: id cadmiæ modo elotum, vlceribus oculorum, et defluxionibus salutare est: infrictum dentes expurgat.* Crudi *cornu suffiti nidore serpentes fugantur: feruefactum in aceto, si eo gingiuæ colluantur, maxillarum à dētitione dolorem adimit.*

Eruca Cap. LI.

E*Rucis, quæ in oleribus gignuntur, cum oleo perunctì, à venenatis bestijs feriri negantur.*

Cantharides. Cap. LII.

F*Rumentis congestæ cantharides ad recondendum idoneæ sunt, quæ fictili vase non picato conduntur, & raro linteo obligato ore, & deorsum conuerso suspenduntur super aceti feruentis quàm acerrimi halitum, donec a stu exanimentur postea lino transfixæ reponuntur.* Potentissimæ *omnes variæ, luteis lineis, quas in pennis transuersas habent, promissoq́; corpore crassæ ac blattarū modo perpingues: sed inertes ac imbecillæ, quæ vnius sunt coloris.*

Buprestes, & pinorum erucæ. Cap. LIII.

S*Imili modo reconduntur buprestes, genera quædam cantharidum, & pinorum erucæ: quæ supra cribrum suspensum feruenti cinere paulisper intostæ, reponuntur.* Vis *omnium communis ero-*

dere, vlcerare, calorem elicere: qua de causa admiscentur medicamẽtis, quæ lepras, ferasq; lichenas & carcinomata sanant. Menses ciunt pessis emollientibus additæ. Aliqui cantharidas antidotis impositas, aquæ subter cutem auxiliari prodiderunt: argumento, quòd vrinam moueant. Alij pennas pedesq; contra potarum veneficia, remedio esse tradiderunt.

Salamandra. Cap. LIIII.

S*Alamandra lacertæ genus est, iners, varium, quod frustra creditum est, ignibus non vri.* Vim *habet erodentem, calfactoriam, exulcerantẽ.* Additur, *vt cantharis, in medicamẽta, quorum vis est exesse, & lepras abolere: similiq; modo reconditur. Liquefacta in oleo pilos euellit.* Exenterata, *detractis pedibus & capite in melle seruatur ad eundem vsum.*

Araneus. Cap. LV.

A*Raneus, quem holcum, alij lycon, id est lupũ vocant, subactus cũ splenio, et linteo illitus, prolatusq; vtriusq; tẽporibus aut fronti, tertianos circuitus persanat.* Tela *eius imposita sanguinem sistit, vulnera, quæ summã cutem occuparunt, ab inflãmationis iniuria vindicat.* Est *& alterũ aranei genus, qui candidam, tenuem, densamq; telã ordiaur: quem in aluta ligatum, et lacerto appẽsum, quartanis circuitibus mederi narrãt.* Decoctus *ex rosaceo, & infusus, auriũ doloribus auxiliatur.*

Lacerta. Cap. LVI.

LAcertæ caput intritũ, & appositũ, aculeos, et oĩa corpori infixa extrahit: varos, formicãtes verrucas, & pensiles, quas acrochordonas vocãt, tollit. Iecur exesis dẽtibus cõiectũ dolores finit. Si diuulsa admoueatur, ictis à scorpione leuamentum præstat.

Seps. Cap. LVII.

SEps, quam aliqui lacertam chalcidicam vocarunt, in vino pota morsus suos sanat.

Scincus. Cap. LVIII.

Cincus aut Aegypti, *aut* Indiæ, *aut rubri maris alũnus, quãuis inueniatur in* Lydia Mauritãie. *Est aũt terrestris crocodilus, sui* * *generis, sale inueteratus cũ nasturtio. Aiũt carnes, quæ renes amplectãtur, id sibi viriũ vẽdicasse, vt si drachmæ põdere bibãtur, venerẽ accẽdant.* Verũ *decocto lentis cũ melle aut semine lactucæ cum aqua poto, veneris cupiditates inhibentur. Additur in antidota.*

* ἴδιον γῆς σαρι χευόμενος ἐν χαςῶσα μα.

Terreni vermes. Cap. LIX.

TErreni vermes ĩpositi, præcisos neruos glutinãt, tertianas discutiũt: decocti cũ anserino adipe, et ĩfusi, affectis auribus medẽtur: cũ oleo autẽ decocti, si ĩ cõtrariã aurẽ instillẽtur, dẽtiũ doloribus ꝓstãt auxiliũ: triti ĩ potu ex passo vrinã ciũt.

Mus araneus. Cap. LX.

MVs araneus dissectus, et impositus, sui morsus veneficia luit.

Mures. Cap. LXI.

MVres, qui in domibus oberrant, concisos scorpionum plagis vtilißimè imponi, in confesso est si maßatos infantes ederint, oris saliuam exiccari promittunt.

Lac. Cap. LXII.

LAc generatim omne boni succi est: corpus alit, aluum emollit, stomachum & intestina inflatione vexat: vernum tamen dilutius æstiuo habetur, & è viridi pabulo aluum magis emollit. Probatur autem candidum, æquali craßitudine, quod vngui instillatum cogitur. Aluũ minus tentat caprinum: quoniam pecus hoc adstringentibus pabulis, robore, lentisco, & oleaginis frondibus, & terebintho magna ex parte vescitur: inde stomacho accommodatißimum reddi solet. Ouillum autẽ dulce, craßum, & præpingue, non vsqueadeò vtile stomacho. Bubulum tamen, asininum, & equinum, ventri magis idonea: sed ipsum turbant. Quibus in locis pecora, scammoniam, veratrum, clematidem, aut mercurialem pascuntur, lac omne uentrem & stomachum subuertit. quale in Iustinis montibus esse, à nobis proditũ est. Siquidem capræ, quibus candidum ueratrũ pabulo fuerit, primo foliorum partu euomũt: et eorũ lac haustum nauseam creat, & stomachum in uomitiones effundit. Ventrẽ adstringit lac omne decoctũ, præcipueq; cãdẽtibus calculis marinis exustũ

& in summa, omnibus auxiliatur internis exulcerationibus, præsertim faucium, pulmonis, interaneorum, vesicæ & renum: foris uerò contra pruritum cutis, eruptiones papularum, & vitiatos corporis succos, recens cum melle crudo, addito sale, datur exigua aqua dilutum. Minus inflat quodcunq; semel feruefactum. Decoctum *cũ calculis marinis ad dimidias, vlcerosas ventris fluxiones adiuuat.*

Lac *quodcunque serum continet implicitum, quod vbi discessit à lacte, multò potentissimum ad purgationes redditur.* Datur *quibus sine acrimonia volumus deiectionem moliri, vt melancholicis, comitialibus, lepris, elephantijs, & erumpentibus toto corpore papulis.* Ex *omni lacte fit, quod schistum, id est scissile, appellant.* Lac *autem fictili nouo feruet, ramoq; ficulneo recenti mouetur, insparsis, postquam bis aut ter efferbuerit, totidem aceti mulsi cyathis, quot sunt heminæ lactis: ita enim serescẽs liquidum ab eo diuiditur, quòd in caseum cõcreuit.* Sed *cũ feruet, ne superfundatur, conueniet spongia ex frigida continuò fictilis labrum detergere, sextariumq; argenteum frigidæ aquæ plenum demittere.* Bibitur *heminis per interualla singulis, vsque ad quinas, ita vt intercedentibus spatijs, potantes ambulent.* Lac *autem recens efficax est contra rosiones vstionesq;, ab exitialibus medicamentis factas: vti à canthandibus, aut salamandra, buprestę: aut pinorum eruca, hyoscyami, dorycnio, aconi*

to, aut ephemero presertim bubulum ad id eximiè confert. Gargarizatur autē exulceratis faucibus, tonsillisq;. Asininū peculiariter collutos dentes gingiuasq; stabiliit. Fluxiones alui, si ulcera sentiātur, tenesmosq;, ouillum, bubulum aut caprinum cum marinis lapillis decoctum, sistit: per se autem & cum hordeacea ptisana aut halicaceo cremore infusum magnopere intestinorum rosiones mitigat: exulceratæ uuluæ immittitur. Humanū lac dulcissimum est, & maximè alit: mammis autem exuctum, prodest tabi, & stomachi rosionibus: cōtra haustum leporē marinum præsidio est. oculis cruore ex ictu suffusis cū thuris polline instillatur: podagricis utile est, cum meconio, & cerato illitum. Lac omne respuendum splenicis, hepaticis, comitialibus, uertiginosis, et neruorum uitio laborātibus. febriculosis, & capite dolentibus: nisi si quis interdum purgationis gratia, ut ostendimus, schistum præbeat. Primi paræ canis lacte perunctos narrāt glabrescere: potum contra uenena antidoti uicem obtinet, abortus mortuos expellit.

Caseus. Cap. LXIII

CAseus recens sine sale sumptus alit, stomacho utilis est, et facilè in membra delegatur: corpus auget, aluum modicè emollit: alius tamen alio præstantior, pro natura lactis, à quo conficitur. Decoctus autem, & expressus, deinde inassatus, aluum sistit: illitus, oculorum inflammationibus, &

sugillatis prodest. Qui uerò recens salitus est, minus alimenti præbet. corpus aptè minuit, stomacho aduersatur, negotium uentri interaneisq; exhibet: uetustiore sistitur aluus. Sero, quod à caseo manauit, quam optimè canes aluntur. Quod hippacē uocant, caseus est equinus ea uirus redolet, magnopere alit, bubuloq; proportione respō let. Nec *desunt, qui hippacen, equinū coagulū appellarint.*

Butyrum & eius fuligo. Cap. LXIIII.

E*Lacte pinguißimo probatū fit butyrum, quale ouillū est: fit & ex caprino, agitato in uasis lacte, donec pingue separetur.* Butyrū *natura oleosum est & emolliens: unde lirgius epotum, uentrē resoluit: prodest, ubi oleum non adfuerit, cōtra uenena. Cum melle si infricetur, dentitiones adiuuat: gingiuarū pruritus, et oris ulcera infantibus emendat.* Illitum *foris capaciora alimētorū facit corpora, & ab albidis pustulis per summa factentibus asserit. Contra inflamationes & duritias uuluæ, quod nec uirus resipit, nec uetustatē sentit, butyrum efficax est. dysentericis, & coli exulcerationibus infunditur: in medicamēta addi solet, quæ pus mouent: utile præsertim cū nerui, aut cerebri membranæ, uesicæ ceruix, uulnera acceperit.* Id *aūt purgat, replet, carnē creat, ab aspide percußis utilißimè imponitur.* Recens *obsonijs additum olei uicem pēsat, et adipis uice fungitur ī bellarijs.* Colligēdæ *ex eo fuliginis ratio hæc est:* Butyrū *in lucernā no*

uam ingestum accēditur, fictiliq́; operculato quod superne in siphunculi speciem desinat, & infima parte cuniculos clibani modo habeat, crematur, & subinde aliud in absumpti locum sufficitur, dū coaceruetur fulginis modus, quem facere institueris: penna post deraditur ad usus. Eius effectus est in *medicamentis oculorum, exiccare & adstringere: fluxiones cohibet, & vlcera celeriter ad cicatricem perducit.*

Medicina lanarum. Cap. LXV.

S*Vccidæ lanæ molles, è collo fœminibusq́; laudatissimæ habentur. Subueniunt inter initia vulneribus, percussis, desquammatis, liuidis, ossibus fractis, aceto, oleo aut vino imbutæ: siquidē facilè succos combibunt quibus immerguntur, & ob pecudū sordem (sic enim œsypum vocant) emolliunt: capitis, stomachi, aliarumq́; partium doloribus, cum aceto & rosaceo efficaciter imponuntur. Crematarum lanarum cinis crustas obducit, excrescentias in carne cohibet, & vlcera ad cicatricem perducit. Mundæ autem & carptæ, in fictili crudo, cæterorum more, vruntur.* Nec *secus fimbriati marinarū purpurarum flocculi cremari solent. Aliqui cum sordibus lanas carpunt, & melle irrigant, eodemq́; modo vrunt. Alij in fictili oris patuli, verucula inter se distantia componunt, & concerptas carminatasq́; lanas oleo ita suffusas, vt ne stillare quidem possint, assulis tedæ subiectis, et eisdem lanisq́; per-*

mutatim interstratis, leuiter succendunt, & vstas tollunt. quod si è teda pix, pinguitudoúe vlla profluxit, collecta reconditur. Lauatur *ad oculorum medicamenta: cinerem in labellis, aqua addita, manibus confricant, & considere patiuntur: idq; sæpius, mutantes aquam, donec linguam adstringat, nec mordeat.*

Oesypum. Cap. LXVI.

O*Esypum vocant* Græci*, succidarum lanarum pinguitudinem.* Cuius *parandi ratio hæc est:* Succidæ *molles, radicula non curatæ, calida aqua lauantur, & quibuscunque sordibus expreßis, & in labellum oris ampli coniectis, aqua infunditur, magnoq; ipetu ligula, vti respumet, agitatur, aut lignea rude validiusculè cõturbatur, quò largius sordida spuma colligi poßit, deinde marina respergitur, considẽte pingui quod supernatabat. collectoq; in altero fictili vase, denuò aqua in labellum fusa agitatur: spuma iterum mari perfunditur, & demum eximitur.* Hoc *tantisper fieri solet, dum consumpta pinguitudine nihil prorsus spumæ extet.* Collectum *œsypum manibus emollitur, & si qua insedit spurcitia, confestim demitur: exclusaq; sensim omni aqua, recentiq; affusa, manibus misceatur, donec admotum linguæ œsypum adstringat leuiter, nec mordeat, atque pingue candidumq; spectetur: cum in fictili vase conditur.* Verùm *omnia feruido sole fiant.* Nonnulli *excolatum pingue frigi*

da aqua eluunt, & manibus non secus atque cera tum mulieres, confricant: ita enim candidius redditur. Alij *elotis lanis et sordibus quibuscunq; exēptis, ac lento igne in æneo uase ex aqua decoctis, pingue quod supernatat collectam, aqua, ut diximus, lauant: colactumq; infictilem patellam, quæ calidam aquam contineat, linteo operiunt, atque Soli mandant, donec calidū fiat, & satis crassum* Alij *bidui spatio aquam effundunt, nouamq; adijciunt.* Melius *est læue, radicula non curatum, quod succidarū uirus oleat, & si manu in concha fricetur cū aqua frigida, albescat, nihil in se duri aut concreti habēs: ueluti quod cerato aut adipe adulteratur.* Oe*sypū excalfacit, explet ulcera, et emollit: præsertim sedis ac uuluæ, cum melıloto & butyro: in uellere appositum, menses & partus euocat, ulcera non aurium modò sanat, sed et genitalium cū anserino adipe: contra erosos angulos oculorum, scabiososq;, genas, quæ occalluerunt, & ciliorū defluuia, efficax est.* In *testa noua torretur, donec redactū in cinerē pinguitudinē amittat.* Ex *eo etiā fuligo colligitur, uti demōstrauimus: quæ in oculorum medicamenta commodè addi solet.*

Coagulum. Cap. LXVII.

L*Eporis coagulum tribus obolis ex uino, uenenatorum morsibus, cœliacis, dysentericis, & fœminis fluxione uuluæ laborantibus, ac reiectionibus à pectore auxiliatur.* S*anguinē in gru-*

mos concretum discuttit. Post menstruas purgatio nes appositum uuluæ cum butyro, præstat mulie ribus ut concipiant: potum uerò partus enecat, & à puerperio, pariendi spem adimit. Equi coagulũ, quam hippacen aliqui uocant, priuatim cœliacis dysentericisq́; conuenit. Hœdi, agni, hinnuli, capreæ laticornis, & dorci, apri, cerui, uituli, bubali que coagula similes naturas sortiuntur: cõtra aconiti potum in uino, et concretũ lac in aceto, conue niẽter assumũtur. Hinnuli priuatim triduo à pur gationibus admotum, partus spem intercipit. Vituli marini, castorei uires representat: comitialibus, strangulatis uuluis, potu conferre existimatur. Sed si sit uituli marini, hoc experimentum est: aqua inspergitur, qua paulisper cùm alterius animantis, tum præcipuè agni coagulum, madauerit: nam si erit syncerum, statim liquescit in aquam: sin minus, consimile permanet. Excipitur aũt catulis, qui nondum natare possunt. In summa, coagulum omne dißipata cogit, & coacta dissoluit.

Adeps. Cap. LXVIII.

ADeps anserinus aut gallinaceus recens & sine sale conditus, ad uuluæ uitia proficit: sale inueteratus, & qui temporis spatio acrimoniam concepit, uuluæ inimicus est. Recens exemptis membranis in fictilem ollam demissus, qua altero tantopere capacior sit, quantus sit modus adipis, quem curare institueris, obstructo diligen=

ter vase, flagrantißimo Soli exponitur: eliquescens inde humor in fictile alterũ excolatur, donec adeps omnis absumatur, mox loco vehementer frigido reconditur, & ad vsus digeritur. Alij fictile fulciunt super aquam calidam, aut tenuem & elanguidã prunam, quæ Solis vicem penset. Est & alia curãdi ratio: Exemptis membranis teritur, coniectusq; in ollam eliquatur, adiecto minuti salis momento: mox lineo colo transfusus reponitur. Vtiliter in medicamenta additur, quæ laßitudines & fatigationes leuant. Suillus adeps & vrsinus hoc curantur modo: Recens, præpinguis, renibus potißimum detractus, in largiore aqua cœlesti, & quàm frigidissima, exemptis tunicis, diligentißimè manibus confricatur, & exprimendo fermè siccatur, subindeq; noua aqua abluitur: cæterùm fictili capacitatis duplæ inditus, in aquam demergitur, & subditis leuibus prunis spatha mouetur: eliquatúsque colo transfunditur in aquam: vbi verò refrixit, & guttatim aquam omnem exclusit, in prælotum fictile demittitur, & infusa aqua leniter eliquari debet, & manu deprimi, quò facilius fæculentum virus pessum eat: postea in pilam spongia madefactam transfunditur. Vbi coire cœpit, residens in imo sordes eximitur. Tertiò citra aquam eliquatur, repurgatusq;, fictili benè operculato, perquàm frigido locis reponitur. Hircinum seuum, ouillum, ceruinumq; ita curato: Elotum ex his quodcũque,

tunicis (vt in suilli mentione dictum est) exemptis, pilæ emolliendum tradito, ac manibus fricato, affusa paulatim aqua, donec ne amplius quidem cruētum virus excernatur, aut pingue aliquod innatet sed nitida spectetur. Deinde, *in ollam fictilem conijcito, & adiecta aqua, vt supereemineat, leui pruna liquefacito, & moueto, atq; in aquam colato: cumq; refrixerit, iterum in loto fictili eliquato, & quæ antè diximus facito.* Tertiò *sine aqua liquefactum, in perfusam liquore pilam colato, refrigeratumq;, vt in suilli ratione diximus, recondito.* Bubulum *autem suum, renibus maximè detractum, exemptis membranis, aqua marina ex alto petita eluendum est: mox in pila tundendum diligēter, affusa maris aqua.* Cum *vero dissolutum fuerit, in fictilem ollam conijciendum, et marina aqua, quæ non minus dodrante supereemineat, proluēdum, decoquēdum donec omnis aboleatur odor, additis ad singulas seui* Atticas *minas, quaternis* Tyrrheni*cæ ceræ drachmis: excolatumq;, detractis quæ pessum ierant sordibus, in nouo fictili reponendum: opertumq;* Soli *interdiu credendum, vt ad candorē reducatur, & odoris virus euanescat.* Priuatim *taurorū pingue sic curari debet:* Renibus *euulsum pingue profluente amnis aqua abluito, detractisq; tunicis, fictili nouo, postquam exiguum salem inspersis, liquefacito: dein in nitentem aquam excolato, & vbi concrescere cœpit, manibus iterum cō-*

fricando vehemẽter lauato, aqua sæpius infusa re-fusaq́;, donec quàm optimè elotum videatur: rursus in olla cum pari modo vini odorati decoquito, & cùm iterum efferbuerit, dempto ab igni vase, ibidẽ sinito pernoctare: postridie si grauiter adhuc oleat, noua olla repetitum, vino odorato perfundatur: eadem quæ prius fiant, dum omne virus euanescat. Colliquatur & sine sale, præsertim affectionum earũ causa, quibus sal aduersari solet, sed ita paratum non magnopere albescit. Eodẽ modo pardorum ac leonum pinguia curari oportet. Taurinũ autem & vitulinum pingue, necnõ ceruinum, atq; etiam huius animalis medulla, odoramentis imbuitur, hac ratione: Pingue, quod odoratũ reddi debet, demptis, quæ diximus modò, membranis, elotum & vino quàm odoratißimo, nulla maris aqua diluto, feruefactum, pernoctare sinitur: alterũ id genus vinum eadem mẽsura infunditur, colliquatur, & exquisitè colatur: nouemq́; eius heminis, iunci Arabici septem drachmæ. Quòd si ipsum odoris fragrantioris fieri voles, quadraginta floris eiusdẽ drachmæ, cum paribus palmæ, calami, & casiæ modiis adduntur: & xylobalsami, aspalathi singulæ drachmæ: cinnamomi, cardamomi, & nardi, singulæ vnciæ: omnia exactius tunduntur, & affuso vino odorato, in vase operto, quod supra carbones firmiter collocatum sit, ter efferuescunt, & sem.xvi semoto ab igne vase inibi pernoctant: postridie vi-

num effunditur, aliudq; generis eiusdem adijcitur: Ter simili modo bene conferuescat. Deinde matutinis exempto adipe vinum effundatur, & abluto vase, si quid imo subsidens hæsit, detergatur. Postremò eliquatum pingue & excolatum, ad vsus reconditur. Hoc *autē modo odoramentis imbuitur, quod antea curatum est.* Verùm *antè dicta prius inspissari solent, quò facilius sibi odoramentorum vires adsciscant.* Itaq; *assumens quodcunq; horum voles, cum vino feruefacito, impositis vnà myrti ramulis, serpyllo, cypero, item aspalatho plenius tuso.* Aliqui *tamen ad hunc vsum, vno duntaxat horum contenti sunt. Cum autem ter efferbuit, exēptum leniter, & linteo colatum, aromatis, vti expositum est, imbuitur.* Adipibus *spissamēta sic fiūt (quemcunq; acceperis, oportet ut recens tundatur) Syncerus & sanguinis expers adeps, reliquas habens notas, quas sæpe retulimus, in ollam nouam demittitur, infuso uino albo, uetere, odorato, quod semipedis altitudinem superet: lēto igni feruescat, dum uernaculus odor aboleatur, planeq; vinum redoleat.* At *ubi deposito uase refrixit, duæ adipis minæ in ollam mittuntur, & duo uini eiusdem sextarij, & seminis loti, eius, inquam, cuius è ligno ludicræ tibiæ factitantur, tusi minæ quatuor adijciuntur: lento igni subinde miscendo decoquuntur eòq; odoris uirus euanuerit, excolatusq; adeps refrixerit, una contusi aspalathi mina, cum amaraci=*

ni floris minis quatuor, & vetere vino subigitur. Nocte vna hæc odorem rapiunt, combibuntue. Postridie in fictilem ollam tricongialem ea omnia cũ adipe iniecta, additis sextarijs tribus vini, vnà feruescunt, quousq; & vim & odorem spissamentorum adeps ipse contraxerit: qui eliquescẽs colatur, & reponitur. Quòd si maiorem odoris fragrantiã efflagites, drachmas octo quàm pinguissimæ myrrhæ vino maceratæ, quod multos in annos asseruatum est, misceto. Callinaceus *anserinusq; sic odoribus imbui solent:* Cuiusuis *eorum percurati sextarij duo fictili olla excipiuntur: erysisceptri, xylobalsami, palmæ elatæ, & calami planè contusi, singulorum sescũcia admiscetur: vini* Lesbij *veteris cyathus vnus adijcitur: ea ter efferuescũt prunis, mox vase sublato ab igne, die noctuq; refrigerantur: postridie liquata per linteum crassum, mundũ in uas excolantur. Vbi vero adeps coierit, concha excipitur, fictiliq; nouo densius operto perfrigidis locis reponitur.* Hyberno *tẽpore id instituere oportet: æstate siquidem pinguia non coguntur.* Nec *desunt qui* Tyrrhenicæ *ceræ momentum adijciant, quò facilius in vnum corpus omnia coalescant.* Eadem *ratione suillus adeps & vrsinus, cæteriq; id genus, odoramentis imbuuntur.* Verùm *sampsuchi odorẽ adeps ipse repræsentabit hoc modo: Curati quàm optimè adipis, præsertim taurini, mina vna, tempestiuiq; sãpsuchi exquisitè cõfracti, sesquimina miscentur*

scentur, & insperso largiore vino degeruntur in offas, quæ in vase cooperto nocte quiescunt: matutinis in fictili olla leuiusculo igni, affusa aqua, leuiter coquuntur: dumq; suum adeps odorem exuerit, defœcatus ac bene opertus, nocte tota permanet: postero die detersa sorde, quæ pessũ ierat, sampsuchi, vt dictum est, contusi iterum sesquimina priori pastillo adijcitur, eodemq; modo in offas cogitur: alijs quæ diximus peractis, decoquitur & colatur: & si quæ fundo hæsit spurcitia, deraditur, & frigido loco reconditur. Siquis tamen incuratum adipem anserinum, gallinaceum, aut vitulinum, à putredine tueri velit, ita faciendum est. Quemuis adipem diligenter elotũ & siccatum in vmbra super cribrũ, per lintea munda manibus vehementer exprimat, linoq; consutũ vmbroso in loco suspendat, & post multos dies noua charta inuolutum, frigido loco recondat. Pinguia autem indito melle vindicantur à putre linis vitio. Vis omnium est excalfacere, mollire, rarefacere. Taurinus adeps, bubulus, & vitulinus aliquantũ adstringunt: earundem virium compos leoninus: nam resistere eũ aiunt ijs, qui insidias moliuntur. Ceruino, elephantinoq; perunctos, serpẽtes fugiunt. Adstringẽtior est caprinus: qua ex causa decoctus cũ polenta, rhoe, & caseo, dysentericis datur, & cum ptisanæ succo infun litur. Ius decocti phthisicis in sorbitionibus prodest. Datur quoq; vtiliter ijs qui cãtharidum venena hauserũt hirci-

nus, ut qui ualidißimè discutiat: podagricis auxi liatur, cum fimo capræ & croco impositus: huic proportione respondet ouillus. Suillus uerò contra uulua & sedis uitia idoneus est: ambustis igni medetur. E sue uetustißimus quisq; sale conditus excalfacit & emollit: elotus uino pleuriticis prodest. Cinere aut calce exceptus inflammationibus, fistulis, ac tumoribus succurrit. Asininum tradunt cicatrices corporis cõcolores reddere. Anserinus gallinaceusq; cõueniunt mulieribus malis, et ad labiorum rimas, ad mangonizandam faciem, et contra aurium dolores. Vrsinum constat raptos uitio alopeciæ capillos restituere, pernionibus subuenire. Vlpinus medetur aurium doloribus. Fuluiatilium piscium pinguia perũctis oculis claritatem afferunt, si in sole liquescant, et melli admisceantur. Viperæ adeps cõtra oculorum hebetudines suffusionesq; efficax est, addita cedria, mellæ Attico, & pari oleo uetere: pilos alis euulsos perunctis radicibus recens et per se illitus obliterat, atq; renasci non patitur.

Medulla. Cap. LXIX.

LAudatißima est ceruina, mox uitulina, post hanc taurina, dein caprina, & ouilla. Colliguntur æstatis exitu, cùm appetit autumnus: quippe cùm alijs anni temporibus concrementum sanguinis, & ueluti caro friabilis, in oßibus inueniatur: nec facilè cognosci potest, in quis eam oßibus extrahat & recondat. Omnes medullæ molliunt,

calfaciunt, rarefaciunt: ulcera explēt, ceruina perunctos uenenata fugiunt. Curātur recentes, adipis modo, aquæ respersu subactæ, selectisq; oßibus tantisper elotæ, et in linteum expreßæ, donec aqua syncera emanet: et detersa sorde penna, si qua innatet, liquatæ induplicato, uase in pilam exprimūtur: & ubi coire, omni fæce, quæ ad ima sidit, derasa fictili nouo reponuntur. Quòd si libet incuratas reponere, facito omnia quæ de anserum & gallinarū adipe demonstrauimus.

Fel. Cap. LXX.

FEl *omne curatur hoc modo*: Recens *præligato ore folliculi lino tandiu demißum in feruentē aquam, dum quis spatium trium stadiorū percurrsaret, mox exemptum siccatur umbroso loco, aspergine nō redolente.* Sed *quod ad oculorum medicamenta adijci solet, ligatū lino in uitreum uas, quod mel habeat, immittitur: circūuoluto ad os uasis lini principio, et operto uase reconditur.* Est *enim uis omnium acris et excalfaciens intensis tamen et remißis uiribus differunt: si quidem præstantius in effectu esse uidetur fel marini scorpionis, & piscis qui callionymus apellatur, marinæ testitudinis, hiænæq;. item perdicis, aquilæ, gallinæ candidæ, & syluestris capræ: quod priuatim prodest cōtra suffusiones incipientes, et oculorū caligines, argemas, et genarum scabritias.* Ouillo, *suillo, hircino atque ursino, taurinū multò efficatius.* Felle *omni perfa-*

cilem, præsertim infantibus, deiectionem quis molietur, si intinctum eo tormentum aut fimbriam sedi subijciat. Priuatim taurino anginæ cũ melle perunguntur: sedis vlcera sanat, & ad cicatricẽ vsque perducit. Idem auribus fractis, & purulentis cum muliebri lacte aut caprino instillatũ, medetur, & sibilo earũdem ex porri succo. Admisceri insueuit vulnerarijs emplastris & circunlitionibus, quæ cõtra venenata parantur. Phagedænicis vlceribus, colis & scroti doloribus, ex melle prodest: lepras, furfures cum nitro & terra cimolia quàm optimè purgat. Ouillum & vrsinum contra eadem pollent, verũ inefficacius hæc præstant. Vrsinũ eclegmate comitiales adiuuat. Fel testudinum anginis, & in ore infantiũ nomis prodest: naribus inditum comitiales erigit. Syluestriũ caprarũ felle peculiariter perfuncti lusciosi sanãtur. Hircinũ idẽ obit munus, thymia abolet, & luxuriantes elephanticorum extuberationes illitu reprimit. Suillum autem contra auriũ vlcera, reliquaq́; omnia, magno vsu assumitur.

Sanguis. Cap. LXXI.

Sanguis anseris, anatis & hœdi, vtilißimè in antidota miscentur. Palumbi autem, turturis & columbæ, necnon perdicis, oculis cruore suffusis, & recentibus eorum vulneribus, lasciosisque illinuntur. Peculiariter columbæ sanguis, cruorem membranis cerebri erumpentem inhibet. Hirci, capræ, cerui & leporis sanguis inassatus sartagi-

nè, dysenterias & cœliacorum profluuia sistit. In vino potus contra toxica efficax est. Leporinus *sanguis ita vt tepet illitus, vitia cutis in facie, lentiginesq; emaculat.* Caninus *commodè ab his bibitur, quos efferata in rabiem bestia momorderit: contra epotum toxicum auxilio est.* Testudinis terrestris *sanguinem epotum tradunt prodesse comitialibus.* Marinæ *autem testudinis cum vino & leporis coagulo cuminoq; contra serpentium morsus, & hausta rubetæ venena, conuenienter bibitur.* Taurinus *cum polenta illitus, duritias discutit, emollitq;.* Sanguis *equarum, quæ admissuram expertæ sunt, in medicamenta additur, quæ erodunt, septica vocãt.* Sanguine *chamæleonis genarum palpebras euelli creditum est.* Hoc *enim viridium ranarum sanguine præstatur.* Menstruus *sanguis fœminarum, circunlitu conceptum inhibere existimatur, aut si omnino mulier menstrua supergrediatur: leuat podagræ dolores & ignem sacrum, illitus.*

Fimum. Cap. LXXII.

A*Rmentarie bouis fimum, si recens admoueatur, vulnerum inflammatione: mitigat: folijs autem inuoluitur, & calfactum cinere feruenti superponitur. Coxendicis cruciatus fotu compescit: illitum ex aceto duritias, panos, & strumas discutit.* Priuatim *suffitu fimi, quod à masculo boue redditum est, procidentes vulua reprimuntur: accensi nidore culices abiguntur,*

Fimum caprarum, præsertim in montibus degentium, potum in uino, regium morbum emẽdat: mẽses cit cum odoramentis haustum, & partus euocat: tritum in farinam, & impositum lanis cum thure, fœminarum profluuia sistit, cæterosq́; sanguinis impetus ex aceto cohibet: medetur alopecijs exustum, & cum aceto aut oxymelite illitum: cũ axungia uerò impositum, his, qui podagra tentantur, auxilio est. Caprillum in aceto decoctum imponitur serpentium morsibus, ulceribus quæ serpunt, igni sacro, & parotidibus. Vtilem ischiadici ustionem hunc in modum accipiunt: In eo interstitio ubi pollex brachiali committitur, caua ueluti lacuna subsidet, in qua lana oleo imbuta substernitur, deinde sigillatim feruentes stercoris caprini pilulæ imponuntur, dum uapor per brachium ad coxam sentiatur peruenire, & coxendicis dolorem mitigare: adustio id genus Arabica appellatur. Ouillum ex aceto illitum sanat epinyctidas, clauos, pensiles uerrucas, thymos, & ambusta igni, rosaceo cerato exceptum. Fimum suis syluestris aridum, in aqua aut uino potum, reiectiones sanguinis sistit: uetustum lateris dolorẽ mulcet, ad rupta & conuulsa ex aceto bibitur, luxatis cum cerato rosaceo medetur. Tam asinorum quàm equorum fimum siue crudum siue crematum, addito aceto, sanguinis eruptiones cohibet. Armentarij, qui herba pascitur, siccum fimum liquatum in uino, mox

potum, contra scorpionum ictus magnopere auxiliatur. Columbinum uehementius et excalfacit et urit, cum hordeacea farina mistũ strumas ex aceto discutit: carbunculos emarginat, tritum cũ melle, lini semine & oleo: ambustis igni medetur. Gallinaceum uerò omnia eadem, sed inefficacius præstat: priuatim tamen contra uenena fungorum, et coli cruciatus ex aceto aut uino bibitur. Ciconiæ fimum, si ex aqua hauriatur, comitialibus prodesse credunt. Vulturini fimi nidore partus excuti produntur. Murinum detritum cum aceto, & illitum, alopecijs medetur: cum thur & mulso calculos expellit: subditæ infantibus muscerdæ, alui deiectionem promouent. Caninum quod flagrantissimo canis sydere fuerit exceptum, cum uino aut aqua potum, sistit aluum. Humanum stercus illitum, uulnera ab inflammatione uindicat, & obiter intumescre non patitur: sed ea statim glutinat, sicco ex melle anginæ perungi commodissimè traduntur. Terrestris crocodili fimum, crocodileam uocant, quæ mulieribus colorem nutrit in facie, nitoremq; seruat. Optima est candidissima & friabilis, amyli modo, minimè ponderosa, in humore statim eliquescens, quæ cùm teritur, fermenti acorem quadamtenus refert. Adulterant eam sturnorum fimo, quos captos oryza pascunt, ipsumq; non dissimile uendunt. Alij amylum aut cimoliam miscent, et adscito anchusæ colore per rarum cribrũ paula-

tim exprimunt, vt se contrahat in vermiculorum speciem: qui siccati pro crocodilea veneunt. Inter omnes conuenire inuenio, humanum stercus caninumq; gutturi impositum, anginis auxiliari.

Vrina. Cap LXXIII.

HVmanam vrinam suam cuique bibere, cōtra viperæ morsus, ac venena, incipiētemq; aquā inter cutem proderit scorpionis, viperæ marinorū, draconisq; morsus ea conuenientissimè fouentur. Canina ad perfundendos canis morsus idonea est: pruritus et lepras nitro addito expurgat, sed vetus vlcera capitis manantia, furfures, psoras, & feruidas eruptiones, multò magis abstergit nomas, & præcipuè genitalium: cohibet: auribus infusa manans pus supprimit: decoctaq; in calyce mali punici, earum vermiculos abigit. Pueri impubis resorpta vrina, orthopnoicis auxiliatur decocta in æreo vase cum melle emendat cicatrices, argema, caliginesq;: ex ea & cupro idoneum auri ferrumen conficiunt. Quod in vrina subsidit, illitu ignem sacrum mitigat feruefactum cum cyprino, inditumq;, vuluæ dolores mulcet: strangulatus leuat. genas deterget, oculorum cicatrices expurgat. Taurina, si cum myrrha instilletur, aurium dolores lenit. Aprina viribus eisdem prædita est: priuatim comminuit vesicæ calculos, & potu expellit. Caprina ad aquam quæ cutem subijt, cum nardi spica quotidie binis cyathis cum aqua bibitur, vrinámque per aluum

extrahit, aurium doloribus instillata medetur. Asinina traditur renum vitijs mederi. Lyncis vrinam, quam lyncurium appellant, simul ac excernitur, glaciari coiréue in calculi duritiam, vulgò creditũ est: quare quod de ea proditum est, vanum esse conuincitur. Est enim quod à nonnullis vocatur succinum pterygophoron, ideo dictum quòd pennas ad se alliciat. Id potum ex aqua, stomacho aluoq; fluxione laboranti conuenit. Asininæ vrinæ potu renũ vitia sanari traduntur.

Mel. Cap. LXXIIII.

PRincipem locum obtinet mel, quod Atticæ regionis est, præcipuè ex Hymetto, mox Cycladibus insulis, & è Sicilia, cognomine hybleũ. Magis probatur dulcius & acre, odoratius, subflauũ, nec humectum, graue, & minimè fluxum, quod ob sequacem lentitiam non facilè abrumpitur, tractumq; resilit in digitos. Mel abstergendi vim habet: ora venarum aperit, humores euocat, qua ratione in sordida vlcera sinusq; cõmodissimè infunditur. Decoctum atque impositum, abscedẽtem carnem glutinat, medetur impetigini coctum cum liquido alumine & illitum, item aurium sonitui et dolori, cum fossili sale trito, tepidum instillatur: lendes & fœda capitis animalia illitum necat, nudam glandem recutitis operit, præsertim quæ circuncisione aperta non est, si melle præputium à balineo triginta diebus emolliatur: oculorum cali-

Mellis probatio qualis.

ginem discutit, faucibus, tonsillis, anginæ collutũ gargarizatúmue medetur: urinam ciet, auxiliatur tußi, & à serpente percußis: contra haustum meconium, cum rosaceo calidum assumitur: aduersus uenena fungorum, & rabiosi canis morsus lin ctum aut potum proficit: crudum tamen aluum inflat, tußim laceßit, & ea de re despumati usus aptior est. Primatum tenet in mellis genere uernum, deinde æstiuum: hybernum uerò, utpote quod crassius constet, deterrimum reputatur, ceraginis halitum expirat. Quod in Sárdinia gignitur mel, amarum est: quoniam apes inibi absynthio uescantur quo uitia cutis in facie & maculæ aptißimè perunguntur. Heracliæ in Ponto quibusdam anni temporibus, propria quorundam florum dote, mel conflatur: quod qui edère, mente abalienantur, ac sudore diffluunt. Remedio sunt, esitata ruta, & salsamenta, aut epotum mulsum, resumpta, quoties uomitione reijciuntur. acre autem est, & olfactu sternutamenta mouet. Quod cum costo illitum, fœminarum cutem emendat, & cum sale sugillationes rapit Est & aliud concreti mellis genus, quod saccharon nominatur. In India uero, et felici Arabia in arundinibus inuenitur: salis modo coactum est, dentibus, ut sal, fragile, aluo idoneum, et stomacho utile, si aqua dilutum bibatur: uexatæ uesicæ renibusq; auxiliatur, illitum ea discutit, quæ tenebras oculorum pupillis offundunt.

Mel Sardoũ amarum.

Saccharum.

Cera. Cap. LXXV.

Cera optima est subfulua, suppinguis, pura, odorata, et halitũ quadámtenus mel leũ referens, natione Põtica, aut Cretica. Secundum locum obtinet candicãs, et suapte natura pinguis. Candida fit hoc modo: Ex ea radũt al bum syncerumq́; atq; transfundũt in uas, quod sa tis habeat marinæ ex alto petitæ, inspersóq; nitri momẽto decoquũt: eumq́; iterum tertióue inferbuit separatũ uas refrigerant, ac ceræ pastillũ eximũt, detersa sordẽ, si qua fortè adhæsit: tũ denuò indita noua maris aqua feruet, uti retulimus: et uase dẽ pto ex igne fundum ollulæ nouæ aqua frigida madefactum, in ceram summam suspensa manu intingunt, quò celerius concrescat, et quàm minima portio extrahatur. Suscepto primo ceræ orbiculo, iterum uasis imum aqua refrigeratum, tantisper in ceram immitti debet, dum tota excipiatur. Orbiculi lino consuti, interuacãte spatio, suspendũtur, et ĩterdiu, cõtinuò sub sole, noctu sub luna aspergũtur, usq́; dum perfectè albescant. Verũ si eximius ille candor desideretur, eadem factitari, & identidẽ recoqui operæpretiũ est. Nec desunt, qui pro marina, in murina quam accerrima semel aut iterum excoquãt. dein laguncula tenui, rotũda ansam habẽte, extrahũt: postea orbiculos, substrato affatim cæspite herboso, insolant, donec cãdorem summum cõtraxerit. Præcipiunt hoc obeundum munus uere,

cùm sol remißa vehementia humorem pariat, vt nō facilè liquetur. Cera *omnis mollit, calfacit, modicè explet corpora: datur in sorbitione dysentericis, ac milij magnitudine decem grana ceræ hausta, lac in nutricibus non patiuntur coagulari.*

Propolis. Cap. LXXVI.

P*Ropolis eligi debet flaua, odorata, styracem referens, in vehementi ariditate mollis, & mastiches more ductili.* Magnopere *calfacit, & euocat: aculeos, et omnia infixa corpori extrahit, in vetere tußi suffita proficit, impetigines admota tollit ea in aluearioru͂ foribus, cerosæ naturæ inuenitur.*

Triticum. Cap. LXXVII.

O*Ptima è tritici generibus ad secundæ valetudinis vsus habentur, quæ recentia, & iā perfecte adulta, colorem luteum referunt. dein sequuntur trimestria, quæ nonnullis sitania nominātur.* Itaque *cruda in cibis teretes tineas gignu͂t, canum morsibus prosunt, mansa & imposita: confectus eorum similagine panis, plus alit, quàm cibarius, è trimestrium farina panis leuiorem cibum præbet, & qui facilè in membra demandetur.* Farina *eorum cum hyoscyami succo illinitur aduersus neruorum fluxiones, quas* Græci *rheumatismos vocant.* Item *contra interaneorum inflationes, lentigines ex aceto mulso tollit.* Furfures *autem in acri aceto decocti, turgentes mammas sedant viperarum ictibus auxiliantur, & torminosis pro-*

ſunt.Farinaceum fermentum calfaciendi, extrahē diq́; vim habet priuatim callos pedum,clauosq́; extenuat, et cætera tubercula furunculosq́; ex ſale cõ coquit,& aperit Sitaniorum farina,contra venenatos ictus cũ aceto aut vino cõmodiſſimè illinitur: eadē ſi decocta inglutini modum delingatur, cruentis excreationibus proderit:contra tuſſim, & exaſperatus arterias,cũ mentha & butyro decocta,efficax eſt.Tritici pollenſi.ex aqua mulſa,aut hydreleo decoquatur,omnem diſcutit inflammationem. Panis & crudus,& coctus cum aqua mulſa inflãmationes omneis illitu mulcet,cum emolliat, et quadámtenus refrigeret.ſed herbis ſuccisúe huic rei ac cõmodatis admiſceatur. Vetus panis aridus,adiectis conuenientibus,citam aluum cohibet. Recens muria maceratus,illitu vetuſtas ĩpetigines ſanat. Glutinum ex ſimilagine,et polline,quo chartæ glutinantur, ſanguinē excreantibus prodeſt, ſi liquidus ac tepidũ cochlearis menſura detur ſorbendũ.

Hordeum. Cap. LXXVIII.

HOrdeum optimum eſt candidum purúmque:id minus quàm triticum alit Ptiſana tamen ob cremorem in decoctione redditum,plus alimenti præbet, quàm polenta ex hordeo facta.Contra acrimonias atq; gutturis ſcabritias,exulcerationesq́; pollet.quibus etiã triticea ptiſana præſidio eſt:ſed plus alit, magisq́; vrinã mouet.Lac abũdè ſuppeditat,ſi cũ feniculi ſemine de-

cocta sorbeatur. Hordeum *absterget, urinã ciet, inflationem parit, stomacho aduersatur, tumore concoquit. Farina hordeacea decoquitur in mulsa aqua cum fico, ut inflammationes collectionesq; discutiat: duritias cum resina, & simo columbarum concoquit: cum melitoto autem, et papaueris calyce dolores finit, qui latus excrutiant: aduersus intestinorum inflationes cũ lini semine, fœnogræco, et ruta, illini iuuat: strumas cum pice liquida, cera, oleo, et impubis pueri urina, ad concoctionem perducit: & cum myrto, aut uino, aut malicorio, aut syluestribus pyris, aut rubo, alui profluuia sistit: podagricis inflammationibus, cũ cotoneis aut aceto prodest: decocta in acri aceto, modo quo hordeaceũ cataplasma, & calida imposita lepris medetur. Cremor uero farinæ ex aqua, atq; cum pice, et oleo decoctus, puri mouẽdo est: cum aceto subactus itidẽ, et cũ pice, cõtra articulorũ fluxiones prodest. Farina ex his aluũ cohibet, inflammationesq; mitigat.*

Zythum. Cap. LXXIX.

EX *hordeo potus fit, cui Zytho nomen est. Is urinam cit, renes & neruos tentat membranis, præsertim cerebrum uestientibus, officit. inflationem parit, uitiosum succum creat, elephantiasin gignit, perfusum Zytho ebur, obsequiosum & operi tractabile redditur.*

Curmi. Cap. LXXX.

FIt & ex hordeo potus, quẽ curmi nominant,

eoq; sæpe potu pro uino utuntur: uerùm dolorē capitis mouet, malū succum gignit, neruis nocet Consimilia etiā potius genera ex tritico fieri solent, in Iberia, quæ occidentem spectat, & Britannia.

Zea seu semen. Cap. LXXXI.

Zea duorum generum est: una simplex, altera in geminis putaminibus grana bina iuncta gerit, ob id dicoccos appellatur. Plus quàm hordeum alit, ori grata: digeritur in panificia, minus quàm triticum alens. Vulgo spelta.

Crassior farina. Cap. LXXXII.

Crimnon crassior est ex zea triticóque farina, ex qua pultem faciunt. Abundè alit, facilè conficitur, aluum uehementius adstringit, si zea, ex qua fit, prius torreatur.

Siligo. Cap. LXXXIII.

Eidem generi siligo adscribitur, sed minus aliquanto nutrit: in panes, ut zea cogitur. Fit quoque è siligine crassior farina, quam Græci crimnon uocitant.

Athera. Cap. LXXXIIII.

Athera ex zea fit tenuissimè molita: est autem sorbitio, quasi liquida pulticula, infantibus conueniens, & cataplasmatis efficax.

Tragos. Cap. LXXXV.

Tragos quandam halicæ frugis figuram gerit: multò minus, quàm zea nutrit, quod multum aceris habeat, quare ægriùs conficitur,

aluumq; magis emollit.

Auena. Cap. LXXXVI.

AVena, genicula quædam habet, folio & stipula triticum imitatur, & in cacuminibus dependentes paruulas veluti locustas bipedes gerit, in quibus semen continetur, vtile ad cataplasmata, vti hordeum. Pulte huius aluus sistitur, prodest tussientibus in sorbitione succus.

Oryza. Cap. LXXXVII.

ORyza frugum generis est, in palustribus riguisq; nascens. Mediocriter *alit, sed aluum supprimit.*

Halica. Cap. LXXXVIII.

HAlica fit ex zea, quam dicoccon appellauimus: plus alit, quàm oryza: aluum magis cohibet, stomacho longè vtilior. decocta in aceto illitaq; lepras tollit, vnguium scabritias extricat, incipientibus ægilopiis medetur. Decoctū *dysentericis, quos excruciat dolor, infusum, idoneum est.*

Milium. Cap. LXXXIX.

MIlium in panes coactum, minus cæteris frugibus alit, sistit pulte sua aluum, vrinam cit. Torretur milium, seruensq; in sacco ponitur, vt torminibus, reliquisq; doloribus, si foueatur, auxilio sit.

Panicum. Cap. XC.

PAnicum, frumentaceis seminibus annumeratur, milio simile. eodemq; modo in panes subigitur:

subigitur: eosdem habet vsus, minus tamen & nutrit, & stringit.

Sesama. Cap. XCI.

SEsama stomacho inutilis cibus, halitus grauitatem facit, quoties inter mandendum commissuris dentium inhæsit: neruorum crassitiem illitu discutit, medetur auribus fractis, ambustis, inflammationibus, coli doloribus, & ceraste morsibus: capitis dolores, qui estuatione concitantur, ex rosacea lenit: eadem efficit herba decocta in vino, præsertim inflammationibus oculorum doloribusq; prodest. Ex ea fit oleum, quo Aegyptij vtuntur.

Lolium. Cap. XCII.

LOlium, quod inter segetes nascitur, molitum, illitu nomas, putrescentia vlcera, gangrenasq; emarginat: sanat cum raphanis, sale & aceto feros lichenas, & ex aceto, et sulphure viuo, lepras: strumas quoq; discutit, cum fimo columbino, & lini semine decoctũ in vino: rũpit, quæ ægrius ad coctionem perducuntur. Decoctũ ex aqua mulsa, *vtilißime ischiadicis illinitur: si cũ polẽta, thure, myrrha, aut croco suffiatur conceptionem adiuuat.*

Amylum. Cap. XCIII.

AMylum ex eo appellatum est, quòd sine mola fiat. Optimum ex *trimestri natione* Creticum aut Aegyptium. Ratio *faciundi amyli hæc est:* Purgatum *trimestre triticum madefacit quinquies die, &, si fieri potest, nocte: cum emollitum*

fuerit, effunditur sensim, sine agitatione, aqua, quò minus cremor vtilis vnà excludatur, vbi mollissimum esse videtur, mutata aqua pedibus calcari oportet: rursus infusa, teritur: tum demum enatantes ibi furfures incerniculo eximēdi, reliquumq; qualo sportisq; siccatum tegulis nouis cōfestim torreatur flagrantissimo in sole: nāq; si paulisper vdum maneat, acorem concipit. Contra fluxiones oculorum, pustulas, cauaq; vlcera efficax est: sanguinis reiectiones potu cohibet, exasperatas fauces lenit, lacti atq; obsoniis admiscetur. Fit etiā amylum ex zea, quæ maceratur, ac eluitur vno aut altero die, & subactæ farinæ modo manibus subigitur: pressaq; feruētissimo in sole, vt antè retulimus, exiccatur: nullius ī medicina vsus, ad alia tamē cōueniēs.

Fœnumgræcum. Cap. XCIIII.

FOenigræci farina vim habet emolliendi discutiendique: in aqua mulsa decocta aduersus tā internas, quàm externas inflammationes, efficaciter illinitur: lienem cum aceto, & nitro trita extenuat. Succus decocti eius fœminarum malis subuenit: & siue tumor, siue præclusio sit vuluæ, fouentur, & insident. Fœnigræci in aqua decocti cremor expressus, capillos, furfures, & manantia capitis vlcera purgat: locos dilatat, & emollit, ficū anserino adipe pessi vice subiiciatur. Viride cum aceto vtilissimum imbecillibus locis, & vlcera sentientibus. Decoctum eius prodest aduersus tenesmos,

fœtidamq; dysentericorum proluuiē. Oleum quod ex eo exprimitur, & myrto, capillos, & genitalium cicatrices absterget.

Linum. Cap. XCV.

L*Inum vulgò notum est, cuius semen easdem, quas fœnum græcum, vires habet.* Discutit, et *emollit omnem intus forisq; inflammationem, cū melle, oleo, exiguaq; aqua decoctum, aut melle coēcto exceptum: vitia cutis in facie varosq; crudum tollit, illitum cū nitro & ficulneo cinere, parotidas duritiasq; discutit: vlcera, quæ serpunt, fauosq;, cū vino decoctum expurgat: vngues scabros eximit, cum pari modo nasturtij & mellis: vitia pectoris extrahit, si ex melle in eclegmatis vicem substituatur: tussim lenit, venerem stimulat: si farina piperis, & melle exceptum, pro placenta largius adsumatur.* Huius *decoctum interaneorum vuluæq; erosionibus immittitur, alui excremēta euocat, ad vuluæ inflammationes in desessionibus perquā vtile.*

Cicer. Cap. XCVI.

C*Icer satiuum aluo idoneum est, vrinam ciet, inflationem parit, colorem commendat, menses ac partus expellit, lac auget, cum eruo decoctum illinitur ad inflammationes testium, verrucosas informicationes, ad scabiem, vlcera capitis manantia, impetiginesq;: contra carcinomata, & vlcera, quæ cacoethe vocantur, cum melle & hordeo prodest.* Alterum genus arietinum nomina- Cicer arietinū.

tur: vtrunq; cit vrinas, dato cum rore marino, hydropicis aut regio morbo laborantibus, eorum decocto. Lædunt ea exulceratam vesicam, & renes. In verucarum formicantium pensiliumq; genere, prima luna singulis granis singulas tāgunt, eaq; grana linteolo deligata abijci post se præcipiunt, ita decidere eas arbitrantur. Syluestre cicer, folijs satiuo simile est, odore acri, sed semine discrepat: idem quod satiuum præstat.

Faba. Cap. XCVII.

Faba inflationem excitat, ægrè concoquitur, tumultuosa somnia facit, tussi confert, carnem gignit, media calidi, frigidiq; natura. Decocta in posca, & cū suo cortice esitata, dysenterias, et cœliacorum profluuia sistit: contra vomitiones cōuenienter manditur. Inflatio leuior contrahitur, si aqua prior inter coquendum abijciatur. Viridis plus negotij stomacho exhibet, maioremq; flatum parit. Lomentum eius & per se, & cum polenta illitum, inflammationes, quas vulnus excitauit, mitigat: cicatrices cōcolores facit, turgentes grumoso lacte mām̄as, etiam si inflāmatione tententur, adiuuat: lac restinguit, furunculos, sugillata, parotidasq; cum fœnigræci farina & melle discutit: cum rosa autem, thure & oui candido, procidētes oculos, tumores, vuasq;, reprimit: subactum vino, suffusiones & ictus oculorum recreat. Manducata sine cortice faba, ad auertēdas fluxiones, frō

ti illinitur: decocta in vino testium collectiones sanat: quò tardius purem erumpat, pueris imo vētri illinitur: vitiliginē purgat. Fabarum *cortice illiti capilli, qui post euulsionem renascuntur, gracilescunt, & minus alimenti capessunt: cum polenta, scisso alumine, & vetere oleo īpositi cortices, strumas discutiunt: decocto earum lanæ inficiuntur.* Faba *dēpto cortice in illas parteis diuisa, in quas suapte natura scinditur, imponi, solet sanguinis defluxionibus ab hirundine concitatis: nanq; eas supprimit, si semisecta apprimatur.*

Faba Aegyptia. Cap. XCVIII.

A*Egyptia faba, quam aliqui* Ponticā *vocāt, in* Aegypto * *plerunq; prouenit: in* Asiæ *ēt* Ciliciæq; *laculus, inuenitur.* Folia *habet ampla * etiam si ad arborum frondes cōparentur, caulem cubitalē, digiti craßitudine: florem roseum, dupla papaueris amplitudine: & vbi flore exuitur, fert folliculos vesparum fauis similes, in quibus faba supra operculum, bullantis ampullæ modo, prominet.* Ciborion *aut* Cibotion *ideò nominăt, id est arculam, quoniā feratur ipsa, humenti glebæ măndata, et ita in aquă demissa.* Radice *firmatur harundine craßiore, quæ cruda coctáue estur: ei colocasiæ nomen est.* Faba *virens manditur, et exiccata nigrescit, vulgarē magnitudine superat.* Adstringēdi *facultatē obtinet, et stomacho vtilē: disentericis, cœliacisq; prodest, insparso, polētæ vice, lomē*

* πλεῖστος id ē plurima
*Sic Plin. lib. 21. c. 15 Græcus habet, ὡς πέτασον. id ē īstar galeri.

tur datur quoq; in pulte. Cortices *in vino mulso decocti, si tenui inde cyathi bibantur, magis proficient. Facit ad aurium dolorem, quod in earum medio viride spectatur, gustu amarum, si tritum & cum rosaceo coctum instilletur.*

Lens. Cap. XCIX.

LEns *frequenti cibo aciem oculorum obtundit, ægrè coquitur, stomachum malè habet, eüq; & intestina inflat: sed aluum cum cortice cocta sistit. Præstat in cibo, quæ facillimè coquitur, nihil atri in maceratione reddens. Vim habet adstringēdi, qua ex causa aluum cohibet, si detracto antea cortice discoquatur accuratè, primaq; aqua inter coquendum effundatur (quippe primum id decoctum ventrem resoluit.) Somnia tumultuosa excitat, capiti, neruis, ac pulmōni inutilis: melius suo fungetur munere contra alui fluxiones, addito cum aceto intybo, aut portulaca, aut beta nigra, aut baccis myrti, aut putamine punici, aut aridis rosis aut mespilis, sorbísue, pyris Thebanis, aut malis cotoneis, aut cichorio, aut plantagine, aut gallis integris: quæ post decoctionē abijciuntur, vel vuarum rhois, quæ absonijs inspargūtur: verū acetū cum eo diligenter percoqui debet, aliàs aluum conturbat. Contra subuersionē stomachi, triginta grana lentis delibrata deuorari proderit: decocta cum polenta, et illita, podagras lenit: sinus cum melle glutinat, crustas rumpit, vlcera purgat, decocta in-*

aceto duritias & strumas discutit, cũ cotoneo aut meliloto medetur inflammationibus oculorum, sedisq;, addito rosaceo: sed in amplo sinu aut inflammationibus sedis, quæ maius remedium exigunt, cum putamine punici, ac siccis rosis, adiecto melle, decoquitur: nomis quæ in gangrænam euaserunt, adiuncta maris aqua, pustulis, et hic quæ serpũt, igni sacro, permombusq;, ut antea dictum est. cõtra mammas, in quibus lac in grumos coijt, & præ nimia sui copia profunditur, cocta in aqua maris, & illita auxiliatur.

Phasioli. Cap. C.

P*Hasioli ĩflãt, spiritus ciẽt, ægrè coquũtur. Virides cibo aluũ emolliũt, ad vomitiões idonei.*

Eruum. Cap. CI.

E*Ruum paruus frutex omnibus cognitus, angusto folio, tenuis, semina in valuulis habẽs, è quibus farina fit, nomine eruina, ad medendi vsus conueniens. Eruum capiti onerosum est, aluũ esu turbat, sanguinem per vrinam extrahit, elixo boues saginantur. Parandæ farinæ ratio hæc est: Vberiora grana candidaq; deliguntur, permiscendóque aqua respergunt, donec sufficienter combibant: postea torrentur, vsque dum hians cortex disrumpatur, molitaq;, farinario cribro incernuntur, postremò farina reconditur. Hæc aluo vtilis est. vrinam ciet, meliorem colorem efficit, sanguinem per vesicam aut aluum cum torminibus eli-*

Officinis orobus, græca appellatiõe vocatur.

cit, si largius in cibo aut potu assumatur: vlcera cũ melle purgat, lentigines & vitia cutis in facie & maculas totũq; corpus emendat: nomas, gãgrenas, duritiasq; serpere nõ patitur: mãmarum duritias emollit, atra vlcera, quæ theriomata vocãt fauosq; emarginat, carbunculos rũpit: cum vino subacta illitu morsibus viperarũ, canũ, hoĩumq; medetur: vrinæ difficultates tenesmosq;, ex aceto mitigat. Eruum tabidis, qui alimentum non sentiunt, tostum, & ad nucis magnitudinem melle exceptũ, sumptumq;, conuenit. Eius cremor perniones, & pruritus in toto corpore, sanat fouendo.

Lupini, Cap. CII.

SAtiuus lupinus notus est: cuius farina cũ melle delinctu, aut potu, ventris animalia expellit. Ipsi quoq; macerati, et cũ sua amaritudine esiti, eadem efficiunt. Decoctum eorum idem munus præstat, cum ruta & pipere potum: quare lienosis prodest. Eodẽ vlcera tetra, quæ theriomata vocant, gangrænas, incipientem scabiẽ, eruptiones pustularum, ulcera in capite manantia, vitiligines, maculasq; fouere vtilißimum. Mẽses et partus extrahit, cum myrrha et melle subditum in vellere. Eorum farina cutem liuoréfque corrigit, inflammationes cum polenta & aqua mitigat, tubercula & coxendicum cruciatus ex aceto lenit, strumas in aceto cocta illitaq; dißipat, carbunculos rumpit. Decocti cœlesti aqua,*

donec in cremorem lentescant, faciem abstergunt: medentur pecorum scabiei, cum radice nigri chamæleontis, ita vt tepente decocto abluantur. Cit vrinã radix cum aqua cocta. Lupini triti vbi macerata dulcescere cœperint, cum aceto poti, fastidiũ detrahunt, & cibi auiditatem faciunt. Gignuntur & syluestres lupini, satiuis similes, sed omnino minores, qui eadem, quæ satiui possunt.

Rapum. Cap. CIII.

*DEcocta rapi radix alit, inflationem parit, humentem ac fluxam carnem creat, venerem stimulat: decocto podagræ, perniones q; fouentur, cõtritoq; rapo atque imposito iuuantur: si excauatæ radici rosaceum ceratum adigatur, & feruenti cinere eliquescat, exulceratis pernionibus proficiet. Cymæ eius decoctæ mãduntur, & vrinam ciunt. Semen antidotis & theriacis, præsertim quæ sensum doloris auferunt, anodina vocãt, idoneum est: potum contra venena salutare est, venerem concitat. Rapum muria conditum, minus alimenti sufficit: sed multò magis appetentiam recreat. Syluestre rapum in aruis nascitur, * fruticosum incubiti altitudinem assurgens, ramosum, leue: in cacumine folia fert læuia, digitali latitudine, aut maiora: & fructum in siliquis calyculatis: cumq; eorũ inuolucra aperiuntur, alia intus siliqua spectatur, quæ quandam capitis speciem præbet, in qua semina paruula concipiuntur, foris nigra, intus alba.*

* Vox ex Plinio adiecta.

Additur in medicamenta, quibus ad detergendam cutem in facie, totoq́; corpore, vtimur: præsertim q̃ ex lupini aut erui, tritici aut lolij farina, fieri solet.

Napus. Cap. CIIII.

COcta napi radix inflat, modicum alit. Semẽ eius potum venenorum vires hebetat, antidotis admiscetur, conditur sale radix.

Radix. Cap. CV.

RAdix (quæ Græcis rhaphanus dicitur) excalfacit, flatus gignit, ori suauis est: sed stomacho aduersatur, ructus ciet, vrinam pellit, aluo aptior: summo tamen cibo sumi debet, quò magis eius distributionẽ adiuuet: quum aũt præsumitur, cibum suspendit: quare vomituris cõmodissimè datur ante cibum. Sensuum aciem excitat: decocta cõtra veterem tussim, & pituitæ crassitiem in pectore, efficax est. Cortex ex aceto mulso, celerius vomitiones mouet: hydropicis cõmodissimè illinitur, lienosis vtilis, sugillata cum melle rapit, & nomas amolitur: contra viperarum ictus auxiliatur, alopecias ad pilum reducit, lentigines cum loliacea farina emendat, his qui fungis strangulantur, tam cibo quàm potu salutaris est. Semẽ vomitiones facit, vrinam mouet, menses c[i]t, lienem extenuat, cũ aceto illitum gangrænas validissimè emarginat: coctum cũ aceto mulso anginis perquam vtiliter gargarizatur, cõtra cerastis morsus, potum ex vino, auxilio est. Syluestris rhaphani, quam Romani

*armoraciam vocat, folia satiuo similia, sed magis lampsanam imitantur: radix gracilis, * tenera, subacris. Tam folium quam radix in olera recipitur: sed hæc excalfacit, vrinam concitat, æstuosa est.* *: μαλακη, id est, mollis.

Siser. Cap. CVI.

S*Iser vulgo cognitum, cuius radix decocta ori grata est, & stomacho vtilis: vrinam ciet, & appetentiam inuitat.*

Lapathum, siue rumex. Cap. CVII.

E*X generibus rumicis, oxylapathum vocant, quod in acutum tendit, dura habens extrema, in palustribus nascens. Alius est satiuus, illi dissimilis. Tertium genus syluestre, paruum, plantagini proximum, humile & molle. Quartum est quod alij * oxalida, alij anaxyrida, aut lapathon vocant.* Folia eius *syluestri ac exiguo rumici simi*lia, caule non magno, semine subacuto rubente, sapori, in caule & agnatis appendicibus, emicante. Omnium decocto olere aluus emollitur. Crudi illitu, melicerides, rosaceo aut croco adiecto, discutiuntur. Syluestris & oxylapathi, & eius, quam oxalida nominant, semen ex aqua aut vino vtiliter bibitur, contra dysenterias, & cæliacorum affectus, stomachi fastidia, scorpionum ictus. Quod si quis in potu præsumat, nihil molesti ex ictu patietur. Radices ex aceto coctæ aut illitæ crudæ, lepras, impetigines, & scabrosos vngues persanant: sed antea locus aceto & nitro in sole perfrican-* Officinis lapatum. *Acetosa.

dus est. Pruritus corporis, decoctum earum sedat, si foueatur, aut in solijs balnearū confricetur. Coctæ in vino & instillatæ, aurium dentiumq; dolorem mulcent, strumas parotidasq; discutiunt, lienem cū aceto extenuant. Aliqui amoliendis strumis radicum gestamine vtuntur, eas collo appendentes. Tritæ & admotæ fœminarum profluuia sistunt: cum vino autem potæ regio morbo medentur, calculos vesicæ comminuunt, menses cient, scorpionum ictibus auxiliantur. Hippolapathon olus est magnum, in paludibus nascens: easdem habet vires, quas supradicta rumicis genera.

Lampsana. Cap. CVIII.

LAmpsana syluestre olus est: plus alit quàm rumex, & stomacho vtilius. Cuius folia caulesq; coquuntur in cibo.

Blitum. Cap. CIX.

BLitum estur oleris modo, aluo vtile est, nullius in medicina vsus.

Malua. Cap. CX.

MAlua satiua, esui longè aptior syluestri: stomacho aduersatur, aluum iuuat, sed multò magis caules: interaneis & vesicæ vtilis. Cruda folia cum salis exiguo manducata, ægylopas ex melle sanāt: verùm cùm cicatricem trahere cœperint, ea demum citra salem vtendum est. Cōtra aculeatos apium vesparumq; ictus illita efficax est. eadē cruda cum oleo trita peruncti, non feriuntur. Vlce-

ra manantia in capite furfuresq́; cũ vrina sanat. Sacris ignibus & ambustis decocta folia, tritaq́;, vilissimè ex oleo imponuntur. Eius decoctum vulvas insessione mollit prodest erosionibus vesicæ, et intestinorum, vulvæ, sedisq́;, clystere infusum. Ius decoctæ cum radice sua, contra omnia venena auxiliatur, si continuò à bibentibus reuomatur. Contra phalangiorum morsus remedio est, lac euocat. Semen in vino potum addito loti sylvestris semine, vesicæ cruciatus lenit.

Atriplex. Cap. CXI.

A*Triplicem aliqui chrysolachanō vocant, cognitum olus est. Duo eius genera, syluestre et satiuum. Coctum estur, vt olus. Aluum mollit, panos discutit, siue crudũ, siue coctum illinatur. Semē cum aqua mulsa potum, regium morbũ sanat.*

Brassica. Cap. CXII.

B*Rassica satiua aluo est idonea, si modò leuiter ferue facta edatur (nam percocta aluũ sistit, sed multò magis bis cocta, aut quæ in lixiuio coquitur) stomachum autem malè habet: acrior est æstiua. In Aegypto propter amaritudinē nō estur. Cæcutiētibus, & tremulis esse prodest: summo cibo sumpta crapulam discutit, & vini noxā restinguit. Melior stomacho cyma, sed acrior, & ad ciendum vrinam validior. Ea condita stomacho inimica est, aluum conturbat. Crudus succus cum nitro & iri deuoratus aluum mollit: cum vino quoque*

epotus viperarum morsibus auxiliatur: cum fœnigræci farina podagris & articulorum vitijs illinitur: prodest & sordidis vlceribus & vetustis illitus caput purgat naribus infusus: mẽses extrahit cum loliacea farina inditus. Folia per sese illita, aut cum polenta trita, conferunt inflammationibus, tumoribusq; epinyctidas, ignem sacrum, lepras q; sanant, carbunculos ex sale rumpunt: fluentes capillos retinent: cocta, addito melle, aduersus depascentia vlcera, gangrænasq; valent, lienosisq; ex aceto cruda prosunt. Mansa, deuorato succo, retusam vocem instaurãt. Decoctum eius potu, aluũ & menses ciet. Flos post cõceptionem in pesso subditus, partum abortu vitiat. Semen eius, præsertim quæ in Aegypto nascitur, potum tineas repellit: in antidota theriaca additur. faciei cutem lẽtiginesq; expurgat. Virentes cauliculi cum radice cremati, et adipe porci vetusto excepti, diuturnos laterum dolores mitigant.

Brasica syluestris. Cap. CXIII.

SYlueſtris braſsica, maritimis præruptis locis, magna ex parte gignitur: satiuæ simi lis, sed candidior, hirsutiorq́;, amara. cuius cyma in lixiuia cocta, ori non insuauis. Folia illita vulnera conglutinant, & inflammationes tumoresq; discutiunt.

ANNOTATIO.

Contendunt doctiſsimi quique eã eſſe

herbam, quam vulgò Soldanam, aut Soldanellam vocitant: quæ certè aristolochiã rotũdam, vt à Dioscoride hic depingitur brassica marina, folijs adamussim repræsentat. Quòd autem in descriptione prælonga quoque adiiciatur, mendosum planè suspicamur, ac fortè pro μακρὰ vt Græci codices habent, legendum μικρὰ id est, parua: quod & ipsum Soldanæ nostræ pulchrè respondet. Quomodo enim folia brassicæ marinæ prælonga rectè dixeris, si aristolochiæ rotundæ folijs similia? quæ cùm ex eius descriptione, tum oculata fide non in longitudinem protensa, sed circinatæ ferè esse rotunditatis, sæpe cõperimus. Suũ tñ cuique in hac re esto iudiciũ.

Brassica marina. Cap. CXIIII.

Marina brassica à satiua prorsus abhorret, quòd folia ferat rotundæ aristolochiæ, prælonga, tenuia: singula à ramulis rubentibus exeũt, singulari, vt hedera, pediculo: albo succo prædita est, sed pauco, salso gustu, & aliquantum amaro, pingui concretu. Herba in totum stomacho inimica, acris, vehementissimè aluum ciet, in cibo cocta. Coquitur propter acrimoniã cum pingui carne.

Beta. Cap. CXV.

Beta duorum generum est, è quibus nigra coquitur cum lenticula, vt ventrem sistat: quod

magis radice eius præstatur. * Candida aluo vtilis est. Vtraq; tamen propter nitrosum humorem, quem habet in se, noxij succi est. Vnde succus earũ, cum melle naribus inditus, caput purgat, auriũ doloribus auxiliatur. Decoctũ radicis & foliorum, furfures lendesq; deterget, perniones fotu mitigat. Crudis folijs vitiligines, nitro antea perfrictas, alopeciarũ inanitates, scapello prius exasperatas, atq; depascentia vlcera, illini prodest. Eruptionibus papularum, igni sacro, ambustisq;, cocta medetur.

* Antiqui hoc genus betæ, ut auctor est Theophrastus Siculum uocarũt: quorum exemplo extrita una tantum litera Sicla hodie dicitur.

Portulaca. Cap. CXVI.

Portulacæ vis adstringit: capitis doloribus, inflammationibus oculorum, cæterisq;, cũ polenta imponitur: ardoribus stomachi, sacro igne, vesicæ doloribus, auxilio est: commanducata dentium stupores sedat: stomachi & intestinorum æstuationem, fluxionesq; mulcet: renes et vesicam adiuuat, etiam si erosionem sentiant: veneris impetus exoluit: succus epotus simili effectu prodest, in febribus valens. Cõtra teretes ventris tineas, cruentam excreationem, dysenteriam, hæmorrhoidas, & profluuia sanguinis, percocta efficax est. Item contra sepis morsus. Ocularibus medicamentis vtilissimè commiscetur, interaneis fluxione laborãtibus, atq; vuluarum erosionibus, infunditur: contra dolores, quos æstus excitauit, caput ex rosaceo & oleo fouetur: eruptiones papularum in capite, cum vino emẽ

dat:

dat: vulneribus quæ ad syderationem spectant, ex polenta illinitur.

Asparagi. Cap. CXVII.

Officinis sparagus.

C*Orruda, siue syluestris asparagus, vulgaris est notitiæ.* Huius *cauliculi in cibo cocti ventrem emolliunt, vrinam cient.* Radicis *decoctum cõtra vrinæ difficultatem, regium morbum, renum vitia, & coxendicum cruciatus, in potu proficit: cũ vino aũt, phalangiorum morsibus auxiliatur. Si decocti succus super dente contineatur, eius dolori medetur.* Semen *potum ad eadem valet.* Canes, *vt aiunt, si decoctum bibant, emoriuntur. Asparagũ etiam nasci prodiderunt, arietis cornibus contusis, atque defossis: quod quãtum equidem sentio, planè à veritate abhorret.* * Altilis *aũt asparagus multis ramis fruticat, folijs fœniculi, lõgis, numerosis: radice rotunda, grandi, spongiam habẽte.* Huius *teneri cauliculi triti in vino albo, renum dolores sedãt.* Assus *aũt coctúsue, vrinæ stillicidium, difficultatemq́; ac dysenterias, mitigat.* Radix *cum vino aut aceto cocta, luxatos artus mulcet.* Decocta *cũ ficis aut ciceribus sumpta, regium morbum sanat: coxendicis cruciatus stranguriamq́; leuat.* Alligata *radix, aut haustum eius decoctum, conceptum adimit, & sterilitatem adfert.*

**In græco codice hæc ad syluestrẽ quoque asparagum referũtur, nec fit altilis mentio. Marcello aũt uidentur adulterina.*

Plantago. Cap. CXVIII.

D*Vo plãtaginis genera: minor folia habet angustiora, minora, molliora, leuiora, & enuio-*

ra: cauliculo angulosso in terram inclinato: floribus pallidis: semine summis caulibus emicante. Altera *maior, lætior, virentiorq́; latis constans folijs, *oleracei generis: cuius caulis cubiti altitudinem petit, angulosus, subruber, à medio ad verticem tenui semine circũdatus: radicibus nititur teneris, hirsutis, candidis, digitum crassitudine æquantibus.* Nascitur *in lacunosis, sepibus, & locis humidis.* Multò *vtilior magna est.* Vim *habẽt folia exiccatoriam, constringentẽ: quare omnibus malignis vlceribus, & fluxioni opportunis atq; elephãticis, sordidisq́; illata prosunt: profluuia sanguinis, vlcera quæ serpunt, epinyctidas, carbunculos, nomasq́; cohibent: vetera vlcera & inequalia cicatrice obducunt, chironia sanant, sinus conglutinant: morsibus canis, ambustis igni, inflammationibus, panis, parotidibus, strumis, ægylopijs, illita cum sale prosunt.* Co*ctum cum aceto & sale olus, dysentericis, cœliacisq́; sumptum subuenit.* Datur *& in locum betæ cum lenticula coctum.* Et *ad aquam inter cutẽ, cui leucophlegmatiæ nomen est, datur & herba decocta post aridas epulas, sic vt media antecedat: comitialibus & suspiriosis data proficit.* Foliorũ *succus, colluta subinde oris vlcera, purgat: cũ cimolia aut cerusa igni sacro medetur: fistulis infusus prodest, lippitudinibus & aurium doloribus idem succus instillatur.* Additur *quoq; in oculorũ collyria.* Gingiuis *cruore suffusis, & sanguinis reiectioni-*

** Oleris nomine per antonomasiã Brassicã intellige. Nec enĩ simpliciter ad q̃libet olera, quorũ diuersa almo dum facies, folia plantaginis referri possunt.*

Gingiu.

bus, potu confert: clystere dysentericis infunditur, contra tabem datur in potu, aduersus strangulationes vuluæ in vellere subijcitur, etiã si vulua fluxione laboret. Semẽ ex vino potũ, alui fluxiones et sanguinis excreationes sistit. Decocta *radix et mãducatu, & collutione, dentiũ dolores sedat: eadem cũ folijs, vlceribus renum et vesicæ in passo datur.* Ferunt *treis radices cũ tribus vini cyathis, & pari aquæ modo, tertianis auxiliari: et quatuor, quartanis.* Sunt *qui radicis gestamine, discutiẽdis strumis vtantur.*

Lauer seu Sium. Cap. CXIX.

Sion in aquis inuenitur, frutice pingui, recto, folijs latis, olusatro similibus, sed minoribus, & odoratis. Quæ *cruda coctaq; esu, calculos rũpunt, atque excernunt: vrinas cient, menses & partus extrahunt, dysentericis in cibo auxiliantur.* De sio Crateuas *tradit, herbam esse fruticis specie, pauca folia ferentem, rotunda, maiora quàm menthæ, nigra, & ad erucam accedentia.* *Officinis Berula.*

Sisymbrium. Cap. CXX.

Sisymbrium (alij serpyllum sylnestre vocant) in solo inculto nascitur, menthæ hortensis similitudine, odoratius, latiore, folio. Inseritur *coronis.* Calfaciendi *vim habet: contra stillicidia vrinæ, calculosq; semẽ ex vino bibitur: tormina et singultus sedat.* Folia *in capitis dolore, fronti aut tẽporibus illinũtur: itẽ contra vesparum apiumq; ictus.* Vomitiones *potu cohibet.* Alterum *sisymbrij genus, quod* *Officinis Balsamita.* Vulgò *nasturtium aquaticum.*

aliqui cardaminam, alij sion appellant. Ea herba riguis gaudet, & eisdem in locis, quibus sion, prouenit: quæ ideò nõnullis cardamina nominatur, quòd gustu cardamum, id est nasturtium, repræsentet. Folia primùm rotunda prodeunt, adulta erucæ modo finduntur. Id excalfacit, vrinas mouet, crudum estur, purgat lentigines, cutisq; vitia in facie, noctibus impositum, matutinisq; detractum.

Crithmum. Cap. CXXI.

CRithmum, seu potius, vt aliqui crithamõ, fruticosa & vndique foliosa herbula est, cubiti altitudinem ferè petens. Nascitur in maritimis, et petrosis: folijs pinguibus, numerosis, albicantibus, ueluti portulacæ, latioribus, & lõgioribus, salso gustu, flores candidi sunt, & semen, ceu rorismarini, odoratum, molle, rotundũ, quod siccatũ rumpitur: habet intus tritici modo nucleũ: radices digiti crassitudine, tres aut quatuor, grati odoris & iocundi. Radix, semen, et folia incocta uino, potu urinæ difficultati & regio morbo auxiliãtur: menses ciẽnt, estur crudum coctũmue in olere, seruatur etiam in muria.

Fuchsio Corno cerui uul gò dictũ.

Coronopus. Cap. CXXII.

★ στρ μεν ν : id est, strata.

COronopus oblõga herbula est, per terrã ★ repẽs, fissis folijs: coquitur in olere. radicẽ habet tenuẽ, adstringentẽ, q̃ in cibo cœliacis facit. Prouenit in aggeribus, et locis incultis, & secus vias.

Sonchus. Cap. CXXIII.

*SOnchi duo genera: syluestrior quidam est, & magis spinis horret: * alter teneritate quadam mollescit, cibis expetitus, anguloso caule, * inani, interdũ rubente: folijs in ambitu per interualla dissectis. Vtriusque vis refrigerat, modicè adstringit: unde æstuanti stomacho & inflãmationibus illiti prosunt. Succus eorum stomachi rosiones sorbitione mitigat, lac elicit, in uellere appositus sedis ac uuluæ collectionibus opitulatur. Tam herba quàm radix illita uibratis à scorpione ictibus subuenit. Alter sonchus tenerior, arboris instar, latis constans folijs: caulem in ramos exeuntẽ folia distinguunt, sed ad eadem pollet.*

* Vulgò rostrum porcinũ.

* Vox ex Plinio reposita.

ANNOTATIO.

Non video, quanuis & Græcus codex sic habeat, qũo Seris satiua hortẽsi, quod planè est idem, stomacho vtilior dicatur: vt subesse errorẽ non parum suspicemur. Marcellus, qui aut integriori vsus fuit exẽplari, aut locũ, quem & ipse corruptũ iudicabat, restituere conatus est, sic vertit: Latioribus folijs altera satiua & in cibis gratior.

Seris siue intybus. Cap. CXXIIII.

*SEris duum generum est: altera syluestris, quæ picris & cichorion uocatur: * altera satiua, latioribus folijs cõstat, stomacho quàm hortensis*

* Officinis scariola.

vtilior. Quæ iterum in duas species digeritur: vna folio latiore prodit, lactucarũ simillima: altera angustiore est folio, & gustu amara. Vtraq; refrigerat, & adstringit, stomacho vtilißima: aluũ sistit cocta, si cũ aceto adsumatur. Sylvestres stomacho meliores: quãdoquidem æstuantẽ ipsum, & quem imbecillitas vexet, cibo leniunt. Cardiacis, per se, aut cum polenta, vtiliter illinuntur: podagris, & oculorum inflãmationibus auxilio sunt. Herba cũ radice illita, percußit à scorpione subuenit, igni sacro cũ polenta medetur. Succus cũ cerusa, et aceto, valet ad illitus corũ, q̃ refrigerationẽ desiderant.

Condrilla. Cap. CXXV.

Condrilla, quam aliqui cichorion, alij serin appellant, caulẽ, flores, & folia habet cichorio similia: qua ex causa nonnulli sylvestris intubi speciem esse pronuntiarunt, verum tenuior tota est in cuius ramulis, gũmi mastiches simillimũ * tuberculo fabæ inueniri solet: quod cũ myrrha tritũ, & linteo appositum, instar oliuæ, fœminarum mẽses trahit. Tusa cũ radicibus herba, adiecto melle, diuiditur in pastillos, qui nitro admisti vitiligines emaculant. Gummi inordinatos pilos replicat: quod itẽ tenera radix efficit, si intincta succo acus, pilis admoueatur. Cõtra viperas in vino pota proficit. Succus decoctæ, in vino, aut per sese potus, aluũ sistit. Aliud habetur chondrillæ genus, folium ferens oblongum, circunrosum, humi sparsum, caulem succo

* μιγέθει κυαμιαῖα id est, magnitudine fabæ.

madentē lacteo: radice tenui, rotunda, leui, vegetâ, flauescente, succosa. Cuius & caulis, & folia con coquendi vim habent. Succus incōmodos palpebrarum pilos reflectit. Nascitur in lætis, & cultis.

Cucurbita. Cap. CXXVI.

CVcurbita esui apta: cruda, trita illitu tumores, & abscessus mitigat. Ramēta eius infantibus contra capitis ardorem, quā syriasin vocant, in sincipite illinuntur: oculorum inflāmationes podagrasq; refrigerant. Succus è ramentis tusis per se, aut cum rosaceo infusus, aurium doloribus auxiliatur: adustiones cutis in ardenti febre illitu adiuuat: totius feruefactæ, et expressæ succus, cū melle exiguo, & nitro potus, aluum leniter resoluit. Vinū in cucurbitam recētem excauatam infusum, si mistum sub diuo teneatur, potu aluum læuigabit.

Cucumer satiuus. Cap. XXVII.

SAtiuus cucumis aluo & stomacho perquàm vtilis habetur: refrigerat, corruptionē non sentit, vesicæ prodest, olfactu reuocat, quos animus linquerit. Semē modicè vrinam mouet: cum lacte aut passo, vesicæ exulcerationibus subuenit. Illita *cum vino folia, morsus canum sanant: & epinyctidas, cum melle.* Peponis *caro in cibis, vrinam cit: inflammationes oculorum illita sedat.* Ramenta *eius contra adustionem infantium, quam syriasin vocant, sincipiti imponuntur: fronti admota, oculorū fluxiones auertunt. Succus cum semine adiecta*

farina, ſiccatus in ſole cogitur in ſmegmata, quæ faciem repurgant, & nitorē afferunt. Radix *ſicca, & ex hydromelite pota, dragmæ pondere, uomitionem mouet. Si quiſquam moderatè ſecundū cœnam uomere cupiat, geminis obolis ſit contētus. Sanat quoque illita cum melle ulcera concreta in modum faui, quæ ceria uocant.*

Lactuca. Cap. CXXVIII.

L*Actucæ ſatiuæ, quibus natura refrigeratrix ineſt, ſtomacho gratæ habentur: ſomnum conciliant, aluum emolliunt, lac euocant: uerū decoctæ magis alunt. ſtomachicis illotas eſſe prodeſt.* Epotum *ſemen, aſsiduas libidinū imaginationes in ſomno, compeſcit, & ueneri refragator.* Ipſæ *uero frequentiores in cibo, claritati oculorum officiunt: inflāmationibus, & ignibus ſacris opitulantur, muria cōdiuntur.* Cùm *in caulem exierunt, uim quandam nanciſcuntur, ſucco aut lacti ſylueſtris lactucæ ſimilem.*

Lactucæ ſylueſtris. Cap. CXXIX.

S*Ylueſtris lactuca ſatiuæ ſimilis eſt, ſed longior caulis, & candidiora folia, graciliora, & aſperiora: amaro guſtu eſt, & uiribus aliquantum papaueri ſimilis: unde lacteum eius ſuccum aliqui mēconio permiſcuerunt.* Aquàm *per aluum elicit, potus in aceto mulſo ſuccus ad duos obolos: argemà caliginemq; repurgat, contra aduſtiones efficaciter illinitur, cum lacte mulierum.* In *ſumma, ſomnum*

allicit, doloris leuamentum præstat, menses trahit, contra scorpionum, & phalangiorum ictus bibitur. Semen non aliter, quàm satiuæ, libidinum imaginationes in somno amolitur, ac venerẽ arcet. Succus ad eadem ualet, sed uiribus infirmior. Reponitur in fictili nouo lac eius, antea, ut in alijs liquaminibus moris est insolatum.

Nostrũ Cerefolium.

Gingidium. Cap CXXX.

GIngidium, aliqui lepidion, in Syria, & Cilicia * plerunq; nascitur: herbula syluestri pastinacæ similis, tenuior, & * amarior: radice parua, candicante, subamara. Olus hoc crudum, coctum, conditúmue estur magna stomachi utilitate. urinã cit. Decoctum ex uino potum uesicæ prodest.

* πλεῖστον, id est, plurimum.

* πικρότερον, non ἐπιγλυκύτερον.

Scandix. Cap. CXXXI.

SCandix, syluestre olus est, amarum, subacre: quod crudum coctúmue manditur, stomacho et uentri utile. Decoctum in potu, uesicæ, renibus, & iocineri confert.

Scãdix, Aetio liber. i. authore, agreste olus est, gingidio simile, acre & subamarum.

Caucalis. Cap. CXXXII.

CAucalis, quam alij syluestre daucum uocant, cauliculo est dodrantali, aut maiore, subhirsuto: folijs apio similibus, fœniculi modo per extrema multifidis, hispidisq;: candida in cacumine umbella, suauiter olente. Crudum, coctúmue olerum modo estur: urinam mouet:

Eruca. Cap. CXXXIII.

CRuda eruca uenerem largiore cibo concitat.

Semen eodem effectu prodest: vrinam cito concoctioni prodest, aluo perquã cõmodata. Semine ad cõdimenta vtuntur: quod, vti in longũ tẽpus asseruetur, adiecto lacte aut aceto, digerũt in pastillos. Gignitur etiãnum syluestris eruca, maximè in Iberia, q̃ occidẽtẽ spectat cuius semine pro sinapi incolæ vtuntur. Vrinã vehemẽtius pellit, multò satiua acrior.

Ocimum. Cap. CXXXIIII.

Officinis Basilicõ.

OCimum vulgò cognitũ. Id copiosiore cibo oculorum aciem hebetat, aluum mollit, spiritum mouẽt, vrinam pellit, lac euocat: ægrè tamen conficitur. Illitum cum polline polẽtæ, aceto & rosaceo, pulmonum inflammationibus auxilio est: draconis marini, & scorpionis ictibus per se prodest: et cum vino Chio oculorum doloribus. Succus visus caliginem abstergit, destillationes exiccat. Semen potum conuenit atram bilem gignentibus, difficili vrinæ, inflatisq́; naribus haustum, subinde mouet sternutamenta: quod idem herba efficit, sed oculos premi necessum est, cum sternutamẽtum vrget. Sunt qui in cibis abdicandum censeant: quandoquidem mãducatũ, et in sole positum, vermiculos creat. Aphri autem adijciunt, si feriantur à scorpione, qui ocimum ederint, nullo conflictari dolore.

Orobanche. Cap. XXXV.

ORobanche cauiculus est sesquipedalis, et interdum maior, subruber, hirsutus, tener, sine folio, pinguis; flore subalbido, aut in luteum vergẽ-

te: radice digiti craßitudine, & , cũ ariditate flaccescit caulis, fistulosa. Hanc inter quædam legumina nasci constat, & ea strangulare: vnde orobanche sibi cognomentum vsurpauit. Estur, vt olus, cruda, & in patinis, asparagi modo decocta. Legumentis addita, coctionem accelerare creditur.

Barbula hirci. Cap. CXXXVI.

B*Arbula hirci, quæ ab alijs come vocatur, breui est caule, folijs croci, radice lõga, dulci, supina, magno super caulem calyce, è cuius summo semen nigrum dependet, vnde nomen inditum est. Herba esui apta est.*

Ornithogalum. Cap. CXXXVII.

O*Rnithogalum cauliculus est tener, candicãs, tenuis, sesquipedalis, tribus aut quatuor in cacumine mollibus agnatis: à quibus flores prodeunt foris herbacei, & cùm hiantes se pandunt, lactei visuntur: inter quos dissectum cachryos modo, capitulum emicat. Coquitur cum pane, vt melãthiũ. Radix bulbosa, cruda & cocta manditur.*

Tubera. Cap. XXXVIII.

T*Vbera rotundæ radices sunt, sine caule, sine folijs flauescentes: vere fodiuntur, cruda & cocta eduntur.*

Smilax hortensis. Cap. CXXXIX.

H*Ortensis smilax, frutex, cuius semen à nonnullis lobia vocatur: folia habet hederæ, molliora tamen: tenues caules, & capreolos, vicinis*

★ Græcè est μέρκς δὲ ὑποπυρίζοντα, quod rectius forsitan reddideris: q magna tamẽ ex parte fuluescũt ut intelligamus Smilica hãc diuersi quĩlẽ coloris semina, magna tamẽ ex parte fuluescentia pcreare. Est quã rura Viciã sylue

fruticibus circumuolutos: qui tantum adolescunt ut topiarias scenas representare uideatur: siliquas fœnigræci profert longiores & tonsiores, in quibus semina renũ similia, sed inæquali colore recluduntur, ★ quæ quadam ex parte fuluescunt. Siliqua cocta, cũ semine in oleribus, asparagi modo, estur. Vrinam ciet, & tumultuosa somnia facit.

Medica. Cap. CXL.

MEdica, cùm recenter prodijt, folijs & caule trifolio pratensi similis est: procedens uero folia contrahit, caules edẽs trifolij, & siliquas corniculorum modo intortas, in quibus semen lentis magnitudine dependet. Id siccatum, iucundi soporis gratia, conditaneo sali admiscetur. Viride, quibus refrigeratione opus est, illitu suffragatur. Herba tota pro gramine utuntur, qui pecora alunt.

Aphaca. Cap. CXLI.

APhaca in aruis nascitur, altior lente, tenuibus folijs: siliquas lenticula maiores fert, in quibus terna quaternáue semina nigra, lente minora, continentur: quæ adstringendi uim habent: quare torrefacta, stomachi aluiq; fluxiones sistunt, si fresa lentis more decoquantur.

Porrum capitatum. Cap. CXLII.

CApitatum porrum inflationem facit, noxium succum creat: tumultuosum somnum parit, urinam ciet: aluo accommo-

datur, extenuat, oculorũ aciem hebetat, menses pel strem uolit: sed lædit exulceratã uesicam, renesq;: cum pti= citant. sana uero coctum, esu pectoris uitia extrahit. Coma eius in aqua maris, & aceto cocta, in dessessionibus, ad præclusiones uuluæ, et duritias, utilis habetur. Porrum bis aqua mutata coctũ, tum frigida maceratum, dulcescit, & multò minus inflat. Semen acrius est, & quandam adstrictoriã uim habet: quare succus cum aceto, addito thure aut manna, sanguinis profluuia sistit, maxime si naribus erumpat. Venerem stimulat: cõtra omnia thoracis uitia tabemq; pro delinctu efficax est: arteriam esu purgat, sed si aßiduè estur, uisus obscuritatẽ inducit: stomacho aduersatur. Succus ex melle potus, aut illitus, contra bestiarum morsus auxilio est: ipsum quoq; cum aceto aut thuris polline, lacte aut rosaceo, utiliter auriũ doloribus, & sonitui instillatur. Varos tollunt folia illita cũ uua rhois, qua ad obsonia utuntur: epinyctidi medentur: crustas ex sale illita rumpunt, ueteres sanguinis reiectiones cohibẽt, si binis drachmis & æquali baccarum myrti pondere bibantur. Ampeloprasum stomacho magis aduersatur, et plus porro excalfacit: urinam & menses uehementius ciet. Id contrà serpentium morsus esse conuenit.

Cæpa. Cap. CXLIII.

C*Aepa longa acrior est, quàm rotunda, item flaua quam cãdida, & sicca, quàm uiridis,*

& cruda quàm cocta aut sale condita. Omnes tamen mordent, flatus gignunt, appetentiã inuitant, sitim mouent, & extenuant: fastidium pariunt, et expurgant: aluo vtiles sunt. Eæ detractis purgamentis in oleum coniectæ, hæmorrhoidas, reliquosq; excretionum exitus reserant, subditæ pro balanis. Succus cum melle illitus, oculorum hebetudinibus, argemis, nubeculis, & incipientibus suffusionibus auxiliatur: anginæ eodem perunguntur: suppressos menses pellit, caput purgat naribus infusus: canis morsibus cum aceto, ruta, & melle illinitur: cum aceto aũt perunctas in Sole, vitiligines sanat: & cum pari spodio, scabras lippitudines sedat: varos cum sale reprimit: contra calceamentorum attritus, cũ gallinaceo adipe vtilis est: citæ aluo prodest: in auribus sonitum, ac grauitatem emendat: ad purulentas aureis, & eliciendum earundem aquam, valet: alopeciæ earum succo perfricantur, qui celerius, quàm alcyonium pilos euocat: largiore cibo cæpa capitis dolores ciet, coctaq; vehementius vrinã pellit: eos lethargicos efficit, qui ualetudinibus aduersis, ea etiam cocta, plus æquo uescantur: elixa, & cum passis uuis, & fico illita, tubercula concoquit, & celerrimè rumpit.

Allium. Cap. CXLIIII.

ALlion quoddam satiuum atq; hortense habetur, quod in Aegypto, singulari, ut porrũ, capite constat, dulce, in purpureum uergens, paruum:

reliqua uero magna, & candida, ex pluribus coagmentantur nucleis, quos aglitas, id est spicas, Græci nominant. Aliud est syluestre, quod Ophioscorodon, id est anguinũ, uocant. Vis allij acris est: excalfacit, mordet, excernit, aluũ turbat, inflationes facit, stomachum exiccat, sitim gignit, flatũ permouet, summã corporis cutẽ exulcerat, aciem oculorũ esu hebetat. Eosdẽ effectus præbet anguinũ, quod & elaphoscorodon dicitur: latas uentris tineas in cibo sumptum abigit, urinas detrahit: contra uiperarum ictus, & priuatim hæmorrhoi, prodest, ita ut non aliud magis, si cũ uino iugiter assumatur, aut tritum in eodem ebibatur: contra rabiosorum morsus & illitu, et cibo ualet. Magnæ & allio utilitates contra aquarũ mutationes: uocẽ clarificat, ueterẽ tussim crudum coctúmue lenit: potum autẽ cum origani decocto, pediculos, et lendes enecat: cremati cinis illitus sugillationibus cũ melle, et alopecijs cum nardino unguine, medetur: eruptiões: papularum cũ oleo & sale sanat: uitiligines, lichenas, lentigines, ulcera capitis manantia, lepras, & furfures, cum melle eximit: cum thure, & teda decoctum, dentium dolorem leuat, si in ore cõtineatur: contra uenenatos muris aranei morsus, cum ficulneis frondibus, & cumino illinitur. Feruefactæ comæ ius, fœminarum desessionibus additum, mẽses & secundos partus extrahit. Allium eiusdẽ gratia suffitur. Factum ex eo, & nigra oliua intritum

quod myttoton uocant, e sucit urinam, ora uenarũ patefacit, hydropicis utile. Scorodoprasum magnitudine porrum æquat, qualitatum porri, & allij particeps : unde promiscuas sibi uires ex utroque uendicauit, effectus allij, & porri præbens: inefficacius tamen, Coctum, porri modo, dulcescit, & in olerum uicem transit.

Sinapi. Cap. CXLV.

*SInapi hortense, aliqui napi uocant. Eligi debet adultũ, ualde rufum, non magnopere siccũ. sed quod fractũ internè uirescat, & ueluti quodã succo madeat, cæsium colore: siquidẽ recens id genus, tempestiuũ habetur. Ad calfaciendũ, extenuandũ, extrahendũ efficax est. Ad eliciendam capitis pituitam manditur: contra praduros tonsillarum tumores, ac ueterem callosamq; arteriæ scabritiem, succus ex aqua, & melle, cõuenienter gargarizatur : sternutamẽta ciet, tritum & naribus admotum : comitialibus quoque auxiliatur. Fœminas uuluæ strangulatu oppressas excitat: lethargicis, deraso capite, illinitur cum ficis admistũ, donec rubescat locus, & ad coxendicũ cruciatus impositũ, * ad lienes, & omne genus dolores confert, cùm permutandæ ualetudinis causa, ex alto uitia extrahenda sunt. Alopecijs illitum medetur, faciem purgat, suggillata cũ melle, adipe, aut cerato rapit. Feræ impetigines & lepræ, eo cum aceto perunguntur : contra febrium circuitus aridum bibitur, aut potui,*

* καὶ σπλῆνας καὶ καθο= λικῶς τῶν χρο= νίων ἀλγη= μάτων

polentæ modo, inspargitur: extrahentibus emplastris, scabiemq; extenuentibus, vtiliter admisceri solet: tritum, grauitati aurium & sonitui. cũ fico impositum prodest. Succus ad hebitudines oculorũ & genarum scabritias magna vtilitate illinitur. Expressus recenti semine succus, in sole siccatur.

Nasturtium. Cap. CXLVI.

NAsturtium optimum constat esse Babylonicum. Omnium semen est acre: excalfacit, stomacho aduersatur, aluum turbat, tineas excutit, lienem imminuit, partus exanimat, menses cit, venerem stimulat, sinapis & erucæ simile intelligitur. Lepras & impetigines absterget. Illitum cum melle, lienem extenuat, fauos expurgat: pulmonum vitia extrahit, sorbitionibus incoctum. Serpentium venenis potum resistit, atque eas suffitu fugat: capillorum defluuia cohibet: carbunculos ad suppurationem perducit, & rumpit: coxendicibus cum polenta commodè ex aceto illinitur, tumores collectionesq; discutit, emittit furunculos, illitum cum muria. Herbæ ad omnia eadem effectus, licet minor.

Thlaspi. Cap. CXLVII.

THlaspi, herbula angustis folijs, digitali longitudine, in terram versis, suppinguibus, in cacumine diuisis: binũm dodrantum cauliculo, tenui, non sine adnascentibus ramis: fructu circa ipsum totum, ab extremo in latus se pandentes

* διτηου. id est disci figura. te: semine nasturtij incluso * lenticulæ vasis effigie, nisi quòd infringitur, (vnde nomẽ accepit) flos albicat. Nascitur in semitis, & sepibus, fossisq;. Semen asperi gustus, excalfaciens: bilem vtrinque extrahit, potum acetabuli mẽsura: prodest ischiadicis infusum: sanguinẽ potu educit, internas suppurationes rumpit: menses ciet, sed partus enecat. Alterũ thlaspi tradit Crateuas, quod aliqui Persicon sinapi vocant, latis folijs, radicibus magnis: vtile ischiadicorum infusioni.

Draba. Cap. CXLVIII.

Alij arabis.

* ἐάβδους, id est virgas.

DRaba herba ad cubiti altitudinẽ assurgit, tenues spargens * ramos, & ex vtroq; latere folia, ceu lepidij, sed molliora, & candidiora: in cacumine vero sambuci vmbellam gerit, cãdides flores habentẽ. Hærba hæc cum ptisana coquitur, in Cappadocia maximè. Semen aridum pro pipere obsonijs admiscetur.

Irio. Cap. CXLIX.

ERysimon, Latini irionem vocãt, iuxta vrbes, rudera, hortosq; nascitur, folijs erucæ syluestris: cauliculis in lori modum lentis et obsequosis: floribus luteis, siliquis in cacumine gracilibus, vt fœnograeco, ςornicularis: semine nasturtij, exiguo, vrentis gustus. Contra thoracis fluxiones efficax est, & si purulenta extusșiuntur: regio morbo, & coxendicibus prodest: cõtra venena in delinctu cũ melle datur: illinitur ex aqua aut melle vtiliter ca

tis carcinomatis, parotidibus, duritijs mammarũ, & testium inflãmationibus. In totum extenuat, et calfacit. *Mitius multò ad clysteres fiet, si aqua madescat atq; torreatur, vel linteo illigatum, pinsita, farina oblitum perassetur.*

Piper. Cap. CL.

P*Iper in* India *nasci, breui arbore traditur: quæ inter initia, prælongum fructum, veluti siliquam promit, quod longum piper est: habet intus aliquid tenui milio simile, quod tandem in perfectum piper euadit.* Id *aũt suis tẽporibus dehiscẽs, pãdensq; sese racemos emittit, grana ferẽtes qualia videmus.* Ea *acerba cãdidũ piper faciunt, aptũ ocularibus remedijs, antidotis, & medicamimibus quæ contra venenata parantur: theriaca vocant.* Longum *vero vehementius mordet: & quoniam prius, quàm ematurescat, decerptum est, subamarum relinquitur, antidotis & theriacis medicaminibus expetitum.* Nigrum *vero, vtpote quod tempestiua maturitate collectũ fit, odoratum esse cõstat, candido suauius, acrius, & origratius, necnõ ad condimẽta vtilius.* Sed *candidũ, & adhuc in acerbũ vergẽs, antè dictis infirmius est.* Eligi *oportet grauissimũ, plenum, nigrũ, sine multis rugis, recẽs ac minime furfurosum.* Inueniũtur *etiãnum ĩ genere nigri semina nutrimẽto defacta, cassa inania, minimiq; põderis, quod vocãt brasma.* Vis *omniũ excalfacit, vrinã ciet, cõcoquit, extrahit, discu*

tit, absterget caliginem, quæ oculis obuersatur. Piper, febrium horroribus circuitu repetentibus, siue potu, siue illitu, subuenit: serpentium morsibus auxiliatur, partus extrahit. conceptum adimere creditur, statim à concubitu suppositum: tussi, omnibusq; pectoris vitijs, siue eclegmate, siue potu, succurrit: anginæ eo & melle conuenienter perunguntur: potum cum recentibus laurij folijs, tormina discutit: cum vua passa manducatũ, pituitam à capite elicit: valetudinem tuetur, dolores finit, appetentiam mouet, concoctionẽ adiuuat, ad intinctus esculẽtorum additum: strumas cum pice discutit, vitiligines ex nitro emaculat. Fictili nouo, vt * lenticula, motum torretur. Non est huius arboris radix gingiber, vt aliqui existimauere, sicuti paulò pòst ostendemus. Năque piperis radix costo similis est, ora gustantium accendit, saliuam ciet. Hæc lienem reprimit, cũ aceto illita, vt pota: caput etiã purgat, manducata cum semine pedicularis herbæ, quam staphidem agriam vocant.*

* φακῆ, πὸ φασὶν

Gingiberis. Cap. CLI.

GIngiberis sui generis planta est, in Troglodytica Arabia magna ex parte nascens: qua virente, ad multa, perinde atque nos ruta, vtuntur, & primis potibus & edulijs admiscent. Huius radices, cyperi modo, paruæ sunt, candicantes, & odoratæ, atque piper sapore imitantur. Eligi debent quæ teredines non nouerunt. A multis

tamen ob id conduntur, quòd celeriter cariem sentiant, ac fictilibus in Italiam asportantur. Gingiberis cibo conueniens est, & cum condimento assumitur. Excalfactoriam vim & excoquentem habet: aluum leniter emollit, stomacho vtilis est, efficax aduersus ea, quæ oculis caliginem offundunt. In antidota addi solet. In summa, piperis viribus respondet.*

* ταριχεύονται διὰ τὸ εὔσηπτον, id est, sale consperguntur, quòd facilè putrescant.

Hydropiper. Cap. CLII.

*Hydropiper apud aquas nascitur, quæ stagnāt, aut pigro lapsu repunt: caulem edit geniculatum, * prædurum, multis alis concauum: folia menthæ, maiora, molliora, candidioraq́; gustu piperis, acri, citra tamen vllam odoris gratiam fructum acrem, in surculis paruis, prope folia racematim cohærentem. Folia cū semine illita tumores veteresq́; duritias discutiunt, sugillata delēt: quæ postquam inaruerunt, tusa pro pipere in obsonijs admiscentur. Radix parua, nullius in medicina mometi.*

* στερεὸν id est, solidum.

Ptarmica. Cap. CLIII.

Ptarmica exiguus frutex est, surculos habens paruos, multos, & rotundos, abrotono non dissimiles, & circa eos folia oleæ, longa, multa, & in cacumine capitulum, uti anthemidis, paruum, rotūdum, quod suo acri odore sternutamentum excitat: vnde nomen accepit. Folia cum floribus illita, sugillationes rapiunt. Flores sternutamenta efficacissimè mouent. Nascitur in montibus & petrosis.

Radicula seu lanaria herba. Cap. CLIIII.

Cęsetur ea quā uulgò saponari.ā dicunt.

STruthium herba vulgò nota, qua purgādis lanis vtuntur, qui eas eluunt. Huius radix est acris: vrinam ciet: prodest tussi, iocinerosis, orthopnœæ ex melle sumpta, cochlearis mensura. aluum soluit. Eadem cum panace & capparis radice calculos frangit, & cum vrina exturbat. duritiam lienis absumit: menses imposita trahit, partus efficaciter enecat. Cum polenta autem & aceto illita, lepras tollit: tubercula discutit, cum farina hordeacea, & vino decocta. Miscetur et malagmatis, & ocularibus collyrijs, claritatis causa. Sternutamenta mouet, per os purgat, trita cum melle, & naribus infusa.

Cyclaminus. Cap. CLV.

** πορφυρίζοντα, purpurascētibus.*

CYclaminus folia habet hederæ, purpurea, varia, in quibus suprà infraq; albicant maculæ: caule nudo, quaternos digitos æquante: floribus in eo * purpureis, rosarum effigie: radice nigra, & aliquantum lata, vt rapum videri poßit. Quæ cum hydromelite pota, pituitam aquamq; detrahit: menses potu appositúue ciet. Tradunt, si prægnans radicem transgrediatur, abortum fieri. Partum appensa accelerat: contra venena, præsertim leporis marini, ex vino bibitur: illita contra serpentium ictus, remedio est: immista vino inebriat: regium morbum discutit, tribus drach-

mis pota, cum passo aut diluto mulso. Sed oportet eum, qui ebibit, multis vestibus contectum, loco calido, & à perfrictionibus tuto, recumbere, quò facilius exudet: eiecti autem sudores fellei colore inueniuntur. Succus eius ad purgandum caput, naribus infunditur: ad deijcienda quoque alui excrementa, in vellere sedi subijcitur: illito vmbilico & imo ventre coxarum tenus, aluum emollit, & abortum efficit: suffusionibus, & retusæ oculorum aciei, oblitus cum melle succus prodest. Medicamentis abortum inferentibus admiscetur. Succus cum aceto illitus, prociduam sedem restituit. Exprimitur tusa radice succus, & ad mellis crassitudinem decoquitur. Radix cutem purgat, eruptiones papularum reprimit, vulneribus ex aceto per se aut cum melle medetur, lienem absumit: vitia cutis in facie, & alopecias emendat: eius decocto luxata, podagras, & capitis vlcuscula, perniones q; foueri congruum est: ipsaq; in oleo vetere feruefacta, illito oleo, vlcera ad cicatricem perducit. Cauata radix oleo expletur, & cinere feruenti imponitur, adiecto interdum Tyrrhenicæ ceræ momento, ut strigmenti crassitudinem vnguentum contrahat, cum primis vtile pernionibus. Radix, scillæ modo, concisa reponitur. Narrant ad amatoria assumi contusam, & in pastillos diuisam. Nascitur in vmbrosis, maximè sub arboribus.

Altera cyclaminus Cap. CLVI.

EST & altera cyclaminus, quam cissanthemon, aut cissophylon vocant: folijs hederæ, sed minoribus geniculatis caulibus, craßisq́;, circa vicinas arbores, capreolorum modo se voluentibus: flore cãdido, odorato: acinis hederæ mollibus, lenti gustus, aliquantulum acris: radice superuacua: nascitur in asperis. Huius acini, drachmæ vnius pondere poti, cũ vini albi cyathis duobus, quadraginta diebus, lienem per vrinam & aluum absumunt. Ad orthopnœam bibitur. reliquias à partu purgat.

Dracunculus. Cap. CLVII.

DRacunculus folio constat hederaceo, magno, candidis notis insigni: caule recto, bicubitali, versicolore, maculis resperso purpureis, ita vt anguem planè referat, baculi craßitudine. fructus summo caule racematim cohæret, colore primùm herbaceo, & cùm ematuruit, croceo, gustu feruẽs, mordaxq́; radice aliquantulum rotunda, bulbosa, aro non absimili, tenui obducta cortice. Nascitur in sepibus vmbrosis. Seminis, succus cum oleo instillatus, aurium dolorem mitigat: naribus etiam ex lana impositus, polypũ absumit: carcinomata illitu sistit: triginta eius grana, si in posca bibantur, abortus inferunt: odorem aiunt posteaquam flaccidi flores emarcuerunt, conceptus adhuc teneros enecare. Radix excalfacit: orthopnœis, ruptis, vulsis, tußi, destillationibus, auxiliatur: humores pectoris ex-

creatis facile reddit, siue cocta tostaq; cum melle, aut per sese edatur, siue farina eius ex melle delingatur; vrinam pellit venerem excitat, cum vino pota. phagedænas vlcerum, & quæ cacoethe vocantur, trita cum melle & bryonia alba expurgat, & ad cicatricem perducit: collyria ex ipsa ad fistulas & eijciendos partus fieri solēt: qui radice suas manus perfricuerunt, à viperis feriri negantur: illita ex aceto, vitiligines emaculat. F*olia recentibus vulneribus, linamentorum vice, conuenienter imponuntur: decocta in vino pernionibus apposuisse prodest: caseus folijs inuolutus, à putredine defenditur.* S*uccus radicis ad nubeculas, albugines, & oculorum caligines conuenit.* R*adix cruda coctáue, ad sanorum vsus, pro olere recipitur: in* G*ymnesijs insulis, quæ* B*aleares vocantur, coctam radicem cum melle multo, in conuiuijs placentarum loco offerunt.* R*adix messibus effoditur, lotaq; frustatim conciditur, & lino traiecta, siccatur in vmbra, & ita reconditur.*

Arum. Cap. CLVIII.

ARon, apud Syros lupha vocitatum, folia emit I*arus ostit dracunculi, sed longiora & paucioribus ficinis distincta maculis: caulem suppurpureum, dodrantalem, pistilli specie, à quo croceum semen exit. radice dracunculi alba, quæ decocta estur, vtpote cũ minus acris sit.* F*olia ad esum condiuntur, & arida per se decocta manduntur.* R*adix, semen & fo-*

cta, dracunculi vires habent. Priuatim radix ex fimo bubulo podagris illinitur, & dracunculi more reponitur. In totum, ob mitiorem eius acrimoniam, in cibum expetitur.

Arifarum. Cap CLIX.

A*Rifarũ exigua herbula est cuius radix oleæ magnitudinem implet, longè maioris quàm aron acrimoniæ: vnde illitu nomas sistit. Fiunt collyria ex ea, ad fistulas efficacia. Illitu radicis, genitale animalis cuiuscunque in perniciem agitur.*

Haſtula regia. Cap. CLX.

Officinis Aphrodilos.

H*Astula regia vulgaris notitiæ est, folijs maioris porri: caule læui, ferente in cacumine florem, quem anthericon appellant: radices subiacent oblongæ, rotundæ, glandibus similes, gustu acres, quæ excalfaciunt: vrinas & menses epotæ ciunt: lateris doloribus, ruptis, conuulsis & tussibus, drachmæ pondere potæ ex vino, medentur. Ea verò vomitiones adiuuat, ludicri tali magnitudine commanducata: à serpente demorsis datur aptissimè, verùm trium drachmarum pondere, folijsq; floribus & radice ex vino, morsus illinire oportet. Item vlcera sordida, & depascentia, mãmarum quoque & testium inflãmationes, tubercula, furunculosq;, decoctis in fæce vini bulbis, recentibus inflãmationibus ex polẽta auxiliatur. Radicis succus adiecto vetere uino dulci, myrrha & croco decoquitur, fitq; perquàm vtile oculis medicamentum ad purulẽtas*

*aureis per se: & cum thure melle, vino & myrrha, tritus, prodest: in contrariam aurem: infusus, * dentium dolorem mitigat. Cinis è radice illitus, alopecias ad pilum reducit. Oleum in excauatis radicibus igni decoctum, illitu exulceratis pernionibus & ambustis igni, conducit: & surditati, instillatũ in aurem, auxiliatur. Candidam vitiliginem, * linteo antea perfrictam in sole, illito radix emendat. Semen floresq; in vino poti, scolopẽdræ et scorpionũ venenis, mirũ in modum resistũt: aluum purgant.*

* καθ' ἑαυτὸν ἐγχυθείς.

* προανατριφθεῖσα ἐν ὀθονίῳ.

Bulbus esculentus. Cap. CLXI.

Esculentus bulbus vulgo cognitus, à nobis estur: stomacho & aluo vtilis rufus, & qui ex Aphrica defertur. Amarus verò & scillinus, stomacho aptior est, & concoctionẽ adiuuat. Bulbi omnes acrimoniam habent, excalfaciunt: venerem stimulant, linguam tonsillasq; exasperant, multum alimenti præbent, carnes creant, inflationem pariunt: luxatis, fractis, articulorum doloribus efficaciter illinuntur: spicula extrahunt: gangrænas & podagras ex melle aut per sese, hydropicorum tumores, & canum morsus cũ melle & piperis polline illiti cohibent, sudores compescunt: stomachi dolores mitigant: furfures & vlcera, quæ in capite manant, cum tosto nitro abstergunt, sugillata varosq; per se, aut ex oui luteo, & lentigines cum melle vel aceto, emendant, fractis auriculis vnguibusq; ex polentą medẽtur. Iidẽ

calidis cineribus torrefacti, tollunt ficus: item cum cinere è mænarum capitibus, impositi: cremati verò, & cum alcyonio misti, vitia cutis in facie, atrasq; cicatrices, in sole illiti, emaculant. Faciūt ad *rupta, si cum aceto cocti edantur. Sed copiosiore eorum cibo abstinendum, quoniam neruos tentant.*

Bulbus uomitorius. Cap. CLXII.

*βολβὸς

BVlbus, quem vomitorium vocant, folia habet lentiora multò & longiora quàm bulbus esculentus: radicem similem, *cortice nigro. Ea radix mansa, aut decoctum eius potum, vesicæ malis medetur. vomitiones mouet.*

Scilla. Cap. CLXIII.

Officinis squilla, Varronis more.

SCilla vim acrem atque feruentem habet. assatam ad multa vtiliorem esse constat. Polline ad crustam subacto, aut luto oblita, in clibanum conijcitur, aut carbonibus obruitur, donec obducens crusta sufficienter intosta fuerit: qua exempta si non emollescat, altero polline simili, aut luto circunlinitur, & eadem quæ prius fiunt: nam quæ ita non assatur, interaneis maximè noxia est. Torretur item in olla, indito operculo, quæ in furnū demittatur. Sumi etiam solet quod maximè est medium, direptis viuo tenus tunicis; quod frustatim consectum coquitur, mutata sæpius aqua, donec ipsa nec amaritudinem nec acrimoniam habeat: traiectaq; lino frusta siccantur in vmbra, ita vt ne vlla quidem parte se contingant. his scillæ segmi

nibus ad oleum, vinum, aut acetum scillinum, vtimur. Ad rimas pedum, interna pars crudæ scillæ in oleo seruefacta, aut cum resina liquefacta imponitur: decocta in aceto demorsis à vipera, cataplasma est. Ad singulas assæ parteis adiectis octonis tosti salis, cochlear vnũ aut alterũ damus ieiunis, ad emolliendam aluũ: in potu aũt & odoratis medicaminibus, & quibus vrinam ciere volumus hydropicisq; & stomachicis, quibus innatat cibus regio morbo, torminibus, in tußi vetere, suspiriosis, & ore reijcientibus tres obolos, in delinctu ex melle sumpsisse satis est. Coquitur *cum melle, et estur eorundẽ gratia, maximè vt cõcoctionem adiuuet. Strigmenta per aluum extrahit. Cocta & simili sumpta modo, eosdem præbet effectus: sed cauẽdus scillæ vsus his, qui intestinum sentiunt vlcus. Ad pensiles verrucas & perniones, tosta efficaciter illinitur.* Tertium *semen, & in caricæ aut melle deuoratum, aluum emollit. Scilla tota in limine ianuæ suspensa, mali medicamenti noxam arcet.*

De Pancratio Cap. CLXIIII.

P*Ancratium, quod aliqui scillam appellant, radice est magni bulbi, subrufo colore, aut subpurpureo, gustu amaro ac feruente: folijs aliij, sed longioribus. Scillæ vires & præparationem habet, eodèmque pondere in morbis efficaciter assumitur: cui tamen mitior quàm scillæ facultas inest.* Radicis *succus cum erui farina digeritur*

in pastillos, qui hydropicis splenicisq; cum hydromelite, commodissime dantur.

Capparis. Cap. CLXV.

CApparis aculeatus frutex est, qui i terra stratus, magis in orbem euagatur: spinas, vt rubus, habet, in hami modum aduncas: folia mali cotoneæ, rotunda: fructum oleæ similem, qui cũ dehiscens panditur, florem candidum promit: quo excusso, nonnihil glandis oblongæ figura inuenitur, quod apertũ grana acinis punicorum similia ostẽdit, parua, rubicũda: radices lignosus spargit, grãdes, numerosasq;. Tenui plerunq; solo, asperisq; locis, in insulis & iuxta rudera nascitur. Caulis et fructus, cibi gratia condiuntur: aluum turbat, stomacho aduersatur, sitim gignit: cocta tamen stomacho quàm cruda vtilior est. Fructus drachmis duabus in vino potus, quadraginta diebus, lienem absumit, & vrinam cruentumq; excrementũ emittit: bibitur vtilissimè in coxarum doloribus, & neruorum resolutione, itẽ ruptis & conuulsis: menses ciet, caput purgat. Dentium dolorẽ sedat semẽ ex aceto decoctũ, colluto inde ore. Aridus radicis cortex ad eadẽ proficit: vlcera omnia vetera, & sordida, & quæ occalluerunt, expurgat: lienosis cũ farina hordei illinitur: dente demorsa, dolori eius auxiliatur. cũ aceto trita, vitiligines albas abstergit. Radix foliaq; intrita, strumas ac duritias discutiunt. Aurium vermiculos infusus succus enecat.

Aphrica, & præsertim Marmarica capparis, vehementer inflat. Apula vomitus facit, & quæ à Lybico, & quæ Rubro mari defertur, mirum in modum acris est: siquidem in ore pustulas excitat gingiuasq; osse tenus exest: quare in cibis non abre damnatur.

Lepidium. Cap. CLXVI.

Lepidium aliqui gingidium vocant, herbula vulgò nota: muria cum lacte seruatur. Vis foliorum & acris & exulcerans: quapropter ischiadicis trita, præsentißimum est auxilium, si cũ helenij radice, quarta parte horæ, illinatur: lienosis simili modo prodest. lepras eximit. Radix appensa collo, dolore dentium liberare existimatur. *Cęsetur piperis olitorum.*

Ranunculum. Cap. CLXVII.

*Complura ranũculi genera: vis tamen oĩbus vna, acris, & vehementer exulcerans. Nam vnũ coriandri folijs constat, latioribus, subalbidis pinguibus: flore luteo, interdũ purpureo: caule gracili, cubitum alto: radice alba, exigua, amaraq;, multis capillamẽtis, hellebori modo, fibrata: nascitur in limitibus humidis. Alterum lanuginosius, longiori caule, pluribus foliorum incisuris, * plerunq; in Sardinia proueniẽs, quã acerrimum, quod syluestre apium appellant. Tertium minimũ, odore graui, flore aureo. Quartum huic simile, flore lacteo. Folia, flores, & cauliculi recentes, illitu exulcerant, & crustas non sine dolore gignunt: quare* *Vulgò apiũ risus* * πλεῖστον, id ẽ, copiosiũ.*

vngues scabros extricant, scabiem eximunt, stigmata delent: formicantes verrucas, & pensiles, alopeciasq; paulisper illita tollunt. Tepente decocto perniones fouentur. Sicca radix, tritaq;, sternutamenta ciet, naribus admota: dentium dolorem appensa leuat, ipsos tamen frangit.

Anemone. Cap. CLXVIII.

D*Vo anemones genera, vnum syluestre, alterũ in cultis nascens. Cuius multæ species: vna pœniceum florem profert: altera candicantem, aut lacteum, vut purpureum. Harum folia coriandro similia, cæterùm scissa tenuius in terrã inclinãtur: caulæ languinosi, tenues, in quibus flores, vt papaueris, & in medio capitula nigra, aut cœrulea. radix oleæ magnitudine, aut amplius paulò grandescit, ac veluti geniculis quibusdam cingitur. Syluestri amplitudo prorsus maior, latioraq; folia, & duriora: oblongius caput: flore puniceo, tenuibus, et multis radicum capillamentis. Acrior est, qua nigra habet folia. Vis vtriusque acris: ea de causa succus naribus infusus, purgat caput. Commansa radix pituitam trahit: decocta in passo & illita, medetur oculorum inflammationibus: cicatrices eorundem & hebetudines emendat, sordida vlcera abstergit. Folia, & caules, si cum ptisana decocti edantur, copiam lactis præbent: menstrua ciunt, vellere apposita. Illita quoque lepras eximunt. Sunt qui errore ducti, argemonen nominari eupatorium*

ri eupatorium putent: quoniam à sylueſtri anemone, argemonen & papauer, quod rhœada appellãt (de quo inter papaueris genera referemus) propter colorum cognationem in floribus, diſtinguere non poſſunt. Verùm papauer & argemone colore minus ſaturato ſpectantur, & vtraque tardius floret. Quinetiam argemone croceum ſuccum, guſtu admodum acrem, reddit: rhœas vero candidiorem & acrem. Inſuper anemone & rhœadi capitula ſylueſtris papaueris ſimilia inſunt, ſed in anemone ſupernè craſſiuſculum, in rhœade ſubanguſtius. Anemones genera nec ſuccum remittunt, nec calyces habent, ſed quaſi aſparagi cacumen. In aruis illa ſæpius enaſcuntur.

Argemone. Cap. CLXIX.

ARgemone in totum ſylueſtri papaueri ſimilis eſt: folia habet anemones, diuiſa: florẽ puniceum: caput in cauliculo papaueris rhœadis, oblõgius, et ſummis partibus latum: radicem rotundã: ſuccũ croci colore, acrem, dimittit. Argema et nubeculas expurgat. Folia illitu inflãmationes cõpeſcũt.

Anagallis. Cap. CLXX.

DVo anagallidis genera, quæ tantùm flore diſtant. Nam quæ cœruleo flore eſt, fœmina dicitur: mas, quæ phœniceo. Frutices ſunt parui, in terra iacentes, folijs in quadrangulo cauliculo puſillis, ſubrotundis, ad belxinæ folia accedentibus: ſemine rotundo. Vtraque mitigandi

vim habet: inflammationem arcet, adactos corpori aculeos extrahit, nomas cohibet. Succus caput gargarizatu purgat: & naribus infusus, dolorem dentium lenit, si in aduersam narem iniiciatur: argemia cum melle Attico emendat: retusæ oculorū aciei auxiliatur: contra viperarum morsus, iocineris & renum vitia, si ex vino bibatur, prodest. Tradunt eam, quæ cœruleum edit florem, prociduam sedem reprimere: quæ uerò phœniceum, illitis euocare.

Hedera. Cap. CLXXI.

HEdera differentias multas in specie sortitur, summas autem genere treis. Nam quædam candida est, altera nigra, tertia helix. Candida, fructum fert candidum: nigra, nigrum, aut croci æmulum, quam vulgus Dionysiam vocat: helix fructum non gignit, sed albas habet viticulas, & folia parua, angulosa, & * concinniora. Hedera omnis acris est, & adstringens: neruos tentat. Flos trium digitorum carptu, facit ad dysentericos, in vino bis die potus: ambustis cum cerato tritus illinitur. Recentia folia ex aceto cocta, aut cruda cum pane detrita, lienes sanant. Foliorū & corymborum succus, cum irino vnguento, melle aut nitro, naribus infunditur, & contra veteres capitis dolores * caput eo cum aceto, & rosaceo perfundi vtile est: purulentis auribus, aut dolentibus, cum oleo medetur. Nigris hederæ succus, aut epoti corymbi, corpus infirmant, mentemq; turbant lar-

* εὐθυρύτερα, non ἰξυθρά.

* ἁρμοζυκαί.

conu.

gius sumpti. Acini quinque triti, calfactiq; in punici mali cortice cum rosaceo, si instillentur à contraria aure, dolorem dentium mitigant. Denigrant capillũ, illiti corymbi. Folia in vino decocta, illinuntur omnium ulcerum generi, etiam si cacoethe sint: uitia cutis in facie, & ambusta sanant, uti antea diximus. decocta. Mouent mẽses triti & subditi corymbi: ijdem poti, post purgationes fœminarũ, drachmæ pondere, concipiendi spem adimũt. Pediculus foliorũ melle irrigatus ac uuluæ indicus, menstrua et partus extrahit. Instillatus succus putrida tædia nariũ, graueolẽtiamq; emẽdat, et sanitati restituit. Lacryma hederæ psilothrũ est: illitu pediculos enecat. Succus radicũ in aceto potus, contra phalãgia prodest.

Chelidoniũ. Cap. CLXXII.

CHelidonium maius, caule est gracili, cubitali aut altiore, agnatis foliosis: folijs ranunculi, mollioribus tamen, & colore cæsijs: flore uiolæ albæ, secundum singula folia prodeunte: in eo succus croci, mordax, acris, & aliquãtulum subamarus. grauiter olẽs: radix superne singularis, infernè in multa crocea capillamenta fibratur: siliqua, ceu corniculati papaueris, tenuis, in metæ figuram longa: in qua semen papauere maius recluditur. Succus in æreo uase, cum melle prunis decoctus, oculis claritatem adfert. Folijs, caule, radice, succus exprimitur ineunte æstate, & siccatus in umbra digeritur in pastillos. Radix cum aniso

& vino albo pota, medetur regio morbo, & vlceribus quæ serpunt: imposita cum vino aut manducata, dentium dolorem sedat. Hoc nomen sibi videtur vendicasse, quòd aduentu hirundinum exoriatur, et discessu emarcescat. Sunt qui narrant, hirundines matres excæcatis pullis, admota herba visum restituere.

Chelidonium minus. Cap. CLXXIII.

Vulgò Scrofularia minor.

CHelidonium minus, quod triticum syluestre aliqui nuncuparunt, herbula pediculis ab radice pendens, sine caule: folijs hederæ, multò rotundioribus, & minoribus, teneris, & suppinguibus: radices habet ex eodem callo complures, pusillas, in granorum tritici modum aceruatim congestas: quarum tres aut quatuor in longitudinem exeunt. Iuxta aquas & lacus nascitur. Vis ei acris, & anemones modo, summam cutem exulcerat: psoras et scabros vngues eximit. Succus radicibus expressus ad purgandum caput naribus infunditur. Decoctum eius cum melle gargarizatum, magnificè id præstat, & omnia pectoris vitia extrahit.

Othonna. Cap. CLXXIIII.

Variæ de Othōna sentētiæ.

OThonnam aliqui maioris chelidoniæ succum esse aiunt, quidam glaucij. Alij succum floribus corniculati papaueris expressum. Alij permistos cœruleæ anagallidis, hyoscyami, & papaueris succos, esse contendunt. Alij Troglodyticæ cuiusdam herbæ succum, quæ othonna vocatur: na-

sciq; eam in eo Arabiæ tractu, qui ad Aegyptum spectat. Othonna foliis erucæ, perforatis cribri modo, & veluti à tinea derosis, squallore obsitis, paucis: flore croci, latifolio: quare quidã anemones speciem esse putauerunt. Extractus succus oculorũ medicamentis adijcitur, vbi expurgare est opus: mordet enim & absterget omnem caliginem quæ oculis offunditur. Tradunt humorem quendam ex herba emanare, qui elotus, semotis calculis, in pastillos ad eadem digeritur. Aliqui tamen affirmãt, lapidem esse Aegyptium, in Thebaide nascentem, exigua magnitudine, æreo colore gustu cum feruore quodam & adstrictione mordaci.

Auricula muris. Cap. CLXXV.

MVris auricula, quam myosotida vocant, herba est caulibus pluribus ab vna radice, aliquatenus ab imo rubentibus, & concauis: foliis angustis oblongis, dorso acuto, elato, nigricantibus, per interualla assiduè geminatis, atque in mucronem desinentibus, & tenuibus cauliculis ex alarũ sinu prodeuntibus: flosculo, vt anagallidis, cæruleo: radix digitali crassitudine, multis capillamentis fibrata. Radix illita ægylopia sanat. Sunt qui alsinem, muris auriculam vocitent.

Glastum. Cap CLXXVI.

SAtiuum glastum, quo infectores lanarum vtuntur, folium habet plantagini simile, verum pinguius nigriusq;: cuius caulis duum cubitorum alti=

tudinem excedit. Illita folia tumores omneis discutiunt, cruenta vulnera glutinant, sanguinis profluuia sistunt, ignem sacrum, phagedenas, putrescentia vlcera, & quæ serpunt, sanant. Syluestre glastum satiuo simile est: folia fert maiora, lactucaceis proxima: caules * prætenues, multifidos, quadrantenus rubentes: in quorum cacumine folliculi multi dependent, quandam linguarum effigiem referentes, in quibus semen flore tenui, luteo. Eadem que & suprà dicta præstat: potu & illitu lienosis auxiliatur.

* λεπτοτέρους, id est, tenuiores.

Telephium. Cap. CLXXVII.

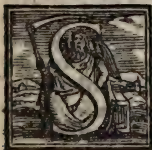
Vulgò Crassula maior, & faba inuersa.

TElephium herba portulacæ similis est, & caule, & folijs: alas binas in singulis foliorum geniculis annectit, ramuli à radice seni septeníue prodeunt, folijs referti cœruleis, craßis, lentis, ac carnosis, flore luteo, aut candido. Nascitur inter vites, & locis cultis vere. Folia senis horis illita albam vitiliginem sanant: sed postea hordeacea farina illini debet. perunctam ex aceto etiam in sole vitiliginem tollunt, sed vbi inaruerunt, absterguntur.

SECVNDI LIBRI FINIS.

PEDANII DIOSCORIDIS ANAZARBEI, DE MEDICINALI MATERIA, LIBER III.

Ioanne RVELLIO Suesſionenſi interprete.

SVPERIORIBVS, *chariſsime Aree, cõmentarijs, tradidimus de aromatibus, vnguẽtis, oleis, arboribus, earum fructibus & lacrymis, item de animalibus, cerealibus, oleraceis, & herbis acrimonia præditis. In hoc autem tertio radices, ſuccos, ſemina, herbas, & quæ vernacula & inter ſe cognata cenſentur, quæq; pluribus ſcatent remedijs, proſequemur.*

Agaricum. Cap. I.

A*Garicum radix fertur laſerpitij ſimilis, ſed facie ſumma ſolutior, & rariore fungoſoq; tota contextu.* Duo eius genera: *fœmina, quæ præfertur, rectus intus venarũ diſcurſibus conſtat. mas rotundus eſt, & vndiq; cõpactior. Vtriq; guſtus in initio dulcis, mox ex diſtributione in amaritudinẽ tranſit: gignitur in Sarmatiæ regione, quæ* Agaria *dicitur. Sũt qui radicẽ*

esse plantæ affirment: alij vt fungos nasci in arborum caudicibus, quadã putredine. Gignitur in Galatia Asiæ, & Cilicia, in cedris, sed friabile, & infirmum. Adstringendi calfaciendiq; naturam habet: *efficax est contra tormina, cruditates, & rupta: prodest itidem cõtusis, & ab alto deuolutis.* Datur *duobus obolis in vino mulso, febrim non sentientibus. febriculosis verò, in aqua mulsa.* Arquatis quoque, *suspiriosis, ocineris, renumq; vitio laborantibus, dysentericis.* Mẽ *si vrina ægre reddatur, si vuluæ strangulatus vrgeat, si pallor membra decoloret, drachma una dari solet: si tabes infestat, ex passo: si lien negotium exhibet, ex aceto mulso: si dissolutio stomachi est, ita vt cibi tenax non sit, manditur, & sine vlla humoris sorbitione deuoratur.* Simili modo acida ructantibus propinatur. Sãguinis re*ectiones sistit, tribus obolis ex aqua sumptum.* Facit ad coxendicum, & articulorum dolores, & comitiales morbos, si cum aceto mulso, pari pondere assumatur: mẽses ciet: fœminis, quas inflatio vuluæ vexat, vtiliter æquali modo datur. Horrores soluit datum ante febrium accessionẽ: aluum purgat drachma vna aut altera, si eam aqua mulsa bibatur: venenorum antidotum est denarij instar, cum diluta potione sumptum: si serpentes ictum vibrarunt, morsumq; subfixerĩt, tribus obolis ex vino potum, mirè auxiliatur. In summa, internis omnibus vitijs conuenit, pro viribus, & ætate datum, nunc

ex aqua, nunc ex vino: ijs ex aceto mulso, alijs ex aqua mulsa.

Rhaponticum. Cap. II.

RHa, aliqui rheum, Latini rhapōticum vocāt, prouenit in ijs, quæ supra Bosphorū sunt regionibus, ex quibus affertur. Radix nigra, centaurio magno similis, sed minor & rufior, fungosa, aliquantum læuis, sine odore. Optimum habetur, quod teredines non sensit. si gustatu cum remißa adstrictione lentescat, māducatumq; colorem reddat pallidum, aut ad crocum inclinantem. Id epotum facit ad inflationes, stomachi imbecillitatē, & omne genus dolores, ad cōuulsa, lienosos, hepaticos, tormina, ad renum, vesicæ, & pectoris vitia, aduersus intenta præcordia, & vuluæ mala, coxendicum dolores, sanguinis excreationes, sōspiria, singultus, dysenterias, & cœliacorum affectus, contra febrium circuitus, & venenatorum morsus. Datur in singulis valetudinibus eodem, quo agaricum, pondere, et cū eisdem liquoribus: si febri careant, in mulso: sin aliter ex aqua mulsa. si tabem experiuntur, ex paßo: si lienis exercet in aceto mulso si dissolutio est stomachi, id est cūm cibi tenax non est, manditur, & sine sorbitione vlla deuoratur. liuentia, lichenasq; tollit, cum aceto illitum. Inflammationes omneis veteres ex aqua oblitum dißipat summa eius uis adstringens cum aliquanto calore.

Ignoratur. Nec enim est, quod Reupontici nomine hodie indicatur.

Gentiana. Cap. III.

★ Graecus Gentidi.

GEntianae inuentio prima aßignatur ★ Gentio Illyriorum regi, à quo cognomentum habuit. Folijs partim proximè radicem, inglandi plantagi niue similibus, subrubris, partim à medio caule, & praesertim iuxta cacumen, paulùm dißectis: caule cauo, & laeui, digiti craßitudine, geniculato, & ex interuallis maioribus foliato, binùm saepe cubitorũ: semine in calycibus lato, sine pondere, glumoso, satis ad sphondylij semen accedente: radice longae aristolochiae, crassa, amara. Nascitur in sublimibus mõtium iugis, vmbrosis locis, aquosisq;. Vis radicis excalfactoria, & adstringens: contra morsus serpentium, duabus drachmis, cum pipere, ruta, & vino pota, auxiliatur. Extracti succi drachma, laterum doloribus, & ex sublimi deturbatis, ruptis, & conuulsis, prodest hepaticis & stomachicis, pota cum aqua subuenit. Radix collyrij modo subdita, partus eijcit: imposita, vt lycium, vulneraria est, & vlcerum cuniculatim depascẽtium medela. Succus praecipuè eodem affectu prodest: oculis inflammatione laborãtibus illinitur: pro meconio collyrijs acribus immiscetur. Radix vitiliginem absterget. Succi extrahendi ratio haec est: Cõtusa radix quinque diebus aqua maceratur: postea in eadem tantisper decoquitur, dum extent radices: & vbi refrixit aqua, linteo excolatur: mox discoquitur, dum mellis craßitudo fiat, fictiliq; reconditur.

Aristolochia. Cap. IIII.

ARistolochia nomẽ ex eo sibi adaptauit, quòd existimetur optimè puerperis opitulari. Triaeius genera traduntur. Rotũda, quæ fœmina vocatur, folijs hederaceis: præstanti odore cũ acrimonia, mollibus, subrotũdis, multis ab vna radice germinibus, prælõgisq; palmitibus: floribus candidis, pilei similitudine, in quibus quod rubrum est, grauiter olet. Lõga, mascula appellatur: nõnullis dactylitis, longiore quàm rotunda folio: tenuibus ramulis, dodrantalibus: flore purpureo, grauiter olẽte, qui marcescens in pyri similitudinem turbinatur. Radix rotundæ, in orbẽ conglobata, rapi modo. Longæ verò radix digiti craßitudinem, & dodrantis longitudinem implet, nõnunquam paulò maiorem. Ambæ colore intus buxeo, gustu amaro, & graui. Est etiãnum tertia longa, quæ clematitis vocatur, ramulos habẽs tenues, refertos folijs subrotũdis, minori semperuiuo similibus: flores rutæ: radices longiores, tenues, crasso cortice odoratoq; vestitas, priuatim vnguentorum spissamentis cõuenientes. Rotunda cæteris venenis resistit. Lõga verò aduersus angues, & venena, drachmæ põdere ex vino bibitur et illinitur pota cũ pipere, et myrrha, menses, partus, et omnia vuluarum onera eijcit: eadẽ efficit subdita in pesso.

Rotunda ad eadem pollet: insuper singultibus, suspirijs, horroribus, lieni, conuulsis, laterum doloribus, pota cum aqua, singulariter auxiliatur. Aculeos, & spicula extrahit, oßium squamas illitu

adimit, vlcera putrida exest, & sordida expurgat: cauat cum iri, & melle explet, gingiuas, & dentes extergit. Clematitis ad eadem pollere creditur, viribus tamen inferior est.

Dulcis radix. Cap. V.

Liquiritia officinis.

*DVlcis radix plurima gignitur in Cappadocia, & Ponto: fruticosa est, ramis binûm cubitorum altitudine assurgentibus foliis lentisci, densis, pinguibus, tactuq; gummosis: flore hyacinthi: fructu pilularum platani magnitudinis, asperiore, qui siliquas lentium modo habet; rufas & *paruas: radicibus longis, vt gentianæ, coloris buxei, sub acerbis & dulcibus: quæ densantur in succum, lycii exemplo. Is in arteriæ scabritia efficax habetur: verùm oportet vt lingua subditus eliquescat, æstuanti stomacho, thoraci, ac iocineri conuenit: sanat vesicæ scabiem, & renum dolores, cum passo potus: idem eliquatus sitim sedat, vulneribus illitus accommodatur, commanducatus ori prodest. recentis radicis decoctum ad eadem conuenit. Eiusdem farina pterygiis commodissime inspargitur.*

* μακρὰς deest, longas.

Centaurium magnum. Cap. VI.

Censetur Rheuponticum officinarũ.

CEntaurium magnum folia habet iuglandis, oblonga, viridi brassicarum colore, ferrata in ambitu: caulem ceu rumicis, binûm aut ternum cubitorum, multis ab radice adnatis, in quibus capita, ceu papauerum, in rotunditate oblonga: flos cæruleus: semẽ cnico simile, ceu laneis floccis

quibusdam inuolutum: radix craßa, grauis, solida, tripedalis, succo prægnans, cũ adstrictione aliqua & dulcedine acris, & rubescens. Amat solum pingue & apricum, ac syluas & colles. Copiosißima est in Lycia & Peloponneso, *in* Arcadia, Helide & Messenia, *pluribusq; locis circa* Pholoen, Lyciam *et* Smyrnam. *Radix conuenit ruptis, conuulsis, pleuriticis, spirandi difficultati, veteri tußi: sanguinem expuẽtibus, drachmis duabus trita datur, si febris sit, in aqua: cæteris, in vino. Item ad tormina, & vuluæ dolores. Ramenta eius in collyrij formã vuluæ subdita, menses atque partus extrahunt. succus eadem præstat, vulneribus prodest: nam recens tusa, aut arida antè madefacta, ea glutinat & coniungit. Carnes coalescũt, si tusa si mul decoquatur,* In Lycia *succum exprimunt, quo pro lycio vititur.*

Centaurium minus. Cap. VII.

CEntaurium, *limnesion aliqui vocauere, quoniam rigua amet loca. Herba origani aut hyperici similis, caule anguloso, palmum excedente: flore lychnidis, è puniceo in purpuram vergente: folijs rutæ, prælongis & paruis: fructu tritico simili: radice pusilla, læui & superuacua, quæ gustanti amaritudinem adfert. Herba recens tusa, suo illitu vulnera conglutinat: vetera vlcera purgat, & cicatrices obducit: bilem craßosq; humores per aluũ exigit, si decocta deuoretur. Ius decocti sciaticis conuenientißimè infunditur. trahit enim sangui-*

nem & dolorem leuat. Succus oculorum medicamentis perquàm utilis: siquidem cum melle caliginem oculorum expurgat: in uellere appositus, menses & partus extrahit: epotus peculiariter neruorum uitiis succurrit. Succi extrahendi ratio: Legitur herba semine prægnãs, & diebus quinque ma defacta, decoquitur, donec supereemineat aquæ: mox ubi refrixit, linteolo exprimitur, & eiecta herba, iterum decoquitur, usque dum mellis craßitudinem habeat. Nonnulli eam recentem grauidamq; contundunt, atque succum fictili non picato exprimunt, & in sole, ligneæ rude aßiduè mouentes, inspissant. Quòd siquid cõcretum faucibus uasis adhærescat, deradunt, reliquoq; humori permiscent. Noctu diligenter operiunt: nanque ros nocturnus, liquores coalescere non sinit. Quæ autem siccis radicibus aut herbis liquamenta exprimuntur, decocta (ut in gentianæ mentione retulimus,) præparãtur: sed quæ ex corticibus humidis, aut contusis herbis factitantur, in sole, uti antè dictum est, coguntur. Sic è thapsia, sic è mãdragora reliquisq; similibus succus sic ex acerbis uuis melligo elicitur. Lycium tamen, & absynthium, hypocistis, & consimilia, decocta, eo, quo diximus, modo coguntur.

Chamæleon albus. Cap. VIII.

CHamæleon albus, ixia ideo aliquibus uocatur, quòd quibusdam in locis uiscum circa radicẽ eius inueniatur, quo pro mastiche utuntur mulie-

res: folia habet silybo aut carduo similia, * asperiora, acutiora, nigroq́; chamæleone ualidiora: caulem non promit, uerum ex medio spinas, echini marini, aut cinaræ modo, erigit: flores purpureos, ueluti papporum lanugines emittit: semen cnici simile: radicem in lætis collibus crassam, in mõtosis uerò graciliorem, in profundo albam: aliquátenus aromaticam, graui odore, dulcem. Quæ pota acetabuli mensura, latas interaneorum tineas pellit. Bibitur autẽ in uino austero, cum origani feruefacti succo. Hydropicis commodissimè drachma in uino datur, etenim eos extenuat: contra difficultatẽ urinæ decoctum propinatur. Hausta in uino, serpentium uenenis resistit: occidit canes & sues: mures itẽ necat, subacta cũ polenta aut aqua, & oleo madefacta.

* Sic Plini. græcus codex παχύτερα, id est crassiora: ni forte τραχύτερα legendũ: quod ex herbarũ collatione, si quãdo uidere cõtingat, facilè indicaueris. *

Chamæleon niger. Cap. IX.

CHamæleon niger, folijs scolymo similis esset, nisi minora, tenuioraq́;, ac rubro distincta uiderentur: caulem emittit dodrãtalem, crassitudine digitali, subrubrum: & in umbella flores spinosos, tenues, hyacinthi æmulos, uersicolores: radice crassa, nigra, densa, interdum excesa, quæ dissecta flauescit, & commanducata mordet. Prouenit in campestribus, siccis, & cliuosis tractibus, & maritimis. Radix trita, addito atramenti sutorij exiguo, cedrino oleo, & axungia, scabiẽ abigit: eadem, cùm sibi sulphur & bitumen asciuit, & cocta in aceto illinitur, impetigines abs-

terget. Decoctum collutione dentium, dolorem mitigat: cum pari pipere & cera oblita radix, dolenti denti auxiliatur. Radice concisa, & in aceto decocta, dentes fouentur: eos quoque frangit, si scriptorio stylo feruens admoueatur. vitia cutis in facie, vitiliginesq; cum sulphure emendat: erodentibus medicamentis admiscetur: phagedænas, tetraq; vlcera

Nominis ratio.

illitus sanat. Quare chamæleo vocetur, à varietate foliorum euenit: mutant enim cum terra colorem. hic viridia, illic albicantia. alicubi cærulea, nonnunquam rubra inueniuntur.

Crocodilium. Cap. X.

CRocodilion chamæleontis nigri figurā habet. Nascitur in syluosis, radice lōga, læui, aliquantum lata, odore, vt nasturtij, acuto. Feruefacta in aqua & pota radix, sanguinem copiosum per nares pellit. Datur lienosis, eos euidenter adiuuans. Semen ei rotundum mest, duplex vti scutum, quod suapte vi vrinam ciet.

Dipsacum, siue labrum Veneris. Cap. XI.

Virga pastoris vulgò.

DIpsacum, aculeatarum generis est, caulem habet altum, spinis horridum, folijs lactucæ, spinosis, binis genicula singula complectentibus, prælongis, ceu quasdam bullas intus & extra aculeatas, in dorsi medio habentibus, concauo alarum sinu, in quo imber aut ros asseruetur: vnde dipsaci, quasi sitientis, nomen traxit. In cacumine caulis, singula circuli capitula insunt, oblonga, echinata

nata spinis: quæ arefacta, candida spectantur, dissectaq; medullatenus, vermiculos ostẽdunt. Sanat *rimas sedis, fistulasq;, si tusa & decocta in vino radix, usquedum sit crassitudo ceræ, immittatur.* Medicamentum *ærea pyxide recondendum.* Aiunt *formicatiõibus, verrucisq; pensilibus remedio esse.* Vermiculi *capitulorum in folliculo alligati, collo aut brachio appensi, produntur quartanis febribus remedio esse.*

Spina alba. Cap. XII.

SPina alba nascitur in montibus & syluosis: folia fert albi chamæleonis, angustiora, candidiora, aliquantum hispida, & aculeata, caulẽ supra bina cubita altum, pollicari aut ampliore crassitudine, albicantẽ, intus cauum: in cacumine capitulũ inest spinosum, echim marini æmulum, sed minus, & oblongum: flores purpurei, in quibus semẽ ceu cnicum, sed rotundius.* Huius *radix pota, cœliacis, stomachicis, & qui cruẽta extussiunt, efficax est: vrinã, cit tumoribus illinitur.* Decocto *eius dentes in dolore collui prodest.* Epotum *semen conuulsis infantibus, & à serpente demorsis auxiliatur: gestatum pro amuleto, serpentes abigere traditur.*

Spina Arabica. Cap. XIII.

ARabicam spinam natura albæ spinæ similem esse constat: ipsa siquidem stringit.* Ad *sanguinis reiectiones, mensium abundantiam, cæterasq; fluxiones radix etiamnum valet.* Proue-

nit in asperis.

Carduus. Cap. XIIII.

Est gallorum Artichau.

CArduus, Græci scolymon vocant, folia chamæleonis habet, aut albæ spinæ, nigriora, & crassiora: caulẽ longum edit, foliosum, capite spinoso: radice nigra & crassa, quæ illita, graueolentiam alarum totiusq; corporis emẽdat: item si decocta in vino bibatur. Copiosam autem vrinam fœtidamq; expellit. Herba cùm recens tenerescit, in olera, asparagi modo, transit.

Poterium. Cap. XV.

POterium, Iones neurada vocant, largè fruticat, cortice obductum tenui, spinis horridum, lanugine spissa, ramulis longis, mollibus, lentis, tenuibus, tragacanthæ proximis: folijs paruis, rotundis: flore exiguo, candidi coloris: semine nullius vsus, sed gustu acuto et odorato. Nascitur in aquosis, et collibus. Radices demittit binùm ternúmue cubitorũ, neruosas, & firmas: quæ proximè terrã recisæ, dant succum gũmi similem. Tusæ, præcisis neruis & vulneribus glutinandis illinuntur. Decoctum quoq; eius neruorum affectibus prodest.

Acanthium. Cap. XVI.

* Additũ ex Plinio.

ACanthium albæ spinæ simile, folijs nucleatis per extremitates, * & lanugine araneosa obductis ⊱ ex qua collecta & neta, vestes bõbycinis similes texunt. Folia vel radices ad remedia opisthotoni bibuntur.

Acanthus. Cap. XVII.

ACanthus, Romani pæderotam vocant, nascitur in hortis, petrosis, & riguis: folia habet multò lactucaceis latiora, & longiora, erucæ diuisura, nigricantia, pinguia, læuia: caulem binũ cubitorum, digitali craßitudine, læuem, prope verticẽ ex interuallis circundatum foliolis, ceu nucamenta quædam oblonga referentibus, spinosis, è quibus flos prodit albus: semen oblõgum, luteum: caput thyrsi specie. Radicibus nititur longis, mucosis, rubris, & glutinosis: quæ vstis igni & luxatis artubus illitæ subueniunt: potæ vrinam ciunt, sed aluum cohibent. Ruptis, conuulsis, tabem sentientibus, mirè prosunt. Nascitur et syluestris acãthus, scolymo similis, aculeatus, breuior quàm satiuus, & is qui hortis prouenit: cuius radix ad eadem, ad quæ superior, efficax.

Officinis Brãca vrsina.

Anonis. Cap. XVIII.

*ANonis, quam aliqui ononida appellant, ramos habet fruticosos, dodrantales, aut paulò maiores, frequentibus geniculis cinctos, cauis alarum multis, capitibus rotundis, folijs lenticulæ, tenuibus, pusillis, ad rutæ aut * pratensis loti folia accedentibus, subhirsutis, odoratis, non iniucundè olentibus. Muria conditur, antè quàm spinosa fiat, cibis gratißima. Rami acutioribus dum: ac spinis, & veluti spiculis firmioribus horrent: radicem mittit candidam, quæ excalfacit, & exte-*

Vulgò, Resta bouis.

** Suspicor lotũ syluestrẽ intelligẽ ac ob id fortè pratẽ-*

ſem dici, nuat: huius cortex ex vino potus, vrinam ciet: calcu quòd tri los comminuit, margines vlcerum erodit. Radix cũ folij pra decoquitur in poſca, dolorem dentiũ collutione miti tẽſis cõ= gat. Decoctum eius potu hæmorrhoidas ſanare ſtet folijs creditur.

vt vo= lumine quarto à Dioſcori de depin= gitur.

Leucacantha. Cap. XIX.

LEucacantha, prædita eſt radice cyperi, valida & amara, quæ manducata dolorem dentium ſedat: veteri laterũ dolori, atq; iſchiadicis prodeſt, decocto cyathis tribus ex vino poto. Eadem ruptis & conuulſis medetur. Radicis epotus ſuccus eoſdẽ præbet effectus.

Tragacantha. Cap. XX.

Officinis Draga= gantum.

TRagacanthæ radix lata & lignoſa, ſummo cæſpite nititur, vnde ſurtulos humiles, robu= ſtos, latiſſimè fundit, in quibus minuta folia, mul ta, nonnunquam tenuia exoriuntur, quæ ſub ſe ſpi nas albas, rectas & firmas occulunt. Eſt etiamnũ tragacantha, lacryma, quæ, vulnerata radice ma nans, concreuit. Præſtat pellucens, gracilis, læuis, ſyncera & ſubdulcis. Cutis ſpiracula, vt gummi, obſtruit. Huius increbuit vſus ad oculorum medi= camẽta, ad tuſſim, exaſperatas fauces, retuſas vo ces, cæterasq; deſtillationes, cum melle in delinctu: ſubdita quoq; linguæ liqueſcit, & in paſſo made= facta, drachmæ pondere bibitur, contra renum do lorem, & veſicæ roſiones, miſto cornu cerui vſto et eloto, aut ſciſſi aluminis momento.

Eryngium. Cap. XXI.

ERyngium aculeatarum generis est. Cuius folia in principio, sale condita, in cibos recipiuntur: lata autem sunt, & extremo ambitu aspera, gustu aromatica. Sed *vbi adoleuerunt, circa caulium eminentias in spinas aculeantur, in quorum summitatibus globosa capitula, durarum acutißimarumq; spinarum ambitu stellatim circumuallantur, quorum colos aliàs viridis, aliàs albus, interdum cœruleus inuenitur. Radix oblonga, lata, foris nigra, internè candida, pollicis craßitudine, odorata.* N*ascitur in asperis & cāpestribus.* V*im habet calfactoriam: pota menses & vrinas pellit, tormina inflationesq; discutit. contra iocinerum vitia, serpentium morsus, & hausta venena, cum vino prodest.* B*ibitur aduersus plurima, cū seminis pastinacæ drachma vna: appensa illitáue, tubercula discutere proditur.* P*ota cum hydromeli te radix, opisthotonicis & comitialibus medetur.*

Nūc corrupto vocabulo Iringū dicitur.

Aloe. Cap. XXII.

ALoes folium scillæ similitudinē habet, craßsum, pingue, modicè latum, rotūdum, retrorsus pandum: folia vtrinq; ex obliquo longioribus interuallis striantur, & in spinulas desinunt retusas truncasq;. C*aulis emittitur non dißimilis * antherico: flos albus: fructus hastulæ regiæ cognatus: graui tota est odore, & gustu amarißima: radice vna, ceu palo, in terrā depacta.* P*lurima præ=*

**Per anthericū Asphodeli caulē cui aptissimè cōparatur* A*loe, hic se intelligimus quāuis* D*ioscorides ī* A*sphodeli siue hastulæ regiæ historia, eius florē hoc nomine appellari tradat.*

pinguisq; in India gignitur, ex qua coactus succus adfertur. N*ascitur etiam in* A*sia &* Arabia, *in locis quibusdam maritimis: & in insulis (vt in* Andro*) non valde succo extrahendo idonea, sed ad glutinanda vulnera sanè quàm vtilis, si detrita illinatur.* Duo *succi genera: quoddam arenosum, quod sedimentum purissimæ esse videtur. alterum ad iocineris imaginem vergit.* Eligi *debet* * *syncera, quæ nihil doli sensit, nitida, calculorum expers, rufi coloris, friabilis, ac iocineris modo coacta facilè liquescens, eximiæ amaritudinis: improbatur nigra & fractu contumax.* Gummi *eam adulterant: quod deprehenditur gustu, amaritudine, et valido odore. eoq; argumento, quòd digitis friata non ad minima vsq; frusta resoluitur.* Nec *desunt, qui acaciam immisceāt.* Natura *eius est spissare, exiccare, somnum allicere, & corpora densare, aluum resoluere.* Stomachum *repurgat binùm cochlearium mensura, in aqua frigida aut egelida pota: sanguinis reiectiones sistit: regium morbum purgat, tribus obolis ex aqua, aut drachmæ pondere in potu: deuorata cum resina, aut cum aqua, vel melle cocto sumpta, aluum soluit: purgationis perfectæ causa, tribus drachmis sumitur: alijs purgatorijs medicaminibus admista, præstat vt minus stomachum infestent: sicca glutinādis vulneribus inspargitur, vlcera ad cicatricem perducit, cohibetq;: eadem peculiariter exulceratis genitalibus*

* Plin. *pinguis, qui non* καταρἀν, *vt nostri codices habent, sed* λιπαρὰν *videtur legisse.*

medetur, & disrupta puerorum præputia iungit: condylomata, rimasq; sedis ex passo sanat: hæmorrhoidum abundantiam & sanguinis eruptiones sistit, pterygia ad cicatricem ducit, liuores & insignita, ex melle tollit: priuatim scabras lippitudines, pruriginesq; angulorum, permulcet: dolorem capitis sedat, temporibus & fronti illita, ex aceto & rosaceo: capillum fluentem continet, cum vino: tonsillis, gingiuis, & omnibus oris vlceribus, cum melle & vino proficit: oculorum medicamētis torretur, in munda & candenti testa, pēnaq; subinde versatur, vt poßit æqualiter torreri. Lauatur, vt quod sit arenosißimū, tanquam inutile subsidat, & leue ac pinguißimum assumatur.

Absynthium. Cap. XXIII.

Absynthiū, aliqui bathy picron herba vulgò cognita. Præstātius in Ponto, & Cappadocia, in mōte Tauro nascitur. Vim habet calfaciendi et adstringēdi: bilem expurgat, quæ & stomacho et ventri inhæsit: vrinā cit, & crapulam præsumptū arcet. Ad inflationes ventris, et stomachi dolores prodest, cū seseli et nardo Gallico potum: fastidia discutit, et arquatos sanat madefacti dilutū, aut decocti ius, quotidie tribus cyathis haustum: menses cit potum, aut cū melle appositum. Cōtra fungorū strāgulationes conueniēter ex aceto bibitur. Aduersatur ixiæ venenis cū vino itē cicutæ, et muris aranei morsibus, et dracōi marino.

Anginæ eo cum melle & nitro perunguntur, & epinyctides ex aqua. Ad sugillata & oculorũ caligines ex melle illinitur: item auribus, si manat sanies. Dentium auriumq́; dolores decoctum vaporis suffitu compescit. Decoctum in passo dolentibus oculis oblinitur: item præcordijs et iocineri, tritum cum cerato cyprino: stomacho quoq; longa valetudine laboranti, cum rosaceo: cũ ficis autem, aceto & loliacea farina, aquæ inter cutẽ lienosisq; subuenit. Vinum ex eo fit, quod absynthiten vocant, præsertim in Propontide & Thracia, quo ad antè dicta vtuntur, cũ febri carent: alioquin in æstate propinant, & acceptam huic vino incolumitatem referunt. Insparsum arcis absynthium, vestes ab erodentium iniuria vindicat: culices ex oleo perunctum abigit, & à corpore arcet: atramentũ librarium diluto eius tẽperatum, literas à murium erosione tuetur. Existimatur liquamentũ eosdem præstare effectus. Attamen potionibus improbatur, quoniã stomachũ malè habet, & capitis ciet dolorẽ. Sũt qui cocta amurca, liquamentũ adulterãt.

Marinum Absynthium. Cap. XXIIII.

Absynthium marinum, quod aliqui seriphũ vocant, copiosissimum in Tauro monte: iuxta Cappadociam & in Taphorisi Aegypti gitonũ magnitur: quo Isiaci pro oliuæ ramo vtũtur. Herba ẽ tenuis, * abrotoni parui similitudine, referta minutulis seminibus, subamara, stomacho inimica.

* Abrotonũ ma rẽ intelli ge.

Ea grauiter olet, et cum quadam calfactione adstringit: per sese, aut cum oryza cocta, interaneorum animalia, teretesq; tineas, adiecto melle, enecat, aluum læuigat: cum edulio autem vel lenticula decocta, eadem præstare potest. Pecora maximè pinguescũt hoc pabulo. Tertium genus absynthio assignatur, quo Gallia alpibus finitima scatet: id patrio nomine Sãtonicum vocant, regionis in qua nascitur cognomento, absynthio non dissimile, verùm subamarum est, nõ adeò seminis fœcundum. Eadem quæ seriphium potest.

Abrotonum. Cap. XXV.

ABrotonum duorũ est generum. Fœmina quadam arboris specie fruticans, cãdicat, circum ramulos folijs, seriphi modo, minutim, incisis: floribus referta est, comantibus in summo, fulgore auri, corymbis: quod per æstatem prodũt, suauiter olet, cum grauitate quadã & amaro gustu: id genus Siculum esse cõstat. Alterum mas vocatur, sarmentosum, gracilibus ramulis vti absynthiũ. Plurimum in Cappadocia gignitur, & Galatia Asiatica, atq; in Syriæ Hierapoli. Crudum semen, tritũ & feruefactũ ex aqua, in potu auxiliatur orthopnoicis, conuulsis, ruptis, coxendicibus, vrinæ angustijs, mensibus suppressis, aut remorantibus. In vino potum exitialiũ venenorum antidotũ est: horroribus ex oleo illinitur: serpẽtes & substratu & nidore fugat: contra ictus eorum cum vino po

tum prodest priuatim efficax contra scorpionũ & phalangiorum venena: oculorum inflammationibus commodè illinitur, cum cotoneo cocto, aut pane: tritum cũ farina hordeacea, decoctumq́; tubercula discutit: irini compositionibus admiscetur.

Hyssopum. Cap. XXVI.

HYssopum, herba nulli nõ cognita, duum generum est, montanum & hortense. Optimum est Ciliciũ. Vim habet extenuandi & calfaciendi: decoctum cum ficis, aqua, melle, & ruta, potumq́;, peripneumonicis, diuturna tussi, suspiriosis, destillationibusq́;, & orthopnoicis auxiliatur: tineas enecat. Idem facit, si cũ melle delingatur. Crassum humorem per aluum extrahit, decoctũ ex aceto mulso epotum: & ad subducendam aluum cũ ficis viridibus detritis manditur, vehementiusq́; addita iri, cardamomo, aut irione, deijcit: colorẽ in corpore fouet lieni, & aquæ inter cutem, cum fico nitroq́;, inflammationibus quoq; ex vino illinitur: cũ feruẽte aqua impositum, sugillata discutit cum decocto ficorum, optimè anginis gargarizatur. Decoctum cum aceto, dentium dolorem in collutione sedat: inflationes auricularum vaporis suffitu discutit.

Stœchas. Cap. XXVII.

Officinis, Stichas Arabica.

STœchas iuxta Galliam in insulis eiusdẽ nominis è regione Maßiliæ gignitur, vnde cognomẽtum accepit. Herba tenuibus surculis, comæ thymi, longiore folio, subamara gustu, et aliquantũ acris.

Cuius decoctũ hyssopi modo, ad pectoris vitia efficax est. Antidotis miscetur. *Viscera omnia & vniuersum animantis habitum extenuat, ab obstructionibus & farctis liberat.*

Origanum. Cap. XXVIII.

ORiganum Heracleoticum, *quod & cuniculã vocant, folium habet hyssopo non dissimile: vmbellam aũt non in rotæ speciem orbiculatã, sed veluti multifidam, semine in summis virgis hauds quaquam denso.* Excalfacit: *vnde decoctum cũ vino potum, demorsis à serpente conuenit.* Si cicutam *aut meconion hauserunt, ex passo: si gypsum aut ephemeron, ex aceto mulso propinatur.* Ruptis, *conuulsis, hydropicis, cum fico esui datur.* Aridum *acetabuli mensura potum in aqua mulsa, atros humores per aluum extrahit: menses ciet, & tussi cum melle linctum medetur: ad pruriginem, psoras, regiumq; morbũ, decocti ius in balneis prodest. Succus virentis tonsillas, vuam, & oris vlcera sanat, & per nares, ex oleo irino infusum, trahit: aurium dolores cũ lacte mulcet.* Conficitur *ex eo, & cæpis, et rhois frutice, quo ad obsonia vtuntur, vomitoriũ medicamẽtum, his omnibus in cupreo vase per dies bis vicenos insolatis, dum caniculæ sydus flagrat.* Herbæ *aũt substratu serpentes fugantur.* Quæonitis *appellatur, candidiore est folio, & hyssopo similior.* Semen *veluti coniunctos corymbos habet.* Vis *ei origani* Heraclei, *sed multò inefficacior.* Syluestre

origanum, aliqui panaces Heraclion, *alij cunilam vocant, ex quibus est* Nicāder Celophonius. *Folijs est origani, ramis teniubus, dodrātem altis, in quibus vmbellæ anethi insunt, flores candidi: radix te nuis, superuacua.* Peculiariter *percußis à serpente, folia & flores ex uino poti auxiliantur.*

Tragoriganum. Cap. XXIX.

TRagoriganum *tenuis frutex est, syluestri ser pillo aut origano similis, folio & ramulis.* Quibusdam *in locis lætius virentiusq; inuenitur, & latioribus folijs, satis glutinosum.* Alterū *exilibus surculis, ac tenuibus folijs, quod aliqui prasiū vocauere.* Optimum *est* Cilicium, & Cretense, & Smyrneum, & *in* Chio *cooq; proueniens*. Omnia *excalfaciunt, vrinam cient, aluo accōmodantur, decocto poto bilem deijciūt, lienosis ex aceto bibere prodest, cōtra pota ixiæ venena in vino bibuntur, menses trahunt: peripneumonicis, tußientibus, ex melle in eclegmate dantur.* Grata *ac mitis eorū potio est: quare cibum fastidientibus & stomacho acida ructanti, imbecilloq; traditur.* Itē *si a maritima iactatione nausea et æstus præcordiorū excitetur. tumores vero cum polenta illita discutunt.*

Pulegium. Cap. XXX.

PVlegium *herba vulgaris notitiæ*. Extenuat, *calfacit, decoquit: menstrua, secundas ac partus eijcit: pulmonis vitia ex melle & aloe potum extrahit, & conuulsis auxiliatur. nauseas stoma-*

vbiq; intercisiones, ex posca permulcet: atrã bilem per aluum exigit. Bibitur in vino vtilißime cõtra serpentium morsus. Defectos animo recreat, cum aceto naribus obiectum: gingiuas arefacti cinere corroborat: illitum cum polenta inflammationes omneis sedat, podagris per se subuenit, impositum vsque dum rubescat locus: cum cerato varos extinguit, lienosis cum sale vtiliter illinitur: decoctum eius ablutas prurigines mitigat, conuersas vuluas corrigit, contra inflationes duritiasq; vuluæ, in desessiones conuenienter adijcitur. Vocant aliqui blechona, quoniã dum floret, gustatum à pecoribus, balatum concitat.

Dictamnum. Cap. XXXI.

Dictamnum, aliquibus syluestre pulegium vocatur. Cretẽsis herba est, acris, læuis, pulegio similis, sed maioribus folijs, quæ tomento quodam spissaq; lanugine pubescunt. Florem nullum aut semen profert. Præstat omnia quæ satiuum pulegiũ, sed efficacius multò. nam non potum modo, sed appositũ quoq; aut suffitum, defunctos partus eijcit. Produnt in Creta capras sagittis percussas, huius herbæ pastu, eas excutere. Purgãdi vim habet succus illitus, aut cum polẽta tritus. Herba impactos pedibus reliquóue corpori aculeos, illitu reficit. Ad lienis dolorem efficax habetur: si quidẽ ipsum iminuit. Metunt æstate & autumno. Radix eius gustu calfacit, partus accelerat. Succus cum vino

Græcus, Dictamum: ac sic etiam Plinius.

potus, contra serpentiū morsus præsidio est. Tanta herbæ facultas est, vt olfacta abigat bestias, quæ venenato ictu sæuiunt, appensaq; contactu exanimet. Vulneribus ferro illatis, & venenatis morsibus, infusus succus præsentaneo est remedio, si etiā ab instillatione statim in potu assumatur. Quod pseudodictamnum vocant, multis in terris nascitur, antè dicto simile, sed minus quàm illud acre. Eosdem effectus præbet, sed inefficacius multò. Defertur à Creta alterum dictamni genus, folijs sisymbrij, ramis maioribus: in quibus flores syluestris origani, nigri, molles: odor foliorū inter sisymbrium & saluiam iucundissimus. Efficax ad eadem, sed minus nares ferit. Miscetur emplastris et medicaminibus, quæ aduersus serpentium iniurias confinguntur, theriaca vocant.

Saluia. Cap. XXXII.

Saluia siue elelisphacon, frutex est ramosus, longus, virgas habens quadrangulas, & canas: folia mali cotonei effigie, sed longiora, asperiora, crassiora, & quæ sensim attritarum quasi vestiū scabritiē referant, hirsuta, subalbida, perquàm iucundo odore, sed graui: semen summis in caulibus syluestri hormino simile gerit. In asperis nascitur. Menses cit & vrinas, decoctum foliorum ramorumq; potus, & partus extrahit, et pastinacæ marinæ ictibus auxiliatur. Capillos denigrat, vulnerū sanguinem cohibet, tetra vlcera purgat: testiū pru

*ritus ſedant rami foliaq́;, ſi * decocto eorum fo= ueantur.* * σὺν οἴνῳ ᾗ

Mentha. Cap. XXXIII.

MEntha, cognita herba eſt, calfaciẽdi, adſtringendi, atq; exiccandi vim habet. Siſtit ſanguinem, poto ex aceto ſucco: tineas in ventre teretes enecat, venerẽ ſtimulat, ſingultus, vomitiones, cholerasq́; ſedant terni ramuli cum acidi granati ſucco poti. Suppurationes diſcutit, ſi cum polenta illinatur. Impoſita fronti, capitis dolores mulcet: mammas, ſi tendantur, aut lacte turgeant, compeſcit: cum ſale, canum morſibus illinitur: aurium doloribus cum aqua mulſa ſubuenit: vuluæ ante coitum admota, cõceptioni reſiſtit: linguæ ſcabritiem confricta læuigat: coire lac, denſariq; in caſeum nõ patitur, ſi folia potionibus lactis immergantur. In ſumma, ſtomacho vtilis eſt, & in condimentis peculiarem gratiam habet. Syluestris mentha, Latini menthaſtrũ vocant, hirſutiore eſt folio, & prorſus maiore, quàm ſiſymbrij, odore magis virοſo: quare minus ad ſanorum vſus expetitur. Menthaſtrum.

Calamintha. Cap. XXXIIII.

EX calaminthæ generibus quædam montibus familiaris, folia ocimi habens, incana, ſurculos, & caules anguloſos, purpureum florem: Altera pulegio ſimilis eſt, ſed maior: quam ſylueſtre pulegium ideo appellarunt, quòd odore ipſum æmuletur: nepetam Latini vocitant. Tertia men= Calamẽthum officinarũ. Nepeta.

thastro cognata est, folijs oblongioribus, caule & ramis maioribus, quam superiora, sed viribus inefficacior. Omnium folia gustu impense feruentia, & acria: radix superuacua. Nascitur in cāpestribus, asperis, & aquosis. Potu aut illitu demorsis à serpente opitulatur. Decoctum potu menses, et vrinas expellit: ruptis, coluulsis, orthopnœæ, torminibus, choleris, horroribusq́; auxiliatur: regium morbū expurgat: præsumpta in vino, venenū resistit: tineas cæteraq́; interaneorum animalia, cum sale et melle pota, enecat: nec secus cocta crudáue, si teratur. Elephanticos esitata adiuuat, si postea serum lactis ebibatur. Folia detrita si in vellere subijciātur, menses extrahunt, & partus enecant. Accēsa aut substrata, serpētes fugant: nigris cicatricibus candorem reddunt, in vino cocta, & illita, & sugillata tollūt. Calamintha ischiadicis imponitur, vt ex alto humores euocet, summā cutem exurens. Vermes necat succus auribus instillatus.

Thymum. Cap. XXXV.

THymum ab omnibus cognoscitur, surculosus frutex, exilibus folijs, multis & angustis circundatus: capitulis in cacumine, flore purpurascente refertis. Gracili solo, & petroso prouenit. Vim habet hanc, vt cum sale & aceto potum, pituitā per aluum detrahat. Decocti ius prodest orthopnoicis, & anhelatoribus: tineas ventris exigit: mēses, partus, & secundas pellit: vrinas ciet: cum melle

in ecleg

in eclegmate, faciles facit excreationes: recentes tumores discutit, cum aceto illitum: concretum sanguinem dissoluit: verrucas thymi colorem reddentes, pensilesq; tollit: ischiadicis cum vino, & polenta impositũ subuenit: hebetibus oculis in cibo prodest. Perquàm *vtile pro condimento, duntaxat ad vsus eorum, qui rectè valent.*

ANNOTATIO.

Herba, quam Medici pro satureia hodie vsurpant, hyssopi folio, thymum magnitudine longè exuperat, vt non esse genuinam; ac hic descriptam, satis eius historia conuincat.

Satureia. Cap. XXXVI.

SAtureia triuialis notitiæ est: gignitur in asperis locis, & tenui solo, thymo similis, minor tamẽ, & tenerior: defert spicam florum plenam, coloris herbacei. Eadẽ *potest quæ thymũ, si modo cõsimili sumptitetur.* Aptus *sanis vsus:* E*st etiãnum quædã satiua, syluestri prorsus minor, q̃ propter mitiorem acrimoniam, cõmodius in cibos recepta est.*

Serpyllum. Cap. XXXVII.

SErpyllum duorum generum est: Hort*ense odore sampsuchum imitatur, atq; in coronas addi solet, cui à serpendo nomen inditum est: quoniam si qua eius particula terrã attingat, inibi radices demittet.* Folia *& ramulos origani habet, sed candidioros: in macerijs multò procerius assurgit.* Sylue-

stre, xygis appellatum, non serpit, sed in altitudinẽ increscit, ramulos edens tenues, surculosos, folijs refertos, lõgioribus quàm rutæ, & durioribus, angustis: flores iucunde olent, gustanti acres: radicis nullus vsus. Nascitur in petris, satiuo efficacius, atq; magis excalfaciens, & ad medendi vsum aptius. Menses trahit, vrinã potu ciet: torminibus, ruptis, vulsis, & iocineris inflammationibus, auxiliatur: & aduersus serpentes potu illitúue: capitis dolores mulcet coctum, adiecto rosaceo, & madefactum in aceto: maximè vero phreniticis, et lethargicis cõuenit. Cruẽtos vomitus sedat succus, drachmis quatuor ex aceto potus.

Sampsuchum. Cap. XXXVIII.

SAmpsuchum in Cypro, & Cyziceno laudatissimum: secundum sibi locum vendicauit Aegyptium. Amaracum gens Sicula, et Cyzicena appellat Herba est ramosa, per terram repẽs, folijs eius calaminthæ, quæ tenui folio constat, hirsutis, & rotundis: suauißimum odorem spirat, ideo coronis inseritur. Vis eius excalfaciens: Succus decocti potus, conuenit incipientibus hydropicis, & ijs quos vrinæ difficultas, aut tormina excruciant. Illita ex melle arida folia, sugillata tollunt: menses subdita in pesso trahunt: cõtra scorpionis ictũ ex aceto & sale illinũtur: luxatis tumoribusq;, cerato excepta imponuntur: aduersus oculorũ inflammationes, tumoresq; cũ polline polentæ illini prodest Acopis ma

lagmatisq́;,calfaciendi gratia commiſcetur.

Melilotos, ſiue ſertula Campana. Cap. XXXIX.

SErtula Campana laudatiſsima in Attica, *&* Cyzico, *&* Chalcedone *nata: cuius color vicinus eſt croco, boni odoris.* Naſcitur *&* in Campania *circa* Nolam, *colore in luteum langueſcẽte, odore infirmo.* Vim *habet adſtrictoriam: inflãmationem omnẽ emollit, præſertim quæ in oculis, vulua, ſede aut teſtibus erumpat, ſi ex paſſo cocta illinatur: interdum aũt addito oui luteo aſſato, aut fœni græci farina, lini ſemine, aut polline, aut capitulis papaueris, intybóue.* Recentes *meliceridas per ſe cũ aqua, & vlcera manantia in capite, illita cũ creta* Chia, *vino aut galla ſanat.* Stomachi *dolores, et cruda, & cocta cum aliquo ex antè dictis leuat: doloribus auriũ mitigandis cruda ex paſſo inſtillatur: in aceto aut roſaceo madefacta, capitis dolorẽ lenit.*

Marum. Cap. XL.

MArum herba cognita vulgò, ſurculoſa, flore origani, folijs multò candidioribus, flore odoratiore. Vim *habet ſiſymbrio cõſimilẽ.* Subſtringit *enim, & modicè calfacit: qua de cauſa illitu ſerpẽtia vlcera ſiſtit, et in calidas illitiones additur.* Iuxta Magneſiã *&* Tralleis *copioſiſsima gignitur.*

Acinos. Cap. XLI.

ACinos aut aconos à Græcis *dicitur, tenui ſicióque ramulo herba, ocimo ſimilis, odo-*

rata, sed hirsutior qua coronæ factitantur, à nonnullis olitoribus colitur. Menses & aluum pota sistit. Illita panos ignemq́; sacrum sanat.

Baccharis. Cap. XLII.

*εὐώδης id est odorata.

BAccharis herba * fruticosa, q̃ in coronas additur: cuius folia aspera sunt, media violæ & verbasci magnitudine: caulis angulosus, cubiti altitudinem petens, aliquantulum asper, non sine appendicibus adnatus: flore purpureo, subalbicãte, odorato: radicibus veratro nigro similibus, quibus odor inest cinnamomo proximus. Asperum squallidumq́; solũ amat. Radix in aqua decocta ruptis, vulsis, ex alto præcipitatis, spirandi difficultati, salutaris. Item diuturnæ tussi, & vrinæ difficili: mẽses pellit: contra serpentium morsus vtilissimè datur in vino. Recens radix apposita, partũ extrahit puerperis eius decoctũ in desessionibus prodest: in diapasmata vtiliter inseritur, iucundi odoris gratia. Folia, vtpote quæ adstringant, capitis doloribus illitu prosunt: oculorũ inflammationibus, mãmis tumentibus à partu, ægylopijs incipientibus, ignibusq́; sacris auxiliantur. Odor somnum gignit.

Ruta. Cap. XLIII.

RVta montana syluestrisq́; satiua, et hortensi acrior est, & in cibis damnata: satiua vero quæ sub ficu arbore enascitur, magis in cibos admittitur. Vtraq; vrit, calfacit, exulcerat: vrinã ciet, menstrua pellit, aluum sistit potu ciboúe letha

lium medicamentorum antidotum est, si semen ex vino, acetabuli mẽsura, ebibatur. Folia per se præsumpta, aut cum nuce iuglande, aridisq; ficis, inefficaces venenorum vires reddunt: contra serpentes simili modo sumere conuenit: genituram cibo potúue extinguit: cum anetho sicco decocta, tormina sedat. Facit ad pectoris laterumq; dolores, difficultatem spirandi, tusses, pulmonis inflãmationem, coxendicum articulorumq; cruciatus, & horrores febrium circuitu repetẽtes, pota vt antè dictũ est. Itẽ ad inflationes coli, vuluæ, rectiq; intestini, cũ oleo decocta, & infusa. Fœminas vuluæ strangulatu liberat, si à genitali sede tenus cum melle subijciatur. Feruefacta ex oleo, & pota, vẽtris tineas excutit: articularijs doloribus ex melle, aquæ inter cutem cum ficis illinitur. Eisdem in potu auxiliatur, decocta in vino ad dimidias partes, et oblita. Cruda conditaq; cibo, visus aciem excitat: dolores oculorum illita cum polenta lenit, doloribus capitis cũ rosaceo, & aceto illita auxiliatur, profluentẽ naribus sanguinem sistit trita & indita, testium inflammationibus cum laureis folijs imposita, et eruptionibus papularum cum myrto, & cerato prodest. Cum pipere aũt, uino, & nitro affricta, albæ uitiligini medetur. Cũ eisdem illita formicationes tollit, & uerrucas, quæ thymi florẽ repræsentant: contra impetigines cum alumine, & melle utilissimè imponitur. Succus in mali punici calyce calfa-

ctus, aurium dolori efficaciter infunditur: hebetudinem oculi qui sensere, ruta cum fœniculi succo ac melle peruncti iuuãtur: ignem sacrum, vlcera quæ serpunt, aut in capite manant, cum aceto, rosaceo, & cerusa persanat: mansa, alliorum cæparumq; acrimoniam domat. Mõtana, si copiosius estur, interficit. Dum florem promit, & ad murias colligitur, cutem inflat, & rubore quodam inficit, cum pruritu ac vehementi inflãmatione. Oportet itaq; eam vnctis antea manibus, et facie colligere. Tradunt succum gallinaceis pullis insparsum feles arcere. Adijciunt eam, quæ in Macedonia circa Haliacmon amnem prodeat, comedentes interimere. Montosus autem is locus, viperis scatet. Semẽ eius potum contra intestina vitia efficax est: in antidota commodè additur: contra incontinentiam vrinæ tostum semen septenis diebus potui datur. Radix huius montanum moly uocatur. Syluestris ruta satiuæ similis est. Prodest comitialibus, & coxendicum doloribus: menstrua mouet, partus enecat. Acrior est viribus, quàm hortensis, & validior. Syluestris, vtpote noxia, cibis abdicatur.

Syluestris ruta. Cap. XLIIII.

V*Ocant etiamnum syluestrem rutam, quod in Cappadocia, & Galatia Asiæ finitima moly dicitur. Frutex est, qui ab vna radice, multos emittit cauliculos: folijs multò, quàm alterius rutæ longioribus, tenerioribusq;, odore graui: flore cã*

dido: capitulis in cacumine paulò maioribus quàm satiuæ rutæ, quæ tribus maximè partibus cõstat: in quibus triangulũ semen, subrufum, gustu amarum recluditur, cuius est vsus. Semen autumno maturescit: quod cũ melle, vino, croco, & fœniculi succo, ac gallinaceo felle, teritur contra retusam oculorum aciem. Sunt qui eam harmalam vocent, Syri besasan. Qui Cappadociã incolunt, moly, quoniã quandã cũ moly seruet similitudinẽ: radice nigra, flore candido. In collibus, & læto solo prouenit.

Moly. Cap. XLV.

MOlyfolia habet graminis latiora, humi sparsa: florem albæ violæ similem, sed minorẽ, ac magnitudine violæ purpureæ respondentem, lactei coloris: caulem candidum, quaternum cubitorum, in cuius cacumine inest aliquid, quod allij speciem referat. Radix parua, bulbosa, quæ mirum in modum valet ad aperiendas vuluas, si trita cum rino vnguento, in pesso subijciatur.

Panaces. Cap. XLVI.

PAnaces nonnullis heracleũ dicitur, ex quo opoponax colligi solet. Plurimum in Bœotia, & in Phocide Arcadiæ nascitur: ibiq; cõpendij, & quæstus, qui ex eo liquore factitatur, gratia studiosè colitur. Folijs est asperis, in terra iacentibus, herbacei coloris, multum ad ficulnea accedentibus, in ambitu quinquepartitò diuisis: caule, vt ferulæ, altißimo, qui lanugine quadam in-

canescit, folijs etiam minutioribus obsitus, muscarijs, ceu anethi, in cacumine: flore luteo, & semine odorato ferventéq;: radices habet multas ab origine una, candidas, graueolentes, crassi corticis, & sub amari gustus. Nascitur in Cyrene Libyæ, & Macedonia. Excipitur succus incisa radice, recenti caulium pullulatu. Ea candidum succum emittit, qui siccatus in summa cute croceum colorē contrahit. Effluentem aūt succum excipiunt, folijs excauato solo stratis, quæ siccata tolluntur. Simili modo caule messibus inciso, profluentem succum eximūt. Meliores ex radicibus, albæ, rigentes, distentæq;, siccæ, quæ cariem non sentiant, aromaticæ, feruentes gustu. Fructus ex media ferula cibo idoneus est: sed ex agnatis stolonibus, ab usu cibario abhorret. Maxime in hoc succi genere probatur, quàm amarissimus, internè albus, aut subfuluus, foris ad croci colorem inclinans, læuis, pinguis, friabilis, tener, statim in aqua eliquescens, graui odore. Niger improbatur, ac mollis. Adulteratur ammoniaco aut cera: sed synceri experimentum est, si digitis in aqua friatus resoluatur, & lactescat. Excalfacit, mollit, extenuat: horroribus febrium circuitibusq;, uulsis, ruptis, laterum dolori, torminibus, stillicidio urinæ conuenit. Contra uesicæ scabiem ex aqua mulsa aut uino bibitur: menses trahit, fœtum enecat, inflationes, quæ uuluam malè habent, duritiasq;, ex melle dilutus, discutit: ischiadicis illinitur, aco-

pis & capitis medicaminibus admiſcetur, carbunculos rumpit, podagricis cum uua paſſa illitus ſubuenit: dolore dentium liberat, cauis inditus: oculorũ aciem illitu excitat. Ex eo & pice optimum fit emplaſtrum cõtra beſtiarum morſus, quæ in rabiem efferantur. Radix in ramenta conſciſſa, uuluæ admota, partus extrahit: ad uetera ulcera efficax eſt, nudata oſſa corpore operit, ſi trita cum melle illinatur. Semẽ cum abſynthio ſumptum, menſes pellit: cum ariſtolochia, prodeſt aduerſus animalia quæ uenenum eiaculantur, & contra uuluæ ſtrangulatus in uino bibitur.

Panaces Aſclepij. Cap. XLVII.

PAnaces Aſclepij caulem à ſolo emittit tenuẽ, cubitalem, geniculatum, circa quem folia fœniculi funduntur, ſed maiora tamen hirſutioraq́; odorata: in cacumine umbella, ubi flores emicant aurei, odorati & acris guſtus: radix parua eſt & tenuis. Auxiliarem uim habent flores & ſemina, cõtra ulcera, phagedænas, & tubercula, ſi trita cũ melle imponantur: aduerſus ſerpentes ex uino bibuntur, & cum oleo illinuntur. Aliqui panaces ſylueſtre origanum uocant, alij cunilam, de qua in origani mentione diximus.

Panaces chironium. Cap. XLVIII.

PAnaces Chironium, in Pelio monte maximè prouenit: folium eius amaraco ſimile: flos aureus: radix parua, quæ non altè demittitur, guſtu

acris. Pota radix serpentium veneno resistit, Illita coma, eadem præstat.

Ligusticum. Cap. XLIX.

Galeno Libysticum.

LIgusticum, quod alij panaceam, alij panaces vocant, plurimũ in Liguria nascitur in monte Apennino, Alpibus contermino: vnde nomen traxit. Panaces incolæ non ab re appellant: quoniã & radice & caule, heracleotico panaci simile sit, & viribus eisdẽ præditum. Gignitur in altißimis asperisq; montibus, ac vmbrosis, maximè uero* iuxta fluenta. Cauliculum fert anethi, geniculatum, tenuem, & in circuitu folia fertulæ campanæ, molliora, odorata, prope verticem graciliora, & longè magis diuisa: in cacumine muscarium, in quo semẽ dependet nigrum, solidum & oblongum, fœniculo proximum, gustanti acre, & aroma olens: radix candida, heracleotici panacis similis, odorata. Radicis seminisq; vis excalfactoria, concoquens: prodest ad intestinos dolores, tumores, concoctiones. Item ad inflationes, præsertim quibus stomachus turgeat: & contra serpentiũ ictus: vrinas & mẽses potu trahit. Eosdem præstat effectus apposita radix. Semen cũ radice oxyporis & medicamentis decoquentibus admiscetur: ori perquàm vtile: quare pro pipere vtuntur eo indigenæ, ad obsonia. Adulteratur semino quodam simili, quod facilè gustu discernitur: amarum enim est. Alij semen fœniculi aut seselis admiscentes, ligusticum dolo vitiant.

** παρὰ τοῖς ὀρυξι, id est, iuxta fossas.*

Pastinaca. Cap. L.

PAstinaca sylvestris folia gingidij habet, latiora, subamara, caulē rectum, scabrum: vmbellam similē anethi, in qua flores insunt candidi, & in medio exiguū quiddā cernitur colore purpureo, ferè ad croceum accedente: radix digiti crassitudine, dodrantalis, odorata, quæ cocta manditur. Semen potum vel impositum, menstrua mouet. Iis cōuenit ī potione, quos vrinæ difficultas torquet, aut lateralis dolor excruciat, aut si aqua cutē subijt: serpentium morsibus ictibusq; prodest: præsumentes id nulla affici iniuria à serpentibus traduntur: conceptus adiuuat. Radix vrinam pellit: venerē stimulat, partus apposita eijcit. Folia trita, & cum melle imposita, phagedænas vlcerū purgāt. Satiua ad eadem pollet, efficacior tamen, & cibo aptior.

Seseli. Cap. LI.

SEseli Massiliense folia fœniculi habet, crassiora: caulem vegetiorem: vmbellam anethi, in qua semen oblongum, angulosum: degustanti statim acre: radix longa est, iucundi odoris. Semen & radix excalfaciendi vim habent: potu stranguriæ & orthopnϾ medentur, suffocationibus mulierum comitialibusq; prosunt, menses & partus trahunt: ad omnia interna mala pollent, tussim veterem sanant. Semen cum vino potum, concoquit, & tormina discutit: epialis febribus vtile, & contra perfrictiones in itineribus, cum pipere

Recentioribus Siler montanum.

& uino bibitur: capris, cæterisq; pecudibus, datur in potu, quo facilius suos fœtus enitantur. Aethiopicum seseli, folia habet hederæ, minora, & ad periclymeni modum oblonga: frutex nigricat, palmitibus in bina cubita extensis, ramis sesquipedalibus, capitulo anethi: semine in tritici morem denso, nigro, amaro, Maßiliensi odoratiore, & acriore, multùm suaui. Peloponnense folia habet cicutæ, latiora, et craßiora: caulem supra Maßiliensis magnitudinem, ferulaceum, & latam in cacumine umbellam, in qua semen latius, odoratum, & carnosius pendet. Eisdem uiribus prædditum est: nascitur in asperis, riguis, & collibus: inuenitur & * in insulis.

* ἐν Ἴδῃ, id est, in Ida monte.

Creticum seseli. Cap. LII.

Tordylum, quod aliqui Creticũ seseli uocant, iuxta Ciliciam in Amano mõte nascitur, herbula surculosa, semine duplici, rotundo, scutulorũ effigie, odorato, subacri. Contra urinæ difficultatẽ bibitur, potu cit menses. Succo seminis, caulisq; uirentis, ternis obolis ex passo decem diebus hausto, renes sanantur. Efficax est radix ad ciendas pectoris excreationes, in delinctu cum melle.

Sison. Cap. LIII.

Hic omissa est ab interprete descriptio.

Sison exiguum semen est, in Syria natum, apio simile, nigrum, feruens, oblongum. Contra lienis uitia bibitur, urinæ difficultatem potu emendat, remoratos menses citat. Quo in condimentis,

cum cucurbita, & aceto, indigenæ utuntur. In cacumine granula multa gerit.

Anisum. Cap. LIIII.

ANisum in summa excalfacit, exiccat: oris halitum iucundiorem facit, doloris leuamentũ præstat, urinam ciet: aquam, quæ subijt cutem, dissipat, potum sitim cohibet, animalium uenenis aduersatur: ualet ad inflationes, aluum & alba fœminarum profluuia sistit, lac ad mammas elicit, uenerem stimulat: dolores capitis leuat, suffitũ naribus: cum rosaceo tritum, instillatumq́; fractis auribus medetur. Melius semper recens, plenum, non furfurosum, odore præstans, Inter prima laudatũ est Creticum, proximo loco Aegyptium.

Carum. Cap. LV.

CArum, semẽ est uulgaris notitiæ. Excalfacit, urinam concitat, stomacho utile, os commendat, concoctionem adiuuat, utiliter miscetur antidotis & oxyporis: anisi uicem præbet. Radix cocta, pastinacæ modo manditur.

Anethum. Cap. LVI.

ARidis anethi comæ seminisq́; decoctum, potu lac euocat, inflationes & tormina sedat, aluum uomitionesq́; sistit, urinas ciet, singultus lenit, oculorum aciem hebetat, & genituram restinguit aßiduè potum. Fœminis uuluæ malo oportunis, ad deseßiones utile, ✻ condylomata illitus eius cinis tollit.

✻ τὸ δὲ σπέρμα καιὲν καὶ καταπλασθὲν

Cuminum satiuum. Cap. LVII.

CVminum satiuum ori gratũ est. sed multò magis Aethiopicum, quod Hippocrates regiũ appellauit. Secũdum locum tenet Aegyptum: reliqua sequuntur. Prouenit in Galatia, in Asia, Cilicia, & Terentia, & plerisq; alijs tractibus. Excalfacit, adstringit, exiccat: ad tormina inflationesq; conuenit, coctum & cum oleo inditum, aut cum hordeacea farina illitum. Orthopnoicis datur in posca: demorsis à serpente, in vino. Testium collectionibus auxiliatur, impositum cum vua passa, aut lolij farina ceratóue. Mensium abundantiam inhibet. Cõtritum autem in aceto, & naribus obiectum, sanguinis profluuia sistit. Colorem bibẽtium aut perunctorum mutat in pallorem.

Syluestre cuminum. Cap. LVIII.

SYlueſtre cuminũ, plurimum efficaciusq; in Lycia & * Galatiæ Asia, atq; Carthagine Hispaniæ gignitur: frutice paruo: dodrantali caule, ac tenui, quaternis aut quinis folijs tenuibus, veluti serratis, & gingidij diuisura. In cacumine capitula quina, aut sena habet. mollia, rotũda: in quibus est semen acerosum, gustu satiuo acriore: nascitur in collibus. Bibitur semen ex aqua, aduersus tormina inflationesq;: item contra venenatas bestias, ex vino: singultus ex aceto sedat, stomacho vtile, quem humor vexat, sugillata tollit, si manducatum cum melle, & vua passa illinitur: testiũ inflammatio-

*Sic quidem Græcæ: sed rectius Marcellus, Galatia Asiæ.

nibus, adiectis eisdem illitũ medetur. Est & aliud syluestris cumini genus, satiuo non dissimile, quod à singulis floribus promit cornicula in sublime exerta, in quibus semen est melanthio simile: quod potum omnium serpẽtium morsibus præsidio est. Calculosis & ijs qui vrinæ stillicidio vexantur, aut cõcretum sanguinem cũ lotio reddunt, auxiliatur, sed apij semen feruefactum postea bibendum est.

Ammi. Cap. LIX.

A*Mmi* * *Aethiopicum cuminum appellant,* * *plerique hoc natura diuersum esse ab illo existimãt. Vulgò notum est: semen exile, multò minus cumino, origanum* * *resipiens. Eligendum est purum, minimè furfurosum. Vis ei excalfactoria, feruens, & exiccans: facit ad tormina, vrinæ difficultatem, serpentiũ ictus, cum vino potũ. menstrua ciet. Miscetur derodentibus cantharidum medicamentis, quæ ecdoria vocant: vt inde exortis urinæ difficultatibus resistat. Sugillata cũ melle tollit, colorem potu aut illitu mutat in paliorem. Suffitum cum uua passa aut resina, uuluas purgat.*

* ἔνιοι καὶ τοῦτο.
* οἱ δὲ βασιλικὸν κύμινον καλοῦσιν, ἔνιοι δὲ &c.
* τῇ γεύσει.

Coriandrum. Cap LX.

C*Oriandrum, aut corianum, uulgaris est notitiæ, uim refrigeratoriam habens. Quare illitum cum pane aut polenta, ignibus sacris, & ulceribus quæ serpunt, medetur: epynictidas cum melle uel uua passa, testium inflammationes, carbunculósque sanat: cum faba fresa, strumas & tu-*

ἰλίγγον, *bercula discutit: tineas interaneorum expellit* ✱ *semen cum passo potum, et genituram adauget: largius autem sumptum, mentem nō sine periculo mouet, quare cōtinuo, & copiosore usu abstinendum. Succus cum cerusa, spumáue argenti, necnon aceto & rosaceo illitus, ardentes summæ cutis inflammationes emendat.*

Hieracium. Cap. LXI.

H*ieracium magnū, caulem emittit asperum, subrubrum, spinosum, cauum: folia ex interuallis rariusculè diuisa, similia soncho per ambitū: luteos flores in oblōgis capitulis. Vim refrigerādi, habet, & modicè substringendi: unde illitū, stomacho æstuāti, inflāmationibusq; prodest. Succus erosionē stomachi sorbitione mitigat. Herba cum radice illita, uibratis à scorpiōe ictibus auxiliatur. Hieracium paruū, folia eodem modo obtinet ex interuallis diuisa per ambitū, cauliculos teneros, uirētes, in quibus lutei flores, orbē circinātes, emicant. Vim suam ad eadem ad quæ superior impendit.*

ANNOTATIO.

Capitula cicutæ.] Legitur in Græcis, corruptè ac nullo planè, si quid est in me iudicij, sensu, κεφάλια μηκωνίῳ παρεμφερῆ. id est, capitula succo papaueris similia. Videtur autē locus ex Tgeophrasto ac Plinio quo Oreoseliaon cicutę folio describunt, hoc modo posse restitui; φύλλα κωνείῳ παρεμφερῆ,

ρεμφερῆ, id est, folia cicutæ non absimilia: quod cum alijs satis aptè cohæret. Velim tamen in hac re, vt & alijs omnibus, suo quenque vti iudicio.

Apium. Cap. LXXII.

HOrtensis apij herba ad eadem, ad quæ coria num, conuenit: inflammationibus oculorũ, cum pane aut polenta illinitur: æstuantem stomachum mulcet: mãmarum duritiam ex lacte cõcreto contractã reprimit: vrinã ciet, siue crudam, siue coctum edatur. Decoctum eius radicisq; potum, venenorum noxæ resistit, quum vomitiones excitet: aluum cohibet. Semen vehementius vrinã pellit contra serpentium venena, aut epotã argenti spumã auxiliatur: inflationes discutit. Admiscetur medicamentis, quæ dolorum leuamenta præstant: theriacis quoq;, ac tussis remedijs. ✲ *Eleoselinum in humidis nascitur, satiuo grandius, & ad eadem efficax. Oreoselinum, caule est dodrantem altò, ab radice tenui exeunte: per cuius ambitum ramuli,* ✲ *et capitula cicutæ, multò tamẽ tenuiora: semine cumini, oblongo, acri, & odorato, tenui: nascitur in petrosis & montibus. Vrinam ciet, semine ac radice in vino potis: menses trahit. Antidotis, necnon medicamentis vrinam cientibus, & excalfactorijs, inseritur. Nec allucinari nos oportet, existimãtes oreoselinum esse, quod in saxis prouenit: aliud enim est petroselinum. Petroselinum in Ma-*

Nostrũ Petroselinum, vt colligitur ex notis Plinij.

✲ *Apiũ officinarum.*

cedonia prouenit, in præruptis locis, semine ammij odoratiore, sapore acri, aroma olente. Vrinam *cit ac menstrua: contra stomachi & coli inflationes, & tormina prodest: laterum, renum, & vesicæ dolori bus in potu subuenit.* Admiscetur *antidotis vrinam cientibus.* Hipposelinum, * Latini *olusatrum appellant, aliqui smyrnion, quamuis aliud sit, quod propriè smyrnion dicitur, vt paulò pòst referemus. Est autem maius & satiuo apio candidius: caule alto, cauo, molli, habente veluti lineas: folijs latioribus, in puniceum vergentibus: coma rorismarini, florum plena, depēdentibus in cacumine corymbis, antè quàm deflorescat: ea semine turget nigro, oblongo, acri, solido, aromatico: radix dimittitur odorata, candida nec crassa, quæ os cōmendat.* In *vmbrosis & palustribus enascitur. olerum generis, vt apium.* Radix *cruda coctáue estur.* Folia *cum caulibus decocta manduntur, & per se aut cum piscibus præparantur, crudaq; mam ia condiuntur.* Vim *hanc habet, vt poto semine ex mulso vino menses cieat: algentes calfacit potu aut illitu: vrinæ stillicidio auxiliatur.* Radix *eosdem præstat effectus.*

* Galenus smyrnium. de quo sequēti ca. Romanus sic dictū fuisse, li. 2. de Alim. fac. tradit.

Smyrnium. Cap. LXIII.

SMyrnion, *quod in Cilicia petroselinum vocāt, plurimum in Amano monte gignitur.* Caulem *habet apij, & stolones multos: folia latiora, subpinguia, ad terram infracta, robusta, odore medicato, cum quadam acrimonia iucunda colore in*

luteum languescente: capitibus caulium orbiculatis, vt anethi: semine braßicæ, rotundo, nigro, sapore aspero, sicut myrrha, ita vt alterum alterius loco cedat: radix quoq; odorata, gustu acri, fauces mordet, succosa, mollis: cortex eius foris niger, intus viridis, aut subalbidus. Nascitur in saxosis, et collibus, atq; squallidis, & limitibus terrenis. Vis radicis, herbæ, et seminis excalfacere. Folijs muria maceratis ad obsonia vtuntur, aluum sistunt, radicem contra serpentium ictus bibere cõuenit, tusses & orthopnœas mitigat, vrinæ difficultati medetur: recentes tumores, collectiones, duritiasq; discutit, illita & vulnera ad cicatricem perducit: partus abortus vitiat, si feruefacta subijciatur. Semẽ, lienis, renum & vesicæ vitijs prodest: menses & secũdas pellit: commode datur ischiadicis in vino, inflationes stomachi lenit, sudores ciet, & ructus. Peculiariter datur hydropicis in potu, & contra febrium circuitus.

Elaphoboscum. Cap. LXIIII.

ELaphobosco fœniculaceus caulis est, *aut eã, quæ rorimarino similis, geniculatus: folijs duũ simplici digitorum: latitudine, vt terebinthi, prælongis, aliquantum asperis, circumfractis: adnata multa habet, ferentia vmbellas anethi similes, & semina eiusdem: florem subluteum: radicẽ ternum digitorum longitudinis, & craßitudinis vnius, candida, dulci, esui apta. Caulis tener pro olere*

* Intellige nõ coronariã rosmarinum: sed hoc ter nõie appellatur. de qua c.70.huius libri.

manditur. Contra serpentium ictus, datur semen in vino. Fama autem est, hoc pabulo, ceruas serpentium morsibus resistere.

Fœniculum. Cap. LXV.

F*Oeniculũ si herba edatur, aut semen cũ ptisana bibatur, mãmas lacte replet. Comæ decoctũ in renum doloribus subditum proficit, quippe quòd vrinã excitet: contra serpentium ictus in vino cõuenienter bibitur: mẽses: ciet: in febribus nauseam & stomachi feruorem, ex aqua frigida potum sedat. Contritæ radices et cum melle illitæ, morsibus canum medentur. Succus caule & folijs exprimitur, & in sole siccatus, in medicamenta adijcitur, quæ ad excitandã oculorum aciẽ commodè temperantur. Extrahitur succus ad eadẽ valens, etiam semine viridi, ramulisq; et radicibus prima germinatione incisis. In Iberia, quæ ad occidentẽ spectat, succum reddit gummi similẽ. Caulem medium, dũ herba floret rustici demetunt, igniq; admouẽt, quò facilius vt caloris exudans, gummi remittat: quod efficacius succo est, ad medicamenta oculorum.*

Fœniculum erraticum, siue hippomarathrum. Cap. LXVI.

E*St & syluestre fœniculum, magnum: fert autem semen canchryi simile, cuius radix iucundè olet, potáque stranguriæ medetur: menses imposita ciet: ventrem sistit, radice aut semine poto, & contra serpentium morsus auxiliatur, calcu-*

losq; comminuit, & regium morbum expurgat: lactis abundantiam facit decoctum foliorum haustum, et fœminas à partu purgat. Traditur aliud *hippomarathri genus, longo, exili, & angusto folio: semine coriandri, rotundo, acri, & odorato. Excalfaciendi naturam habet, & viribus fœniculo respondet, sed ad omnia infirmius.*

Daucum. Cap. LXVII.

D*Aucum aliqui* Daucium *vocant.* Creticum *folijs fœniculo simile, minoribus & tenuioribus caule dodrantali, vmbella coriandri, flore albo: semine acri, candido, hirsuto, suauißimi odoris in mandendo: radix digitali craßitudine & dodrãtis longitudine adolescit: in saxosis nascitur, & locis sole illustratis. Aliud eius genus, syluestri apio simile, acre, odoratũ, aroma olens, feruentis gustus.* Probatißimũ Creticũ. *Tertium aßignatur genus folijs coriãdri, floribus albis, capite & semine anethi, muscario pastinacæ: semine oblõgo, ceu cumini, acri. Omniũ semẽ excalfacit: potum vrinã, mẽses, & partus extrahit, torminibus liberat, veterẽ tussim mitigat: phalãgiorũ morsibus potũ in vino auxiliatur: tumores illitu discutit. Seminis dũtaxat ĩ alijs generibus inualuit vsus: in* Cretico, *etiã radicis, quæ maximè cõtra venenatorũ iniuriã in vino bibitur.*

Delphiniũ. Cap. LXVIII.

D*Elphinium, surculos emittit à radice vna sesquipedales, aut maiores, à quibus folia*

exeunt parua, tenuia, diuisa, prælonga quæ delphinorum effigiem repræsentant: vnde tractum nomē est. Flos violæ albæ non dissimilis, purpureus: & semen in siliquis, milio proximum, quo non aliud vtilius bibi potest, ab scorpione percussis. Aiunt enim obiecta herba, scorpiones resolui, atque ignauos torpescere: semota uerò ea, sese recolligere. Prouenit in asperis & apricis. Alterum est delphiniū, quod Romani bucinum vocant, superiori simile. sed folijs & ramis longè gracilius. Viribus eisdem pollet, sed non ita efficacibus.

Pyrethrum. Cap. LXIX

PYrethrum Romani saliuarem vocant, folia caulemq́; emittit vt daucum syluestre & fœniculum: vmbellamq́; anethi, circinatæ rotunditatis. Radix longa est, pollicis crassitudine, gustu feruidissimo. Pituitam elicit: ideò in dolore dentium, decocta in aceto, colluto inde ore, auxiliatur: mansa pituitā extrahit: sudores ciet, peruncto ex oleo corpore: diuturnis horroribus efficax est & contra perfrictiones membrorum, resolutionesq́; eximiè conducit.

Rosmarinus. Cap. LXX.

Cāchrys *DVo rorismarini genera: vnum fœcundum frugiferumq́;, cuius semen canchrys vocatur. folia fœniculi habet, crassiora & latiora, in rotæ speciem, humi sparsa, iucundè olentia: caulem cubiti altitudine, aut maiorem, multis concauum alis: in-*

cacumine vmbellam, in qua semen copiosum, candidum, sphondylo simile, intundũ, angulosum, acre, resinaceum, quod in mandendo linguam exurit: radix thus redolet, candida, prægrandis. Est & alterum omnino consimile, semen ferens latum, nigrũ, vti sphondylion, odoratum, minimè exurens, radice foris nigra, intus si frangatur, alba. Verùm id quod sterile dicitur, illorum planè similitudinem refert: sed neque caulem, neque florem, neque semen promit. Nascitur in saxosis & asperis. Trita omnium herba communiter hæmorrhoidùm profluuia sistit, sedis inflammationes & condylomata mitigat, concoquit strumas & abscessus, qui ad maturationem ægrè perducũtur. Siccæ radices cum melle vlcera purgant: torminibus medentur cum vino potæ, & contra serpentiũ morsus conueniunt: menses et vrinas cient, veteres tumores illitu discutiũt. Tam radicis quàm herbæ succus, adiecto melle illitus oculorum aciem exacuit. Potum semen ad eadẽ pollet, si comitiale malum sentiatur, aut vetus pectoris vitiũ, auxilio est: regio morbo laborantibus cum vino & pipere datur: sudores mouet, cũ oleo perunctum: ruptis & conuulsis prodest podagris, cum loliacea farina & aceto tritum, illinitur: purgat vitiligines, addito aceto quàm acerrimo. Semine in potionibus vtendum, eius quidem quod canchryn non ferat, quippe illud sua acrimonia arteriam exasperat. Rosmarinum cum erica, na-

sci, folijs lactucæ syluestris amaræ asperioribus, candidioribusq; radice breui, Theophrastus author est: potuq; idipsum alterutra parte purgare. Canchrys vim habet excalfaciendi, & vehemẽter exiccandi, quare abstergentibus medicamentis inseritur. Contra oculorum fluxiones capiti illinitur, ita vt tertio die soluatur.

Rosmarinum coronarium. Cap. LXXI.

ROsmarinum, quo coronarij vtuntur, ramos mittit tenues, & circa eos folia minuta, densa, longa, exilia. subter incana, supernè virentia, graui odore. Excalfactoria vi præditum est: regiũ sanat morbum, si decoctum in aqua, ante exercitationes bibatur: & vbi laborans exercitationi se crediderit, in balnea descendat, & merum potet. Acopis, gleucinoq; vnguento admisceri solet.

*Cõmodius Marcellus, cũ grauitate odorata.

Sphondylium. Cap. LXXII.

SPhondylium folia quadámtenus platani & panacis habet: caules fœniculaceos, cubitali altitudine, aut amplius assurgentes, in quorum cacumine semen duplex, seseli simile, sed latius, candidius, et magis paleaceum, grauis odoris: flores eius albi, aut pallentes: radice rhaphani, candida. Nascitur in palustribus & aquosis. Potum semen pituitam per aluum extrahit: medetur iocineris vitijs, regio morbo, comitialibus, orthopnoicis, vulnarum strangulationi. Veternosos suffitu reuocat: cum alio cõmodè infunditur capitibus phreni-

ticorum, & lethargicorum, item capitis doloribus: cum ruta illitum, serpentia vlcera cohibet. D*atur radix contra regium morbum, & iocineris vitia: circumrasa eadem, & iniecta callos fistularum derodit.* R*ecentis floris succus exulceratis auribus, purulentisq; accommodatur: qui cæterorum succorum more exprimi, dein recondi solet.*

Ferula. Cap. LXXIII.

E*Virili ferula medulla pota vtilis est ad cruentas excreationes, cœliacosq;, & contra viperarum morsus in vino datur, erumpentemq; naribus sanguinem indita sistit. Semen potum torminosis auxiliatur sudores ciet, vncto ex oleo corpore.* C*aules, si edantur, capitis dolores faciunt: maria condiuntur:* ✱ F*erula itaque caulem profert ternùm sæpe cubitorum: folia fœniculi, longè asperiora, & latiora. qua ab imo caule uulnerata, sagapenum efficitur.*

✱ Desũt *in codice nostro græco, ac antiquissimis quibusque* Marcello *teste.*

Peucedanum. Cap. LXXIIII.

P*Eucedanum, caulem emittit tenuem, gracilentum, fœniculo similem: comam habet statim ab terra copiosam, spissamq;: flore luteo n: radice nigra, crassa, graui odore, succosa. gignitur in montibus opacis.* T*enera radix cultello conciditur, profluensq; è plaga succus umbræ mandatur: in sole siquidem confestim euanescit.* C*olligitur capite prius & naribus rosaceo perfusis, ne capitis dolor premat, & uertigo sentia-*

tur. Assatione radix inutilis fit. Tam lac, quàm succus radice & caulibus extrahi solet, sicuti è mandragora: verùm inefficacior succo lacryma habetur, & velocius expirat. Interdum etiam concreta inuenitur lacryma, thuris similitudine, caulibus radicibusq; adhærens. Præfertur succus è Sardinia & Samothrace, colore rufo, odore graui, feruẽs gustu. Ex oleo & rosaceo illitum peucedanũ prodest lethargicis, phreniticis, vertiginosis, comitialibus, & longis capitis doloribus, resolutis, ischiadicis, cõuulsis: omnibus, in vniuersum, vitijs neruorum, ex oleo & aceto illitum prodest. Eius olfactu respirant vuluæ strangulatus, & veternosi reuocãtur: incensum serpentes abigit. Aurium doloribus conuenienter ex rosaceo instillatur cauernis dentium inditum, mitigat dolorem: contra tussim efficacissime ex ouo assumitur, suspirijsq;, & torminibus, et inflationibus subuenit: ventrem leniter emollit, lienem absumit, difficiles partus mirè adiuuat. Facit ad vesicæ cruciatus, & renum distentiones potũ, & vuluam aperit. Radix ad eadem vtilis est, sed inefficacior: eius decoctum bibitur. Farina eius, sordida vlcera purgat, & vetera cicatrice obducit: squamas ossium extrahit. In cerato, & calfacientia malagmata additur. Radix eligi debet recens, quæ cariem non senserit, firma, odoris plena. Succus ad potiones amaris nucibus aut ruta, aut pane calido, aut anetho resoluitur.

ANNOTATIO.

*Herba doctis omnibus pro melanthio recepta, foliis fœniculum potius quàm senecionem uidetur imitari, ut certè locum hunc esse aut deprauatũ, aut uerum ignorari melanthion, sit suspicandum.

Gith, seu Melanthium.

Cap. LXXV.

*Gith exilibus surculis fruticat, sæpe binos dodrantes excedens: foliis * vt senecionis minutis, sed multò tenuioribus: capitulo in cacumine tenui, paruo, ceu papaueris, oblõgo, intercursantibus intus membranis: quibus semen includitur nigrum, acre, odoratum, quod panibus inspargitur. Capitis doloribus illitum fronti, subuenit. discutit recentes oculorum suffusiones, tritum ex irino, & infusum naribus: tollit lepras, lentigines, duritias, tumoresq; vetustos, cum aceto illitum: circunscarificatos clauos excutit, cum vetere vrina impositum: dentium doloribus, decoctum cum aceto, & teda, prodest: teretes ventris tineas expellit, peruncto ex aqua vmbilico: destillatione laborantes adiuuat, tritum in linteo, & olfactum: vrinã & menstrua ciet, multis diebus sumptum, & lac extrahit, difficultatem spirandi cum vino potum leuat: phalangiorum morsibus ex aqua, drachmæ pondere, haustum auxiliatur: incenso serpentes fugantur. Tradunt largius epotum enecare.*

Laserpitium, & Laser. Cap. LXXVI.

LAserpitium in Syria, Armenia, Media, & Libya nascitur, caule ferulaceo, quem maspetum vocant: folijs apio similibus, lato semine. Radix excalfacit: *in cibis ægrè concoquitur, vesicæ noxia: sugillatis illita cum oleo, & strumis, ac tuberculis cum cerato, medetur: ischiadicis conuenit cum irino aut cyprino cerato: excrescentibus circa sedem tollendis illinitur cum putamine mali punici, & aceto decocta: venenis pota resistit: os commendat cibis aut sali permista.* Laser *è radice atque caule scarificatis colligitur. præfertur autem rufum, transllucens, myrrhæ æmulum, non porraceum, odore valens, suaui gustu:* quod *dilutum facilè albescit.* Cyrenai *cum si quis degustarit, humorem toto corpore ciet, blandißimo odore, adeò vt ne os quidem gustanti, nisi paululum spiret.* Medicum *&* Syriacum *minus viribus valent, & magis virosum reddunt odorem.* Laser *omne antequam siccescat, adulteratur sagapeno, aut fabæ lomento:* quod *maleficium deprehenditur gustu, odore, visu, & dilutione.* Caulem *aliqui silphion, radicem magudarin, & folia maspeton vocauere.* Efficacißimum *laser, mox folia, postremò caulis.* Acrem *vim habet, inflationes facit: perunctas cum aceto, pipere & vino alopecias sanat: oculorum aciem exacuit, & incipientes suffusiones, illitum cum melle, dißipat: cauernis den-*

tium in dolore inditur, aut cum thure in linteo circunligatur, aut cum hyssopo, ficis coctis in posca, os, colluitur: ijs prodest, quos bestia in rabiem efferata momorderit, vulneribus immissum: valet aduersus venena telorum, & animalia omnia, quæ virus eiaculantur, potum, aut illitum: scorpionum plagis oleo dilutum circunlinitur: gangrænis præcoercitis immittitur: & cum ruta, nitro & melle, vel per se, carbunculis: clauos callosq; prius circunrasos vellit: cerato aut aridorum ficuũ carne præmollitum, recentes lichenas ex aceto sanat. Et excrescentia in carne, polyposq;, si aliquot diebus cũ atramento sutorio, aut ærugine illinatur: extuberãtia cum forfice extrahit. Veteribus faucium scabritijs opitulatur: grauem, subitoq; irraucescentẽ vocem, dilutum aqua, sorbitione confestim expedit: vuam illitum cum melle reprimit: anginis ex aqua mulsa vtilißimè gargarizatur. vescẽtes eo, lætiore colore mangonizat: tußi commodè in sorbili ouo datur, et pleuriticis, in sorbitionibus. in fellis suffusione, & aqua inter cutem, cum aridis ficis: horrores discutit cum vino, pipere, & thure potũ: neruorum contractionibus, opisthotonicisq; datur oboli pondere deuorandum: hærentes gulæ hirudines, gargarizatum cum aceto decutit: ad lac intus coagulatum bibitur: comitialibus ex aceto mulso proficit: menses ciet, cum pipere & myrrha potũ: cœliacos adiuuat, in acino vuæ sumptum: cum lixi

uio autem potui datum, repentè conuulsis ruptisq; prodest: ad potiones resoluitur, nucibus amaris, aut ruta, aut calido pane. Foliorum *succo ad eadem proficitur, sed multò inefficacius: cum aceto mulso manditur, ad expediendam arteriam, maximè cū vox retunditur. eo cum lactucis vtuntur: exitq; in vicem erucæ.* Fertur *& altera magudaris in Libya nasci, radix laserpitio similis, sed minus crassa, acris & fungosa, ex qua non profluit succus: eiusdem cum lasere facultatis.*

Sagapenum. Cap. LXXVII.

SAgapenū *ferulaceæ herbæ succus est, qua in Media nascitur. Optimum est trāslucēs, fuluo forinsecus colore, & intus albo, nescio quid inter laser & galbanū redolens, gustu acri. Prodest laterū, et pectoris doloribus, tussibus vetustis, conuulsis, et ruptis. Crassam pulmonis pituitā expurgat. Datur comitialibus, opisthotonicis, lienosis: itē contra neruorum resolutionē, perfrictiones, & febrium circuitus in potu: in vnguenta probè admittitur: menses pellit, sed fœtum exanimat, cū hydromelite potū: prodest ex vino haustū serpētiū ictibus. olfactū ex aceto, vuluarū strāgulatus exiccat, oculorū cicatrices, offusā caliginē, hebetudines, suffusiōesq; detergit. Resoluitur vt laser, ruta, aqua, et amaris nucibus. aut melle, aut calido pāe.*

Euphorbium. Cap. LXXVIII.

EVphorbium *Libyca arbor est, ferulæ spe-*

tiem habens, quæ * in monte Atlante iuxta Mau ritaniā inuenitur. Ea acerrimo succo turget: cuius eximium feruorem expauescentes incolæ, cuillos ventres elutos, arbori circunlingāt, & eminus cau lem contis incidunt, confestimq; è plaga, perinde atq; vase quodam, in ventriculos copiosus lactis humor effluit, præter id quod humi sparsum, vulnus eiaculatur. Duo succi genera: vnum orobi magnitudine, sarcocollæ modo emicat: alterum in ventriculis concrescit, atq; vitreum spectatur. Eligendum est translucens, & acre. Euphorbium adulteratur sarcocollæ, & glutini mistione, sed difficile quidem experimentum: quippè cùm leui gustu, os accēsum diu detineat, adeò vt quicquid ori obijcia tur, planè euphorbium resipiat. Eius inuentio tempore Iudæ regis Libiæ cognita extitit. Succus illius suffusiones discutit: potus tota die exurit: quare melli collyrijsq; pro acrimoniæ ratione admisceri debet. Coxarum doloribus prodest in odorifera potione haustus: squamas ossium eadem die eximit: verùm eo vtentes, necesse est linamentis aut ceratis communire corpus, quo ossa conuestiuntur. Aliqui memoriæ prodiderunt, percussos à serpente nihil molesti passuros, si īcisa osse tenus capitis cute ītritus succus īfūdatur, vulnusq; postea cōsuatur.

* Ita Plin. 91 æ cus in tmolo.

Galbanum. Cap. LXXIX.

GAlbanum succus est nascentis in Syria ferulæ, quod nonnulli metopium vocant. Ma-

xime laudatur cartilaginosum, merum, thuris effigiem præbens, pingue, minimè lignosum, retinens nonnihil adiecti seminis, & ferulæ, graui odore, neq; valde humidum, neq; nimis aridum. Adulteratur faba fresca, resina & ammoniaco. Galbanum excalfacit, vrit, extrahit, discutit: menses ac partus trahit apposítu vel suffitu: lentigines aceto et nitro perunctas tollit: deuoratur ad tussim veterē, difficultatem spirādi, suspiria, rupta, cōuulsa: aduersatur toxicis, potum cum vino & myrrha. simili modo sumptum mortuos partus extrahit: imponitur lateris doloribus, & furunculis: comitiales, & vuluæ strangulatus, & vertiginosos olfactu suscitat: si vratur, fugat nidore serpentes; & perunctos feriri non patitur: serpentes cum oleo & sphondylo circumpositum, necat: dentium dolorem oblitum, aut cauernis inditum, mitigat. vrinæ difficili prodesse existimatur. Resoluitur ad potiones amaris nucibus, aqua, aut ruta, aut calido pane, mulsáue, aliàs meconio, cre, vsto, aut felle liquido. Si purgare Galbanū voles, in feruentem aquā demittito: nanq; cum liquefactum fuerit, eius sordes fluitabunt: quas hoc modo facilè separabis: mundo linteo raroq; alligatum in fictili aut ærea pyxide ita pendeat, vt imum vasis ne tangat: opertoq; vase in feruidam aquam demittito: sic enim syncerum veluti per colum eliquescet, et lignosum in linteo remanebit.

Ammoniacum.

Ammoniacum. Cap. LXXX.

AMmoniacum, ferulæ ſuccus eſt, quam iuxta Cyrenen Aphrica gignit: cuius fruticem cum radice agaſyllim vocant. Probatur bene coloratũ, ligni & calculorum expers, thuris ſimilitudine, minutis glebis, denſum, ſyncerum, nulla ſorde ſpurcatum, caſtoreum odore imitans, guſtu amarum. hoc genus trhauſma, id eſt, friaturam appellant: quod vero terram, & calculos collegit, phyrama. Gignitur in Aphrica iuxta Ammonis oraculum, ſuccum ſtillante ferulacea arbore. Mollit, extrahit, calfacit: tubercula duritiasq; diſcutit: potum, aluum ſoluit: partus extrahit, lienem conſumit, drachmæ põdere hauſtum: articulorũ coxendicumq; doloribus liberat: auxilio eſt anhelatoribus, orthopnoicis, comitialibus. Item quibus humor in pectore coit, ſi cum melle delingatur, aut cum ptiſanæ ſucco ſorbeatur: cruentam vrinam pellit. albugines oculorũ abſterget: genarum ſcabritiam abſumit: tritũ autem cum aceto, & impoſitum, iocineris lienisq; duritias ſedat: diſcutit tofos, qui in artubus concalluerunt, cum melle aut cum pice illitũ. laßitudines, & coxendicum dolores eo perungi vtile eſt, cum nitro, & cyprino oleo, vice acopi.

Sarcocolla. Cap. LXXXI.

SArcocolla, lacryma eſt arboris in Perſide naſcẽtis, pollini thuris ſimilis, rufa, guſtu amara. Vulnera glutinat, oculorum fluxiones in-

hibet: emplaſtris inſeritur. Adulteratur *admiſſo gummi.*

Glaucium. Cap. LXXXII.

GLauciū, *ſuccus eſt herbæ, quæ ad* Hierapolim *Syriæ naſcitur, folijs ferè corniculati papaueris, pinguioribus tamen, in terram ſparſis, odoris tetri, guſtus amari: tota croceo ſucco madet.* Folia *in olla fictili ſemifrigidis clibanis calfaciunt indigenæ, uſque dum flacceſcant, deinde contuſis ſuccū exprimunt: cuius eſt vſus ad oculorum medicamēta, vtpote cùm inter initia refrigeret.*

Glutinum. Cap. LXXXIII.

GLutinum, *quod xylocollan, alij taurocollan vocant, præſtantiſſimum* Rhodiacum, *quod ex bubulis corijs conficitur, id candidum eſt, & tranſlucens.* Nigrum *verò minus probatur.* Reſolutum *in aceto, impetigines leprasq; cutis delet: ambuſtis igni ex aqua calida dilutum illitumq; puſtulas erūpere non patitur. vulneribus prodeſt, melle aut aceto madefactum.*

Glutinum piſcium. Cap. LXXXIIII.

ICbthyocolla, *gluten piſciū, vēter eſt piſcis cetacei.* Præſtat *candicans, natione* Ponticū, *ſubaſperu, minimè ſcabrū, et quod celerrimè liqueſcit.* Vtile *emplaſtris, capitis & leprarū medicaminibus, & tetanotbris, quæ cutē faciei erugāt, et extēdūt.*

Viſcum. Cap. LXXXV.

VIſcum *optimum eſt recens, intus porraceum,*

extra fuluum, quod asperi nihil, aut furfurosi conceperit. Fit acinis in robore nascentibus, buxeo fruticis folio: contusum acinum lauant, & postea in aqua decoquunt. sunt qui commanducando ipsum efficiant. Gignitur quoque in malo, pyro, & plerisque aliis arboribus: quinetiam inuenitur in quorundam fruticum radicibus. Emollit, discutit, extrahit parotidas, tubercula, cæterasq; collectiones ad maturationem perducit: cum resina autẽ, & cera pari, epinyctidas in splenio sanat: vetera vlcera abscessusq;, quos cacoeches vocant, ex thure mollit: lienẽ cum calce, gagate, aut Asio lapide coctũ, & impositum absumit: cum sandaracha, aut auri pigmento illitũ, vngues extrahit: mistum cum calce, & vini fæce, suam vim intendit.

Aparine. Cap. LXXXVI.

Vulgò

APArine ramis multis, & paruis fruticat, aspergine asperis, quadrangulis, per interualla orbi laculato foliorum ambitu, vt in rubia: flos albus: semen durum, rotundum, concauum, albũ, vmbilici figura, asperitate vestium tenaci. Ea pastores coli vice vtuntur, ad eximendos à lacte pilos. Seminis, caulium, ac foliorum succus, potu contra viperarum phalãgiorumq; morsus auxiliatur: infusa aurium dolori medetur. Herba cũ axungia trita strumas discutit.

Alyssum. Cap. LXXXVII.

ALysson exiguus frutex est, vnicaulis, sub-

asper, rotundis folijs fructu duplicium scutorũ effigie, in quo est semen, quadamtenus latum. in mõtibus, et asperis locis emicat. Eius decoctũ singultus sine febri, potu discutit: idem efficit, si quis eam aut teneat, aut odoretur: cum melle trita, vitia cutis in facie, & lentigines emendat. contusa in edulio, rabiei canis mederi putatur. domibus appensa salutaris esse creditur, & hominibus atque animalibus fascini amuletum. Purpureo linteo circumligata, pecorum morbos abigit.

Asclepias. Cap. LXXXVIII.

ASclepias, ramos emittit longos: folia hederæ, lõga: radices numerosas, tenues, odoratas: floris virus graue: semen securidacæ. nascitur in mõtibus. Radices ex vino potæ torminibus auxiliantur, & contra serpentium ictus. Folia aduersus vuluæ mãmarumq; vlcera, quæ cacoethe vocãt, illinũtur.

Atractylis. Cap. LXXXIX.

ATractylis, spina est cnico similis, folia multò longiora ferens in summis virgis, magna parte nuda, asperaq;, qua fœminæ pro fusis vtuntur: capitula in cacumine spinis horrent. flos luteus, quibusdam in locis purpureus inuenitur: radix tenuis, superuacua. Coma, semen & folia cum pipere, & vino teruntur vtilißimè contra scorpionum ictus. percussos tradunt quamdiu ea teneatur herba, nullum experiri dolorem, ipsumq; deposita statim recrudescere.

su

Polycnemum. Cap. XC.

POlycnemon, frutex est surculosus, folijs origani caule, vt pulegij, geniculis multis ĩtercepto, sine vmbella, tenui tamẽ in cacumine corymbo, boni odoris, & acris. Vulneribus agglutinãdis recẽs, aut aridũ cum aqua, efficaciter illinitur: sed quinto die solui debet. Ad vrinæ stillicidia ruptaq́; cum vino bibitur.

Clinopodium. Cap. XCI.

CLinopodiõ frutex est folijs serpyllo similis, surculosus, duũm dodrãtũ altitudine. nascitur in petrosis. Flores, marrubij modo, ex interuallis distincti speciem lecti pedũ præbent. Bibitur herba & succi eius decoctũ, ad conuulsa, rupta, strangurias, serpentium ictus: mẽses & partus pellit: & pensiles verrucas, quas acrochordonas vocant, eijcit, aliquot diebus potũ. aluũ sistit decoctũ ad tertias, potũq́;, si febrim sentiunt, ex aqua, alioquin ex vino.

Leontopetalum. Cap. XCII.

LEontopetalon, caulem emittit dodrantalem, aut altiorem, plurimis alis concauum, & in cacumine semina parua duo aut tria, in siliquis, ciceris modo: flores anemonæ similes, punicei coloris: folia brassicæ, sed papaueris diuisura. radicibus nigris, rapæ similibus, strumosis. nascitur in aruis et segetibus. Radix auxiliatur serpentium ictibus, ex vino pota: nec alia res celerius dolorem finit. Miscetur ischiadicorum clysteribus.

Teucrium. Cap. XCIII.

* Chamædryos.

TEucrion, siue, vt aliis placet, teucris, herba est virgæ referens effigiem, * trissaginis similitudine, tenui folio, non multum à cicere alieno. hæc in Cilicia iuxta Gentiadem Cissademq; vbertim prouenit. Recens cum posca, aut aridæ feruefactæ ius, potu lienem potenter absumit: lienosis cum aceto et ficis illinitur: item serpentium morsibus ex aceto solo, sine ficis.

Trissago. Cap. XCIIII.

* Plin. colore: quod & ipsum herbæ pulchrè cõgruit.

CHamædrys Græcis, aliis chamædrops, Latinis trissago dicitur. sunt qui eam teucrim appellauere, propter eam quam cum teucrio, seruat similitudinem. Nascitur in petrosis & asperis frutex dodrantalis, folia habens exigua, amara, * effigie et diuisura quercus flore paruo, penè purpureo. Carpitur semine prægnans. Recens in aqua decocta, potu tussibus, indurato lieni, vrinæ difficultati, incipientibus hydropicis, auxiliatur: cit menses: partus extrahit, lienem ex aceto pota consumit: aduersus serpẽtium venena ex vino, potu, illituq; efficacissima. Trita digeritur in pastillos ad supradicta: purgat vetera vlcera, cum melle: cum oleo illita, caliginem oculorum discutit: natura eius est calfacere.

Leucas. Cap. XCV.

LEucas montana, latioribus quàm vrbana foliis, semine acriore, amariore, ori ingrato, efficacior tamen quàm satiua habetur:

Vtraque ex vino contra animalium venena, præcipuè marinorum opitulatur.

Lychnis. Cap. XCVI.

Lychnis coronaria, flore est albæ uiolæ simili, sed purpureo; quo corollæ factitantur. Contra scorpionum ictus semen in uino potum auxiliatur. Lychnis syluestris, omnia urbanæ similis. Bilē per aluum detrahit, semine duobus drachmis poto: ictis à scorpione subuenit. Aiunt huius herbæ appositu, scorpiones torpescere, & inertes prorsus reddi.

Lilium. Cap. XCVII.

Lilia coronamentis se dedunt, Lyria à quibusdam uocata. E quibus unguentum temperatur quod aliqui lirinum, alij susinum appellant, neruos & priuatim uuluæ duritias emolliens. Folia herbæ illita, contra serpentium ictus auxiliantur: feruefacta, ambustis proficiunt: aceto condita, uulneribus opitulantur. Succus adiecto melle aut aceto, in æreo uase coquitur, conuenienti medicamento uetustati ulcerum, & ad recentia uulnera. Inaßata radix & ex rosaceo trita, igni ambusta sanat, uuluam emollit, menses ciet, ulcera cicatrice obducit: cum melle detrita, neruis præcisis, luxatisq; medetur: uitiligines, furfures, & lepras emendat: ulceraq; in capite manantia expurgat: abstergit faciem & erugat: teritur in aceto cum hyoscyami folijs, & farina tritici, mulcendis testium inflammationibus. Semen potum

*morsibus serpentium aduersatur: ignibus sacris semen & folia cum vino illinuntur. Tradunt & * rubra esse lilia. In Syria autem & Pisidia Pāphyliæ, efficacißima vnguentis nascuntur.*

* πορφυρᾶ, idest purpurea.

Ballote. Cap. XCVIII.

Vulgò Prastum fœtidū.

*BAlloten, nomine alio nigrum marrubium vocant: caules edit quadrangulos, nigros, subhirsutos, complures ex vna radice. folijs maioribus quàm marrubij, hispidis, cingentibus per interualla caulē, * subrotūdis, graueolentibus, apiastro proximis. vnde aliqui apiastrū eam vocauerunt: candidi flores vniuersi uerticillato ambitu caulē coronāt. Vis eius efficax aduersus canis morsus, folijs ex sale illitis: feruēti cinere flaccescūt folia, vt cōdylomata reprimāt: purgāt et sordida vlcera cū melle.*

* στρογγυλωτέρα, idest, rotundioribus. Plinius nigrioribus: quod magis arridet.

Apiastrum. Cap. XCIX.

Melissa officinis.

MElißophyllon siue melithæna, id est, apiastrum, id sibi nomen vsurpauit, quoniam apes ipsa herba delectantur, cauliculi et folia ballotæ, de qua paulò antè diximus, similia essent, nisi maiora, tenuioraq́; nec ita hirsuta spectarentur: citreum malum olent. Folia cum vino pota aut illita prosunt contra ictu phalangiorum, scorpionumq́; item aduersus canis morsum. Decocto eorundem gratia, foueri prodest: deseßionibus fœminarum ad ciendos menses conuenit, dentes eodem in dolore colluuntur, dysentericis infunditur. Fungorum strangulationibus folia, addito ni-

t.

tro,potu auxiliantur: torminibus & orthopnoicis delinctu. Illita cum sale strumas discutiunt, vlcera purgant, articularios dolores illita sedant.

Marrubium. Cap. C.

MArrubium, *frutex est ab radice ramosus, cãdicans, subhirsutus quadrangularibus ramis: folium pollicem æquat: subrotundũ, hispidum, rugosum, gustu amaro: semen in caulibus, & ex interuallis: flores verticillato ambitu, asperi.* Na*scitur propter ædificia, ruinas, & rudera.*

Huius *folia sicca, cum semine decocta in aqua, aut viridium succus datur cum melle suspiriosis, tußientibus, & ad tabitudinem redactis. Crassam è pectore pituitam, cum sicca iri eijcit.* Mulieribus *à partu non purgatis datur, vt menstrua & secundas extrahat: item in difficili partu, & his qui venena hauserunt, aut à serpẽtibus demorsi sunt: vesicam renesq; lædit.* Folia *cum melle illinuntur sordidis ulceribus purgandis: pterygia nomasq; sistũt, laterum dolores mitigant.* Succus *folijs contusis expressus, & sole coactus, ad eadem pollet: cum vino & melle illitus, oculorum claritatem adiuuat: naribus regium morbum expurgat: aurium doloribus conuenienter instillatur, per se aut cum rosaceo.*

Stachys. Cap. CI.

STachys *frutex est, marrubio similis, sed longior: folia ferens numerosa, hirsuta, rara, prædura, cana, odoris iucundi, & complures virgas*

ab radice exeuntes, marrubio candidiores: nascitur in mõtibus et asperis. Vim habet excalfactoriã et acrẽ folio rũ decoctũ potu pellit mẽstrua et secũdas

Phyllitis. Cap. CII.

PHyllitis, *folia promit rumici similia, longiora, & viridiora, sena aut septena, recta, qua parte anteriore læuia cernuntur, à tergo autẽ pensiles quasi vermiculos tenues ostendunt: in vmbrosis & opacis hortorum locis emicat, gustu acerbo: neq; caulem, neq; florem, neq; semen profert.* Folia *in vino pota serpentium morsibus aduersantur: quadrupedibus per os infusa auxilio sunt: & si dysenteria aut resoluta aluus exercet. potui dantur.*

Phalangium. Cap. CIII.

PHalangium *à quibusdam phalangites vocatur* *ramuli sunt ei duo, aut tres, pluresue, in diuersa tendentes: flos candidus, lilio similis, multas incisuras habens: semine nigro, lato, ad lenticulæ dimidiatæ figuram, multò tenuiore: radice parua, tenui, herbacei coloris, dum à terra eruitur: prouenit in collibus.* Huius *folia, semen, flos tum vino pota, auxiliantur contra scorpionum phalangiorumq; ictus: tormina quoque discutiunt.*

* οἱ δὲ καὶ ταύτην λευκάκανθαν καλοῦσι. * Itali linius. Græcus παχύ, id est, crasso.

Trifolium. Cap. CIIII.

TRifolium, *Græci triphyllon, alij oxytriphyllon, alij menyanthes, alij asphaltion, vocant.* Frutex *supra cubiti altitudinem attollitur, virgas habens tenues, iunceas & nigras, vnde ramulares*

enascuntur appendiculæ, in quibus terna singulis germinationibus exeunt folia, loto arbori similia: ijs recenter enatis rutæ odor inest: vbi autem adole uerunt, bitumen olent. Florem *edit purpureum, semen quadamtenus latum, subhirsutum, ex altera extremitate exertum, antennæ modo corniculum gerens.* Radix *tenuis, longa, valida.* Semen *& folia in aqua pota pleuriticis, vrinæ difficultati, comitialibus, & ijs qui aquæ inter cutem principia sentiunt, fœminis quoque vuluæ vitio opportunis, auxiliantur: menses ciunt: ternæ drachmæ è semine dari debent, è folijs verò quaternæ.* Contra *serpentium ictus trita folia, & ex aceto mulso pota, præsidio sunt.* Tradunt *aliqui, totius fruticis, radicis, foliorumq́; decoctū fotu dolores eorum finire, quos serpentes percusserint: qua autē aqua sanatus quis fuerit, si ea quispiam alius foueatur, qui vlcus habuerit, perinde afficitur vt à serpente demorsus.* Quidam *terna folia aut semina in tertianis, cum vino potui dederet & ī quartanis, quaterna, vt q̃ febriū circuitus discuterēt.* Radix *antidotis īseritur.*

Polium. Cap. CV.

DVo *genera polij: montanum, cui teuthris nomen est. & cuius est vsus.* Tenuis *frutex est, candidus, dodrantalis, semine refertus: capitulo in cacumine quandam corymborum speciem præ se ferente, paruo, cano hominis capillo simili, grauiter olente, non sine quadam suauitate.* Alte=

rum fruticosius, non vsqueadeò valens odore, & viribus infirmius. Potum feruefacti ius auxiliatur serpentium ictibus, hydropicis, morbo regio, & lienosis ex aceto: stomachũ malè habet: caput doloribus afficit, aluũ & mẽses ciet: substratũ suffitúmue serpentes abigit: illitum vulnera conglutinat.

ANNOTATIO.

Scordii hoc loco depicti uberrimus ubique est prouentus, ut non iniuria eorũ sit explosus error, qui alliũ syluestre, aut obuiam quamcunque herbam alliũ subolentem, hoc esse opinabantur. Est autẽ præter id, Plinio libr. 25. cap. 6. authore, aliud quoddã genus latioribus foliis ac menthastri effigie, cuius nuper in mõte quodã ad Viennã ingens se copia nobis obtulit: nec alia sanè nota, quàm foliorum cũ menthastro similitudine, à scordio huic authori descripto, differre obseruauimus.

Scordium. Cap. CVI.

SCordium in montibus & palustribus nascitur, folijs trissaginis, maioribus, non sic in ambitu diuisis, aliquantum allia redolentibus, gustu amaris & adstringentibus: quadrangulis caulibus, subrubro flore. Herba vim excalfactoriam habet: vrinam cit. Cocta recens aridáue cũ vino, aduersus venenatos serpentiũ morsus bibitur: ad stomachi quoq; rosiones, dysenteriã, et vrine

difficultatē, binis drachmis cum hydromelite: craſſamen purulentum pectore expellit. Facit aridæ farina ad veterem tuſsim, rupta, conuulſa, ſi cum naſturtio, melle & reſina miſceatur in eclegmate: inflammata modicè præcordia, cerato excepta, recreat: cum aceto acri aut aqua podagris conuenienter illinitur: menſes impoſita mouet: vulnera cōglutinat. vetera vlcera purgat, & ex melle ad cicatricem perducit. Sicca excreſcentias in carne cohibet. Succus ad eadē vitia bibitur. Inter prima efficax Ponticum natione, Creticumq́;.

Tusſilago. Cap. CVII.

TVſsilagini folia ſunt maiuſcula quàm hederæ, ſex aut ſeptem à radice, ſubalbida à terra, ſupernè virentia, in plures angulos excūtia, caulis palmum altus: flos luteus, vere prodit, quo vnà cum caule confeſtim exuitur: inde nonnulli his vacare exiſtimauerunt. Radix tenuis eſt & ſuperuacua: naſcitur in amœnis & riguis. Folia ex melle trita igni ſacro & omnibus inflammationibus illitu medentur. Aridæ fumus per infundibulum hianti ore raptus, hos ſanat, qui ſicca tuſsi atque orthopnœa infeſtantur: pectoris vomicas rumpit. Eundem effectum præbet ſuffita radix. Decocta in hydromelite, & pota emortuos partus eijcit.

Vulgò vngula caballina.

Artemiſia. Cap. CVIII.

ARtemiſia magna ex parte in maritimis naſcitur, abſynthij modo fruticoſa, maioribus

& pinguioribus folijs, ramisq́; : huius quidem genera duo. Vnum latius habitiusq́;, folijs virgisq́; latioribus. Alterum tenuius, flore paruo, tenui, candido, graueolente: æstate floret. Sunt qui in mediterraneis vnicaulis nomine appellant, tenuem herbulam, simplici caule & minuto, floribus scatente tenuibus, flauo colore: hæc iucundiorem quàm præcedens efflat odorem. Vtraque excalfacit, extenuat: feruefactæ conuenienter in muliebres desessus adijciuntur, ad detrahendos menses, partus, secundasq́;: item ad præclusiones vuluæ, & eiusdem inflammationes: calculos comminuunt: remoratam vrinam cient. mẽses pellũt pubi illitæ. Succus vuluæ inditus ex myrrha, eadẽ quæ insessio trahit. Coma tribus drachmis eorundem educendorum gratia bibitur.

Ambrosia. Cap. CIX.

A*Mbrosia pusillus frutex est, ramosus, altitudine trium palmorum: folijs rutæ, circa imum caulẽ exiguis: cauliculi seminibus, perinde quasi racemulis grauidi, qui nunquã florem pariunt, odore vinoso, suaui: radice tenui: sesquipedali. Coronantur ea Cappadoces. Vis eius reprimere ac repellere, & illitu adstringere humores, qui in aliquam partem incumbunt.*

Botrys. Cap. CX.

B*Otrys fruticosa herba est, lutea tota, & in multas alas sparsa: semen circa totos ramulos prouenit: folia cichorio similia: tota suauem*

los

odorem ſpirat: quare veſtimentis interponitur: inuenitur in torrentium ripis, & conuallibus. Pota or*thopnœas mulcet.* Hanc Cappadoces *ambroſiam vocant, alij artemiſiam.*

Geranum. Cap. CXI.

GEraniō *folijs anemones, diuiſuris lōgioribus: radice ſubrotunda, cùm eſtur dulci. Quæ drachmæ pondere in vino pota, vuluæ inflationes diſcutit.* Geranium *alterum, caulibus minutis & piloſis, ſeſquipedalibus: folijs maluæ, in ſummis alis ſurſum ſpectantia gruum capitula inſunt, cū ſuis roſtris, aut canini dētes.* Nullius *in medicina vſus.* Pes colūbinus uulgò.

Gnaphalium. Cap CXII.

GNaphalij *folijs mollibus ac albis pro tomento vtuntur.* Bibuntur *efficaciter folia in vino auſtero, ad dyſenteriam.*

Typha. Cap. CXIII.

TYpha *folium edit* * *cyperidi ſimile: caulem album, læuem, æquabilem: florem in cacumine ambientem, denſum, qui in pappos ſoluitur, quod paniculam aliqui nominans.* Huius *herbæ flos ſuillo adipe eloto exceptus, ambuſtis medetur.* Gignitur *in paluſtribus & aquis ſtagnantibus.*

* Intellige quā lib. I. cyperū uocauit.

Circæa. Cap. CXIIII.

CIrcæa, *quam & dircæim aliqui vocant, folijs eſt hortenſis ſolant, agnatis crebris: flore nigro, puſillo, copioſo: ſemine milij, naſcente in quibuſdam veluti corniculis: dodrātali radice, tri-*

plici fermè aut quadruplici, candida, odorata, excalfaciente. Nascitur in apricis, saxis, & vento perflatis: Radicis tusæ pondo quatuor, in sextarijs tribus vini dulcis, per diem & noctem macerantur, potuq; triduo vuluas expurgant. Semen in sorbitionibus datum, lacte mãmas nutricum explet.

Oenanthe. Cap. CXV.

Videtur nostra Filipendula.

OEnanthe folia habet pastinacæ: florem candidum caulem crassum, palmi altitudine: semẽ atriplicis. radicem magnam, in multa rotunda capitula extuberãtem: nascitur in petris. Caulis eius & folia, cum mulso vino pota secundas eijciunt. Radix è vino, vrinæ stillicidio conuenit.

Conyza. Cap. CXVI.

Vulgò pulicaria.

COnyzæ duo genera. quæ parua vocatur, odore præstãtior est; maior verò frutice altior & folijs latioribus, graui odore. Vtriusq; folia oleæ similia, hirsuta, pinguia. In maiore caulis binũ cubitorũ altitudine attollitur, in minore pedẽ æquat. Flos fragilis, lutei coloris, subamarus, qui in pappũ abit: radices superuacuæ. Suffitu substratuq; frutex totus serpẽtes fugat, culices abigit, & pulices necat. Folia cõuenienter illinuntur serpentiũ plagis, & tuberculis, ac vulneribus. Flores & folia cum vino ad mẽses partusq; eijciendos bibũtur: item contra vrinæ stillicidia, arquatum morbũ, & tormina: comitiales pota ex aceto adiuuãt. Decoctũ in desessionibus medetur vuluæ malis. Impositus succus abor

tum

*tum facit. Ex oleo efficaciter horroribus * oblini-* * ἰξύοι.
tur. Capitis dolores tenuis illita sanat. Est & tertium conyzæ genus, caule craßiore, ac molliore: folijs mediæ inter maiorem ac minorem amplitudinis, minimè autē pinguibus: multò grauioris hæc est odoris & iniucundioris, sed inefficacior. Prouenit locis non riguis.

Hemerocalis, siue lilium syluestre.

Cap. CXVII.

HEmerocallis *folium & caulē habet lilij, porraceo colore: flores in caule per singulis exortus, terni aut quaterni erūpunt, lilij diuisura, quoties dehiscere cœperūt, colore perquā pallido: radix magna est atq; bulbosa: quæ pota, aut cum melle & lana de pesso apposita, aquā educit & sanguinem. Folia trita mămarum inflămationes à partu contractas, oculorumq́; collectiones mitigant. Radix et folia igni ambustis vtilißimè illinūtur.*

ANNOTATIO.

Leucoion, si nominis etymō spectes, albam significat violam: solet tamen & pro lutea, cœrulea ac purpurea vsurpari. Nunc officinis Arabum ferè sequacibus, Cheiri nuncupatur.

Leucoium, siue viola alba.

Cap. CXVIII.

LEucoion *vulgaris est notitiæ, sed in floribus differentia quædam: nanq; aut cœrulei, aut*

albi, aut purpurei, aut lutei inueniuntur. Lutea ve ro præcipui in medicina vsus. Huius aridi flores feruefacti in desessionibus, valent contra vuluæ inflammationes, & menstrua expellunt: sanant oris vlcera, cum melle: cum cerato, rimas sedis. Semen duum drachmarum pondere ex vino potum, aut cum melle inditum, menses, secundas & partus extrahit. Radices cum aceto illitæ, lienem repri munt, & podagricos iuuant.

Cratæogonum. Cap. CXIX.

Videtur genus Persicariæ, non maculatum.

CRatæogonum, siue, vt alijs placet, cratæonon, folijs melampyro simile est, multis calamis ex vna radice emicantibus, multorumq; geniculorũ: semine milij: nascitur magna ex parte in opacis & frutetosis, summopere acre. Traditum est à quibusdam, hoc si bibat ieiuno ore, ter die post mẽses purgatos, tribus obolis, in cyathis aquæ duobus mulier, ante conceptum quadraginta diebus: & vir modo consimili, totidẽ diebus ante coitum hauriat; virilis sexus partum futurum.

Phyllum. Cap. CXX.

PHyllum, quod & elæephyllon vocatur, duum generum est: quod autem thelygonum appellãt, in saxosis musci modo gignitur, folio oleæ, sed magis herbaceo: caule tenui, breui: radice exili: florem album profert: semen papaueris maiusculum: Sed arrhenogonum cætera huic simile, solo fructu distat: habet enim racemosum quiddam deflorenti

bus oleis non dißimile. Arrhenogonon potu, masculi sexus facere partus, vt thelygonō fœminei proditur. Horum Crateuas *author est: sed huiusmodi historiátenus, mihi produxisse visum est.*

Testiculus. Cap. CXXI.

TEsticulus, *quem* Græci *cynosorchin vocant, folijs circa imam caulis partem in terra stratis, oleæ molli similibus, lōgioribus, angustioribus, læuibus: caule dodrantali: floribus purpureis: radice bulbosa, oblonga, oliuæ modo angusta, duplici ordine: superiore, quæ plenior est: inferiore, quæ mollior ac rugosior. Eduntur radices coctæ, vt bulbi: ex quibus si maiorem edant viri, mares generari dicuntur: si minorem fœminæ, alterum sexum. Addunt, in* Thessalia *mollem mulieres in lacte caprino bibere, ad stimulandos coitus: aridam vero, ad inhibendos: & alterum alterius potu resolui.* Nascitur *in petrosis & sabuletis.* Testiculus *alio nomine serapias,* Andrea *authore vocatur, quoniā radix ad multa vtilis sit. folijs est porri, latioribus oblongis, pinguibus, ex alarum sinu inflexis: caule palmo: floribus penè purpureis, radice testiculis simili. quæ illita tumores discutit, vlcera purgat, & serpere eadem non patitur.* Abolet *fistulas, & illitu inflammationes lenit.* Aridæ *radices nomas inhibent: sanantq; putredinesq;, & oris vlcera cacoethe: aluum sistunt è vino potæ.* De hac, eadem *quæ de testiculo canis, produntur.*

Officinis falso satyriō, de quo seq. cap.

Satyrium. Cap. CXXII.

SAtyrium aliqui trifoliũ vocant, quoniã tria fert folia, ad terram infracta, rumici aut lilio similia, minora tamen, ac rubra: caulem cubitalẽ, nudum: florem lilij effigie, candidũ: radicem bulbosam, mali magnitudine, fuluam intus vt ouũ, candidam, gustanti dulcem, et ori non ingratam: quã in vino nigro austero bibere conuenit, cõtra opisthotonum. Vtendũ ea dũ cõcumbendi incesſit cupiditas, siquidem ea proniores ad venerẽ fieri affirmant. Est et alterum satyrium erythronium siue erythraicon, id est rubrum, semine lini, maiore, duro, læui, splendente: quod fertur, non secus atque scincus, libidinem excitare. Cortice *radicis gracili, rufo: intus autem album includitur, sapore dulci, non ingrato ori: in montosis & apricis enascitur.* Venerem, *vt produnt, si omnino manu teneatur radix, stimulat: eoq; magis, si bibatur in vino.*

Horminum. Cap. CXXIII.

Vulgò Gallitricum.

HOrminũ herba est, folijs marrubio similis: caule semicubitali, quadrangulo, circa quem eminentiæ siliquis similes prodeunt, quæ ad radicẽ spectant, in quibus diuersum semen recluditur: siquidem in syluestri rotũdum, fuscumq; inuenitur: in altero, nigrum, & oblongum, cuius est vsus. Ad venerem stimulandam, cum vino bibi volunt. Purgat cum melle argamas albuginesq;, & illitum ex aqua tumores discutit. Eo etiam extrahunt acu

lei ex corpore. Idem effectus est illitæ herbæ. Syluestre magis viribus pollet: quare vnguentis, præsertim gleucino, permiscetur.

Securidaca. Cap. CXXIIII.

HEdysaron, quod vnguẽtarij pelecinum, id est securidacam vocant, frutex est, folijs ciceris: semen rufum in siliquis fert, corniculorum modo aduncis, quod ancipitem securim æmulatur, vnde nomen accepit: amarum gustu. Stomacho vtile in potu. Additur in antidota. Cum melle ante coitus subditum, concipiendi spem adimit. Nascitur in segetibus & hordeis.

Onosma. Cap. CXXV.

*ONosma, * oblonga folia habet, ad similitudinem anchusæ, longitudine quatuor digitorũ, & vnius latitudine, mollia, in terra iacentia, sine caule, sine semine, sine flore: radice nititur longa, tenui, infirma, rubescente: gignitur in asperis. Folia in vino pota partus extrahunt. Prægnans, si eam supergrediatur, abortum facere dicitur.*

* οἱ δὲ ὀσμάδα, οἱ δὲ φλονῖτιν, οἱ δὲ ὄνωνιν καλοῦσι.

Nymphæa. Cap. CXXVI.

NYmphæa nascitur in paludibus & stagnãtibus aquis, folijs fabæ Aegyptiæ, minoribus, & longioribus, alijs in summa aqua, alijs demersis pluribus ex radice eadem prodeũtibus: flore lilio simili, albo, & in medio crocos habente: cum defloruerit, vt rotundum malum, aut papaueris caput extuberat: nigro semine, denso & lato, lenti

Nũc Nenuphar.

gustus: caulis est læuis, niger, minimè crassus, Aegyptæ fabæ cognatus: radix nigra, scabra, clauæ similis, quæ autumno secatur. Sicca cum vino pota cœliacis, dysentericisq; auxiliatur & lienem absumit. Radix stomachi ac vesicæ doloribus illinitur, vitiligines ex aqua emendat: imposita cum pice, alopecijs medetur. Eadem cōtra veneris in somnia bibitur: siquidem ea prorsus adimit, pota aßiduè aliquot diebus, genitaleq; infirmat. Idem semē potum efficit. Nymphææ nomen sibi vendicasse videtur, quoniam aquosa amet. Plurima inuenitur in Elide, *in* Anygro *amne, & in* Bœotiæ Aliarto. *Est & altera nymphæa, cuius flos blephara dicitur, folijs antè dictæ, radice alba, scabra flore luteo, nitente, rosæ simili. Huius semen & radix, contra fœminarum profluuia efficacitèr ex vino bibuntur.* Na*scitur in* Thessalia, *amne* Peneo.

Androsaces. Cap. CXXVII.

ANdrosaces herba est amara, tenues spargēs iuncos, sine folijs, folliculos in capitulis habens, in quibus semen continetur: gignitur in Syriæ maritimis. Ea drachmis duabus in vino pota, copiosam hydropicis vrinam ciet. Idem effectus est semini poto, & herbæ decocto: podagris vtiliter illinitur.

Asplenum. Cap. CXXVIII.

Ceterach officinis.

ASplenum, aliqui scolopendrion vocant, alij splenion, alij hemionium, folijs est multis,

*ſcolopendræ animali ſimilibus, ab radice vna pro-deuntibus. Naſcitur in parietibus, ſaxiſq; ſiliceis, & opacis: nec caulem, nec florem, nec ſemẽ habet: folia * ſiliculæ modo diuidũtur, ſubter flaueſcẽtia hirſutaq;, ſupernè viridia. Vim hãc habẽt folia in aceto feruefacto, vt per dies quadraginta pota, lienem abſumant: quibus etiam contritis lienem ex vino illini oportet. Stranguriæ, & regio morbo prodeſt, ſingultum ſedat, calculos in veſica commi-nuit. Conceptum adimere creditur, per ſeſe aut cũ muli liene appenſa. Tradunt noctu, ſilente lina, hu-ius rei gratia effodiendam.* *Polipodum.

ANNOTATIO.

Ruellio & Fuchſio lingua ceruina nũc appellata: quam alij minus rectè fortaſsis, Phyllitida ſuſpicantur, de qua ſuprà Capite C II.

Hemionitis. Cap. CXXIX.

HEmionitis, quã aliqui ſplenion vocãt, folium emittit dracunculi, lunæ modo incuruũ radi-cibus cohæret multis, tenuibus: nunquã flores, neq; ſemen, neq; caulem gignit: in petroſis naſcens, au-ſtero ſapore. Ea ex aceto pota lienem abſumit.

Anthyllis. Cap. CXXX.

ANthyllis duplex eſt: quædam enim lenti ſi-millima, folijs mollibus, rectis ramulis, pal-mi altitudine. radice parua, tenui. Naſcitur in alſis terris, & à ſole illuſtratis, non inſulſo gu-

* Chamæpityi. *Chamæpitys. Altera est folijs ramulisq́; * aiugæ similis, hirsutioribus tamen, breuioribus, & asperioribus. flore purpureo, odoris admodum grauis: radice cichorij. Pota drachmis quatuor vrinæ difficultati, renibusq́; plurimum prodest. Tritæ, vuluæ pituitas emolliunt, cum rosaceo, & lacte imposita, vulneribus medentur. Quæ autem aiugæ similitudinem refert, præter alia, pota cum aceto mulso comitiales sanat.*

Anthemis. Cap. CXXXI.

Officinis camomilla. Cuius nominũ varietas ab interprete omissa est

ANthemidis genera tria, tantùm flore distantia. rami dodrantales, fruticosi, alis multis concaui: tenuibus foliolis, paruis, numerosis: rotundis capitulis: floribus in medie aureis, forinsecus orbiculato ambitu candidis, melinis, aut purpureis, magnitudine foliorum rutæ: nascitur in asperis, et iuxta semitas: colligitur vere. Vim habent radices, flores & herba excalfaciendi, extenuandiq́;: potu, & insessione, pellunt menstrua, partus, vrinam, calculosq́;: aduersus inflationes, et ilei tormenta bibuntur: bilem suffusam expurgãt: iocinerum vitia sanant: decocto earum vesicæ fouentur. Ex omnibus his generibus ad calculos efficacissima est, quæ florem purpureũ habet, cuius amplitudo maiuscula est. hanc propriè heranthemon vocãt. Ea, cui leucanthemo nomẽ est, itẽ quæ chrysanthemõ dicitur, vehementius vrinã ciũt. Aegylopijs illitæ medentur: cõmãducatæ vlcerum eruptiones in ore

ſanant. *Nonnulli in clyſteribus ex oleo vtuntur, teruntur q́; in farinam, ab abigendos febrium circuitus*. *Flores & folia recōdi debent, & priuatim tuſa, in paſtillos digeri: radix quoque ſiccari, dum q́; ingruit neceſsitas, binæ partes herbæ dari, modò floris aut radicis pars vna, modò contra floris partes duæ & herbæ vna, permutatim duplicato pondere, alternis diebus: bibere autem oportet in vino mulſo, diluto*.

Parthenium. Cap. CXXXII.

PArthenium aliqui amacron vocant, folijs eſt coriandri, tenuibus: flore per ambitum albo, intus melino, odore ſubuiroſo, ſapore amaro. Siccatum, cum aceto mulſo, aut ſale potum, non ſecus atq; epithymum, & bilem & pituitam detrahit: ſuſpirioſis prodeſt & melāchoicis. Herba ſine flore à calculoſis, & anhelatoribus magna vtilitate bibitur. Valet decoctum ad inſidendum in duritia vuluarum, & inflammationibus. Illinitur ſacro igni, & collectionibus, cum flore. Vulgò matricaria.

ANNOTATIO.

Non ſunt ſequendi, qui Cotulam fœtidam vulgò dictam pro hoc obtrudunt. Nam præter quàm quòd folia illius nullā aut ſaltem paruam cum fœniculo habeāt ſimilitudinem, flos eius non totus luteus (quod in illo tamen requiritur) ſed per ambitum albus, ac intus tantùm luteus

conſpicitur. quod haud dubiè Dioſcorides, ſi Cotula illa verum eſſet Buphthalmum, minimè, vt nec in Parthenio, Narciſſo, & Anthemidos, prima ſpecie, ſilentio prætermiſiſſet.

Buphthalmum. Cap. CXXXIII.

Buphthalmon (quidam cachlam vocant) tenues emittit cauliculos, mollèſq;: folia fœniculi: luteum florem, anthemide maiorem, oculi ſimilitudine, vnde nomen traxit: circa oppida naſcitur, & in campeſtribus. Flores cum cerato triti, tumores duritiáſq; diſcutiunt. Aiunt epotam poſt exitum à balneis, regio morbo correptis, colorem tractu temporis reddere.

Pæonia. Cap. CXXXIIII.

Pæonia ſiue glycyſide, Græcis aliquibus penthoron dicitur: ſunt qui idæos dactylos radicem pæoniam vocant. Caulis altitudine ſeſquipedis adoleſcit, comitantibus multis ſtolonibus. Huius duo genera: mas, folia iuglandis habet. in fœmina verò, ſmyrnij more diuiduntur. Summo caule in ſiliquas emittit, veluti ✠ græcas nuces: in quibus, quum dehiſcunt, multa granula rubra, acinis punicorum ſimilia, inueniuntur, & in medio nigra, quinque aut ſex, purpurea. Radix maris ⊰ tenuis ⊱ digitali craßitudine, & palmi longitudine, guſtu adſtringens, alba: fœmina radicibus ceu glandes circiter ſeptem aut octo inhærent, vt in

✠ Amygdalas intellige.

hastula regia. Fœminis à partu non purgatis sicca radix datur: ciet menses nucis græcæ magnitudine pota: si ventris doloribus cum vino auxiliatur. Valet cõtra regium morbum, & renum, ac vesicæ dolores. Decocta in vino aluũ sistit. Rubra grana rubenteis menses sistunt, decẽ vel duodecim pota in vino austero & nigro: stomachicis & erosionibus ea esse prodest: à pueris pota, initia calculorum eximűt. Grana nigra auxiliantur suppreßionibus nõ cturnis vuluæ strãgulationibus et matricis doloribus, quindecim numero pota, ĩ aqua mulsa, aut vino. Nascitur in altißimis montibus & præruptis.

Lithospermum. Cap. CXXXV.

LIthospermon à seminis duritia nomẽ accepit: folijs est oleæ longioribus, & latioribus, molliribus: iacent humi, quæ ab radice exiliunt: ramulis rectis, tenuibus, firmis, craßitudine acuti iunci, lignosis, in quorũ cucumine bifidi exortus, cauliculorũ speciem exhibent: folijs longis, inter q̃ paruũ semẽ, rotundũ, erui magnitudine, duritia lapidea. Nascitur in asperis & editis locis. Vim hãc habet, vt semine cũ vino albo poto calculos frangat, pellatq; vrinam. Vulgò milium solis.

Phalaris. Cap. XXXVI.

PHalaris cauliculos emittit zeæ culmis similes, à minutis ac nullius vsus radicibus, multos duum palmorum, geniculis cinctos, graciliores tamen ac dulces: semen candidum, oblongum,

milij magnitudine. Tunditur, & in aqua aut vino succus ad vesicæ cruciatus vtilißimè bibitur. Semen cochlearis mensura potum, ad eadem efficax est.

Rubia. Cap. CXXXVII.

Hodie Rubia tinctorũ * ἢ ἐρευθόδανον. ἔνιοι δὲ τεύθριον καλοῦσι. * ὡς ἐν ῥαβάνῃ τῆς γαλλίας.

*ERythrodanum * radix rubra est, qua tinguntur lanæ. Vna sponte prouenit, altera seritur, *ut in Thebana Galliæ, & Rauenna Italiæ: in Caria inter oleas, vt in aruis, solo creditur. Hanc non sine quæstu serunt: nanque maximum ex ea sentiunt prouentum. Asperi caules & quadranguli, longi, aparinæ nõ dißimiles, robustiores, & multò prorsus maiores: folijs per interualla certa circũ articulos, stellatim decussatis. Semen eius rotundũ, inter initia viride, mox rubrũ, postea cum ematuruit, nigrum: radix tenuis, longa, rubra. Vrinam ciet: qua de causa regio morbo opitulatur, pota cũ aqua mulsa: item ischidiacis, & resolutis. Craßã copiosamq; vrinam pellit: nõnunquam & sanguinem: bibentes tamẽ quotidie lauari oportet, & excrementorum quæ redduntur differentiã spectare. Aduersus serpentium morsus, ramulos cũ folijs vino bibere prodest. Semen ex aceto potũ, lienem absumit. Imposita radix trahit partus, menses, secundasq;. Albæ vitiligini, illita ex aceto medetur.*

Lonchitis. Cap. CXXXVIII.

LOnchitis folia habet parri, latiora, rubentia, plurima, ad radicẽ circunfracta, veluti in ter

ram procumbētia, pauca in caule, in quo flores, ceu galericuli, hiātibus comicis personis similes, nigri, & è rictu albam exerētes velut linguam, quæ ad labrum inferius spectet: semen inuolucris clausum lanceæ simile, triangulum: vnde sibi cognomentum arrogauit: radix dauci. Nascitur in sitientibus, & asperis, Radix ex vino pota vrinam ciet. Altera est lonchitis, quam aliqui asperam lonchitin dicunt: folia scolopendrij emittit, sed asperiora maioráq;, ac multò magis diuisa. Vulneribus mirum in modum prodest, in eisq; inflammationes excitari non patitur. Pota ex aceto lienem absumit.

Althæa. Cap. CXXXIX.

ALthæa, quam alij ibiscum vocant, in syluestrium maluarum genere est, cui folia vt cyclamino, rotūda, lanugine canescunt: flore rosaceo: bicubitali caule: radice lenta, intus alba. *Althæa appellatur, quòd inter primas sit vtilis, & pluribus polleat remedijs. Decocta enim in vino aut aqua mulsa, & per se cùm imponitur tusa, efficax est cōtra vulnera: item ad strumas, parotidas, abscessus, mammarum inflammationes, fracta sedis, inflationes, neruorum rigores: siquidē discutit, & excoquit, rumpit, & ad cicatricem perducit. Cocta, vt dictū est, adiecto suillo adipe aut anserino, terebinthináue, vt malagmatis lentor fiat, facit ad vuluæ inflāmationes, præclusionesq; in pes-

Vulgò Bismalua, & Maluauiscus.

*Ab ἀλθάινω, quod mederi significat.

ra vuluæ, reliquiasq; à partu extrahit. Decocta ✻ succus ex vino potus, succurrit vrinæ difficultati, calculosorum cruditatibus, dysentericis, ischiadicis, tremulis, ruptis. dentium mulcet dolorem, cum aceto decocta, colluto inde ore. Viride semen siccūq; tritum, vitiligines in sale ✻ peruncta semendat: eodem cum oleo & aceto peruncti, a venenatis nō feriuntur. Valet contra dysenteriam, & sanguinis reiectiones, aluiq; profluuium. In posca autem decoctum bibitur, contra omnes vesparum, apum, similiumq; aculeatos ictus. Folia cum olei momento, morsibus, & igni ambustis illinuntur. Constat aquam, trita radice addita, sub diuo addensari.

✻ σὺν ὄξει.

Alcea. Cap. CXL.

Alcea syluestrium maluarum generi aßignatur: folia habet diuisa, verbenacæ proxima: caules treis aut quatuor, cortice cannabino vestitos: florem rosæ, paruum: radices albas, latas, quinque aut sex, cùm plurimū cubitales: quæ cum vino aut aqua potæ, dysentericis ruptisq; medentur.

Herba Simeonis uulgò.

Cannabis. Cap. CXLI.

Cannabis satiua planta magni in vita vsus ad robustißimos funes factitandos: folijs fraxini, graui odore: caulibus proceris, inanibus: semine rotundo, quod largiore cibo genitura extinguit. Succus ex ea recente, conuenienter aurium doloribus instillatur. ✻ Syluestris cannabis virgas fert

✻ Fortè eupatorium uulgatum.

✻ ... ...

althææ similes, minores, nigriores, & asperiores, cubiti altitudinem æquantes: folio satiuæ, nigriore & asperiore flore lychnidis, subrubro: semine & radice althææ. Decocta radix, *illitu inflammationes mulcet, tumores discutit, tofos articulorum dissipat.* Huius cortex *torquendis funibus accommodatus.*

Anagyris. Cap. CXLII.

A*Nagyris* * *frutex est arboris instar, perquàm grauis odore: folijs* * *agni, virgisq́; flore braßicæ: semen in siliquis non breuibus gignit, subrotundum, firmum, versicolori facie, simile renibus, quod durescit vua maturescente.* Tenera *folia trita tumores illitu reprimunt. si partus hæreat & secundæ mensesq́; morentur, drachmæ pondere bibuntur in passo: sic & suspiriosis dátur, & contra capitis dolores in uino.* Difficulter *parientibus adalligantur, ita ut à partu statim auferantur.* Radicis cortex *concoquendis discutiendisq́; adhibetur.* Semen *commáducatum vomitiones vehementer ciet.*

* οἱ δὲ ἀνάγυρον οἱ δὲ ἄκοπον καλοῦσι.

* Viticis

Cepæa. Cap. CXLIII.

C*Epæa portulacæ similis est, sed nigriora habet folia, & radicem tenuem.* Folia *in vino pota, vrinæ stillicidio, & vesicæ scabie laborantibus, opitulantur: maximè id præstat, si cum decocto radicum asparagi eius, quem myacanthon, hoc est, corrudam vocant, bibatur.*

Alisma. Cap. CXLIIII.

*Vulgò plātago aquatica.

*Vox ex Plin. adiecta.

ALisma, alij damasonion appellant : folia ei plantaginis, nisi angustiora essent, *laciniosa, conuexaq; in terram: caule simplici, tenui, cubito altiore: capitibus thyrsi : flore tenui, candido, pallescente: radicibus tenuibus, vt veratri nigri, acribus, odoratis, modicè pinguibus: aquosos amat tractus. Radix, si drachma vna aut altera bibatur, his conuenit, qui leporem marinum deuorarūt, aut à rubetis ranis demorsi sunt, aut opium hausserunt: torminibus atque dysenteriæ, per se, aut cum pari modo seminis dauci, potui datur. Conuulsis, et contra vitia vuluæ prodest. Herba sistit aluū, menstrua pellit, tumores illita mitigat.*

Onobrychis. Cap. CXLV.

ONobrychis, *folia habet lentis, lōgiora paulò : caulem dodrantalem: florem puniceum: radicē paruam: nascitur in vliginosis & incultis. Herba suapte vi, si trita illinatur, tubercula dissipat : cum vino pota, strangurias sanat: illita ex oleo, sudores mouet.*

Hypericum. Cap. CXLVI.

Nostra Perforata.

HYpericum *alij androsæmon, alij corion, alij chamæpityn appellant, quoniam semen odore resinam imitatur, surculaceo frutice, dodrantali, subrubro, folio rutæ: flore luteo, qui digitis tritus sanguineum succum remittit, qua ex causa androsæmon cognominatur: subhirsuta siliqua, & in rotundo*

tundo obloga, hordei magnitudine: semine intus nigro, resinosi odoris: gignitur locis cultis & asperis. Vrinam ciet, menstrua pellit appositum: tertianis, quartanisq; cum vino potum liberat. Semen quadraginta diebus haustum, ischiadicis medetur. Folia cum semine illita, ambusta sanant.

Ascyron. Cap. CXLVII.

ASCyrum, siue ascyroides, hyperici genus est, magnitudine distãs, fruticosius, maiores habens ramos, surculosiores, rubentesq;: folia tenuia: flores luteos, & fructum resinosum, hyperico non absimilem: cuius attritu digiti ferè cruentantur, qua de causa androsæmum vocauere. Vsus seminis ad ischiadicos, potum in hydromelitis sextario: nã biliosa recrementa amplißimè detrahit: sed aßiduè dare oportet, donec sanitati restituantur. Illinitur & ambustis efficaciter.

ANNOTATIO.

* Vinoso succo.] Marcellus sanguineo vertit, qui non vt Ruellius οἰνώδη, sed potius αἱματώδη, vti capite de hyperico, legisse videtur: quæ fortè lectio magis genuina. Nam & Plinius lib. 27. cap. 4. Androsæmi comam tritam sanguineo succo manare, tradidit.

Androsæmum. Cap. CXLVIII.

ANdrosæmon ab hyperico, ascyroq; differt, quòd fruticet ramulis surculosis, ac tenui-

*bus: rubentibus virgis, & folijs rutæ, triplo aut quadruplo maioribus, quæ trita * vinoso succo manant: complureis alas habet in cacumine, vtrinque expansas, pinnatasq́; circa quas, flores pusilli, lutei: & in calyculis semen papaueris nigri, insigne lineis. Huius comæ tritæ resinosum odorem reddunt. Semen tritum drachmis duabus potum, biliosa alui exceremẽta pellit: ischiadicis maximè medetur: sed à purgatione aquam exorbere oportet. Herba ambustis illita medetur, vulneribus sanguinem cohibet.*

Coris. Cap. CXLIX.

C*Oris, quod aliqui hypericon vocãt, frutex est folio ericæ, rubro, pinguiore, ac minore, nõ altior dodrante, suauis, odoratus, acris. Potum semẽ menses trahit, & vrinas: contra phalãgiorũ morsus, ischiadicos, & opisthotonicos ex vino potum auxilio est: horroribus ex pipere, sed opisthotonicis ex oleo, aptissimè illinitur. Radix vino decocta potaq́; defectis opem ferre creditur: sed laborantem inter potandum quàm optimè cooperiri licet: si quidem corpus totum desudabit, ex quare pristinam agilitatem recuperabit.*

Aiuga, siue chamæpitys.
Cap CL.

Vulgo Iua arthritica.

A*Iuga herba in terra repens: * incuruæ similis: folijs semperuiui minoris, multò tenuioribus, hirsutis & pinguioribus, circum ramos*

✻ *densis, odore pinus flore tenui, luteo, vel cãdido. radice cichorij. Folia septem diebus in vino pota, regio morbo medentur: & quadraginta diebus ex hydromelite, ischiadicos sanant: dantur peculiariter vrinæ difficultatibus, iocineris, & renum vitijs: torminosis prosunt.* Ea apud Heracleam Ponti *cam̃, perinde atque antidoto cõtra aconitum vtuntur, bibentes decoctum.* Ad *antedicta illinitur, cum polenta iure decocti subacta: trita in farinam & cum fico in pilulis sumpta, aluum emollit: excepta melle, cum æris squama & resina deijcit: apposita ex melle, vuluæ vitia extrahit: mammarum duritias discutit: vulnera glutinat: vlcera quæ serpũt, cum melle illita, cohibet.* Alterum *est genus aiugæ, cubitalibus ramis, in anchoræ speciem incuruatis, prætenuibus, coma supradictæ: flore candido: semine nigro: hæc etiam pinum redolet.* Tertia *mas nominatur, paruula, folijs exilibus albis, pilosis: caule aspero, cãdido: luteis flosculis, semine iuxta alas.* Resipit *& hæc pinum.* Hæ *duæ uim superioris obtinent, sed non usqueadeò efficacem.*

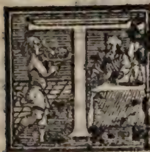
✻ ὑπόκυρτος, *id est sub curua.*

πυκνὰ *id est, frequentibus.*

TERTII LIBRI FINIS.

PEDANII DIOSCORIDIS ANAZARBEI, DE MEDICINALI MATERIA, LIBER IIII.

Ioanne RVELLIO Suessionensi interprete.

RIBVS antè libris, amantißime Aree, tradidimus odoramenta, olea, arbores, vnguenta, animalia, frumenta, olera, radices, succos, herbas, seminaq́; In hoc autem quarto dissseremus de radicibus, & eis, quæ restant, herbis.

Betonica. Cap. I.

CEstron psychotrophō vocitatur, quoniam frigidis locis inueniatur. Latini betonicam appellant. Herba est, caulem ferens tenuem, cubiti altitudine, aut maiorem, quadratum: folia quercus, mollia, longa, in ambitu diuisa, odorata, prope radicē maiora: in summis caulibus, semē veluti satureiæ spicatū inest. Decerpta huius folia siccantur, plurimos ad vsus. Radicibus nititur, vt veratri, tenuibus. Quæ ex hydromelite in potu, pituitosam vomitionem euocant. Folia dari debent ruptis, conuul

ſis, mulieribus vului malo opportunis, & ad laxã dos vteri ſtrangulatus, denarij pondere cum hydromelite. tres in vini ſextario drachmæ, contra ſerpẽtium morſus ebibũtur. Herba *magna vtilitate illatis à ſerpente uulneribus illinitur: aduerſus etiã uenena drachma ex uino pota cõuenit: præſumpta ea, ſi uenenum hauriatur, nihil nocebit: urinã ciet: aluum ſubducit: medetur comitialibus & inſanis, pota ex aqua: & iocineris lienisq; uitijs, drachmæ pondere in aceto mulſo: concoctionem adiuuat, ſi quis eam fabæ magnitudine ſecundum cœnam cũ melle coctã deuorarit: modo conſimili acida ructantibus propinatur.* Stomachicis eam mandúcare et *ſuccum deuorare proderit, ſi poſtea dilutum uinum ſorbeatur.* Datur *ſanguinem excreantibus, tribus obolis, cum diluti uini egelidi cyatho: iſchiadicis, renum & ueſicæ doloribus, ex aqua: aquæ inter cutem binis drachmis ex hydromelite, ſi febricitant: ſin aliter, ex mulſo: regio morbo laborãtes recreat, menſes pellit, drachmæ põdere cum uino pota: aluũ purgant drachmæ quatuor potæ, in hydromelitis decem cyathis.* Facit *cum melle ad tabem & purulentam excreationem.* Folia *ſicca tritaq; fictili uaſe reconduntur.*

Britanica. Cap. II.

BRitanica *aut uetonica, folia habet ſylueſtris lapathi, ſed nigriora, & piloſiora, guſtu adſtringentia: radicem tenuem & breuem: caulem*

* Chamæpityi. stu. Altera est folijs ramulisq; * aiugæ similis, hirsutioribus tamen, breuioribus, & asperioribus. flore purpureo, odoris admodum grauis: radice cichorij. Pota drachmis quatuor vrinæ difficultati, renibusq; plurimum prodest. Tritæ, vuluæ pituitas emolliunt, cum rosaceo, & lacte imposita, vulneribus medentur. Quæ autem aiugæ similitudinem refert, præter alia, pota cum aceto mulso comitiales sanat.

Anthemis. Cap. CXXXI.

Officinis camomilla. Cuius nominũ varietas ab interprete omissa est.

ANthemidis genera tria, tantùm flore distantia. rami dodrantales, fruticosi, alis multis concaui: tenuibus foliolis, paruis, numerosis: rotundis capitulis: floribus in medie aureis, forinsecus orbiculato ambitu candidis, melinis, aut purpureis, magnitudine foliorum rutæ: nascitur in asperis, et iuxta semitas: colligitur vere. Vim habent radices, flores & herba excalfaciendi, extenuandiq;: potu, & insessione, pellunt menstrua, partus, vrinam, calculosq;: aduersus inflationes, et ilei tormenta bibuntur: bilem suffusam expurgãt: iocinerum vitia sanant: decocto earum vesicæ fouentur. Ex omnibus his generibus ad calculos efficacissima est, quæ florem purpureũ habet, cuius amplitudo maiuscula est. hanc propriè heranthemon vocãt. Ea, cui leucanthemo nomẽ est, itẽ quæ chrysanthemõ dicitur, vehementius vrinã ciunt. Aegylopijs illitæ medentur: cõmãducatæ vlcerum eruptiones in ore

ſanant.Nonnulli in clyſteribus ex oleo vtuntur, teruntúrq; in farinam, ab abigendos febrium circuitus. Flores & folia recōdi debent, & priuatim tuſa, in paſtillos digeri: radix quoque ſiccari, dumq; ingruit neceßitas, binæ partes herbæ dari, modò floris aut radicis pars vna, modò contra floris partes duæ & herbæ vna, permutatim duplicato pondere, alternis diebus: bibere autem oportet in vino mulſo, diluto.

Parthenium. Cap. CXXXII.

Parthenium aliqui amacron vocant, folijs eſt coriandri, tenuibus: flore per ambitum albo, intus melino, odore ſubuiroſo, ſapore amaro. Siccatum, cum aceto mulſo, aut ſale potum, non ſecus atq; epithymum, & bilem & pituitam detrahit: ſuſpirioſis prodeſt & melāchoiicis. Herba ſine flore à calculoſis, & anhelatoribus magna vtilitate bibitur. Valet decoctum ad inſidendum in duritia vuluarum, & inflammationibus. Illinitur ſacro igni, & collectionibus, cum flore. Vulgò matricaria.

ANNOTATIO.

Non ſunt ſequendi, qui Cotulam fœtidam vulgò dictam pro hoc obtrudunt. Nam præter quàm quòd folia illius nullā aut ſaltem paruam cum fœniculo habeāt ſimilitudinem, flos eius non totus luteus (quod in illo tamen requiritur) ſed per ambitum albus, ac intus tantùm luteus

conſpicitur. quod haud dubiè Dioſcorides, ſi Cotula illa verum eſſet Buphthalmum, minimè, vt nec in Parthenio, Narciſſo, & Anthemidos, prima ſpecie, ſilentio prætermiſiſſet.

Buphthalmum. Cap. CXXXIII.

BVphthalmon (quidam cachlam vocant) tenues emittit cauliculos, mollèſq;: folia fœniculi: luteum florem, anthemide maiorem, oculi ſimilitudine, vnde nomen traxit: circa oppida naſcitur, & in campeſtribus. Flores *cum cerato triti, tumores duritiáſq; diſcutiunt.* Aiunt *epotam poſt exitum à balneis, regio morbo correptis, colorem tractu temporis reddere.*

Pæonia. Cap. CXXXIIII.

PAeonia ſiue glycyſide, Græcis aliquibus penthoron dicitur: ſunt qui idæos dactylos radicem pæoniam vocant. Caulis altitudine ſeſquipedis adoleſcit, comitantibus multis ſtolonibus. Hu*ius duo genera: mas, folia iuglandis habet.* in*fœmina verò, ſmyrnij more diuiduntur. Summo caule ſiliquas emittit, veluti ✱ græcas nuces: in quibus, quum dehiſcunt, multa granula rubra, acinis punicorum ſimilia, inueniuntur, & in medio nigra, quinque aut ſex, purpurea.* Radix *maris ⊰ tenuis ⊱ digitali craßitudine, & palmi longitudine, guſtu adſtringens, alba: fœmina radicibus ceu glandes circiter ſeptem aut octo inhærent, vt in*

✱ Amygdalas intellige.

hastula regia. Fœminis à partu non purgatis sicca radix datur: ciet menses nucis græcæ magnitudine pota: si ventris doloribus cum vino auxiliatur. Valet cōtra regium morbum, & renum, ac vesicæ dolores. Decocta in vino aluū sistit. Rubra grana rubenteis menses sistunt, decē vel duodecim pota in vino austero & nigro: stomachicis & erosionibus ea esse prodest: à pueris pota, initia calculorum eximūt. Grana nigra auxiliantur suppreßionibus nocturnis vuluæ strāgulationibus et matricis doloribus, quindecim numero pota, ī aqua mulsa, aut vino. Nascitur in altißimis montibus & præruptis.

Lithospermum. Cap. CXXXV.

Lithospermon à seminis duritia nomē accepit: folijs est oleæ longioribus, & latioribus, mollioribus: iacent humi, quæ ab radice exiliunt: ramulis rectis, tenuibus, firmis, craßitudine acuti iunci, lignosis, in quorū cacumine bifidi exortus, cauliculorū speciem exhibent: folijs longis, inter q̄ paruū semē, rotundū, erui magnitudine, duritia lapidea. Nascitur in asperis & editis locis. Vim hāc habet, vt semine cū vino albo poto calculos frangat, pellatq; vrinam. Vulgò milium solis.

Phalaris. Cap. XXXVI.

Phalaris cauliculos emittit zeæ culmis similes, à minutis ac nullius vsus radicibus, multos duum palmorum, geniculis cinctos, graciliores tamen ac dulces: semen candidum, oblongum,

milij magnitudine. Tunditur, & in aqua aut vino succus ad vesicæ cruciatus vtilissimè bibitur. Semen cochlearis mensura potum, ad eadem efficax est.

Rubia. Cap. CXXXVII.

Hodie Rubia tinctorũ

* ἢ ἐρευθόδανον. ἔνιοι δὲ τεύθριον καλοῦσι.

* ὡς ἐν ῥαβάνῃ τῆς γαλλίας.

*ERythrodanum * radix rubra est, qua tingũtur lanæ. Vna sponte prouenit, altera seritur, * ut in Thebana Galliæ, & Rauenna Italiæ: in Caria inter oleas, vt in aruis, solo creditur. Hanc non sine quæstu serunt: nanque maximum ex ea sentiunt prouentum. Asperi caules & quadranguli, longi, aparinæ nõ dissimiles, robustiores, & multò prorsus maiores: folijs per interualla certa circũ articulos, stellatim decussatis. Semen eius rotundũ, inter initia viride, mox rubrũ, postea cum ematuruit, nigrum: radix tenuis, longa, rubra. Vrinam ciet: qua de causa regio morbo opitulatur, pota cũ aqua mulsa: item ischidiacis, & resolutis. Crassã copiosamq; vrinam pellit: nõnunquam & sanguinem: bibentes tamẽ quotidie lauari oportet, & excrementorum quæ redduntur differentiã spectare. Aduersus serpentium morsus, ramulos cũ folijs vino bibere prodest. Semen ex aceto potũ, lienem absumit. Imposita radix trahit partus, menses, secundasq;. Albæ vitiligini, illita ex aceto medetur.*

Lonchitis. Cap. CXXXVIII.

LOnchitis folia habet parri, latiora, rubentia, plurima, ad radicẽ circunfracta, veluti in ter

ram procumbētia, pauca in caule, in quo flores, ceu galericuli, hiātibus comicis personis similes, nigri, & è rictu albam exerētes velut linguam, quæ ad labrum inferius spectet: semen inuolucris clausum lanceæ simile, triangulum: vnde sibi cognomentum arrogauit: radix dauci. Nascitur in sitientibus, & asperis, Radix ex vino pota vrinam ciet. Altera est lonchitis, quam aliqui asperam lonchitim dicunt: folia scolopendrij emittit, sed asperiora maioraq́;, ac multò magis diuisa. Vulneribus mirum in modum prodest, in eisq́; inflammationes excitari non patitur. Pota ex aceto lienem absumit.

Althæa. Cap. CXXXIX.

Althæa, quam alij ibiscum vocant, in syluestrium maluarum genere est, cui folia vt cyclamino, rotūda, lanugine canescunt: flore rosaceo: bicubitali caule: radice lenta, intus alba. * Althæa appellatur, quòd inter primas sit vtilis, & pluribus polleat remedijs. Decocta enim in vino aut aqua mulsa, & per se cùm imponitur tusa, efficax est cōtra vulnera: item ad strumas, parotidas, abscessus, mammarum inflammationes, fracta sedis, inflationes, neruorum rigores: siquidē discutit, & excoquit, rumpit, & ad cicatricem perducit. Cocta, vt dictū est, adiecto suillo adipe aut anserino, terebinthináue, vt malagmatis lentor fiat, facit ad vuluæ inflāmationes, præclusionesq́; in pessis subdita. Decoctum eodem fungitur munere: one

Vulgò Bismalua, & Maluauiscus.

* Ab ἀλθαίνω, quod mederi significat.

ra vuluæ, reliquiasq; à partu extrahit. Decoctum & succus ex vino potus, succurrit vrinæ difficultati, calculosorum cruditatibus, dysentericis, ischiadicis, tremulis, ruptis. dentium mulcet dolorem, cum aceto decocta, colluto inde ore. Viride semen siccumq; tritum, vitiligines in sale * perunctas emendat: eodem cum oleo & aceto peruncti, a venenatis nō feriuntur. Valet contra dysenteriam, & sanguinis reiectiones, aluiq; profluuium. In posca autem decoctum bibitur, contra omnes vesparum, apum, similiumq; aculeatos ictus. Folia cum olei momento, morsibus, & igni ambustis illinuntur. Constat aquam, trita radice addita, sub diuo addensari.

* σὺν ἁλί.

Alcea. Cap. CXL.

Herba Simeonis uulgò.

ALcea syluestrium maluarum generi assignatur: folia habet diuisa, verbenacæ proxima. caules treis aut quatuor, cortice cannabino vestitos: florem rosæ, paruum: radices albas, latas, quinque aut sex, cùm plurimū cubitales: quæ cum vino aut aqua potæ, dysentericis ruptisq; medentur.

Cannabis. Cap. CXLI.

CAnnabis satiua planta magni in vita vsus ad robustissimos funes factitandos: folijs fraxini, graui odore: caulibus proceris, inanibus: semine rotundo, quod largiore cibo geniturā extinguit. Succus ex ea recente, conuenienter aurium doloribus instillatur. * Syluestris cannabis virgas fert

* Forte eupatorium uulgatum.

althææ similes, minores, nigriores, & asperiores, cubiti altitudinem æquantes: folio satiuæ, nigriore & asperiore flore lychnidis, subrubro: semine & radice althææ. Decocta *radix, illitu inflammationes mulcet, tumores discutit, tofos articulorum dissipat.* Huius *cortex torquendis funibus accommodatus.*

Anagyris. Cap. CXLII.

ANagyris * *frutex est arboris instar, perquàm grauis odore: folijs * agni, virgisq́; flore braßicæ: semen in siliquis non breuibus gignit, subrotundum, firmum, versicolori facie, simile renibus, quod durescit vua maturescente.* Tenera *folia trita tumores illitu reprimunt. si partus hæreat & secundæ mensesq́; morentur, drachmæ pondere bibuntur in passo: sic & suspiriosis dátur, & contra capitis dolores in vino.* Difficulter *parientibus adalligantur, ita ut à partu statim auferantur.* Radicis *cortex concoquendis discutiendisq́; adhibetur.* Semen *comm*a*nducatum vomitiones vehementer ciet.*

* οἱ δὲ ἀνάγυρον οἱ δὲ ἄκοπον καλῦσι.

* Viticis

Cepæa. Cap. CXLIII.

CEpæa *portulacæ similis est, sed nigriora habet folia, & radicem tenuem.* Folia *in vino pota, vrinæ stillicidio, & vesicæ scabie laborantibus, opitulantur: maximè id præstat, si cum decocto radicum asparagi eius, quem myacanthon, hoc est, cor rudam vocant, bibatur.*

Alisma. Cap. CXLIIII.

*Vulgò plātago aquatica.
*Vox ex Plin. adiecta.

ALisma,* alij damasonion appellant: folia ei plantaginis, nisi angustiora essent,* laciniosa, conuexaq; in terram: caule simplici, tenui, cubito altiore: capitibus thyrsi: flore tenui, candido, pallescente: radicibus tenuibus, vt veratri nigri, acribus, odoratis, modicè pinguibus: aquosos amat tractus. Radix, si drachma vna aut altera bibatur, his conuenit, qui leporem marinum deuorarūt, aut à rubetis ranis demorsi sunt, aut opium hause runt: torminibus atque dysenteriæ, per se, aut cum pari modo seminis dauci, potui datur. Conuulsis, et contra vitia vuluæ prodest. Herba sistit aluū, men strua pellit, tumores illita mitigat.

Onobrychis. Cap. CXLV.

ONobrychis, folia habet lentis, lōgiora paulò: caulem dodrantalem: florem puniceum: radicē paruam: nascitur in vliginosis & incultis. Herba suapte vi, si trita illinatur, tubercula dissipat: cum vino pota, stranguriam sanat: illita ex oleo, sudores mouet.

Hypericum. Cap. CXLVI.

Nostra Perforata.

HYpericum alij androsæmon, alij corion, alij chamæpityn appellant, quoniam semen odore resinam imitatur, surculaceo frutice, dodrantali, subrubro, folio rutæ: flore luteo, qui digitis tritus sanguineum succum remittit, qua ex causa andro sæmon cognominatur: subhirsuta siliqua, & in ro tundo

tundo oblõga, hordei magnitudine: ſemine intus nigro, reſinoſi odoris: gignitur locis cultis & aſperis. Vrinam ciet, menſtrua pellit appoſitum: tertianis, quartanisq́; cum vino potum liberat. Semen quadraginta diebus hauſtum, iſchiadicis medetur. Folia cum ſemine illita, ambuſta ſanant.

Aſcyron. Cap. CXLVII.

Aſcyrum, ſiue aſcyroides, hyperici genus eſt, magnitudine diſtãs, fruticoſius, maiores habens ramos, ſurculoſiores, rubentesq́;: folia tenuia: flores luteos, & fructum reſinoſum, hyperico non abſimilem: cuius attritu digiti ferè cruentantur, qua de cauſa androſæmum vocauere. Vſus ſeminis ad iſchiadicos, potum in hydromelitis ſextario: nã bilioſa recrementa ampliſſimè detrahit: ſed aſſiduè dare oportet, donec ſanitati reſtituantur. Illinitur & ambuſtis efficaciter.

ANNOTATIO.

* Vinoſo ſucco.] Marcellus ſanguineo vertit, qui non vt Ruellius οἰνώδη, ſed potius αἱματώδη, vti capite de hyperico, legiſſe videtur: quæ fortè lectio magis genuina. Nam & Plinius lib. 27. cap. 4. Androſæmi comam tritam ſanguineo ſucco manare, tradidit.

Androſæmum. Cap. CXLVIII.

Androſæmon ab hyperico, aſcyroq́; differt, quòd fruticet ramulis ſurculoſis, ac tenui-

*bus: rubentibus virgis, & folijs rutæ, triplo aut quadruplo maioribus, quæ trita * vinoso succo manant: complureis alas habet in cacumine, vtrinque expansas, pinnatasq;: circa quas, flores pusilli, lutei: & in calyculis semen papaueris nigri, insigne lineis.* Huius *comæ tritæ resinosum odorem reddunt.* Semen *tritum drachmis duabus potum, biliosa alui excremēta pellit: ischiadicis maximè medetur: sed à purgatione aquam exorbere oportet.* Herba *ambustis illita medetur, vulneribus sanguinem cohibet.*

Coris. Cap. CXLIX.

C*Oris, quod aliqui hypericon vocăt, frutex est folio ericæ, rubro, pinguiore, ac minore, nō altior dodrante, suauis, odoratus, acris.* Potum *semē menses trahit, & vrinas: contra phalāgiorū morsus, ischiadicos, & opisthotonicos ex vino potum auxilio est: horroribus ex pipere, sed opisthotonicis ex oleo, aptißimè illinitur.* Radix *vino decocta potaq;, defectis opem ferre creditur: sed laborantem inter potandum quàm optimè cooperiri licet: siquidem corpus totum desudabit, ex quare pristinam agilitatem recuperabit.*

Aiuga, siue chamæpitys.
Cap. CL.

Vulgo lua arthritica. A*Iuga herba in terra repens: * incuruæ similis: folijs semperuiui minoris, multò tenuioribus, hirsutis & pinguioribus, circum ramos*

☆ densis, odore pinus flore tenui, luteo, vel cãdido. radice cichorij. Folia septem diebus in vino pota, regio morbo medentur: & quadraginta diebus ex hydromelite, ischiadicos sanant: dantur peculiariter vrinæ difficultatibus, iocineris, & renum vitijs: torminosis prosunt. Ea apud Heracieam *Ponti cam, perinde atque antidoto cõtra aconitum vtuntur, bibentes decoctum.* Ad *antedicta illinitur, cum polenta iure decocti subacta: trita in farinam & cum fico in pilulis sumpta, aluum emollit: excepta melle, cum æris squama & resina deijcit: apposita ex melle, vuluæ vitia extrahit: mammarum duritias discutit: vulnera glutinat: vlcera quæ serpũt, cum melle illita, cohibet.* Alterum *est genus aiugæ, cubitalibus ramis, in anchoræ speciem incuruatis, prætenuibus, coma supradictæ: flore candido: semine nigro: hæc etiam pinum redolet.* Tertia *mas nominatur, paruula, folijs exilibus albis, pilosis: caule aspero, cãdido: luteis flosculis, semine iuxta alas.* Resipit *& hæc pinum.* Hæ *duæ uim superioris obtinent, sed non usqueadeò efficacem.*

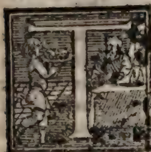
☆ ὑπόκυρτος, idest subcurua.

πυκνὰ id est, frequentibus.

TERTII LIBRI
FINIS.

PEDANII DIOSCORIDIS ANAZARBEI, DE MEDICINALI MATERIA, LIBER IIII.

Ioanne RVELLIO Suessionensi interprete.

RIBVS *antè libris, amantissime* Aree,*tradidimus odoramenta,olea, arbores, vnguenta,animalia, frumenta,olera, radices, succos, herbas, seminaq;.In hoc autem quarto disseremus de radicibus, & eis, quæ restant, herbis.*

Betonica. Cap. I.

C*Estron psychotrophō vocitatur, quoniam frigidis locis inueniatur.*Latini *betonicam appellant.*Herba *est,caulem ferens tenuem,cubiti altitudine,aut maiorem,quadratum:folia quercus, mollia,longa,in ambitu diuisa, odorata, prope radicē maiora:in summis caulibus,semē veluti satureiæ spicatū inest.*Decerpta *huius folia siccantur, plurimos ad vsus.*Radicibus *nititur,vt veratri, tenuibus.*Quæ *ex hydromelite in potu, pituitosam vomitionem euocant.*Folia *dari debent ruptis,conuul*

sis, mulieribus vuluæ malo opportunis, & ad laxãdos vteri strangulatus, denarij pondere cum hydromelite. tres in vini sextario drachmæ, contra serpẽtium morsus ebibũtur. Herba *magna vtilitate illatis à serpente uulneribus illinitur: aduersus etiã uenena drachma ex uino pota cõuenit: præsumpta ea, si uenenum hauriatur, nihil nocebit: urinã ciet: aluum subducit: medetur comitialibus & insanis, pota ex aqua: & iocineris lienisq; uitijs, drachmæ pondere in aceto mulso: concoctionem adiuuat, si quis eam fabæ magnitudine secundum cœnam cũ melle cocto deuorarit: modo consimili acida ructantibus propinatur.* Stomachicis *eam mandicare et succum deuorare proderit, si postea dilutum uinum sorbeatur.* Datur *sanguinem excreantibus, tribus obolis, cum diluti uini egelidi cyatho: ischiadicis, renum & uesicæ doloribus, ex aqua: aquæ inter cutem binis drachmis ex hydromelite, si febricitant: sin aliter, ex mulso: regio morbo laborãtes recreat, menses pellit, drachmæ põdere cum uino pota: aluũ purgant drachmæ quatuor potæ, in hydromelitis decem cyathis.* Facit *cum melle ad tabem & purulentam excreationem.* Folia *sicca tritaq; fictili uase reconduntur.*

Britanica. Cap. II.

B*Ritanica aut uetonica, folia habet syluestris lapathi, sed nigriora, & piloſiora, gustu adstringentia: radicem tenuem & breuem: caulem*

paruum emittit. Folijs *exprimitur succus, qui igni aut sole cogitur.* Vim *habet adstringentem, priuatim depascentibus oris & tonsillarum ulceribus accõmodatam.* Valet *etiam ad reliqua, quibus adstrictione est opus.*

Lysimachia. Cap. CIII.

L*ysimachia, quam aliqui lytron appellant, caules emittit cubitales altiorésue, fruticosos, tenues, prodeũtibus geniculatim folijs, tenuibus, salicis figura, gustu adstringentibus: flore rufo, aut aureo: gignitur in aquosis & palustribus.* Foliorum *succus adstringente sua ui sanguinis reiectionẽ supprimit, dysentericis potui datur, aut infunditur: mensium abundantiam sistit, in pesso sanguinis profluuio subuenit, si nares ea herba obturentur: uulnerum cruorem cohibet: acerrimũ nidorem suffita reddit: qua de causa serpẽtes fugat, & muscas interficit.*

Sanguinaria, ceu polygonum. Cap. IIII.

Nũc Cẽtinodia. P*olygonum mas ramos habet teneros & exiles, copiosos, geniculis cinctos, qui per terram, ut gramen, repunt: folia rutæ, sed molliora longioraq;: semine sub omnibus folijs turgescente: unde marem appellari uolunt: flos ei candidus, aut puniceus.* Vis *epoti succi est, spissare, ac refrigerare: prodest cruentæ excreationi, choleræ, alui fluxionibus, & urinæ stillicidio: nam vrinam apertè ciet.* Cum

*uino potus, contra serpentium morsus auxiliatur, daturq; in febribus per horã ante significationes: fœminarum profluuia impositu sistit: idem succus purulentis auribus *instillatur*. Facit eximie ad genitallũ vlcera, cũ vino, adiecto melle, decoctus. Stomachi feruore, sanguinis reiectionibus, vlceribus quæ serpũt, ignibus sacris, collectionibus, tumoribus, & recentibus vulneribus folia illinuntur. Sanguinaria fœmina fruticat vno caule, arundini teneræ simili, densis geniculis, & in se tubarum modo farctis: articulos in orbem cingunt apices, foliolis piceæ similes. Radicis nullus vsus: nascitur in riguis. Huic quoque spissandi refrigerandiq; natura, ad eadem valens, sed inefficacior.* * καὶ πρὸς ὠταλγίας

Polygonatum. Cap. V.

POlygonatum nascitur in montibus, frutice cubito altiore: folijs lauri, latioribus, & læuioribus, sapore mali cotonei, aut punici, cum quadam adstrictione: flores per singulos foliorum exortus promit, candidos, folijs numerosiores, incepta à radice supputatione: radicem habet albam, mollem, longã, crebro geniculatam, densam, graueolentem, digitum craßitudine æquantẽ: quæ vulneribus efficaciter illinitur. Quin etiã maculas in facie delet. Vulgò sigillũ Salomonis.

Clematis. Cap. VI.

CLematis humi serpit: læto, pinguiq; solo prouenit, viticulas spargens craßitudine iunci exiguas: folio lauri figura & colore, multò minora. Est quã Latini Vincam peruincã vocant.

Ea cũ caulibus in uino pota, alui profluuia & dysenterias sedant: subdita in pesso cum lacte & rosaceo, aut cyprino, cruciatibus uuluæ medentur. Dolores dentium commanducata finit: imposita serpentum morsibus, iuuamentum præstat. Fertur etiam contra aspidum ictus ex aceto pota opitulari. Gignitur in terrenis. *Est et altera clematis, quæ uiticulosum emittit ramulum, rubescentem, lentũ: folium gustu admodum acre, ac exulcerans: repit per arbores, ut smilax. Semen tritum, pituitam bilemq; detrahit, in aqua aut hydromelite potum.* Folia eius illita lepras purgant. Cum lepidio conditur ad cibos.

Flãmula uulgò.

Polemonia. Cap. VII.

POlemoniam alij philæteriã, Cappadoces chiliodynamin appellant, ramis exilibus, utrinq; pinnatis: folijs paulò quàm rutæ maioribus, ac lõgioribus, calaminthæ aut * sanguinariæ proximis, quibus in summis uelut corymbi dependent, nigro semine: radice cubitali, albicanee, * radiculæ simili: nascitur in montosis & asperis. Bibitur in uino radix contra serpentes & dysenteriam, & ex aqua aduersus urinæ difficultatem, & coxendicum cruciatus. Datur ex aceto drachmæ pondere lienosis. Eadem scorpionis plagæ alligatur. Tradunt, eum, qui radicem gustauerit, à scorpione nõ feriri: cumq; si ictus sit, nihil molesti passurum. Dentium dolorem mansa mitigat.

* Polygoni.
* Struthio.

ANNOTATIO.

*Flores lutei.] Ne moueare sicubi fortè, vt nos plerisque locis, cādidis floribus conspexeris: solent enim pro loci varietate in vna eadémque herba flores non rarò cōmutari: id quod Dioscorides etiā in Atractylide, ac multis alijs plantis fatetur.

Symphytum, siue alus. Cap. VIII.

*Symphyton petreon, id est alus, nascitur in petris, ramis tenuibus, paruis, origano similibus: capitulis thymi: * surculossum totum, odoratū, gustu dulce, saliuam ciens. longa radice, subrufa, digitali craßitudine. Decoctum in aqua mulsa et potum pulmonis uitia purgat: sanguinem reücientibus, & renum malis, ex aqua datur: ad dysenteriam, rubraq; fœminarum profluuia, in uino decoctum: ad conuulsa uerò & rupta, ex aceto mulso bibitur. Quin & commanducatum sitim sedat, faucibus asperis subuenit, uulnera recentia enterocelasq; conglutinat, & illitu cohibet. Carnes autem cum symphyto decoctæ coalescunt. Est & alterum symphyton, quod aliqui pecton uocant: id caulem emittit bicubitalem, aut maiorem, craßū, leuem, angulosum, ut sonchi inanem, circa quē breui interuacante spatia, folia exeunt angusta, buglosso proxima, oblonga, hirsuta: caule secundum angulos quosdam striato: folijs tenuibus ex alarū sinu prodeuntibus, in quibus * flores lutei, & cir-*

*Ita Plinius Græcus ξυλώδες, id est lignosum.

Nūc Cōsolida maior.

ca caulem velut verbasci semina emicant. Tã caulis, quàm folia, aspera lanugine horrẽt, tactuq; pruritum concitant radices demittuntur: foris nigræ, intus candidæ, viscosæ quarum est vsus. Tritæ & potæ cruentis excreationibus, ruptisq; proficiunt, recentia vulnera illitæ conglutinant: carnes quoque, si concoquãtur, cogũt additæ: inflãmationibus, præsertim sedis, cũ senecionis folijs vtiliter illinuntur.

Holostium. Cap. IX.

HOlostium herba est pusilla, tribus quatuórue digitis supereminens extra terrã, folijs viticulisq; coronopo aut gramini proximis, gustu adstringentibus: radice alba, prætenui vsque in capillamenti speciem, longitudine quatuor digitorum: nascitur in collibus terrenis. Vsus eius ad rupta, in vino potæ: nam & carnes coguntur, decoctionibus addita.

Stœbe. Cap. X.

STœbe vulgaris est notitiæ: cuius semen & folia stringunt: quapropter decoctum dysentericis infunditur: auribus quoque purulentis instillatur. Illita folia oculis ab ictu cruẽtis prosunt, & erumpentis sanguinis impetus cohibent.

Clymenum. Cap. XI.

CLymenum caule fert fabæ, quadratum: folia plantaginis, folliculis supra caulem in sese inflexis, vt in iride, & polyporum cirrhis. Probatissimum est è montibus. E frutice toto cum ra-

dice succus exprimitur, qui ad sanguinis reiectiones, in potu efficax est: cœliacos, rubraq; fœminarum profluuia, refrigerando infrænat sanguinem naribus erumpentem supprimit. Trita *folia, aut siliquæ recẽtibus uulneribus impositæ, ea ad cicatricem perducunt.*

Periclymentum. Cap. XII.

P*Ericlymenon simplex fruticat, ex interuallis parua folia habens, ipsum amplectentia, subcandida, hederacea: inter folia surculi exeũt, in quibus baccæ, hederæ similes. flos fabæ, candidus, aliquantum rotundis, & quasi in folium procũbens: semen durum, & quod difficilè euellatur: radice rotunda, crassa.* N*ascitur in aruis ac sepibus, conuoluens se adminiculis, propter asidentibus. Semen eius postquam ematuruit collectum, & in umbra siccatum, si drachmæ põdere detur in uino, quadragenis diebus, lienem absumit, laßitudinẽ discutit: sed urinam ciet, statim à sexto die cruentã. Orthopnœæ, & singultui prodest: partum accelerat.* F*olia sunt eisdem uiribus prædita, quæ tricenis septenis diebus epota, sterilitatẽ facere produntur: perũctis ex oleo, febrium algores abigunt.* Vulgò Caprifolium, & Matrisylua.

Tribulus. Cap. XIII.

T*Ribuli genus unum terrestre, folijs ad effigiem portulacæ, tenuioribus, uiticulis in terra stratis: spinis secundum folia rigidis, præduris: iuxta amnes & rudera nascitur. Est & alterum*

genus, aquis familiare, quod in fluminibus natum comam exerit, aculeos condens: folijs latis, & pediculo longo: caule parte summa, quàm ima crassiori. Adsunt ei & capillamenta quædam spicacea: semen durum, ab altero non abhorrens. Vterq; refrigerantis & inspissantis est naturæ: ideò inflammationes omneis cataplasmate adiuuat. Vlcera in ore erumpentia, putredines, gingiuas, tonsillasq; persanat. Succus ex his colligitur, ad oculorum medicinas. Semen dum recens bibitur, calculosis iuuamentum affert. Drachma terrestris tribuli pota, illitáue, ictos à vipera recreat: contra venena cum vino aptissimè bibitur. Decoctum eius sparsum pulices necat. Thraces qui ad Strymona amnem habitant, virenti tribulo equos saginãt, et è dulci semine & esculento panem, quo vescũtur, faciũt.

Limonium. Cap. XIIII.

Limonion, folia habet betæ, tenuiora et longiora, decem, sæpe plura: caulem tenuem, rectũ, lilio æqualem, seminibus rubris scatẽtem, quæ gustata adstringunt. Semen tritum, & ex vino acetabuli mẽsura potum, dysentericis cœliacisq; prodest: rubra fœminarum profluuia sistit. Nascitur in pratis & palustribus.

Lagopus. Cap. XV.

Lagopus herba sistit aluum in vino pota: aut in febri, ex aqua. Eadem inguini alligatur, in inflammatione. Nascitur in segetibus.

Medium. Cap. XVI.

MEdion in saxis & opacis nascitur. folia habet * iridis: caulem tricubitalem, & in eo florem grãdem, purpureum, rotundũ: semine cnici, minuto: radicem dodrantalem, crassitudine baculi, gustu acerbo. Quæ trita in farinam, & ex melle decocta, rubros menses fœminarum sistit, eclegmate per aliquot dies sumpto. Semen in vino potum, menstrua pellit.

* Alij seridis.

Epimedium. Cap. XVII.

EPimedium, caulis est non magnus, hederæ folijs, dens atq; duodenis, neq; florem, neq; fructũ ferẽs: radice tenui, nigra, graui odore, gustu fatuo: nascitur in humidis. Folia cum oleo trita, imposito cataplasmate, mammas increscere non sinunt. Radix conceptũ adimit. Folia trita quinis drachmis, post menstruas purgationes, quinq; diebus in vino pota, præstant mulieribus ne concipiant.

Gladiolus Cap. XVIII.

XYphion, alij phasganon, alij machæronion, Romani gladiolum, vocant: nomen inde accepit, quòd folium gladij præbeat speciem. Iridi simile erat, nisi minus & angustius videretur, & gladij modo mucronatum, neruosumq;. In caulem exit cubitalem, in quo purpurei flores, in ordinem digesti, inter se distant: rotundo semine: radicibus geminis, vna pusillorũ bulborum modo, super alteram insidente, quarum inferior gracilis est, su

perna vberior: nascitur in aruis. Superior cum thu re illita, admisto uino, spicula & aculeo è corpore extrahit: panos cum lolij farina & hydromelite discutit: qua de re huiusmodi emplastris inseri solet. Menses imposita trahit. Superiori radice ex vino pota, venerem stimulari, & inferiore sumpta sterilescere tradũt. Superiorem quoque vtiliter infantium enterocelis, cũ aqua potui dare pcipiunt.

Sparganium. Cap. XIX.

S*Parganion, aliqui xiphidion uocãt: folia habet gladioli, sed arctiora, et in terrã magis procumbentia: in summo caule ueluti pilulæ prominent, in quibus semẽ. Contra serpentis uenena, radix cũ uino datur.* Xyris. Cap. XX.

X*Yris, folia habet iridis, latiora, & in cacumine mucronata: quorum medio caulis erũpit, satis crassus, cubitalis, ex quo siliquæ triangulares dependent: in quibus purpureus flos, in medio puniceus: semen in folliculis: simile fabis, rotundũ, rubrum, acre: radix longa, geniculata, rufa. Cõtra capitis uulnera, fractaq; efficax est: aculeos & spicula omnia citra molestiam extrahit, adiecta floris æris tertia parte, & radicis centaurij ac mellis quinta: tumoribus & collectionibus illita cũ aceto medetur. Radix ex passo bibitur, ad conuulsa, rupta, coxendicum dolores, strangurias & alui profluuia. Semen tribus obolis potum, urinam uehemẽtius impellit: & cum aceto, lienem absumit.*

Anchusa. Cap. XXI.

ANchusa, quæ alio nomine calys, aut onoclea appellatur, folia habet lactucæ in acumē fastigiata, hirsuta, aspera, nigra, multa, ab radice quoquouersum humi sparsa, spinis horrida: radici crassitudo digitalis, q̄ æstate prouenit, ac manus īficit sanguineo colore: læto sole nascitur. Radix adstringit: ad ambusta & uetera ulcera, ex oleo & cera efficax est: igni sacro cum polenta medetur: lepris & uitiligimbus illinitur ex aceto: partus extrahit, uuluæ indita. Eius decoctū renum vitijs lieni, & bile suffusis datur: & si febris sit, ex aqua mulsa. Sistunt aluū folia in vino pota. Radice pigmētarij utūtur ad unguentorū spissamenta. Est et altera, quā aliqui alcibiadion, aut onochiles appellarūt. Hæc à priore distat, quòd minora habeat folia, sed simili modo aspera, ramulos exiles, ī quibus flos purpureus in puniceū uergens conspicitur: radices rubræ, prælongæ, quæ messibus sanguineū succum fundunt: in sabulosis nascitur. Vis ei folijsq; inest, quæ contra uirus cū reliquorum serpentium, tum maximè uiperarū, auxilietur, siue cibo, siue potu, siue alligatu: nā si quisquā mandens, in serpētis ós inspuat, eum necabit. Est et alia huic haud dissimilis, semine puniceo, minore. Cuius semen manducatū, si in serpentis fauces inspuatur, eam interficiet. Radix acetabuli mensura cum hyssopo & nasturtio pota, latas uentris tineas excutit.

Lycopsis. Cap. XXII.

LYcopsis, quæ & anchusa à nõnullis uocatur, folijs lactucæ, longioribus, asperioribus, latioribusq;, crassis, ad radicis caput recidẽtibus: caule longo, recto, scabro, hirsutis adnatis multis, cubitalibus: flore in ijs paruo purpurascẽte: radice rubra, & adstringẽte: nascitur in cãpestribus. Cũ oleo radix illita, uulneribus medetur: et cũ farina hordeacea, ignibus sacris. sudores perũcta mouet, adiecto oleo.

Echium. Cap. XXIII.

Vulgò lingua bitina.

EChion, folia habet prælonga, aspera, aliquantum tenuia, anchusæ proxima, minora tamẽ, subrubra, & pinguia, spinulis tenuibus horridula: cauliculos exiles, numerosos: minutaq; utroq; latere folia, expansa, pinnataq;, nigra, in summo caule breuiora. flores secũdum folia purpureos, in quibus semina capiti uiperarum similia insunt: radix nigricat, digito tenuior. Quæ non percussis modò à serpentibus ex uino prodest, sed eos qui antea biberint, feriri non patitur. Folia & semen idem præstant munus. Lumborum dolores sedat, in uino aut sorbitione sumpta, & lac extrahit.

Ocimastrum. Cap. XXIIII.

*Melanthij.

OCimoides, Latini ocimastrum uocant, folia fert ocimi, & ramos dodrantales, hirsutos: siliquas hyoscyamo similes, semine, ut * gith, nigro prægnantes. Vim habet semen in uino potum, qua uiperarum cæterarúmque serpentium morsibus

sibus medeatur. Datur *ischiadicis cum melle, vino, myrrha, & pipere.* Radice *nititur tenui & superuacua.*

Erinus. Cap. XXV.

ERinus *nascitur apud fontes & fluuios, folijs ocymi, sed minoribus, parte superna diuisis, dodrantalibus surculis quinis senísue, flore candido: semine nigro, paruo & acerbo: folia & caules* * *lacteo succo turgent.* Semen *drachmis duabus, in quatuor mellis cyathis, oblitum, oculorũ fluxiones cohibet.* Succus *cum sulphure & nitro instillatus, aurium dolores sedat.*

* Sic Plin. In Græco simpliciter, Succo.

Gramen. Cap. XXVI.

GRamen *geniculatis serpit ramulis, à quibus radices spargit dulces, articulis præcinctas: folia acuminata, dura, et, vt arũdinis paruæ, lata, in exilitatem fastigiantur, eaq; iumenta et boues pascunt.* Trita *radix illitu vulnera conglutinat.* Decoctum *eius in potu, torminibus medetur, & vrinæ difficultatibus. calculosa etiã vesicæ excrementa cõminuit.* Est *& arundinaceum gramen, priore multò maius, quod iumẽta necare traditur præsertim in* Babylone, *id, quod iuxta vias nascitur.* Quod *in* Parnaso *mõte gignitur, dẽsius fruticat: folijs hederaceis: flore odorato, cãdido: semine paruo, nõ inutili: radicibus quinis aut senis, digitali craßitudine, cãdidis, mollibus, robustis, ac dulcibus.* Succus *si in vino cũ melle pari, & myrrhæ di*

midio decoquatur, adycianturq; piperis & thuris tertiæ portionis, probatissimum erit oculorum medicamentum: id in ærea pyxide reconditur. Decoctum radicis idem, quod herba, præstat. Semen vehementius vrinam impellit, aluum vomitionesq; sistit. Natũ in Cilicia gramẽ, quod incolæ cinnã appellant, boues inflãmat, si eo virẽti sæpe pascãtur.

Sideritis. Cap. XXVII.

Nũc herba Iudaica, et Tetrahil.

SIderitim aliqui heracleam vocant. folia habet marrubij, sed longiora, satis ad frondem quercus aut saluiæ accedentia, minora tamen, & aspera: caules edit quadratos, dodrantẽ altos, ac quandoq; etiam maiores, non iniucundi gustus, aliquantumq; substringentis: in quibus per interstitia orbiculatæ vertebræ, vt in marrubio, spectantur, & semen in eis nigrum: nascitur in petrosis. Illita folia, suapte vi, vulnera sine inflammationis periculo iungũt. Altera sideritis binum cubitorum, ramulis exilibus: folio filicis, numeroso, vtrinq; per oras diuiso: pediculo longo, prodeuntibus è summo alarum sinu surculis, longis, tenuibus: capitulo in cacumine orbiculato, aspero, in quo semẽ continetur, quàm betæ rotundius aliquantò, ac durius. Huius vis, foliorumq;, ad vulnera, præcipua est. Sideritim aliam esse tradunt, quam Crateuas heracleam vocat, in macerijs, & vineis nascentẽ, folijs ab vna radice multis, coriãdro similibus, circa cauliculos dodrãtales, teneros, læues, subcãdidos atq; subrubi

cundos: flore puniceo, paruo, gustanti amaro, & læto. Huius ea vis est, vt quanuis recenti vulneri imposita, sanguinem supprimat.

Achillea. Cap. XXVIII.

ACHillea, *quibusdam Achillea sideritis, dodrãtales aut maiores gerit scapos, fusorum effigie, minutulis folijs circundatos, ex obliquo crebras habentibus incisuras, sectionibus coriandro similibus, subfuluo colore lentis, odore multo, non insuaui, verùm medicato: vmbella in cacumine rotũda, floribus candidis {purpureis} & aurum æmulantibus: prouenit læto solo. Trita coma sanguinolenta glutinat, & ab inflãmationum periculo tuetur: erumpentem sanguinẽ inhibet, et cruenta vuluæ profluuia, ĩ vellere. Decocto quoq; insidẽt fœminæ fluxiõe vuluæ laborãtes. Ad dysenteriã bibitur.*

Rubus. Cap. XXIX

RVbus, *notitiæ vulgaris. Vim habet siccãdi, & adstringendi: capillum tingit. Ramorum decoctum, potu aluum sistit, & fœminarum profluuia, præsteris morsui accommodatissimum. Gingiuas firmant, & oris vitijs folia commanducata medentur, cohibentq; illita, vlcera quæ serpunt. Vlceribus in capite manantibus, oculisq; procidentibus remedio sunt, & condylomatis, et hæmorrhoidibus folia illinuntur. Cardiacis, & stomachi doloribus, trita conuenienter imponũtur. Caules cum folijs tunduntur, exprimiturque*

succus, mox sole cogitur, singulari remedio, contra omnia, quæ modò dicta sunt. Mori in rubo nascẽtis, quàm optimè maturi succus, ad oris medicamenta conuenit: sistitur aluus præmaturi cibo, nec non flore in vino poto.

Rubus idæus. Cap. XXX.

IDæus rubus appellatus est, quoniam copiosus in Ida prouenit. Est autem longè tenerior priore, ac minoribus spinis horrens: quanquam & sine spinis inueniatur. Insuper eadem præstat, quæ supradictus. Cæterùm flos cum melle oculorum collectionibus commodissimè illinitur, & ignem sacrum extinguit: stomachicisq́; ex aqua bibendus datur.

Helxine. Cap. XXXI.

HElxine cognomento cissampelos, folijs est hederæ, minoribus: ramulis exilibus, quibus complectitur quodcunq; contigerit adminiculum. Nascitur in sepibus, vinetis, & segetibus. Foliorũ succus potu deijcit aluum.

Elatine. Cap. XXXII.

ELatine folia habet helxinæ, minora, rotũdiora, pilosa: tenuibus & dodrantalibus ramulis, quinis senísue, à radice foliosis, gustu adstringẽtibus. Nascitur in segetibus & cultis. Oculorum fluxionibus, & inflãmationibus auxiliatur, folijs cum polenta tritis, & impositis. Eadem cocta sorbitionis vsu dysenteriam sistit.

Eupatorium. Cap. XXXIII.

EVpatorium, fruticosa herba est, vnicum efferens caulem, lignosum, nigricantem, rectum, tenuem, hirsutum, cubitalem, interdum ampliorem: folijs per interualla quinquefolij, aut cannabis potius similibus, quinq; partito aut amplius diuisis, nigricãtibus, & ipsis per ambitũ serratis. Semẽ medio caule erũpit, pilosum, deorsum spectans, quod siccatum vestibus inhæret. Contrita huius folia, & cum suillo adipe imposita, ulceribus, quæ ægre cicatricem trahunt, medentur. Herba & semẽ in uino potum, dysenteria, iocineris uitijs, & serpẽtium ictibus, liberat. Nec desunt qui aberrantes * argemonem hanc appellarint, cùm tamen longè alia sit, uti exposuimus.

Est Officinarum Agrimonia. earũ autẽ Eupatoriũ fortè cãnabis syluestris, qua præcedẽti libro.

Quinquefolium. Cap. XXXIIII.

QVinquefolium ramulos fert festucarum similitudine, tenues, dodrãtales, in quibus semẽ. folia menthæ, quina singulis pediculis, raro plura, in ambitu serrata: florem ex cãdido pallescentẽ, auri æmulũ. Nascitur in riguis, et aquarijs ductibus. Subrubram habet radicẽ, oblongam, ueratro nigro crassiorẽ. Plurimis pollet remedijs. Ius radicis decocta ad tertias, si in ore contineatur, dentium dolores sedat: putrida oris ulcera, collutione sistit: arteriæ scabritias, gargarizatu læuigat: contra alui profluuia, & dysenterias auxiliatur: item articulorum coxendicumq; cruciatibus pota. Cocta in

** Græcus Artemisiam hẽt: sed esse, vt nunc vides, argemonẽ lerigẽdũ, ex anemõe (de qua li. ij.) nõ obscurè cognoscas.*

aceto, & illita, serpentia ulcera cohibet. Strumas, tumores, duritias, abscessus, & collectiones discutit: ignes sacros, reduuias, condylomata, psorasq; sanat. Tenerae radicis succus, contra iocineris, pulmonumq; uitia prodest: item aduersum uenena. Cum hydromelite autem, uel diluto uino, & piperis exiguo, bibuntur folia, contra febrium circuitus, in quartana quidem, quaternum ramulorum: in tertiana uerò, ternum. in quotidiana, vnius. Ea quoq; folia, tricenis pota diebus, comitialibus prosunt. Foliorum succus, tribus cyathis aliquot dies potus, celerrime regio morbo medetur Illita cum melle et sale, tam uulneribus quàm fistulis remedio sunt. enterocelicis auxiliũ praestant. Quinquefolium sanguinis profluuia & potu & illitu sistit. Ad expiationes, castimonias, & incantamenta inciditur.

ANNOTATIO.

✱Spicam lolio similem ⟩ Non obscurè hinc elicitur Lolium spica esse insignitum. ac proinde explodendam eorum sententiam, qui Nigellam uulgò cognominatam, cuius in segetibus ubique tam uber prouentus, id esse statuunt. Ea siquidẽ nõ spicam, sed purpureum florem emittit.

Phœnix. Cap. XXXV.

PHœnix folia habet hordei, sed breuiora, & angustiora, ✱ spicam lolio similem: calamos digitorum senũm, radici aduolutos: septenas octo-

nascere spicas. In aruis tectisq; recenter illitis nascitur. Harum uirium compos, ut in uino austero pota, alui profluuium, & emanantem uulua sanguinem sistat, urinæ impetus infrænet. Sunt qui adalligatam in puniceo uellere & suspensam, sanguinē supprimere prodant.

Idæa radix. Cap. XXXVII.

IDææ radici folia sunt ea, quæ rusco: circum ea ueluti exigui capreoli sunt, in quibus flos. Radix spissandi naturam habet, his conueniens, quibus adstrictione opus est. Pota, citam aluum, mensesq;, & omnem abundantiam sanguinis sistit.

Rodia radix. Cap. XXXVII.

GIgnitur Rhodia radix in Macedonia, costo similis, leuior, inæquabilis: quæ contrita rosas redolet. Vtilissima capitis doloribus, si madefacta frōti & temporibus cum rosacei momēto imponatur.

Equisetum. Cap. XXXVIII.

Vulgò Cauda equina.

EQuisetum in rignis & scrobibus nascitur: cauliculi prodeunt inanes, geniculati, in se farcti, rubescentes, leniter scabri, duri, & iuncea circa eos folia, crebra, exilia. In sublime attollitur, uicinos arborum caudices scandens, obuolutumq;, dependet comis multis, nigris, ut equorum cauda: radix lignosa, dura. Vis herbæ spissare: quare sanguinem naribus erumpentem succus ipse sistit: prodest dysentericis in uino potus: urinam cit. Sanguinolenta uulnera glutinantur, tri-

tũ folijs, & illitis. Radix cum sua herba tussim orthopnœam, ruptaq; adiuuat. Folijs in aqua potis, dissectiones vesicæ & intestinorũ, enteroceleq; in vnum coalescere, cogiq; feruntur. Alterum equisetum caulis est rectus, equalis, cubito maior, inanis: comis per interualla breuioribus, cãdidioribus, & mollioribus. Id cum aceto tritum vulneribus remedio est, eademq; fungitur facultate.

Coccum infectorium. Cap. XXXIX.

C*Occum, quo infectores vtuntur, frutex est surculosus, paruus, cui grana ceu lentes adhærẽt, quæ electa congeruntur. Optimum gignitur in* Galatia, & *Armenia, deinde* Asia, & Cilicia: *vltimũ ex omnibus* Hispanicum. V*is huic spissandi: vulneribus, neruisq; præcisis, conuenienter ex aceto tritũ illinitur.* N*ascitur quoque in* Cilicia, *è quercubus, cochlearum exilium similitudine, quod illius regionis mulieres ore legunt, & coccum vocitant.*

Tragium. Cap. XL.

T*Ragium nascitur in* Creta *tantùm insula, lentisco semine, folio, & ramis simile, singulis tamen minoribus, *succus ei lacteus, gummi non dissimilis. Semen, folia, lacrymaq;, illitu spicula è corpore eijciunt: omnia quoque corpori impacta, euocant: pota stranguriæ medentur, calculos vesicæ frangunt, menses trahũt.* M*odus in sumptione est, drachma vna.* F*ama est, syluestres capras sagittis confossas, eius herbæ pabulo spicula*

* Ita Pli. Græcus codex simpliciter, *succus.*

excutere. Est & alterum tragium, quod tragoceros aliqui vocant, folia scolopendrij habet, & radicem syluestris rhaphani, tenuem, candidam: quã crudam vel coctam esse dysentericis prodest. Folia autumno, hirci virus olent: exinde sibi tragij nomẽ adoptauit. Prouenit in montibus, & præcipitijs. Nominis causa,

Tragum. Cap. XLI.

E*St etiam herba tragos, quam aliqui scorpion aut traganon vocant: maximè in maritimis nascens, palmum alta, aut amplior, fruticosa, humilis, oblonga, sine folijs, pusillis circa ramos acinis, rufis, multis, magnitudine tritici, acuto cacumine, gustu multùm adstringente. Racemorum acini decem ex vino poti, cœliacis, & fœminis fluxione vuluæ laborantibus, auxiliantur. Tunduntur à plerisque, & in pastillos digesti asseruantur, quibus vtuntur cùm opus est.*

Iuncus. Cap. XLII.

I*Vnci duo genera: vnum læuis nominati, alterum acuti, qui in mucronem fastigiatur. Cuius etiam duo aßignantur genera: vnum sterile, reliquum fert semen nigrum, rotundum, & craßiore constat calamo, carnosioreq́;. Tertius est iũcus, qui vocatur oloschœnos, prioribus carnosior, asperiorq́;, is similem supradicto fructum in cacumine parit. Semen vtriusque tostum, ex diluto vino potum, sistit aluum, & rubra fœminarum profluuia: vrinam cit, capitisque dolores facit.*

Quæ proxima sunt radici folia tenera, conuenienter illinuntur, aduersus phalangiorum morsus. Aethiopici iunci semine somnus illicitur: sed modus in potione seruandus est, ne sopor fiat.

Lichen. Cap. XLIII.

Officinis Hepatica.

Lichen, qui saxis est familiaris, aliquibus bryon appellatur, asperginosis petris adhæret, ut muscus. Is illitus sanguinis profluuia sistit, inflammationes arcet, impetigini medetur. Iuuat regio morbo correptos, cum melle illitus: oris & linguæ defluxiones inhibet.

Paronychia. Cap. XLIIII.

Paronychia exiguus frutex, in petris nascẽs, peplo similis, minor lõgitudine, maioribus folijs. Illita paronychijs atque duritijs, remedio est.

Chrysocome. Cap. XLV.

Chrysocome palmi altitudine fruticat. coma specie corymborum, hyssopo simili: radice hirsuta, ueratri nigri modo, tenui, cyperum æquantẽ: gustu non iniucundo, ex dulci austero: in petrosis opacisq; nascitur. Radix excalfacit, & adstringit: his conueniens, quos iecur aut pulmonis inflammato male habet: contra purgationes uuluæ, decocta cum hydromelite assumitur.

Chrysogonum. Cap. XLVI.

Chrysogonum dense fruticat, quernis folijs: flore coronarij uerbasci: radix ut rapum extuberat, intus ruberrima, foris nigra. Quæ tri-

ta cū aceto, atque imposita, muris aranei morsibus auxiliatur.

Elichrysum. Cap. XLVII.

ELichryson quidam chrysanthemon, nonnulli & id amaranton uocant, quo deorum simulacra coronant: ramulum habet candidum, virentē, rectū, firmū: folia intercedentibus spatijs angusta, abrotono similia: comam aureæ licis in orbem, umbella rotunda ueluti siccis corymbis dependentibus, radice tenui: nascitur in asperis, & torrentium alueis. Contra serpentium ictus, coxendicum dolores, urinæ stillicidia, ruptaq́;, coma è uino pota opitulatur: ciet menses. Sanguinem concretum uentris ac uesicæ absumit, pota cum mulso. ieiunis, trium obolorum pondere, sistit destillationes, data in uino albo diluto: uestibus inseritur, ut eas ab erodentium iniurijs tueatur.

Alij Heliochryson. Officinis Stœchas citrina.

Chrysanthemum. Cap. XLVIII.

CHrysanthemō aut caltha, nōnullis buphthalmos: herba est tenera, fruticosa, læues proferēs caules, et multifida folia: flores supra modū splēdētes, luteos, orbē oculi imitātes, unde buphthalmi nomē traxit: propter oppida nascitur. Cuius caules oleris uice mādūtur. Flores cū cerato triti, steatomata discutere produntur: regio morbo correptis, colorē breui reddūt, si sequēte lōgo balnei usu, post exitū ebibātur.

Ageratū. Cap. XLIX.

ACer aton fruticosa herba est, palmam longi

tudine aſſurgens, ſimplex, humilis, origano maximè ſimilis: vmbellã gerit, in qua flos bullis aureis emicat, elichryſo minor. Nomen ei inditum eſt, quoniã diutiſſimè flos in ſua coloris ſpecie cõſeruetur. Vis decocti feruens: huius vſtæ nidor vrinam cit, et vuluæ duritias emollit.

Verbenaca. Cap. L.

PEriſterion, *ſiue verbenaca naſcitur in aquoſis. Nomen ex eo duxiſſe videtur, quòd columbæ circa hanc perquàm libenter verſari ſoleant. Dodrantis altitudine, & interdum amplius adoleſcit: folia è caule prodeunt inciſa, & ſubalbida: ea ſingulari ramo, radiceq́; ſola, conſtare ſæpius inuenitur. Folia cum ſuillo adipe recenti, aut roſaceo impoſita, vuluarum dolores finire putantur, ignem ſacrum illita ex aceto reprimunt: putrida vlcera cohibent, vulnera glutinant: veteraq́; ex melle, ad cicatricem perducunt.*

Sacra herba. Cap. LI.

SAcra herba, *quæ & periſtereõ nominatur, ramulos emittit cubitales, aut maiuſculos, anguloſos, in quibus ex interuallis folia quercus, ſed minora anguſtioraq́;, eiſdem diuiſuris in ambitu, colore aliquatenus cæſio: radix lõga, tenuis: flores purpurei, graciles. Folia cũ radice in vino pota, illitáue, aduerſus ſerpẽte: pollent: eadẽ drachmæ pondere cum thuris obolis tribus in vini veteris hemina, quadragenis diebus, ieiuno ore, contra regiũ morbũ bibun-*

tur: veteres tumores & inflămationes mitigant: sordida vlcera purgant. *Tota in vino decocta, tõsillarum crustas abrumpit: oris nomas gargarizatu cohibet. Aiunt, si aqua spargatur tricliniũ, qua maduerit, lætiores conuictus fieri. Datur potandũ in tertianis febribus, tertium à terra geniculum, cum folijs circundantibus, quartanis, quartum. Sacram vocant herbam, quoniã multùm ad amuleta, expiationesq; commendetur.*

Astragalus. Cap. LII.

Astragalus, paruus à terra frutex, folijs & ramis ciceri similis: flore purpureo, paruo: radice rotunda, rhaphani modo grandi, quæ adnatas appendices firmas habet, nigras, præduras, veluti cornua inter se ĩplicatas, gustu adstringẽtes. nascitur in vẽtosis, opacis, et in niualibus. eo Mẽphis Arcadiæ scatet. Aluũ sistit radix in vino pota: vrinã mouet: vetustis vlceribus, sicca efficaciter ĩspergitur: sanguinem supprimit: ægre propter duritiam tunditur.

Hyacinthus. Cap. LIII.

Hyacinthus folia habet bulbi: dodrãcalẽ caulẽ, læuẽ, minimo digito tenuiorẽ, herbacei coloris: comã procũbentẽ, florum purpureorũ plenã, incuruã: radicẽ quoq; bulbaceã. Quæ, vt creditur, pueris cum vino albo illita, pubertatẽ coercet, et nõ patitur erũpere: sistit aluum pota, et vrinã ĩpellit, phalangiorũq; morsibus auxiliatur. Semẽ adstrin

genitus est, theriacis expetitum: regium morbum emendat cum vino potum.

Papauer erraticum. Cap. LIIII.

*Locũ deprauatum esse mãifestè apparet. Sũt enim herbæ quas hic cõmemorat Dioscorides, diuersa planè facie, vt vni eidẽq; rectè cõparari nequaquã possint: quo autẽ instaurãdus, peritioribus cogitãdũ relinquimus.

PApauer erraticum, quod rhœada vocant, vere quidem in aruis cum hordeo nascitur flore protinus deciduo, vnde et nomẽ apud Græcos accepit. * Folia erucæ, aut origano, aut cichorio, aut thymo similia spectantur: sed longiora, diuisa, scabra: iunceus ei caulis, rectus, cubitalis, asper: flos syluestris anemones, puniceus, interdum albus: oblongum caput, sed quã anemones minus: semen rufum. radix longa, subalbida, minoris digiti craßitudine, gustu amara. Huius capita quinq; aut sex, in vini cyathis tribus ad dimidias decocta potui dabis, quibus somnus accersendus est. Semina acetabuli mensura ex aqua mulsa pota, aluum leniter emolliunt: ad idem præstãdum mellitis placentulis, & dulciarijs cibis admiscentur. Folia cum calycibus illita, inflammationes sanant: eorundem fotu & perfusione, somnus allicitur.

Papauer satiuum. Cap. LV.

ESatiui papaueris genere, quod hortense est, semen in panem densatur, qui sanis in vsu sit: eo etiam ex melle pro sesama vtuntur: thylacitin vocant. Capitulum habet longum, & semen candidum. Syluestre vero, caput insidens demissumq;, & nigrum semen, quod pithitis nominatur: nonnullis tamen & ipsum rhœas dicitur, quoniã eius

scapo lacteus succus emanat. Tertium magis sylue stre, & ad medicinas violentius, multò his longius, productiore capitulo. Omnium in commune natura refrigeratrix: quare si capita ipsa & folia decoquantur in aqua, somnum fotu conciliabunt. Bibitur decoctum contra vigilias. Calyces cum polenta triti, & cataplasmatis admisti, ignibus sacris, & inflammationibus prosunt. Tunduntur quoq; virides, & digeruntur in pastillos, qui siccati ad vsum reconduntur. Capita quoq; per se in aqua coquũtur ad dimidias, iterumq; adiecto melle, dum humor coeat in eclegmatis lentorem. Id medicamentum in tussi, arteriæ fluxionibus, & cœliacorum affectis, doloris leuamentum præbet. Efficacius tamen redditur, addito hypocistidis succo et acacia. Papaueris nigri semen tritum cum vino bibitur, contra citam aluum, & fœminarum profluuia: in peruigiliis fronti temporibusq; illinitur, ex aqua. Opium eius magis refrigerat, inspissat, siccatq;: sumptum erui magnitudine, dolorem finit, concoquit, & somnum allicit: tussi, atq; cœliacorũ valetudini auxiliatur: verùm si copiosius hauriatur, nocet, cùm lethargicos efficiens interimat. Ad dolores capitis cum rosaceo perfusum efficax est: aurium dolori, cum amygdalino, myrrha & croco instillatur: inflammationibus oculorum cum torre facto oui luteo proficit: igni sacro & vulneribus, cum aceto: podagris, cum lacte mulieris & cro-

Opium co: *somnum accersit, subditũ sedi pro balano.* Opti-
quod op- *mum habetur graue, & densum, gustu amarum,*
timum. *odoratu soporiferũ, quod facilè aqua diluitur, læ-*
ue, candidũ, neq; asperum, neq; grumosum, quod
inter colandum non vt cera coeat, et in sole diffun
datur: dein admotum lucernis, non atra luceat flã
ma: extinctũ deniq; odoris vim conseruet. Sed opiõ
glaucio, gummi, aut syluestris lactucæ succo, adul
Eius a- *terant.* Verùm *glaucio fucatum, in dilutione croci*
dultera- *colorem reddit: lactucaceo succo fictũ, oxiliter spi-*
tio. *rat, & asperis spectatur: gummi vitiatum, splen*
descit, & infirmum est. Nec *desunt, qui eò demen-*
tiæ deuenerint, vt adipem ei admiscerent. Fictili
nouo torretur ad oculorum medicamẽta, dum mol
lius, atq; rufius appareat. Diagoras, *vt* Erasistra-
tus author est, vsum eius damnauit, oculorum lip
pitudinibus & aurium vitijs infundi vetãs, quo-
niam visus aciem hebetaret, & soporem gigne-
ret. Addidit Andreas, *illitos eo protinus excæcari, si*
non adulteraretur. Mnesidemus *vsum duntaxat*
olfactandi probauit, quoniam ad conciliandum
somnum conueniret, alioqui nobis vt noxio interdi
cit. Quæ *commentitia esse, experimento depreben-*
duntur: siquidem effectus, viriũ huiusce medica-
menti, fidem faciunt, quare non alienum fuerit
scriptis mandare, quonam modo is excipiatur suc-
cus. Aliqui *capita ipsa & folia tundunt, et præ-*
lo exprimunt, terentesq; in mortario, digerunt
in

in pastillos: id meconium vocatur, multũ opio ignauius. Porrò opij faciundi ratio hæc est: Cùm ros in Opij col *eo exaruerit, cultro decußatim in stellas, ne penitius* ligendi *adigatur, ex obliquo in rectum summam cutem in* ratio. *cidere oportet, lacrymam exeuntem, digito in concham abstergere. nec multo pòst redire, vt cõcreta inueniatur: etenim quæ tum, aut postero die etiam offenditur, in vetere pila teri debet, & in pastillos cogi. Cùm tamen inciditur, retrocedendum est, ne vestibus succus deradatur.*

Corniculatum papauer.

Cap. LVI.

P*Apauer ceratites, id est, corniculatim, folia habet candida, hirsuta. verbasco simi-* Vulgò *lia, in ambitu syluestris papaueris more* papauer *serrata: caule non dißimili: flore pallido: calyculo* cornutũ. *fœnigræci, in corniculorũ modũ inflexo, vnde nomẽ mutuatur: semine papaueris, pusillo, nigroq́;: radice per summa cæspitum nigra, crassa: nascitur in maritimis & asperis. Radici ea vis inest, vt in aqua decocta ad dimidias, coxendicum & iocineris affectus, potu sanet: prodest his, qui crassa quædã, áspera, aut araneosa cum lotio reddunt. Aluum leniter purgat semen, acetabulo in aqua mulsa poto. Crustas emarginãt, illita ex oleo folia floresq́;, & argema ac nubeculas iumentorum perunctas, abstergunt. Sunt qui glauciũ, hoc papaueris genere factitari existimarũt, falsi quadã foliorũ cognatione.*

Opium quod optimum. *co: somnum accersit, subditū sedi pro balano. Optimum habetur graue, & densum, gustu amarum, odoratu soporiferū, quod facilè aqua diluitur, laeue, candidū, neq; asperum, neq; grumosum, quod inter colandum non vt cera coeat, et in sole diffundatur: dein admotum lucernis, non atra luceat flāma: extinctū deniq; odoris vim conseruet.* Sed opiō *glaucio, gummi, aut syluestris lactucae succo, adulterant.* Verùm *glaucio fucatum, in dilutione croci colorem reddit: lactucaceo succo fictū, oxiliter spirat, & asperis spectatur: gummi vitiatum, splendescit, & infirmum est.* Nec *desunt, qui eò dementiae deuenerint, vt adipem ei admiscerent.* Fictili *nouo torretur ad oculorum medicamēta, dum mollius, atq; rufius appareat.* Diagoras, *vt* Erasistra*tus author est, vsum eius damnauit, oculorum lippitudinibus & aurium vitijs infundi vetās, quoniam visus aciem hebetaret, & soporem gigneret.* Addidit Andreas, *illitos eo protinus excaecari, si non adulteraretur.* Mnesidemus *vsum duntaxat olfactandi probauit, quoniam ad conciliandum somnum conueniret, alioqui nobis vt noxio interdicit.* Quae *commentitia esse, experimento deprehenduntur: siquidem effectus, viriū huiusce medicamenti, fidem faciunt, quare non alienum fuerit scriptis mandare, quonam modo is excipiatur succus.* Aliqui *capita ipsa & folia tundunt, et praelo exprimunt, terentesq; in mortario, digerunt*

Eius adulteratio.

in pastillos:id meconium vocatur,multū opio ignauius.Porrò opij faciundi ratio hæc est: Cum ros in eo exaruerit,cultro decußatim in stellas,ne penitius adigatur,ex obliquo in rectum summam cutem incidere oportet,lacrymam exeuntem, digito in concham abstergere.nec multo pòst redire, vt cōcreta inueniatur:etenim quæ tum,aut postero die etiam offenditur,in vetere pila teri debet, & in pastillos cogi.Cùm tamen inciditur, retrocedendum est,ne vestibus succus deradatur.

Opij colligendi ratio.

Corniculatum papauer.
Cap. LVI.

Vulgò papauer cornutū.

PApauer ceratites, id est, corniculatim, folia habet candida,hirsuta. verbasco similia, in ambitu syluestris papaueris more serrata: caule non dißimili : flore pallido: calyculo fœnigræci,in corniculorū modū inflexo,vnde nomē mutuatur:semine papaueris,pusillo,nigroq;: radice per summa cæspitum nigra,crassa:nascitur in maritimis & asperis. Radici ea vis inest, vt in aqua decocta ad dimidias,coxendicum & iocineris affectus,potu sanet:prodest his,qui crassa quædā,aspera,aut araneosa cum lotio reddunt. Aluum leniter purgat semen,acetabulo in aqua mulsa poto.Crustas emarginăt,illita ex oleo folia floresq;, & argema ac nubeculas iumentorum perunctas, abstergunt.Sunt qui glauciū,hoc papaueris genere factitari existimarūt, falsi quadā foliorū cognatione.

Spumeum papauer. Cap. LVIII.

*Aliud papaueris genus, aphrodes, id est, spumeum vocatur, ab alijs heracleum; caule dodrantali: folijs admodum paruis, *radiculæ similibus: fructis inter ea candido. Nam herbula alba est, & spumea tota: *radice in summo cæspite. Legitur æstate semen, cùm integrè adoleuit, deciditq; exiccatum. Datum acetabuli mensura in aqua mulsa, vomitione expurgat priuatim huiusmodi purgatio, comitialibus prodest.*

*Strutbio.

*Sic ex Theophrasto.

Videtur enī locus ī Græco Dioscoridis codice corruptus. Nūc Iusquiamus.

Hypecoum. Cap. LVIII.

Hypecoon, aliqui hypopheon vocant: nascitur in segetibus aruisq;, folijs rutæ, exilibus ramis. Natura eadem, quæ papaueris succo.

Apollinaris, siue hyoscyamus. Cap. LIX.

Hyoscyamus, frutex est caules emittens crassos: folia lata, oblonga, diuisa, nigra, hirsuta: flores è latere caulis, ordine prodeunt, tanquam punicorum cytini, scutulis septi seminum plenis, vt papaueris. Tres eius differentiæ: Vna semine nigro, floribus penè purpureis, smilacis folijs, cytinus præduris, & spinosis. Alterius semen subflauum, vt irionis, flores lutei: folia, & siliquæ simpliciores. Ambo insaniam gignunt & soporem, ideo in communi vsu damnantur. Tertium genus, vt quod mitißimum eßet, medici recepere: pingue, lanuginosum, molle, candidi floris seminisq;, in maritimis ruderibusq; nascens. Cuius occasio si non adsit, rufum vsurpari oportet: niger, vt deterrimus, im=

probatur. Receti semine, caulibus folijsq; tusis, succus in sole exprimitur, & exiccato humore, vsus ad annum usque prorogatur: nam facilè corruptionem sentit. Extrahitur etiam ex sicco semine separatim in aqua calida tuso, & expresso. Liquamentum autem succo lacteo præstantius est, & magis dolores finit. Contusa herba recens, addita trimestri farina, digeritur in pastillos, & reconditur. Liquamentum primum, & quod à sicco semine exemptum est, collyrijs, quæ doloris sensum auferunt, commodissimè inseri solent: contra acutas calidasq; fluxiones, dolores aurium, atque vuluæ mala, prosunt: cum farina autem aut polenta, oculorum, pedum, cæterarumq; partium inflammationes placant. Semen eadem præbet: tussi, distillationibus, oculorum fluxioni, & doloribus, efficax: contra mensium abundantiam, & rumpētem aliunde sanguinem, oboli pendere cum papaueris semine, & aqua mulsa, bibitur: podagris subuenit: testibus inflatis, mammisq; tumentibus à partu, tritum ex vino illinitur. Alijs quoque cataplasmatis, quæ doloris leuamentum præstant, admisceri solet. Folia omnibus medicamentis dolorem sedantibus, per sese, & ex polenta, vtilissimè imponuntur: recentia, ad mitigandos omne genus dolores, oblinuntur: cum vino terna, quaternáue pota, sanant algidas febres, quas epialos vocant. Cocta plerumque modo folia, si acetabuli mensura manduntur, me-

diocrem insaniam gignunt: idem efficere tradunt, si, colo ulcus sentiente infundantur. Radice in aceto decocta, dentes in dolore colluuntur.

Psyllium. Cap. LX.

Psyllion folijs coronopo non dißimilibus, hirsutis, longioribus: sarmentosa fœni modo, in totum herbula: ramis dodrantalibus: coma à medio caule exoritur, duobus tribusúe conuolutis in cacumine capitulis: in his semine duro, nigro, pulicum simili: vnde & nomen. in aruis & incultis nascitur. Vis ei ad refrigerandum, inspissandum, & molliendum conueniens: articulorum morbis, parotidibus, tuberculis, tumoribus, vulsis, illitum auxiliatur: imponitur in dolore capitis, cum rosaceo, aqua, aut aceto: enterocelis infantium, & prominenti vmbilico, illitum ex aceto, medetur. Teritur acetabuli mensura, & in aquæ sextario madefactum, vbi concreuit aqua, illinitur: siquidem vehementer refrigerat, & in feruentem aquam deiectum calorem reprimit. Contra ignes sacros efficax est. Fama est, si vires domum importetur, non sinere in ea pulices gigni. Cum adipe tusum, sordida vlcera, & quæ cacoethe vocantur, expurgat. Succus vermiculosis auribus, aut fluxione laborantibus, ex melle prodest.

Hortense solanum. Cap. LXI.

Hodie solatrum ... rupte

Hortense solanum, frutex cibis idoneus, pusillus, multis concauus alis: folio nigro, maiore quàm ocymi, & latiore: fructu rotundo, viridi, qu

post maturitatem nigricat, aut fuluescit: herba innocentis gustus. Natura ei refrigerandi: quare folia vlceribus quæ serpunt, & ignibus sacris, conuenienter cum polline polentæ illinuntur: ægylopia, capitisq; dolores, trita & imposita per se sanant: æstoanti stomacho auxiliantur: parotidas, cum sale detrita, illitu discutiunt. Valet succus eius aduersus ignem sacrum, atque vlcera, quæ serpunt, cum cerussa, rosaceo & argenti spuma: ad ægylopas cum pane. infantium adustioni, quam syriasin vocant, cum rosaceo perfusus proficit: in collyrijs, aquæ vel oui vicem exhibet contra acutas fluxiones illitus: aurium dolori instillatus prodest. Mensium abundãtiam sistit, in vellere subditus. Succus fuluo gallinarum curtalium fimo subactus, & linteo apposi tus, ægylopijs præsentaneo est remedio. Est & aliud solanum, quod peculiari nomine halicacabon aut physalida, id est vesicariam vocant, folijs antedicto similibus, verùm latioribus: cuius caules, posteaquam adoleuerunt, prona terram spectant: folliculis orbiculatis vesiculis similibus: semine intus fulue, rotundo, læui, acinorum vuæ effigie: quo coronarij utuntur, corollis intorquentes. Vim usúmque hortensis solani habet: verùm cibis nequaquam expetitur. Regium morbum purgat, semine poto, & vrinam pellit. Ex vtraque herba succus extrahitur, qui siccatus in vmbra, reconditur, ad eadem valens.

Officinis Alkekengi Arabũ exẽplo.

Solanum somniferum. Cap. LXII.

SOlanum somniferum, aliqui etiam halicacabō appellant, fruticat multis ramis, densis, caudicosis, fractu contumacibus, pinguium foliorum, cotoneæq; mali similium plenis: flore grandi, rubro: fructu in folliculis crocato: radice grandi, subrubro cortice vestita: nascitur in saxis, non procul à mari. Radicis cortex, in vino drachmæ pondere potus, somnificam vim habet, opio mitiorem. Semen vehementer vrinam cit. Corymbi duodecim, hydropicis dantur: si quid numero adijciatur, alienationē mentis faciunt. Remedio est aqua copiosa mulsa, potui data. Succus pastillis inseritur, & medicamentis, quæ doloris leuamentum præbent: decoctus in vino, si in ore contineatur, dētium doloribus auxiliatur. Radicis succus, cum melle illitus, oculorū hebetudines tollit.

Manicum solanum. Cap. LXIII.

SOlanum manicon, aliqui persion, alij thryon appellauere. Huic folium erucæ simile, maius aliquantò, satis acantho, quem pæderota vocant, accedens: caules à radice proceros emittit decem aut duodecim, vlnæ altitudine adolescentes: caput in cacumine, oliuæ figura, sed vt platani pilulæ hirsutius, verùm maius, latiusq;: florem nigrum: postquam eo exuitur, racemus exit rotundus, niger, denis aut duodenis acinis constans, similibus hederæ corymbis, vt vuæ mollibus: radice firmatur candi-

dida, craßa, caua, cubitali: gignitur in montibus, vēto perflatis, et platanetis. Radix drachmæ vnius pondere pota ex vino, facit species vanas, imaginesq; non iniucundas obuersari: sed duplicatus hic modus, ad treis usque dies mentis alienationem affert. quadruplicatus, interimit. Remedio est aqua mulsa copiosius pota, & vomitione reiecta.

Dorycnium Cap. LXIIII.

DOrycniō Cratenas halicacabon, aut caleam vocat: *frutex oleæ nuper prodeunti similis: nascitur in petris, nō procul à mari, ramis cubito minoribus, folijs oleæ similibus colore, minusculis, firmioribus, præter modū scabris: flore candido: siliquis in cacumine, ceu ciceris, densis, rotundis, quinis intus aut senis seminibus, exigui erui magnitudine, læuibus, firmis, uersicoloribus: radix ad digiti craßitudinē et cubiti lōgitudinē adolescit. Id somniferū eße cōstat. Copiosius haustū mortē adfert. Nec defuere, qui dicerent, semē in amatoria expeti.*

Mandragoras. Cap. LXV.

MAndragoram, *aliqui antimalum, alij circæam vocant. quoniam videatur radix ad amatoria conducere. Duo eius genera: niger, quæ fœmina existimatur, thridacias appellatus, angustioribus folijs, ac minoribus quàm lactucæ, virosis ac graueolentibus, in terra sparsis: mala gerit sorbis similia, pallida, odorata, in quibus semen veluti pyrorum: radicibus inhæret bene ma-*

gnis, binis, ternísue, inter se cõuolutis, nigris foris, intus albis, crasso cortice vestitis, caule viduus est.

* Alij morion. Alter candidus, qui mas dicitur, nonnullis *norion *vocitatus: huius folia magna, alba, læta, læuia vt betæ: mala quàm alterius duplo maiora, colore in crocum inclinante, iucũde cum grauitate quadam olentia: quorum pomorum cibo, aliquantum opiliones soporantur. radix, alterius similis, maior & candidior, orbata & hæc caule. Succus fit è cortice recentis radicis tuso, & prælis subiecto: qui insolatus vbi concreuerit, fictili reconditur.* Malis *quoq; succus depromitur, sed aliquantò ignauior.* Delibratur *radix, & traiectus lino cortex, ad vsum suspẽditur. Aliqui radices in vino ad tertias coquunt, & dæfecatum ius seruant: cyathoq; vno vtuntur, in peruiligijs, & doloribus, et ante sectiones vsteonesq; ne sentiantur. Succus duobus obolis ex mulso potus, vt veratrum, per vomitiones bilẽ atram pituitamq; extrahit: verùm potu largiore, vita adimitur. medicamentis ocularibus, & his, quæ dolores finiunt, peßis quoq; emollientibus, admiscetur: semioboli pondere inditus, per se menses & partus expellit: subditus sedi pro balano, sõmnificus est.* Radix *ebur emollire fertur, quæ senis horis cum eo decocta sit: & ad accipiendam, quã effingere optaueris, formã, ipsum facile præstat.* Folia *recentia conuenienter oculorum inflãmationibus, et collectionibus, quas vlcera citarunt, cum*

polenta illinuntur. duritias omneis, suppurationes, strumas & tubercula discutiunt: stigmata sine exulceratione delēt, si quinis senísue diebus, sensim perfricentur. Folia *seruantur in murijs, eosdem ad vsus.* Trita *radix ignibus sacris ex aceto, & serpētium ictibus ex melle aut oleo, medetur: strumas atq; tubercula, cum aqua dissipat. articulorū cruciatus, cum polenta sedat.* Fit *citra coctionem vinum è cortice radicis, ad hunc modum:* Ternæ *minæ in vini dulcis metretam conijciuntur.* Dantur *ex eo terni cyathi ijs, qui secari aut amburi debēt, vt antè dictum est: siquidem nullo tunc afficiūtur dolore, sed veterno quodam pressi, torpescunt.* Mala *soporem afferunt olfactu, & etiam si mandantur: item expressus ex eis succus: nimio tamen odore percussi, obmutescunt.* Semen *malorum potum vuluas purgat: appositumq́; cum sulphure ignem non experto, rubra fœminarum profluuia sistit.* Scarificata *punctisq́; multifariàm aperta radice, erumpens lacryma, cauo vase recipitur.* Liquamētum *autem succo lacteo præstantius est: sed non vbiq;, vt experientia docet, radices lacteum succū delacrymant.* Alium *tradunt esse mandragoram, nomine morion, in opacis iuxta specus enatum: folijs albi mandragoræ, minoribus, albis, dodrantalibus, radicem ambientibus: quæ mollis est & candida, paulò maior palmo, pollicemq́; crassitudine æquat.* Tradunt *eam in pane, offa, obsonióue,*

drachmæ pondere deuoratam, usum rationis intercipere. Obdormiscit enim homo, eo ferè quo comederit habitu, sensus impos, ternis, quaternisúe, ex quo data est, horis. Hac medici utuntur, cùm scindendi, urendiq; necessitas adest. Antidotum esse uolunt radicem, cum manico solano potam.

Aconitum. Cap. LXVI.

*Aconitum, aliqui pardalianches, alij cāmorō, alij thelyphonon, alij myoctonon, alij theriophonon vocant: folia habet cyclamini, aut cucumeris, tria aut quatuor, minora & *subhirsuta: caulem palmo altum: radix scorpij caudam æmulatur, & alabastri modo splendet. Torpescunt, ut fama est, scorpiones admota radice, stupentq;: qui rursum hellebori contactu excitantur. Oculorū medicamentis leuandi doloris gratia adijcitur. Enecat pantheras, sues, lupos & feras omneis in carnibus obiectum. Est & alterū aconitum, quod aliqui cynoctonon, alij lycoctonon appellant. Huius genera sunt tria. unū, quo utuntur uenatores: alia duo in usum suum uertere medici, è quibus tertium, quod Ponticū nominatur, plurimū in Italia, montibus Lustinis exilit: à priore distās, quoniā folia faciat effigie platani, crebriore diuisura, longiora, & multò nigriora: caulem filicis pediculo similem, nudum, cubitali altitudine, aut ampliorem: semen in siliquis oblongis recondit: radices in modū squillæ marinæ cirrorum nigrescunt. Quibus ad uenationem lu-*

**Ita Plinii. Græcus ὑπότραχία. id est, subaspera. utra autē lectio potior, herbæ, si quādo sese obtulerit aspectus, iudicabit.*

porum utuntur: insertæ siquidem crudis carnibus, & deuoratæ, lupos enecant.

Cicuta. Cap. LXVII.

*Cicuta caulem edit geniculatum, ut fœniculi, grãdem * folia ferulæ, angustiora, graui odoratu: rami, mox umbellæ ĩ summo prodeunt: flores quoque albicantes: & semen aniso candidius: radice non alta, concaua.* Cicutæ *le thale uenenum inest, suaq; ui refrigeratoria necat.* Remedio *est uini meraculi potus.* Succus *exprimitur contusis cacuminibus, priusquam semina & comæ siccescant: qui sole densatur in pastillos.* Multus *ad medendi rationem usus est aridi, commodè miscetur collyrijs, quæ leuandi doloris gratia temperantur: ignes sacros, & ulcera quæ serpunt, illitu restinguit.* Herba *cum coma trita, & testibus circunlita, libidinum imaginationes in somno, compescit: sed genitale resoluit. lac puerperarum mammis apposita extinguit: in uirginitate mammas coercet, & increscere non patitur: pueris præstat, ut eorum testiculi cibum non sentientes, intabescant.* Efficaciβima *uis* Creticæ, Megarẽsi, *mox* Atticæ, *& in* Chio *&* Cilicia *nascenti.*

* Pli.li. 25.c.13 *Coriandro aßimilauit, cui protius sanè, quã ferulæ, quæ fœniculi cõstat folijs,* Cicuta *omnibus hodie comperta, ui detur accedere.*

Taxum. Cap. LXVIII.

Smilax à Græcis, *taxus à* Latinis *appellatur, arbor abietis magnitudine, & foliorum eiusdem figura, in* Italia *&* Narbonensi Gallia Hispaniæ *contermina nascens.* Auiculæ *quæ* Italicæ *ta-*

genitus est, theriacis expetitum: regium morbum emendat cum vino potum.

Papauer erraticum. Cap. LIIII.

Locũ deprauatum esse mãifestè apparet. Sũt enim herbæ quas hic cõmemorat Dioscorides, diuersa planè facie, vt vni eidẽq; rectè cõparari nequaquã poßint: quo autẽ instaurãdus, peritioribus cogitãdũ relinquimus.

P*Apauer erraticum, quod rhœada vocant, vere quidem in aruis cum hordeo nascitur flore protinus deciduo, vnde et nomẽ apud Græcos accepit.* * *Folia erucæ, aut origano, aut cichorio, aut thymo similia spectantur: sed longiora, diuisa, scabra: iunceus ei caulis, rectus, cubitalis, asper: flos syluestris anemones, puniceus, interdum albus: oblongum caput, sed quã anemones minus: semen rufum. radix longa, subalbida, minoris digiti craßitudine, gustu amara. Huius capita quinq; aut sex, in vini cyathis tribus ad dimidias decocta potui dabis, quibus somnus accersendus est. Semina acetabuli mensura ex aqua mulsa pota, aluum leniter emolliunt: ad idem præstãdum mellitis placentulis, & dulciarijs cibis admiscentur. Folia cum calycibus illita, inflammationes sanant: eorundem fotu & perfusione, somnus allicitur.*

Papauer satiuum. Cap. LV.

E*Satiui papaueris genere, quod hortense est, semen in panem densatur, qui sanis in vsu sit: eo etiam ex melle pro sesama vtuntur: thylacitin vocant. Capitulum habet longum, & semen candidum. Syluestre vero, caput insidens demißumq;, & nigrum semen, quod pithitis nominatur: nonnullis tamen & ipsum rhœas dicitur, quoniã eius*

scapolacteus succus emanat. Tertium magis syluestre, & ad medicinas volentius, multò his longius, productiore capitulo. Omnium in commune natura refrigeratrix: quare si capita ipsa & folia decoquantur in aqua, somnum fotu conciliabunt. Bibitur decoctum contra vigilias. Calyces cum polenta triti, & cataplasmatis admisti, ignibus sacris, & inflammationibus prosunt. Tunduntur quoq; virides, & digeruntur in pastillos, qui siccati ad vsum reconduntur. Capita quoq; per se in aqua coquũtur ad dimidias, iterumq; adiecto melle, dum humor coeat in eclegmatis lentorem. Id medicamentum in tussi, arteriæ fluxionibus, & cœliacorum affectis, doloris leuamentum præbet. Efficacius tamen redditur, addito hypocistidis succo et acacia. Papaueris nigri semen tritum cum vino bibitur, contra citam aluum, & fœminarum profluuia: in peruigiliis fronti temporibusq; illinitur, ex aqua. Opium eius magis refrigerat, inspissat, siccatq;: sumptum erui magnitudine, dolorem finit, concoquit, & somnum allicit: tussi, atq; cœliacorũ valetudini auxiliatur: verùm si copiosius hauriatur, nocet, cùm lethargicos efficiens interimat. Ad dolores capitis cum rosaceo perfusum efficax est: aurium dolori, cum amygdalino, myrrha & croco instillatur: inflammationibus oculorum cum torrefacto oui luteo proficit: igni sacro & vulneribus, cum aceto: podagris, cum lacte mulieris & cro-

Opium quod optimum. co: somnum accersit, subditũ sedi pro balano. Optimum habetur graue, & densum, gustu amarum, odoratu soporiferũ, quod facilè aqua diluitur, laeue, candidũ, neq; asperum, neq; grumosum, quod inter colandum non vt cera coeat, et in sole diffundatur: dein admotum lucernis, non atra luceat flãma: extinctũ deniq; odoris vim conseruet. Sed opiõ glaucio, gummi, aut syluestris lactucae succo, adulterant. *Eius adulteratio.* Verùm glaucio fucatum, in dilutione croci colorem reddit: lactucaceo succo fictũ, oxiliter spirat, & asperis spectatur: gummi vitiatum, splendescit, & infirmum est. Nec desunt, qui eò dementiae deuenerint, vt adipem ei admiscerent. Fictili nouo torretur ad oculorum medicamẽta, dum mollius, atq; rufius appareat. Diagoras, vt Erasistratus author est, vsum eius damnauit, oculorum lippitudinibus & aurium vitijs infundi vetãs, quoniam visus aciem hebetaret, & soporem gigneret. Addidit Andreas, illitos eo protinus excaecari, si non adulteraretur. Mnesidemus vsum duntaxat olfactandi probauit, quoniam ad conciliandum somnum conueniret, alioqui nobis vt noxio interdicit. Quae commentitia esse, experimento deprehenduntur: siquidem effectus, viriũ huiusce medicamenti, fidem faciunt, quare non alienum fuerit scriptis mandare, quonam modo is excipiatur succus. Aliqui capita ipsa & folia tundunt, et praelo exprimunt, terentesq; in mortario, digerunt

in

in pastillos: id meconium vocatur, multũ opio ignauius. Porrò opij faciundi ratio hæc est: Cum ros in Opij col eo exaruerit, cultro decußatim in stellas, ne penitius adigatur, ex obliquo in rectum summam cutem incidere oportet, lacrymam exeuntem, digito in concham abstergere. nec multo pòst redire, vt cõcreta inueniatur: etenim quæ tum, aut postero die etiam offenditur, in vetere pila teri debet, & in pastillos cogi. Cùm tamen inciditur, retrocedendum est, ne vestibus succus deradatur.

ligendi ratio.

Corniculatum papauer.

Cap. LVI.

PApauer ceratites, id est, corniculatim, folia habet candida, hirsuta. verbasco similia, in ambitu syluestris papaueris more serrata: caule non dißimili: flore pallido: calyculo fœnigræci, in corniculorũ modũ inflexo, vnde nomẽ mutuatur: semine papaueris, pusillo, nigroq́;: radice per summa cæspitum nigra, crassa: nascitur in maritimis & asperis. Radici ea vis inest, vt in aqua decocta ad dimidias, coxendicum & iocineris affectus, potu sanet: prodest his, qui crassa quædã, áspera, aut araneosa cum lotio reddunt. Aluum leniter purgat semen, acetabulo in aqua mulsa poto. Crustas emarginãt, illita ex oleo folia floresq́;, & argema ac nubeculas iumentorum perunctas, abstergunt. Sunt qui glauciũ, hoc papaueris genere facti tari existimarũt, falsi quadã foliorũ cognatione.

Vulgò papàuer cornutũ.

Spumeum papauer. Cap. LVIII.

ALiud papaueris genus, aphrodes, id est, spumeum vocatur, ab aliis heracleum; caule dodrantali: foliis admodum paruis, * radiculæ similibus: fructis inter ea candido. Nam herbula alba est, & spumea tota: * radice in summo cæspite. Legitur æstate semen, cùm integrè adoleuit, deciditq; exiccatum. Datum acetabuli mensura in aqua mulsa, vomitione expurgat priuatim huiusmodi purgatio, comitialibus prodest.

* Struthio.

* Sic ex Theophrasto. Videtur enī locus ī Græco Dioscoridis codice corruptus. Nūc Iusquiamus.

Hypecoum. Cap. LVIII.

HYpecoon, aliqui hypopheon vocant: nascitur in segetibus aruisq;, foliis rutæ, exilibus ramis. Natura eadem, quæ papaueris succo.

Apollinaris, siue hyoscyamus. Cap. LIX.

HYoscyamus, frutex est caules emittens crassos: folia lata, oblonga, diuisa, nigra, hirsuta: flores è latere caulis, ordine prodeunt, tanquam punicorum cytini, scutulis septi seminum plenis, vt papaueris. Tres eius differentiæ: Vna semine nigro, floribus penè purpureis, smilacis foliis, cytinus præduris, & spinosis. Alterius semen subflauum, vt irionis, flores lutei: folia, & siliquæ simpliciores. Ambo insaniam gignunt & soporem, ideo in communi vsu damnantur. Tertium genus, vt quod mitissimum esset, medici recepere: pingue, lanuginosum, molle, candidi floris seminisq;, in maritimis ruderibusq; nascens. Cuius occasio si non adsit, rufum vsurpari oportet: niger, vt deterrimus, im-

probatur. Recēti ſemine, caulibus folijsq; tuſis, ſuccus in ſole exprimitur, & exiccato humore, vſus ad annum uſque prorogatur: nam facilè corruptionem ſentit. Extrahitur etiam ex ſicco ſemine ſeparatim in aqua calida tuſo, & expreſſo. Liquamentum autem ſucco lacteo præſtantius eſt, & magis dolores finit. Contuſa herba recens, addita trimeſtri farina, digeritur in paſtillos, & reconditur. Liquamentum primum, & quod à ſicco ſemine exemptum eſt, collyrijs, quæ doloris ſenſum auferunt, commodiſſimè inſeri ſolent: contra acutas calidasq; fluxiones, dolores aurium, atque vuluæ mala, proſunt: cum farina autem aut polenta, oculorum, pedum, cæterarumq; partium inflammationes placant. Semen eadem præbet: tuſſi, diſtillationibus, oculorum fluxioni, & doloribus, efficax: contra menſium abundantiam, & rumpētem aliunde ſanguinem, oboli pendere cum papaueris ſemine, & aqua mulſa, bibitur: podagris ſubuenit: teſtibus inflatis, mammisq; tumentibus à partu, tritum ex vino illinitur. Alijs quoque cataplaſmatis, quæ doloris leuamentum præſtant, admiſceri ſolet. Folia omnibus medicamentis dolorem ſedantibus, per ſeſe, & ex polenta, vtiliſſimè imponuntur: recentia, ad mitigandos omne genus dolores, oblinuntur: cum vino terna, quaternáue pota, ſanant algidas febres, quas epialos vocant. Cocta plerummodo folia, ſi acetabuli menſura manduntur, me-

diocrem insaniam gignunt: idem efficere tradunt, si, colo ulcus sentiente infundantur. Radice in aceto decocta, dentes in dolore colluuntur.

Psyllium. Cap. LX.

PSyllion folijs coronopo non dissimilibus, hirsutis, longioribus: sarmentosa fœni modo, in totũ herbula: ramis dodrantalibus: coma à medio caule exoritur, duobus tribusúe conuolutis in cacumine capitulis: in his semine duro, nigro, pulicum simili: vnde & nomen. in aruis & incultis nascitur. Vis ei ad refrigerandum, inspissandum, & molliendum conueniens: articulorum morbis, parotidibus, tuberculis, tumoribus, vulsis, illitum auxiliatur: imponitur in dolore capitis, cum rosaceo, aqua, aut aceto: enterocelis infantium, & prominenti vmbilico, illitum ex aceto, medetur. Teritur acetabuli mensura, & in aquæ sextario madefactum, vbi concreuit aqua, illinitur: siquidem vehementer refrigerat, & in feruentem aquam deiectum calorem reprimit. Contra ignes sacros efficax est. Fama est, si vires domum importetur, non sinere in ea pulices gigni. Cum adipe tusum, sordida vlcera, & quæ cacoethe vocantur, expurgat. Succus vermiculosis auribus, aut fluxione laborantibus, ex melle prodest.

Hortense solanum. Cap. LXI.

Hodie solatrum corrupté *HOrtense solanum, frutex cibis idoneus, pusillus, multis concauus alis: folio nigro, maiore quàm ocymi, & latiore: fructu rotundo, viridi, qu*

post maturitatem nigricat, aut fuluescit: herba innocentis gustus. Natura ei refrigerandi: quare folia vlceribus quæ serpunt, & ignibus sacris, conuenienter cum polline polentæ illinuntur: ægylopia, capitisq; dolores, trita & imposita per se sanant: æstoanti stomacho auxiliantur: parotidas, cum sale detrita, illitu discutiunt. Valet succus eius aduersus ignem sacrum, atque vlcera, quæ serpunt, cum cerussa, rosaceo & argenti spuma: ad ægylopas cum pane. infantium adustioni, quam syriasin vocant, cum rosaceo perfusus proficit: in collyrijs, aquæ vel oui vicem exhibet contra acutas fluxiones illitus: aurium dolori instillatus prodest. Mensium abundãtiam sistit, in vellere subditus. *Succus fuluo gallinarum curtalium fimo subactus, & linteo appositus, ægylopijs præsentaneo est remedio. Est & aliud solanum, quod peculiari nomine halicacabon aut physalida, id est vesicariam vocant, folijs antedicto similibus, verùm latioribus: cuius caules, posteaquam adoleuerunt, prona terram spectant: folliculis orbiculatis vesiculis similibus: semine intus fului, rotundo, læui, acinorum vuæ effigie: quo coronarij utuntur, corollis intorquentes. Vim usúmque hortensis solani habet: verùm cibis nequaquam expetitur. Regium morbum purgat, semine poto, & vrinam pellit. Ex vtraque herba succus extrahitur, qui siccatus in vmbra, reconditur, ad eadem valens.*

Officinis Alkekengi Arabũ exẽplo.

Solanum somniferum. Cap. LXII.

Solanum somniferum, aliqui etiam halicacabō appellant, fruticat multis ramis, densis, caudicosis, fractu contumacibus, pinguium foliorum, cotoneæq; mali similium plenis: flore grandi, rubro: fructu in folliculis crocato: radice grandi, subrubro cortice vestita: nascitur in saxis, non procul à mari. Radicis cortex, *in vino drachmæ pondere potus, somnificam vim habet, opio mitiorem. Semen vehementer vrinam cit. Corymbi duodecim, hydropicis dantur: si quid numero adijciatur, alienationē mentis faciunt.* Remedio *est aqua copiosa mulsa, potui data. Succus pastillis inseritur, & medicamentis, quæ doloris leuamentum præbent: decoctus in vino, si in ore contineatur, dētium doloribus auxiliatur.* Radicis *succus, cum melle illitus, oculorū hebetudines tollit.*

Manicum solanum. Cap. LXIII.

Solanum manicon, aliqui persion, alij thryon appellauere. Huic *folium erucæ simile, maius aliquantò, satis acantho, quem pæderota vocant, accedens: caules à radice proceros emittit decem aut duodecim, vlnæ altitudine adolescentes: caput in cacumine, oliuæ figura, sed vt platani pilulæ hirsutius, verùm maius, latiusq;: florem nigrum: postquam eo exuitur, racemus exit rotundus, niger, denis aut duodenis acinis constans, similibus hederæ corymbis, vt vuæ mollibus: radice firmatur candi-*

dida, craßa, caua, cubitali: gignitur in montibus, vẽto perflatis, et platanetis. Radix drachmæ vnius pondere pota ex vino, facit species vanas, imaginesq; non iniucundas obuersari: sed duplicatus hic modus, ad treis usque dies mentis alienationem affert. quadruplicatus, interimit. Remedio est aqua mulsa copiosius pota, & vomitione reiecta.

Dorycnium Cap. LXIIII.

D*Orycniõ Cratenas halicacabon, aut caleam vocat: frutex oleæ nuper prodeunti similis: nascitur in petris, nõ procul à mari, ramis cubito minoribus, folijs oleæ similibus colore, minusculis, firmioribus, præter modũ scabris: flore candido: siliquis in cacumine, ceu ciceris, densis, rotundis, quinis intus aut senis seminibus, exigui erui magnitudine, læuibus, firmis, uersicoloribus: radix ad digiti craßitndinẽ et cubiti lõgitudinẽ adolescit. Id somniferũ eße cõstat. Copiosius haustũ mortẽ adfert, Nec defuere, qui dicerent, semẽ in amatoria expeti.*

Mandragoras. Cap. LXV.

M*Andragoram, aliqui antimalum, alij circæam vocant. quoniam videatur radix ad amatoria conducere. Duo eius genera: niger, quæ fœmina existimatur, thridacias appellatus, angustioribus folijs, ac minoribus quàm lactucæ, virosis ac graueolentibus, in terra sparsis: mala gerit sorbis similia, pallida, odorata, in quibus semen veluti pyrorum: radicibus inhæret bene ma-*

gnis, binis, ternísue, inter se cõuolutis, nigris foris, intus albis, crasso cortice vestitis, caule viduus est.
* Alij morion. Alter candidus, qui mas dicitur, nonnullis *norion vocitatus: huius folia magna, alba, læta, læuia vt betæ: mala quàm alterius duplo maiora, colore in crocum inclinante, iucũde cum grauitate quadam olentia: quorum pomorum cibo, aliquantum opiliones soporantur. radix, alterius similis, maior & candidior, orbata & hæc caule. Succus fit è cortice recentis radicis tuso, & prælis subiecto: qui insolatus vbi concreuerit, fictili reconditur. Malis quoq; succus depromitur, sed aliquantò ignauior. Delibratur radix, & traiectus lino cortex, ad vsum suspẽditur. Aliqui radices in vino ad tertias coquunt, & dæfecatum ius seruant: cyathoq; vno vtuntur, in peruiligijs, & doloribus, et ante sectiones vsteonesq; ne sentiantur. Succus duobus obolis ex mulso potus, vt veratrum, per vomitiones bilẽ atram pituitamq; extrahit: verùm potu largiore, vita adimitur. medicamentis ocularibus, & his, quæ dolores finiunt, pessis quoq; emollientibus, admiscetur: semioboli pondere inditus, per se menses & partus expellit: subditus sedi pro balano, sõmnificus est. Radix ebur emollire fertur, quæ senis horis cum eo decocta sit: & ad accipiendam, quã effingere optaueris, formã, ipsum facile præstat. Folia recentia conuenienter oculorum inflãmationibus, et collectionibus, quas vlcera citarunt, cum

polenta illinuntur. duritias omneis, suppurationes, strumas & tubercula discutiunt: stigmata sine exulceratione delēt, si quinis senísue diebus, sensim perfricentur. Folia *seruantur in murijs, eosdem ad vsus.* Trita *radix ignibus sacris ex aceto, & serpē tium ictibus ex melle aut oleo, medetur: strumas atq; tubercula, cum aqua dißipat. articulorū cruciatus, cum polenta sedat.* Fit *citra coctionem vinum è cortice radicis, ad hunc modum:* Ternæ *minæ in vini dulcis metretam conijciuntur.* Dantur *ex eo terni cyathi ijs, qui secari aut amburi debēt, vt antè dictum est: siquidem nullo tunc afficiūtur dolore, sed veterno quodam preßi, torpescunt.* Mala *soporem afferunt olfactu, & etiam si mandantur: item expressus ex eis succus: nimio tamen odore percußi, obmutescunt.* Semen *malorum potum vuluas purgat: appositumq́; cum sulphure ignem non experto, rubra fœminarum profluuia sistit.* Scarificata *punctisq́; multifariàm aperta radice, erumpens lacryma, cauo vase recipitur.* Liquamē*tum autem succo lacteo præstantius est: sed non vbiq;, vt experientia docet, radices lacteum succū delacrymant.* Alium *tradunt esse mandragoram, nomine morion, in opacis iuxta specus enatum: folijs albi mandragoræ, minoribus, albis, dodrantalibus, radicem ambientibus: quæ mollis est & candida, paulò maior palmo, pollicemq́; craßitudine æquat.* Tradunt *eam in pane, offa, obsoniòue,*

drachmæ pondere deuoratam, vsum rationis intercipere. Obdormiscit enim homo, eo ferè quo comederit habitu, sensus impos, ternis, quaternisúe, ex quo data est, horis. Hac medici vtuntur, cùm scindendi, vrendiq; necessitas adest. Antidotum esse uolunt radicem, cum manico solano potam.

Aconitum. Cap. LXVI.

*Aconitum, aliqui pardalianches, alij cāmoro, alij thelyphonon, alij myoctonon, alij theriophonon vocant: folia habet cyclamini, aut cucumeris, tria aut quatuor, minora & *subhirsuta: caulem palmo altum: radix scorpij caudam æmulatur, & alabastri modo splendet. Torpescunt, vt fama est, scorpiones admota radice, stupentq; : qui rursum hellebori contactu excitantur. Oculorū medicamentis leuandi doloris gratia adijcitur. Enecat pantheras, sues, lupos & feras omneis in carnibus obiectum. Est & alterū aconitum, quod aliqui cynoctonon, alij lycoctonon appellant. Huius genera sunt tria. vnū, quo utuntur uenatores: alia duo in usum suum uertere medici, è quibus tertium, quod Ponticū nominatur, plurimū in Italia, montibus Iustinis exilit: à priore distās, quoniā folia faciat effigie platani, crebriore diuisura, longiora, & multò nigriora: caulem filicis pediculo similem, nudum, cubitali altitudine, aut ampliorem: semen in siliquis oblongis recondit: radices in modū squillæ marinæ cirrorum nigrescunt. Quibus ad uenationem lu-*

**Ita Plini. Græcus ὑπότραχέα. id est, subaspera. utra autē lectio potior, herbæ, si quādo se se obtulerit aspectus, iudicabit.*

porum utuntur: insertæ siquidem crudis carnibus, & deuoratæ, lupos enecant.

Cicuta. Cap. LXVII.

*Cicuta caulem edit geniculatum, ut fœniculi, grãdem * folia ferulæ, angustiora, graui odoratu: rami, mox umbellæ ĩ summo prodeunt: flores quoque albicantes: & semen aniso candidius: radice non alta, concaua.* Cicutæ *le thale uenenum inest, suaq; ui refrigeratoria necat. Remedio est uini meraculi potus.* Succus *exprimitur contusis cacuminibus, priusquam semina & comæ siccescant: qui sole densatur in pastillos. Multus ad medendi rationem usus est aridi, commodè miscetur collyrijs, quæ leuandi doloris gratia temperantur: ignes sacros, & ulcera quæ serpunt, illitu restinguit.* Herba *cum coma trita, & testibus circunlita, libidinum imaginationes in somno, compescit: sed genitale resoluit. lac puerperarum mammis apposita extinguit: in uirginitate mammas coercet, & increscere non patitur: pueris præstat, ut eorum testiculi cibum non sentientes, intabescant.* Efficacißima *uis Creticæ, Megarẽsi, mox Atticæ, & in Chio & Cilicia nascenti.*

** Pli. li. 25. c. 13 Coriandro aßimilauit, cui propius sanè, quã ferulæ, quæ fœniculi cõstat folijs, Cicuta omnibus hodie comperta, ui detur a e cedere.*

Taxum. Cap. LXVIII.

Smilax à Græcis, taxus à Latinis appellatur, arbor abietis magnitudine, & foliorum eiusdem figura, in Italia *&* Narbonensi *Gallia* Hispa*niæ contermina nascens. Aniculæ quæ* Italicæ *ta*

xi baccas deuorāt, denigrātur: et qui ederint easdē hoīes, alui profluuio corripiūtur. Narbōæ tā præsē tis est venēi, vt si qui dormiāt sub ea, aut eius vmbra subsideāt, lædātur, et sæpenumero moriātur: quare de taxo hæc traduntur, vt ab ea caueamus.

Apocynum. Cap. LXIX.

APocynum, siue cynocrambe, braßica canina, frutex est longis viticulis constans, malè olentibus, lentis, vitiliumq; modo obsequiosis, fractu ferè inuictis: folio hederæ, molliore tamen, & per extremum acutiore, lento, graui odore: id luteo succo turget. Siliquæ, ceu fabarum, folliculari specie, digiti longitudine protenduntur: semine intus albo, duro, paruo. Folia cū adipe in panes coacta, *canes, lupos, vulpes, & pantheras enecant, in cibo data, & protinus eorum coxendices resoluunt.*

Nerium, seu rhododendrum. Cap. LXX.

*NErion aliqui rhododaphnen, alij rhododendron vocant. frutex est vulgaris notitiæ, longioribus quàm amygdala folijs, craßioribusq; flore in rosam conformato: fructu * nuci græcæ simili, corniculato, qui patefactus quandam lanosam naturam ostendit, spinarum pappos repræsentantem, radice longa, acuta, lignosa, gustanti salsa: nascitur in amœnis, maritimis, & secus amnes. Flores & folia mulis, canibus, asinis, & quadrupedum plurimis venena sunt: hominibus verò cō-*

* Amygdalæ.

tra ſerpētium morſus præſidia, è vino pota: eo magis ruta addita: imbecillæ etiam animantes, vt pecus & capræ, ſi aquam bibant, in qua folia ea maduerint, moriuntur.

Fungi. Cap. LXXI.

FVngorum differentias duplex: aut enim manduntur, aut perniciales ſunt. Multis de cauſis venenoſi gignuntur, vbi videlicet clauus ferreus, in quo ſit rubigo, aut panni marcor adfuerit, aut ſi iuxta ſerpentis cauernam, arboréſue, quæ priuatim pariunt noxios fructus, erumpant. Continent qui tales ſunt, neſcio quod ſtrigmentum concretamq́; pituitam, terraq́; eruti, quàm celerrimè computreſcunt, atque marcore uitiantur. Sed qui veneno imbuti non ſunt, ſuauem in iuribus gratiam habent: largius tamen ſumpti nocent, & ægrius concocti ſtrangulant, aut choleram morbum citant. Remedio eſt nitri potus, aut lixiuium cum acida muria, aut ferueſactæ ſatureiæ, aut origani iuſculum: debellantur etiam gallinacei fimi potu ex aceto, aut eiuſdem delinctu cum melle multo. Corpus alunt, ſed ægrè diſſoluuntur, cùm magna ex parte integri ipſi, cum recrementis alui reijciantur.

Colchicum. Cap. LXXII.

COlchicō, aliqui ephemerō, ſunt qui agreſtem bulbū vocant, autūni exitu florem edit croci, candicantē, ab eo tēpore, folia bulbi, ſed pinguiora: caulē palmo altum, ferentē rufum ſemen: radicē

Cēſetur Hermodactylus officinarū.

foris è nigra rufescentem, quæ deliberata, candida & mollis spectatur, lacteo succo madet, atque gustatu dulcis inuenitur: bulbus eius mediam habet rimam, fissuramq́; qua flos erumpit: plurimum in Messenia, & Colchis enascitur. Ea comesa, fungorum more, strangulando enecat. Hanc autem depinximus, ne à quoquã imprudenter pro bulbo deuoretur: mirum enim in modum saporis voluptate imperitos allicit. Remedio sunt eadem, quæ fungis: bubulum etiam lac potum auxiliatur: itaque cùm adfuerit, non aliud desideratur auxilium.

Ephemerum. Cap. LXXIII.

Fortè nostrũ Liliũ conuallliũ.

EPhemeron, aliqui syluestrem irin appellant. folia habet lilij, sed tenuiora: caulem parem: flôrem cãdidum, amarum. semen molle radicem vnã, digitali craßitudine, longam, adstringentem, odoratam: nascitur in syluis & opacis. Huius radix dentibus præcipua, si decocto colluantur. Folia in vino cocta, discutiunt tumores, & tubercula, quæ nihil adhuc humidi contraxerunt.

Helxine, id est muralis herba. Ca. LXXIIII.

Officinis Parietaria

HElxine nascitur in parietinis, sepibus, vineis & segetibus: folia ei mercurialis insunt, hirsuta: cauliculi subrubentes, & circa eos veluti semina aspera, adhærentia vestibus. Folia refrigerãdi spißandiq́; naturam habẽt, qua ex causa sanãt illitu sacros ignes, adusta, condylomata, panos incipientes, tumores, inflammationesq́;. Succus eius

cum cerussa, ignibus sacris, & vlceribus quæ serpunt, commodè illinitur, imponiturq; podagris cum hircino adipe aut cerato cyprino: veterem tussim emẽdat instar cyathi haustus: tõsillis inflãmationem sentientibus vtiliter & gargarizatur, et oblinitur: aurium dolorẽ cum rosaceo instillatus leuat.

Alsine. Cap. LXXV.

*ALsinen, aliqui anthyllion, nonnulli myos ota vocant, quoniam masculorum aures folia imitantur. Lucis opacisq; gaudet, vnde alsine dicta est. Hæc erat eadem quæ helxine, nisi humilior esset, & folijs minoribus, *nec hirsuta. cùm teritur odorem cucumis reddit.] Vim refrigerandi ad stringendiq; obtinet: oculorum inflammationibus cum polenta illinitur. Succus aurium doloribus infunditur: quin & emendat omnia quæ helxine, id est, muralis herba.*

Vulgò morsus gallinæ.

**Ex Plinio adiecta.*

Lens palustris. Cap. LXXVI.

LEns palustris, inuenitur in aqua non fluente, muscus lenticulæ similis, refrigeratoriæ naturæ. Propter quod conuenienter collectionibus, igni sacro, & podagris illinitur per se, & cum polenta: glutinat & procidentia puerorum interanea.

Officinis lenticula aq.

Semperuiuum, seu sedum.
Cap. LXXVII.

SEmperuiuum magnum ideò nominatur, quoniam perpetuò folia vireant: cuius caules cubiti altitudinem implent, interdum excedunt, pin=

gues, craßitudine pollicari, virentes, characiæ tithy mali modo infecti folia pinguia, * carnosa, ⸥ magnitudine pollicari, in cacumine linguæ similia, alia in terram conuexa, alia in capite stantia inuicem, ita vt ambitu effigiem imitentur oculi: nascitur in montibus, & testaceis: supra domicilia etiam seritur. Eius vis refrigerare, & adstringere: medentur igni sacro, nomis, vlceribus quæ serpunt, oculorum inflammationibus, ambustis igni, podagris per se, & cum polenta illita folia. Succus capiti, in doloribus, cum polenta aut rosaceo perfunditur: datur in potu contra phalangiorum ictus, dysenteriam, aluique profluuia: teretes tineas potus in vino excutit: subditus in vellere, mulierum abundantiam sistit: succus oculorum lippitudinibus, sanguinis vitio cōceptis, inungitur. Semperuiuum paruum in petris, parietinis, & macerijs, necnon scrobibus opacis nascitur, caulibus ab vna radice multis, tenuibus, crebrò foliatis. exilibus folijs, rotundis, pinguibus, mucronatis: caule à medio emicāte, palmum alto: vmbellam herbidosq; flores, & tenues gerente. Folia eisdem cum priore viribus prædita sunt. Tertium videtur semperuiui genus, quam aliqui andrachnē agriam, aut telephion vocauerunt, Romani illecebram, pusillis, craßioribusq; folijs, hirsutis, portulacæ proximus: nascitur in saxis. Vis ei excalfactoria, acris, exulcerans: illita cum axungia strumas discutit.

* Vox addita ex Plinio

Vulgò vermicularis.

Vmbilicus

Vmbilicus Veneris. Cap. LXXVIII.

COtyledon, siue vmbilicus Veneris, folio est in acetabuli formã tornato, ineuidenter cõcauo, breui in medio cauliculo, in quo semen inest: radice oliuæ modo rotũda. Succus cum vino circulitus, instillatúsue, contecta genitalia nudat: inflãmationibus, sacris ignibus, strumis, pernionibus, illitu auxiliatur: stomachi ardorem refrigerat. Folia cum radice comesa, calculos frãgunt, vrinam cient, hydropicis ex melle dantur. Herba vtuntur ad amatoria. Est & alterũ genus eiusdem, cymbalion aliqui vocant, pinguibus folijs, latioribus, ligularum modo densis circa radicẽ, medium oculi ambitum describentibus, vt in maiore semperuiuo, adstringentis gustus: cauliculo tenui, in quo flores & semina hyperici: radice maiuscula. Facit eadẽ, quæ semperuiuum.

Vrtica. Cap. LXXIX.

DVo vrticæ genera: syluestris, asperio, latioribus, nigrioribusq; folijs: semine lini, sed minore. Altera non æquè aspera, minuto semine. Folia vtriusq; illita, canis morsibus, addito sale, medentur: gangrænas, carcinomata, sordida vlcera, & quæ cacoethe vocantur, item luxata, panos, tubercula, parotidas, suppurationesq; sanant: lienosis cũ cerato imponuntur: faciunt ad profluuia narium, cum succo trita, & naribus indita: menses ciunt, eadem detrita cum myrrha, & imposita: procidẽ-

tes vuluas, recentia contactu resilire cogunt. Semẽ *potum ex passo, venerem stimulat, vuluæ ora pate facit: cum melle delinctum, orthopnœæ, lateris & pulmonum inflammationibus prodest: thoracem expurgat: erodentibus medicamentis admiscetur.* Cocta *cum conchis folia, aluum emolliunt, vrinas mouent, inflationes discutiunt: decocta cum ptisana, vitia pectoris extrahunt: mulierum menses euocant, cum myrrha modico pota.* Inflammationem *turgentem vuam gargarizatus succus reprimit.*

Galiopsis. Cap. LXXX.

G*Aliopsis frutex in totum caulem, & folia habet vrticæ, læuiora, & quæ grauem odorem trita reddant: flore purpurascente, tenui: nascitur circa sepes, ædificiorum areas, ac semitas vbique.* Folia, caules, semen, succusq; duritias, & carcinomata dissipant: strumas, panos, & parotidas discutiunt. Oportet bis die tepidum ex aceto cataplasma ĩponere, & eius decocto fouere: ad putrescẽtia, gãgrænas, & nomas, cũ sale efficaciter illinũtur.

Galion. Cap. LXXXI.

G*Alion, nomen ex eo traxit, quòd in contrahendo lacte, coaguli vicem impleat: ramulum foliumq; habet aparinæ simillimum, rectum: florem in cacumine luteum, tenuem, dẽsum, copiosum, odoratum.* Flos *igni ambustis illinitur, sanguinis profluuia sistit.* Cerato *rosaceo galion admiscetur, insolatum vsquedum albescat: lassitudines reficit.* Ra

dix venerem concitat. Nascitur in paluSTribus.

Senecio. Cap. LXXXII.

SEnecio cauliculo eST cubitali, subrubro, folijs continuis, erucæ modo per extremitates diuisis, sed minoribus multò: luteis floribus, qui celeriter diſſecti vanescunt in pappos. Nomen verò sibi vendicauit, quoniam flores capillorum ritu, vere canescant. radice superuacua: nascitur maximè in macerijs, & circum oppida. Folia cum floribus refrigerant: quare illita cum vini modico, vel per se se, teſtium & sedis inflammationes sanant: quin & ex manna thuris medentur, cum reliquis vulneribus, tum ijs quæ nerui acceperunt. Illiti per se cũ aceto pappi, idem munus præſtant: verùm recentes epoti, ſtrangulant. Totus caulis, si coctus in paſſo potui detur, ſtomachi dolores à bili contractos, persanat.

Thaliſtrum Cap. LXXXIII.

THaliſtron folia coriandri habet, pinguiora paulò: cauliculum rutæ craßitudine, in quo folia. Quæ trita, illitu antiqua vlcera ad cicatricem perducunt. Nascitur maximè in campeſtribus.

Marinus muſcus. Cap. LXXXIIII.

MArinus muſcus nascitur in scopulis, testaceisq; haud procul à mari, gracilis, capillaceis, caulis expers. Præcipua ei ſpiſſandi vis, & collectiones cohibendi, & podagras, quas refrigerare opus sit.

Phycus marinus. Cap. LXXXV.

PHyci marini generibus, quoddā latum, & alterum sublongius, & rubens: tertiū candidū, nascens in Creta *iuxta terrā, floridū valde, quod nulla corruptionis labe polluitur. Omnia vim habent refrigeratoriā, non podagræ modo, sed etiam inflāmationibus, in cataplasmatis efficaciter vtilem verū ijs vti humidis conuenit, priusquā exarescant.* Nicāder, *puniceum aduersus serpētes dedit.* Hoc *fuco quidā putāt mulieres suū calorē mētiri, cū tamē sit radicula eiusdē nōis, qua sese fucant.*

Potamogeton. Cap. LXXXVI.

POtamogeton, folium betæ simile, hirsutū paululum supereminens extra aquam. Re*frigerat & inspissat: pruriginibus vtile, & contra veterum vlcerum nomas.* Nomen *ex eo inditū est, quòd palustribus, et aquosis enascatur.*

Stratiotes. Cap. LXXXVII.

STtratiotes in aquis nascens, ijsdem supernatat, & sine radice viuit: vnde cognomentū traxit. Herba *semperuiuo similis, ni maiora haberet folia: quæ refrigerant.* Sanguinem *qui defluit à renibus, pota sistunt: vulnera, quæ inflammationem minantur, intumescere nō sinunt. ignibus sacris, & tumoribus ex aceto illinuntur.*

Stratiotes millefolium. Cap. LXXXVIII.

Vulgatū millefolium.

STratiotes millefolium exiguus frutex, palmi altitudine, aut amplius assurgit: folijs auicu-

linm... gnmnu...

larum pennas imitantibus, breui admodum disse-ctoq; foliorum exortu. Folia syluestre cuminum simulant, præsertim breuitate atq; scabritia, breuiora paulò, densiore vmbella, & pleniore. Surculos in cacumine gerit, exiguos, & capitula interdum anethi: flores paruos, candidos. Nascitur in asperis agris, præcipuè circa semitas. Eximij vsus ad vlcera vetera, recentiáq;, profluentem sanguinem, & fistulas.

Verbascum. Cap. LXXXIX.

*Verbascum differentias summas habet duas: hoc nigrum, illud album: in quo mas & fœmina intelligitur. Fœminæ igitur folia sunt brassicæ, pilosiora multò, & latiora, candida: caulis albus, cubitalis, aut amplior, subhirsutus: flores albi, aut subpallidi: semen nigrum: radix longa, gustu acerba, craßitudine digiti: nascitur in campestribus. Verbascum, qui mas appellatur, oblõgius, albis folijs, et angustioribus, tenuiori caule. Sed nigrum prorsus albo simile esset, nisi nigriore latioreq; constaret folio. Syluestre folia fert saluiæ, altas virgas, & * lignosas, & circa eas ramulos, quales marrubiũ: flores luteos, auri æmulos. Sũt et phlomides duæ, hirsutæ, rotundis folijs, humiles. Tertia lychnitis appellatur: ab alijs aũt thryallis folijs ternis, aut quaternis, vel paulò pluribus, hirsutis, craßis, pinguibusq; apta ad lucernarũ lumina. Radix priorũ duarum adstringit: quare quod*

Tapsus barbatus vulgò.

** Sic Plin. qui ξυλώδεις videtur legisse. Græcus codex δενδρώδεις, id ẽ, arborescentes.*

magnitudine ludicrum talum æquet, in alui profluuio, conuenienter ex vino datur. Decoctum *ruptis, conuulsis, fractis, antiq; tußi auxiliatur.* Den*tium dolorem collutione mitigat.* Verbascum, *cui flos autem, capillos tingit, et quocunq; abijciatur, blatas in se contrahit.* Cocta *in aqua folia, aduersus tumores, inflammationes oculorum, syderata vlcera, ex vino & melle illinuntur: cũ aceto quoq; vulneribus medentur: contra scorpionũ ictus, sunt auxilio.* Syluestris *folia ambustis igni, sunt cataplasmata.* Aiunt *in folijs eius, quam fœminam dicimus, aridos ficus omnino non putrescere.*

Aetiopis. Cap. XC.

AEthiopis *folia habet verbasco similia, perquam hirsuta, densaq; in orbem circa radicẽ imã redacta: caulem quadrangulum, crassum ac scabrum, similem apiastro, aut arctio, multis concauum alis: semen erui magnitudine, geminum, in vno conceptaculo: radices ab eodem cæspite numerosas, longas, plenas, glutinosas gustu, quæ siccæ nigrescunt duranturq;, vt cornua poßint videri: plurima nascitur in* Ida *monte* Troadis, *et in* Messenia. Auxiliatur *purulentis excreationibus, ischiadicis, pleuriticis, arteriæ scabritijs, decocta radix, et pota: quin et cũ melle, eclegmatis vicem præbet.*

Arction. Cap. XCI.

ARction, *aliqui potius arcturon vocant, similis est verbasco folijs, nisi quòd hirsutiora,*

& rotundiora sunt: caule longo, molli: semine cumini, paruo: radice tenera, alba, dulciq;. Decocta cum semine radix in vino, dentium dolorem mulcet, si contineatur ore decoctum: ambusta perniones q; fouentur eodem: bibitur aduersus coxendicũ dolores, & stranguriam, è vino.

Arcion, siue Personata. Cap. XCII.

PErsonata folia habet cucurbitæ, maiora & hirsutiora, nigriora & crassiora: caulem albicantem, quanquam & interdum vidua caule reperiatur: radice grandi, intus candida, foris nigra. Hæc drachmæ vnius pondere pota, cum pineis nucibus, purulenta & cruenta extussientibus auxiliatur: trita dolores à contorsionibus artuum contractos, illitu sedat. Folia vtiliter antiquis vlceribus illinuntur. *Vulgò lappa maior, et bardana*

Petasites. Cap. XCIII.

PEtasites pediculus cubito maior, crassitudine pollicis, à quo prægrãde folium, galeri modo amplũ, ceu fungus depẽdet. Contra phagedænas, et vlcera, quæ cacoethe vocãt, efficaciter illinitur.

Epipactis. Cap. XCIIII.

EPipactis ab alijs helleborine, parua herba, exiguis folijs. Iocineris vitijs vtilis, & contra venena pota.

Capnos, seu fumaria. Cap. XCV.

FVmaria fruticosa herbula est, prætenera, coriandri similis: folijs candidioribus, vndique *Officinis fumus terræ.*

numerosis, cineracei coloris: flore purpureo. Huius *succus claritatem facit oculis delacrymationemq; vnde nomē traxit.* Illitus *cum gummi, euulsas palpebras renasci prohibet.* Commanducata *herba biliosam vrinam trahit.*

Lotus vrbana. Cap. XCVI.

L*Otū vrbanam alij trifolium vocāt: nascitur ī hortis.* Extractus *succus, addito melle, oculorū argema, nubeculas, cæterasq; caligines discutit.*

Syluestris lotus. Cap. XCVII.

S*Yluestris lotus, quā trifolium minus appellant, plurimùm in* Libya *gignitur, caule bicubitali, & sæpe maiore, alis multis: folijs trifolij pratensis. semine fœnigræci, multò minore, gustu medicato.* Vim *calfaciendi, & leniter adstringendi obtinet: vitia cutis in facie, maculasq; cum melle peruncta expurgat: trita per sese aut cū malluæ semine, in vino aut passo bibitur aptissimè contra dolores, qui vesicam malè habent.*

Cytisus. Cap. XCVIII.

C*Ytisus, frutex est albus in totum, vt rhamnus, ramos spargēs cubitales, sæpe maiores in quibus folia fœnigræci, aut loti trifoliæ, minora, dorso medio prominente.* Ea *digitis trita erucā olent, gustataq; cicer recens sapiūt.* Folia *refrigerant: tumores inter initia discutiunt, si cū pane trita illinantur.* Decoctū *potu vrinā ciet.* Nonnulli, *quòd apes alliciat, prope aluearia serūt.*

Lotus Aegyptia. Cap. XCIX.

*Est & in Aegypto lotus, quæ in campis flumine inundatis prouenit, caule fabæ: flore paruo, candido, * lilio simili, quem tradunt occidente sole comprimi occludiq́; , ad ortum autem aperiri: adduntq́; , caput ipsum vespera aquis cōdi, et ad exortum Solis emergere. Caput quale papaueris, maximum: & intus grana ceu milij, quæ Aegyptij exiccant, & in panes cogūt. Radicem lotos hæc habet, mali cotonei similitudine, quæ cruda coctaq́; manditur: decoctaq́; lutei oui qualitatem exhibet.* * χρίνω, ηο κρίθῶ.

ANNOTATIO.

Aliud est à nostro Millefolio, quod paulò ante stratiotem millefoliū esse monuimus.

Millefolium. Cap. C.

Myriophyllon, siue millefoliū, caulis est tener, singularis, vnica nixus radice: plurimis folijs, leuibus, fœniculo similibus: unde nomen accepit. Caulis flauescit, varius, ac veluti ex industria delimatus: nascitur in palustribus. Vulnera recentia ab inflammatione vindicat, si vel viride, vel siccum ex aceto oblinatur: præcipitatis in potu cū aqua & sale datur.

Myrrhis. Cap. CI.

Myrrhis, simillima est cicutæ, caule folijsq́; radix ei oblonga, mollis, rotunda, odorata, cibo non insuauis. Quæ pota in vino, phalangiorum

morsibus auxiliatur: cit menstrua, & partus secũdos purgatq; à puerperio fœminas: subuenit & phthisicis cocta in sorbitione. Aiunt quoq; eandem bis térue die potam ex vino in pestilentia salutarẽ esse, & ne morbi contagia sentiantur, obstare.

Myagrum. Cap. CII.

*τῇ λίδι non τραχήλῳ.

MYagron, aliqui melampyron vocant, herba est surculacea, folijs rubiæ, pallidis, tripedanea: semen oleosum, * fœnograeco simile. Quod cõtusum igni torrent, perunctisq; virgis ad lucernarum lumina vtuntur: hoc pingui, scabritias corporis læuigari, atque expoliri constat.

Onagra. Cap. CIII.

ONagra, siue onothera, aut onuris, frutex est arboris instar, prægrandis, amygdalino folio, sed latiore, lilio non dissimili: flore rosaceo, magno: radice candida, longa: cùm siccata est, vinum olente: nascitur in montibus. Aqua, in qua radix maduerit, in potu data feras mitigat, et cicures facit: illitu quoq; tetra vlcera mulcet.

Cirsium. Cap. CIIII.

Cẽsetur Buglossa officinarum. P. in. minora.

CIrsium, caulis est tener, duorum cubitorum, triangulo similis. ab imo foliola, rosæ speciẽ referentia, anguli spinosi, per interualla molles: folia buglosso similia, * maiora, subcandida, modicè hirsuta, partibus extremis aculeata: cacumen caulis orbiculatũ, hispidum, in quo capitula in summo purpurea, quæ soluuntur in lanugines. Radicẽ

huius loco laboranti ad alligatam, dolores varicum sedare Andreas scripsit.

Aster Atticus, seu inguinalis. Cap. CV.

ASter Atticus *cauliculus lignosus, florem in cacumine habens purpureum, luteúmue, per ambitum, anthemidis capituli modo diuisum; foliolis stellæ modo radiatis: quæ autem caulem circundant folia, oblõga sunt ac hirsuta.* Feruenti *stomacho, oculorum inflammationibus, procidua sedi, ac inguinibus illitu auxiliatur.* Tradunt *purpureum florem, si ex aqua bibatur, anginis, & pueris comitiale malum sentientibus, opitulari.* Inguinum *inflammationi recentem illinire conuenit.* Si *aridus flos sinistra dolentis manu decerpatur, & inguinibus adligetur, dolore liberat.*

Isopyrum. Cap. CVI.

ISopyron *aliqui phasiolon ob similitudinem vocant, quoniam folium, quod est aniso simile, in pampinos torquetur: capitula sunt in summo caule tenuia, plena seminis, melanthij gustum imitantis.* Contra *tussim, & cætera pectoris vitia, semẽ ex aqua mulsa bibitur: hepaticis, & sanguinem excreantibus vtile.*

Viola purpurea. Cap. CVII.

VIola *purpurea folium habet hedera minus, tenuius ac nigrius, nec multò dissimile: cauliculus à radice medius prodit, in quo flosculus,*

ſuauiſſimè olens, purpureus: opacis & aſperis naſcitur. Refrigerandi naturam habet. Folia per ſe & ex polenta illinuntur aptiſſimè ſtomacho æſtuanti, & oculorum inflammationibus, ſediq; procidenti.

Cacalia. Cap. CVIII.

CAcalia, quæ leontice vocatur, folia fert magna, alba: è quibus medius caulis emicat, rectus, albus, florem ferens robori aut oleæ ſimilem: naſcitur in montibus. Radix in vino madefacta, vt tragacantha, delinctu aut mãducatu per ſe tuſſibus, ſcabritijs arteriæ, medetur. Grana, quæ poſt excuſſum florem innaſcuntur, trita, & cum cerato illita, faciem erugant, & cutem extendunt.

Bunium. Cap. CIX.

BVnion caulem edit quadrangulum, procerum, digiti craſſitudine, in quo ramuli minutis folijs ac floribus ſcatẽt: folia proximè radicem, apio ſimilia, longè tenuiora, coriandrinis proxima: flores anethi: ſemen odoratum, hyoſcyamo minus. Vrinam ciet, excalfacit, ſecundas euocat: lieni, veſicæ, renibus vtile. Tam humidi quã ſicci, expreſſiq; ſucci caulibus, folijs, radicibusq;, vſus inualuit: ex aqua mulſa. Pſeudobunion palmi altitudine fruticat in Creta, folia ramuloſq; napi ferens, acri guſtus. Tormina, atq; ſtranguriã, laterumq; dolores, ſanant quaterni rami eius poti in aqua illiti quoq; cum ſale & uino, tepentes, ſtrumas diſcutiunt.

Chamæcissus. Cap. CX.

CHamæcissos, folio est hederæ, tenuiore, longiore, ramulis à radice quinis senísue, dodrantalibus, foliosis: flore violæ albæ simili, candidiore, ac tenuiore, gustu supra modũ amaro: radice tenui, cãdida, inutili: nascitur in cultis. Bibunt conuenientissimè *ischiadici folia, tribus obolis ĩ aquæ cyathis tribus, tricenis quadragenísue diebus: eodẽ pota modo, senis aut septenis diebus, regiũ morbũ purgãt.*

Non est, quanuis id sonet Græcanica dictio hedera terrestris uulgò nominata: quod eã paulò studiosius cum descriptione cõferens, liquidò cognosces.

Chamæleuce. Cap. CXI.

CHamæleuce lumborum doloribus propitia est, herba virens, incuruis folijs, surculisq́; : flore rosaceo.

Buglossum, seu lingua bubula. Cap. CXII.

BVglossum nascitur in campestribus, & sabulosis. Iulio mense colligitur. Aiunt eam, quæ treis thyrsos emittit, cum semine & radice tritã, potamq́;, contra tertianos horrores prodesse: quæ quatuor, ad quartanos: ea in vino decoquitur, herbam abscessibus vtilem esse volunt. Verbasco *simile est, folium in terra sparsum, nigrius, asperum, bubulas imitans linguas.* Quod *in vinum deiectũ, animi voluptates auget.*

Vulgaris Borago.

ANNOTATIO.

Nostrum Cynoglossum caulem & purpureos flosculos edens, non esse verũ ac legitimũ, historia eius apertissimè indicat.

Cynoglossum. Cap. CXIII.

CYnoglosson folia latifoliæ plantaginis habet, arctiora, minora, lanuginosa: caule vacat, et humi sternitur: prouenit in sabuletis. Folia cũ suillo adipe veteri, medentur morsibus canum, alopeciis, & ambustis. Emollit aluum, decoctum herbæ ex vino potum.

Phyteuma. Cap. CXIIII.

*S tru-thij.

PHyteuma folia habet * radiculæ, minora: copiosum semen, perforatum, radicem paruam, tenuem, per summa terræ nitẽtem: quam ad amatoria conuenire, nonnulli scriptum reliquerunt.

Leontopodium. Cap. CXV.

LEontopodium duum digitorum herbula est, folia ferens angusta, longitudine ternum quaternúmue digitorum, hirsuta, quæ iuxta radicẽ lanusiore flocco canescunt: capitula in summo caule quasi perforata: flores nigri semen vsqueadeò spissa lanugine inuolutũ est, vt sæpe fallat: radice parua cohæret: quam tradunt appensam ad amatoria prodesse, & tubercula discutere.

Hippoglossum. Cap. CXVI.

HIppoglosson, frutex est folia habens rusci tenuis figura, & spinosam comam, & in summo ceu linguas è foliis excuntes. Capitis dolorem corona ex comis imposita minuit. Malagmatis radix succus admiscetur.

Antirrhinum. Cap. CXVII.

ANtirrhinum, alij anarrhinon vocant, herbã caule & folijs anagallidi similẽ: flore albæ violæ purpureo, minore tamẽ, ideoq; syluestris lychnis nominata est: semine vituli narium simili. Tradunt perunctos ea, cũ oleo lilino, venustiores fieri: nec vllo medicamento lædi posse, si quis appensum gestet.

Catanance. Cap. CXVIII.

EX eo genere vna, folia coronopi habet, longa, radicẽ iunci modo prætenuem: capitula sena, septenáue, in quibus erui semen inest. Arescens in terrã flectitur, & se contrahit ad speciem vnguium milui exanimati. Altera mali parui magnitudinẽ explet, radice exiguæ oliuæ magnitudine: folijs quoq; oliuæ colore, & figura, mollibus, diuisis, humi inclinatis: semen, vt cicer, minutum, in virgulis dependet, punicei coloris, multis foraminibus pertusum. Vtranque narrant in amatoria expeti. Thessalicæ mulieres his vti traduntur.

Tripolion. Cap. CXIX.

TRipolion ĩ marinis nascitur locis, q̃ allidit vnda, recedẽsq; dimittit, neq; in mari, neq; in sicco: folio glasti crassiore palmeo caule, in mucrone diuiso. Eius, vt tradũt, flores colorẽ ter die mutãt, mane cãdidi, meridie purpurei, sero punicei cõspiciũtur. Radice alba, odorata, calidi gustus. Quæ drachmis duabus in vino pota, aquã, vrinamq; per aluũ extrahit. In medicamẽta digeritur, q̃ venena arcẽt

ANNOTATIO.

Officinarũ Capillus Veneris. Eſt enim earum Adiantum, non quod hic Dioſcorides, ſed Plinius lib. xx. cap. xxi. depinxit, & candidum vocauit: non quin & ipſum, vti ſuſpicamur, fuſcos obtineat coliculos, ſed quia Trichomani, quod illi nigrum eſt adiantum, cõparatum, album potius, quàm nigrum, appareat.

Adiantum. Cap. CXX.

ADianton, polytrichon, puſilla gerit folia, ſimilia coriandri, in ſummo inciſuris diuiſa: cauliculi, quibus exoriuntur, nigro colore nitent, praetenues, palmum alti: radice ſuperuacua: neque caulem, neq; fructũ, neq; florem profert. Decoctũ *herbae potum prodeſt ſpirandi difficultati, ſuſpirioſis, lieni, & felle ſuffuſis, & vrinae difficili. Calculos frangit, aluum ſiſtit, ſerpentium morſibus auxilio eſt. Contra ſtomachi fluxiones in vino bibitur. Secundas ciet, et menſtrua, ſanguinis reiectiones inhibet. Contra ſerpentium morſus cruda herba illinitur, alopecias denſat, ſtrumas diſcutit furfures, et manãtia capitis vlcera, ex lixiuio emẽdat: defluentes capillos continet, cũ ladano & myrtino, & ſuſino, aut hyſſopo, vinoq;.* Decoctum *eius cũ lixiuio & vino infuſum, idem praeſtat. coturnices, & gallinaceos pugnaciores facit, in cibos eorum additũ. Seritur gratia vtilitatis pecorũ circa ouilia. Vmbroſis,*

brosis, & palustribus, circa parietum aspergines, & frontium specus enascitur.

Trihcemanes. Cap. CXXI.

T*Richomanes nascitur eisdem in locis, quibus adianton filici simile, sed exilius: folijs lenticulæ, tenuibus, in ordinem vtrinque digestis, aduersis in se, in ramulis tenuibus, acerbis, fusco colore splendentibus.* E*adem quæ & adianton præstare posse constat.*

Officinis polytrichon quod idẽ tamẽ cũ Adianto

Xanthium, siue Lappa. Cap. CXXII.

X*Anthium nascitur læto & pingui solo, & lacubus exiccatis, caule cubitali, angulo so, pingui, prodeuntibus ex eo crebris alis: folia atriplicis habet, insecta, nasturtium odore imitantia: fructũ grandis oliuæ modo, rotundum, & vt platani pilula, spinosum, qui cõtactu uestibus adhærescit. Is ante collectus quàm perfectè siccescat, tũditur, & fictili vase recõditur.* F*lauos aũt facit capillos, si acetabuli instar tepida aqua madescat, mox caput, nitro antè perfrictum, illinatur*. A*lij in vino tundunt, & ita asseruant.* S*emen aptißimè tumoribus imponitur.*

Vulgò lappa minor.

Aegilops, siue festuca. Cap. CXXIII.

A*Egilops herbula folia tritici habens, sed molliora, in summo capite semina bina ternáue, rubra, quibus aristæ quasi capillaceæ exeunt.* I*llita cũ farina herba ægylopis medetur, duritias discutit.* S*uccus farinæ admistus, siccatur, & eorundẽ sititia.*

Marcello suppo

gratia reponitur. Bromus *herba ægilopi similis, exiccatoriam vim habēs, decoquitur cū sua radice in aqua ad tertias, et iuri colato par modus mellis adijcitur: rursus incoquitur, dum liquidi mellis crassitudo fiat*. Linteū *eo humore imbutū, & naribus inditū, contra graueolentiam vlcerū efficax est*. Ali*qui tritam aloen addunt, et eo modo vtuntur*. Cum *siccis rosis cocta in vino, grauē oris halitū emēdat*.

Glaux. Cap. CXXIIII.

G*Laux cytiso aut lenticulæ folijs similis, quæ supernè virent, auersaq; candidiora spectantur: ramuli à terra exiliūt quini seniue, tenues ab radice, dodrantem alti: flores violæ albæ, purpurei exeunt, minores tamē: nascitur iuxta mare*. Coqui*tur cum hordeacea farina, sale, & oleo in sorbitione, ad reuocandam extincti lactis vbertatem*.

Polygala. Cap. CXXV.

P*Olygala palmi altitudinem petit, folijs lenticulæ, gustu adstricto*. Q*uæ pota, lactis abundantiam facit*.

Osyris. Cap. CXXVI.

Cēsetur Linaria uulgò appellata.

O*Syris, frutex est niger, ramulos ferens tenues, lentos, fractuq; contumaces: & in his folia, quaterna, quina, senáue, ceu lini, nigra in initio, dein colore mutato rubescentia*. Deco*ctum eius potum, iuuat arquatos*.

Aspera smilax. Cap. CXXVII.

S*Milax aspera, folia habet periclymeni: sarmen*

ta tenuia, multa, rubi modo aut paliuri aculeata: arbores scandit ab imo ad summa perreptans, se conuoluens eis. Fert racemos exiles, qui maturi rubescunt, gustumq; leniter mordēt. Nascitur in palustribus & asperis: radice dura, crassaq;. Folia et acini, & antè & pòst epoti, venenorum antidota sunt. Tradunt, si infantibus nuper in lucem editis, quid ex his tritū propinetur, nulla postmodum venena nocitura. Inciditur etiā ad alexi pharmaca, id est, ad ea medicamenta, quibus venena arcētur.

Læuis smilax. Cap. CXXVIII.

L*Aeuis smilacis folia hederæ similitudinem habent, molliora, læuiora, tenuiora huius sarmenta nullis horrent spinis: conuoluitur aboribus, vt prior: fructum parit lupini modo nigrum, exiguū: flores circunquaque exiliunt candidi, copiosi, orbiculati. Hac smilace, quadam topiariorum arte, tentoria contra æstus molestiam factitantur: folia per autumnum decidua. Semine cum dorycnio poto, ternis singulorum obolis, varia & tumultuosa insomnis obseruari traduntur.*

Ruscus. Cap. CXXIX.

S*Ylueſtris myrtus, aliquibus oxymyrsine, aut myrtacantha, Latinis ruscum appellatur: folium fert myrti, latius, in formam lanceæ mucronatum: baccæ per maturitatem rubescunt, rotundæ, à medio folio dependentes: osseo intus nucleo: cubitales ramuli ab radice exeunt, vitilium modo*

Offici- nis Bru- *scus.*

lenti, fructu cōtumaces, foliosi: radice graminis similí, acerba, & subamara. Folia et baccæ in vino potæ vrinā cient, mēses pellunt, vesicæ calculus frāgunt, stillicidio vrinæ medentur, dolores capitis sanāt, & regiū morbū. In asperis et præcipitibus locis enascitur. Decoctū radicis in vino potū, eosdem præbet effectus. Cauliculi recētes, asparagorū vice, in cibo sumūtur. Amari aūt sunt, sed vrinā mouēt.

Laurus Alexandrina. Cap. CXXX.

LAurus Alexādrina, folio est rusci maiore, molliore, & candidiore: semine inter folia rubro, ciceris magnitudine: ramos spargit in terra, dodrātales, interdum longiores: radice * syluestri myrto simili, maiore, molliore, odorata: inuenitur in mōtosis. Difficiles partus accelerat, radice pota sex drachmarum pondere in vino dulci: & stillicidio vrinæ auxiliatur, sed sanguinem extrahit.

* Rusco

Daphnoides. Cap. CXXXI.

Vulgò Laureola.

DAphnoides cubiti altitudine fruticat, ramis flexilibus obsequiosisq́;, multis, inde sursūm versus foliosis: cortex supra modū viscosus ramos vestit: folia lauri graciliora, et molliora, fructu cōtumacia, quorū gustatu os & fauces incendūtur: flores candidi: bacca, cùm ematuruit, nigra: radix inutilis: nascitur in montosis. Pituitas extrahit folium recens vel aridum in potu, menses ciet & vomitus. caput inanit commanducatū, sternutamēta mouet. Baccæ quindecim potæ aluum resoluunt.

Chamædaphne. Cap. CXXXII.

CHamædaphne virgas emittit cubitales, singulari ramulo constantes, rectas, tenues, læues folia lauri similitudine, læuiora multò, ac viridiora: semen rotundum, rubens, annexum folijs. Illinũtur *capitis doloribus trita folia, & stomachi ardores mulcent: ad sedanda tormina cum vino bibuntur. Potus cum vino succus, menses & vrinam ciet: idẽ facit pesso appositus.*

Veratrum album. Cap. CXXXIII.

*HElleborum album, Latini veratrum albũ vocant, fert folia plantaginis aut betæ syluestris similia, sed breuiora, & nigriora, * rubescentia: caulem cauum, quadrantalem, tunicis conuolutum, quas abdicat cũ arescere incipit: radicibus nititur multis, tenuibus, ab oblongo & exiguo capite caparũ modo exeuntibus: nascitur in montibus & asperis. Radices meßibus colligendæ. Optimum habetur candidũ, friabile, carnosum, modicè extentum, nec tamen iunci modo mucronatũ, quod frangendo puluerẽ emittit, & tenuem habet medullã, gustu non admodũ feruens, neq; saliuam subinde ciens, (huiuscemodi aũt strangulat.) Primatũ Cyrenaicum tenet. Galaticum aũt & Cappadocicũ, candidiora, et puluere quodam obsita, celerius strãgulatus mouẽt. Vomitione aũt varios extrahit humores. Collyrijs admiscetur, quæ caliginem oculorum discutiunt. Partus impositum necat, menses*

* Plin. canaliũ dorso rubescẽtia.

pellit, sternutamenta excitat, mures interficit cum melle & polenta subactum, absumit carnes si coquatur vna. Datur per se ieiunis, *& cum sesama, aut ptisanæ succo, aut halicæ, aut lentis cremore, cũ aqua mulsa, aut pulte, aut quauis alia sorbitione.* Cogitur cũ pane, & ita inassatur. Præparatio corporũ, ac victus ratio, diligẽter tradita est, cum ab his qui de medica eius potione scriptitarũt, tum maximè à Philonide Siculo Ennensi, cui nunc assẽtimur, quippe longũ nimis esset, in hac præsertim editione de materia, simul medicam curãdi rationem exponere. Dant nonnulli in pultis sorbitione, aut copioso halicæ cremore: aut paucum antea cibum dari præcipientes, statim veratrum offerunt, ijs præsertim, quibus strãgulationis suspicio imminet, aut si valetudo corpus infirmat: hoc enim modo deiectio nihil periculi minatur, quòd cibo munitis non intempestiuè medicamentum corporibus offeratur. Vomitiones cõcitant subditæ ex eo balani, cum aceto.*

Veratrum nigrum. Cap. CXXXIIII.

HEllcborum nigrũ, appellatur melampodion, quoniã caprarum pastor, nomine Melãpus, furẽtes in se. Prætidas, primus purgasse, & sanasse, fertur. Folia ei viridia, platani similia, minora, folijs sphondylij proxima, subaspera, nigriora, pluribus diuisuris incisa: caulis asper: flores purpurei, candidi, racematim cohærentes: semen cnici, quod

in Anticyra sesamoides vocant: quo deiectiones moliuntur: radicibus cohæret nigris, tenuibus, à capitulo cæpæ simili confibratis. quarũ est vsus: in collibus, asperis, & sitientibus locis enascitur. Optimũ *est, quod ex huiusmodi petitur terris, vt ex* Anticyra. Nigrũ *inibi probatißimũ gignitur.* Eligi *debet corpulentum et plenum, in quo tenuis sit medulla, acre gustu, feruẽsq́; cuiusmodi est in* Helicone, Parnaso, & Aetolia *natũ: attamen* Heliconium *præcellit.* Veratrũ *nigrum purgat vẽtrem, detrahit bilem pituitasq́; datum per se, aut cum scammonia, et tribus obolis, siue drachma salis: decoquitur vel cum lente & iusculis, quæ purgationis causa sumptitantur.* Prodest *morbis comitialibus, melancholicis, insanientibus, articularijs doloribus, & resolutis.* Menses *inditum trahit, partus necat, purgat fistulas impositum, & tertia die detractum.* Itẽ *contra grauitatem auditus in aurem demittitur, ibiq́; in alterum aut etiam tertium diem esse sinitur.* Scabiem *sanat, illitum cum thure, aut cera, & pice, & cedrino oleo: vitiliginibus, lepris, impetiginibus, ex aceto medetur: dentium dolorem collutione mitigat erodentibus medicamentis cõmiscetur: hydropicorum vẽtri vtilißimè imponitur factum ex eo, farina hordeacea, & vino, cataplasma: consitum proximè radices vitium, vinum purgandi facultate donat.* Huius *resparsu domos expiari arbitrantur: quare inter fodiendũ stantes,* Apollinem,

Aesculapiumq; precantur, ac vitant aquilæ volatus: aduolare enim non sine periculo tradũt: nanq; si auis effosionem hellebori conspexerit, moriturum qui succidit, auguriũ est. Celeriter *effodiatur oportet, quoniam halitu caput aggrauat: quapropter, ad id arcendum, fossuri allium præsumere, & vinum bibere consueuerunt: nulli ita noxæ opportuni redduntur.* Veratri *albi modo emedullatur.*

Sesamoides magnum. Cap. CXXXV.

SEsamoides *magnum, in* Anticyra *helleborũ vocant, quoniam albo veratro in purgationibus misceatur.* Simile *est senecioni aut rutæ: lõgo folio: flore candido: radice gracili, ignaua: semen gustu amaro, cætera sesamæ simile.* Ventrem *detrahit: datur tritum ad bilis pituitæq; deiectiones, quantum tribus digitis capitur, addito veratri albi sesquiobolo, ex aqua mulsa.* Sesamoidi *paruo cauliculi sunt dodrantales: folia coronopi, minora, hirsutiora: & in cauliculorũ cacumine capitula, florũ penè purpureorum, medio eorum albo: semen sesamæ, fuluum, amarum. radix tenuis.* Detrahit *bilẽ pituitasq;, semen ex aqua mulsa potũ dimidio acetabulo: illitum ex aqua, tumores ac tubercula discutit.* N*ascitur in asperis.*

Syluestris cucumer. Cap. XXXVI.

Vulgò Cucumer asininus.

CVcumis *syluestris fructu solo distat à satiuo cucumere, quem lõgè minorem parit, oblongis glandibus non dißimilem: folia atq; sarmenta*

satiui refert: radice candida, magna: nascitur in sabuletis, & ruderibus frutice in totum amaro. Instillatus foliorum succus, aurium dolori conuenit. Illita ex polenta radix, veterem omnem tumorem discutit: imposita cũ resina terebinthina, tubercula rumpit: ischiadicis infunditur: podagras discutit, decocta ex aceto, & illita. Eius decocto dentes in dolore colluuntur. Aridæ farinæ impetiginem, lepras & vitiligines absterget: nigris cicatricibus colorem reddit, & in facie maculas expurgat. Radicis succus sequioboli pondere, & item cortex, acetabuli quarta parte, bilem pituitamq; deijciũt, præsertim in hydropicis: (deiectiones aũt citra stomachi iniuriam mouet) radicis selibra, in vini præsertim Libyci hemina conteritur, danturq; ex eo terni cyathi triduo, dum tumor abundè deprimi cernatur. E fructu huiusce cucumeris, fit medicamentum, quod elaterium vocatur, ad hunc modum: Decerpti cucumeres, qui tacti protinus exiliunt, seruãtur nocte vna: postridie imposito supra craterem rariore cribro, vtrisq; manibus prehensi, sigillatim supino cultro, sursum versus aciem habẽte, finduntur, atq; per cribrum humor in subiectum vas exprimitur: simulq; carnosum quod hæsit cribro, quò facilius excidat, eliditur, quod ita pressum est, residere sinitur, atque in uicinam peluim demittitur. Coaceruata autem in cribro segmina, dulci aqua perfunduntur, & denuò pressa abijciuntur. Hu-

Elateriũ

mor in pelui agitatur, & linteo, opertus Soli exponitur: dumq; steterit, tota supernatans aqua cũ humore concreto, effunditur. Hoc *vero identidẽ fieri solet, donec existẽs aqua liquescat: qua stillatim exhausta, sedimentum mortario suscipitur, & conterendo cogitur in pastillos. Sunt qui ad hauriendam protinus succi abundantiã, cribratos cineres humi inspargant, & medium cauantes, triplicatum linteum obtendant, per quod elateriũ cum sua humiditate diffundunt, siccatumq; in pila, vt dictũ est, conterunt. Aliqui pro dulci aqua marinam perfundentes, ita eluunt. Alij in nouißima lotione, mulsam aquam respergunt. Elaterium optimũ esse cõstat, læue, non ponderosum, cum candore leniter humectum, gustu amarißimum, quodq; lucernarum luminibus obiectum, facilè flagret. Porraceum tamen scabrumq;, si turbidum spectetur, atque erui cinerisq; plenum sit, graue & vitiosum esse solet. Nec desunt, qui cucumis succo amylũ immisceant, vt candorem ipsum & læuitatem imitentur. A bimatu ad decennium deiectionibus utile est. Integer modus, obolus est: minimus, semiobolus: pueris, chalci duo: siquidem copiosius, periculum adfert. Bilem ac pituitam vtrauis parte extrahit. Optima suspiriosis est purgatio. Quòd si in animo sit deiectionẽ moliri, adiecto salis duplo, & stibij quod colorare sufficiat, ex aqua, erui magnitudine catapotia dato, postea cyathus vnus aquæ tepidæ sorbeatur: ad*

citandas tamen vomitiones aqua diluens elateriū, subiectas linguæ partes penitiſsimè penna oblinito: quòd ſi quiſquam difficilius euomat, oleo aut vnguento irino reſoluito, ſomnū inhibeto. Porrò his qui eximiè vacuantur, continuè vinum, & oleum dari conuenit: etenim vomendo reſtituuntur. Quòd ſi vomitiones non finiantur, aqua frigida, polenta, poſca, poma, & quæ ſtomachum dēſando corroborant, offerenda ſunt. Ciet elaterium menſes, et partus enecat, in peſſo ſubditū: morbo regio medetur, cum lacte naribus infuſum, et diuturnis capitis doloribus liberat: efficaciſsimè anginis illinitur, cum vetere oleo, melle, aut felle taurino.

Staphis agria. Cap. CXXXVII.

STaphis agria, ſiue herba pedicularis, folia habet labruſcæ, diuiſa: & cauliculos rectos, molles, nigroſq́: fert florem glaſti, et folliculos virides, ſimiles ciceri, & in his nucleum triangulum, ſcabrum, ex nigro ſubfulueſcentem, intus album, guſtu acrem. Grana quindecim, ſi trita in aqua mulſa dentur, craſſum humorem per vomitum purgant: ſed qui hauſerunt, ambulare debent: prudenter tamen attendere oportet, & aquam mulſam continuò potui dare: quoniā pericula ſtrangulationis inferunt, & fauces adurunt. Trita, & ex oleo illita, phthiriaſi prodeſt: item prurigini & pſoris. Cit plurimam pituitam commanducata. decocta in aceto, dentium dolori, colluto ore, ſubuenit: rheu-

matiſmum gingiuarum ſiſtit: vlcera oris manantia, cum melle ſanat. Vrentibus malagmatis imponitur.

Tapſia. Cap. CXXXVIII.

THapſia nomen ideo accepit, quòd in Thapſo eiuſdem nominis Inſula primùm inuenta ſit. Tota vero natura ferulæ ſimilis eſt: graciliore caule: folijs fœniculi: vmbella anethi in cacumine, à ſingulis ſurculis erumpente: flore luteo: ſemen quale ferulæ, latiuſculum, ſed aliquantò minus: radix foris nigra, intus candida, longa, acris, craßiore libro veſtita. Lactis extrahendi ratio hæc eſt: facto in ambitu ſcrobe, cortices inciduntur: aut radix in fornicis ſpeciem in ſe excauata, cooperitur, quò me tus ſuccus confluat: oportet illuc ſequenti die ſe cõferre, & congeſtum ſuccum extrahere. Tunditur etiam radix in pila, & ſuccus organo per quallũ expreſſus fictili craſſo inſolatur. Aliqui foliũ vnà terunt: ſed inualidior huiuſcemodi ſuccus. Hoc aũt intereſt, quoniam qui ab radice manauit, grauius olet, & humidus permanet: è folijs aũt extractus, exiccatur, atq; teredinum iniuriam ſentit. Qui ſuccum colligit, ſtare debet nõ obuerſus uento: aut potius, cũ dies apricus eſt, & à flatu ſilet: quoniam ob halitus acrimoniam facies vehementer intumeſcit, nudaq́; corpora inuadunt puſtulæ: ob id prius liquido cerato, & adſtringente, nudas partes illiniunt, & ita muniti accedunt. Tam cortex radicis,

quàm ſuccus, purgandi vim habẽt, & lacteus ſuccus in aqua mulſa potus: nam vtrinq; bilem extrahunt. Radicis modus, quaterni oboli, cum tribus ſeminis anethi drachmis: ſucci, terni oboli: lactis, obolus unus: quod eo amplius aſſumitur, periculoſum eſt. Huiuſmodi purgatio conuenit ſuſpirioſis, & diuturnis laterum doloribus, reiectionibusq;, datur in cibis aut obſonio, quibus difficile ſit uomere. Tã radix, quàm ſuccus omnium maximè, quæ pares cum eis uires adepta ſunt, uim habent extractoriã ex alto, ubi ex imo aliquid euocandũ eſt, aut meatuum laxitas aliò transferẽda eſt: unde ſuccus illitione, aut radix recens affrictu, alopecias explẽt. Radix ſuccusq; cum æquis ceræ thurisq; portionibus, ſugillata liuoresq; tollunt: ſed nõ plus binis horis dimittantur: locus deinde aqua maris calida foueatur. Vitia cutis in facie emendat, cũ melle illitus ſuccus: lepras tollit: tubercula diſcutit, perunctus cũ ſulphure. In diuturnis pulmonũ, laterũ, pedũ, articulorũq; ualetudinibus utiliter illinitur. Valet ad integendã colis glandem, ijs qui natura, non circuncisione, curti ſunt: tumorẽ enim excitat, qui pinguiũ fotu emollitus, præputij iacturã reſarſit.

ANNOTATIO.

✱ Sine folijs, ˥ Spartiũ, vt in agro Monſpeſſulano eius feraciſsimo ſępe obſeruaui (à G. Rondelletio eius loci clariſsimo Medico primùm admonitus) cùm primum

erumpit, plurimis foliolis turget, quibus omnibus cùm ad consistentiam peruenit (quo solo fortassis tpe visum Dioscoridi) exuitur, adeò vt ramuli eius iũcei deinde appareãt. Est tamen hoc diuersum planè ab eo, cuius Plinius lib.xix. cap 11. meminit. Cæterùm an spartium hoc loco depictum, sit idem cum genista Latinorum, malo equidem dubitare cum Plinio, quã eorum iudicio subscribere, qui diuersi generis plantas esse contendunt: & pro genista fruticem quendam rebus alligandis (quod in illa tamen requirit Plinius, & Maro in Georgicis, cùm lentam appellet, satis innuit) parum idoneum ostentant.

Spartium. Cap. CXXXIX.

SPartion frutex est: longas ferens virgas, ✱ sine foliis, firmas, fractu contumaces, quibus vites vinciuntur: semen lenticulæ, in folliculis phasiolorũ modo nascens florem, vt albæ violæ, luteum. Purgant per superna uehementer, hellebori vice, citra periculum flores, & semina, quinis obolis in aqua mulsa pota. Semen deiectionem mouet. Ramis in aqua maceratis, mox tusis, extractus succus, ischiadicis, & angina laborantibus auxiliatur, si cyathi modum ieiuni bibant. Quidã marina aqua macerare malunt, & infundere ischiadicis clystere: strigmenta autem elicit cruenta.

Silybum. Cap. CXL.

SIlybon, lata spina est, folia ferens chamæleonis albi. Hæc recēs cum sale oleq; cocta estur. Radicis succus drachmæ pōdere potus, vomitiones ciet.

Glans vnguentaria. Cap. CXLI.

GLans vnguentaria, fructus est arboris myricæ similis, magnitudine auellanæ nucis, cuius nucleus græcarum nucum more tritus, humorem reddit, quo ad pretiosa unguenta pro oleo vtantur: nascitur in Aethiopia, Aegypto, Arabia, & Petra oppido secus Iudæā. Præfertur plena, recens, candida, quæ facilè delibretur. Ea drachmæ pondere pota, lienem absumit: cum loliȷ farina, & aqua mulsa, podagricis illinitur: psoras leprasq; decocta in aceto, uitiligines & nigras cicatrices cum nitro, emendat: & cum lotio lentigines, varos & papulas in facie, et cutis uitia tollit. Vomitiones mouet, & aluū cum hydromelite resoluit: stomacho aduersatur. Oleum quod ea exprimitur, aluum potu ciet. Cortex eius magis adstringit: uerùm tusæ & expressæ succus abstergentibus medicamētis adiȷcitur, quæ aduersus prurigines & scabritias idonea sunt.

Narcissus. Cap. CXLII.

NArcissum sunt qui ut lilium, lirium appellarint, folia porro similia, tenuia, multò minora, & angustiora: caulis uacuus, & sine folijs, supra dodrantem attollitur: flos albus, intus

croceus, in quibusdã purpureus: radix intus alba, rotunda, bulbosa: semen uelut in tunica, nigrum, lõgum: probatißimus nascitur in mõtibus, suaui odore: cæteri porrum imitãtur, atq; herbaceum uirus olent. Radix *cocta, siue estur, siue bibitur, uomitoria est: ambustis igni prodest, cum exiguo melle trita: præcisos neruos illitu glutinat: luxatis malleolis, diuturnisq; articulorum doloribus, trita ex melle & imposita, subuenit: uitia cutis in facie, uitiliginesq; cum semine urticæ, & aceto emaculat: cũ eruo & melle, ulcerum sordes expurgat: abscessus rumpit cõcoctioni repugnantes: infixa corpori extrahit, illita cum lolij farina, & melle.*

Hippophaes. Cap. CXLIII.

H*ippophaes, quo fullones uestes interpolant, in sabulosis, maritimisq; nascitur, surculaceo frutice, undique denso & largo, folijs oleæ, longioribus, mollioribusq;: inter quæ candicantes spinæ emicant, siccæ, angulosæ, interstitio quodam distantes: flores hederæ corymbis similes, racematim cohærent, minusculi tamen, & molles, candidi, ex parte rubescentes: radix lacteo succo madet, crassa, mollis, amara gustanti: ex qua perinde ac thapsiæ, succus eximitur, qui per se, & cum erui farina subactus, siccatur, & ad usum reconditur. Syncerus, pituitas, bilem, aquasq; detrahit, oboli ponde re: erui uero farina subactus, quatuor obolis, cum aqua mulsa. Frutex cum radicibus siccatur condi-*

tur,

tur, & cum aquæ mulsæ dimidia hemina tritus datur. Radice & herba liquamentũ depromitur, vti in thapsia: huius in purgationibus modus est drachma.

Hippophæstum. Cap. CXLIIII.

H*ippophæston, id, quod aliqui hippophaes appellant, nascitur eisdem locis, quibus hippophaes, estq; spinæ fullōiæ genus, humilis herba, sine cauliculo, sine flore: inanibus tantùm capitulis: folijs paruis, spinosis: radiculas habens molles, crassas. Succus radice, folijs & capitulo exprimitur, & exiccatur. Datus, cui voles, tribus obolis, in aqua mulsa, aquã pituitasq; detrahit: priuatim comitialibus morbis, neruorũ vitijs, & orthopnϾ conuenit huiuscemodi purgatio.*

Ricinus. Cap. CXLV.

C*ici, aut croton, nomen accepit à ricini animalis similitudine: arbor prouenit paruæ ficus altitudine, folio platani, maiore, læuiore, & nigriore: ramis, caudicibusq; cauis, in arundinis morem: semine in vuis asperis, quod corticibus exutum, ricinum animal repræsentat: ex quo oleũ, nomine cicinum, exprimitur, cibis fœdũ, lucernis emplastrisq; vtile. Grana triginta numero purgata, trita potu pituitas, bilem, aquamq; per aluum extrahunt: vomitionesq; mouent, sed iniucunda admodũ est, & molesta purgatio: siquidẽ stomachum vehementer subuertit. Tusa & imposita, vitia cutis in facie,* *Vulgò Catapucia maior.*

varosq; expurgat: Folia cũ polenta trita, inflãmationes oculorũ, tumoresq; leniũt: rigẽtes mãmas cohibẽt. eadẽ ex aceto illita, ignes sacros restringũt.

Tithymali. Cap. CXLVI.

TIthymali genera septem, quorum masculus, characias appellatur, ab aliquibus amygdaloides: alter, myrtites, qui fœmina existimatur, eumq; myrsinitem aut caryiten vocant: tertius, paralius, quem tithymalida appellarunt: alius, helioscopius: quintus, cyparissias: sextus, dendroides: septimus, platyphyllos dicitur. Characiæ caules supra cibiti altitudinem attollũtur, rubri, lacteo succo atq; acri madentes: folijs oleæ circum ramos, angustioribus, et longioribus: radice crassa, lignosa: pendet in cacuminibus caulium, coma iunci, sub qua caueolæ foliolis balnearum similes, in quibus semen continetur: nascitur in asperis, & mõtibus. Succus aluum purgat: trahit pituitam bilemq;, binis obolis in posca sumptis: & cum aqua mulsa, vomitiones mouet. Appetente vindemiarum tempore, succus congestis ramulis, mox dissectis, & uase conclusis, excipitur. Aliqui adijciunt farinã erui, & in pastillos digerunt, qui erui magnitudinem impleant. Alij in aridas ficos, ternas quaternásue guttas instillant, vt cum his inarescãt: quas ad vsus recondunt. Per se etiam tusus in pila, et in pastillos coactus reponitur. Porrò cum extrahitur lac neq; quò ventus aspiret, stare quenquam, neq;

manus oculis admouere cõuenit: sed antequam colligas, corpus, præsertim faciem, collum, scrotumq́; genitalis, adipe aut oleo cum vino perungere. Fauces autem exasperat: quapropter catapotia, cera aut decocto melle oblini par est, & hoc modo dari: binas tamen ternásue ficos, purgationis gratia, sumpsisse, satis est. Recens lac ex oleo, perunctos in sole capillos euellit, renascentesq́; flauos, & exiles efficit: deniq; omnes perimit. Dentium cauernis inclusum, leuat dolores. sed cera dentes oblinendi, ne suo delapsu, fauces & linguam vitiet. Tollit illitu impetigines, formicantes verrucas, pensiles, et quæ thymi florem repræsentant. Valet aduersus pterygia, carbunculos, phagedænas vlcerum, gangrænas, fistulásque. Legitur semen autumno, & siccatum sole leuiter tunditur, ferue factúmque loco mundo reponitur. Folia item siccantur. Semen & folia lactei succi effectum præbent, dimidio acetabulo pota. Sunt qui inueterant, admisto cum lacte lepidio, & caseo contuso. Radix drachmæ pondere in hydromelite pota, per inferna trahit. Decocta cum aceto, dentium dolori auxiliatur, colluto ore. Fœmina, quam myrsiniten, aut caryiten vocarunt, similis suapte natura daphnoidi: folijs myrti, sed maioribus, firmis, in cacumine acutis, & pungentibus: ramulos ab radice mittit dodrantales: fructum fert alternis annis, nuci similem, mordaci gustu: nascitur & hæc in asperis. Suc-

eus, radix, semen, folia, consimilem antedicto sortiuntur facultatem: sed ad citandas vomitiones inualidior hæc est. Aliud tithymali genus dicitur paralios, quem tithymalida, aut mecona aliqui appellauere. Nascitur in maritimis, ramis subrubētibus, palmum altis, quinis senisue à radice exeūtibus: folijs lini, angustis, paruis, oblongis, in versus quosdã digestis: capite in cacumine orbiculato, in quo semen, vt eruum, vario colore emicat: flos albus. Frutex totus cum radice lacteo succo turget. Similes ad vsus reconditur. Helioscopius dicitur, folijs portulacæ, tenuioribus, rotundioribusq́;: ramulis prodeuntibus à radice, quatuor aut quinq;, rubentibus, dodrantali altitudine, tenuibus, lactis copiosi plenis: capite anethi: semine velut in capitulis incluso. Helioscopi nomē accepit, quoniã comas cum sole circumagat. circa oppida nascitur, potissimùm in ruderibus. Colligitur succus semenq́;, vt aliorum. Eædem quæ superioribus vires, non tamē vsqueadeo validæ. Ciparissias in caulem exit dodrantalem, vel maiorem, subrubrum: ex quo folia piceæ similitudine exoriuntur, molliora tamen, & tenuiora: & in totum nascentem piceam æmulatur, vnde nomen traxit. Candido succo madet, cui eadem vis quæ superioribus. In petris nascens, dendroides cognominatur, ampliter opacat, in cacumine frōdosam spargens comã, succo lacteo prægnãs cauliculis rubētibus: folijs myrti tenuioris: fructu

characiæ. Eiusdem effectus, cuius superiores, simi-liq́; modo recōditur. Platyphyllos, verbasco similis est. Radix, succus, & folia, per inferna trahunt aquas. Pisces necat, tusus, & aquæ insparsus. Reliqua tithymalorum genera, quæ suprà scribuntur, idem efficiunt.

Pityusa. Cap. CXLVII.

PItyusam specie à cyparißia differre constat, etsi tithymalorum generi aßignetur: caulis supra cubiti altitudinem assurgit, geniculatus: folijs piceæ, acutis, exilibus: flore paruo, velut purpureo: semine instar lenticulæ, lato: radice crassa, cādida, succo referta. quibusdam in locis frutex hic prægrandis inuenitur. Detrahit per aluum radix, drachmis duabus data in aqua mulsa: item seminis drachma: succi cum farina subacti cochlearium, in catapotio datur: modus foliorum drachmæ tres.

Lathyris. Cap. CXLVIII.

LAthyris, quam aliqui tithymalum appellant, eamq́; tithymalorum numero adscribunt, caulem emittit cubiti altitudine, & digitali craßitudine, inanem: gignuntur in cacumine alæ, & folia in caule oblonga, amygdalinis proxima, latiora, & læuiora: quæ autem in summis ramulis exierunt, minora conspiciuntur, aristolochiæ, aut oblongæ hederæ figura. In cacumine fructum summis surculis gerit, triplici loculamento insignem, rotundum, ceu capparin, in quo gra-

Officinis Cataputia minor.

nia intercurſantibus membranis inter ſe diſtincta continentur, erais maiora, rotunda: quæ dum corticibus exuuntur, candida ſunt, & guſtu dulcia. Nullus radicis vſus. Totus frutex lacteo ſucco turget, vti tithymalus. Grana ſex aut ſeptem in catapotio, aut cũ ficis, aut palmulis deuorata, aluũ purgãt: ſed aqua frigida poſtea ſorbẽda: trahũt autẽ bilẽ, pituitam, & aquas. Succus, tithymali modo exceptus, eundem effectũ præbet. Cũ gallinaceo aut oleribus folia decoquuntur ad eoſdem effectus.

Peplus. Cap. CXLIX.

P*Eplos frutex eſt lactei ſucci plenus, folijs paruis, vt rutæ, paulò latioribus: rotunda coma, ferè dodrantali, humi reſperſa: ſemine ſub folijs rotundo, minore quàm candidi papaueris: pluribus ſcatet auxilijs. vnicam radicem habet. ſuperuacuam, ex qua fruticat: naſcitur inter vites, & in hortis. Colligitur meßibus: ſiccatur in vmbra, & continuè verſatur. Fructus tuſus, & feruefactus reconditur. Bilis ac pituita detrahitur, acetabulo eius in hydromelitis cyatho poto: obſonijs inſperſa conturbat aluum. muria conditur.*

Peplis. Cap. CL.

P*Eplis, quam aliqui ſylueſtrem portulacam vocant, Hippocrates peplion, in maritimis maximè naſcitur, latè opaco frutice, candidi ſucci pleno: folijs ſatiuæ portulacæ, rotundis, infernè rubentibus; ſemine ſubfolijs rotundo, vti in peplo, feruen-*

te gustu: radice singulari, superuacua, tenui. Colligi, & reponi ac dari, vti peplos, & sale condiri solet. Easdem habet vires.

Chamæsyce. Cap. CLI.

CHamæsycen aliqui sycē nomināt. Ramos emittit quaternum digitorum, teretes, succosos, in terram deiectos: folia lentis, parua, peplum, planè referentia, tenuia, quæ à terra non attolluntur. semine sub folijs rotundo, vt in peplo: neque caulem, neque florem promit: radice firmatur tenui, superuacanea. Rami ex vino triti vuluæ dolores sedāt, in pesso appositi, tollūt tumores ac verrucas omniū generū illiti: decoctorū cibo, aluus resoluitur. Succus simili effectu prodest: illitus contra scorpionis ictū auxiliatur: aduersus caligines oculorū vtilis, et hebetudines, īcipiētes suffusiones, nubeculas, cicatrices cū melle inunctus. In squallidis petrosisq; nascitur.

Scammonia. Cap. CLII.

SCāmonia, ramos ab vna radice emittit trium cubitorū, multos, pingues, & qui nonnihil crassitudinis præ se ferant: folijs helxinæ, aut hederaceis, mollioribus tamen, hirsutis, & triangulis, flore candido, rotundo, in calathi modum cauo, graueolente: radice prælonga, craßitudine cubitali, candida, graui odore, succo grauida. Legitur ad hunc modum succus. Capite exempto radix in testudinis speciem cultro excauatur, quo fit vt in cauum confluat succus, qui conchis demum ex-

cipitur. Alij scrobes in terra concamerato sinu fodiunt, in quos subiectis iuglandium folijs, profundunt succum, siccatumq; extrahūt. Laudatur autē scāmonium læue, nitidum, rarum, & colore quàm simillimum taurino glutini, fungosum, tenuibus fistulis, quale ex Mysia regione Asiæ deportatur. Nec attendere solùm par est, si linguæ tactu albescat (hoc enim euenit adulterato, quod admisto fit tithymali lacte) sed longè magis antea narratis. Item si non vehementer linguam exurat, id quod misti tithymali argumentum est. Natione autem Syriacum & Iudaicum deterrima habentur, grauia, densa, erui farina & tithymalo vitiata. Succus drachmæ vnius aut quaternùm obolorum pondere haustus, ex aqua pura vel mulsa, per inferna bilem & pituitam extrahit. Ad resoluendā aluū binos obolos cum sesama, alioúe semine, sumpsisse satis est. Dantur efficacioris purgationis causa, succi tres oboli, cum duobus veratri nigri & aloes drachma vna. Fiunt purgatorij sales, drachmis viginti succi scāmoniæ, ī senos salis cyathos adiectis. Horū modus proportione virium: integer quidem, tria cochlearia: medius, duo: minimus, vnū. Radicis drachma vna aut altera purgat, cū ijs quæ retulimus. Nōnulli decoctū radicis ebibunt. Coquitur in aceto, & cū hordeacea farina teritur, cataplasmate ischiadicis vtili Partus enecat succus, vuluæ ī lana subditus: tubercula discutit cū melle aut oleo illi

tus: decocto ī aceto perūctæ lepræ abigūtur: diuturni capitis dolores ex aceto et rosaceo perfundūtur.

Chamælea. Cap. CLIII.

C*Hamælea surculosa fruticat, ramis dodrātalibus: folia oleæ similitudinē habēt, tenuiora & amara, quæ gustata linguā mordent: & arteriā deradunt.* Detrahit pituitam *bilemq́;, folijs præsertim in catapotio deuoratis: nanque duæ absynthij partes, adiecta chamæleæ vna, hydromelite excipiuntur, & in catapotia coguntur: ea autē in ventre non liquescunt: siquidē quotquot fuere deuorata, regeruntur.* Folijs cū mel*le tritis sordida vlcera & crustosa repurgantur.* *Officinis Mezereon, Arabū more.*

Thymelæa. Cap. CLIIII.

T*Hymelæa est, qua granum gnidium, quod est semen ipsius, colligitur.* Hoc Syri *apolinum vocant, quoniam satiui lini frutex suapte natura similitudinem referat.* Virgas *edit perpulchras, multas, tenues, binùm cubitorum altitudine: folijs chamæleæ, angustioribus, & pinguioribus, viscosis, gummosisq́;, si mordeantur: flore candido: fructu myrti in modum rotundo, qui inter initia viret, & tandem rubescit: inuolucrum fructus durum, foris nigrum, intus album.* Hoc per *inferna bilem, pituitam, aquasq́; detrahit, si viginti granorum pars interna bibatur: verùm fauces adurit.* Itaque *cum farina aut polenta, aut in uuæ acino dari debet, aut melle cocto obductū deuo* *Granū Gnidiū.*

rari. Qui ægrè desudant, trito semine cum nitro et aceto, inunguntur. Folia quæ peculiariter cneorum appellantur, per menses colligi debent, & siccata in vmbra recondi. Quibus dare libeat, antea tundere, & neruos eximere conuenit. Illitum acetabuli modo, cum diluta vini potione, aquam extrahit: mediocrius purgat, addita lente cocta, aut cõtritis oleribus. Thymeleæ farina vuæ acerbæ succo excipitur, & in pastillos diuiditur. Herba stomacho īfesta, partus imposita necat. Nascitur in montibus & asperis. Hallucinantur, qui coccon gnidium fructum esse chameleæ existimant, decepti quadã foliorum similitudine.

Sambucus. Cap. CLV.

SAmbuci duo genera: vnum in arborem assurgit, surculos spargens arundinaceos, teretes, cauos, candicantes, proceros: folia iuglãdis: terna, quaternáue, ex interuallis circa ramos exeunt, grauia odore, minutim in ambitu secta: & in ramulorum cacuminibus cauliculisq; circinatæ vmbellæ, quæ florem candidum pariunt, mox acinum terebintho similem, in nigredine suppurpureum, racemosum, succo madentem, vinosumq;. Alterum genus, chamæacte vocatur, Romanis ebulũ, longè humilius est, magisq; herbaceo generi assignandum, caule quadrangulo, geniculato: folijs amygdalæ, ex interuallo longioribus, geniculatim expansis, pinnatisq; graueolentibus, in ambitu serra-

tis: muscario sambuci, flore & acino eiusdem: radice nititur longa, craßitudine digitali. Eadem *utriusque vis, & vsus exiccans, aluo detrahens aquã, stomacho inutilis.* Folia, *olerum more coquuntur, ad pituitam bilemq; detrahendam.* Caules *teneri in patinis cocti, eadem efficiunt.* Radix *in vino decocta, & in cibis data hydropicos adiuuat: prodest viperarum morsibus, eodẽ pota modo: vuluas emollit insidentium decocto, patefacit earum spiracula, & vitia corrigit.* Acini *in vino poti eodem funguntur munere: denigrant capillos illiti,* Folia, *si praetenera ac mollia ex polenta illinantur, inflammationem mitigant: ambustis & canis morsibus illita prosunt: vlcera quae dehiscunt in fistulam, agglutinant: ijs, qui podadra tentantur, cum seuo taurino aut hircino prosunt illita folia.*

Pygnocomum. Cap. CLVI.

P*Ygnocomon constat erucae folijs, acrioribus, scabris & craßis, caule quadrangulo: flore ocymi: semine marrubij: radices nigra, aut pallida, rotunda, exigui mali figura, terrã redolente: inuenitur in saxosis locis.* Semen *grauia somnia, & tumultuosa facit, drachmae instar potum: tumores discutit, illicum cum polenta, & spicula, adactosq; corpori aculeos, extrahit.* Folia *illitu tubercula, panosq; discutiunt.* Radix *eius in aqua mulsa duùm drachmarum pondere, aluum soluit, & bilem extrahit.*

Apios. Cap. CLVII.

*APios ramulos duos siue tres iunceos spargit, rubros, tenues, qui à terra parum attolluntur: folijs rutæ, oblongioribus tamē & angustioribus, herbaceis: semine paruo, radice *hastulæ regiæ, in formam pyri turbinata, rotundiore tamen, succi fœcunda: intus habet corpus cādidum, extrà cortices nigros. Superior pars eius vomitione bilem pituitasq; extrahit: inferior, per aluum: tota utrinque purgationes mouet. Succum si libet eximere, tusa radix ī fictili mergitur, et agitata aqua, quod supernatat pēna selectū, exiccatur. Purgat vtraq; parte is succus, sesquiobolo potus.*

*Asphodeli.

Colocynthis. Cap. CLVIII.

Coloquītida officinis,

COlocynthis sarmenta foliaq; satiui cucumeris emittit, per terram repentia, diuisa, fructum in speciem mediocris pilæ conglomeratum, vehementer amarum: quem legere oportet, cùm cœperit in pallidum colorem permutari. Medulla fructus purgatoriam vim habet, si quatuor oboli cum aqua mulsa, melle cocto, myrrha & nitro excipiantur, & cogantur in catapotium. Arefactæ pilæ teruntur, & infusæ clysteribus prosunt neruorum resolutioni, coxendicum doloribus, & coli vitijs, vt quæ bilem, pituitam & strigmēta, interdum etiam cruorem eliciant: fœtus admotæ enecant: dentium dolorem tollit, si vna repurgetur & luto oblita cum aceto et nitro inferuescat.

hocq; iure decocti dentes colluantur: si aqua mulsa aut passum in eadem incoquatur, & sub diuo refrigescat, potu crassum humorem & strigmẽta alui detrahet: stomacho supra modũ aduersatur. subdita ex ea balano, alui excrementa eÿciuntur. Virentis succo vtilissimè schiadici perfricantur.

Epithymum. Cap. CLIX.

EPithymon, flos est è thymo duriore, satureiæ similis: capitula habet tenuia, & leuia, & in eis caudiculas, quasi capillamẽta. Potum cum melle detrahit pituitam bilemq; atram, per inferna. Priuatim prodest melancholicis, & inflatis, acetabuli mensura, ad quatuor drachmas, cum melle, sale, et aceti exiguo. Plurimum in Cappadocia et Pamphylia gignitur. Aliud à nostro Epithymo.

Alypum. Cap. CLX.

ALypon, surculosa herba est, subrubra: gracilibus ramulis: tenuibus folÿs, flore molli, leui, & copioso. radice betæ, tenui: referta acri succo, semine epithymi. gignitur in maritimis, maximè Libyæ, quàm largissima: quanquã alibi quoq; plurima prouenit. Semen atrã bilem deÿcit, si mẽsura epithymo pari cum sale & aceto sumatur: verùm interanea leniter exulcerat.

Empetrum seu calcifraga. Cap. CLXI.

*EMpetrõ aliqui *phacoides vocãt, nascitur in mõtibus, & maritimis, salso gustu, sed quò propius terrẽo fuerit, amarius sẽtitur.* * Galenus præsoides.

Trahit bilem, pituitam, & aquam, si bibatur in iure aliquo, aut hydromelite.

Vitis syluestris. Cap. CLXII.

Vitis syluestris sarmenta vitis modo prælonga emittit, aspera, lignosa, rimoso cortice, folijs hortensis solani, longioribus ac latioribus: muscoso flore, & capillaceo. fructu exiguis vuis simili post maturitatem rubente: rotunda est acinorum facies. Feruefacta radix in aqua, & in cyathis duobus vini aqua marina diluti pota, humorem alui ciet: ideò hydropicis datur. Vuæ eius, vitia cutis in facie, & maculas omneis expurgant. Enascentes viticulæ, cibi gratia, sale condiuntur.

Vitis alba. Cap. CLXIII.

Officinis Bryonia.

Vitem albã aliqui bryoniam vocant. Folijs, viticulis, pãpinisq; satiuam vitem imitatur, sed hirsutiora sunt oĩa: ea, quos prope se nacta sit frutices, suis clauiculis complectitur fructus rubẽs in vua dependet, quo coria pilis spoliantur. Ex ea asparagi, qui prima germinatione exeunt, decocti in cibo, aluum et vrinã cient. Folia, fructus, radix, acrem vim sortiuntur: itaq; vlcerum phagedænis, gãgrenis, chironijs, putrentium tibiarum tædio, efficaciter ex sale illinũtur. Radix corpus abstergit, & cutem erugat. vitia cutis in facie, varosq;, lẽtigines, & cicatrices nigras emẽdat, cum eruo, creta Chia, et fœnograeco. Eadẽ effectu prodest decocta in oleo, vsq; dum liquescat: sugillata tollit, & re-

*duuias cõmittit:inflãmationes discutit illita ex vino:suppurationes rumpit: medicamẽto aptè immiscetur,quod carnem exest: infracta ossa extrahit, trita & imposita.*Datur comitialibus in potu drachmæ pondere,quotidie,anno toto. Prodest attonitis,& vertigine laborãtibus, consimiliter assumpta. Contra viperarum ictus potadrachmis duabus,auxiliatur : partus necat,mentẽ interdũ subturbat:fœminarum locis apposita , partus secundasq; morãtes trahit:cit vrinã pota. Eclegma ex ea fit cũ melle,difficilè spirãtibus, strãgulatu oppreßis,tußientibus,vulsis,ruptis, & laterũ doloribus.Lienem ternis obolis pota ex aceto,triginta diebus,cõsumit:illinitur ad eadẽ cũ fico. Ad muliebres ĩsessus decoquitur:siquidẽ vuluas purgat, sed abortũ facit. Succus è radice vere exprimitur qui trahit pituitã, cũ aqua mulsa potus.Ad psoras et lepras , semẽ efficaciter illinitur.Lactis abũdãtiã facit succus eius, si cum tritico decocto sorbeatur.*

Vitis nigra Cap. CLXIIII.

NIgra vitis,quam aliqui nigram bryoniam vocant,folia fert hederæ, smilacels proxima,sed maiora:caules etiam cognatos : capreolis suis arbores , quasi adminicula , comprehendit: fructus racematim cohærent , qui inter principia virent,& post maturitatem nigrescunt:radix foris nigra , intus buxeo colore. Viticulæ , quæ primo germinum partu erumpunt, in olera recipiun-

tur: menses pellunt, vrinas cient, lienem absumũt, vertiginosis, comitialibus, neruorum resolutione tẽtatis, prosunt. Radix eadem, quæ vitis alba præstat, sed inefficacius. Folia cum vino exulceratis tumentorum ceruicibus commodissimè illinuntur: luxatis itidem imponuntur.

Filix. Cap. CLXV.

Filici folia sine caule, sine fructu, sine flore, ex vno pediculo, cubitali longitudine exeunt multifida, & lateribus pennata, subgraui odore: radice per summa cæspitum nigra, oblonga, filices multas fundẽte, subadstringẽte gustu: nascitur in mõtibus, & saxosis. Radix latas tineas excutit, sumpta drachmis quatuor ex aqua mulsa: melius si cum scammoniæ aut veratri nigri totidem obolis detur: sed qui sumunt, allia prægustare debẽt. Laborantes lienis incremento recreat. Radix & potu & illitu cũ axungia vulneribus sagitta arũdinea factis, est auxilio: cuius rei probatio talis fertur. Peribit filix, quã per ambitum sata copiosior arũdo coronet: & contrà, euanescens abibit arundo, quam obsepiens multa filix in orbem cinxerit. Filix fœmina folijs est filicis, surculosis, altioribusq́; & quæ non singulari, vt illa, pediculo fulciantur: radicibus lõgis, pluribus, obliquis, quæ ex nigro in luteum flauescunt: aliquæ etiamnũ rubræ inueniũtur. Pellunt lata interaneorum animalia, cũ melle. eclegmate sumpto: potæ cũ vino, drachmis tribus,

teretes tineas eijciunt: datæ fœminis, sterilitatem faciunt, & prægnantibus abortum, si supergrediātur. Farina *humidis vlceribus & cicatrici repugnantibus inspargitur: iumentorum ceruicibus medetur.* Folia *recentia, in oleribus cocta manduntur vt ventrem emolliant.*

Filicula, siue polypodium. Cap. CLXVI.

F*ilicula nascitur in muscosis petris, & vetustis arborum caudicibus, præsertim quercuum, palmi altitudine, filici similis, subhirsuta, non tenui perinde diuisura: radix pilosa, in qua continentur cirri, ceu polyporum, crassitudine digiti minimi, coloris intus herbacei, austera aliquantùm, & gustu subdulcis.* Purgandi *vim habet: coquitur cum gallina, aut piscibus, aut beta, aut malua, ad aluum soluendam.* Aridæ *farina aquæ mulsæ inspar sa, detrahit bilem & pituitam. trita luxatus efficaciter illinitur, & aduersus rimas, quæ inter digitos fiunt.*

Dryopteris. Cap. CLXVII.

D*Ryopteris nascitur in veterum roborum musco, filici similis, multò minore foliorum incisura: radicibus inuicem implexis, hirsutis, gustu acerbis, in dulcedinem vergentibus.* Psilothrum *est cum radicibus trita: illinitur enim primùm vsque dum sudorem euocet, mox sudor abluitur, & recens imponitur.*

Cnicus. Cap. CLXVIII.

Officinis, Cartamus.

CNicus folijs constat oblongis, per ambitum diuersis, asperis, spinosis: caule sesquipedali: capitulo magnitudine grandis oliuæ: flore croci: semine candido, alioqui rufo, longo, anguloso. Huius flore in obsonijs vtuntur. Seminis tusi & expreßi succus cum aqua mulsa, vel iure gallinacei aluũ purgat, sed stomacho aduersatur. Ex eo autem fiunt offulæ, quas placentulas vocant, adiectis succo amygdalis, nitro, aniso, & melle decocto, quæ aluũ emolliunt. Hæ in partes quatuor finduntur, quæ nucis iuglandis magnitudinem impleant: è quibus ante cœnam duas vel tres sumpsiße satis est. Ratio temperandi hæc est. Cnici candidi sextarius, amygdalorum tostorum & delibratorum cyathi tres, anisi sextarius vnus, aphronitri drachma vna, cũ carnibus triginta caricarũ. Seminis succus lac cogit, et magis ipsum resoluẽde alui facultate donat.

Mercurialis. Cap. CLXIX.

LYnozostis, aliqui parthenion, alij hermubotanion appellant: folijs constat ocymi, helxinæ cognatis, sed minoribus: ramulus duplici geniculorum nodo cinctis, alarum cauis multis: fructu fœminæ, copioso, quandam racemorum speciem præbente: mari, e foliorum sinu depẽdente, paruo, rotundo, ceu binis testiculis vnà cohærentibus: frutice dodrantali aut maiore. Vtraque in oleribus manditur, ad aluum ciendã: cocta in aqua,

repoto iure, bilẽ aquamq; detrahit. Cõstat vt mares gignãtur, hũc facere: vt fœminæ, illã, si à purgatione bibitur, et trita folia genitalibus admoueãtur.

Cynocrambe. Cap. CLXX.

CYnia aut cynocrambe, cauliculum binùm dodrantum altitudine emittit, mollem, subalbidum: folia mercuriali aut hederæ similia, certis interstitijs subalbida: semẽ folijs adhæret, paruum, rotundum. Folia cum caulibus pota, aluum cient: oleribus commendantur. Ius decocti & pituitam & bilem aquamq; detrahit.

Heliotropium. Cap. CLXXI.

HEliotropio magno flos est effigie scorpionis caudæ, vnde scorpiuro ei nomen: & quoniã folia cum sole circumagat, heliotropion dicitur. Folia ocymi habet, hirsutiora, candidiora et maiora: ramuli à radice terni, quaterni, aut sæpe quini exiliunt, multis alis concaui: flos in cacumine candidus, aut subfuluus incuruatur vt scorpionis cauda: radix tenuis est, & inutilis: nascitur in asperis. Decoctum herbæ ex aqua, fasciculo manus plenæ, potu pituitam bilemq; per aluum extrahit: contra scorpionum ictus ex vino potum, & illitum prodest: adalligatur ad conceptus arcendos. Aiunt per horam vnam ante accessiones, seminis grana quatuor cum vino quartanas finire: tria verò, tertianas. Illitum semen formicantes verrucas pensilesq;, & thymos, & epinyctidas exic-

cat. Folia infantium destillationibus, quas syriasis vocant, podagris, luxatisq; vtilissimè illinuntur: menses cient: partus trita & imposita pellũt. Heliotropion paruum nascitur in palustribus, iuxta lacus, folijs, ante dicto proximis, rotundioribus: semine, acrochordonum verrucarum modo, pensili, rotundo. Herba cum suo semine pota, adiecto, nitro, hyssopo, nasturtio, & aqua, latas tineas teretesq; excutit. Pensiles verrucas, quæ acrochordones vocantur, cum sale illita tollit. Scorpioides herbula est, folijs paucis, semine caudæ scorpionis effigie. Illita scorpionum ictibus præsentaneo est auxilio.

QVARTI LIBRI FINIS.

PEDANII DIOSCORIDIS ANAZARBEI, DE MEDICINALI MATERIA, LIBER V.

Ioanne RVELLIO Suesſionenſi interprete.

Vperioribus quatuor libris, amiciſſime Aree, tradidimus de aromatibus, oleis, vnguẽtis & earundẽ lacrymis ac fructibus, item animalibus, melle, lacte, adipe, cerealibus, oleribus, necnõ de omni radicum, herbarum, ſuccorum, ſeminumq; ratione. In hoc autem totius operis quinto diſſeremus de vinis & metallicis, à vitæ noſtram commentationem auſpicati.

Vitis Vinifera. Cap. I.

FOlia vitium & triti capreoli, capitis dolores illitu mitigant, & inflãmationem ſtomachi ardoremq; cum polẽta: folia etiã per ſe, vt quæ refrigerent & adſtringãt, imponi ſolent. Potus eorum ſuccus dyſentericis, ſanguinẽ excreantibus, ſtomachicis, & grauidarũ malaciæ medetur. Eadẽ efficiũt madefacti in aqua capreoli et poti. Lacryma vitiũ, quæ veluti gũmi in caudicibus cõcreſcit, ex

vino pota calculos pellit: illita lichenas & psoras lepras q; nitro prius perfrictas sanat: eadem cum oleo sæpius pilis illitis, psilothri effectum habet: maximeq; sanies, quam accensa sarmenta vitium viridia exudarunt: qua & perunctæ verrucarum informicationes extrahuntur. Cinis *sarmentorum & vinaceorum, detractis in sede condylomatis, et thymijs, illitus ex aceto medetur: prodest luxatis & viperarum morsibus: contra lienis inflammationem illinitur, cum rosaceo & ruta & aceto.* La *brusca duorum generum est: alterius vua non maturescit, sed flore tenus œnanthen nominatam perducit.* Altera *ad frugem peruenit, paruis acinis, nigra, & adstringens.* Folia, *caules, et clauiculæ, quibus repunt, vim habent cultæ viti similem.*

Vua. Cap. II.

V*Æ recentes aluum turbant, & stomachum inflant. innocentiores, quæ decerptæ diu pependere, (ideo quòd in eis copia humoris exiccatur) vtilesq; fiunt stomacho, ægrisque, atque cibi auiditatem excitant.* In *vinaceis et ollis seruatæ, ori & stomacho gratæ sunt: aluum sistunt (sed vesicam & caput tentant) & sanguinem excreantibus conueniunt.* Similesq;, *quæ in musto fuere.* Sapa *aut passo conditæ, stomachum magis infestant.* At *quæ solem prius passæ in aqua cælesti conduntur, minus vinosæ sunt, siticulosis, ardentibus & longis febribus salubres.* Reconditæ

vinacei inflammatis mammis, rigentibus ac præduris, cum sale illinuntur: decoctura eorum dysentericos, cœliacos, & fœminas fluxione vuluæ laborantes iuuat infusa: ad desessiones, ac fotus assumitur. Nuclei *acinorum adstringendi vim obtinēt, stomacho vtiles sunt: inspargitur farina tostorū, polentæ modo, dysentericis, & cœliacis, & solutis stomacho.* Vua *passa alba adstringentior est: prodest esitata caro earum tussi, faucibus, renibus, ac vesicæ.* Estur *in dysenteria per se cum nucleis: & decocta in patinis cum melle, admista milij ac hordei farina & ouo, valet ad purgandū caput: eiusdemq́; gratia cum pipere commanducatur.* Testiū *inflammationes sedat, illita cum lomento fabarū, aut cumini farina.* Fauos, *epinyctidas, carbunculos, enatas in articulis putredines, & gangrænas, sine nucleis trita, & cum ruta imposita sanat: podagræ conuenienter cum panacis succo illinuntur: mobiles vngues illita, celerius extrahit.*

Oenanthe. Cap. III.

OEnanthe *vocatur vitis syluestris fructus, cùm floret.* Recondi *debet fictili non picato, collectáque substrato lenteo, in vmbra siccatur.* Laudatissima *in Syria & Cilicia & Phœnice.* Vis *ei adstrictoria: quare pota stomacho ac ciundæ vrinæ vtilis: aluum sistit, ac sanguinis excreationes: contra fastidia, & acorem stomachi, sicca & illita efficax est: capitis doloribus tam viri-*

dis, quàm ſicca, ex aceto & roſaceo perfunditur: ſanguinolenta vulnera cataplaſmate, & incipientes ægylopas, oris vlcera, & genitalium nomas, trita cum melle, croco, myrrha, & roſaceo, ab inflammatione vindicat, peßis miſcetur, ad ſiſtendū ſanguinem: contra oculorum delacrymationē, & ſtomachi ardores, cum polline polentæ & vino illinitur. Cinis crematæ in teſta, candētibus prunis, facit ad oculorū medicamēta: reduuias & pterygia, abſcedentes gingiuas, cruentasq; cum melle ſanat.

Omphacium Cap. IIII.

OMphacion, ſuccus eſt acerbæ vuæ, nondum matureſcentis, è Thaſia uite aut Aminæa. Oportet autem ante Canis ortum, expreſſam meliginem in rubro ære, linteo cooperto, inſolare, uſque dum cogatur ſemperq; quod ceruici vaſis concretum hæſit, reliquo humori permiſcere: noctuq; à ſubdialibus locis in lectum referre: quandoquidem nocturni rores ipſum concreſcere non ſinunt. Eligendum eſt flauum, friabile, vehementer adſtringens, & linguam mordens. Sunt qui coquēdo melliginem cogant. Prodeſt cōtra tonſillas, vuā, vlcera oris, humida gingiuarum vitia, purulentas aureis, cum melle aut paſſo: item ad fiſtulas, vetera vlcera, nomasq;, ex aceto. Dyſentericis, & mulieribus fluxione vuluæ laborantibus clyſtere infunditur: oculorum claritati, & ſcabritiæ, & eroſionibus angulorum conuenit. Bibitur ad recentem ſan-

guinis excreationem, etiam si rupta parte aliqua contingat: sed pauco, & aquatiore est vtendum: valde siquidem exurit.

Vini natura. Cap. V.

Vino vetere nerui læduntur, & reliqui sensus, quod tamen gustu suauius est. quare cauendum ijs, qui intestinæ alicuius partis imbecillitatē sentiunt. Attamē *in secunda valetudine paucum, aqua dilutū, innoxiè sumitur.* Nouū *inflat, ægrè coquitur, insomnia parit grauia, & vrinam ciet.* Ae*tate medium, vtraq; vitia fugit: quare ad victus sanorum ægrorumq; vsurpatur.* Albū, *tenue, stomacho vtile est, ac facilè in membra distribuitur.* Nigrum *verò, craßum est, & concoctu difficile, carnem alit, & ebrietatem creat.* Giluum, *vtpote quod medium est, medias inter vtrunque vire: habet: in secunda tamen & sinistra valetudine, cum primis laudatur album.* Quin *& vina sapore distant: siquidem dulce craßis partibus constat, & difficilius á corpore expirat: stomachum inflat: aluum & interanea, vt mustum, turbat: sed minus inebriat, renibus & vesicæ aptißimū.* Austerum, *per vrinā celerius transit: sed capita dolore tentat, & temulentiam gignit.* Acerbum, *ad ciborum per membra digestionem accommodatißimum: aluū, & cæteras fluxiones cohibet, minusq; vrinam expellit. nouū neruos minus tentat.* Vinum *aqua marina factū, stomacho aduersatur: sitim stimulat,*

neruos infestat, aluo aptum, à valetudine se recolligentibus inutile. Passum, quod vuis sole siccatis in area, aut in sarmento torrefactis exprimitur, Creticũ cognomine, aut praninion, aut protropõ: & sapa, quæ fit musto igni decocto, Græci sirion aut hepsema appellant: nigra quidem, & quæ dicuntur melãpsythia, crassa sunt, & corpora multum alunt: cãdidum, tenuius: & heluola inter hæc media, medias sortiuntur vires. Omnia tamẽ adstringunt, & pulsus reuocant: faciunt aduersus venena, quæ exulcerando necant, ex oleo pota, & vomitionibus reddita: contra cicutas, meconium, pharicon, toxica & concretum in grumos lac: itẽ contra renum, ac vesicæ pruritus, rosion, exulcerationesq́;. Inflant tamen, et stomacho aduersantur. Priuatim, prodest melampsythium, si venter rheumatismum sentiat. Album, magis cæteris emollit aluum. Gypso conditum neruis officit, caput aggrauat, & incendit, ac vesicæ aduersatur: contra venena cæteris aptius. Picata, aut resinata, excalfaciunt, concoquunt: sanguinem excreantibus inimica. Quæ vero aparachyta vocant, vt quæ admistam sapam recipiunt, caput implent: tumulentiã gignunt, ægrius in halitum expirant, stomachum male habent. Inter Italica vina Falernum principem locum obtinet, quod inueteratum per quàm facilè coquitur, pulsus exuscitat, aluum adstringit, stomacho vtile: sed vesicæ nocet, atque ijs, quĩ

visus hebetudinem sentiunt, & ad potus crebros minime idoneum. Albana crassioribus constāt partibus, dulcia: stomachum inflant, ventrem emolliunt (sed concoctionem non æquè adiuuant,) & neruosa minus infestāt: vetustate, eadem austerū saporem concipiunt. Cecubum, cùm sit dulce, est & Albano crassius: corpus & colorem alit: ægrè tamen coquitur. Surentinum, valde austerum est: quare intestinorum & stomachi fluxiones cohibet, &, cùm tenue sit, caput minus tentat: inueteratum suauius redditur, & stomacho vtile. Adrianum & Mamertinum in Sicilia æquè crassis partibus gignuntur: modicè adstringunt, & ocyssimè inueterantur, minusq́;, ob suam tenuitatem, neruos tentant. Paretypianum, quod ex Adriatico sinu defertur, odoratum ac tenuius est. quare liberaliter epotum fallit. diu seruat ebrietatem, & soporem adfert. Istricum, Paretypiano simile est, sed vrinam vehementius pellit. Chium tamen antedictis mollius, & aptum potui est: bene alit, & minus inebriat, fluxiones cohibet, oculorum medicamentis vtile. Lesbium facilè membra subit, Chio leuius, & aluo idoneum. Ephesium eandem vim habet, quod Phygelites nominatur: verùm Asianum è Tmolo monte, Mesogites appellatum, capitis dolores ciet, & neruos lædit. Coum vero & Clazomenium, quoniā multam sibi maris aquā vendicant, facilè corrumpuntur: flatus mouent,

aluum turbant, neruis officiunt. Vinum omne (*ut reliqua in commune dicantur*) *merum ac syncerũ, & sua natura austerum, excalfacit, facilè in mẽbra distribuitur, stomachum adiuuat, appetentiã ciborum inuitat, vires alit, ac robur auget: somnũ conciliat, & commendat colorem*. Potũ liberalius *auxilio est contra aßumptam cicutã, coriandrum, pharicum, ixiam, meconium, argenti spumam, taxum, aconita, fungósue: contra serpẽtium morsus, & omnium ictus, quæ refrigerando necãt, aut stomachum in vomitiones effundunt*. Facit ad longas *inflationes, rosionesq; præcordiorum, ac distentiones, stomachi resolutionem, & si venter aut interanea rheumatismum sentiant*. Conueniunt *sudatoribus, & quibus corpus immodico sudore digeritur, maximè alba, vetera, & odorata*. Quæ tamẽ *vetustate dulcescunt, renibus ac vesicæ accommodatiora redduntur: vulneribus, inflãmationibusq; in succida lana imponuntur: tetra vlcera, & phagedænica, & fluxionibus obnoxia, commode perfunduntur*. Quæ *marinam non receperunt, austera & alba, ad sanorum victus vsurpantur*. In his *præstant* Italica, *Falernum, Surrentinum, Cecubum, Signinum, & permulta Campaniæ, & Prætypianum ab Adriatico sinu, & Siculum, quod* Mamertinum *appellatur*. Ex *Græcis Chium, Lesbium, & Phygelites ex Epheso*. Craßa verò *& nigra, stomacho negotium exhibent, inflationem*

pariunt, corpus augent. Tenuia tamen & austera stomacho prosunt, & minus carnes alunt. Vetera valde tenuia, & candida vehementius vrinam ciunt, & dolores capitis mouent, neruosq; largius pota tentant. In media ætate, vt à septimo anno, potui saluberrima sunt. Modus autem pro ætate, & tempore anni, & consuetudine, & qualitate vini definiatur. Non sitire, & medicè cibos prolui, optimũ est præceptũ. Nocet ebrietas omnis, & maximè aßidua: siquidem obsessos neruos quotidie remittit: largiorq; potus, acutorum morborũ affert initia. Mediocris tamen vinolentia, aliquot diebus, maximè post aquæ potus, vtilis: nanque modo quodam ex alto euocat, sensilesq; expurgat excretus, & per cæca corporis ducit spiracula. Sed aquam post vinolentiam bibere oportet: siquidem valetudinis alicuius gratia factæ temulentiæ remediũ affert frigida. Omphacites nomine, peculiariter fit in Lesbo, siccata sole acri vua, paulò ante maturitatẽ decerpta, triduo aut quatriduo, donec racemi in rugas contrahantur, expressumq; vinum cadis insolatur. Vim adstringendi habet: prodest dissolutis stomacho, & ilei dolore laborantibus: item prægnantium malaciæ, & crudis: in pestilentia quoq; sorptum auxiliari dicitur. Huiusmodi vina non nisi post multos annos bibi possunt. Lora, quam deuteriam, alij potimon appellãt, fieri solet, adiectis metretis tribus aquæ, i vinacea, quibus triginta vini

metretæ extractæ fuerint calcatis vinaceis, expressaq; decocto ad tertias parteis, & addito in singulos congios modi eius, qui remansit, binis salis sextarijs, post hyemem transfunditur in vasa. Lora intra annum vtendum: etenim celeriter exolescit. Cōuenit ægris, quibus timemus noxam vini, coacti sæpe desiderijs eorum obtemperare: item à longa valetudine se recolligentibus. Fit & vinum, quod adynamon vocant, loræ vires habens, hoc modo: Pares aquæ, & musti mensuræ coquuntur molli igne, donec absumatur aqua: quod vbi refrixerit, elutriatum, picato vase reconditur. Alij marinæ, & cœlestis aquæ, mellis et musti pares miscent portiones, decapulant, & quadraginta diebus insolant: quo ad annum vtuntur ad omnia eadem. Vinum è syluestri vua nigrum adstringit: prodest alui & stomachi fluxionibus, & cæteris, quibus constrictione, & contractione opus est.

Vinum melitites. Cap. VI.

MElitites datur in longis febribus, quæ stomachum infirmarunt: nanque aluum leuiter emollit, vrinam ciet, stomachum expurgat. Prodest articulario morbo, renum vitijs, imbecillo capiti, & mulieribus abstemijs: odoratum siquidem est, & corpus alit. Distat à mulso, quod fit è vino uetere, austero, & melle exiguo. Melitites autem adiecto ad quinque congios austeri musti, mellis congio, & salis cyatho, cortinis magnis, quò ma-

gis ad efferueſcẽdum locus pateat, fieri oportet, ſeu ſim aſperſo ſale: cumq́; efferuere deſierit, in alia uaſa transfunditur.

Mulſum. Cap. VII.

MVlſum è uetere uino auſteroq́;, & bono melle factum, præfertur: minus enim inflat, ac celeriter id genus in vſum uenit. Vetus corpus alit: media ætate, aluo prodeſt, urinã pellit: à ſummo cibo ſumptum nocet: & inter initia potum, implet dein appetendi auiditatẽ reuocat. Fit mulſum duabus uini metretis, admiſta una mellis. Aliqui, quò celerius præberi poßit, mel cum uino coquunt, & ita transfundunt. Alij utilitatis gratia, ad ſextarios ſex muſti feruẽtis, unũ mellis adijciũt et ubi ferbuerit, uaſe recondũt. Dulce autem permanet.

Aqua mulſa. Cap. VIII.

AQua mulſa eaſdem quas mulſum uires poſſidet. Cruda utimur, cùm moliri deiectionẽ, aut uomitionem incitare uolumus: ut ijs, qui uenena hauſerunt, ex oleo. Decocta datur imbecillis, & hominibus elangueſcentes pulſus, quos illi dixere mycroſphyctos, tußientibus, peripneumonicis, & ijs qui immodico ſudore digeruntur. Iam paratum conditiuúmque, quod aliqui hydromeli propriè uocant, media ætate adynamo uino, aut loræ in recreandis uiribus, reſpondet, & ſimilem uim adipiſcitur: quare inflammationibus alicuius membri plus quàm lora prodeſt. Inueterati tamen

usus damnatur, inflammatis, aut cōstrictis: sed laboranti stomacho, aut cibum fastidienti, sudatoribusúe conuenit. Fit, *duobus pluuiæ aquæ veteris ad vnam mellis partem additis, & insolatis.* Alij *fontanam aquam adijciunt, ad tertias parteis decoquunt, & ita recondunt.* Nec *desunt, qui hydromeli appellent, quòd à melle elutis aqua fauis confici ac seruari soleat: sed meracius confieri conuenit: aliqui id coquunt.* Aegrotantibus *noxium est, quoniam plurimum æraginis sibi vendicat.*

Aqua. Cap. IX.

DE *aquis in vniuersum decernere, propter locorum proprietates, & peculiares naturas, cœlum, & alia pleraque, difficile est.* Magna *tamen ex parte optima est dulcis, syncera: nullius omnino qualitatis particeps, & quæ ne minimo quidem tempore in præcordijs commoratur: ad hæc, quæ & facili via fertur, & citra molestiam, nec inflationes creat, & minimè computrescit.* Aqua *maris calida est, & acris: stomacho aduersatur (aluum enim conturbat) pituitam expellit.* Si *vero calida ad fotus adhibeatur, elicit & discutit: neruorum vitijs, & pernionibus, antè vlcera prodest.* Miscetur *cataplasmatis ex hordeacea farina, & emplastris, & discutientibus malagmatis.* Ad *mouendas deiectiones tepefacta infunditur, & ad tormina: calida, psoras, pruritus, impetigines, lendes, & mammas rigentes*

tes

tes, fcueri vtile est: liuores fotu discutit: ad venenatos ictus, qui tremorem & refrigerationem adferunt, salutaris intelligitur, maximè scorpionum, phalangiorum, aspidumq; etiam si quis in calidã descendat, auxiliatur. Et malo habitu confectis iã diu corporibus, neruisq;, balneæ ex ea vtiles: hydropicos, capitis dolores, aurium grauitates, feruentis vapor leuat. Syncera, & sine potabilis aquæ mistione reposita, virus deponit. Sunt qui etiam præcoquant, & ita recondant. Datur ad purganda corpora per sese, aut ex posca, aut cum vino, aut melle: verùm post deiectionem, dant gallinæ aut piscium iuscula, ad domandam morsus acrimoniã.

Thalassomeli. Cap. X.

QVod *thalassomeli vocatur, vehementer purgare cõstat. Temperatur autem æquis portionibus maris, mellis, & imbris ex alto, defæcatis, & picato vase per Canis æstus insolatis. Alij ad binas marinæ coctæ singulas mellis adijciunt, & vase condunt: huiusmodi moderatius est aqua marina & mitius.*

Acetum. Cap. XI.

A*Cetum refrigerat, & adstringit: stomacho vtile, & appetentiam excitat: erumpentem vndecunq; sanguinem, potu insessúue sistit: prodest alui fluxionibus coctum cum cibis: cruentis vulneribus inditur & inflammationes arcet, in succidis lanis aut spongia impositum: reprimit*

procidentia sedis, vuluaeq́; item abscedentes gingiuas, & sanguine manantes. Ad nomas, & ignem sacrum, vlcera quae serpunt, lepras, impetigines, pterygia, cum aliquo conuenienti efficax est. phagedaenas vlcerum, nomasq́; fotu continuo cohibet: podagricis calido fotu, cum sulphure auxiliatur. sugillationes rapit, cum melle illitum. Contra capitis ardores cum rosaceo in succidis velleribus, aut spongia imponitur. Ad aquam inter cutem, grauitatem aurium, & sonitus, sibilosq́; feruentis vapor proficit: instillatum quoq́; aurium vermes necat. Panos coercet tepidi fotus, aut si imbuta aceto spongia admoueaur, & pruritus permulcet. Contra venenatos serpentium ictus, qui refrigerando nocent, calidum commodè fouetur: & frigidũ ijs, quae exurens virus eiaculãtur. Calidum potũ, atq; vomitionibus redditum, aduersus oĩa venena efficax est, praesertim contra meconium, & haustam cicutã, conglobatum in ventre sanguinem, lac coagulatum, fungos, ixiam, taxumq́;, cum sale. Haustu voratas hirudines, si sorbeatur, eijcit: tussim veterem mitigat, & recentem lacessit. In orthopnoea calidum cõmodè sorbetur, gutturis fluxiões gargarizatum inhibet, anginis & vuae procidẽti conuenit: contra dentium dolorẽ, calidũ colluitur.

Acetum mulsum. Cap. XII.

A*Cetum mulsum, quod oxymel vocant, hoc modo temperatur: Aceti heminas quinque,*

salis marini pondo, mellis minas decem, aquæ sextarios quinque pariter coquito, decies efferuescente cortina: atq; vbi refrixerit, diffundito. Sumptum crassos humores extrahere, & ischiadicis, comitialibus, & articulorum morbo conflictatis prodesse creditur. Contra morsum eius viperæ, quam sepa vocant, haustum meconium, ixiámue, auxilio est. Anginis vtiliter gargarizatur.

Acida muria. Cap. XIII.

A*Cida muria, quam Græci oxalmen vocant, contra nomas fotu, putrida vlcera, canum morsus, & venenatos ictus auxiliatur. Sanguinis fluxiones post excisos calculos sistit, si statim calida in vulnus inijciatur, & prociduam sedem reprimit. dysentericis, si nomas sentiant, infunditur: oportet autem ex lacte instillare. Hirudines sorbitione aut gargarizatu necat: furfures & manantia capitis vlcera exterget.*

Thymoxalme. Cap. XIIII.

T*Hymoxalme veteres vtebantur, dabantq; laborãtibus imbecillitate stomachi, ternos quaternósue cyathos, aqua calida dilutos, in articularibus morbis, & inflationibus. Crassos humores, atrosq; trahit.* Hoc modo *factitatur: Thymi triti acetabulum, salis idem modus, rutæ, pulegij, polentæ, singulorum exiguæ portiões in vas conijciũtur, aquæ terni sextarij, & aceti terni cyathi infundũtur, & circumposito linteo subdio madescunt.*

Scillinum acetum. Cap. XV.

SCillinum acetum hoc modo fit: Scilla, quæ candida fuerit, expurgata conciditur, traiectaq; lino segmenta modicis interuallis, ne se contingant, siccantur in vmbra quadraginta diebus: mina eorum in aceti boni sextarios duodecim immergitur, et vase diligenter operto septenis diebus in sole madescit: post eum numerum dierum scilla eximitur, & expressa abijcitur: defæcatum acetum trãsfunditur, & reponitur. Aliqui scillæ minam, quinque aceti sextarijs miscent. Alij citra exiccationem repurgantes, parem mensuram adijciunt, & senis mensibus macerari patiuntur. Id multò magis humorum lentitias digerit: gingiuas humore prægnãtes collutione stringit firmatq;, & motos dentes stabilit: putredines oris, & graues halitus tollit: durat fauces sorbitione, & callosas facit: vocem expedit, & limpidam canoramq; reddit. Datur stomachicis, ægrè cibum concoquentibus, melẽcholicis, comitialibus, vertiginosis, mente captis: item vuluarum strangulationibus, lienis incremento laborantibus, ischiadicisq;. Imbecillos admodum recreat: corpus sanum reddit, & bonum colorẽ præstat: oculorum aciem exacuit: tarditatem quoque aurium infusione purgat. In summa, ad omnia efficax. Cauendum tamen intestinis exulcerationibus, in capitis dolore, aut neruorum vitijs. Datur quotidie ieiunis sorbendum, inter initia exiguum,

paulatim adaugendo, ad cyathum vsq;. Nonnulli binos dant cyathos, aut largius.

Scillinum vinum. Cap. XVI.

Scillinum vinum fit hoc modo: Dissectam, vti dictum est, scillam, & sole siccatam contundito, minam eius tenui cribro incernito, & linteo raro illigatam, in vicenos sextarios musti recentis ac boni demergito: vbi trimestri spatio maduerit, eluctriatum vinum, obstructo diligenter vase, recondito. Licet quoq; sic humida scilla vti: In orbiculos, rapi modo, dissectã duplicato pondere, quadraginta diebus insolari oportet, & valde inueterascere. Alia parandi ratio: Scillæ dissectæ & repurgatæ tres minas, in Italicam metretam musti demittito & senos menses in vase obstructo macerari sinito: post id tempus defæcatum & excolatum vinũ recondito. Vtile est contra cruditates, & ciborum corruptiones: item ijs, qui reuomunt cibum, & si pituita in ventre, aut stomacho coierit. Prodest lienosis, malè habitis corporibus, aquæ inter cutem, regio morbo, difficili vrinæ, torminosis, inflationibus, resolutioni neruorum, horroribus longis, vertiginosis, & vulsis. Menses pellit, minimeq; neruos infestat. Hoc vinum vetustate fit melius. Cauẽdus in febre vsus, aut si interanea vlcus sentiant.

Marina vina. Cap. XVII.

Marina variè factitantur: Aliqui enim statim quum deceptæ sunt vuæ, aquam maris

*admiſcent. Alij in area vuas ſole ſeccant: quibus calcatis, marinam adijciūt. Alij paſſas prius vuas in dolijs marina aqua macerāt, mox calcatas exprimunt: id magis paßi generibus adſcribitur. Quæ tamen auſteriore guſtu temperantur, contra febrium aduentantium indicia valent, ſi modò meliora non adſint. aluum ſubducunt: proſunt purulēta extußientibus, aut ſi dura aluus exerceat. Quæ ex Amin*æ*is vuis fiunt, caput tentant, ſtomacho aduerſantur, flatus creant. Verùm quo plenior habeatur hiſtoria, ijs, qui, huius ſtudio tenentur, non inutile exiſtimamus varias vinorum compoſitiones adferre, non quòd frequens eorum aut neceſſarius exiſtat vſus, ſed ne quid omiſiſſe videamur, quod ad eorum rationem attinet. Sūt autem quædam ex ijs factitia, minoris curæ ac impendij, quæ cadunt in vſus: vti quæ ex cotoneis malis, pyris, ſiliquis, item myrti baccis componuntur.*

Cydonites. Cap. XVIII.

CYdonites nomine alio melites appellatur, & ita fieri conſueuit. Mala *cotonea exemptis ſeminibus, fruſtatim rapi modo ſ**in**duntur, et duodecim minarum pondo, in muſti metretam, triginta diebus macerantur, poſtea defæcatum vinum reponitur.* Alia *faciendi ratio:* Oportet *ad ſingulos mellis ſextarios, denos ſucci cotoneorum tuſorum preſſorumq; adijcere, & ita recondere. Vinum hoc adſtringit: prodeſt ſtomacho, dyſenteriæ, hepàticis*

renum vitijs, et vrinæ difficultati. Melomeli, quod & cydonomeli nominant, sic fit. Cotonea mala seminibus suis castrata, in quàm plurimum mellis, quo penitus demersa contegantur, conijciuntur: id post annum mitescit, mulso non dissimile. Præstat eadem, quæ superior compositio.

Hydromelum. Cap. XIX.

F*It hydromelon duabus mensuris aquæ coctæ, et sub Caniculæ sydus insolatæ, additis ad unã melomelitis factis ex cotoneis. Vis huius eadẽ est.*

Omphacomelites. Cap. XX.

O*Mphacomelitis faciendi ratio hæc est: Acerbæ uuæ adhuc immaturæ, & tribus diebus insolatæ exprimuntur, & ad ternas succi partes mellis optimi despumati singulæ partes adijciuntur, & insolatur in uasa transfusum. Vim reprimẽdi ac refrigerãdi habet: stomachicis cœliacisq́; conuenit. Vsus post annum est.*

Apijtes. Cap. XXI.

F*It & è pyris, perinde atque cotoneis, uinum, apijtes nomine sed ita ut pyra non magnopere maturescant. Ex siliquis etiam, mespilis, sorbis, simili modo temperatur. Omnia hæc genera acerba sunt, & adstringunt: stomacho utilia sunt, atque intestinas fluxiones cohibent.*

Oenanthinum. Cap. XXII.

F*It è feraci uite syluestri, quod uocatur œnanthinum: Sicci flores minis duabus musti ca-*

do macerati: post triginta dies mutãtur, mox colatum uinũ reconditur. Facit *aduersus stomachi imbecillitatẽ, cibi fastidia, cœliacos, & dysentericos.*

Rhœtes. Cap. XXIII.

F*It è punicis malis maturis quod rhœten nominant, succo expresso ab acinis eorum, quibus lignosus nucleus abest, apyrena nocãt, ac decocti ad tertius, & ita reposito.* Efficax *est contra fluxiones internas, & febrim cum alui profluuio exortam: stomacho utile: adstringit aluum, & urinam mouet.*

Rhodites. Cap. XXIIII.

R*Hodites sic fit:* Rosarum *siccarum tusarumq; minam linteolo deligatam in sextarios octo musti demergito: & post tres menses defæcatum uinum transfundens, recondito.* Vtile *ijs, qui febri carent, & ad stomachi coctiones, & dolores à cibo potum, & contra humidas aluos, & dysenterias.* Fit *quoque ex succo rosarum, addito melle, quod rhodomeli uocant, quod arteriæ scabritijs conuenit.*

Myrtites. Cap. XXV.

M*Yrtites fit, baccis nigris, quæ maturitatem excesserint, tusis, & organo expreßis.* Alliqui *ad tertias coquunt.* Alij *baccas prius sole torrent, & quaternis sextarijs contusarum, ternas aquæ heminas adijciunt, & uini ueteris parem modum postea exprimunt, & seruant.* Magnope-

re adstringit stomacho vtile, fluxionibus ventris ac stomachi prodest: & contra intestinas vlcerationes, & profluuia: denigrat capillos.

Myrsinites. Cap. XXVI.

M*Yrsinites sic temperatur:* Rami *nigræ myrti cum suis baccis & folijs tusi, decem minarum pondo, in tribus musti congijs feruescunt, donec duo supersint, aut certè dimidium. id vinum colatum ad vsus reconditur.* Contra *furfures, vlcera in capite manantia, eruptiones papularum, gingiuas, tonsillas, & purulentas aureis efficax est: sudores sistit.*

Lentiscinum & terebinthinum. Cap. CXXVII.

L*Entiscinum similiter vt myrsinites temperatur: nec secus terebinthinum.* Nanq; *bacciferi eorum rami sumi debent:* Similes *insunt vires: adstringunt, stomacho accommodantur, & defluxionibus intestinorum, vesicæ, & stomachi, & sanguinis profluuio: vlcera omnia fluxionibus obnoxia, fotu ad cicatricem perducunt: fluxiones vuluæ ac sedis insessione cohibent.*

Palmeum vinum. Cap. XXVIII.

P*Almulas maturas, quas vocant chydæas, in vrceolum imo pertusum, & obstructũ picata arundine, demittito: lino foramen sit obturatũ, & quadragenis sextarijs ternos aquæ congios infundito: quod si ipsum ita dulce esse non libeat, quinq;*

cogios infudisse satis est: post decē dies detracto ab arundine linteo assumito vinū crassū et dulce, et reponito. Suaue illud quidē, sed capiti noxiū: contra fluxiones, propter adstrictoriā vim, efficax: stomachicis, cœliacis, sanguinē expuentibus cōuenit. Aliqui idē addita aqua iterū cap.ūt, et tertiò, quartò, quintò, sextóue, faciūt: quod tandē acore vitiatur.

Catorchites. Cap. XXIX.

CAtorchites, aliquibus sycites vocatur, in Cyprofit, ita vt palmeum. sed hoc interest, quoniam pro aqua tantundem humoris adijciunt, in quo recēter pressa vinacea maduerint. Caricæ, quæ chelidoniæ aut phœniceæ appellantur, præsertim nigra, macerantur, vti diximus, & post decē dies humor excipitur, atq; iterum aut tertiò, idem modus aquæ, in qua vinacea maduerint, infunditur: simili modo intercedente spatio, quartò aut quintò assumitur. Demaceratarum liquor non secus acorē contrahit, & aceti vsum præbet. Id tenue est: flatus gignit, stomacho aduersatur, fastidium parit: aluo tamen prodest, vrinam ciet, menses trahit, lactis vbertatē facit, vitiosum sanguinem creat, & elephantiasin adfert, vt potio, quam zython appellamus. Aliqui sex amphoris, decē salis sextarios adijciunt. Alij muriæ amphoram: quod nō facilè vitiatur, & aluo idoneum fore censent. Alij thymū & fœniculū imo subijciunt, & caricas superponunt: & ita vicissim, donec vas expleuerint. Fit & è sy

comoris eodem modo vinum, sed in acetū acre degenerat: quoniam non ita prævalet vis eorū, vt fluentis liquoris dulcedinem retinere poßit.

Resinatum vinum. Cap. XXX.

R*Esinatum vinū populatim factitari solet: copiosum in Galatia: quoniā vinū illic coacescat, vua non maturescente, ob cœli algorē, nisi picea resina tēperetur. Resina aūt cum cortice tunditur, et amphoræ dimidiata hemina permiscetur. Aliqui, vbi efferbuit, excolant, separantes resinā: alij relinquunt. Hæc vina vetustate dulcescūt. Omnia capitis dolorē, & vertigines faciunt: concoctionem tamen adiuuant, & vrinā cient: tußientibus, ac destillatione vexatis conueniunt: itē cœliacis, dysentericis, et hydropicis, et fœminis fluxione vuluæ laborātibus: altis exulcerationibus infunditur. In hoc aūt genere nigricans magis albo constringit.*

Strobilites. Cap. XXXI.

S*Trobilites fit macerātis ī musto nucibus pineis, recentibus, fractisq́; præbetq́; resinati effectus. Si quis madefactas nucis pini musto decoquat: potū affatim cōuenit ijs, qui tabitudine cōficiuntur.*

Cedrinum vinum. Cap. XXXII.

C*Edrinum, iuniperinum, cupreßinum, laurinum, pineum, aut abiegnum, simili ratione fiunt. Diuisos recenter ramos, cùm fructum edunt, aut Soli, aut balneo, aut igni, admouere oportet, vti consudent, congioq́; vini minam vnam permi=*

ſcere, & poſt duos menſes transfundere, & antequàm recondantur, inſolare. Factitiorũ *vinorum vaſa impleri debent: nanque non plenis vaſis, vina in acorem corrumpuntur.* Medicata *autem vina, rectè valentibus inſalubria.* Omnia *excalfaciũt, vrinam cient, & ſubſtringunt.* Laurinum *tamen vehementius excalfacit. Fit quoque è fructu cedri maioris vinum, congio muſti, adiecta tuſarũ baccarum ſelibra: diebus quadraginta inſolari debet, & defæcatum in vaſa transferri.*

Fit etiã vinum è baccis iuniperi, non aliter quã cedrites, & ad eadem valens. Cedrites hoc modo fit: Cedriã dulci aqua lauant, & ſingulas amphoras ſingulis cyathis diluunt, & ita muſto replent. Hoc genus vini excalfacit, extenuat: tuſsi antiquæ vtile ſine febre, pectoris laterũq; doloribus, torminibus ventris, & interaneorũ vlceribus, purulẽtis excreationibus, mulieribus vuluæ cauſariis, hydropicisq;: facit aduerſus ventris tineas & horrores: contra venenatos ictus auxiliatur: ſerpẽtes necat: aurium doloribus inſtillatum medetur:

Picatum vinum. Cap. XXXIII.

Picatum ex liquida pice et muſto temperatur. Picem aũt primum marina aut muria tantiſper eluere oportet, dum inalbuerit, & ſyncera maris aqua defluat, mox aqua dulci proluenda: cõgiis octo muſti, vncia picis vna aut altera adiicitur: vbi efferbuerit, & conſtiterit, in vaſa diffunditur.

Hoc genus vini excalfacit, cõcoquit, purgat, abstergit: vtile doloribus pectoris, alui, iocineris, lienis et uuluæ, si sine febre sint, veteri rheumatismo, exulcerationibus in altum recedentibus, tußi, suspirijs, cõcoctionibus tardis, inflationibus, & luxatis, præsertim in succida lana impositum.

Absynthites. Cap. XXXIIII.

ABsynthitæ faciundi ratio euariat. Aliqui enĩ duodequinquaginta sextarijs Italicarũ amphorarum, admistã absynthij Pontici libram decoquunt ad tertias: et vbi infuderint sex aceti sextarios, & absynthij selibrã, ac diligenter permiscuerint, diffundunt in vas: dumq; conquieuerit, defæcant. Alij absynthij minã in amphorã demittunt, tusamq; & raro linteo deligatã, in cado musti macerant, binis mensibus. Alij absynthij quadrantẽ, alij trientẽ, & nardi Syriacæ, cinnamomi, caßiæ, floris iunci odorati, calami, elatæ, palmarum singulos sextantes inijciunt in metretrã musti, & tundentes prius pila, obstructo vasis spiraculo, binis, ternísue mensibus dimittunt: postea defæcatum vinum transfundunt ad vsus. Alij addunt in musti cadum, Celticæ nardi drachmas quatuordecim, et absynthij drachmas quadraginta, linteo inuolutas: & post quadragesimum diem elutriãt. Alij in senos sextaros musti, absynthij librã, & siccæ pini resinæ sextantem immittunt, & post decẽ dies excolant, & recõdunt. Vtile est stomacho: vrinam

cit: tardam concoctionem accelerat: hepaticis, regio morbo, & renum vitijs auxiliatur: fastidia discutit: ijs prodest, quibus stomachus negotium exhibet: valet contra longam præcordiorum distentionem, & inflationes, teretesq; ventris tineas, & remoratos menses: contra hausta ixiæ venena quā plurimum potum, & vomitionibus redditum, auxiliatur.

Hyssopites. Cap. XXXV.

HYssopites è Cilicio hyssopo maximè laudatur, fitq; similiter, foliorum hyssopi tusorum libra in amphoram musti cōiecta, linteolo raro cū quibusdam lapillis, folia inuoluuntur, vt degrauatus ponduſculo fasciculus sidat: vinū post quadraginta dies defæcatū elutriatur. Contra pectoris, laterū, & pulmonis vitia, veterē tußim, & suspiria prodest: vrinam cit, torminibus, & horroribus febriū circuitu repetētibus auxiliatur: mēses mouet.

Ex diuersis plantis factis. Cap. XXXVI.

SImili modo chamædryites fieri solet. Excalfacit, discutit: conuulsis, regio morbo, vuluæ inflationibus, tardæ cōcoctioni, incipienti aquæ inter cutem, subuenit. Inueterascens melius redditur. Stœchadites nō secus temperatur. Congijs sex, stœchadis minam addere oportet. Craßitiem, inflationes laterum, neruorumq; cruciatus, & perfrictiones discutit: comitialibus commodè datur, cum pyrethro

& sagapeno. Fit ad eadem acetū è stœchade herba, vt paulò antè diximus, aceto macerata, quod eosdem implet effectus. Fit vinum è betonica, quā cestron psychotrophon appellant. Herbam semine maturo prægnantem, cum suis ramulis minæ pondo, congijs duobus vini macerant, & post septimum mensem transfundunt. Ad multa interaneorum vitia, vt frutex ipse, pollet. Et vt in vniuersum dicatur, factitia vina, sibi misturum vires adsciscunt: quare non difficile fuerit ijs, qui illarum naturas norint, vinorum vires coiectura quadam consequi: ueruntamen vinorum vsus febricitantibus abdicandus. Fit etiamnum è betonica acetum, ad eadem vitia vtile. Tragoriganites fit quaternis tragorigani drachmis linteolo colligatis, in quaternos musti sextarios coniectis, & post tertium mensem transfusis. Prodest torminibus, vulsis, ruptis, laterum doloribus, spirituum discursationi, ægris concoctionibus. E napis fit vinum, nomine bunites, drachmis duabus tusi napi in sextarios duos musti additis, & cæteris eodem modo factis. Prodest stomachicis, & dimicatione, aut longo equitatu fatigatis. Dictamni drachmas quatuor macerato quaternis musti sextarijs. Facit aduersus stomachi fastidia: menses, & purgamentum à partu subducit. Marrubij adulti folia tundito, & sextarios octo in musti metretam demittito, & reliqua consimiliter facito. Conuenit hoc

vinum pectoris vitiis, & omnibus, quibus marru bium. Thymi tusi & cribrati vncias centũ linteo colligatas, in amphoram musti adijcito. Valet contra ægras coctiones, fastidia, dysenteriã, neruorũ & præcordiorum dolores, hybernos algores, & venenata animalia, quorum morsum frigus insequitur, aut putrescit locus. Simili modo è satureia vinũ fit, quod eadẽ quæ thymites præstat. Sic quoq; origanites ex heracleotico origano conficitur cum supradicto Facit eadem quæ thymites. E calamintha, pulegio, & abrotono vina fiunt eodẽ quo thymites modo prosunt stomachicis, cibũ fastidientibus, et regio morbo: quòd vrinã moueant. Fit itẽ è conyza vinũ, contra venenata ante alia efficax.

Aromatites. Cap. XXXVII.

ARomaticis ita fit: Palmæ, aspalathi, calami, nardi gallici, singulorũ quatuor sextarios summito: postquam contriueris, passo subigito, coactis ingentibus offis, & in sextarios duodecim austeri musti deiectis, operculato vase, quadraginta diebus quiescere finito: deinde vbi fæce expurgatum fuerit, recondito. Alia eius ratio: Calami vncia, phu drachmæ septem, costi drachmæ duæ, nardi Syriacæ drachmæ sex, caßiæ vncia, croci drachmæ quatuor, amomi drachmæ quinq;, asari drachmæ quatuor: omnia simul trita & linteo colligata in cadum musti demerguntur, & postquam vinũ deferbuerit, transfunditur. Facit ad pectoris, & late-

rum,

rum, & pulmonis dolores: difficile vrinæ, horroribus, retardatis mēsibus, atq; ij, qui per frigora iter faciunt, potum conuenit: pituitæ crasſitiem extenuat: colorem alit, ſomnum cōciliat, dolorem finit, renum & veſicæ vitijs auxiliatur.

Ex diuerſis odoramentis facta.
Cap. XXXVIII.

FIt & vinum ad deſtillationes, cruditates, tuſſim, inflationes, et ſi humor in ſtomacho coijt: Myrrhæ duæ drachmæ, piperis candidi drachma vna, iridis drachmæ ſex, aniſi drachmæ tres: omnia plenius tuſa & linteolo inuoluta in ſex vini ſextarios conijciuntur: vinum poſt triduū colatur, & in lagena reconditur. Datur poſt deambulationem, meraculum, cyathi vnius menſura. Fit quoq; nectarites ex helenio herba: Radice ſicca pondo quinq; drachmarum linteolo colligata, & in congios ſex muſti addita, & poſt tres menſes effuſa. Facit ad ſtomachi et pectoris vitia: vrinam pellit. E Syriaca nardo, & Celtica, malabathroq; vinū factitatur, hac ratione: Singulorum ſelibrā in binos muſti congios mittito, poſt menſes duos colato. Datur cyathus vnus cum tribus aquæ. Hoc vinū efficax eſt contra vitia renum, hepaticos, regium morbum, & vrinæ difficultatem: prodeſt ſtomachicis, atque ijs quos pallor decolorat. Alij vnciā, aut ſextantem acori, & Celticæ nardi quadrantem, in muſti amphoram adijciunt. Aſari quadran

tem in ſenos muſti ſextarios itidem demittito. Id ui in genus vrinam ciet: hydropicis, & regio morbo laborantibus, hepaticis, iſchiadicisq́;, conuenit. Radicis ſylueſtris nardi recentis & tritæ cribrateq́; beſſem, in congiũ muſti conijcito, duos menſes quieſcere ſinito. Vtile eſt hepaticis, difficili vrinæ, inflationibus, ſtomachicis.

Ex diuerſis herbis factis. Cap. XXXIX.

R*Adicis dauci cõtuſæ drachmas ſex in muſti amphoram imponito, et ſimiliter transfundito. Facit ad dolores thoracis, præcordiorum, & vuluæ menſes pellit, ructus ciet, et vrinam: prodeſt tuſsi, ruptis, vulſisq́; Saluiæ vnciam in muſti amphoram, quod idem cum ceramio eſt, mittito. Valet contra renum, veſicæ, & laterum dolores, reiectiones ſanguinis, tuſsim, rupta, vulſa, & ſuppreſſos menſes. Panacis vnciam in muſti coniugium mittito, & transfundito. Prodeſt ruptis, vulſis, cõtuſis, ortopnϾ: lienis craſsitiem extenuat: contra tormina, coxendicum dolores, efficax eſt: tardas concoctiones accelerat: mẽſes & partus extrahit: aquæ inter cutem, & ſerpentium ictibus auxiliatur. Vina ex acoro & dulci radice conſimili modo fiunt. Oportet enim ſingulorum vncias octo in ſenos congios mittere, tribus mẽſibus macerare, mox in vas transferre. Faciunt ad pectus, & latera, & vri=*

nam mouent. Seminis apij recentis, maturi & cribrati unciæ nouem in linteo colligatæ in musti amphoram demittantur. Appetitum excitat stomachicis, et difficili urinæ auxiliatur: faciles spiritus facit. Ex fœniculo, anetho, & petroselino, uina eodẽ modo fiunt, & ad eadem efficacia. Fit & è flore salis uinum, multò ad purgandum efficacius, quã uinum aqua marina temperatum. Fauces, uesicã, renes, & stomachum infestat: quare neq; in secunda, neque aduersa ualetudine prodest. Fit etiam vinum quod phthorion uocant, quoniam partus necat, et abortus facit: veratro, aut scammonia, aut syluestri cucumere, iuxta radices vitiũ sato: siquidem uites sibi illorum uires adsciscunt. Id uinũ partus enecat: datur ieiunis mulieribus, quæ antè uomuerunt, cyathorum octo mensura, dilutũ. Ramorum thymeleæ cum suis folijs & fructu triginta drachmas mittito in congius tres musti, & leui igne coquito, donec cõgij duo supersint, defæcatũq; recondito. Aquosa purgat excrementa, & lienem absumit. Chamælea dum floret, cum folijs tusa et cribrata decem drachmarum pondere, in musti cõgiũ additur. Post duos menses uinũ in uas transfertur. Aquæ inter cutẽ, hepaticis, et laßitudine cõfractis, efficax est: itẽ mulieribus, q̃ à partu ægrè purgantur. Chamæpitynum simili modo fit, ad eadẽ conueniens: vrinam quoque ciet. Librum radicis mandragoræ concidito, segmentaq; lino traijcito,

quod selibram æquat in musti cadum demittito, ibiq; esse sinito ad menses treis, deinde transfundito. Media potio, heminæ dimidium, bibitur, passo in duplũ addito. Aiunt heminam vini congio mistã, potu soporem afferre: cyathus vnus cum sextario uini potus, enecat: mediocris usus eius, doloris sensum aufert: fluxiones incrassat: olfactu, potuq;, & cum inditur, idem præstat. In cõgium musti aqua marina diluti, drachmas duodecim nigri ueratri triti in linteo mundo, mittito: dumq; efferbuerit, in marinæ aquæ congios quatuordecim aut quindecim, ubi pleniuscule fregeris, iniicito: post aliquot dies colato, & utitor. Dato cyathũ unum ex aqua balnei in potu, ad aluũ soluendam, iis qui euomuerunt à cœna. Alia ratio: Veratri drachmas uiginti, iunci odorati uncias duodecim, spicæ Syriacæ uncias tredecim, cribratas, & linteo colligatas in septem uini Coi sextarios diebus quadraginta macerandas indito, postmodũ colato: dabis in potu sesquiheminam. Aliter: Decoctæ marinæ aquæ ex alto petitæ sextarios duodecim, ueratri cãdidi libras sex, in musti amphora quadragesimo die, quàm madefeceris, colato, & utitor. Alia ratio: Veratri drachmas duodenas, & aphronitri quaternas, in senis musti sextariis diebus quinisdenis macerato, mox colato & semestri exacto, utitor. Id uini genus abortus facit, & partus necat. Aut uuas in sole siccatas imponito in musti metretam (implet

autem metreta cõgios duodecim) & gypſum in uinum mittito pondo drachmarum uiginti, et biduo reſidere ſinito, conijcito ueratri nigri drachmas triginta, iunci odorati, calami, ſingulorũ drachmas triginta, baccarum iuniperi ſextarios duos et trientem, myrrhæ & croci ſingulorum drachmam, inuoluens linteolo diebus quadraginta appendito, poſtea colato. D*abis heminas tres aut duas dilutas.* P*urgat à partu, & abortu fœminas: fœtus extrahit, contra ſtrangulatus uuluæ efficax.* S*cammonites ſic fit:* R*adicis ſcammoniæ per meſſes effoſſæ, tritæ, & linteo colligatæ drachmas quinq; in muſti congium mittito, ad dies triginta.* A*luum purgat, bilem & pituitam extrahit.*

Metallica omnia, & primùm Cadmia. Cap. XL.

EX *cadmiæ generibus optima eſt* C*ypria, botryitis nomine, denſa, modicè grauis, & in leuitatẽ magis declinans, racemoſa facie, colore ſpodij, quæ fracta cinerulenta eſt, & æruginoſa.* P*roxima habetur foris cœrulea, intus candidior, irentnatis uenarũ diſcurſibus, onychitæ lapidi ſimilis, cuiuſmodi ſunt, quæ è ueteribus metallis effodiuntur.* Q*uædam etiam placodes, id eſt, cruſtoſa dicitur, ſegmentis quibuſdam perinde quaſi zonis cincta, ob quod eam zonitin appellauere.* A*lia oſtracis nominatur, gracilis, & magna ex parte nigra.* S*ed quæ teſtaceam faciem habet, terram amplexa*

est. Improbatur candida. Oculorum medicamentis botryitis nomine, & onychitis, vtiles: reliquæ ad emplastra, & farinas, quæ cicatricibus inducēdis insparguntur. Ad eadem Cypria prodest. Ex Macedonia uero, Thracia, & Hispania delatæ improbantur. Cadmiæ effectus adstringere, caua explere, sordes expurgare, exiccare, corporis meatus infarcire, excrescentia in carne coercere, crustas creare, & ulcera, quæ cacoethe uocantur, ad cicatricē perducere. Gignitur cadmia ex ære in fornacibus cādente, fuligine egesta flatu, & lateribus camerisq; fornacum inhærente. Prægrandes autē ac ferreæ sunt rudes, ab officinis appellatæ acestides, per summa fastigia conuexæ & cōcameratæ, ut quæ ab ære iactantur sursum corpuscula cohæreant, et inibi detineantur: quæ cum spißius insident, in corpus concrescunt, & modò genus unum eius, modò duo, modò omnia perficiūt. Extrahitur & cadmia in Cypro è monte, qui Solis incumbit, cremato lapide, cui pyritæ cognomen est. in quo etiam monte quædam quasi uenæ chalcitis, misyos, soreos, melāteriæ, cœrulei, chrysocollæ, atramēti sutorij, diphrygisq; inueniuntur. Nec desunt, qui cadmiam in lapidum fodinis inueniri tradant, falsi quadam lapidum cognatione. qualis inuenitur & apud Cumas lapis, nullam sui uim ostendens. Ii eo deprehenduntur, quòd sunt cadmia leuiores, nullumq; alienum mandentibus saporem exhibent: commanducatus

item lapis dentes offendit: cadmia, vtpote cùm cedat, esum non respuit. Alio autem discerni possunt argumento: Cadmia *in farinam detrita, & aceto subacta, atque in sole siccata, coit: quod in lapide nō accidit.* Itē *tritus & igni appositus lapis, prosilit, & fumum igni similem eiaculatur: cadmia uero quieta manet, fuliginemq; luteo colore aut æreo splendentem expuit, uario zonarum discursu.* Insuper *lapis ignem expertus, atque refrigeratus, colorem mutabit, ac leuior multò fiet: sed cadmia nihil euariat, nisi quis eam multis diebus cremauerit.* Fit *& in argenti fornacibus candidior, ac minus ponderosa, sed uiribus nequaquam cōparanda æraria.* Vritur *cadmia superior carbonibus obruta, donec translucida spectetur, & ferrei stercoris modo bullet: mox extinguitur uino* Aminæo, *quæ ad emplastra præparatur: sed quæ ad psorarum medicamenta præparatur, aceto.* Aliȷ *hoc modo exustam conterunt in uino, rursumq; fictili crudo torrent, donec pumicosa uideatur: iterumq; tritam ex vino, tertiò vrunt, donec prorsus in cinerem redigatur, nihil scabritiæ retinens: hac spodiȷ vice utuntur.* La*uatur aūt in mortario trita, effusa subinde aqua, dum sordidum nihil emergat: dein coacta in pastillos reponitur.*

Pompholyx. Cap. XLI.

POmpholyx *specie sola, non genere, à spodio distat.* Siquidem *spodios nigricat, & ple-*

runque ponderosior est, palearum pilorumq; plena, quasi purgamentum quoddam, quod ab ærariorũ officinarum pauimentis & fornacibus euerritur: põpholyx uero pinguis est, & candida, usqueadeò leuis, ut in auras euolare poßit. Cuius duo fluxerũt genera: unum ad æris colorem uergens, subpingue: alterum magnopere candidum, summamq; leuitatem nactum. Candida fit pompholyx, quoties in perficiundo ære fabri præstantiorem facere uolentes, detritam cadmiam cumulatius insparserint. Nanque tenuißima fauilla, quæ effertur, in pompholygen coit. Cæterum pompholyx nõ ex æris modò materia, et fabrili industria factitatur, sed ex cadmia quoque, ad gignendam ipsam, eximiè follibus proflata. Cuius faciundæ ratio hæc est: In domo gemina cõtignatiõe operta, fornax extruitur, iuxta quam mediocris fenestra ad tabulatum à supernis partibus pateat: domicilij paries fornaci proximus, tenui foramine ad fornacem usque perforetur, ad excipiendam follis narem: ostium mediocre habeat, pro exitu ingreßuq; artificis fabricatum: domuncula altera huic coniuncta sit, in qua & folles, & flator suo munere fungãtur: deinde carbonibus in camino succensis, aßidens artifex cadmiam particulatim fractã inspargit, à locis supra infurnibulũ extructis: idem negotium obit infernè artificis minister, simulq; carbones adijcit, usque dum indita cadmiæ copia prorsus absuma-

tur.Itaq; egesta suffitu tenuis pars, & leuis materia in summā domum euolat, et parietibus, tectis, fornicíq; adhæreſcit. cōflatum aūt inde corpus, inter initia erūpentibus, aquarum bullis ſimile prodit, postea maius incremētum capeſſens, glomuſculis uellerum ſimile redditur. Ponderoſius autem in ima loca ſe recipit: ſed hoc fornacibus offunditur, illud domus pauimento cohæret. Quod tenuiore deterius exiſtimandū eſt, ideo quòd multùm terræ collegerit, & ſpurcitia in aceruatione referciatur. Sunt qui hoc modo tantū fieri ſpodium arbitrantur, de qua antè dictum eſt. Optima creditur Cypria, quæ accepto aceto halitum æris præſtat, colore aliquantū piceo, ſapore cœni horrido: & ſi fraudem non experta, flagranti carbone inferueſcit, æreum colorem contrahit. Antedictis aūt notis diligenter attēdendum eſt. Siquidē à nonnullis adulteratur taurino glutine, ouillo pulmone, aut marino, aut crematis groſsis, et quibuſdā conſimilibus. quod facilè cognitu fuerit, quippe nihil in ijs probādis inuenietur eorum quæ antè dicta ſunt. Pompholygem in commune ita lauari oportet: Ligatā linteo mundo modiceq; raro, aut ſiccam, aut aqua reſperſam, in labellū demittito, quod imbrem contineat, & huc atq; illud faſciculū deferens, immergito: ita enim limoſa pars eius ac utilis, effluet, & omne ſedimentū in linteolo remanebit. Poſtea reſidere ſinens, aquā cum cinere colis incernito, & no=

uam infundens, agitato, & effundito: mutata tantisper aqua, et colata, dum arenosi nihil sidat. Demum aquam exprimito, & siccatum cinerem recondito. Alij quantū maximè fieri potest, siccant, & manibus in aqua conterunt, dum mellis crassamentum imitetur: deinde luteo faucibus excepturi uasis obtēto, aut laxius illigato, colant, & quò facilius transeat, infusa per linteum largiore aqua, cinerem conturbant: mox spumosum, quod traiectum est, & supernatat uasi, concha excipiunt, et fictili nouo ad usus recondunt. Quod uero resedit, sensim cribratum, in aliud uas transfundunt, relicto arenoso, quod pessum ierat: rursus lapidosa sidere patiuntur, & in uas aliud excolant: hoc identidem faciunt, donec cinis merus & arenæ expers inueniatur. Alij paulatim integram in aqua respergunt, arbitrati arenas lapillosq; suo ponduseculo degrauates, pessum ire: pilos aūt & paleas leuitate sua in sublime attolli. Cæterùm cinerem medium separant, & in pilam coniectū, ut cadmiā, eluunt. Quinetiā lauatur uino Chio marina aqua diluto, modis, quos suprà diximus: & ita redditur adstringētior, quàm aquis elota. Vis pompholygis adstringere, refrigerare, explere, purgare, obstruere, & aliquantum exiccare. Inter medicamēta numeratur, quæ leniter crustas obducunt. Quod si spodion torrere libet, diligentior tritam, & irrigatam aqua, colliges in pastillos, fictiliq; nouo, subiectis le

nibus prunis, orbiculos continuò uersabis, dum asficcati fuluescant. Neq; *ignorandum, ex auro, argẽto, plumboq; fieri spodion: uerum post Cyprium, plumbeum maxime commendatur.* Quoniam *spodios sæpenumero desideratur, necesse est ostendere, quæ simili uirtute polleant, ut in spodij locum sufsici poßint, antispodia uocãt, quoq; modo sumi debeant.* Folia *itaque myrti, cum floribus, & baccis immaturis, in fictile crudum coniecta, indito operculo continua foramina habente, uruntur fornacibus, donec figlinum percoquatur: iterum in fictile aliud crudum transferuntur, quod ubi perassatum fuerit, exempta lauantur ad usus.* Idem *quoque fit è termite syluestris oliuæ, si habeatur: sin secus, satiuæ cum suis floribus, aut malis cotoneis dissectis, & detractis oßibus, aut gallis, aut laceratis linteolis: item ex moris immaturis, id est candidis, in sole prius arefactis, aut terebintho, aut lentisco, œnanthe, aut mollibus rubi folijs, uel è buxi coma, uel pseudocypero cum flore.* Alij *ficulnea frondes in sole antea siccatas, eodem modo parant: alij taurinũ gluten: alij succi-las lanas asperas, pice aut melle irrigatas, quæ omnia in spodij uicẽ usurpãtur.*

Aes vstum. Cap. XLII.

AEs *ustum probatur rubrum, & quod contritu colore cinnabarim imitetur: nigrum uero plusquam deceat exustum est.* Fit *autem è clauis solutarum nauium, fictili crudo compositis:*

subsperso sulphure cũ sale pari, omnibus uicißim insparsis, fictile circunlito figulari creta spiramento, fornacibus inditur, donec figlinũ percoquatur. Quidam pro sulphure & sale alumen inspargũt: Alij sine sulphure ac sale, fictili multos dies urunt. Alij sulphure solo utuntur, fuliginem tamen excutiunt. Alij oblitos scißili alumine clauos, cũ sulphure & aceto, fictili crudo cremant. Alij in ænea olla aceto respersos urunt, & iterum ac tertiò idem efficiunt, postea recondunt. Principem locum tenet, in Memphide combustum: proximum in Cypro. Adstringit, exiccat, reprimit, extenuat, attrahit: ulcera purgat, & ad cicatricem perducit: uitia oculorum emendat, excrescentia in carne consumit, nomas cohibet, uomitus ciet, cum hydromelite potũ, aut cũ melle delinctum, illitúmue. Lauatur ut cadmia, mutata quater die aqua, donec nulla prorsus sordes emergat. Aeris recrementum, stercúsue quã scoriam uocant, eodem modo lauatur: & eandem uim, sed imbecilliorem, habet.

Flos æris. Cap. XLIII.

FLos æris, quem nonnulli clauorum ueterũ psegma, quasi resegmen aut segmentum, nominarunt, optimus est friabilis, in attritu fuluescens, milij effigie, & numero, breuis, ponderosus, modicè splendens, atq; constringens, qui delimatam æris scobem nõ recepit, qua sæpe adulteratur. Sed id facilè deprehenditur, cũ dentium illisu dilatantur ra

menta. Fit autem, cùm æs fornacibus fusum, in receptacula delabitur, per cola fistularum ad ea pertinentium: tum huic negotio addicti ministri, sordes expurgantes, aquam clarissimam infundunt. refrigerandi proposito: itaq; repentino concretu, ac addensatione, uelut expuitur, & erumpit antedictus flos. Adstringit & excrescentia coercet: offusam oculis caliginem emẽdat, sed magnopere mordet. Quaternum obolorum pondere datus, crassum humorem extrahit: carnosa narium & sedis uitia absumit. eruptiones papularum cum uino cohibet. Candidus contra diuturnas aurium grauitates tritus, in eas per fistulã flatu impellitur: uuam, tonsillasq; reprimit, farina eius cũ melle admota.

Squamma æris. Cap. XLIIII.

SQuamma æris excussa ex Cypriis officinarũ clauis, crassa quidem ipsa præstantior, quæ helitis, id est clauaris, nominatur, sed ex uili promiscuoq; ære, aut candido, uitiosa intelligitur: quam utpote tenuem, et inualidam damnamus, maximè approbantes crassam, rufam præsertim si aceti respersu æruginem contrahat. Vim habet adstrictoriam, extenuantem, reprimentem, & erodentem: nomas coercet, ulcera ad cicatricem perducit: pota ex aqua mulsa, aquam trahit. Aliqui farina subactam, dant in catapotio. Additur ad oculorũ medicamenta, quòd genarum scabritiam absumit, et fluxiones exiccat. Lauatur hoc modo: Siccæ æris

squammæ expurgatæ selibra, cum nitida aqua in mortario manu diligenter conturbatur, quousque pessũ ierit: abijcitur quod subsidit et effusa aqua, hemina cœlestis imbris adijcitur, & distenta manu, squamma quasi destringenda sit, vehementer confricatur: dumq; lẽtorem emittere cœperit, aqua sensim ad sex heminas usque superinfunditur, terendo ualidè: squamma ad latus mortarij colligitur, ibiq; apprimitur: quo facto, expressus humor pyxide ex ære rubro facta, excipitur. Hoc est enim *uelut flos squammæ, ualens uiribus, & ad ocularia medicamẽta cum primis efficax.* Inutile imbe*cillumq; quod superest, lauatur donec nullam prorsus lentitiam excernant, & linteo apertum biduo cõquiescere sinitur, effusaq; extante aqua, ubi siccatum erit, recõditur pyxidicula.* Alij *ut cadmiam lauant, & reponũt.* S*quammæ ex acie aut mucronibus decussæ, quam uocant stomoma, eadem uis.* L*auatur modo simili, & reconditur: sed ad molien dam alui deiectionem, inefficacior est.*

Aerugo rasilis. Cap. XLV.

A*Erugo rasa fit his modis:* In *cadũ, aut aliud consimile uas acetum quàm acerrimum infunditur: superponitur inde inuersum æneum uas, præsertim concameratum: sin minus, planũ: sitq; obstructum, nullumq; habeat spiramentum: exempto, quo doliolũ obturaueris, operculo, decimũ post diem insidens ærugo deraditur.* Aut *æris lamina in*

cadis super acetum ita suspenditur, ne ipsum attingat, & totidē post dies raditur. Aut massula æris, aut lamina una plurésue, uinaceis non recentibus, sed iam acescentibus conduntur, & simili modo uersantur. Quinetiam ex delimata æris scobe æruginē facere licet, necnon è laminis, quibus bracteæ auri conclusæ malleo ducuntur: si quis eas aceto respargat, & ter aut quater uerset, donec æruginem contrahant. Tradunt æruginem in Cypriis metallis gigni, lapidibus quibusdam nonnihil æris habentibus, quibus ærugo efflorescit: adduntq́; per Caniculæ æstus è quodam specu manare: sed illam paucam & optimam esse: hanc speluncis effluentem, copiosam quidē, & boni coloris, sed uitiosam, quòd lapides multos collegerit. Pluribus autem modis adulterāt. aliqui pumice admisto, alij marmore, alij tramento sutorio. Sed deprehendemus pumicem aut marmor, dum pollice sinistræ manus madefacto, æruginis pontiunculam altero atterimus: siquidem eam diffundi constat: marmoris autem pumicisq́; partes coeunt non dißipatæ, demumq́; tractatione crebra & humoris complexu dealbescunt. Quin & dentiū appressu, si quidem syncera cedit, læuis, & sine asperitate. Atramentum uero sutorium igne coarguitur: nanque si fictile, aut lamina, adulterata ærugine illinatur, & feruenti cinere aut carbonibus incalescat alterutrum, mutabitur, rubescetq́; id, quod atramentum sutorium

acceperit: quod id ustum suapte natura talem sortitur colorem. Aeruginis, quam uocant scoleciam, duo sunt genera: quaedam fossilis est, altera factitia ad hunc modum. In mortario Cyprij aeris dimidiam heminā aceti albi acrisq;, pistillo cupreo contérito, donec strigmenti crassitudinē imitetur: deinde aluminis rotundi drachmam unam, cum salis fossitijs, transIucētis, aut marini quàm albissimi, solidiq;, aut certè cum nitri pari pondere terito in sole, aestuosissimis diebus, sub sydus Caniculae, donec colorem aeruginis contrahat, et concretu strigmentosum fiat: ubi autem se in uermiculorū Rhodiacis similium speciem coegerit, recondito. Efficax & ualde boni coloris redditur, si duas parteis urinae ueteris cum una aceti adieceris, & alia, quae dicta sunt, peregeris. Sunt qui aeruginem rasilē, quae in apparatu non respondit, gummi misto digerant in formas, & ita uendannt: quod genus, ut uitiosum, improbaturi. Fit & quaedam aerugo ab aurificibus, mortario & pistillo Cyprij aeris, cū urina pueris impubis, qua aurum ferruminăt. Antedicta aeruginem genera, usto aeri omnino respondent, sed magis effectu ualēt. Sciendum fossilem scoleciam praestantissimam esse: derasam sequi: postremo loco factitiam. Mordacissima tamen est haec, & magis adstringens. Aurificum autem aerugo rasae respondet. Aerugines omnes adstringunt, extenuăt, excalfaciunt: oculorum cicatrices emendant, lacrymas

erymas cient, nomas sistunt, vulnera ab inflāmatione tuentur. Vlcera ex oleo ceraq; ad cicatricem perducunt: callos & sordida vlcera purgant, cum melle coctæ. callum fistularum erodunt, cum ammoniaco, collyrij modo in eas adactæ. Ad gingiuarum autem excrescentias, & extuberationem vtiles. Magnopere extenuant genarum crassitiem, cū melle illitæ: verùm post illitionem spongia ex aqua calida locus fouendus est. Resina terebinthina exceptæ, cum ære & nitro lepras abigunt. Vritur ærugo, quancunque velis, minutissimè fracta comminutaq;, in fictili patina, flagrantibus prunis superposita: versaturque donec se mutet, & colorē cinereum cōcipiat: postea refrigerata reponitur ad vsum. Sunt qui cruda olla eā vrant, vti dictū est: sed non prorsus eundem colorem cremata reddit.

Rubigo ferri. Cap. XLVI.

RVbigo ferri restringit: sistit fœminarum profluuia, admota, potúque præstat ne concipiant. Illita ex aceto, ignibus sacris, & papularum eruptionibus medetur. Perquàm vtilis ad scabritias genarum, reduuias, & pterigia: condylomatis prodest, gengiuas firmat, podagras illita lenit, alopecias replet. Vinum aquáue, in qua cadens ferrum sit restinctum, potu cœliacis, dysentericis, lienosis, cholera laborantibus, & dissolutis stomacho auxiliatur. Stercus ferri, quam scoriam vocant, eadem post quæ rubigo, sed inefficа-

tius. Aconito, ex aceto mulso potum, opitulatur.

Plumbum elotum. Cap. XLVII.

LOtura plumbi sic fit: In mortarium plumbeum aquam inyciens, pistillo plumbeo terito, donec nigrescat aqua, & limi modo crassescat, aut lutulẽta reddatur: linteolo deinde colato, aquã superfundens, quò facilius quicquid est resolutum incerni poßit. Hoc iter facito, vsquedum satis tibi habuisse videatur. Vbi consederit, priore aqua effusa, nouam adduciens, vt cadmiã lauato, donec nulla extet nigritia: postea in pastillos cogens reponito. Quidam scobem mundi plumbi lima quæsitã, mortario pistilloq; lapideis terunt, aut manibus cũ aqua paulatim adiecta fricant, donec nigrescat: mox vbi id pessum ierit, effusa aqua, colligunt in pastillos. Nam tritum vehementer, cerussæ, simile redditur. Alij elimatæ scobi modicã, plũbaginem adijciunt, affirmantes ita elotum plumbũ præstantius esse. Potest refrigerare, adstringere, inducere, mollire explere caua, sistere oculorum fluxiones, et vlcerum excrescentia. Sanguinem supprimit: prodest contra sedis vlcera, condylomata, & hæmorrhoidas, ex rosaceo: itẽ ad ea, quæ ægrè cicatricem ducunt: et in totũ spodij effectus præbet, nisi quòd nõ obducit crustas. Syncerum plumbum affrictu, marini scorpionis draconisq; plagis auxiliatur.

Plumbum vstũ. Cap. XLVIII.

VRitur plumbum sic: Super quàm tenuißi-

mas plumbi laminas, fictili nouo inditas, sulphur inspargito, additisq; aliis rursus laminis, interie-cto semper sulphure, vsquedũ vas expleueris, suc-cendito flagrante autẽ plumbo, ferrea rude versa-tò, donec perfectè redigatur in cinerem, nihilq; è plumbo non vstũ hæserit: tum demum, obstructis naribus, eximito: alioquin halitus plumbi noxius sentitur: Aut *elimatam plumbi scobem in olla sul phure vrito.* Alij *laminas in fictili crudo, vt dictũ est, imponunt fornaci, aut foco, & circunlinentes operculũ, dato exili spiramento, vrunt.* Alij *pro sul phure cerussam aut hordeum inspargunt.* Alij *inte gras laminas imponentes, acri igne vtuntur, et ru dicula ferrea continuè mouent, dum in cinerem sol uantur.* Sed *difficilis huiusmodi vstio: & si vehe-mentius vratur, contrahit spumæ argenti colorẽ.* Magis *tamen nobis placet prima vrendi ratio.* Plũ *bum vstum lauatur vt cadmia, & reconditur.* Eosdem *effectus habet, quos plumbum elotum, sed multò acriores.* Recrementum *plumbi, quod scoriã vocant, optimum est, densum, fractu contumax, ce russam planè repræsentans, nihil plumbosi habẽs, quod ad luteum calorem accedit, & vitri splendo rem imitatur.* Eadem, *quæ plumbum exustum, po-test, sed magis adstringit.* Lauatur *in mortaris in fusa aqua, & refusa summa aquæ parte, quæ lu teum colorem duxit: idq; sæpius, dum recremen-tum absumatur.* Dein *vbi consederit crassamen-*

tum, aqua effusa, digeritur in pastillos. Molybdoi-des lapis à plumbi similitudine dictus, respondenti recremento vim habet, & eodem modo lauatur.

Stibium. Cap. XLIX.

STimmi optimum, quod splendidissimũ est, modoq; nitedularum emicat, confractu crustosum, nihil terræ aut sordidi habens, friabile, quod stibi appellarũt, alij platyophthalmon. Vis eius adstringere, meatus obstruere, refrigerare, excrescentia in carne cohibere, vlcera ad cicatricẽ perducere, sordes & vlcera oculorum expurgare. Sistit & sanguinem è cerebri membrana profluẽtem: &, vt in vniuersum dicatur, vis vsto plumbo similis est. Priuatim, ambusta igni, in pustulas erũpere non patitur, cum adipe recenti illitum: crustosas exulcerationes ad cicatricem perducit, non cera & exigua cerussa. Torretur pinsita farina circumlitum, & carbonibus obrutum, donec carbunculetur crusta, exẽptumq; restinguitur mulieris lacte, quæ marem peperit, aut vetere vino. Vritur etiam carbonibus succensis efflatum, quoad igni deflagret: si enim paulo magis concremetur, plumbum fit. Lauatur, vt cadmia & æs. Sunt qui vt plumbi recrementum eluant.

Molybdæna, seu plumbago. Cap. L.

MOlybdæna optima est flaua, argenteæ spumæ æmula, modicè splendens, cùm teritur rufa. cocta cum oleo iocineris colorem trahit. Vi-

tiosa est, quæ aerem aut colorem plumbeũ refert. Gignitur ex auro & argento. Est etiam quædam fossilis, ad Sebastiam & Corycum inuenta. Quo in genere probatur, quæ lapidosa non sit, aut recrementosa, sed nitens & flaua. Vim habet spumæ argenti, aut recremento plumbi similem. Vritur lauaturq; eodem modo. Miscetur conuenientissimè medicamentis, quæ liparas vocant, atque emplastris minimè mordentibus. Carnem recreat, & vlcera ad cicatricem perducit: glutinantibus tamen medicamentis, aut abstergentibus non conuenit.

Argenti recrementum. Cap. LI.

Recrementum argenti, quod scoriam vocant, aut helcysma, aut encauma, molybdænæ uim habet: quare emplastris, quas phæas appellant, additur, ac medicamẽtis, quæ cicatricem obducũt, vtpote cũ adstringat, extrahatq;.

Spuma argenti. Cap. LII.

Spuma argenti quædam gignitur ex arena, quam molybditin vocant, in fornacibus cõflata, donec perfectè igni incandescat. Altera ex argento: tertia ex plumbo. Probatissima est Attica: secunda, Hispaniensis: has sequitur quæ fit Dicæarchiæ, id est Puteolis, Baijs, in Campania, & Sicilia plurima enim hisce locis è flagrantibus laminis plumbeis gignitur. Quæ flauo colore splendet, chrysitis appellatur, omnium optima: quæ in Sicilia, argyritis: quæ ex argen-

to, calabritis. Vis autem adstringere, mollire, explere caua, excrescentia in carne reprimere, ad cicatricem ducere, refrigerare, & occludere. Vritur *argenti spuma, confractis partibus ad magnitudinem glandium, prunæ superpositis: ita accensa follibus, vt conflagret: abstergitur insidens spurcitia, & reconditur.* Aliqui *ter aceto aut vino restinguentes, rursus vrunt, & eadem prosequuti reponunt.* Lauatur *ut cadmia.* Vt *argyritidi nominatæ, aut, si desideretur, alteri cãdor detur, ea in parteis magnitudine fabarum confracta, chœnicis* Atticæ *mensura, fictili nouo superfusa aqua, addito candidi tritici pari pondere, priuatimq; pugillo hordei, linteolo puro, raro, ansulis vasis alligato, coquitur, donec hordeum fractum dissiliat: deinde omnia in nouũ craterem oris ampli transfunduntur: triticum obiicitur, spuma argenti vehementer manibus affricando infusa aqua lauatur, aßiccataq; in* Thebaico *mortario teritur, affusa feruente aqua, donec soluta fatiscat: excolata aqua, iterum tota die teritur, & vesperi infusa calida aqua sinitur: manè colis excernitur, alia infunditur, atque ter die excolatur.* Id *septem diebus fieri solet: postea additis ad singulas minas spumæ argenti, quinis salis foßilis drachmis, infusaq; calida aqua, ter die teritur, & addita aqua excolatur, cumq; inalbuerit, calida infusa, idem facito, dum nullam prorsus salsedinem resipiat.* Demum *ardẽtißimo sole siccata*

sedinus

eiecto prius humore, reconditur. Sin minus, mina spumæ argyritidis diligenter teritur, addito sale fossili trito, triplicato pondere, in fictile nouum cõijcitur, aqua infunditur, ita vt superemineat: mouetur quotidie mane & vesperi, aquaq; superinfunditur, priore nequaquam effusa. Hoc fit triginta diebus: nanque nisi moueatur, crassescit, vsque in duritiem testæ. Post hæc effusa leniter muria, in Thebaico mortario spuma argenti teritur, coniectaq; in fictile aquam continens, manibus diligenter agitatur, mutata subinde aqua, donec nullum salsuginis indicium præbeat. Deinde quod ex argẽti spuma candidum apparet, in vas aliud transfertur, & redactum in pastillos, plumbea pyxide conditur. Alij spumam argenti in fabarum magnitudines cõfractam, in ventre suillo crudo ex aqua coquunt, dum viscus eliquescens contabescat, exemptamq; cũ sale pari terunt, & , vt suprà dictũ est, lauant. Sunt qui salis libram vnam, & spumæ argenti tantundẽ, in sole terant, aqua continuè mutata, dum candor ei detur. Alia ratio: Sumito quantã vis argenti spumam: vbi lana candida inuolueris, fictili nouo indita aqua, cum pugillo fabarum recentium repurgatarumq; decoquito. Cumq; fabæ disruptæ dehiscent, lanaq; non denigretur, exẽptã argenti spumam, & altera lana inuolutam, iterũ coquito, cyathũ aquæ & parem fabarum modum adijciens: eadẽ tertio, quæ suprà, facito. ĩ summa,

tantisper, dum lana iam non inficiatur. Insuper transfundens in mortarium, ad singulas salis fossitij libras, adijcito octogenas spumæ argenti drachmas Atticas, et terito: intermittẽsq; nitri quàm albißimi cum aqua diluti drachmas quadraginta septem indito. iterum terito, donec satis candoris cõtraxisse videatur. Ita autem fundens eam ex altò in fictile oris ampli, adiecta largiore aqua, vbi considere desierit, colato: tum nouam superadijciens aquam, manibus probè versatã sinito vt considat, ac rursus per colum traijcito. Alternis eadem prosequere, dum pura aqua dulcisq; effluat, & nullam salsedinem præ se ferat. Postremò in fictile nouũ translatam, colato sensim omni humore, Soli quadraginta diebus sub Caniculæ sydus exponito, & siccata vtitur. Elotam autem constat ad oculorum collyria prodesse, & ad cicatricem fœditates tollendas, ad rugosas facies, & cicatricosas, laceratasq;, & macularum plenas.

Cerussa. Cap. LIII.

C*Erussa fit hoc modo. Infuso in vrceũ oris lati, aut fictile labellum quàm acerrimo aceto, laminam plumbeam supra fictilis spiraculum, subiecta prius arũdinea tegete, firmato: superiectisq; velaminibus, ne halitum expiret acetum, vbi resoluta fuerit, defluensq; deciderit, humorẽ purũ ad summa delatũ colato, craßamẽtũq; transfundito: debet quoque siccari in sole, mox tru*

fitili mola teri, aut aliàs tritum cribrari. Postea quod superest duri, in tenues partes redigendum, cribrandumq́; : vicißim eadem tertiò quartoq́; facienda. Melior, quæ primò cribrata est, & medicamentis oculorũ assumenda. Secundum locũ tenet sequẽs, & reliquæ suo ordine. Nec desunt, qui ligneas rudes, in medio vase appendant, & deraso ceu situ imposito, ita vt acetum nõ contingat, inditoq́; operculo circunlinentes dimittunt. Post dies decem, laxato obturamento visunt: cumq́; resoluta materia fuerit, reliqua, vt suprà diximus, exequuntur. Si autẽ quis in pastillos velit digerere, aceto acri subacta, diuiditur in pastillos, qui in sole siccantur. Aestate tamen suprà dictum opus obeundum est: ita enim candida atque efficax redditur. Quinetiã hyeme paratur, vrceis supra furnos, balnea, aut fornaces impositis ascendens enim calor, idẽ quod sol præstat. Laudatißimam fieri putant Rhodi, et Corinthi, aut Lacedæmone, proximã Puteolis. Torretur hoc modo: Flagrantibus igni carbonibus, fictili nouo, maximè Attico, tritam cerussam imponito, & aßiduè uersato: cumq́; cinereum colorem traxit, eximens refrigerato, & vtitor. Est & illud vrendi genus: Trita patinis nouis supra prunas imponitur, & ferulacea rude mouetur, donec colore similis sandarachæ fiat: extractaq́; ad vsus ministratur. Quæ vero ita parata est, sandyx à quibusdã dicitur. Lauatur cerussa cadmiæ modo.

Vis ei refrigerare, occludere, emollire, explere, extenuareq́; insuper excrescentia leniter reprimere, & ad cicatricem perducere. Miscetur ceratis, & emplastris, quæ liparæ vocantur, pastillisq́;: est autẽ lethalis eius potus.

Chrysocolla. Cap. LIIII.

C*Hrysocolla laudatißima* Armeniaca, *colorem porri quàm simillimè reddens. Secundum locum sibi vendicat* Macedonica, *& proximum* Cypria, *quo in genere præfertur pura: damnatur quæ terram aut calculos collegerit.* Ratio *lauandi hæc est:* Tusam *infusa aqua, mortario expassa manu ad pilam vehementer fricato, & statim quàm cõsederit, colato.* Alteram *infundens aquam, rursum terito: hæc vicißim prosequere, donec pura synceraq́; spectetur.* Dein *siccato in sole, & ad vsus recondito.* Quòd *si vrere volueris, ex ea terẽs quod satis esse uidebitur, patinis supra carbones apponito, & alia facito, quæ suprà diximus.* Dos *chrysocollæ ad purgãdas cicatrices: excrescentẽ carnem coercet: adstringit, purgat, excalfacit, & modicè corpus mordendo exest.* Inter *medicamenta intelligitur, quæ vomitiones cõcitãt, et necẽ ĩferre possunt.*

Lapis Armenius. Cap. LV.

A*Rmenius lapis præfertur læuis, colore cœruleo, perquã æquabilis, calculo carẽs, & friabilis.* Eadem *quæ chrysocolla præstat, sed inefficacius.* Quinetiam *vsum habet ad pilos in palpebris*

alendos.

Cœruleus. Cap. LVI.

COerulei origo ex ærarijs metallis in Cypro: copiosior ex arena litorali: secundum quosdã sub cauatos specus maris inuenitur, qui magis probatur. Eligi debet inebriatus. Vritur vt chalcitis, lauatur vt cadmia. Vim habet reprimentem, & modicè erodentem: crustas gignit, & exulcerat.

Indicum. Cap. LVII.

INdici duo genera, vnum sua sponte nascitur, tanquam spuma, germinatione Indicis arundinibus exiens. Alterum infectoriæ dant officinæ: & est spuma purpurea, innatans certinis, quam detractam artifices siccant. Optimũ existimatur quod cærulei speciem præbet, succum suum sorbet, & leue. Inter medicamenta est, quæ leuiter adstringũt, & inflammationes, tumoresq; rumpunt: purgat, & reprimit vlcera.

Ochra. Cap. LVIII.

OChram leuißimam, & omnino luteam eligere oportet, saturatam, non lapidosam, friabilem, natione Atticam. Vritur hæc, & lauatur cadmiæ modo. Vis eius adstringere, erodere, collectiones & tubercula dißipare: excrescentia in carne reprimit, caua cum cerato explet, & articulorum tofos comminuit.

Cinnabaris. Cap. LIX.

HAllucinantur qui cinnabarim minio ean=

dem esse existimant. Minium enim in Hispanijs ex lapide quodam argenteæ arenæ permisto, temperari solet, alioqui non dignoscitur. Fornacibus autē in florentissimum flagrantissimumq; colorem permutatur: in metallis verò strangulantem halitum eructat: itaque facies incolæ vesicis obuelant, vt per illas spectent, nec respirando noxium aerem attrahant. Eo pictores ad sumptuosa parietum ornamenta vtuntur. Cinnabaris verò ex Aphrica defertur, & magno constat: hactenus inuenitur, vt vix versicoloribus pictorum lineis satisfaciat: intento colore nec diluto præditum: quare quidam sanguinem esse draconis existimauerūt. Vim habet cinnabaris hæmatitæ lapillo eandē: conuenit ad oculorū medicamenta, verū efficacius: magis enim adstringit, & sanguinem cohibet, Ambustis igni, & pustularum eruptionibus, cerato excepta, medetur.

Argentum uiuum. Cap. LX.

ARgentum viuum fit ex minio, quod abusiuè cinnabaris dicitur, patinis fictilibus imposita, ferrea concha cinnabarin continente, & calice cooperta, argilla superlita, carbonibus succenduntur: siquidem detersa fuligo, quæ calici insidet, refrigeratæ in argentum viuum coit. Quinetiam inuenitur in argentifodinarum tectis, stillatim concretum. Alij per sese in metallis inueniri tradunt. Seruatur in vitreis, aut plumbeis, aut stanneis, aut argenteis vasis: siquidem aliam materiam

omnem excedit, & defluere facit. Potum uim perniicialem habet: suo enim pondere interna exest. Remedio est lac multum subinde potum, & vomitionibus reiectum, aut vinum cum absynthio, aut apij decoctum, aut semen hormini, aut origanum, uel hyssopum cum vino, auri limata scobs, id est, ramētū quàm tenuissimū epotū mirabili est auxilio.

Rubrica Sinopica. Cap. LXI.

R*Vbrica Sinopis maximè probatur grauis, densa, ad iocineris imaginem vergēs, calculorum expers, cōcolor, cùm diluitur, impendio fusilis. Effoditur in Cappadocia, speluncis quibusdam, expurgataq; defertur in Sinopē urbem, in qua venditur, vnde cognomentum accepit. Vim habet exiccatoriam, quasi inducendo obstruētem, & adstrictoriā: quapropter vulnerarijs emplastris, & pastillis exiccantibus, & adstrictorijs cōmisceri solet. Aluum sistit, in ouo sumpta aut clystere infusa: datur iocineris uitio laborantibus.*

Rubrica fabrilis. Cap. LXII.

R*Vbrica fabrilis, ad omnia Sinopide inferior est. Optima Aegyptia, & Carthaginiensis, lapidum expers, friabilis. Gignitur etiam in Iberia quæ ad occidentem spectat, ochra exusta, & degenerante in rubricam.*

Lemnia terra. Cap. LXIII.

L*Emnia terra, cuniculoso in specu nata è Lemno insula, palustri loco defertur, inibi*

electa, et caprino sanguini permista: quam incolæ cogunt in pastillos, et imagine capræ signant: vnde & sphragida ægos, hoc est sigillum capræ, appellauere. Vim antidoti habet contra perniciosa venena singularem, pota cum vino, & præsumpta euomi venena cogit. Cõtra ictus morsusq; animalium, quæ exitiale virus eiaculantur, prodest. Antidotis familiaris. Sunt qui hac ad sacrificia vtantur: est & dysenteriæ vtilis.

Atramentum sutorium. Cap. LXIIII.

ATramentum sutorium genere quidem vnũ & idem est, molle & concretum: sed in specie differentias treis habet. Vnum nanq; humoribus stillatim in cuniculos quosdam colatus, cõcrescit: quare ab ijs, qui Cypria metalla perficiũt, stillatitiũ appellatur. Peteesius ipsum pinarion vocat: alij stalacticon, id est, stillatitiũ. Alterum simplici ratione fit in speluncis: postea transfusum in excauatos scrobes, concremẽtum capessit, quod pecton, id est concretitium, propriè nominatur. Tertium dicitur coctile, & in Hispania fieri solet: sed inutile, ac inualidissimum esse constat. Ratio parandi hæc est: Aqua madefactum decoquunt, mox in piscinas transfundunt, & residere patiuntur. Hoc certis diebus coalescit, ĩ complureis formulas digestũ, tesserarum speciem reddẽtes, quæ racematim inter se cohærescunt. Optimum esse creditur, cœruleum, graue, concretum, trãslucens: cuiusmodi stillatitiũ

est, ab alijs lonchoton nominatum. Proximum, cõcretitium. Coctile vero ad infectus & denigrationes, aptius cæteris esse compertum est: sed ad medicinæ vsum inualidius esse, experimenta docent. Valet adstringere, calfacere, & crustas inducere: latas uentris tineas necat, drachmæ pondere deuoratum, aut cum melle linctum: vomitus ciet: aduersus haústa fungorum venena, ex aqua potum auxiliatur: purgat caput, aqua dilutum, & in vellere naribus instillatum. Vritur, vt paulò post in mẽtione chalcitis ostendemus.

Chalcitis. Cap. LXV.

CHalcitis præfertur similis æri, friabilis, nec lapidosa, nec inueterata, intercursantibus oblongis venis, splendẽtibusq;. Huic abstersoria vis inest excalfaciens, et crustas vlceribus obducẽs: purgat quæ oculis & eorundem angulis hærent. In genere leuiter exedentium est. Ad ignem sacrum, & vlcera que serpunt, efficax est. Sanguinem è vulua, et naribus erumpentem, cum succo porri sistit: gingiuarum vitia, depascentia vlcera, tousillasq;, eius farina compescit. Vsta, & cum melle trita, oculorum medicamentis longè vtilior redditur. Callum genarum, & scabritiam absumit, abstergetq;. Fistulas tollit, collyrij modo ĩ eas adacta. Fit ex chalcite medicamentum quod psoricon vocant, duabus eius partibus, cum vna Cadmiæ additis, et ex aceto tritis. Oportet aũt in fictili obruere fimo, diebus

quadraginta, per Caniculæ ardores. sic enim fit acrius. Idem, quod chalcitis, potest. Alij pares vtriusq; portiones in vino terunt, & eadem prosequuntur. Vritur chalcitis fictili nouo, viuis carbonibus superposito. Modus autem vstionis in humidioribus est, dum ipsa chalcitis bullas excitare desierit, & perfectè inaruerit: in reliquis verò, dum mutata in floridum colorem fuerit, & sanguineũ & miniatum colorem contraxerit, tum demum eximenda est. Insidens autem spurcitia flatu expellenda, mox reponenda. Torretur etiãnum perflatis carbõibus, vsquedum luteo colore pallescat: aut fictili subditis cãdentibus prunis, subinde versata, donec igni conflagret, & colorem mutet.

Misy. Cap. LXVI.

MIsy assumendum natione Cyprium, auri simile, durum, quod friando auri colorẽ imitatur, & stellæ modo splendet. Vim habet, & vstionem cum chalcitide eandem, præterquam quòd psoricum ex eo non conficitur, excessus defectusq; ratione tantùm differens. Aegyptium autem cæteris præstat, utpote quod efficatius habeatur, sed ad ocularia medicamẽta multò supradicto inferius.

Melanteria. Cap. LXVII.

MElanteria geminæ est originis: quædam in faucibus cuniculorum, quibus æs eruitur, salis modo concrescit. Alia verò in summa facie

supradictorum

facie supradictorum locorum coit, quæ terrena est. Quinetiam inuenitur in Cilicia, & alijs quibusdã regionibus, fossilis quædam. Præstat, quæ sulphuris colorem trahit, læuis, pura, æquabilis, & quæ contactu aquæ confestim nigrescit. Vim causticã *eam obtinet, quàm & misy.*

Sory. Cap. LXVIII.

SOry existimarunt aliqui melanteriam esse, aberrantes, siquidem sui generis est sory, ei non absimile: verùm soréi virus inest graue, & nauseam mouens. Inuenitur *etiam in* Aegypto, *& alijs quibusdam regionibus, vt in* Libya, Hispania, *&* Cypro. *Præfertur* Aegyptum, *quodq; frianti nigrius apparet, in multa foramina dehiscens, suppingue, insuper adstringens, & olfactu deuoratione que magnum virus olens, ita vt stomachus in uomitione effundatur. Quod autem friatum scintillas misyos modo non emittit, & alterius generis esse, & inualidum censendum est. Vim & ustionem supradictis similem habet: dolori dentium, cauernis inditum medetur, eósque labantes firmat: ischiadicis ex uino infusum auxiliatur: illitum cum aqua, uaros extinguit.* Medi*camentis admiscetur, quæ capillos denigrant. Hæc autem ferè omnia, & alia, quæ ustionem experta non sunt, perustis ualidiora esse existimantur: præter salem, & uini fæcem, nitrum, calcem, & consimilia, quæ cruda remissiora sunt. Com-*

busta enim, viribus efficaciora redduntur.

Diphryges. Cap. LXIX.

Diphrygis tria genera esse creduntur. Quoddã enim metallicum est, quod in Cypro sola gignitur: lutosum nanque extrahitur ex luto cuiusdã inibi specus: extractũ, sole siccatur, mox circumpositis sarmentis vritur. Diphryges *ideo vocatũ est, quod & à sole, & à sarmentis uratur, arescat, et fermè torreatur. Alterum perfecti æris, quasi subsidens fæx est: siquidem post frigidæ aquæ offusionem, vt suprà retulimus, cũ de flore æris dissereremus, sublato ære, fornacum ima parte cohærens id genus inuenitur, & adstrictionem & gustum æris habens. Tertium sic fit: Lapidem pyriten, vt calcem multos dies cremant iu camino. cumq; colorẽ rubricæ contraxerit, eximentes recondunt. Quidã tradunt hoc ex sola materia, quæ lapidem æris gignit, fieri: quando in dictis areis assata, & in scrobes translata peruritur. Tunc enim ambientẽ scrobis locum comprehendit, & exẽptis lapidibus nihilo minus inuenitur. Præfertur quod saporem æris reddit, æruginisq;, adstringens, & vehemẽter exiccans linguã. quod sibi exusta ochra non vendicat: quæ cremata, diphrygis vice venit. Vis eius adstringere, perpurgare, extergere, siccare, excrescentia consumere, vlcera serpentia, & quæ cacoethæ vocãt, ad cicatricem perducere. Suppurationes terebinthina aut cera o exceptum discutit.*

Auripigmentum Cap. LXX.

AVripigmẽtum in eisdem metallis, quibus sandaracha, gignitur. Optimũ existimatur crustosum, aureo colore micans, nulli materiæ permistum, in squammas fissile: quale in Mysia Hellesponti nascitur. Huius duo genera fluxerunt: Vnũ suprà dictum est. Alterum glandis effigie, pallidũ, & colore sandaracham imitans, glebosum, ex Põto, & Cappadocia defertur: quod etiam secundum locum tenet. Torretur in testa noua viuis carbonibus subiectis, assiduoq; versatur, donec igne flagret & mutet colorem: deinde refrigeratum, tritumq; reconditur. Vim habet adstrictoriam, & erodẽtem. crustas cum vehementi vredine, & violẽto morsu excitat: reprimit quæ excrescũt, et capillos euellit.

Sandaracha. Cap. LXXI.

SAndaracha probatur rufa, & saturatior, & aliena materia vacans, friabilis, cinnabaris colore, sulphuris virus redolens. Dos eadem & ustio, quæ auripigmento: explet alopecias, resina excepta, & scabros vngues cum pice eximit: contra phthiriasin ex oleo efficax est. Tubercula cum adipe discutit. Prodest ad nariũ orisq; vlcera, & cæteras papularum eruptiones cum rosaceo: item condylomata. Datur ex mulso, purulenta extussientibus. Suffitur quoque cum resina, aduersus veterem tussim, rapto per fistulam nidore vocem expedit, cum melle delincta: suspiriosis

cum resina in catapotio optimè datur.

Alumen. Cap. LXXII.

OMne aluminis genus ferè in Aegypto, *et in eisdem metallis inuenitur: etenim scissile quoddam, quasi flos glebosi intelligitur. Gignitur & in alijs quibusdam locis, in* Melo, *in* Macedonia, *in* Liparis, Sardinia, Hierapoli Phrygiæ, Aphrica, Armenia, *& plerisque alijs regionibus, sicut & rubrica. Plurimæ eius species: verùm ad medendi vsum, scissile, rotundum, & liquidum expetuntur. Optimum est scissile, præsertim recẽs, candidissimum, gustu perquàm adstringens, graue olens, calculorum expers, nec glebulose aut assulose compactum, sed sigillatim in capillamẽta quædam canescentia dehiscens, quale est quod trichites, quasi capillare nominatur, in* Aegypto *natum. Reperitur quoq; lapis huic alumini persimilis, qui gustus iudicio dignoscitur, quòd non adstringat. Dãnatur in rotundi genere, quod manu confictum est: sed ex figura deprehenditur. Assumendum autẽ suapte natura rotundũ, bullis turgens, albo propius, atq; validius adstringens, præterea nonnihil palloris cũ quadã pinguitudine præ se ferens, sine arenis, friabile, natione* Aegyptiũ, *aut ex ĩsula* Melo. *Liquidi probatio, vt sit limpidũ, lacteũ, æquale, & semper succo madẽs, sine lapidibus, atq; quendã coloris igniculũ expirãs. Vim habent excalfaciẽdi, stringẽdi, & expurgãdi, quæ caliginem pupillis*

lorum offundunt: genarum carnem, cæterasq; ex crescentias extenuant. Scißile rotundo efficacius intelligitur. Vri & torreri chalcitidis modo debēt. Putrescentia ulcera cōpescunt: sanguinis fluxiones inhibēt, gingiuas humore prægnantes cōprimunt: motus dentium cū aceto & melle firmāt. Prosunt cum melle ulceribus oris, eruptionibus papularum, & fluxionibus aurium, cum sanguinalis herbæ succo: lepris cōueniunt cum braßicæ folijs aut melle cocta: item pruritui, & unguium scabritijs, pterigijs, & pernionibus, aspersa cum aqua. Valēt cū aceto fæce, & galla, pari pondere cremata, ad phagedænas ulcerum, & cum salis duabus partibus, ad uitia quæ pascunt: furfures cum eruo & pice illita abstergunt: ad lendes, pediculos, ambusta, cum aqua illita auxilio sunt. Cōtra tumores, & graue alarū inguinumq; uirus, illinuntur. Ex Melo autē aduectum, mulieribus præstat ne concipiant, ante coitum ori uuluæ inditū: partus quoque extrahit: gingiuis, si caro excreuit, uuæ ac tonsillis accōmodātur: ori, auribus & uerendis cū melle illinūtur.

Sulphur. Cap. LXXIII.

S*Vlphur optimum existimatur uiuum, quod apyrō uocāt, nitedulæ modo splendidū, perlucens, minimè lapidosum.* Probatur in genere *sulphuris ignē experti, quod uiret, ac præpingue spectatur.* Plurimū *in* Melo & Lipara *gignitur. Supradictum sulphur calfacit, discutit, & cele-*

riter concoquit: prodest tußibus, suspiriosis, purulenta extußiētibus in ouo sumptum, aut suffitum: præterea partus, vsti nidore extrahit: lepras, lichenas, scabros vngues, cum resina terebinthina mistum, aufert: cum aceto autem illitum, ad lepras efficax est: vitiligines tollit: scorpionis ictibus, addita resina, medetur: cum aceto verò, draconis marini scorpionisque plagas sanat. Pruritus, toto corpore erumpētes, cum nitro detersum, sedat: regium morbum emendat, insparsum fronti cochlearis mensura, aut in sorbili ouo sumptū. Facit ad grauedinē, & destillationes: sudores quoque conspersum inhibet: podagricis, cum aqua & nitro illitum, conducit grauitatem auditus, suffiti nidore raptim per fistulam hausto, sanat: lethargicos suffitu excitat: erumpentem vndecunque sanguinem sistit: contusis auribus, cum vino & melle illitum medetur.

Pumex. Cap. LXXIIII.

PVmicis probatio, vt magnopere leuis, spongiosus, scißilis, nec arenosus, item teri facilis, & candidus. Crematur flagrantißimis carbonibus obrutus, & vbi canduerit, extractus, vino restinguitur odorato: iterumq; incensus extinguitur: & tertia vstione exemptus, & per se refrigeratus, ad vsus conditur. Vis eius adstringere, gingiuas abstergere: purgat cum calfactione, quæ caliginem pupillis offendunt: explet vlcera, & ad cicatricem perducit: excrescētia cohibet. Fit ex farina eius den

tificium. Corpori crustam obducit: auellendis capillis aptus. Theophrastus *author est, si quisquam in bullientem vrceum vini pumicem iniecerit, feruorem statim sedari.*

Sal. Cap. LXXV.

SAl *fossilis efficacior est, cõmuniter, si est candidus, calculis vacans, & perspicuus, densus, aequali compage.* Peculiariter Ammoniacus *natione laudatur, si modò findi facilè possit, & in recta segmenta diduci.* In *marino sale eligendus est candidus, aequalis, densus.* Probatissimus *in* Cypro *fit, et* Salamine Cypri, & Megaris, *in* Sicilia & Aphrica. Sed *inter dicta salis genera lacustris praefertur: sed multò ualidissimus est* Phrygius *nomine tapaeus, aut tritaeus, aut gantaeus.* Salis *natura in cõmune perquã utilis est: adstringit, absterget, expurgat, dissipat, reprimit, extenuat, & crustas inducit.* Sed *hoc interest, quòd alius alio sit praestãtior.* Quin *& à putredine uindicat.* Admiscetur *medicamentis psoras abstergentibus.* Excrescẽtia *in oculis reprimit, & pterygia cõsumit; caeterasq; carnis extuberationes tollit: clysteribus infunditur: discutit lassitudines ex oleo illitus.* Contra *hydropicorũ tumores auxiliatur, doloresq; in saccis fotu mitigat, & pruritus sedat, ex oleo et aceto infrictus ad ignẽ, donec sudent.* Item *lichenas, lepras, psorasq;.* Anginam *ex melle, aceto, & oleo illitus leuat: tonsillis uuaeq;, cum melle tostus.* Vlceribus *in ore*

manantibus, gingiuis, quas humor uexat, & phagedænis ulcerum, cum polenta crematus illinitur. Aduersus scorpionum ictus, cum lini semine: contra serpentium morsus, cum origane, melle, hyssopo: aduersus ceroſten, cum pice, aut cedria, aut melle auxiliatur. Contra scolopendræ morsus, cũ melle & aceto: aduersus uesparum ictus, et teredines, albidasq́; capitis pustulas, thymos & tubercula, cum seuo uitulino: furunculos cum uua paſsa, aut suillo adipe, aut melle discutit. Testium tumores cum origano, & fermento maturius concoquit. Crocodilorum morsibus auxiliatur, tritus, in linteolo, & intinctus aceto, ita ut uinculis loca constringantur. Prodest ad bestiarum morsus, sugillationes in facie, ex melle. Contra haustum opium & fungos, cum aceto mulso bibitur. Luxatis imponitur cum farina, et melle: ambustis igni cum oleo impositus, pustulas erumpere non patitur. Podagricis itidem imponitur, & aurium doloribus cũ aceto: ignes sacros, et ulcera quæ serpunt, cũ aceto aut hyssopo illitus sistit. Vritur fictili, diligenter opertus ne exiliat, conditusq́; prunis, usquedum efferuescat. Aliqui foſsilẽ subacto polline oblinunt, et carbonibus subijciunt, usquedum eius crusta excuratur. Solet & sal communis hoc modo uri: Aqua semel abluitur, et siccatus in ollã coopertã mittitur, subdito igne, moueturq́;, donec iam non exiliat.

Spuma salis, spumosi maris lanugo siue ramẽ-

tum est in exilibus petris inuentum, cui uis eadem quæ sali.

Muria. Cap. LXXVI.

M*Vria effectus salis præbet, abstergitq́;: dysentericis infunditur, etiamsi nomē intestina corripit: & ischiadicis ueteribus.* Ad *fotus, aquæ marinæ usum præstat.*

Flos salis. Cap. LXXVII.

F*Los salis flumine Nilo defluit: lacubus tamen quibusdam innatat. Assumendus qui crocei coloris est, odore ingrato, ceu gari. Interdum longè magis uirus olet, gustuq́; mordacior, & pinguiter lentus. Fucatus autem rubrica, aut scrupulosus, improbatur. Præterea syncerus non nisi oleo resoluitur: adulteratus nonnulla ex parte, etiam aqua, diluente factitium colorem. Ad ulcera, quæ cacoethe uocantur, & phagedænas, genitalium nomas, & purulentas aures, efficax est: oculorum hebetudines, cicatrices, albuginesq́; tollit. Emplastris unguentisq́; coloris causa, ut rosaceo, miscetur: sudorem cit: aluum turbat, in uino aut aqua sumptus: stomachum malè habet. Additur acopis, & smegmatis, quæ albandi capilli gratia componitur: & in uniuersum acris est, & feruentis naturæ, ut sal.*

Nitrum. Cap. LXXVIII.

P*Ræfertur nitrum leue, roseo colore, aut candido, in foramina dehiscens, perinde quasi*

spongiosum quiddam, quale ex Bunis *affertur.* *Humores euocat, qui in alto concreuerunt. Spuma nitri optima esse putatur, leuissima, glebosa, friabilis, colore pene purpureo, aut spumosa, & mordens: qualis ex* Philadelphia *Lydiæ defertur. Secunda est* Aegyptia. *Quin & in* Magnesia Cariæ *gignitur.* Vim *& vstionem salis habet, tam nitrum, quàm spuma eius.* Præterea *nitrum tormina sedat, si tritum cum cumino bibatur, in hydromelite, aut sapa, aut aliquibus, quæ inflationes discutere possunt, vti ruta, vel anetho.* Febribus *circuitu redeuntibus illinitur, ante suspectam accessionem.* Miscetur *emplastris, quæ extrahunt, & discutiunt, extenuãt, & lepras abstergunt.* Cum *aqua autẽ calida aut vino infusum, inflationes, purulentas aures, & sonitus earundem sanat: sordes expurgat, cũ aceto instillatum.* Canum *morsibus ex asinino adipe aut suillo medetur: resinæ terebinthinæ admistum furunculos aperit: aquæ inter cutẽ cum fico illinitur: oculis ad claritatem visus cum melle succurrit: & venenis fungorum, ex posca potum: aut si buprestis momorderit, ex aqua: ijs verò, qui taurinum sanguinem biberint, ex laserpitio, ijsq́; qui cibum non sentiunt, vtiliter obducitur: opisthotonisq́; iam remissionibus, & luxatis, cum cerato: in resolutione linguæ, pani commodè permiscetur.* Aliqui *supradicta carbonibus vrunt, subiecta prius testa noua, donec incandescant.*

Fæx. Cap. LXXIX.

ELigenda fæx maxime à vino vetere, Italico: sin minus, ab alio consimili. Fæx aceti viribus longè acrior est. Crematur vt alcyonium, antè diligenter siccata. Sũt qui noua testa igni largo vrãt, vsque dum penitus incendatur. Alij viuis carbonibus fæcis glebam obruunt, & idem opus prosequũtur. Experimentum est legitimæ vstionis, vt aerio nitore inalbescat, linguamq; tactu vrere videatur. Eadem vrendæ fæcis aceti ratio. Vis ei supra modũ vrens, & abstergens: vlcera ad cicatricem perducit, adstringit, vehementer excest, siccatq;. Sed recenti vtendum est, quoniam celeriter exanimatur: proinde non nisi in reconditorio, & vase aliquo reponi debet. Lauatur, vt pompholyx. Quæ vstionem experta non est, tumores & per sese, & cum myrto cohibet: ventris stomachiq; fluxiones illita sistit: muliebre profluuium; imo ventri aut genitalibus imposita, mitigat: panos discutit, nondum exulceratos, & tubercula: rigentes mammas, suiq; lactis impatientes, cum aceto perũcta extinguit. Cremata verò, vngues scabros cum resina aufert: addito lentiscino oleo, illita nocte tota, rufat capillum. Elota oculorum medicamentis, vt spodos, adijcitur: cicatrices eorum & caligines eadem abstergit.

Calx uiua. Cap. LXXX.

CAlx viua hoc modo fit: Marinorum buccinorum testas igni condito, aut feruenti cli=

hanc, nocte dimittito: postera die, si candidissimæ fuerint, extrahito: sin aliter, iterum urito, usque dū uehementer inalbuerint. Dein ubi in aquam frigidam immersæ fuerint, in fictile nouum conycito, & exactè pannis operiens, noctem unam conquiescere sinito: manè eam extrahens, ubi perfecto omni opere elaborata fuerit calx, recondito. Fit & è litoralibus calculis igne crematis, necnon è uili & fusaneo marmore, quæ cæteris præfertur. Vis omni calci in commune ignea, mordens, adurens, & crustas inducens: quibusdam alijs immista, ut adipi, oleo, concoquendi uim assumit, mollit & dißipat: ulcera ad cicatricem perducit. Efficacior existimatur recens, nec aspersa aquis.

Gypsum. Cap. LXXXI.

GYpsum uim habet adstringendi, obstruendi: sanguinis eruptiones sudoresq; cohibet: sed potum, strangulationis modo iugulat.

Sarmentitius cinis. Cap. LXXXII.

SArmentorum cinis urendi uim habet: cum axungia autem uel oleo illitus, fractis neruis, articulorum collisionibus, & neruorum nodis prodest, cum nitro & aceto, excrescentias carnis in scroto reprimit: serpentium canumq; morsibus illitus ex aceto medetur: crustas obducētibus medicamētis admiscetur. Fit ex eo lixiuium contra præcipitationes, & fungorum uenena, cum aceto, sale, & melle.

Alcyonium. Cap. LXXXIII.

Alcyonij quinque eſſe genera compertum eſt: vnum enim ſpiſſum, acerbi ſaporis, ſpongioſa facie, item tetri odoris, ponderoſum, et piſcem olens, quod plurimum in litoribus inuenitur. Alterum pinnulæ oculorum aut ſpõgiæ ſimile, fiſtuloſum, & leue, odorem algæ referens. Tertium vermiculi forma, & colore magis purpureum, quod Mileſium quidam vocant. Quartum ſuccidis velleribus non diſſimile, multis inanitatibus hians, leue. Quintum figura fungi, ſine odore, aſperum, parte interna quodãmodo pumicoſum, foris læue, acre, quod plurimum in Propontide iuxta inſulam Beshicon appellatam gignitur, patrio nomine halos achnen vocant. Duo priora in fœminarum ſmegmata aſſumuntur, contra lentigines, lichenas, lepras, vitiligines, nigritias, & maculas in facie reliquoq; corpore. Tertiũ iis, qui difficili vrina vexantur, aut arenulas in veſica colligunt, idoneum eſt: itém renibus affectis, aquæ inter cutem, lieni. Vſtum autem, & ex vino illitum, alopecias replet. Poſtremùm dealbandis dentibus aptũ eſt: in alia ſmegmata, pſilothraq; aſſumitur, cum ſale miſtum. Si quiſquam alcyonium cremare velit, cum ſale in crudum fictile mittat, & oblinens vaſis ſpiraculum luto, ita fornaci mandet, & cum figlinum percoctum fuerit, extrahens ad vſus recondat. Lauatur vt cadmia.

Adarces. Cap. LXXXIIII.

FIt in Cappadocia quod adarces appellatur: est autem tanquam concreta salsilago, humidis et palustribus locis siccitate emergens, & arundinibus ac herbis agglutinata, colore flori lapidis Asij similis, & omni forma molli alcyonio, & aliquãtùm cauo proxima, vt videri poßit lacustre alcyonium. Ad euellendas lepras, lentigines, lichenas, & vitia cutis in facie, & similia, accommodatur: & in summa, vis ei acris. Humorem euocat, qui in alto concreuit, & ischiadicis prodest.

Spongiæ. Cap. LXXXV.

E Spongijs alias mares appellauere, tenui fistula, spissas: quarum duriores tragos nominarunt. Fœminas autem, quæ cõtrarias dotes habent. Vrũtur eæ ut alcyonium. Recentes sine pinguitudine, vulnerariæ sunt, & tumores reprimunt: recentia vulnera ex aqua poscáue conglutinant: veteres sinus ex decocto melle iungunt. Vetustæ autem inutiles. Aridæ ligatæ lino, si penicilli modo adigantur, occlusa vlcera, callosq; laxant: siccæ recentes et vacuæ senilia vlcera, & quæ fluxione laborant, aut cuniculatim exedunt, impositu siccant: sanguinis profluuium sistunt. Crematarum cinis ex aceto, aridæ lippitudini auxiliatur: & vbi quid abstergere, aut adstringere opus est. Vtilius, in oculorum medicamentis lauare cinerem. Omnium cinis cum pice crematarum profluentem sanguinem sistit.

Candidæ curæ fiunt, è mollißimis recentes, per æstus tinctæ salis spuma, quæ petris cohæret: insolantur inuersæ, hoc est, parte caua sursum spectante, & qua abscißæ fuerunt, deorsum. Si uerò æstiua serenitate ad lunam sternantur, perfusæ salis spumæ, aut maris aqua, maximum candorem referent.

Corallium. Cap. LXXXVI.

Corallium, quod aliqui lithodendron appellarunt, marinum eße fruticem constat, qui alto extractus, duratur statim atque emergit, tanquam offuso aere protinus concrescat. Plurimum inuenitur ad Syracusas, in promontorio cui Pachyno nomen est. Laudatißimum, rubens, colore antherici aut sandycis saturatæ, nec secus terenti facilè cedens, æquabili usquequaque concremento, rursus algæ aut fuci marini odore, quàm ramosißimum, forma fruticis, cinnamomi æmulum. Quod autem in lapidis duritiam coit, scrupulosum, inane, & lacunosum, vitiosum existimatur. Adstringit, & refrigerat mediocriter: excrescentia coercet: oculorum cicatrices abstergit: vlcerum caua, & cicatrices explet: contra sanguinis reiectiones magnopere efficax est, vrinæ difficultati auxiliatur. Quin & potum ex aqua lienem absumit. Quod antipathes uocăt, coralliŭ eſſe arbitrătur, speciĕ tătŭ distăs. Est autĕ colore nigro, arboris figura, ramosŭ magis. Vires supradicti habet.

Phrygius lapis. Cap. LXXXVII.

Phrygius lapis, quo infectores in Phrygia vtuntur, à qua nomen accepit, nascitur in Cappadocia. Optimus habetur pallidus, modicè grauis, non solida corporis compage, intercedentibus albis segmētis, vt in cadmia. Vritur autem vino optimo perfusus, viuisq; carbonibus obrutus, perflatur aßiduè follibus, donec mutato colore rufescat: rursus extractus eodem vino restinguitur. Hoc iterum & trinis vicibus faciendum: attendendum tamen, ne minutim confringatur, et in fuliginē euanescat. Vis crudo vstoq; adstrictoria, expurgans: vlceribus crustas quadámtenus inducit, ambustis cū cerato medetur. Lauatur vt cadmia.

Asius lapis. Cap. LXXXVIII.

Asius lapis aßumi debet punicis colore, leuis, fungosus, item friabilis, scißiles venas lutei coloris ad imum actas habens. Eius flos, salsugo subflaua est, summo lapide insidens, cōpage tenui, colore in aliquibus albo, in alijs punici simili, ad luteum vergente: admotus linguæ aliquantùm mordet. Vim habet vterque adstrictoriam, & modicè erodentem, admistus liquidæ pici, aut terebinthinæ, tubercula discutit. Longè validior flos existimatur. De cætero siccatus flos, vetera vlcera & cicatrici repugnantia sanat: excrescentia cohibet, tetráque vlcera & fungis similia, cum melle expurgat; vlcerum caua explet, &

& expurgat cum melle, depascentiaq; cum cerato sistit. Fit cataplasma ex eo podagris, misto fabæ lomēto: & lienosis, ex aceto & viua calce. Prodest flos ex melle phthisicis linctu. Podagrici iuuantur, pedibus in solio ex eo lapide excauato inditis. Fiūt quoq; pulueres, qui corpora erodunt, & luxuriantem carnem, & corporum crassitiem absumunt. cum vice nitri in balneo sparguntur. Si lauare libet, cadmiæ modo lauatur.

Pyrites. Cap. LXXXIX.

P*Yrites lapidis genus est, à quo æs conflatur. Eligi debet æris similitudine, facilè scintillas edens. Vritur sic: Melle irrigatus molli pruna continuè flatur follibus, donec rufescat. Alij in multos carbones igni candentes, lapidem copioso melle perfusum deijciunt, et vbi ad fuluum colorem vergere cœperit, extrahūt: efflatoq; cinere, rursus ma defactum cremant, donec æquabiliter aßiccatus, friabilis reddatur: siquidem sæpe facies summa solùm vritur. Ita crematus, siccatusq;, reconditur. Si eloto opus sit, lauari debet cadmia. Tā crudi quā vstis vus est, excalfacere, abstergere, offusam oculis caliginem expurgare, duritias concoquere, & concoctas discutere. Resina exceptus excrescētia in carne cohibet, sed calorem quendā et adstrictionē parit. Ita vstum nonnulli diphryges appellant.*

Hæmatites. Cap. XC.

H*Aematites optimus habetur friabilis, satu-*

rato colore niger, durus & suapte ingenio æqua-lis, nulla sorde admista, nulloq; zonarũ discursu. Vim habet adstringentem, & excalfactoriam ali quantùm extenuantemq;: oculorum cicatrices & scabritiã cum melle purgat: cum lacte autem muliebri, lippitudini fractis, & oculis cruore suffusis conuenit: bibitur cõtra difficultatem vrinæ, & fluxiones mulierum in vino: & ab ijs qui sanguinẽ reiecerunt, cum succo punici mali. Fiunt *ex eo coticulæ & collyria oculorum vitijs apta. Vritur vt Phrygius, sine vino duntaxat.* Modus *vstionis est, vt modicè leuis fiat, & bullis quibusdam intumescat. Sũt qui hæmatiten ita adulterãt: Dẽsam glebã rotundamq; schisti lapidis, cuiusmodi sunt quæ eius radices vocantur, in vrceum figlini operis, qui feruentem cinerem contineat, condunt, paucaq; interiecta mora eximunt, experiunturq; si trita adcotem hæmatitæ colorem reddat: quòd si ita res se habet, reponunt: sin minus, iterũ obruunt, & subinde conspicientes, periculum faciunt: siquidem in cinere diu dẽmissus, colore mutato diffunditur.* Cõ *arguitur malè cõfictus, primùm scissilibus venis: quippe in rectos venarum discursus refringitur.* At *hæmatites lõgè secus se in colore habet: nanq; hic floridum reddit: hæmatites vero saturatiorem, atq; cinnabarin imitantem.* Inuenitur *in Sinopica rubrica.* Fit *et è magnete lapide, vehemẽter ambusto.* In Aegypto *spõte naturæ cũ metallis enascitur.*

Schiltus lapis. Cap. XCI.

SChistos lapis in Iberia Hispaniæ gignitur. Probatur maximè qui croci colorem æmulatur, friabilis, suapte natura fissilis, concremento & alterno cohærentium venarum discursu, pectinũ modo, Ammoniaco sali similis. Vim exhibet hæmatitæ, sed ad oĩa infirmiorem. Quin & caua replet muliebri lacte perfusus: ad procidentia, rupta, itẽ genarum crassitiem, & vuas oculorum, magnopere efficax est.

Gagates. Cap. XCII.

IN gagatarum lapidũ genere præferendus, qui celeriter accẽditur, et odorem bituminis reddit. niger est plerunq; & squallidus, crustosus, perquã leuis. Vis ei molliendi, & discutiendi: deprehendit sonticum morbũ suffitus, recreatq; vuluæ strangulationes: fugat serpentes nidore: podagricis medicaminibus, & acopis additur. In Cilicia nasci solet, quà ĩfluẽs amnis ĩ mare effunditur, proximè oppidũ quod Plagiopolis dicitur. Vocatur aũt et locus et amnis gagas, ĩ cuius faucibus ij lapides ĩueniũtur.

Alij plures lapides. Cap. XCIII.

LApis thracias dictus, nascitur in flumine quodam Scythiæ, cui Ponto nomen est. Vis ei gagatæ. Traditur aqua accendi, et oleo restingui: quod in bitumina accidit. Magnes lapis optimus est, qui ferrum facilè trahit, colore ad cæruleum vergente, densus, nec admodum grauis.

Datur cum aqua mulsa, trium obolorum pondere, vt crassos humores eliciat. Sũt qui magnetem crematum pro hæmatite vendant. Arabicus lapis maculoso ebori similis. Is tritus illitu hæmorrhoidas exiccat: eius cinis dentifricio optimus. Galactites appellatur, quòd lacteum succum resudet: cineri tamen est coloris, ac gustu dulcis. Ad oculorum fluxiones & vlcera conuenienter illinitur. Oportet autem in aqua tritum, pyxide plumbea recõdere, propter vim glutini, quod ei obhæret. Melitites omnia galactitæ similis: hoc tantùm interest, quòd dulciorem succum remittit. Eiusdem vt galactites effectus. Moröchthus lapis, quem aliqui galaxiã, aut leucographida vocauerunt, in Aegypto nascitur: quo, vtpote molli, & facilè liquescente, linteones dealbandis vestibus vtuntur. Spiracula corporis obstruere videtur, conueniens ijs, qui sanguinẽ expuunt, cœliacis, & vesicæ doloribus, cum aqua potus: itidem fluxionibus vuluæ, impositus velleri. Mollibus oculorum collyrijs miscetur: explet enim caua, atq; delacrymationes sistit. Idem cerato exceptus, vlcera quæ fiunt in teneris partibus corporis ad cicatricẽ perducit. Alabastrites vocatur onyx, crematus, resina aut pice assumpta duritias discutit: stomachi dolores cum cerato leuat, & gingiuas cõprimit. Lapis nomine thyites, in Aethiopia gignitur, subuiridi colore iaspidem imitatus: cum diluitur tamen lacteum succum reddit. Vehemen-

ter mordet: tenebras, quæ pupillis obuersantur, expurgat. Iudaicus lapis in Iudæa nascitur, glandis effigie, candidus, scita admodum configuratione, lineis æqualiter inter se distantibus, quasi industria detornatis: solutus nullam qualitatem manifestam gustui repræsentat. Potest ciceris magnitudine tritus ad cotem, vt collyrium, cũ calidæ aqua cyathis tribus, potu difficultati vrinæ auxiliari, & calculos in vesica comminuere. Amiantus lapis in Cypro nascitur, scisso alumini similis: quo, vtpote flexili, telas & vela tãtùm spectaculi gratia texunt, quæ ignibus iniecta ardent quidem, sed flammis inuicta splendidiora exeũt. Sapphirus lapis, percussis à scorpiõe potu prodesse existimatur. Contra intestinas exulcerationes bibitur. Excrescẽtia in oculis, vuasq́; & pustulas inhibet, et ruptas membranas cogit. Memphites in Aegypto iuxta Memphin inuenitur, calculorum magnitudine, pinguis, versicolor. Tradunt trito & illito, quæ vrenda aut secanda sunt, sine periculo obstupescere, ita vt non sentiant cruciatum. Selenites lapis, quem aliqui aphroselenon appellarunt, quoniam noctu inuenitur lunæ imaginem reddere, qui cum ea quidem augetur & decrescit. Nascitur in Arabia, cãdidus, translucens, leuis. Huius ramenta comitialibus impotu dari iubent. Eo ceu gestamine ad amuleta mulieres vtuntur. Arbores adalligato eodem frugiferæ redduntur. Iaspidum quædam smarag-

dum imitatur, alia cryſtallum, colore ſimilis pituitæ: alia nõ diſsimilis aeri, ob id vocatur aerizuſa: alia veluti fumo infecta, quæ capnias ex argumẽto vocatur: quædam lineis albis et reſplendentibus precingitur, Aſſyrios appellata: alia terebinthinæ ſimilis, quæ terebinthizuſa dicitur: alia colore callaida gemmam æmulatur. Omnes amuleta eſſe traduntur, & accelerare partum femoribus appẽſæ. Aetites lapis eſt veluti prægnans, cùm quatitur, alio in vtero ſonante. Grauidis continet partus, cùm lubricæ ſunt vuluæ & parum tenaces, ſiniſtro brachio adalligatus: ſed parturientibus è brachio amoueatur, & feminibus alligetur, vt ſine doloribus pariant. Furem deprehendit, ſi quis in pane conditum offerat: fur enim manſum deuorare non poterit. Quinetiam concoctus, furem coarguit: quippe decocta cum eo, deuorare non poterit. Tritus, & cerato exceptus, cyprino, aut gleucino, aut alio excalfaciẽtes, comitiales magnificè iuuat. Ophitæ genera multa: quidam ponderoſus & niger: alter cinereo colore ſpectatur, punctis diſtinctus: tertius lineis quibuſdam candidis intercinctus eſt. Omnes alligati contra capitis dolores, & ſerpentium ictus proſunt. Feruntur qui lineas habent, lethargo, & capitis doloribus auxiliari. Lapides in ſpongijs inueniũtur, qui veſicæ calculos rũpunt, in vino poti. Lithocolla glutinũ, quo lapides cõiunguntur: conflatur autem ex marmore, lapide

Pario, & taurino glutine. Potest candente specillo admotum, incomodos oculus pilos replicare. Ostracites testæ similitudinem habet, crustosus, & in laminas fissilis, quo mulieres ad detrahendos pilos, pro pumice vtũtur. Menses drachmæ põdere potus ex vino, sistit. Si quatuor diebus à purgatione bibatur sicilici põdere, fœminis præstat ne cõcipiãt. Cum melle autem impositus, mammarum inflammationes lenit, & nomas cohibet. Smyris lapis est, quo annularij sculptores lapides expurgãt, ad erodendum & vrendum vtilis: gingiuis, quas humor vexat, prodest: dentifricio commendatur. Arena è litoribus sole feruefacta, hydropicorum tumores exugit si capite tenus, in ea obruantur. Torreri solet ad aridos fotus, pro milio aut sale. Ecote Naxia, quod exacuendo ferro deteritur, illitum alopecias ad pilũ reducit: virginum mãmas cohibet: nec increscere patitur: potum ex aceto, lienẽ absumit, & comitialibus prodest. Geodes lapis, adstringit, siccat, caligines oculorũ discutit. Illitus aũt ex aqua, testium mãmarumq; inflãmationes sedat.

Terra. Cap. XCIIII.

OMnis terra ad medendi vsum recepta, summam & primam vim habet refrigerandi, meatúsque obducendi, occludendíque. sed specie distat, cùm alia adiũctis quibusdam ad alia sit vtilis. Eretriades duæ sunt, vna vehementer alba est, altera cinericia. Optima habetur ad cinereum co-

lorem vergens, perquàm mollis, quæ si per æramẽta tractim ducatur, lineam violaceam refert. Lauatur vt cerussa, aut hunc in modum: Teritur seorsum, & cum aqua, & vbi pessum ierit, humor leuiter excolatur: siccata solibus, iterum teritur interdiu, adiecta aqua, vt vespere considat: antelucanis colo excernitur, & demum in sole trita si fieri potest, digeritur in pastillos. Quòd si tosta desideratur, pastilli magnitudine ciceris in fictile perforatum conijciuntur, oreq; vasis diligenter obturato, supra carbones candentes continenter follibus perflantur: vbi vero cinis in fauillas se conuertit, aut aereum colorem contraxit, exempti reconduntur. Vim habet adstringentem, & refrigeratoriam, leuiter mollientem: caua explet, & sanguinolenta conglutinat. Samia præfertur candida, leuis, tangenti linguæ glutinis modo adhærescẽs, mollis, succosa, friabilis: cuiusmodi est, quã aliqui collyrion vocãt. Duæ enim species eius: vnã, antè diximus: altera aster appellatur, crustacea, & cotis modo prædẽsa. Vritur ac lauatur vt eretria, vimq; consimilẽ habet: sanguinis reiectionis sistit, et fœminis fluxione vuluæ laborantibus, cum flore syluestris punicæ datur. Testium & mãmarum inflãmationes, illita ex rosaceo & aqua, refrigerat: sudores arcet: contra serpentiũ morsus & venena, pota ex aqua auxiliatur. Samius lapis, in Samia terra inuenitur, quo aurifices vtuntur polliendo auro, vt re-

splendeat. Probatur candore & duritia. Vis ei adstrictoria, & refrigerans: prodest stomachicis potus: sensus hebetat: verùm ad fluxiones oculorum & vlcera, cum lacte efficax est partus, vt tradũt, adligatus accelerat, & conceptus fœminarũ custodit. Chia eligi debet candida, vergens ad cinereum, Samiæ similis: est aũt crustosa, albaq;, sed fictiliis formis differens. Vis eadẽ quæ & Samiæ: extẽdit faciem, & erugat, atq; splendidã reddit: colorẽ in facie & corpore toto commendat. in balneis pro nitro deterget. Eadẽ præstat Selinusia: maximè laudatur, quæ uehementer resplendet, candida, friabilis, et humore dilui celerrima. Cimoliæ duo genera, candida & ad purpureum inclinans. Optima existimatur, quæ innatam habet pinguitudinem, tactuq; frigida sentitur. Vtraque aceto diluta, parotidas, et alia tubercula discutit: ambusta igni, si statim cimolia oblinantur, pustulas non sentient: testium duritias, & totius corporis collectiones cohibet, igni sacro imponitur. In summa, vtraq; multũ in medicina commendatur, si incorruptæ originis, nec spuria assumatur. Quæ pnigitis dicitur, colore fere eretriæ similis est, grandioribus tantũ glebis: manum si quis admoueat, refrigerabit: tactu linguæ, vsqueadeò glutinosa, ut pensilis hæreat. Cui effectus idem qui cimolia, paulò tamen infirmior. Hanc aliqui pro eretriade vendunt. Fornaceæ teste vehementer tostæ, crustas vlceribus obducũt: qua-

ae prurigini & papularum eruptionibus medentur. Podagricis prosunt, strumas discutiunt, cerato exceptae. Fornacum terra quae retorrida fulvescit, eiusdem cum testa effectus. Melia colore ciheream eretriam imitatur, aspera tactu: ea digitis friata, derasi pumicis modo crepitat. Vim habet aluminosam sed remissiusculam, id quod gustu deprehenditur: nam modicè linguam siccat: purũ corpus reddit, & colorem commendat: pilos extenuat: vitiligines, & lepras abstergit. Pictoribus vsum praebet, vt colores diutius perennent: emplastris viridibus, quae chlorae dicuntur, efficaciter inseritur. Ex omni Melia terra & omni alia in vniuersum eligi debet recens, mollis, non lapidosa, friabilis, quae cùm humorem attigerit, facilè resoluatur. Ex ampelitide terra, quae pharmacitis nomine, in Seleucia Syriae nascitur, laudatur in primis nigra piceae lõgos carbones referens, modicè assulosa, aequali splendore, quae detrita, accepto oleo, statim eliquescit. Vitiosa censetur candida, & cinerea quae in liquorem non resoluitur. Vim dissipandi & refrigerandi habet: ad calliblephara additur, tingendis capillis idonea. Vsus eius ad illinendas vites sub germinationis tẽpus, vtpote cùm innascentes uermiculos enecet.

Fuligo pictoria. Cap. XCV.

FVligo qua pictores vtuntur, ex vitrarijs officinis colligi solet: siquidem ei palma tribuitur. Vis ei ad adstringendum & erodendum efficax:

fracta cum rosaceo cerato ad cicatricem perducit.

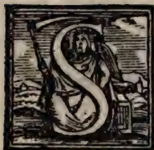
Atramentum librarium.
Cap. XCVI.

ATramentum, quo scribimus, fuligine è tedis coacta colligitur. In singulas libras gummis ternæ fuliginis unciæ adijciuntur. Fit etiam è resinarum & pictoria fuligide, de qua paulò antè diximus. Assumitur autem fuliginis mina, gummi sesquilibra, glutinis taurini, atramenti sutorij, singulorum sescuncia. Additur conuenienter erodentibus medicamentis: Ambustis, ex aqua commodè crassius illinitur, sed non antè soluatur, quàm cicatricem induxerit: sanatis siquidem vlceribus, sua sponte decidit. Cæterùm habes, amicissime Aree, ferè quæ tradenda duximus pro operis modo, quem destinaueramus, & materiæ auxiliorumq; medicinalium copia.

QVINTI LIBRI FINIS.

PEDANII DIOSCORIDIS ANAZARBEI, DE VENEnis, quoque modo arceantur, uitentúrque,

LIBER VI.

SVPERIORIBVS, amicissime Aree, libris tradidimus de aromatibus, oleis, vnguentis, arboribus, et earundem fructibus, lacrymisq́; item animalibus, melle, lacte, seuo, frumentis, oleribus, herbis, radicibus, liquamētis, vinis, metallisq́;. In hoc uero totius operis ultimo, facultates medicamentorum recensebimus, quæ prodesse nobis, aut officere possunt. Vitata igitur orationis prolixitate, opus institutū prosequamur. Huiuscemodi autem tractatus, cùm bifariam distributus sit: in partem venena præcauentem, ita vt ne fallant sumentes, aut si quando per imprudentiam dentur, vt tum quoq; innoxia fiāt, irritaq;: & in rationem ijs succurrēdi, qui iam noxiam sentiunt: primum differam de præcauēdi modo, quem esse difficillimum plerique maiorum arbitrātur, quòd dantes clàm venena, ita insidias tem

trāt...

perant, vt peritißimum quenque decipiant. Siquidem venena sua amaritudine, permistis dulcibus, spoliant, & graue odoris virus mistura odoramentorum eximunt: aut medicamenta immiscent, quæ tuendæ sanitatis gratia dari putantur: & præsertim in ualetudine, ut absynthium, tragoricanum, satureiam, aut hyssopū, quinetiam thymum, irim, origanū, abrotonum, castorium, aut si quid medicamentis purgatorijs cognatam habere qualitatem videatur. Aut potionibus inserūt: vt vinis asperis, iuribus, passo, mulsæ aquæ, musto: succis. vt in cremore lentis, polentis: aut medicaminibus, aut alijs quæ assumuntur, edulij speciem referētibus. Quare qui in ea suspicione sunt, conditos cibos vitare debent, omniq; intenso sapore dulcium, aut salsorum, aut acidorum, abstinere: nec sitibūdi affatim bibere, aut esurientes voraciter comesse, semperq; ad saporem horum diligenter attendere, præsertimq; potu frigidam aquam præsumere. Satiato enim appetitu, qualitates agerrimè postea concoquuntur. In ægris quidem facilè cauemus potiones auxilij prætextū dari solitas, quas offerunt improbi ueneficiorum artifices: itaq; ob id laborantes morbo nō perinde audentium iniurijs patent. Et hæc quidem ne facilè incauti seductiq; homines capiātur dolis veneficorum, ratio est, & facultas. Sed alia superest expeditior, vt suspiciosi aliqua præsumant, quæ venenorum vires hebetēt, et inefficaces irritasq; red-

[illegible] fiunt cum iuglandium nuci[illegible]
[illegible] quae [illegible] vocant; id est
[illegible] cum vino. Item fo-
[illegible] quae Lemnia sphragis
[illegible] cum vino: aut rutae folia
[illegible] caricas duas, &
[illegible] & nullo veneni genere
[illegible] eundem effectū
[illegible] Mithrida
[illegible] quod sanguine tempera-
[illegible] physicis peculiares qui-
[illegible] quodam modo consti-
[illegible] qualitate, tum
[illegible] ut cum venenis dis-
[illegible] veneni vires frangunt;
[illegible] meā-
[illegible] per [illegible] insi-
[illegible] necess-
[illegible] agentia
[illegible] humani [illegible] dis
[illegible] Iam pri
[illegible] conse
[illegible] struere.
[illegible] haec,
[illegible] Sed [illegible]
[illegible] à
[illegible],
[illegible] ma

biantur, vt phalangia, stelliones, & alia quadã reptilia. Porrò vinaria vasa diligenter intueri oportet: nanq; reptilia odore uini illiciuntur, quæ interdum sorbendo, noxium virus eructarunt, interdum vero delapsa immersaq; expirarunt, & exitij causas haurientibus attulerunt. Sed hæc hactenus dicta sint, ne cauti & prouidi insidijs pateãt. Quòd si qui sua sponte, aut ex quorundã insidijs sumpserunt, auxiliari primo quoq; tempore oportebit: siquidem dum comites singulorum venenorum notæ expectantur, immedicabile fit venenum; & paulisper neglectũ, medicamentis ægrè cedit. Quare si qui pro comperto se virus sumpsisse intelligãt, & fateantur, aut eorum, qui aderant, testimonio constet, protinus ad idonea remedia transeuntes, facilè peculiari natiuæq; constitutioni restituemus. Neq; enim ijs assentimur, qui prorsus auxilia in huiusce modi frustra adhiberi contendunt. Quo enim modo morbi, quorum causæ cæcæ latẽtesq; corporibus insident, medicinam admittunt, & quæ forinsecus incurrunt venena, medẽdi rationem aspernantur? Neque uero omnes morbi pro causarum ingruentium magnitudine, proq; antecedentibus affectionibus qualitatibusq;, quibus sit opportunum corpus, uel medicabiles sunt, vel nullis cedunt medicamentis. Quòd si qui forsan obmutescentes, aut temulenti, aut nolentes alioqui uenenũ à se egeri, nullam nobis eius cognitionem præbeant, tum pro-

tinus accedendum ad ea,quæ cõmuniter epotis qui buſcunque venenis opitulari conſueuerunt. Atqui nullum magis in omnia valens auxilium dari poteſt,quàm vt proximo loco virus foras exhauriatur,priuſquam inualeſcat. Quare ſine mora,calidum oleum ex aqua,aut ſeorſum,vt vomitare cogantur,dari conuenit. Aut ſi oleum natura loci negat,butyrum cum aqua calida,aut malua,aut lini ſemine,aut trago,vrtica,fœnogræco,aut halicæ decocto,vicem eius exhibebit. Hæc enim non modò vomitionibus exigẽt vi illa ſua laxatrice,aut nauſeam ciente,ſed aluum quoque ſubducẽt, & corporum inanitione ita aduerſabuntur, vt acrimonias venenorum hebetent: Id quod euidenter huiuſcemodi argumẽto deprehendere licet: Eſto,vt quiſquam viua calce vel fæce, aut cantharidibus, aut alio quouis acri,corpus exulcerare ſtatuerit,is ſi ipſum oleo leniter illinat, exulcerationem non accipiet. Atqui neque uehementer adſtringi corpus,neq; refrigerari poterit,ſi antea perungatur. Quinetiã vomitus non ob id modò quod vacuet, & noxium humorem excernat,iuuamẽtum adfert,ſed quòd aſſumptum virus nunquam odore, coagulatis grumis aut colore,prodat: quippe cũ odore & amaritudine,meconium: colore,ceruſſam,gyſſúmue: grumis, lac aut ſanguinem animalis recens iugulati oſtendat. Nam grauis odor regeſtorũ, leporis marini,aut rubetæ veneficia deprehẽdit,ita vt nonnulla

ab ijs

ab ijs remedia peti poßint, ad idonea singulorũ auxilia transeuntibus. Oleo *etiam maluæ decoctum admiscetur, aut glauciũ, aut adeps anserinus, aut pinguium carnium iura, aut lixiuium lignorum cinere factum.* Vbi *vero vomitus diligenter citatus fuerit, ne quid in ventre coierit, quæ hæserunt intestinis reliquiæ, clystere acri deuocentur.* Facit *& nitrum tritum cum hydromelite sumptum, & vina vetera liberalius epota, gallinacea iura, præpingues pisces, vetustæ carnes pinguesq́;, & quæ adipe aut recenti butyro parantur.* Aluum *nanq; subducunt, vti diximus: & stomachum resoluentia, proniorem ipsum ad vomitionem reddunt: & venenorum acrimonias hebetant, atque meatus obstruentia, celerem virium penetrationem inhibent.* Quinetiam *medicamenta dantur, quæ cõmuni dote prosunt: vt* Lemnia *terra, agaricum, abrotonũ, irio, radix eryngij, semen pastinacæ, & calaminthæ, nardum gallicum, castorium, ferulæ virentis medulla, flos rhododendri, succus marrubij, laser aut laserpitium, sagapenum, peucedani succus, aut panacis, & radix, quam magudarim appellarũt, aristolochia longa, syluestris rutæ semen, & betonicæ, quam cestron nominant, folia: singula cũ vino drachmæ pondo sumi debent.* Effectum *præbet polij decoctum, & seseli, et liquida pix lincta.* Magnificè *ferunt opem antidota, quæ in calce operis scripta reliquimus.* Communis *ratio præstandi au*

xilij ita se habet. Cæterùm ab ijs quæ consueuerũt euenire, communia remedia sumptitari possunt. Ferè enim vires venenorum quàm plurimorũ, in affectus cõsimiles corpus tandem redigunt. Quam ob causam plerisq; communia conducunt auxilia: varia etenim sunt venenorum genera, communes tamen nec multi ijsdem affectus oriuntur. Neq; fieri potest, ut omnes concurrentesq́; casus, quæ symptomata vocant, unum uenenum sequantur. Alioquin superuacanta fuisset venenorum singulorum traditio cum suis remedijs ab authoribus descripta. Neq; vero in vno eodemq́; promptũ est inuenire, vt quis stomachi, alui, intestinorum, iecoris, renum, & vesicæ dolore uehementer crucietur, vt singultiat, erodatur, contremiscat, refrigeretur, obmutescat, conuelatur, pulsus elanguescat, spiritus difficilis fiat, veterno prematur, vertigo obuersetur, caligent sensus, strangulетur, sitiat, sanguis erumpat, febre cõflictetur, ægrè lotium reddat, torminibus vexetur, crebrò vomitet, nausea prematur, rubescat, liuore sugilletur, pallescat, desipiat, stertat, viribus deficiatur, et pleraq; alia faciat, patiaturq́;: singula enim in generales affectus deducta, pauca numero, & communia ea demonstrant, quæ euenire consueuerunt. Quare in singulis, quæ suprà diximus, nõ facile fuerit deuoratum uirus cognoscere. Nam oris & linguæ erosio, stomachi, ventris, vesicæ ac renũ [illegible]ammatio, vehemens vrinæ difficultas, et inter-

dum cruoris cum eo exitus, lancinatio, & in plurimis partibus quidam adustionis sensus, non in cantharidibus modò potis reperiuntur, sed in erucis quoq; pinorum, & bupreste, & salamandra. Porrò non modò eos, qui meconium hauserunt, veterno aut sopore premi, stertere, liuore sugillari, torpere, refrigerari, stupescere, toto corpore pruritum sentire, sensu priuari constat, sed eos etiam qui mandragoram aut cicutam deuorarunt. Delirium non hyoscyamus tantùm infert, uerumetiam quæ toxica appellantur: itidem aconitum, & mel quod in Heraclea Pontica *gignitur. Strangulatio non minus in fungis, quàm in sanguine taurino, lacte, aconito, cerussa, gypso conspicitur. In summa, difficile vnum vni veneno proprium inuenire signũ, quod haustum, gustatumq; virus prodere possit: maximè, quòd hæc cæterorum etiam vitiorum, quæ in corpore exoriuntur, communia sequi solent. Cæterum in his quæ celeriter enecant, noxam signis forsitan indicare possit, si ad ea respexeris, quæ sumus dicturi. Sed in ijs, qui ad longas ægritudines spectant, nihil ad medendi rationẽ difficile, duntaxat quod pertineat ad indicia noxæ, vtpote cũ venena statim atq; præsentaneam vim illam perdiderũt, transmutata in longos affectus, communia reliquorum uitiorum remedia, compositionesq; flagitent, cùm uenefica proprietas non amplius insit. Si uero longa sit affectio, in aliquod diuturnorum*

dum imitatur, alia cryſtallum, colore ſimilis pitui= tæ: alia nõ diſsimilis aeri, ob id vocatur aerizuſa: alia veluti fumo infecta, quæ capnias ex argumẽ to vocatur: quædam lineis albis et reſplendentibus præcingitur, Aſſyrios appellata: alia terebinthinæ ſimilis, quæ terebinthizuſa dicitur: alia colore cal laida gemmam æmulatur. Omnes amuleta eſſe traduntur, & accelerare partum femoribus appẽ ſæ. Aetites lapis eſt veluti prægnans, cùm quati= tur, alio in vtero ſonante. Grauidis continet par= tus, cùm lubricæ ſunt vuluæ & parum tenaces, ſiniſtro brachio adalligatus: ſed parturientibus è brachio amoueatur, & feminibus alligetur, vt ſi= ne doloribus pariant. Furem deprehendit, ſi quis in pane conditum offerat: fur enim manſum deuora= re non poterit. Quinetiam concoctus, furem coar= guit: quippe decocta cum eo, deuorare non poterit. Tritus, & cerato exceptus, cyprino, aut gleucino, aut alio excalfaciẽtes, comitiales magnificè iuuat. Ophitæ genera multa: quidam ponderoſus & ni= ger: alter cinereo colore ſpectatur, punctis diſtin= ctus: tertius lineis quibuſdam candidis intercin= ctus eſt. Omnes alligati contra capitis dolores, & ſerpentium ictus proſunt. Feruntur qui lineas ha= bent, lethargo, & capitis doloribus auxiliari. La= pides in ſpongijs inueniũtur, qui veſicæ calculos rũ punt, in vino poti. Lithocolla glutinũ, quo lapides cõiunguntur: conflatur autem ex marmore, lapide

Pario, & taurino glutine. Potest candente specillo admotum, incõmodos oculis pilos replicare. Ostracites testæ similitudinem habet, crustosus, & in laminas fissilis, quo mulieres ad detrahendos pilos, pro pumice vtũtur. Menses drachmæ põdere potus ex vino, sistit. Si quatuor diebus à purgatione bibatur sicilici põdere, fœminis præstat ne cõcipiãt. Cum melle autem impositus, mammarum inflammationes lenit, & nomas cohibet. Smyris lapis est, quo annularij sculptores lapides expurgãt, ad erodendum & vrendum vtilis: gingiuis, quas humor vexat, prodest: dentifricio commendatur. Arena è litoribus sole feruefacta, hydropicorum tumores exugit si capite tenus, in ea obruantur. Torreri solet ad aridos fotus, pro milio aut sale. Ecote Naxia, quod exacuendo ferro deteritur, illitum alopecias ad pilũ reducit: virginum mãmas cohibet: nec increscere patitur: potum ex aceto, lienẽ absumit, & comitialibus prodest. Geodes lapis, adstringit, siccat, caligines oculorũ discutit. Illitus aũt ex aqua, testium mãmarumq; inflãmationes sedat.

Terra. Cap. XCIIII.

OMnis terra ad medendi vsum recepta, summam & primam vim habet refrigerandi, meatúsque obducendi, occludendíque. sed specie distat, cùm alia adiũctis quibusdam ad alia sit vtilis. Eretriades duæ sunt, vna vehementer alba est, altera cinericia. Optima habetur ad cinereum co-

lorem vergens, perquàm mollis, quæ si per æramẽta tractim ducatur, lineam violaceam refert. Lauatur vt cerussa, aut hunc in modum: Teritur seorsum, & cum aqua, & vbi pessum ierit, humor leniter excolatur: siccata solibus, iterum teritur interdiu, adiecta aqua, vt vespere considat: antelucanis colo excernitur, & demum in sole trita si fieri potest, digeritur in pastillos. Quòd si tosta desideratur, pastilli magnitudine ciceris in fictile perforatum coniiciuntur, oreq; vasis diligenter obturato, supra carbones candentes continenter follibus perflantur: vbi vero cinis in fauillas se conuertit, aut aereum colorem contraxit, exempti reconduntur. Vim habet adstringentem, & refrigeratoriam, leniter mollientem: caua explet, & sanguinolenta conglutinat. Samia præfertur candida, leuis, tangenti linguæ glutinis modo adhærescẽs, mollis, succosa, friabilis: cuiusmodi est, quã aliqui collyrion vocãt. Duæ enim species eius: vnã, antè diximus: altera aster appellatur, crustacea, & cotis modo prædẽsa. Vritur ac lauatur vt eretria, vimq; consimilẽ habet: sanguinis reiectionis sistit, et fœminis fluxione vuluæ laborantibus, cum flore syluestris punicæ datur. Testium & mãmarum inflãmationes, illita ex rosaceo & aqua, refrigerat: sudores arcet: contra serpentiũ morsus & venena, pota ex aqua auxiliatur. Samius lapis, in Samia terra inuenitur, quo aurifices vtuntur polliendo auro, vt re-

splendeat. Probatur candore & duritia. Vis ei adstrictoria, & refrigerans: prodest stomachicis potus: sensus hebetat: verùm ad fluxiones oculorum & vlcera, cum lacte efficax est partus, vt tradūt, adligatus accelerat, & conceptus fœminarū custodit. Chia eligi debet candida, vergens ad cinereum, Samiæ similis: est aūt crustosa, albaq;, sed fictitijs formis differens. Vis eadē quæ & Samiæ: extēdit faciem, & erugat, atq; splendidā reddit: colorē in facie & corpore toto commendat. in balneis pro nitro deterget. Eadē præstat Selinusia: maximè laudatur, quæ uehementer resplendet, candida, friabilis, et humore dilui celerrima. Cimoliæ duo genera, candida & ad purpureum inclinans. Optima existimatur, quæ innatam habet pinguitudinem, tactuq; frigida sentitur. Vtraque aceto diluta, parotidas, et alia tubercula discutit: ambusta igni, si statim cimolia oblinantur, pustulas non sentient: testium duritias, & totius corporis collectiones cohibet, igni sacro imponitur. In summa, vtraq; multū in medicina commendatur, si incorruptæ originis, nec spuria assumatur. Quæ pnigitis dicitur, colore ferè eretriæ similis est, grandioribus tantū glebis: manum si quis admoueat, refrigerabit: tactu linguæ, vsqueadeò glutinosa, ut pensilis hæreat. Cui effectus idem qui cimolia, paulò tamen infirmior. Hanc aliqui pro eretriade vendunt. Fornaceæ teste vehementer tosta, crustas vlceribus obducūt: qua-

re prurigini & papularum eruptionibus medentur. Podagricis prosunt, strumas discutiunt, cerato exceptæ. Fornacum terra quæ retorrida fuluescit, eiusdem cum testa effectus. Melia *colore cineream eretriam imitatur, aspera tactu: ea digitis friata, derasi pumicis modo crepitat.* Vim *habet aluminosam, sed remissiusculam, id quod gustu deprehenditur: nam modicè linguam siccat: purū corpus reddit, & colorem commendat: pilos extenuat: vitiligines, & lepras abstergit.* Pictoribus *vsum præbet, vt colores diutius perennent: emplastris viridibus, quæ chloræ dicuntur, efficaciter inseritur.* Ex omni *Melia terra, & omni alia in vniuersum eligi debet recens, mollis, non lapidosa, friabilis, quæ cum humorem attigerit, facilè resoluatur.* Ex *ampelitide terra, quæ pharmacitis nomine, in* Seleucia *Syriæ nascitur, laudatur in primis nigra piceæ lōgos carbones referens, modicè assulosa, æquali splendore, quæ detrita, accepto oleo, statim eliquescit.* Vitiosa *censetur candida, & cinerea quæ in liquorem non resoluitur.* Vim *dissipandi & refrigerandi habet: ad calliblephara additur, tingendis capillis idonea.* Vsus *eius ad illinendas vites sub germinationis tēpus, vtpote cùm innascentes uermiculos enecet.*

Fuligo pictoria. Cap. XCV.

F*Vligo qua pictores vtuntur, ex vitrarijs officinis colligi solet: siquidem ei palma tribuitur.* Vis *ei ad adstringendum & erodendum efficax;*

fracta cum rosaceo cerato ad cicatricem perducit.

Atramentum librarium.

Cap. XCVI.

A*Tramentum, quo scribimus, fuligine è tedis coacta colligitur. In singulas libras gummis ternæ fuliginis vnciæ adijciuntur. Fit etiam è resinarum & pictoria fuligide, de qua paulò antè diximus. Assumitur autem fuliginis mina, gummi sesquilibra, glutinis taurini, atramenti sutorij, singulorum sescuncia. Additur conuenienter erodentibus medicamentis: Ambustis, ex aqua commodè crassius illinitur, sed non antè soluatur, quàm cicatricem induxerit: sanatis siquidem vlceribus, sua sponte decidit. Cæterùm habes, amicissime* Aree, *ferè quæ tradenda duximus pro operis modo, quem destinaueramus, & materiæ auxiliorumq; medicinalium copia.*

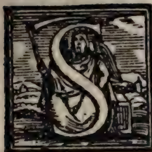
QVINTI LIBRI FINIS.

PEDANII

DIOSCORIDIS

ANAZARBEI, DE VENE-nis, quoque modo arceantur, uitentúrque,

LIBER VI.

VPERIORIBVS, amicissime Aree, libris tradidimus de aromatibus, oleis, vnguentis, arboribus, et earundem fructibus, lacrymisq;: item animalibus, melle, lacte, seuo, frumentis, oleribus, herbis, radicibus, liquamẽtis, vinis, metallisq;. In hoc uero totius operis ultimo, facultates medicamentorum recensebimus, quæ prodesse nobis, aut officere possunt. Vitata igitur orationis prolixitate, opus institutũ prosequamur. Huiuscemodi autem tractatus, cùm bifariam distributus sit: in partem venena præcauentem, ita vt ne fallant sumentes, aut si quando per imprudentiam dentur, vt tum quoq; innoxia fiãt, irritaq;: & in rationem ijs succurrẽdi, qui iam noxiam sentiunt: primum differam de præcauẽdi modo, quem esse difficillimum plerique maiorum arbitrãtur, quòd dantes clàm venena, ita insidias tem

perant, vt peritißimum quenque decipiant. Siquidem venena sua amaritudine, permistis dulcibus, spoliant, & graue odoris virus mistura odoramentorum eximunt: aut medicamenta immiscent, quæ tuendæ sanitatis gratia dari putantur: & præsertim in ualetudine, ut absynthium, tragoricanum, satureiam, aut hyssopũ, quinetiam thymum, irim, origanũ, abrotonum, castorium, aut si quid medicamentis purgatorijs cognatam habere qualitatem videatur. Aut potionibus inserũt: vt vinis asperis, iuribus, passo, mulsæ aquæ, musto: succis. vt in cremore lentis, polentis: aut medicaminibus, aut alijs quæ assumuntur, edulij speciem referẽtibus. Quare qui in ea suspicione sunt, conditos cibos vitare debent, omniq; intenso sapore dulcium, aut salsorum, aut acidorum, abstinere: nec sitibũdi affatim bibere, aut esurientes voraciter comesse, semperq; ad saporem horum diligenter attendere, præsertimq; potu frigidam aquam præsumere. Satiato enim appetitu, qualitates ægerrimè postea concoquuntur. In ægris quidem facilè cauemus potiones auxilij prætextũ dari solitas, quas offerunt improbi ueneficiorum artifices: itaq; ob id laborantes morbo nõ perinde audentium iniurijs patent. Et hæc quidem ne facilè incauti seductiq; homines capiãtur dolis veneficorum, ratio est, & facultas. Sed alia superest expeditior, vt suspiciosi aliqua præsumant, quæ venenorum vires hebetẽt, et inefficaces irritasq; red-

dant: cuiusmodi caricæ sunt cum iuglandium nucibus manducatæ, & quæ cedromela vocant; id est citria, seminisq; napi drachma cum vino. Item folia calaminthæ, aut creta quæ Lemnia sphragis appellatur, pondere pari cum vino: aut rutæ folia & nucis iuglandis nucleum: aut caricas duas, & salis callum ieiuni sumant, & nullo veneni genere lædētur. Antidota ex vino sumpta eundem effectū præbent. inter quæ intelligitur magnum Mithridatium, & quod scinco, & quod sanguine temperatur. Quin & sæpe venenis obsistūt peculiares quidam corporum affectus certo quodam modo constitutorum cum quadam cibi potusq; qualitate, tum vini copia ita temperatorum, vt cum venenis dissentiant: siquidem ingesti veneni vires frangunt; atq; iam priore alimento farctis præclusisq; meatibus, obstant ne membratim per digestionem insinuetur: Verum enim uero, quoniam fortunæ necessitas interdum similia discrimina peregrè agentibus affert, absq; vllis insidijs hominū, nonnihil differēdum mihi de hac re necessarium duco. Iam primum igitur culinam apparare loco subdiali conuenit, ciboq; & potus in huiuscemodi loco struere. Si id fieri cōmodè nequit, secunda erit cōditio hæc, apparandi apponendiq; sub tecto. Sed tum diligenter laquearia animaduertenda: frequenter enim à superioribus contabulamentis animalia decidunt, exigua quidem, sed quæ non modicā perniciem mo

fiantur, vt phalangia, stelliones, & alia quædã reptilia. Porrò vinaria vasa diligenter intueri oportet; nanq; reptilia odore uini illiciuntur, quæ interdum sorbendo, noxium virus eructarunt, interdum vero delapsa immersaq; expirarunt, & exitij causas haurientibus attulerunt. Sed hæc hactenus dicta sint, ne cauti & prouidi insidijs pateãt. Quòd si qui sua sponte, aut ex quorundã insidijs sumpserunt, auxiliari primo quoq; tempore oportebit: si quidem dum comites singulorum venenorum notæ expectantur, immedicabile fit venenum; & paulisper neglectũ, medicamentis ægrè cedit. Quare si qui pro comperto se virus sumpsisse intelligãt, & fateantur, aut eorum, qui aderant, testimonio constet, protinus ad idonea remedia transeuntes, facilè peculiari natiuæq; constitutioni restituemus. Neq; enim ijs assentimur, qui prorsus auxilia in huiusce modi frustra adhiberi contendunt. Quo enim modo morbi, quorum causæ cæcæ latẽtesq; corporibus insident, medicinam admittunt, & quæ forinsecus incurrunt venena, medẽdi rationem aspernantur? Neque uero omnes morbi pro causarum ingruentium magnitudine, proq; antecedentibus affectionibus qualitatibusq;, quibus sit opportunum corpus, uel medicabiles sunt, vel nullis cedunt medicamentis. Quòd si qui forsan obmutescentes, aut temulenti, aut nolentes alioqui uenenũ à se egeri, nullam nobis eius cognitionem præbeant, tum pro-

tinus accedendum ad ea, quæ cōmuniter epotæ quibuscunque venenis opitulari consueuerunt. Atqui nullum magis in omnia valens auxilium dari potest, quàm vt proximo loco virus foras exhauriatur, priusquam inualescat. Quare sine mora, calidum oleum ex aqua, aut seorsum, vt vomitare cogantur, dari conuenit. Aut si oleum natura loci negat, butyrum cum aqua calida, aut malua, aut lini semine, aut trago, vrtica, fœnogræco, aut halicæ decocto, vicem eius exhibebit. Hæc enim non modò vomitionibus exigēt vi illa sua laxatrice, aut nauseam ciente, sed aluum quoque subducēt, & corporum inanitione ita aduersabuntur, vt acrimonias venenorum hebetent: Id quod euidenter huiuscemodi argumēto deprehendere licet: Esto, vt quisquam viua calce vel fæce, aut cantharidibus, aut alio quouis acri, corpus exulcerare statuerit, is si ipsum oleo leniter illinat, exulcerationem non accipiet. Atqui neque uehementer adstringi corpus, neq; refrigerari poterit, si antea perungatur. Quinetiā vomitus non ob id modò quod vacuet, & noxium humorem excernat, iuuamētum adfert, sed quòd assumptum virus nunquam odore, coagulatis grumis aut colore, prodat: quippe cū odore & amaritudine, meconium: colore, cerussam, gyssúmue: grumis, lac aut sanguinem animalis recens iugulati ostendat. Nam grauis odor regestorū, leporis marini, aut rubetæ veneficia deprehēdit, ita vt nonnulla

ab ijs

ab ijs remedia peti poßint, ad idonea singulorũ auxilia transeuntibus. Oleo etiam maluæ decoctum admiscetur, aut glauciũ, aut adeps anserinus, aut pinguium carnium iura, aut lixiuium lignorum cinere factum. Vbi vero vomitus diligenter citatus fuerit, ne quid in ventre coierit, quæ hæserunt intestinis reliquiæ, clystere acri deuocentur. Facit & nitrum tritum cum hydromelite sumptum, & vina vetera liberalius epota, gallinacea iura, præpingues pisces, vetustæ carnes pinguesq́; , & quæ adipe aut recenti butyro parantur. Aluum nanq; subducunt, vti diximus: & stomachum resoluentia, proniorem ipsum ad vomitionem reddunt: & venenorum acrimonias hebetant, atque meatus obstruentia, celerem virium penetrationem inhibent. Quinetiam medicamenta dantur, quæ cõmuni dote prosunt: vt Lemnia terra, agaricum, abrotonũ, irio, radix eryngij, semen pastinacæ, & calaminthæ, nardum gallicum, castorium, ferulæ virentis medulla, flos rhododendri, succus marrubij, laser aut laserpitium, sagapenum, peucedani succus, aut panacis, & radix, quam magudarim appellarũt, aristolochia longa, syluestris rutæ semen, & betonicæ, quam cestron nominant, folia: singula cũ vino drachmæ pondo sumi debent. Effectum præbet polij decoctum, & seseli, et liquida pix lincta. Magnificè ferunt opem antidota, quæ in calce operis scripta reliquimus. Communis ratio præstandi au

silij ita se habet. Cæterùm ab ijs quæ consueuerũt euenire, communia remedia sumptitari possunt. Ferè enim vires venenorum quàm plurimorũ, in affectus cõsimiles corpus tandem redigunt. Quam ob causam plerisq; communia conducunt auxilia: varia etenim sunt venenorum genera, communes tamen nec multi ijsdem affectus oriuntur. Neq; fieri potest, ut omnes concurrentesq́; casus, quæ symptomata vocant, unum uenenum sequantur. Alioquin supervacanta fuisset venenorum singulorum traditio cum suis remedijs ab authoribus descripta. Neq; vero in vno eodemq́; promptũ est inuenire, vt quis stomachi, alui, intestinorum, iecoris, renum, & vesicæ dolore uehementer crucietur, vt singultiat, erodatur, contremiscat, refrigeretur, obmutescat, conuellatur, pulsus elanguescat, spiritus difficilis fiat, veterno prematur, vertigo obuersetur, caligent sensus, stranguletur, sitiat, sanguis erumpat, febre cõflictetur, ægrè lotium reddat, torminibus vexetur, crebrò vomitet, nausea prematur, rubescat, liuore sugilletur, pallescat, desipiat, stertat, viribus deficiatur, et pleraq; alia faciat, patiaturq́;: singula enim in generales affectus deducta, pauca numero, & communia ea demonstrant, quæ euenire consueuerunt. Quare in singulis, quæ suprà diximus, nõ facile fuerit deuoratum uirus cognoscere. Nam oris & linguæ erosio, stomachi, ventris, vesicæ ac renũ inflammatio, vehemens vrinæ difficultas, et inter-

dum cruoris cum eo exitus, lancinatio, & in plurimis partibus quidam adustionis sensus, non in cãtharidibus modò potis reperiuntur, sed in erucis quoq; pinorum, & bupreste, & salamandra. Porrò non modò eos, qui meconium hauserunt, veterno aut sopore premi, stertere, liuore sugillari, torpere, refrigerari, stupescere, toto corpore pruritum sentire, sensu priuari constat, sed eos etiam qui mandragoram aut cicutam deuorarunt. Delirium *non hyoscyamus tantùm infert, uerumetiam quæ toxica appellantur: itidem aconitum, & mel quod in* Heraclea Pontica *gignitur.* Strangulatio *non minus in fungis, quàm in sanguine taurino, lacte, aconito, cerussa, gypso conspicitur.* In *summa, difficile vnum vni veneno proprium inuenire signũ, quod haustum, gustatumq; virus prodere possit: maximè, quòd hæc cæterorum etiam vitiorum, quæ in corpore exoriuntur, communia sequi solent.* Cæterum *in his quæ celeriter enecant, noxam signis forsitan indicare possit, si ad ea respexeris, quæ sumus dicturi. Sed in ijs, qui ad longas ægritudines spectant, nihil ad medendi rationẽ difficile, duntaxat quod pertineat ad indicia noxæ, vtpote cũ venena statim atq; præsentaneam vim illam perdiderũt, transmutata in longos affectus, communia reliquorum uitiorum remedia, compositionesq; flagitent, cùm uenefica proprietas non amplius insit. Si uero longa sit affectio, in aliquod diuturnorum*

morboru genus recidet, à quibus facile fuerit medendi rationem assumere. Sed de ijs quæ generaliter auxiliantur, hactenus. Consequenter quæ priuatim singulis prosunt, scriptis mandabimus, si prius sigillatim exposuerimus, quæ ex singulis ordinibus exitialem aut maleficam vim sortiuntur, vt medicinæ studiosi ea cautè obseruent, quæ ad rationem salutis scripta inueniuntur: quòd nonnulla eorum, quibus vtuntur, venenis sint commista. Incuria enim magnas adfert noxas, & sæpe cōtinuo vsu eorum, homo in perniciem agitur. Proinde animalia quæ exitiosam vim habent, hæc sunt: cantharides, buprestis, salamandra, pinorum erucæ, lepus marinus, rubeta, & rana palustris muta, deuoratæ hirudines. Semina sunt: hyoscyamus, coriādrum, cicuta, gith, psyllion. Liquamenta: meconiū, opocarpason, thapsiæ succus, elaterium, mandragoras. Radices, quas mittit chamæleo, aconitum, thapsia, veratrum, ixia, agaricum nigrum, ephemerū, quod aliqui Colchicum vocant, quòd in Colchide nascitur. Herbæ oleraq́; : smilax, quam aliqui tithymalum appellant, Romani taxum, solanum manicum, quod & dorycnium dicitur. sardinia herba, quæ ranunculi genus est, corniculatum papauer, pharicum, toxicum, ruta syluestris, fungi. Ab animalibus: taurinus sanguis recens, coagulatum lac, mel Heraclea in Ponto genitum. Metalla: gypsum, terussa, calx, auri pigmentum, duo sandarachæ ge-

nera, spuma argenti, adarce, plumbũ, & quod argentum viuum dicitur. E liquoribus domesticis: vinum abundè post balneas potum, aut passum, & frigida aqua similiter.

Cantharides. Cap. I.

QVibus datæ sunt cantharides, signa eueniunt grauißima. Ab ore enim ad vesicam vsq; cuncta erodi sentiuntur, picem aut similem quidam cedriæ resipiunt, dextra præcordia inflammãtur: vrinam ægrè reddunt, & subinde cum lotio sanguinem emittunt: strigmenta non secus atque dysentericis, aluo deferuntur: fastidia urgent: animo linquuntur, obortaq; vertigine concidunt: postremò mente abalienantur. Ergo antea quàm tale nonnihil accidat, dato oleo, aut supradictorũ aliquo, uomere cogantur. mox ubi uomitione plurima reiecerunt, halicæ aut oryzæ, tragi aut ptisanæ cremor, aut decoctum maluæ, aut seminis lini, aut fœnigræci, aut radicum althææ, quam Latinus sermo ibiscũ appellat, clystere infundatur. Præterea nitrum eisdem dandum, ex hydromelite, ut quæ stomacho adhuc aut intestinis adhærent, eluendo excernantur, ac descendant. Quæ nisi sic discutiantur, ingesta in aluum ex nitro aqua mulsa, vacuari debent. Detur deinde uinum aut passum, in quo pineoli nuclei, aut cucumeris semina contrita sint, aut ex lacte, aut mulsa, aut anserinus adeps in passo liquefactus. Inflammatæ autem partes,

hordei farina cum mulsa decocta perũgantur. Ab initio admota cataplasmata nocent, quòd citatus ab eis calor, illapsum virus ita remoratur, vt in principes se parteis insinuet: ipsa tamen, interiecto tempore, molestissimis inflammationibus opitulantur, vtpote quæ dolores & permulceant et leniãt. Tum vbi corpus calfaciente oleo inunctum fuerit, in solium descendere oportet, ac lauare, vt per cutẽ summam, quæ corpori noxia inhæserũt, etiam excernantur. Et deiectiones multifariàm moliri oportet, ne affectus infigatur, et stabilitatem capessat. Gallinaceis carnibus & hœdinis, aut suillis catulis, maximè pinguibus & tenerrimis, ac cum lini semine coctis, uesci debent: siquidem aluum cient, atque uenenorum acrimonias hebetant. Vinum dulce liberalius ebibatur. Prodest thuris cortex, & Samia terra, quæ aster appellatur, si quaternæ singulorum drachmæ cum passo sumantur. Item pulegium ex aqua tritum, irinum aut rosaceum, cum ruta decocto, recentes uitis ramuli, cum passo detriti. Longè omnium potentissimè, antidota auxiliantur, cum aqua mulsa, drachmis quatuor pota.

Pinorum erucæ. Cap. II.

IIs, qui erucas pinorum hauserũt, illico dolor in ore & palato exoritur: uehemens alui, linguæ ac stomachi inflammatio torquet: intestina dolor excruciat, ita vt pruriginem sentire uideantur: corpus totum exæstuat: fastidium urget. Quibus est

succurrendum remedijs, quæ deuoratis cantharidibus dantur. Peculiariter tamen pro simplici oleo et irino, melinium, quod è cotoneis pomis & oleo temperatur, accipiemus.

Buprestis. Cap. III.

QVi buprestim biberunt, non dißimile nitro virus sapiunt, stomachi uentrisq; uehemens dolor insequitur: tam uenter, quàm stomachus mirum in modũ, ut in aqua inter cutem difflatus, inturgescit. Vniuersa corporis facies contenditur: urina supprimitur. Quibus eadem quæ potis cantharidibus auxiliantur. Priuatim post uomitus & uacuationes, quas clysteribus molimur, aridæ ficus prosunt: itẽ earum decoctum, ex uino. Vbi uero iam ferè pericula inclinantur, Thebaicarum palmularũ cibo, aut earundem tritarum in mulso aut lactis potu, iuuãtur. Pyrorum etiamnũ omne genus esse, & lac humanum bibere, conuenit.

Salamandra. Cap. IIII.

SI salamandram hauserunt, linguæ inflammatio consequitur, mens & sermo præpeditur, tremor cum corpore aut horrore quodam ac exolutione accedit: partes nõnullæ corporis liuoribus circunquaque sugillantur: sæpéque, diutius immorante ueneno putrescentes, defluunt. Quibus præstabimus cuncta, quæ potis cantharidibus. Peculiaria uero remedia, resina pinus, aut galbanum

ex melle linctum, & aiugæ decoctum, in quo nuclei pinei conterantur: urticæ quoque folia, cum lilijs & oleo decocta. Prosunt etiam oua testudinis marinæ aut terrestris, cocta: item ranarum ius, cũ quibus eryngij radix incocta sit.

Ephemerum. Cap. V.

SVmpto ephemero, quod aliqui Colchicon, aut syluestrem bulbum appellant, pruritus in toto corpore excitatur, non secus atque ijs qui urtica aut scilla lacessuntur: interna rosionem sentiunt: stomachus cum ingenti grauitate exæstuat. Cæterum inualescente morbo, cruor strigmentis admictus, per aluum exigitur. Quibus, ut ijs qui salamandram hauserũt, uomitione aut clysteribus auxiliari conueniet: sed antea quàm uenenum inualescat, dandum est decoctum frondium quercus, aut glandium, aut malicorij: lac bibere prodest, in quo serpyllum sit decoctum: item succum sanguinalis herbæ, aut ramorũ uitis, aut rubi, aut medullæ recentis ferulæ, aut myrti cum uino. Baccæ aũt myrti tusæ tritæq;, & aqua maceratæ, ut liquor inde sumatur, opem ferunt. Media castanearum tunicula, similem effectum præbet, si cruda in aliquo supradictorum succo sumptitetur: origanum quoque cum lixiuio epotum: eximiè iuuantur asinini lactis aut bubuli calidi potu, etiam si in ore contineant: ita ut quibus copia lactis huius adsit, nõ aliud desideretur.

Dorycnium. Cap. VI.

DOrycnion, quod aliqui manicon solanum appellarunt, epotum, lactis saporem in gustu refert: continentes singultus ciet, humor linguã uexat: sanguis confertim reijcitur: mucosa quædam perinde quasi dysentericis, aluo egeruntur. Itaque antequam aliquid ex ijs eueniat, auxilio sunt ante dicta, uomitus, clyster, & quæcunque potum uenenũ expellere possunt. Priuatim ijs opitulatur, aqua mulsa, lac caprillum, aut asininum, dulce uinum, quod tepidum cum aniso bibatur, amygdalæ amaræ, gallinacea pectora decocta. Quinetiam conchylia omnia, tam cruda quàm tosta esse, salutare est. Conueniunt & locustæ marinæ, & gammari, & pota eorundem iuscula.

Aconitum. Cap. VII.

ACaonitum statim in lingua inter bibendum, cum adstrictione quadã dulcescit: & subinde, potissimum cùm exurgere conãtur, uertigines offundit: lacrymas ciet: grauitatem pectori, et præcordijs adfert, simulq; crebri spiritus deflantur. Quare uenenum uomitione abigi, aut clystere per aluum egeri opus est. Vtimur inter propinandum, origano, ruta, marrubio, uel absynthij decocto, cũ uino absynthite uel semperuiuo, uel abrotono, uel chamælea, aut aiuga. Prodest etiamnum opobalsami drachma, cum melle aut lacte, cum castorio, pipere, et ruta, æquis ponderibus ex uino. Coagulum

hœdi, leporis, aut hinnuli cum aceto, ferri quoque stercus, item uinum, in quo aurum, ferrum, argentúmue candens restinguatur, potum, lixiuiaq; cum gallina & uino decocta, aut carnium bubularum præpinguium iura, cum uino sumpta. Fertur & ainga priuatim ipsis subuenire.

Mel Heracliæ. Cap. VIII.

MEl in Heraclia Ponti, ubi aconitum gigni solet, inuenitur: quod qui edunt bibûntue, non secus afflictantur, quã qui aconitũ ebiberunt. Iis eadẽ, q̃ poto aconito conueniunt: adiuuantur in primis continuo uini mulsi potu, cui rutæ folia sint adiecta.

Coriandrum. Cap. IX.

COriandrum ob odorem latere non potest: epotum aũt uocem exasperat, insaniam adfert, à temulentiis non abhorrentem. Qui sumpserunt, pudenda dictu blaterant, totiusq; corporis odore, uenenum fatentur. Quibus post uomitionem irino oleo concitatam, uti retulimus, merum & per sese, & ex absynthio potũ auxiliatur. Itẽ oleum, nec secus oua in eodem exinanita, si liquefacta in muria sorbeantur & epota muria, et ius salsum ex gallinà & ansere: passum quoque cum lixiuia sumptũ.

Psyllium. Cap. X.

PSyllion epotum, corpori toti frigus & torporem cum exolutione & mœrore quodam adfert: ita ut animum despondeant. Cui omnia quæ exhausto coriano auxiliantur.

Cicuta. Cap. XI.

CIcuta pota uertiginem excitat, oculisq́; caliginem offundit, ita ut minimum cernatur: singultus eiet, mentē turbat, extremi artus gelantur: deniq; conuulsi, suppresso arteriæ spiritu, strangulantur. Quare inter initia, ut in reliquis, cicutā uomitu excutiemus: postmodum deiectionem moliemur, ut quod ad intestina prolapsum sit, excernamus: tum demum in meracam potionē, quæ maximo est auxio, deueniemus: repetendū per interualla, in quibus proderit lac aßininum, aut bubulū potui datum, aut absynthium cum pipere & uino, castorio, ruta, mentha cum uino, aut amomi, cardamomi, aut styracis uncia, aut piperis cum semine urticæ & uino, aut lauri folia. Itē laser ex oleo et passo, & passum per sese largius potum proficit.

Taxus. Cap. XII.

SMilax, à quibusdam tithymalū, à Latinis taxus appellatur: frigus uniuerso corpori, strangulatus, & celerem interitum infert. Cui eadem quæ cicutæ conueniunt.

Carpaci succus. Cap. XIII.

EPotus carpaci succus soporem, citamq́; strangulationem adducit. Adiuuantur autem qui hauserunt, epotæ cicutæ remediis.

Sardonia herba. Cap. XIIII.

SArdonia ranunculi herbæ generi aßignatur, quæ uescentibus mentem adimit, & qua-

dam neruorum distentione labia in rictum contrahit, ut risus speciem præbeant: à qua quidem affectione, de Sardonio risu adagium in uulgus infausto omine manauit. Post uomitum peculiariter conuenit aqua mulsa & lac, liberalius epota: irrigatio, perunctioq; à pinguibus medicamentis, totum corpus excalfacientibus: in calidam aquam oleūq; descendant, sed tum multùm perfricare & inungere expedit: & in summa, curam omnem, quæ conuulsioni neruorum adhibetur, exequi oportet.

Hyoscyamus. Cap. XV.

HYoscyamum potum aut comesum, similem ebrijs ab alienationem mouet: sed facilè medicamentis cedit. Auxiliatur aqua mulsa copiosè data, lacq;, præsertim asininū: si id desideratur, caprillū, uel bubulum, uel aridarum ficuum decoctū. Faciunt ad id etiam nuclei pinei, aut cucumis semē ex passo sumptum, & uinum salsum cū adipe suilla recenti, passoq;: itidem urticæ semen, aut nitrum ex aqua, & intubus erraticus, & sinapis, & nasturtium, radix, cæpa, & allium: & hæc singula cum uino sumātur. Postea sinendi quiescere, quemadmodum qui uinum biberunt, ut excoquant.

Mandragora. Cap. XVI.

MAndragora si bibatur, confectim sopor insequitur, exolutio, ac uehemens ueternus, nihil temere distans á lethargo. Cui, antequàm aliquid ex ijs accidat, uomitus & aqua mulsa proderit:

postea nitrum & absynthiũ ex uino dulci aut passo sumantur. Caput *rosaceo & aceto perfundatur*. Proficit excitatio, *& motus corporis, & olfactus eupatorij, & piperis, sinapis, castorij, & rutæ tritorum in aceto : & liquidæ picis, & odor è lucernarum exustione & extinctu. Quòd si ægrè ij reuocentur, sternutamenta mouere, alijsq; cõmunibus auxilijs uti conueniet.*

Meconium. Cap. XVII.

E *Poto papaueris succo quem meconion uocant, consequitur ueternus cũ perfrictione & pruritu uehemẽti, ita ut sæpe inualescente ueneno, tanta erumpat prurigo, ut hominem excitet*. Corpus *id medicamentum olet*. Post *citatam oleo uomitionem, acres clysteres auxiliãtur, acetumq; mulsum cum sale potum, aut mel cum rosaceo calido: merũ cum absynthio aut cinnamomo copiosum, aut calidum per sese acetũ: nitrum ex aqua, & origanum cum lixiuia aut passo, & rutæ syluestris semen cũ pipere, uino, & panace : piperq; cum castorio & aceto mulso, uel cum satureiæ aut origani decocto, cum uino*. Hi *olfactilibus excitandi*, et *ob enatam pruriginem in balneas descendant, & foueantur*. Post *lauacrum prodest iurium pinguium usus, cũ uino aut passo: medulla etiam ex oleo pota.*

Corniculatum papauer. Cap. XVIII.

Q *Vod corniculatum papauer appellant, & potus, & cibo eadem inferre consueuit, quæ pa*

pauer is succus: nec aliis expugnatur auxiliis.

Pharicum. Cap. XIX.

Q*Vod pharicon uocant, sapore syluestre nardum imitatur. Resolutionem neruorum potum affert, cum conuulsione & delirio. Oportet autem post uacuationes uinum absynthitem potui dare, cum cinnamomo, aut myrrha, aut nardo gallico, quod serinē aliqui uocauerũt: aut spicæ nardi duas drachmas, & myrrhæ totidem obolos, cum passo: aut irim cũ croco ex uino: derasumq; caput illinire hordeacea farina cum aceto, & trita ruta.*

Toxicum. Cap. XX.

T*Oxicum ex eo nominari uidetur, quòd barbarorum sagittæ eo illinebantur. Qui biberint, labiorum & linguæ inflammatione torquentur: incoercitus furor uarias iis imagines obuersat: quare uix medicinæ locus est: raroq;, qui hauserũt, euadent. Vinculis ergo cohibendi, ut uinũ dulce cum rosaceo bibere, & reuomere cogantur: rapi semen bibendum cum uino. Priuatim iis cõuenit, quinquefolii radix, & hircinus sanguis, aut caprillus, eodẽ modo sumptus: roborũ, fagi, aut ilicis cortex cum lacte tritus, malaq; cotonea trita esse, aut cũ pulegio & aqua bibere, conueniet amomum & balsami semen ex uino. Sed qui periculis defuncti sunt, diu lecticis decumbũt, & ubi surrexere, stupidi reliquum uitæ tempus degunt.*

Ixia. Cap. XXI.

IXia, quæ ulophonon appellatur, inter potandũ aliquid ocymo ſimile guſtu & odore redolet: uehementẽ linguæ inflãmatiōnẽ excitat: mentem mouet: oẽs excrementorũ exitus ſupprimit: ſtrepitum cum animi deliquio ciet, ijsq; inteſtina latrant, nec egeritur quicquã. Poſt uomitionẽ aluumq́; reſolutam, auxiliũ præſtat aqua, in qua abſynthiũ maduerit, ex uino largiore, aut aceto mulſo pota: rutæq́; ſylueſtris ſemẽ, aut laſeris radix: item tragorigani decoctũ, cum aliqua ſupradictorum, aut lacte, aut reſina terebinthina, aut nardo, aut caſtorio, aut laſerpitio, quorũ ſinguli oboli conueniunt. Quin & nuces iuglandes ex uino, cũ reſina, caſtorio, & ruta tritæ, ita ut ſingula drachmæ pondus æquent. Itidem chamæleæ aut thapſiæ aut abſynthij ſucci ſicilicus cũ aqua mulſa, & acetum calidum potum.

Ceruſſa. Cap. XXII.

CEruſſa ſuo colore proditur: ſumpta enim, mox palatum, gingiuæ, lingua, & commiſſuræ dentium, candore quodam inficiũtur: ſingultus, tuſsim, ac linguæ ariditatem excitat: ijs extrema frigeſcunt, mens labat, membra torpeſcunt. Quibus dare conuenit aquam mulſam, aut ficuum aut maluæ decoctum, aut lac calidum, aut ſeſamam ex uino tritam, uel lixiuiam ex ſarmẽtis factam, amaricinum oleum aut irinum, perſicorum oſſa cum hordei decocto: columbina oua cum

thure, aut hordei decocto, aut prunis, aut gummi quod ulmus piorauit, aut humor, quem ulmea folia reddiderunt, cum tepida aqua: sed tum quoque uomant. Conuenit etiam tapsiae succus, aut scammoniae, cum aqua mulsa potus.

Fungi. Cap. XXIII.

F*Vngorum alij genere, alij copia laedunt: omnes tamen strangulatus suspēdio similes cōcitant. Quibus confestim succurendum: communiter ex oleo uomere cogendi: mirificè iuuat lixiuia ex sarmentis aut pyrastri surculis, epota cum sale, posca & nitro. Fructus, aut folia pyrastri cum fungis decocta, strangulantem illam uim auferunt, esitataq; eisdem auxilientur. Aduersus fungos gallinacea oua cum posca proficiunt, adiecta aristolochiae drachma: item absynthium cum uino melleq; sumptum, & ex aqua potum: apiastrum ex nitro, panacis radix & semen in uino, faex uini cremata cum aqua, atramentum sutorium ex aceto, radix, uel sinapis, aut nasturtium esu prosunt.*

Gypsum. Cap. XXIIII.

L*Apidescens gypsum strangulationem creat: quare eadem proferenda sunt, quae mansis fungis, auxilia, & ad haec maluae decoctum, quod etiam olei uicem pensat: utpote cùm pingue sit, euo uendo lubricas uias & faciles reddit, deradique corpora non sinit. Quod ubi duratur in lapidem, gypsum efficit. Quinetiam prodest oleum ex aqua*

mulsa, aut sicorum decocto: & lixiuia è ficulneo cinere, aut sarmentis facta, cum vino copiosiore pota: & origanum aut thymum cum lixiuia, aut aceto, aut passo: hiq; decocto maluæ proluendi.

Sanguis taurinus. Cap. XXV.

TAuri recens iugulati sanguis epotus, spirandi difficultatem strangulatumq; concitat: faucium tonsillarumq; meatus cum neruorum distentione præcludit, lingua rubescit: dentes inficiuntur, & quædam concreti sanguinis vestigia, inter eorum cõmissuras restant. Quare vomitum vitabimus: sanguinis enim globi attractu illo ĩ sublime relati, magis gulæ inculcantur. Dari ergo *opus est quæ concretum sanguinem discutiunt & aluum subducunt. Grossi lacteo succo turgentes ex posca, & nitrum per sese, auxiliãtur: nec secus coagulũ omne cum aceto & laserpitij radice, aut lasere: itidem & braßicæ semen, & è cinere ficulneo lixiuia: conyzæ folia cũ pipere, et rubi succus ex aceto. Aluus resoluẽda. Iis qui seruãtur, stercorosa et fluida per sedẽ egeri cõsueuerũt. Stomachũ aluũq; hordeacea farĩa ex aqua mulsa perũgere oportet.*

Lac coagulatũm. Cap. XXVI.

EOs, qui coagulatum lac hauserunt, frequens illico strangulatio inuadit, quòd in globulos quosdam lac coalescat. Quibus iuuandis pro antidoto, coagulum ex aceto damus, & bibere sæpius cogimus. Damus & calaminthæ folia arida, item

succum, aut laserpitij radicẽ, aut lasercum poscas thymumq́; ex vino, & cum luto suo lixiuiam. Sed nulla salsilago obijciatur, quoniam magis lac coiret, et in caseum densaretur. Neq; illos vomere cõuenit: siquidem concretum lac sese in gulæ angustias insinuans, strangulat.

Argenti spuma. Cap. XXVII.

SPuma argenti pota, stomacho, ventri, & intestraneis grauitatem cũ magnis torminibus adfert, & nonnunquam pondere suo intestina vulnerat, vrinãq; supprimit: corpus intumet, plumbeãq; deformitatem concipit. Quibus subuenit secundũ vomitionem, potum syluestris hormini semen, myrrhæ drachmæ octo, absynthium, hyssopum, apij semen, aut piper, aut ligustri flos ex vino: aridum palumbis: fimum, cum nardo & vino.

Argentum viuum. Cap XXVIII.

ARgentum viuum potum, eadem quæ spuma argenti infert, eisdemq́; vtendum auxilijs. Lac copiose potũ auxiliari constat: sed postea euomant, qui auferunt.

Calx, Sandaracha, Auripigmentum. Cap. XXIX.

CAlx, Sandaracha, & Auripigmentum, pota, aluum & intestina cum vehemẽti erosione excruciant. Præbenda cũcta quæ suo admistu illorum acrimoniam hebetant, ac soluunt, & facilem lubricamq́; aluum reddũt, cuius-

nium.

modi ibiſci et maluæ ſuccus eſt:natura enim vtriq; perlubrica. Dandum decoctum ſeminis lini, vel ſemen tragi herbæ, vel oryzæ, lacq; cum aqua mulſa copioſum, iura pinguia, & boni ſucci.

Lepus marinus. Cap. XXX.

QVi leporem marinum biberunt, piſcium virus olent: procedēte tempore, aluus dolore afficitur, & vrina ſiſtitur: & ſi quando eam reddere contingat, purpureum colorem referet. Omne piſcis genus auerſantur, et odio habent: fœtido ac graui ſudore manant: bilioſus vomitus, interdum ſanguini promiſcuus, ſubſequitur. His dandum lac aſininum, vel paſſum cōtinuè, aut radicis maluæ foliorūq; decoctum, aut trita cyclamini radix cum vino, aut veratri nigri, aut ſcammonij ſucci drachma, cum aqua mulſa, puniciq; mali acinis. Cedria cum vino efficax eſt: anſerinus ſanguis, vt tepebit, potus. Sed cùm piſces omnes reſpuūt, aſperenturq;, ſolis fluuiatilibus cancris veſci poſſunt, bibuntq; eos admiſto vino, adiutiq; ab his percoquunt. Cumq; appetere et comeſſe piſce cœperint, ſuæ ſalutis indicium habent.

Rubeta & paluſtris rana. Cap. XXXI.

RVbeta aut rana paluſtris aſſumpta tumores ciet: pallor corpus vehementer decolorat, vt planè buxeum ſpectetur: ſpirandi difficultas torquet, & grauis halitus oris, ſingultusq; et inuita interdum genituræ profuſio conſequitur. Ad-

iuuantur secundum vomitionem multo meri potu, & arundinis radicis binis drachmis, aut cyperi totidem. Breuiter, cogendi sunt vt vehementi ambulationi & cursui se credant, ob torporem quo corripiuntur. Quinetiam quotidie lauandi sunt.

Hirudo. Cap. XXXII.

DEuoratæ cum aqua hirudines, si ori ventriculi adhærent, tractione partium, nonnullam suctionis imaginem præbent: eo enim argumēto hausta hirudo deprehēditur. Has muria sorbitione excutit, et cyrenaicus succus, aut laserpitij folia, aut betæ, cum aceto, aut pota niuis glebula, cum posca. Nitrum ex aqua gargarizatur, aut atramentum sutorium aceto dilutum. Si faucibus hæreant, iniecta lupinorum farina, aqua frigida ore contineatur, et ad eam hirudines exilient. Prouidendū etiā ijs, quæ etsi ferendi auxilij gratia tradantur, non minora tamen cæteris venenis pericula sæpius adferunt. Qualia sunt album veratrum, thapsia, elaterium, agaricum nigrum: siquidem ea strangulatus concitant, aut immodicas deiectiones mouent. Quibus ea medentur, quæ in fungorum mentione & similibus retulimus. Nimios aūt deiectionū impetus, medicamētis, quæ excremēta supprimūt, coercebimus. Neq; negligēda quæ parū quidē nocere vidētur: īterim vero vitā ī descrimīa agūt. Quo ī numero sūt syluestris ruta, gith, nouæ glacies, pappi recētes: flores aūt sunt eius spinæ, quæ coctos di-

citur. Eos, qui sumpserunt, sola vomitio recreat.

Domestica nobis. Cap. XXXIII.

A*Qua frigida abundè pota, aut meracum vinum liberalius epotum, aut passum, præsertim à balneo, aut cursu, aut vehementi exercitatione, strangulatus et dolores infert. In quibus sanguinis mißio protinus, & vacuatio, imminentia soluunt pericula. Sed de notis veneficiorum, ac remedijs, & cauendi modo, hactenus dicta sint. Subiungeremus etiam antidota neceßaria, quæ præclarè auxiliantur, quibus vtimur, quale Mithridatiũ est, præsertim & quod sanguine, et quod scinco tẽperatur. Verũ quoniam alijs in locis diligẽtißimè scripta sunt, hic ab eorũ descriptiõe supersedemus.*

Venenata. Cap. XXXIIII.

D*E bestijs, quæ virus eiaculantur, & exitialibus venenis, ideò scribere aggredimur, ut tota curationis remediorũq; ratio ad vmbilicum perducatur: si quidem pars hæc non minus quàm cæteræ aliæ, necessaria est ijs, qui artem medicã exercent, vtpote cum adminiculo eorum, quæ inibi traduntur, doloribus, periculis, & cruciatibus, plurimisq; alijs malis homines liberari conueniat. Hæc autem in summa fastigia duo, sicuti ab initio relatum est, distribuitur. Nam qui de feris virus inspuentibus sermo disserit, Theriacus dici solet: qui uerò de amoliendis veneficijs, Alexipharmacus: quo prius tradito, simul quæ*

sequi signa consueuerunt, præmonstrabimus: tum quæ nonnihil auxilij ferunt. Omnia autem in promptu, & ad manum habere artificem oportet, propter vrgentem sæpenumero necessitatem: siquidem pauca è venenis & virulentis animantibus, tarda & grassantia sensim pericula cient, ita vt dilationem admittant: pleraque verò præsentaneam perniciem afferunt. Hominũ autẽ partim malè alijs cogitantes, ingenita prauitate maleficium ita tẽperant, vt spatiũ curanti liberũ non relinquant: partim sceleris admissi conscientia, aut tristi aliquo euentu oppressi, hausto sponte veneno, mortem sibi consciscere conantur. Qui postea deprehensi, aut resipientes, & vitæ cupidi, præsentaneam opem poscunt. Non desunt, qui hostiles sagittas illinentes, aut fontes aquasq; puteanas hac labe polluentes, certam & ineuitabilem aduersarijs perniciem moliuntur. In quibus ipsis etsi maleficium non subitò, sed aliquantò pòst grassari natura sua comparatũ est, tamẽ nisi primo quoque tempore coerceatur & remedijs subinde excipiatur, frustra tandem succurritur, occupatis iam corporibus exitiali vi veneni. Proinde non vulgari industria diligentiaq; in ea re vtendum est, vt quod in alijs incommodis ars consueuit, in his quoque salutem mortalibus præbeat. Quin & apud priscos genus hoc vnum existimabatur esse eius partis, quæ medicamentis pugnat: sed recentiores idipsum discreuerũt, nominã-

tes præcautionem, & modum præcauentem, salubris sanantisq; mediũ statuentes, parua & leui supra modum persuasione decepti. Siquidem treis in humanis corporibus constitutiones esse contendũt: vnam, qua sani degimus: alterã, qua sinistra valetudine corpora laborant: tertiã, quæ medium inter vtrasque locum sibi vendicat. In qua positi, sanitatem specie mentiuntur, facileq; in morbos & pericula concidunt, ob vim corruptricem, quæ corporibus nostris incumbit. quemadmodum in iis videre licet, quos excãdescens rabie canis momorderit, necdum tamen aquam horrent. In ijs quoque qui cantharidas hauserunt, sed nondum vrinæ tormento cruciantur. Tripartitò igitur artẽ digeri, tripliciq; corporis constitutioni meritò respondere trahunt. Salubrem partem esse volunt, quæ sanitatem tuetur: præcauentem, eandemq; prohibentem, quæ obstat quò minus in morbos incidãt: & sanantem, qua vitia discutiuntur. Quibus ita responderi potest, quòd primùm ex ista ratiocinatione nõ treis corporis tantùm, sed quatuor haberi constitutiones fatendum esset: quippe vt aliqui sunt, qui necdum morbo laborant, morbo tamẽ maximè ob impendentem causam sunt obnoxij: ita sunt, qui iam priore morbo defuncti, nondum tamen secundæ valetudini restituti sunt: id quod in ijs, qui à morbo proximè sese recolligunt, cernere licet, qui virium recreationem & robur desiderant. Sed quẽ-

admodum curandi ratio ad partem medicamentariam pertinet, ita præcautionem eidem subijci par est. Ad arcendas enim valetudines vehementibus vtimur auxilijs, altiore scarificatu, vstionibus, amputatione, derodētibus epithematis, potionibus perniciei occurrentibus, & plerisque alijs. Verumenim uero sunt vsque eò rudes nonnulli, vt ne remedia quidem appenent, quæ morbos arceant. Cuius sententiæ inire rationem haud promptum est: etenim cùm verbum ipsum, præcauere, tum agēdi modus, omnino auxiliarem remediariamq; vim præ se ferunt. Mirum verò nisi etiam sua illa distributione partium eos complectuntur, qui in pestilentis cœli statu morbo nondum correpti sunt: pesti tamen, propter obuersantis aeris occasionem, opportuni, et in morbum proni redduntur. Dicere forsitan quis posset, salubris institutionis præcepta non aliud esse, quam arcendorum morborum rationem: quippe cùm firma reddere corpora, & minus vitijs obnoxia nitamur, vt inoffensa valetudine degant, nec morbis conflictentur. Neque id silentio prætereundum, quod maximè præcipuum, & tanquam caput rei est, non oportere medicinæ partium distributionem, totidem corporis constitutionibus respondere: sed naturas singulorum suis notis seorsum scrutari ac explorare, vt suis locis ostendimus. Cum ijs igitur non pluribus agendum. Illud magis adnotare conuenit, affectus, qui à vi-

rulentis animalibus venenisq; contrahuntur, vocari cæcos, id est, quorum ratio minimè iniri potest. Quin & ea, quæ eisdem auxiliantur, nulli pariter sunt addicta causæ: quapropter quæstionibus obseruatoriæ artis, et eius, quæ ratione fulciatur, annumerari solent. Neque *prorsus verum deprehenditur, affectus huiusmodi cæcos esse.* Nam *quod semper se protrahit, & nullum in quibusdam necessarijs vsum exhibet, haud facili coniectura colligi potest: etsi naturæ proprietate prorsus cæcos eos affectus concedimus, qui ab exitialibus venenis, et animantibus, quæ virulento morsu sæuiunt, contrahũtur.* Nam *quod ad opus nonnullum vsum præbet, datq; medendi occasionem, neque imperceptibile, neque cæcum, nulliúe causæ obnoxium reputatur: se magis ab ipso quis impulsus, demonstrationem se habere, & opinionem abditorum cognitione confirmare poterit.* Nam *etsi sæpe minora sunt, quàm vt sensibus percipiantur, euidenter tamen ex ipsis inter se collatis deprehenduntur.* Diocles *autem in eo commentario quem* Plistarcho *dicauit, satis modos perstrinxit, ad verbum ita scribens:* Nosse *quis hoc potest cùm in alijs non paucis, tum in viperis, & scorpionibus, & reliquis id genus, secum animo reputans, vt quanuis exiguo sint corpore, vixq; conspectui subijciantur, magnorum tamen discriminum ac dolorum causas inferunt: quorum nihil præter quandam corporis exiguitatem, uimq;*

præ cæteris animantibus datam illis, facile fuerit spectare. Quanta enim ea moles corporis est, quæ à scorpijs ictu, & aliorum id genus venenatorum, quæ nos morsu conficiunt, attingitur? quorum aliqua vehementes cruciatus excitant, alia erodunt, & putredines cient, nec desunt quæ præsentaneam perniciem moliantur. Aut quantulum est quod à phalangij morsu ingeritur, & vniuersum corpus excruciat? neque enim quis magnitudinem ipsorũ deprehendere posset, cùm prorsus exigua mole constent. Ergo quòd hæc ad affectus referantur, constitit inter omnes. Verùm quòd exactè deprehensum sit, vim quandam ipsis inesse mortiferã, quæ insinuata corporibus molestiarum, quæ exoriũtur, nobis causa sit, in confesso est, & omnium consensu persuasum. Nec quisquã inuenietur vsqueadeò contentionis studio flagrans, qui aliũde exoriri molestias asseueret, quàm à materia mortifera partẽ corporis attingente. Porrò id erat, quod inter utilia artis opera in omni opere dicere oportuit, quænam res opus hoc efficiat, vt nihil prorsus nos lædat, incomprehensa communis causæ, quæ proprijs inest ratio: quandoquidem tum euidenter indicari poßit, tùm deprehensa est. Ideò Erasistratus empiricorũ pertinaciam graui cauillatione inceßens, cæcis affectibus causas aßignauit, inficiatus his cõmunem, & supremam morborum causam incomprehensibilem eße: & hanc in eo, quem de causis scripsit

commentario aptißimè prodidit, candido signatã lapillo. Nec ferendos eos esse censuit, qui se dicãt in quibusdam, vt in venenis, serpentium ictibus, & cæteris id genus trita medendi ratione contentos esse. Neque satisfacturam sibi obseruationem eam, quæ à causarum comprehensione separata est. Primùm enim genere comprehendi facilè poßunt. Quòd autẽ sit lethifera vis, corporaq́; permutans, ita vt perimat, ex ijs, quæ per genus, non per speciẽ vagantur, curationem indicat, qua hæc hebetare, & prorsus expugnare liceat. Cùm verò subiũgit: Ad aquam dulcem, & potui idoneam venit quis, & ante obseruationem ad vomitũ, ad vulneris dilatationem, ad demorsæ partis suctũ, cucurbitulas adfixit, partem incidit, vrentia medicamenta, aut ea quæ vim eandem adipiscuntur admouit, postremò partem amputauit: secũ reputauit medicamina, quæ per summam cutim ferre, & applicari solita, immissæ ad intima perniciei repugnarent. Hæc itaque, quæ disseruit Erasistratus, veritati cõsentanea sunt, nec arti refragantur. Sed methodicos demirari licet, qui mortiferam uim corporibus illapsam negotiorum, quæ ipsa faceßit, esse causam diffiteantur, verùm rudiusculè nomini attendunt. Nam apud ipsos palàm immissa vis φθοροποιὸς, id est mortifera, nominatur: φθοροποιὸν autem nullius officij alius esse potest, quàm causa. Aiunt hæc nomina, μάρσιππος & κα-

καλύπτειν: esse reliquis omnibus similia, in quibus partes quædam dictionum non pro virtute, sed nuda enunciatione comprehenduntur. Enimuero quemadmodum in his uocibus μάστρωπος & ἀνακαλύπτειν, partes neque certos, neque principes retinent significatus: sic in hoc uerbo φθοροποιεῖν partes productionis gratia, non pro uirtute coaluerunt. Hinc ad causarum differentias transeunt, affirmantq; causarum aliquas euidentes esse, quæ dum aduersam ualetudinem crearunt, separantur: cuiusmodi sunt frigus, labor, æstus, & similia. Quasdam continentes, quæ permanent postquàm morbum excitarunt, hoc est, quibus præsentibus, & effectus eorum adsunt: increscentibus, effectus augentur: decrescentibus, minuuntur: & cùm desinunt, ijdem finiuntur: quibus solis ac per se manentibus, effectus quoque ipsi manent. Talia quidem receptissima sunt causarum discrimina, quorum nulli phthoropœon subijci potest. Euidens enim causa nõ est, quoniam morbus ipse permanet, nec ipsa à corpore separatur. Nec continens causa dici potest, cùm magna ex parte hæc adsit: quemadmodum accidit ijs, qui à rabioso cane sunt demorsi. Quòd si neque euidens causa, neque continens fuerit, neque per se, neque alterius consortio causa erit. Quòd si à nulla causarum differentia phthoropœon deducere possumus, consequitur, ut neque causam esse fateamur. Quòd

autem asserunt, vocabula quædam in se non habere parteis rerum significatrices, sed nuda, & simplici pronuntiatione ficta esse, fateri necesse est. Verùm non omnia, sed perpauca talem nancisci conditionem existamandum est: neq; enim ποιεῖν in hoc nomine φθοροποιὸν perinde atque assumptitia profertur, sed longè principē obtinet significationem. Quemadmodum enim φθορᾶς, id est corruptionis nomen mutationem in peius significat, sic hoc verbum ποιεῖν sumi debet, vt nihil amplius ex eo quod hāc dictionem φθορὰ secum habeat, declaret. neque prorsus id ignificat, quod omnes palàm audiunt, et huic simile redditur, παιδεύειν δίψος. Si dant à corruptione sanis fieri morbum, concedunt vtiq; vim in huiuscemodi verbo ποιεῖν subesse, siquidem aliquid est quod corruptionē efficiat. Omne autem quod aliquid efficit, ostenditur per singulas causas, quæ corporibus subijciuntur, idq; tam in lethalibus venenis, quàm in ijs, quæ corporibus ingeruntur. Verùm nonnihil subiacere causarum differentijs produnt. Quinetiam aberrarunt, non exauctam diuisionem assumentes. Qui vero se dogmaticos profitentur, causam esse partim præparantem, partim continentē asserunt: vt inguinū vlcus, et inguinariam febrim, et quæ affectui tum aßistat, tum etiā separetur, vt à fractis præcipitatio. In summa, quoties quidpiā suapte natura causa fuerit, nec vlla diuisione cōprehēditur,

vitiosum est, neq; causæ adscribitur, eorum quæ idem genus sortiuntur. Sed quod phthoropœon causa sit, nomen ipsum argumento est, & in ijs quæ contingunt apertius ostenditur. Quid aliud causæ arbitrãtur esse post impressum à serpentibus ictũ, quàm ex animante vim, & illapsum in corpora virus? Neq; enim frigus, neq; æstum, neq; sectionẽ corporis, neq; cruditatem, neq; aliud quicquam simile causari possunt. Verùm quoniam causarum differentijs gaudent, & aliquas continentes, alias euidentes appellant ipsis dicendum, vtroq; istorum modorum euidentem quidem causam esse, quod effectum præcedit, & quod corporis substantiam præoccupat: continẽtem vero, quod morbis præsentibus adest, qua separata recedunt, quæ cum ipsa euenerant. Sed de ijs hactenus. Statuendum itaque mortiferam vim intrinsecus manifestißimam esse causam, ipsamq; principem facere scopum oportet. Et antequam ad ima decumbant morbi, varijs modis est certãdum, donec vis tota corporibus excutiatur. Modò enim reuocari debet ea parte, qua pestis intrauerit: modò aliqua alia, præsertim principatum non obtinente, antè coerceatur, quàm altius irrepens viscera tãgat: aut eius pernicies eluatur, retundaturq;, cùm iam membratim peruagatura est. Itaque venena si hausta sunt, crebris vomitionibus: si morsu impressa, scarificatione, affixis cucurbitulis, exuctu, carnis circumscriptione,

nonnunquam amputatione extremæ partis, euocantur. Retinentur vero infusione, et impositu medicamentorum acrium cohibētur. Hæc simul vtiq; arcere virus, & eluere possunt. Restinguuntur, & euincuntur meraciore potu, aut passo nulla aqua diluto, vel contrariorum esu, quæ acrimonia sint prædita. Postremò deiectio alui, euocatus sudor, et alia quædam in commune, quæ membratim demōstrabimus, auxiliantur. Verum *enimuero non lethiferam modò materiam, sed & magnitudinem, et tempus, proscopo cōsiderare oportet.* Etenim *ab ijs remedia quàm plurimum discrimen capessunt.* A *magnitudine quidem, cùm nonnulla ex venenis, & virosis animalibus pericula minantur: alia putredines altas aut exteriores excitant: alia vehemētissimos dolores aut cæcos cient: alia vis medicamētis cedunt, & magis minúsue molestias excitāt.* Oportet *autem ea, quæ pericula ferunt, peruicacioribus auxilijs expugnari. & minus infesta, mitioribus. Quippe absurdum fuerit in grauioribus, segnioribus medicamētis homines in discrimē adducere: in minoribus uero, uehemētium auxiliorum iniuria corpus lacessere.* Finitio *à temporibus in promptu est, hoc enim subitò in pericula, & præsentes molestias adducit: illud uero sensim, & dilatas in diem lōgam aut breuiorē producit.* Itaque *in acutis quidem cōfestim multa simul auxilia repræsentari oportet: reliquis, paulatim.* Hæc *qua=*

dam artis formula breuiter definita sint. Iam mē*bratim rem prosequamur.*

Signa rabiosi canis, & demorsorum ab eo. Cap. XXXV.

DE *rabiosi canis morsu sermonem alijs præposuimus, quòd id animal domesticū ac frequēs esse consueuit, & in rabiem sæpius agitur, ac perit, ab eoq; caueri difficile: inde periculum ineuitabile hominem manet, nisi multis vtatur auxilijs.* C*anis plerunq; flagrantißimis æstibus in rabiem efferatur: interdum quoties frigora incesserunt.* R*abiosus autem potum, & escam auersatur: largam spumantemq; pituitam naribus, & ore proijcit: toruè & solito tristius intuetur: in omnes passim sine latratu irruit, & æquè feras homines q;, tam familiares, quàm ignotos mordet: nec protinus infestum quicquam infligit, nisi, vt vulnus, dolorē: exinde morbus ille, qui ab aquæ metu hydrophobicus* Graia *est voce appellatus, contrahitur.* Euei *it autem cum distentione neruorum, totiusq; corporis rubore, præsertim faciei, cum sudore, & lāguore quodam.* Aliqui *auræ splendorem fugiūt: alij sine vlla doloris intercapedine vexantur. Sunt etiam, qui canum more latratus edant, & obuiā factos morsu adoriuntur, ac mordendo simili vitio labefactant.* Proinde *ex ijs, qui hoc vitium senserint, neminem seruatum vidimus, nisi forsitan ex historia vnū aut alterū euasisse audiamus: siquidem*

dem Eudemus superasse quendam affirmat. Themisonem aliqui demorsum in hunc furorem incidisse, & euasisse fatentur. Alij ipsum cùm amico aquã expauescenti morẽ gereret, & officium exhiberet, quadã naturarũ concordia similẽ contraxisse affectũ: sed post multos tandẽ cruciatus seruatũ extitisse. Molestissimum itaque genus morbi, à quo multos, antequã ipsam experirẽtur, uindicauimus: & complures ab alijs medicis seruatos nouimus.

Remedia demorsorum à cane rabioso.
Cap. XXXVI.

R*Atio medendi duplex: una cõmunis, qua utendum in omnes morsus, quos uirulẽtæ animantes impresserunt: alia peculiaris priuataq́; eorum duntaxat, quos rabiosi canes momorderint: quæ nonnullis quidem summam opem ferre consueuit: alijs uerò inutilis, maximè qui ex multo iam tempore ictũ acceperunt. Quæ ad hanc pertinent, primùm exponemus, deinde cursim perstringemus, quæ àd communem medendi rationem pertinent. Cancros itaque fluuiatiles in sarmentis albæ uitis cremare oportet, & cinerem eorũ quàm minutissimè tritum habere reconditum: itidem gẽtianæ radicem tusam cribratamq; reponere. Quoties autem canis rabiosus morsum intulerit, in quaternos cyathos meraci uini, bina cineris cancrorum cochlearia, unumq; gentianæ conijciantur: hæc in polentæ dilutioris modum subacta, quatri-*

duo bibantur. Inter principia medicamentum hoc modo detur. Atqui si ab illato morsu bini ternive dies fluxerint, curationem auspicabimur à triplicato pondere, supra id quod ab initio retulimus. Optimum hoc aduersus rabiosorum morsus auxilium, quod & plerisque vnum satisfecit, eoq; cum fiducia vti licet. Sed vt alijs etiamnum auxilijs contra ineuitabile periculum muniamur, nihil cæteris vti prohibet. Satius autem multò fuerit etiamsi in vanum recidat, medicamentorum inhumanos tolerare cruciatus, quàm per inertiam ac desidiam in discrimen adduci. Nec ita in demorsis à rabioso animali maiora vulnera vereri oportet, vti minora, et vlcusculis cutis similia: quippe maiori uulnere confertim copiosus sanguis emanans, potest nonnihil virulenti liquoris exhaurire: quod in minoribus nõ accidit. quin à maioribus abscedentes carnes hinc auferre, & labia acie scalpelli circunscribere, & prehensam hamulo aut vulsella carnem amputare oportet. In vtrisque circunstantia loca altioribus vlcusculis scarificanda, vt copiosior sanguinis vacuatio arceat, ne venenum membratim insinuetur. Cucurbitulæ cum multa flamma agglutinatæ id iuuamenti præstant, vt veneni vis extrahatur. Cõtra virulentos ictus, vstio expeditißimum est auxilium, vtpote cũ ignis cætera viribus præstet, simul quòd virus domet, & ferri penitius non patiatur: simul quòd pars ignẽ experta, postea non vulgare

fundamentum curationi futuræ præbeat, manente diutius exulceratione. Animaduertendum ex eo tēpore cùm crustæ decident, ne vlceris oræ coalescāt, & cicatrice induantur: sed si fieri potest ad multum, idq; præstitutum tempus, vlcerationes & sordidas adhuc & inflammationem minantes, prorogari conuenit. Quod inditum ijs salsamentum optimè præstabit, & syluestre allium detritum: item cæpe, succusq;, præsertim Cyrenaicus, *aut qui* Medicus, *aut* Parthicus *appellatur.* Tritici *grana tam mansa, quàm non mansa imponantur: siquidem subacta pistáue à perfusione vulnera dilatant. Sunt qui à mandentium ieiunio, sibi aliquid asciscere arbitrentur, quod suapte natura resistat: verùm id certum non est. Cæterùm tempestiuus eorū vsus minimè est contemnendus. Si verò, quod persæpe accidit, ante dies præfinitos cicatrices coirent, committerenturq;, manum postulabunt. nāque eas diducere, carnemq; scalpello circinare, aut iterū inurere, expedit. Vbi vero propositum tempus præterijt, vlcus ad cicatricem ducendum, & emplastro, quod è salibus conficitur, locus comprehendendus: nec multò pòst sinapismo vtendum.*

Ratio uictus in morsu rabiosi canis. Cap. XXXVII.

Q*Væ ad partem istā pertinent præsidia, ita se habent. Cæterùm victus rationē ex ijs quæ veneno aduersantur, conie-*

ctura quadam colligere oportet, simul vt veneni vires hebetet restinguatq́;, simul vt arceat, quò minus ad intima pernicies illabatur. Etenim assumpta, perniciosarum virium penetrationi resistunt. Quorum utrunque præstare potest vini meracioris, passi, & lactis potus: quippe qui hæc omnia capiunt ad curam, nõnihil veneno obijciunt, quod omnem eius acrimoniã obtundat. Simili modo alliorũ, porrorum, cæparumq́; cibus: quòd ea difficulter cõficiantur, vixq́; aboleãtur. Nã multos dies huius cibi qualitates remanent, quo tempore nec euincuntur, nec permutantur à mortifera vi, sed contrarijs illa vis expugnatur. Cui rei antidotorum vsus accommodatur, & theriaces, Mithridatij, & eius, quod eupatorio temperatur. Denique omnium, quæ magnam aromatum partem sibi vendicant: quippe aromata omnia viribus & substantijs ægrè permutantur: quare in corporibus euincunt. Victus ratio hoc modo se habet: Nosse conuenit, pauorem aquæ non stato definitoq́; tempore exoriri: plurimũ tamen ad quadragesimũ usque diem neglectis differri cõsueuit. Post semestre etiã nõnullos inuadit: quendam post annũ aquam horruisse constat. Quæ nobis visu comperta fuere. Narrãt & aliquos post septennium aquæ metu fuisse tentatos. Inter principia demorsorũ à cane rabiosa curandi ratio talis est. Verũenimuero si ea, quæ retulimus auxilia, primis diebus prætermissa fuerint, nec scalpro carnẽ

circinare, nec vstionem experiri operæpretium est. Non enim quod iam pertransijt, satis euocare possent. Nulla utique istius rei occasio aut vtilitas, sed incassum corpora doloribus sternentur. Alter uerò curationis modus accedat. Deiectio magnum præbet iuuamentum, vtpote cùm mouendo, corporis habitum transmutet: & quæ colocynthidem recipit hiera. Item lac schistum, quod simul deiectionem moueat, & venenum domare possit. Cibi acres, & meraculi potus, quibus vis veneni vehementer retunditur, quotidie sumi debent. Cæterùm sudores ante cibos, & post etiam ciendi. Dropacismi sinapismiq; alternatim per corpus totum adijciendi. Sed longè omnium efficacissimum auxilium helleborismus cognoscitur, quo cum fiducia non semel atque iterum, sed frequentius ante quadragesimũ diem, vel post hoc tempus vti licet. Tantam enim vehementiam hoc auxilium habere fertur, vt quidam, qui iam aquæ metum sentirent, sumpto helleboro, simul ac primum morbi impetum experirentur, fuerint seruati. Nam & iam vitio tẽtatos nemo vnquam seruare potest. Itaque primùm curã contra rabiosi canis morsus breui sermone exposuimus: iam ad alia, quæ venenatis morsibus sæuire consueuerunt, transeundum. Notas vno contextu, deinde communem medendi modum, qui omnibus cõuenire possit, explicabimus. Cursim deinceps subiungemus eo, quæ sua proprietate nonnullis auxi-

lium præstare poßunt. Postremò subnectētur etiam venenata, quæ nullis cedunt remedijs.

Notæ eorum, qui à uenenatis demorsi sunt. Cap. XXXVIII.

D*Emorsis à phalāgijs locus quidem ipse, quasi ab impacto aculeo rubet, nō intumescens, nec per ambitum calidus est, sed mediocriter humescit: vbi verò contrariorum occursu refrixit, cōsequitur corpore toto tremor, distēt ones poplitum & inguinum, cōuulsionibus non dißimiles. In lumbis collectio exoritur, et perpetua vrinæ libido laceßit, multaq; reddēdis excrementis colluctatio. Vniuersa cute frigidus sudor emanat, collacrymant oculi, offusisq; nebulis caligāt. Si scolopēdra aut dicta ophioctene, morsum intulit, locus per ambitum liuore sugillatur, & computrescit: interdumq;, licet raro, fæculentas atque ruber cernitur. A morsu ipso exulcerari locus incipit, ulcusq; id negotium exhibet, fere remedijs inuictum: præterea toto corpore prurigo sentitur. Scorpionis morsu inflammari statim incipit locus, & indurescit, ac intentus rubet, uicißimq; dolore premitur. Modò siquidem exæstuat, modò frigore occupatur. Labor repentè fatigat, & aliquando meliusculè habet, aliquando uerò recrudescit. Consequitur sudor, horroris sensus, & tremor: Extremæ corporis partes refrigescunt, inguina extolluntur, per sedem flatus exeunt, capilli eriguntur, pallor membra decolorat et dolor, tā-*

quam ex pungente acu, per uniuersam cutem sentitur. Si marina pastinaca percußit, protinus accidunt molesti dolores, aßiduæ conuulsiones, laßitudo, & imbecillitas. Mens percußis labat, postea obmutescunt: oculi caligant. Percußus autem locus in ambitu cum uicinis partibus denigratur, & ita obstupescit, ut tangentem non sentiat. Hunc si quis premat, atra sanies, crassa & malè olẽs excernitur. A mure araneo percußis, circa morsum in orbem inflammatio exoritur, nigraq́; pustula, diluta sanie turgens, exurgit: proximæ partes liuent. Rupta pustula, depascens vlcus, non ei dißimile quod serpit, occupat. Intestinorum quoque tormina, difficultas vrinæ, & frigidæ aspergi nis offusio consequuntur. Si vipera momordit, corpus intumet, vehementer arescit, subalbidumq́; colorem concipit. Sanies à vulnere profunditur, primùm suppinguis, mox cruenta: pustulæ adustis similes erumpunt: & antea depascens vlcus, quod in proxima repens, non summa modò corporis, sed intima quoque corripit: gingiuæ ijs cruore suffunduntur: inflammatio circa iecur erumpit: tormina & biliosi vomitus sequuntur. Sopor, tremor, & vrinæ difficultas accedit, & frigidus sudor offunditur. Consimilia eueniunt ijs, qui à cæcilia nomine, aut amphisbæna demorsi sunt, eadémque ferè auxiliantur: quare hoc venenum priuatam descriptionem sortitum non est,

neque visum est dignum quod alio genere comprehendatur. A dryino morsis pustulæ molestiq; dolores incidunt, præsertim quà dilutæ saniei emissariū subest. quinetiam erosio, torminaq; consequuntur. Ab hæmorrhoo ictis vehemētes cruciatus accidūt, qui angusta contractaq; corpora ex continuo dolore reddunt. Ex plaga copiosus cruor effluit: et quacunque parte corporis cicatrix ulla fuerit, ea sanguine manat. Excrementa per aluum cruenta eÿciuntur, profluensq; sanguis in globos coit. A pulmone sanguinem extußiunt, & in vomitiones effusi sine remedio cōmoriuntur. Quos dipsas percußit, solutus ac non constrictus tumor premit, sitisq; vsque eò pertinax, vt satiari non poßit, ac sine vlla intercapedine excruciet: etsi potum pleno ore affatim trahant, illico in eandem sitim relabuntur: proinde toto habitu similes sunt ÿs, qui antea potus nihil hauserint. Quare própter continuam sitim, & prester, & causon, aut dipsas appellatur, Ab natrice demorsis vlcus dilatatur, & liuidum ac ingens euadit. Sanies ex eo multa, & atra, & malò olēs, non secus atque ÿs, quæ serpunt vlceribus, expuitur. Cenchri morsum, qui viperino ictui similis est, putridum vlcus sequitur. Carnes antea, vt in aqua inter cutem, prætumidæ, defluunt. Lethargo corripiuntur, & veterno preßi somno captant. Erasistratus eos iocinere, intestino ieiuno, coloq; conflictari author est. Quippe dissectis ipsis, omnes ferè

partes corruptæ reperiuntur. A cerastε percussis locus attollitur, cum duritiæ pustulosus. E plaga sanies profluit, modò atra, modò pallidior: sed toto cõcretu varicosus intumescit genitale intẽditur: mẽs labat, & oculorum caligo exoritur: denique rigore neruorum distenti commoriuntur. Ab aspide ictis vulnus exiguum prorsus, quasi ab adacta acu citra tumorem conspicitur: sanguis exiguus ille quidem, sed ater distillat: caligo velox oculos obnubit: labor in totum corpus multiplex, omnino leuis, & non sine voluptate consequitur. Ideo Nicander perpulchrè cecinit: At vir perit absque labore, virens atque discolor. Mediocris stomachi dolor afficit: frons perpetuò reuellitur: genæ contremiscunt, quasi sine sensu in somno vacillent. Hos mors tollit, ad diei trientem non dilata. Erasistratus in libro, quẽ de medicaminibus & venenis condidit, de vocato basilisco scitè ita refert, Cum basiliscus momorderit, vulnus ad auri colorem efflauescit. Itaque in plurimis, quæ virus eiaculantur, comites notæ ita se habent. Transeuntes vtique ad medendi rationem, primùm, vt fieri poterit, de communibus dissẽremus.

Communis curatio in omnes ictus uirulentos. Cap. XXXIX.

ADuersus quidem omnem animalis ictum, quod venenum vibrat, oris suctio conuenit. *Sugentem verò oportet ieiunum non esse, sed & ci-*

bum sumpsisse, & vino os abluisse: postea exiguū olei in ore continens plagam exugat. Locus ipse *spongia fouendus, deinde scarificandus: sed vlcuscula altius imprimere expedit, quo virosa materies profundo euocetur.* Circinatio autem carnis, *& sectio, scarificatione longè potentius opitulantur: nanque ab ijs duo peculiaria præsidia fiunt.* Vnum, quòd virus è loco tollitur. Alterum, quod *eius veneni pars, quæ ad interiora grassatur, cum multo copiosoq; sanguine excernitur.* Quòd si locus *sectionem non admittat, cucurbitulæ cum largiori flamma adfigendæ sunt.* Sed iam de *vstione suprà in rabiosorū morsu disseruimus.* Si verò *icta pars, vtpote extrema, eam sectionem commodè non respuat, præsertim in omnibus serpentium ictibus, vt aspidis, cerastæ, similiumq; proculdubio amputanda est.* Conuenientiora *suprà dictis auxilia sunt, quæ epithemata vocant.* Imponatur *sarmentitius cinis, aut ficulnus, cum lixiuio stillatitio subactus, garo, & acri salsamento: porri, cæpæ, & allia modò minutißime contrita illinūtur, modò cremata vulneribus inijciuntur.* Quinetiam *dissecti gallinarum pulli, cùm maximè tepent, percusso loco applicentur.* Nec *desunt qui hisce tanquam discordia quadam naturali pugnantibus vtantur: verum huius rationem inire facillimū fuerit.* Gallinæ *enim calida natura prædita sunt, argumento, quod deuoratum insigne virus cōficiunt, & aridis*

ſima quæq; ſemina conſumant, item nõnunquam arenas lapilloſq; ingluuie ſua deuoratos, diſſoluũt. Itaq; animãtis admoti calore adiutus ſpiritus, ab icta parte impetũ capeſſens exilienſq; ſecum venenũ exigit. Nec me fugit quid in Aegypto fieri ſoleat. Cũ ſpicas Aegyptij metunt, ollam picis paratam habẽt, & appenſam faſciam: tunc enim maximè ſerpentiũ iniurias expaueſcunt, tum propter ſpicilegij tempus, tũ quòd opacis ſimul abditæ ſpeluncis & cauernis, denſoq; aruorum cæſpite deliteſcunt. Moleſtiſsima enim animalia et virus eructãtia, Aegyptus in cãpis ferre cõſueuit. Vbi ergò aut in pedem, aut partem aliam, morſum intulerunt, qui adſunt, faſciam in ollam picis conijciunt, & ſemel aut iterum brachiũ aut crus paulùm ſuprà vulnus obligant, & arctiſsimè duo è præſentibus diſtringunt, locumq; ſecantes, qua circumactus eſt laqueus, picem inſtillant. Cumq; ſatis vulnus excepiſſe videtur, laqueum reſoluunt, & cæpis alijſq; ſuprà memoratis illiniunt. Præterea pix liquida cũ ſale trito & feruente illita, præſentaneo eſt auxilio, ſi iugiter innouetur. Conuenit & cedria, & fimum caprarum ex vino decoctum. Locum aceto calido, calamintha in lotio, maris aqua, aut acida muria decocta, foueri ſalutare eſt. Quinetiam nõ deſunt emplaſtra vehementiſsima, & calidiſsima; quæ venenũ elicere, expugnare, et diſcutere poſsũt. Cuiuſmodi ſunt quæ ex ſale, aut nitro, ſinapi, &

cachrye componuntur: de quibus consequenter erit tractandum. Erasistratus autem non iniusta reprehēsione eos incessit, qui incognitas ad hūc usum facultates conscripserunt, ut elephanti fel, crocodiliue sanguinem, ouaq; testudinis, & consimilia. Nam cùm iuuantia quædam literis tradidisse videntur, planè in hæc sola incidentibus imposuerūt. Quare talia deuitanda sunt, cùm difficilè, nisi regia facultate, peruestigari possint: neque, quò nostra fides ijs obstringatur, frequenti obseruatione, sufficiens experimentum præstiterint. Quæ autem ad communem omnium usum pertinent, quæq; facilè suppeditari, & omnibus à serpente percussis auxilium ferre queunt, subiungenda videntur. Intubus itaque, & erica, & astragalus, cum aceto pota, contra omnes serpentium morsus auxiliantur. Item bitumen, & virentes platani pilulæ in vino diluto coctæ, & paliuri decoctum: radix aristolochiæ, & eryngij: decoctæ etiam lauri baccæ & deuoratæ, piperq; largius esitatum, ruta, anethum, et cyclaminus: coma porrorum priuatim ex pane aut allium, aut cæpe, salsamentaq; quàm acerrima: origani decoctum cum vino potum, fœniculi, pulegij, calaminthæ, porrorumq; succus cum melle desorptus. Hæc quidem à plantis conquiruntur. Ab animantibus verò quædam utiliter peti solent, gallinaceorum cerebella in cibo, leporinum coagulum cum vino, itidem castorij sextans: testes mari-

næ testudinis sumpti multùm prodesse tradũtur: mustela sale inueterata inter auxiliaria medicamenta est. Cõmendatur in primis exenterata, quæ sale siccescens inueteratur: ex qua binas drachmas cum uino bibisse satis est. Sed de simplicibus, quæ dari solent, hactenus. Percussis à serpente prodest alui deiectio, diffluens sudor, urina copiosè reddita. Sunt & compositæ quædam potiones, quæ mira remedia polliceri tradũtur, ut & opij & myrrhæ singuli oboli, piperis sicilicum: ea melle excipiuntur, & instar Aegyptiæ fabæ dantur cum uino. Itidẽ syluestris rutæ seminis, gith, cumini Aethiopici, aristolochiæ, galbani, singulorum pares portiones tritæ, & cum erucæ succo subactæ, digeruntur in pastillos, qui drachmæ pondus æquent: dantur ex ijs terni cyathi cum uino. Hæc habui de communibus auxilijs quæ dicerem. De peculiaribus remedijs contra bestias, quæ uenena uibrant, consequenter est dicendum.

Peculiaria remedia uirulentorum ictuum. Cap. XL.

INter serientium uenenatorum notas nihil de uespis et apibus articulatim digessimus, quòd conspicuæ omnibus forent, & nihil excellens aut notatu dignum in his obseruaretur: inter remedia tamen, earum meminisse non fuit alienum. Igitur aduersus utrarunque ictus prodest illita malua, & hordeacea farina cum aceto, ficul-

neum lac in vulnus instillatum, à muria, aut maris aqua fotus. Phalangiorum ictibus ficulneum cinerē, adiecto sale trito, & vino, imponere oportet, aut radicē syluestris punicæ quàm tenuissimè tritam, aut aristolochiam cum hordei farina & aceto subactā. Vlcera aqua maris proluēda, aut apiastri decocto, foliaq; eiusdem illinēda. Lauacris perpetim vtendum, & propinādum abrotono semen, anisum, aristolochiam, cicer syluestre, cuminum Aethiopicum, cedrides tritas, platani corticem, & trifoliæ herbæ semē: priuatim autem, singulorum ex ijs binas drachmas dare cum vini hemina cōuenit. Item myricæ fructus & chamæpityos, & viridium cupressi pilularum decoctum, admisto vino. Sunt qui fluuiatilis cācri expressi succum, cum lacte, assumpto apij semine, cōfestim molestijs liberare prodant. Si scolopendra morsum infixit, sed quàm leuissimè tritus ex aceto vulneri inspargendas, aut ruta syluestris superponēda. Locus acida muria fouēdus, & dāda in potu aristolochia cum vino, aut serpyllum, aut calamintha, aut ruta syluestris. Percussis à scorpione, præsenti est auxilio ficulneum lac in vulnus instillatū. Scorpius ipse, qui ictum vibrauit, tritus, & percusso loco impositus, suæ plagæ remedium est, ob cæcam quandam naturarum (vt constat) discordiam, quæ antipathia appellatur. Præterea tritus & impositus cum sale, lini semine, & althæa, scorpius conuenit. Sulphur

ignem non expertum, resina terebinthina exceptũ, & emplastri modo adiectum auxiliatur. Itidem galbanum ad splenij formam ductũ, & calamintha, quæ trita illinatur, & farina hordei in vino parata, in decocto rutæ. Semẽ trifoliæ herbæ tritũ, & vulneri iniectum opitulatur, Hæc ad affectum locum pertinẽt. Post hæc quàm efficacißimis potionibus vtẽdum, cuiusmodi sunt aristolochiæ, præsertim corticis binæ drachmæ cum vino, tusa gentiana, & pulegium decoctũ, & baccæ lauri pauco numero tritæ, & calamintha cum posca, in qua magnopere discoqui debet: cupreßus cum vino & ruta, nec secus ficulneum lac, laserpitium, si adsit: sin desideretur, peucedani succo vtẽdum. Efficax est potus trifolij, & ocymi semẽ. Horum autem omnium vicem pẽsat iugis lauacri vsus, euocatus sudor, & dilutæ vini potiones. Ei, qui marina pastinaca icitur, omnia quæ de viperarum morsu paulò post referemus, simili modo conueniunt. Peculiariter autem ictus à marino scorpione, & dracone inferuntur, qui molestos cruciatus cient: interdum autem, sed rarò, nomas excitant. Quibus absynthij, saluiæ, aut sulphuris ex aceto triti potio subuenit. Pastinaca diuulsa & vulneri imposita, sui ictus medela est. Si mus araneus momorderit, auxiliatur ex galbano splenium, per se vulneri exterius impositũ, vt medicamẽti modo aceto tritum, & hordeaceæ farina cũ aceto mulso illita. Quinetiã mus ipse

qui morsum intulit, si dißectus apponatur, ictus sui ueneficia luit: resistunt quoque acini dulcis punici decocti, & illiti. Item *porri, & allia contrita, necnon aquæ calidæ fotus: sed hæc ad locum pertinent.* Prodest *potum abrotoni decoctũ, maximè si in uino detur.* Præterea *serpyllum, & galbanum, & eruca uino madefacta, recentes cupreßi pilulæ cum aceto, & cyclaminus ex aceto mulso, & pyrethrum cum uino, & chamæleonis herbæ radix.* Nec *desunt, qui literarum monumentis tradiderũt, tritum murem araneum contra suos ictus commodè bibi.* Quam *historiã apud alios inuentam, dignam duntaxat censuimus, quæ annotaretur.* Alij *aßeuerant demorsum non aliàs exulcerari, nisi prægnans mus araneus fuerit: tum sanè auxiliari ferunt.* Si *uipera morsum impreßit, fimum caprinũ cum uino, studiose impositum opitulatur.* Item *laurus, & abrotonum, & galbanum splenij loco superiectum, & origanũ uiride inditum.* Pulli *gallinarum discerpti, & confestim admoti: erui farina uino subacta: radicis cortex usque eò tusus, ut in puluerem solutus abeat, & scilla tosta: detritum chamæmelum hordeaceæ farinæ cataplasma in aceto mulso præparatum: sed locus antè eo calido foueatur.* Hæc *loco imponuntur.* Contra *uiperinos ictus rubus cum uino prodest.* Aliqui *anchusam tenui folio constantẽ auxiliari produnt.* Leporini *coaguli in uino terui oboli bibuntur, et porracei succi*

hemina

hemina in mero, & foliorum apiastri succus, & syluestris ruta: hæc in vino potari debent. Vinum frequenter bibendum, allia mãdenda, & cepæ, & porri recentes, salsamenta acerrima, & opipara. Simplicia hæc sũt. Percussis à vipera præclarè auxiliatur medicamẽtũ, quod myrrhæ, piperis, castorij floris portulacæ seminisq́; dimidio acetabulo cõstat: hæc oĩa in Cretico passo teruntur, aut in alio probato. Erasistratus ĩ eo libro, qui περὶ δυνάμεων, *id est de viribus, inscribitur, pleraq; alia tradidit, quæ ictis ab vipera auxilium ferre possunt: inter quæ talia maximè laudãtur, Gallinacea cerebella cum vino pota, semen satiuæ braßicæ tritum, & acetabuli mẽsura cum vino potum. Quinetiam bonum est digitum in liquidã pacẽ intingere, deinde vinum, quo digitus fuerit elutus, bibere. Hæc sunt, quæ contra viperæ ictus auxiliantur. De amphisbæna mentionem hoc loco fecimus, quoniã ferè remedijs ad viperas scriptis, percußi ab ea adiuuari soleant. A dryino ictis conuenit aristolochia cũ vino pota, trifolium herba, radix hastulæ regiæ similiter assumpta, et fructus ex omni quercus genere, & tusæ ilicis radices, & illitæ parti ictæ auxiliantur. Hæmorrhoi dipsadisq; morsus velut ĩmedicabiles à plerisq; maiorũ deplorati relinquebantur: quare si peculiaribus cõtra dipsadẽ remedijs egeamus, cõmunia experiri operæpretiũ erit. Protinus autẽ scarificatione vti, vstionem facere, et si locus*

patiatur, extremorum amputatione opus erit: consequenter quàm acerrima cataplasmata admouere, de quibus sæpenumero diximus. Nec me fugit, acres cibos, maximè à salsamentis, vtiles esse. Meracæ potiones et lauacra prosunt, quæ subinde interiecto breui spatio assumenda sunt, priusquam morbi genus emerserit: quo semel erumpente, opem ferre non potest vlla medici opera. In ictu hæmorrhoi eadem prosunt. Insuper quæ in commune opitulantur, vt scarificationes, vstiones, acres cibi, meraci potus, & quæ nunc in dipsade definiuimus. Quinetiam decocta vitis folia, & cum melle trita. Si morsum natrix adegit, prodest origanum tritum & aqua subactum, lixiuia cum oleo indita, aut aristolochiæ cortex, aut querna radix minutim contrita, & hordei farina cum aqua & melle colliquata. Bibuntur etiam binæ aristolochiæ drachmæ in potione poscæ cyathis duobus deinceps marrubij succus, vel decoctum alterius cum vino. Fauus recens datur in aceto. Morsis à cenchridio auxiliatur lactucæ fructus cum lini semine illitus, & satureia trita, & syluestris ruta, & serpyllũ cum duabus hastulæ regiæ drachmis, & tribus vini cyathis, aut aristolochiæ radix. Item cardamomum & gentiana. Si cerastes percusserit, cita partis amputatio suffragatur: quare sine mora ictam partem amputare, aut scalpro confestim circumcidere, & ijs similia prosequi oportet. Vren-

tia insuper reliquiis admouenda, siquidem virus hoc veneno basilisci simile est. Iis, qui ab aspide feriuntur, quæ de ceraste scripta sunt auxilia dari debent. Nam venenum hoc, quemadmodum basilisci, aut sanguis bubulus, celerrimè in arteriis sanguinem cogit. Ad basilisci morsum, vt Erasistratus *author est, auxiliatur castorii drachma in vino pota. item papaueris succus. Ictuum remedia ita se habent.*

SEXTI ET VLTIMI LIBRI FINIS.

NOTHA ET DIOSCORIDI

falsò adscripta, quæ ut facilè, si quis ita uelit, suis singula locis applicentur, numeris notantur.

5. *Iris ab aliquibus* Illyrica, *ab alijs thelpide, ab alijs vrania, à nonnullis cathæron aut thaumastos, à* Romanis *marica radix, à quibusdam gladiola, ab alijs opertritos, ab alijs consecratrix, ab* Aegyptijs *nar appellatur.*

6. *Aliqui choron aphrodisias,* Romani *veneream, aut radicem nauticam,* Galli *piper apium vocant.*

6. Romani *iunci radicem aut iuncum.*

9. Magi *sanguinem* Martis, Latini *perpensam, alij bacchar,* Osthanes *thesam,* Aegyptij *cerea, alij nardum rusticum,* Galli *bacchar,* Hetrusci *succinum: odorata herba est, qua in coronamentis vtuntur.*

10. *Quibus odor inest cinnamomo proximus: asperum siccúmque solum amat. Eius radix, ruptis, conuulsis, in tussi vetere, & spirandi difficultate, & si vrina ægrè redditur, opifera est: menses ciet, contra serpentium ictus, eam in vino bibere salutare est.* Folia, *vt quæ adstringant, illita capitis doloribus, oculorum inflammationibus, incipië-*

tibus agylopijs, mammis tumentibus à partu, igni bus sacris auxiliantur. Odor somnũ gignit. Crateuas herbarius de eo ita scriptum reliquit: Asarum.

14. *Alij sphagnon, alij phasganon, Syri diaxylon vocant.*

16. *Ab aliquibus castor, ab alijs cynomorphos, à Magis Herculis sanguis appellatur.*

16. *Symphyton aliqui vocant, alij persicam, alij medicam, alij orestium, alij nectariõ, alij cleoniã: alij idæamboton, aut phlomũ idæum, Latini terminalium, aut enulam campanam, Aegyptij lenen.*

36. *Iuniperum paruam Græci arceuthida, aliqui mnesitheũ, alij acatalidem. Aphri zuorinsipet, Aegyptij libyum, Galli iupicellum, Romani iuniperum vocant.*

37. *Iuniperus magna.* Cap. *Iuniperus magna, quã aliqui syluestrẽ cupressum appellãt, alij mnesitheũ, alij acaterã, Romani iuniperũ, vulgò cognita est, cupresso aßimilis: asperis maritimisq; locis plerũq; nascitur, easdẽ quas supradicta vires habẽs.*

37. *Brathy, alijs baryton, alijs baron, Romanis herba Sabina appellatur.*

40. *Rhãmnum alij persephonion vocãt, alij leucacantham, Romani spinam albam, aut cerualem spinam, Aphri atadim.*

40. *Halimum alij damasonium vocant, alij erymon, alij britanicam, alij rhabdon, alij basilion, Magi Mercurij basim, aut Osiridis diadema, alij*

elyſtephanon,aut ſacrũ caulẽ, Pythagoras *anthe noros,* Aegyptij *aſontiri, alij aſphen,alij aſcaluri, alij aſariphen,* Latini *albucium aut ampeluciam.*

45. Agnon *aliqui agynon,alij lygon vocant,alij amictomiænon,alij tridactylon,*Magi *ſemnon,alij hæmaideos,* Aegyptij *ſum,* Romani *ſalicem marinam,alij piper agreſte,alij lecriſticum.*

63. E*orum venter ſale conditus, & in vmbra ſiccatus, contra eximias vacuationes medicamentorum,trium drachmarum pondere, præſenti eſt auxilio. quãdoquidem protinus deiectiones cohibet. Teri antẽ debet in farinã, et aqua ſubactus dari.*

81. T*elin,alij carpon,alij buceron, alij ægocerõ, alij ceraitiden,* Latini *fœnumgræcum appellant,* Aegyptij *itaſin.*

82. A*liqui linocalamin vocant,alij annon,alij linon agrion,* Romani *linum,*Pœni *zeraphoes.*

84. T*hermon,* Romani *lupinum,* Aegyptij *brechon vocant.*

85. G*ongylen ſatiuam,alij gongylida, alij golgoſium,* Romani *rapum vocant.*

85. A*lij polyides eryngium,* Aphri *thorphat.*

86. S*ylueſtris rhaphanus, quam* Romani *armoraciam vocant, alij montanum rhaphanum, alij apium,alij iſchada, alij chamæbalanum.*Romani *etiam radicem ſylueſtrem: ramulos tenues, iũceos, duos ſiue tres ſpargit, rubentes: folijs rutæ ſylueſtris,oblongioribus, & anguſtioribus: ſemine par-*

no: radice albuci, rotundiore, turbinatiore, pyri figura, candido cortice. Ea lacteo succo madet. Pars radicis superior vomitione bilem pituitamq; extrahit, inferior per aluum, tota susq; deq; purgationes mouet. Quod si tibi in animo est succum extrahere, radix tusa in fictili mergitur, & qui supernatat succus pinna eximitur. Is sesqui obolo potus, vtraque parte purgat.

86. *Romani napium dicunt.*

86. *Aegyptij echlotoripam appellant, alij riplã, Romani blitum, Daci bles.*

86. *Pythagoras anthema vocauit, Zoroastres diadema, Aegyptij chocortem, Magi lienem capræ, aut muris vrinam.*

87. *Atraphaxin, Romani atriplicem, Aegyptij ochi vocant.*

87. *Cramben Romani braßicam vocant.*

87. *Romani rusticam appellant.*

88. *Portulaca syluestris. Cap. Syluestris portulaca, quã aliqui aizõ syluestre vocãt, alij telephiõ, Romani illecebrã, aliqui portulacã, Aphrimœmoẽ, Daci lax, Aegyptij mochmutim, folijs pusillis, ad satiuã accedẽtibus, hirsutis, latioribus. nascitur in petrosis, nonnunquã in hortis, folia oleæ habet, minora multò, plura & tenera, rubẽtes cauliculos, ex vna radice multos, in terra seßiles, qui mãducati bonum succum pariunt, viscosi, & aliquantũ salsi. Vis ei excalfactoria, acris, exulcerans: discutit*

strumas, cùm axungia illita.

89. *Aliqui petræon, alij myacanthan, alij myon vocant.*

89. *Arnoglossen alij arnion vocant, alij probation, alij cynoglosson, alij heptapleuron, alij polyneuron, Magi eurechnemona, Aegyptij asonth, Romani plantaginē, Hispani thesaricā, Pœni atÿrcō.*

90. *Syri ius plantaginis, & calaminthæ, cum melle produnt ijs mederi, quos vires defecerunt, datum die secunda, & quarta, & parasceue, id est,* Veneris die. Hoc *autem velut arcanum accipito, quod veraci experientia compertum est.*

90. *Aliqui aquatilem anagallida, alij darenion, alij lauer, alij schinon aromaticum vocant.*

90. *Alij Veneris coronam,* Romani *veneream, aut eusteralem.*

90. *Aliquibus ammonos, alijs astrion,* Pœnis *atirsite,* Romanis *caciatrix, alijs stilago, alijs sanguinaria dicitur.*

91. *Sonchon asperum aliqui cichorion vocant,* Romani *cicerbitam asperam,* Aphri *gathuonem.*

91. *Alij picrida appellant,* Aegyptij *agon,* Romani *intubum.*

92. Thridaca *hemeron,* Romani *lactucam satiuam,* Aegyptij *embrosi dicunt.*

92. *Magi sanguinem* Titani, Zoroastres *phe-rumbrum,* Romani *lactucam syluestrem appellāt.*

93. Romani *bisacutum,* Aegyptij *dorisatrū, Sy-*

ri adorium, Aphri tiricta appellant.

93. *Romani herbam scanariam, aut aculam nominant.*

93. *Alij caucum, alij myitin, Democritus brion, Romani pedem gallinaceum, aut pedem pulli, Aegyptij seselin vocant.*

93. *Euzomon Romani Erucam vocant, Aegyptij ethrericem, Pœni asuric.*

93. *Alij cynomoriō appellant, à similitudine canini genitalis, alij leonem, Cyprij thyrsinem, communiter lycon.*

95. *Crommyon aliqui polyidos vocant, Magi calabotim, Romani cæpam.*

95. *Græci scorodon, alij geboscon, alij elaphoboscon vocant.*

96. *Romani sinape vocant.*

97. *Cardamon alij cynocardamon, alijs iberis, alijs cardaminaca, Aegyptijs semeth, Romanis nasturtium dicitur.*

97. *Aliqui thlaspidion, alij sinapi Persicum, alij myiten, alij syluestre synapi, alij dasmophon, alij myopteron, alij bitron, Aegyptij sui tempsum, Romani scandulatium, alij capsellam, aut pedengallinaceum vocant.*

97. *Aliqui chamæplion, Magi Herculis alphita, Aegyptij erethmon.*

99. *Ab aliquibus cerdon, ab alijs catharsis, ab alijs struthocamelus, à quibusdā chamærrhytō, à*

Magis callirrhytō, ab Aegyptij œno, à Pœnis ſyris, à Latinis lanaria herba, aut radicula appellatur.

99. A quibuſdam ciſſanthemon, ab alijs ciſſophyllon, ab alijs chelonion, ab alijs ichthyotheron, ab alijs ſilene, à Zoroaſtre triūphalites, ab Oſthane aſpho, à Magis miaſpho, Aegyptijs theſce, à Romanis rapum terræ, aut terræ vmbilicus, ab alijs arcar vocatur.

100. Dracunculus. Cap. Draguntium magnum aliqui aron, alij iſaron, alij iarō, alij hieracium, alij biaron, alij armiagrion, alij ciperida vocāt: in vmbroſis ſepibus gignitur. Caulem habet rectum, læuem, duum cubitorum, baculi craßitudine, verſicoloribus draconum maculis, purpureis tamen euincentibus: folia rumicis, inflexa. fructum ſummo caule facit, racemoſum, coloris primùm cineracei, mox per maturitatem in crocum & purpurā vergentis: radicem prægrandem, rotundam, cādidam, cortice tenui veſtitam. Colligitur, & dum matureſcit, ſuccus exprimitur, ſiccaturq; in vmbra. Radix quoq; meßibus effoditur, elotaq; particulatim conciditur, & funicula transfixa ſiccatur in vmbra. Cum diluta potione, crudam coctámue, cum melle delingi prodeſt, contra orthopnœas, ruptæ, cōuulſa, tußim, & deſtillationes: pota cum vino venerem ſtimulat: vlcera quæ cacoethe vocantur atque phagedenica, expurgat, præſertim cum vite alba. ex ea & melle collyria ad fiſtulas & partus

euocandos componuntur: ad vitiligines cum melle, efficaciter illinitur: polypos & carcinomata absumit. Succus ad oculorum medicamenta, item cõtra nubeculas, caliginem, albuginesq; effectũ præbet: herbæ radicisq; odor, teneros conceptus abortu vitiat: item si triginta grana eius in posca bibãtur. Sunt qui eius succum cum oleo aurium doloribus infudere: quinetiã folia, vtpote quæ adstringant, vulneribus recentibus imposuere, & cocta in vino pernionibus. Qui folia manibus affricuerit, aut radicem exemerit, posse à vipera feriri inficiantur.

101. *Aliqui alimon, alij thymon, alij dracontiã, Cyprij colocasion dicunt.*

101. *Græci asphodelon, alij narthecion, Romani albucum vocant.*

101. *Floret meßibus albucũ. Quare æquinoctio verno, antequã semẽ adoleuerit, demetendum. Radicem aiunt potam, Veneris cupiditatem inhibere, quod herbarius Crateuas asseuerat: addiditq; sanare podagræ dolores, si drachmæ põdere bibatur.*

102. *Cocti cum polenta, & ex suillo adipe impositi, tumores ac tubercula velocißimè ad suppurationem perducunt, & rumpunt.*

103. *Aliqui cynosbaton alij capriam, alij corui malum, alij ophioscorodon, alij phyllostaphylon, quidam thalliam, aut petræam, alij olophyton, alij ionitem, nonnulli oligochloron, aut acõtion, aut hippomanes, alij trichomanes, Magi po=*

tera, alij pentheron, aut cor lupi, alij aloschorodon, alij crinon, alij thlaspin, Romani *persicum synapi aut inturim,* Aphri *herbiæathon.*

104. *Ranunculum aliqui syluestre apium vocant.*

104. *Anemonem, alij agriam, aut nigram vocant, alij anemonen phœnicam, alij enemion, nonnulli meconion, alij tragoceros, alij terræ parinen, aut barbylam,* Osthanes *berilion, item ornios cera niõ,* Pythagoras *atractilida,* Magi *cnicũ agriam,* Aphri *chuffit,* Romani *orci tunicam.*

105. *Aliquibus œnone vocatur, alijs anthemis, alijs homonœa, aliquibus flos campestris,* Romanis *concordialis, aut pergalia, alijs liburnia,* Gallis *corona.*

105. *Ea, vt herbarius* Crateuas *author est, contusa cum axũgia, strumas discutit.* Cribrata *eius farina cum nitro, & sulphure ignem non experto contra vitiligines efficax est: easq; sicco linteo antea cõstrictas in balneis sanat: facit & ad scabiẽ.*

Altera argemone. Cap. Altera est Argemone, *quam artemonem aliqui, alij arselam, aut sarcocollam vocant,* Romani *argemoniam.* Ea *folijs syluestri papaueri similis est.* Recens *trita intercisiones impositu sanat. oculorum inflammationes mitigat: pota cum aqua dysentericis auxiliatur: vulnera conglutinat: conuulsis, & vellicatibus imposita medetur, inflammationibus vtilis, contra*

serpentium morsus cum vino bibitur.

105. *Anagallis purpurea, quibusdã aeritis aut ægitis vocatur, alijs sauritis, Magis oculi sanguis, aut chelidonion: Romanis macia, Hetruscis masytipos, Gallis sapana, Dacis cerceraphron. Anagallis communis, quibusdam corchoron, alijs halicacabon, alijs xeliaurus, Magis nycteritis, Aegyptijs mecij, Romanis aneciaton, Aphris asirrisæ.*

105. *Aliquibus citharõ, alijs cissaron, alijs chrysocarpos, alijs poetica, alijs corymbethra, alijs cyssion, alijs dionysia, alijs ithytheriõ, alijs persis, alijs cemos, alijs asplenos, Romanis sylua mater, alijs hedera, Gallis suibites.*

106. *Chelidoniam magnam nonnulli pæoniam vocant, alij cratæam, alij aijbium, alij glauciam, alij pandios radix, quidam philomedion, alij othonion, Romani fabium, Galli thonan, Aegyptij mothoth, Daci crustana.*

107. *Auricula muris. Cap. Myosota alijs myoton, alij anthyllion, alij alsinen, nonnulli myorthocon, alij myrthosplenon, Latini muris auriculam vocant, Aphri labatholabat. Nomen ideò accepit, quòd musculorum aures folijs imitetur. Lucos & sabulosa loca amat, ideò alsine dicta est. Ea helxinæ similis, sed humilior, ac folijs minor. Vim refrigeratoriam habet, oculorum inflammationibus conuenienter ex polenta illinitur. Succus eius aurium doloribus instillatur: in totum eadem po-*

test, quæ helxine.

107. *Isatis satiua aliquibus augion, alijs egne. Magis arusi o.i, Romanis gluta aut glastum dicitur.*

107. *Sed sciendum est, ne tradita errorem pariant, satiuum glastum, luteum florem, tenuiores, multifidosq; ramulos proferre: in cacumine autem folliculos linguæ speciem repræsentantes, in quibus semen continetur melanthio simile, caulemq; supra binum cubitorum altitudinem attolli: syluestre verò nigriora ferre folia, caulem minorem, sed craßiorem: florem purpureum, aut cœruleum, fructum cruciformem, asperum, in quo semen, folijs exilibus quinquepartitò diuisum.*

107. *Aliqui syluestre semperuiuum, alij portulacam syluestrem appellant, Romani illecebram, Aegyptij anoth, Aphri atirtopurin.*

109. *Aliqui rhiam vocant.*

109 *Aliqui centauriam radicem, alij aloen Gallicam, alij narcem, alij chironion, Dardani aloitin, Romani gentianum aut cicendiam, alij ciminalē vocant.*

110. *Alijs melocarpos, alijs teuxinon, Latinè aristolochia.*

110. *Appellatur à quibusdam ararisa, & mele caprum, ephestios, lestitis, pyxionyx, Dardanion, iontitis, Gallis theximon, Aegyptijs sophoeph, Siculis chamæmelon, Italis malum terræ, Dacis absyn*

thium rusticum: nascitur in montibus, & calidis locis, aut campestribus: & petrosis. Ad grauem *febrim efficax est, si nidore subditis carbonibus sebricitans suffiatur, febris leuabitur. vulnera impositu sanat: carcinomatis narium, cum cypero, & dracunculi semine, & melle prodest. rigoribus medetur, cocta in oleo aut adipe suillo, illitaq;.* Crateuas *herbarius, &* Gallus, *eadem de hac tradiderunt, & praeterea podagricis eam auxiliari.*

110. *Glycyrrhizam aliqui ponticam, alij glyceraton, quidam symphyton, alij leonticam, alij glycyphyton, aliqui scythion, alij adipson, alij sylithrã, alij libyestason, alij homœnomeœon, alij pœnthaomœon,* L*atini dulcem radicem appellauere.*

110. A*liqui narcem vocant, alij lymnesion alij maronem, alij plectroniam, alij chironiam, alij limnestim,* Magi Herculis *sanguinem,* R*omani phieri, & vneferam, & fel terrae.*

111. *Panacia appellata est, quoniam omnia mitigat vitia, quae inflammationem minantur, plurimisq; scateat remedijs: pulsationes vulnerum vrinae stillicidia, calculosorum cruciatus, clystere immissa sedat.* Legitur *matutinis, sola ad ortum spectante, hora diei pura, cùm omnia lumine complentur.*

111. Aliqui *limnesion, alij helleboriten, alij amarãthon,* Magi Herculis *sanguinem,* Latini *fe-*

brifugam, alij auram, multi radicem, Daci tulbelã appellant.

111. *Quibusdam chrysisceptron, alijs ixia, Romanis carduus varinus, Aegyptijs epher dicitur, alijs ephthosechin.*

112. *Pancarpon aliqui, alij vlophonon, alij ixiã alij cynomazon, alij ocimoides, alij cnidion coccon, alij cynoxylon, Latini carduum nigrum aut vernilaginem, Aegyptij sobel vocant.*

112. *Aliqui crocodilion vocãt, alij chamæleonẽ, alij onocardion, alij Veneris lauacrum, Romani labrum Veneris, alij Carduum Veneris, Aegyptij sesenor, alij chir, alij meleta, Daci sciaram.*

113. *Aliqui agriocinnaram, alij donacitim, alij erysisceptrum vocant, Romani spinam albam aut regiam, alij carduum ramptarium.*

113. *Queacanthis aliquibus dicitur.*

113. *Aliàs pherusa, aliàs pyracantha nominatur, in Aegypto cnus.*

113. *Aliqui phrynion, aliqui acidoton.*

113. *Acantham aut herpacantham, quidam melampyllon, aliqui topiariam, alij mamolariã, quidam cræpulam vocant.*

114. *Quidam polygonaton, alij phyllon, alij ischiada vocant, Romani spinam albam.*

115. *Aliqui eryngẽ, alij erynerẽ, alij caryon, alij gorginion, alij hermiõ, alij origanũ, chlounion, alij myacanthon, alij moly, Aegyptij crobyson, Magi syserton.*

syserton, Romani *capitulum* Martu, Daci *sicupnoex*, Hispani *centumcapita*, Aphri *cherdam*, *alij oriam chloem*, *alij chida appellant*.

115. *Aloe aliquibus amphibion*, *alij herminion*, *alijs eryngion*, *alijs tragoceros*, Romanis *aloa*, Barbaris *aloe dicitur*.

116. Aegyptij *somi*, Romani *absynthium*.

116. Latini Sandonicum *vocant*.

117. *alij abutunon*, *alij absynthium*, *alij heraclion*, *alij cholopœon*, *alij absynthiomenon*, *alij thelyphthorion*, *alij procampylon*, Magi *neuraphœnicos*, *alij cynanchitē*, Romani *absynthium ponticū*, *nonnulli thelythamnum*, *alij glycin ancona vocāt*.

117. *aliqui later vocant*, *alij caßialā*, Aegyptij *pesalem*.

117. *aliqui syncliopa*, *alij alcibiadem*, *alij pancration*, *nonnulli styphoniam*, Aegyptij *suphlo*, Magi *pythonis oculum*, Romani *sciolebinam vocitant*.

118. *vers. vlt. Glichona alij blechron*, *alij arsencanthon*, Latini *pulegium vocant*, Galli *aluolum*, Aphri *apoleium*, *quidam galisopsim*.

119. *alijs embactron*, *alijs belouacos*, *alijs artemedeion*, *alijs cretica*, *quibusdam ephemeron*, *nonnullis eldia*, *aliquibus belotocos*, *aut dorcidion*, *aut helbunion*, Romanis *vstilago rustica*.

119. *alij elaphoboscon*, *aliqui phacon*, *alij ciosmin*, *alij phagnon*, Aegyptij *becion*, Romani *sal-*

niam vocant.

120.*Hedyosmon satiuum alii minthā, alii calaminthām, Latini mentham vocant, alii nepetā, Aegypti tis, alii pherthrumerthumonthu, alii pereo, alii maceto.*

120, *quidam cephaloton, alii epithymida, alii thyrsion, Latini thymum, Aegyptii stephanen, Daci mosulam.*

121. *aliqui zygin syluestrem, alij polion vocant, Aegyptii meruopyum, Latini serpyllum.*

121. *aliqui nominant amaracum, alii triphyllon, alii agathides, alii cnecion, alii acapnon, Pythagoras thramben, Aegyptii sopho, Armenii myuron, Magi ichrei asinum, aut hecigonon Isidis, Latini maioranam.*

122. *aliqui origanida, aut hysobriū vocant.*

122. *aliis syluestre basilicū, Latinis ocimastrū.*

122. *ruta montana, quam aliqui rhyten montanam vocant: & hortensis, quam Aegyptii epnubum, Syri harmala, alii besasa, Aphri churma.*

123. *Syluestris ruta* Cap. *Rutam syluestrem aliqui appellant hypericon, alij androsæmon, alii coron, alii chamæpitin, Romani hederalem, aut cētonalem, Aphri churma semmaced, odor seminis resinosus est, ideo chamæpitys aliquibus nominatur. Frutex est surculosus, rubescens, folia rutæ figura: flores lutei, qui digitis triti sanguineo succo manant, vnde androsæmon vocitarunt. Ramuli*

subhirsuti, siliquæ teretes, hordei effigie, in quibus semen nigrum resinam olens, gignitur incultis & asperis. Vrinam ciet, menses appositu trahit, pota cum vino quartana liberat. Folia cum semine ambustis illitu medentur, & diebus quadraginta epota ischiadicos sanant.

124. *aliqui syluestre leucoion appellant.*

126. *aliqui cerascomen vocant*, Latini *rusticã pastinacam, aliqui carotam*, Aegyptii *babibyron*, Aphri *sicham*.

126. *nonnulli sphagnon vocant.*

126. Aegyptii *cyonum phricem vocant.*

127. Anethum *quod estur, aliqui polgida vocant, alii anicetum*, Magi *cynocephali genituram, aut capillos, alii* Mercurii *semen*, Latini *anethum*, Aphri *sicciriam* Aegyptii *arachu*, Daci *pulpum*.

127. *siue cuminum syluaticum.*

128. Ammi, Latini *ammium* Alexandrinum, *quidam regeum cuminum appellant.*

128. Aegyptii *ochion vocant*, Aphri *gœd.*

128. *aliis sonchites*, Romanis *lampuca*, Pœnis *sithileas.*

128. *aliqui sonchiten, alii entimon agrion*, Romani *intybum syluestrem uocant.*

129. *a quibusdam pedinon, ab aliis hydroselinon agrion*, Romanis *apium rusticum appellatur.*

129. *aliqui petroselinon syluestre appellant*, Aegyptii *anonim.*

129.aliqui grielon,alij agrioselinum.

*130.aliqui elaphicon,alij nephrion, alij ophigenion, nonnulli ophioctonon, aliqui herpyœen, alij lymen vocant,*Romani *cerui ocellum,* Aegyptij *chemin,* Aphri *ascaucau.*

130.hippomarathrũ,aliqui marathin, alij marathrum agrion, Aegyptij *sampsoth,* Magi *thymarnolion,* Latini *fœniculum erraticum, aliqui mion,*Galli *sistrameor.*

*131.alijs diachysis,alijs diachytos, alijs paralysis,alijs camarus,alijs hyacithus,alijs delphinias, alijs nerion,alijs neriadion,aut sosandron, aut cronion,*Romanis *bucinus minor vocitatur.*

131.aliqui dorycnion,alij pyrinon, alij pyrotõ, aut pyrothron, alij arnon pyriten, Magi *pyriten,* Romani *saluarem vocant.*

131. aliquibus zea aut campsanema appellatur.

132.aliqui arangem vocant, alij phalangion, alij asterion,nonnulli nesyrin aut sphondylin, quidam chorodanon,aut œnanthen, Romani *herbam rutinalem,*Aegyptij *apsapher,* Magi *osirin.*

*133.aliqui agrion vocant,alij agriophyllõ,*Magi *bonum dæmonem,*Romani *satariam.*

*134.aliqui melanthium, alij mecona agriõ melana,*Romani *papauer nigrum appellant.*

137. herba est, ex qua ammoniacum fit suffimen, quod thymiama vocant, aliqui agazyllon,

alij criotheum,alij heliustrum,Romani guttam.

138.*aliqui ampelocarpon,alij omphalocarpon, nonnulli philanthropon vocant.*

138.*aliqui aspidion,alij haplophyllon,alij accy seton,alij adyseton nuncupant.*

138.*aliqui cißion, alij cißophyllon.*

138.*aliqui armyrō vocant,alij cnicō syluestre, alij aspidion,Magi aphedron,Aegyptij chenō,Romani præsepiū, aliqui fusum agrestem,alij colum rusticam.*

139.*quidam clinopedion,alij polygonaton, alij Iouis colum,alij echeonymon vocant.*

139.*Edocuit experientia contritos in vino albo ramulos,ijs qui affectibus laborant,quæ violentiæ vocantur,magno esse præsidio.*

139.*aliqui cleonicon, alij ocimoides,alij zopyron vocant.*

139.*aliquibus leontopodion,alij leuceoron, alijs leontion,alijs doris,aut doricteris, alijs lychnis agria,alijs pardale,alijs thorybethron,alijs rhapeion,alijs cornutum papauer,alijs anemone,Romanis patabelclon,aut semen leoninum dicitur.*

140.*aliqui athanathon uocant, alij acylonion, alij ballarion,alij geranopodion, quidam corymbion,aliqui taurion, alij sceptron,aut maloion,Aegyptij semeon, Magi sanguinem apocathemenes, Romani genicularem aut ballariam.*

140.*aliàs tragonaton,aliàs atocion,aliàs hiera*

eopodion, aut lampas vocant, Aegyptiis femura, Magis apocathemenes taurus, Romanis *agreste in tubum.*

140. *Crinō basilicon alii crinanthemon vocāt, alii gallirion,* Magi Martis *sanguinem,* Osthanes *aurem crocodili,* Aegyptii *symphæphon, quidam tialō,* Latini *lilium, aliqui rosam iconis,* Syri *sasa,* Aphri *abiblabon.*

140. Alii *magnū vocant, aliqui naphthan, alii notianoscemin, alii nospraſſon, alii nothera, alii nochelin aut nostellin, alii nophryn, alii gnotorim, alii gnotera,* Romani *apnium, aut medatam, aut ulcerariam, aut marrubium nigrum, alii canthurinū.* Aegyptii *asphon, magi* Isionis *sanguinem.*

140. Alii *melytæon, alii meliphyllon, alii erythran, alii temele,* Latini *apiastrum aut citraginē,* Galli *merisimorion vocant.*

141. *Prasion, alii eupatorion, alij phyllophares, alii tripedilon, alii camelopodion,* Aegyptii *asteropen,* Magi *tauri sanguinem, aliqui aphedron, alij* Horigenituram, Latini *marrubium, aliqui labeoniam,* Aphri *atierberziam.*

141. *Aliqui phyllia, alii acaulon, alii sylvestre lapathum vocitant.*

141. *Aliis leucacantha dicitur.*

141. *Alii cnicion vocant,* Romani *trifolium acutum, aut odoratum.*

142. *Polium montanum, aliqui teuthrion, alii*

pheux aſpidion, alii achamenin, alii ebenitin, alii meloſmon, nonnulli belion, quidam leontocharon vocant.

142. *Aliqui ſcorbion, alij pleuritin, alij diſoſmō, alij ſylueſtrem calaminthen, quidam chamædryn, alij mithridanion, Magi Podotis ſanguinem, Aegyptij apho, Romani triſſaginem paluſtrē appellant.*

143. *Pechion quidam rhechion, alij petrinam vocant, alij peganon, alij pithion, alij pagonaton, alij chamæleucem, alij procheton, alij arcophyton, alij chamægeron, Aegyptij ſaarthan, Latini tuſsilaginem, quidam pharphariam aut poſtulaginē, Beſsi aſa.*

143. *Quibuſdam polyclonos, alij monoclonos, alij toxiteſia, alijs epheſia, alijs anactorios, alijs ſozuſa, alijs leia, alijs licophryx, Magis hominis ſanguis, alijs chryſanthemon, Romanis valentia, aut ſerpyllum, aut herba regia, aut artemiſia, aliis rapiū, aut tertana, Gallis pona, Dacis zuoſte dicitur.*

143 *Artemiſia tenuior Cap. Altera tenuioribus folijs, in ſepibus & cultis, iuxta aquarum ductus, naſcitur: cuius flores & folia contrita, ſampſuchi odorem reddunt. Si quis ſtomacho laborās, herbam cum amygdalino oleo bene contundat in malagmatis lentorem, & ſtomacho imponat, ſanitati reſtituetur: qui neruorum dolore cruciātur, ſi ſuccum ex roſaceo illinant, ſanantur.*

143. *Romani caprum ſyluaticum vocāt, quidā*

botryn, alij apium rusticum, Aegyptij merseon.

144. *Aliqui Pelonitin, alij tricam, alij geranogeronta, Romani vchinastrum, Aphri iescen appellant.*

144. *Aliqui mertryga, alij myrrhin, alij oxyphyllon, alij cardamomon, alij origanum vocant, Magi hierobryncas, Latini gruinam, aut pulmoniam, aut cicotriam.*

144. *Gnaphalion, alij hires, alij ampetocon, alij anaxiton, alij anaphalin, Aegyptij semeon, Galli gelasonen, Latini centumculum vocant, quidam tusularem, alij albinum.*

144. *Aliqui cerascomion, alij leucanthon vocitant.*

144. *Conyza magna. Cap. Conyza magna aliquibus cynozematitis, alijs danaus, alijs tanachiō, aliquibus phycos, alijs ischys, alijs dynosmos, Magis brephoctonos, quibusdam anubias, nōnullis hedemias, Aegyptijs ceti, Romanis intybum, aut militaris, aut deliarium, aut febrifuga, alijs phragmosa, alijs musteros, alijs pissa nuncupatur.*

145. *Aliqui conyzam paruam, alij panion, alij libanotidem, Magi cronon vocant.*

145 *Alij hemerocatalacton, alij crinon agriō, alij crinanthemon, alij porphyrantes, alij bulbum hæmaticon, alij anticantharon, Aegyptij iocri, Romani bulbum, aut lilium syluestre, aut marinum, Aphri abiblabon vocant.*

Aph

145. *Aliqui basilicon vocant, Latini violam albam, aliqui augustiam, nonnulli violam matronalem, aut passarinam, aut polyphuram.*

146. *Alij melion aqueum, alij entaticō, alij priapicon, aut satyriscon, aliqui satyri testiculum appellant, Latini molorticulum Veneris.*

146. *A Latinis geminalis, à Dacis hormia dicitur.*

147. *Aliqui osmada, aliqui ononin, alij phlonitin appellant.*

147. *Hanc nymphona alij vocant.*

147. *Sunt qui picrada appellent, alij leucen, alij thalaßiam.*

147. *Alij pteryx, alij lonchitim, alij aturion, alij phrygiam, aut phrygitim, aliqui philtrodoten, Magi mustelæ sanguinem.*

148. *Quidam anthyllon, alij anthemida vocāt, alij eranthemin, alij leucathemon, alij soranthin, alij campestrem florem, Romani solastrum.*

148. *Anthemida aliqui leucanthemon, alij eranthemon, quoniam vere floreat: alij chamæmelon, quoniam mali odorem habeat: nonnulli melanthemon, alij chrysocomam, alij calliam, Romani malium, Aphri astertiphen appellant.*

149. *Alij anthemida, alij leucanthemō, alij chamæmelon, alij chrysocalin, alij melabathrō, nōnulli campestrem florē, Romani solis seculum aliqui millefolium. Hetrusci cautam, Aphri thamath.*

149. *Alij balsamenam, Magi hæmorrhan, alij Mercurij genituram, alij aphthitis semẽ, aut mnesitheum, Romani Cappacoraniam, Aphri narat.*

149. *Alijs orobeliõ, quibusdam orobax, alijs hæmagogon, alijs pæsæden, alijs monogenion, alijs meniõ, alijs pæoniõ, alijs pãthiceratos, alijs idæi dactyli, alijs aglaophotis, alijs theodonion, alijs seleniõ, Magis selenogonon, alijs phthisis, Romanis casta.*

150. *Alij ægonychon vocant, alij leontion, alij leoninum lapidem, alij gorgonion, alij tantalitin, alij diosporon, Romani columbam, Daci gonoletã, alij heracliam.*

150. *Aliqui teuthrion, alij dracanon, alij cinnabarim, Latini rubiam, Hetrusci lappam minorem, Aegyptij sophobi vocant.*

150. *Alias cestron aut medusa dicitur, Latinè venerea aut lanceola.*

151. *Latini longinam, aut calabrinam dicunt.*

151. *Alij althiocon vocant.*

151. *Aliqui cannabion, alij schinostrophon, alij asterion appellarunt.*

151. *Aliqui hydrastinam, Romani terminalem dicunt.*

152. *Aliqui acopon, alij anagyron, alij agnacopum, vocant.*

152. *Alij alceam, alij acyron, alij lyron.*

152. *Aliqui onobrochilon, alij eschasmenen, alij hypericon, alij corion, alij chamæpytin, Romani*

opaeem, alij brichilatam, alij loptam, alij iocinalē, Daci aniaſſexe appellant.

153. *Alij aſcyron, aut dionyſiadem.*

153. *Alijs pityſoryſis, alijs orizelon, ijs qui Pontū incolūt olocyrō, alijs bryonia ſylueſtris, Athenis ionia, Eboicis ſideritis, Magis Mineruæ ſanguis, Latinis aiuga aut cypripū, Dacis dochela appellatur.*

154. *Vettonica. Cap. Vettonica naſcitur in pratis & montibus, locis mundis, & opacis, circa frutices: animas hominū & corpora cuſtodit, nocturnas ambulationes, & loca ſancta: grauibus ſomnis reſiſtit: ad omnem medendi vſum cōmendata. Radicem habet rubram, odoratā, porracea folia, medio eorum puniceo, in recto calamo triangula, floribus in cacumine purpureos. Farina recētis vulneribus capitis indita, dolorem ſinit: vulnera glutinat: fracta oſſa extrahit: ſed quotidie imponi debet, dum perſaneſcant: dolori capitis medetur, ſi iure decocti perfundatur, aut temporibus cum bitumine illinatur, aut radix ſuffiatur.*

155. *Aliqui polygonatum appellant, alij cynochalam, alij heracliam, alij aſphalion, alij chiliophyllon, alij clema, alij polycarpō, alij carcinethrō, alij teuthalida, alij myrtopetalon, alij cnopodion, alij zaritheam, alij pedalion, Aegyptij thephin, aliqui ſtemphin, Magi genituram herois, aliqui vnguem muris, Latini ſanguinariam aut ſeminalē, Aphri chulum.*

156. *Aliis philetærion, aliis daphnoides, aliis smyrnoides aut polygonoides appellatur.*

156. *Aliqui epigetin, Aegyptii philacum, Romani ambuxum vocitant.*

157. *Romani soldaginem vocant.*

157. *Rutaceis similes.*

157. *Alii tobion, Romani stipam vocant.*

157. *Alii calycanthemon, alii periclymenon, alii heliophyes, nonnulli hepatitin, alii milacem, alii anatolicon, alii diticon, alii merginem, Latini volucrũ, aliqui volucrũ maius, Aegyptii oxyui, alii clymenõ, alii clymenion, quod & agonon nũcupant.*

158. *Aliqui Aeginam, alii clymenon, alii carpathon, alii splenion, alii epatitim, alii axinam maiorem, nonnulli clematitim, alii myrsinen, alii calycanthemon, Magi polion Veneris, Aegyptii turcon, Romani volucrum maius, Aphri lanath appellant.*

158. *Tribulus aliquibus bucephalus, aliis taurοceros, Romanis tribulus aquaticus dicitur.*

158. *Sarxiphagon.* Cap. *Sarxiphagon, aliqui sarxiphrangon, alii empetron, Romani saxiphragiam vocant: frutex est surculosus, in petris & asperis locis nascens, epithymo similis. Coctus in vino, mox potus, febricitantibus opitulatur: stranguriæ prodest: singultum sedat: calculos vesicæ frangit, & vrinam ciet.*

158. *Aliquibus potamogiton appellatur,*

alijs neuroides, alijs lonchitis, alijs rapionion, Mysijs mendruta, Syris neuda, alijs lycosemphyllon: alijs helleborosemata, alijs scyllion, Magis lupicor, Romanis viartum nigrum, quibusdam tintinabulum terræ, Gallis iumbarum, Dacis dacina.

158. *Aliqui leporis cuminum appellant.*

159. *Aliqui medicam appellant, alij triphyllō, alij clemation, nonnulli osmon, quidam trigonon, alij cypellion, alij polyphyllon, Romani trifolium odoratum, Aegyptij epaphon.*

159. *Ab alijs erineos, ab alijs thrias, à nonnullis pollyrrhizon, à Romanis vindicta nominatur.*

159. *Aliqui anactorion, alij phasganō, alij machæronion, alij arion vocant, Romani gladiolam, quidam genitalem.*

159. *Alij boton vocant.*

159. *Ab aliquibus iris agria, ab alijs cacos, à Romanis gladiolus, aut iris agrestis, à Dacis aprus dicitur.*

160. *Anchusam aliqui catanchusam vocant, alij libycam, alij archibellion, alij alcibiadion, alij onophyllon, alij porphyrida, alij mydusam, alij salyca, alij noneam, Aphri buinesath.*

160. *Aliqui aridam, alij alcibiadion, Romani alcibiacum nominant.*

160. *Aliqui & hanc echion vocant, alij scorpiuron, alij sparganon, alij altheam, alij amarantida, alij probateam, alij elaphiō, alij antiminō, alij*

porphyrida, alii augion, alii nemesion, alii philete-rion, alii hyenopsolon, alii thyrsitim, alii thermu-tin, alii misopathos.

161. Aliqui *hydreron*, aliqui *ocymoides.*

161. *Agrostin aliqui ægicon, alii amaxitin,* Ae-*gyptii amphi vocant,* Latini *gramen, aliqui asy-phyllion, alii sanguinalem, alii vniolam,* Hispani *apuriam,* Daci *cotiatam,* Aphri *iebal.*

161. *Magi genituram, aut sanguinem* Titani, *alii scorpionis vrinam,* Pythagoras *parmiron,* An-*dreas xanthophanea,* Osthanes *beephthalmon,* Aegyptii *sendionor,* Romani *vertemnum, alii so-ieastron,* Aphri *udedonin.*

162. *Aliqui myriomorphon nominant, alij chi-liophyllon, alij stratioticon, alij heracleon,* Latini *supercilium* Veneris, *alij acron syluaticum, alij mi-litarem, alij millefolium.*

162. Batos, *ab alijs cynosbatos, ab alijs selinori-tiō, ab alijs asyntrophos, à* Magis Titani *sanguis, ab alijs ibidis sanguis, à* Romanis *rubus, ab alijs sentes, à quibusdam mora baticana, à* Dacis *ma-tia,* Aegyptij *hæmoos, alijs ametros appellatur.*

163 Alij *hepatorium, aut hepatitis,* Romani *uo-lucrum maius.*

163. *Pentaphyllon aliqui pentapetes, alij penta-tomon, alij pentadactylon, alij pseudoselinum, alij callipetalon, alij xylolotos, nonnulli xylopetalon, alij asphaltion, alij pentacænon, alij thymiat.tis,*

Aegyptij orphitebeocen, alii enotron, Magi ibidis vnguem, alij ibidis pennam, alij hermodactylon, Romani *quinquefolium*, Galli *pempedulam*, Daci *propedulam appellant.*

163. *Aliqui rhon, alii anchinopa, alii phœnicopteron, alii rhon stachyos, alii osthalen,* Aegyptii *athnon nominant.*

164. *Alii rhodida nominant.*

164. Hi*ppurin, alii trimachion, alii anabasin, alii cheredranon, alii phædran, alii itiandendron, alii gis, alii schœniostrophon vocāt,* Aegyptii *pherphram,* Magi *Saturni cibum,* Romani *equinalem, alii equi salicem, aut anabasion, alii ephydron.*

164. *Aliqui equition, & alii chedran, alii gygnon,* Romani *salicem equinam appellant.*

164. *alii scorpion, alii garganon,* Romani *cornulacam, alii bituensa,* Daci *saliam,* Aegyptii *sober,* Aphri *achœosim.*

165. *Oxyschœnos aliquibus schœnos leuis, aliis oxypternos, aliis* Solis *supercilium,* Romanis *iūcus marinus, aut manualis,* Aphris *chudua dicitur.*

165. *Aliis adocetos, aliis neuras, aliis phrynion,* Romanis *bouinalis.*

165. *Aliis chrysitis, aliis chrysanthemon, nōnullis amaranton, aliis diospogon,* Aphris *dubath, vel burchumath,* Romanis *Iouis barba appellatur.*

165. A*liqui chrysospermon vocant, alii da-*

spin, alij origanon, alij arcophthalmon, Romani *arilariam.*

166. Aliqui *chalchitin vocant, alij chalcăthon, alij chalcanthemon,* Romani *acantham,* Hetrusci *garuleum,* Aphri *churseten.*

166. Alij *trigonion, alij bunion, alij hierobotanen, alij philtrodoten,* Aegyptij *pemsempe,* Magi Iunonis *lacrymam, nonnulli mustelæ sanguinē, alij sanguinem* Mercurij, Romani *cristam gallinaceā, alij pheriam, alij trixalidem, alij exuperā, aliqui herbam sanguinalem.*

166. Alij *erigenion, alij chamælycon, alij sideritin, quidam curitin, alij persephonion, alij* Iouis *coelum, alij dichromon, alij callesin, alij hipparison, nōnulli demetriada,* Aegyptij *pemphthenphtham,* Pythagoras *erysci sceptron,* Romani *cincinnalem.*

167. Aliqui *chamæsycen, alij gatalen, alij onycha vocant,* Romani *pinum trimam, aut ficum terræ, aliqui glandulam, alij tium, alij nonariam.*

167. Aliqui *heloniam, alij porphyrantes,* Romani *vaccinium, alij vlcinum vocant.*

167. Nōnulli *oxytonon,* Romani *papaueralem,* Aegyptij *nanti.*

167. Papauer *satiuum aliqui chamæsycen, alij papauer rhœada, alij oxytonon appellant,* Romani *papauer,* Aegyptij *nanti.*

169. Aliqui *paralion, alij syluestre papauer, alij thalaßion,* Romani *sabulum marinum,* Aphri

fisim

sisimacam uocant.

169.*Qui hoc papauer hauserit, nō alia accidēt, quàm qui opium ebiberit. Cui eisdem succurritur auxilijs. Semē æstate dum siccū est, colligitur. Decoctum radicis bibitur cum uino, sanatq; dysenteriā.*

169.*Alij pythonion, aliqui dioscyamon uocant, alij adamanta, alij adamenon, alij hypnoticon, alij emmanes, alij atomon, nonnulli dithiambrion, Magi, Pythagoras & Osthanes, xeleo, Zoroastres tisphonion, Magi rhapōticam, Romani inanano entariam aut apollinarem, Aegyptij saphtho, Hetrusci fabulum, Galli bilinuntiam, Daci dieliam.*

170.*Aliqui cataphysin, alij cynocephalion, alij chrystalion, alij cynomyam, alij psyllerin, alij siceliotican, Siculi comidijn, Romani herbam pulicarē aut silbacium, Aphri uargugum appellant.*

170.*Romani strumum uocant, alij cacubalum, Aegyptij allelo, Galli scubulum, Aphri astrismunim uocant.*

171.*Aliqui dircion appellant, alij strychnon manicon, alij dorycnion, alij calliada, Romani apollinarem minorem, alij ulticanam herbam, aut opsagimem, Daci cycolidem, Pœni catabum.*

171.*Strychnonmanicon, alij anydron, alij pentadryon, alij enoron, quidam orthogyion uocant.*

172.*Alij exeranthes, aliqui antimnion aut antimion, alij bombochylon, nonnulli minon, Aegyptij apemum, Pythagoras anthropomorphon, alij alœ-*

ten,alij thridaciam,alij cămaron,Zoroaſtres diamonon,aut archinen,Magi hemionos,aliqui gonogeonas, Romani caninum malum; alij terreſtre malum.

173. *Alij cyamon leucon,Rom. colomeſtrum.*

174 *Conion,aliquibus æginos,alijs ethuſa, alijs apoleguſa,alijs dolia,alijs amauroſis,alijs paralyſis,nonnullis aphron,quibuſdam creidion,alijs cæten,alijs catechomenion,alijs abioton, alijs apſeudes,alijs ageomoron,alijs timoron,alijs polyanodynos,alijs dardanis, alijs catapſyxis, Oſtani babathy,Aegyptijs apĕphi,Romanis cicuta appellatur.*

174. *Aliqui cynanchon appellant,alij pardalianches,alij cynomoron,alij cynoctonon, alij phaleon, alij cynăchen,alij oligoron,alij hippomanes,alij onistin,alij ophioſcorodon,alij cynaricam,alij elaphoſcorodon,Magi paralyſin,Romani Braſsicam ruſticam aut caninam.*

174 *Alij ſpongon,alij hæmoſtarin,Romani rhododendron, Lucani icmanen, Aegyptij ſchimphen, Pœni rhododaphnen dicunt.*

175. *Aliqui elitim uocant,alij canocerſeam, alij amelxinen,alij euſinem,alij amorginem,alij ſucotarchos,alij pſychuacos,alij melampelon,alij cittampelon, alij ciſſamethon, alij anatetamenen, Romani uolutum laparon, Aegyptij apap, alij parthenion, alij ſideritim,alij heracleam,nonnulli agriam,quidam clibodion,alij polyonymon.*

176. *Alij myortochon dicũt, alij myortoſplenon, Romani muris auriculam: Pœni labatholabat.*

176. *Agriam phacon aliqui, alij epipteron, Romani uiperalem, alij iceoſmigdonon uocant.*

176. *Aizoon maius, aliqui aithales, alij ambroſion, alij chryſiſpermon, alij zoophthalmon, alij buboph thalmon, alij ſtergethron, alij æonion, alij aichryſon, alij holochryſon, nonnulli chryſanthemon, alij protogonon, alij boron, alij notion: Magi paronychiam, alij chryſitin, Romani ceriam cuſpiam, aut Iouis caulem nominant, alij leapetes, alij ſedum maius, Aegyptij pamphanes.*

176. *Aizoon paruum, alij petrophyes appellant, alij brotion, alij theobrotton, crobyſſon, alij chimerinen, alij ceraumiam, Romani uitalem, alij ſemperuiuum, Aegyptij etijceltam.*

176. *Semperuiuum quod tenui conſtat folio, aliqui aizoon paruum, alij petrophyes, alij aizoon ſylueſtre, Romani ſemperuiuum minus appellant.*

177. *Aliquibus cymbalion, alijs ſcytalion, alijs hortus Veneris, alijs terræ umbilicus, alijs ſtœchis, alijs ſtergethron, Latinis umbilicus Veneris dicitur.*

177. *Acalyphen aliqui cnidem, alij adicen, Latini urticam, Aegyptij ſeleſion, Dacidyn appellant. Acalyphen etiam alteram aliqui cniphen, Romani urticam mollem uocant.*

177. *Aliis galeobdolon, uel galephos,* Aegyptiis *etopi,* Latinis *urtica labeo dicitur.*

177. *Aliis galation, aut gallerion.*

178. Erigeron à Latinis *herbulum, aut senecio uocatur, aliàs erechthites.*

178. *Marinum bryon, aliqui ballarin, alij iranẽ,* Latini *gnomeusilon uocant.*

178. *Aliàs stachyites, apud* Aegyptios *ethenchis,* Latinè *fatalis dicitur.*

178. *Aliquibus fluuiatilis stratiotes nũcupatur,* Aegyptiis *tibus,* Magis *æluri sanguis.*

179. *Phlomon, alij phlonon,* Latini *uerbascum, alij pheminalem uocant.*

180. *Arcion alij prosopida, alij prosopion, alij a parinen,* Latini *personatam, aut lappam appellãt.*

180. *Aliis borion appellatur.*

180. *Capnon, aliqui corydalion, aut corion uocant, alij syluestre corydalion, alij capnon in hordeis, alij capniten, alij marmariten, alij capno gorgion, alij chelidonion micron, alij peristerion, alij cãtharida, alij chalcocri,* Romani *apium aut fumariam,* Aegyptij *enyx, alij tucin.*

180. *Alij tripodion, alij tribolion.*

180. *Aliqui libyon, alij triphyllon.*

180. *Aliqui telinen, alij lotum magnum, alij triphyllon,* Romani *trifolium maius appellant.*

181. *Alij melophyllõ, alij stratioticem, alij achillion,* Latini *millefolium vocant, aliqui supercilium*

ueneris, Galli beliocandas.

181. *Alij myrrham, alij conilen uocant.*

181. *Aliqui buglossum magnum uocant, Romani spinam mollem.*

182. *Ab aliquibus bubonion appellatur, ab alijs asteriscos, alij asterion, quibusdam hyophthalmon, Romanis inguinalis, Dacis rathibis.*

182. *Stellares huius radij noctu splendent, quapropter qui ignari antea non uiderunt, esse inane, simulacrum arbitrantur. Medijs saxis & asperis exit: inuenitur autem ab opilionibus. Crateuas Rhizotomus hæc de ea refert: Si uiridis cum axungia uetere tundatur contra rabiosorum morsus, turgentia guttura, proderit, suffitu quoq; serpẽtes fugat:*

182. *Aliqui dasypodion, alij priapeion, alij ion syluestre, alij cybelion, Romani fetialin, aut murariam, aut uiolam purpuream uocant.*

182. *Aiunt quod purpureum est in flore, anginis & comitialibus auxiliari, maximè pueris, in aqua potum.*

182. *Aliqui aton, alij actinen, alij anemosphoron uocant magi paradacry, Aegyptij erxoen, Romani scopam regiam, Aphri zigar, nonnulli thepso.*

183. *Alio nomine chamæleuce, alio cissos acarpos, aut terræ corona, aut selinitis, Latinè hedera pluuiatica dicitur.*

183. *Magi æluri gonon, Osthanes tzauuchi, Aegyptij autuenrimbesor, Romani linguam bubu-*

lam, alij libanium, Pœni asanaph uocant.

183. *Alij phyton, alij caballation, alij splineion, alij scolymon, Romani linguam canis, aut caninã appellant.*

183. *Aliqui zoonychon uocant, alij aetonychon, alij cemos, alij damnamenem, alij idiophyton, nonnulli phytobasilã, aliqui crosion, alij crossophthoon, Magi sanguinẽ crocodili, alij crocomerion, Aegyptij daphnœnen, Romani minerciũ, alij palladium, alij neumatum, alij flammulam.*

183. *Aliqui & id antirrhinon, alij anarrhinon, nonnulli lychnida agriam uocant.*

183. *Nonnulli lycnida agriam appellant.*

184. *Catanance aliquibus damnamete, alijs dionysias, alijs thyrsion, alijs demos, alijs cemos, alijs crotion, magis archaras, alijs arcopus, Romanis herba filicula, alijs datisca, Dacis caropithla dicitur.*

184. *Aliqui psychen, alij merida, alij potamogitona, alij stachyiten, Romani calium marẽ nominãt.*

184. *Alij callitrichon, alij trichomanes, alij ebenotrichon, alij argion, alij corion enygron, Aegyptij epier, Romani cincinnalem, alij terræ capillum, alij superciliũ terræ, Daci phithophthethela uocant.*

185. *Aliqui pterion, alij opteron, Romani capillarem, alij pinulam, alij fidiculam, nonnulli & eam adianton appellant.*

185. *Aliqui phasganon, alij antithesion, alij chascanon, alij chœradolethron, alij & hanc apari-*

nam nominant, Latini lappam.

185. *Aliquibus sit ospelos, alijs siphon, alijs bromos, Romanis auena dicitur.*

185. *Aliqui siphonion, alij acrospelon uocant.*

186. *Alijs epapitis, alijs lycanthemon, alijs cynosbaton, alijs aniceton, alijs heliophiton, alijs anatolicon, alijs dyticon, alijs helide, Aegyptijs lyisthe, Romanis mergina, Hetruscis radia appellatur.*

186. *Alijs hieromyrton, alijs myacantha, alijs agonon, alijs scincos, alijs mintha, alijs catangelos, alijs anangelos, alijs acæron, alijs ocneron, alijs cinen, alijs lichene, alijs chamæpitys, alijs chamæmyrte, Bœotis gyrenia, Magis Herculis genitura appellatur.*

186. *Aliqui idæan, alij danaen, alij hippoglottō, alij zaliam, alij stephanen, alij daphnon, alij samothraicen, alij methrion, alij hypoglossion uocant.*

186. *Daphnoides alypo simile, flos ut nymphææ, cuius medium nuci cypreßi non dißimile, in quo semen: aliqui chamædaphnen, alij peplion, alij eupetalon uocant.*

187. *Aliqui & hanc alexandrinam appellarūt, alij daphniten, alij hydragogon, Romani laureolā, alij lactaginem, Galli vsubim.*

187. *Aliqui ascida uocant, alij atomon, alij pigatoxarin, Magi sanguinem Herculis, alij polyidos, alij anaphyston, Aegyptij somphia, alij unre, Galli beginum, aliqui anepsa.*

187. *Aliqui melanpodion uocant, alij ecstomon, alij polyrrhizon, alij protion, alij melanorrhizon, alij cyiranion, Magi zomarition, Aegyptij isaam, alij elaphine, alij cemeleg. Latini ueratrum nigrū, alij saraca, Daci prodiorna.*

188. *Aliqui sesamiten, alij sesamin, alij lycocyta lion, alij helleborum album appellant.*

188. *Aliqui coronion, alij sesamon syluestre.*

188. *Aliqui elaterion uocant, alij grynon, alij ba lin, alij syncrisin, alij bubalion, alij scopion, alij phe rombron, alij peucedanon, alij notion, Romani ance tum, alij agrestem, Pœni cusimezar.*

190. *Satiuus cucumer. Cap. Satiui cucumeris tri ta radix, & drachmæ unius pondere pota in hydro melite, uomitus ciet. Si quis facilè secundum cœnā uomere uelit, binis obolis sit contentus,*

190, *Alij triphyllon, alij stesion, alij astaphida, alij phthiroctonon, alij phthirion, alij apāthropon, alij polyides, alij pseudopathes, alij arsenoten, Aegyptij ibesaœden, Romani herbā pedicularium uocāt.*

190. *Aliqui hypopyon uocāt, alij pancranon, alij scammonion, alij thelyterim, Romani ferulaginē, alij ferulam syluestrem, Pœni bœden.*

191. *Aliqui lygon, alij lobon appellant.*

192. *Aliqui narcisson anydron, alij autogenes, alij bulbon emetiton, alij lirion, Romani bulbū mor bitarium dicunt.*

192 5c. 192. *Alij hippophyes, alij hippophanes, alij hipp*

103261 1

pion, alij echinion, alij pelicinon, Romani lappaginem uocant.

193. *Aliqui sesamon syluestre uocant, alij seseli cyprion, alij crotona, Aegyptij systhanna, aliqui trixin, magi sanguinẽ febris. Latini ricinũ, alij lupã.*

193. *Aliquibus cometes, alijs gobios.*

195. *Aliqui clema, alij crambion, alij paralion, alij canopicon uocant.*

195. *Aliqui sycen, alij mecona aphroden.*

196. *Alij spumosum papauer uocitant.*

196. *Aliquibus scambonia radix, alijs colophonia, alijs dactylion, Romanis colophonium, Magis apopleumonos, Aegyptijs sanilum dicitur.*

196. *Alij chamælea nigra, alij pyros achnen, alij heraclion, alij bdelyram, alij coccon gnidion, Romani citocacium, nonnulli oleaginem, quidam oleastellum uocant.*

197. *Alij chamæleam, alij pyros achnen, alij cestron, aut eneoron uocant.*

197. *Acten aliqui dendron arctu, alij hemeron, Latini sambucũ, Galli scobiem, Daci sebã uocant.*

197. *Alijs heliosacte, alijs agria acte, alijs Euboica, Gallis ducone, Dacis olma.*

198. *Nonnulli ischiada, alij chamæbalanum agriam, alij linozostin, Latini radicem syluestrem, Pœni thorphathsadæ appellant.*

198. *Aliquibus colocyntha ægos, alijs sicya picra, alijs alexandrina colocynthа, Zoroastri thym*

bra, Osthani autogenes, Romanis cucurbita syluatica, Dacis tutrastra dicitur.

199. *Alij cedœs, Romani inuolucrum uocant.*

199. *Alij ophiostaphylon, alij chelidonium, aut melothron, aut psylothron, aut archezostin, aut agrostin, aut cedrostin appellant.*

200. *Alij chironion ampelon, alij bucranion, Romani oblameniam, alij batanutam, alij betisalcā, Daci priadelam, alij pegrinam, Aphri lauothen.*

200 *Pterin alij pterion, alij pterineon, alij dasyclonon, alij anasphoron, alij blechnon, alij polyrrhizon uocant, Magi hermubain, Romani filicem, alij laculā, alij filusfanariā, Aegyptij asini sanguinem.*

200. *Thelypterin aliqui nymphæam pterin nominant, Romani linguam ceruinam.*

201. *Polypodion aliqui scolopendrion, alij pterin, alij polyrrhizon, Latini filiculam uocant.*

201. *Aliqui pterion, alij nymphaam pterin nominant.*

201. *Alij Argyron, alij aritrillin, alij chrysitin, Aegyptij aplhopho, Latini mercurialem masculā, alij testiculatam, Aphri asumes.*

202. *Aliquibus linozostis, Aphris armas, alijs asumes labon dicitur.*

202. *Aliqui scorpiuron uocant, alij heliotropon, alij dialion, alij heliopon, alij scorpioctonon, alij sesamon agrion, alij scorpij uram.*

202. *Aliqui scorpiuron uocant.*

205. *Idem adstringit: prodest stomacho qui cibi tenax non est, aut tardius cibum concoquit. Itẽ iјs qui ilei dolore conflictantur: conuenit in grauidarũ malacia: sorptum auxiliari constat, cũ populatim grassatur pestifera lues.* Huiuscemodi *omphacium non nisi post annos multos bibi potest.*

217. *Quam aliј* Medicinã, *aliј symphyton, aliј idæum phlomon, aliј orestion, aliј nectarion uocãt.*

226. Aliј *larbason, aliј gynæcion, aliј* Chalcedonion.

231. *Aliј pecton, hepthon, aracton, lonchoton.*

255. *Athenis ionia, in* Eubœa *sideritis dicitur.*

De Rhamno.

Rhamnum si quis eruat si lente luna, & secum ferat, cõtra uenena & improbos homines proderit: pecoribus iuuandis appenditur: nauigiјs circũponi solet: ualet contra capitis dolores & laruas.

De Artemisia.

Artemisiam herbam si quis teneat, dum iter facit, laßitudinem discutiet & si in pedibus ferat, bestias & lemures abiget: si sanguis circa artus coaluerit, ramulos ex rosaceo in olla feruefacito, & locum totum oblinito, cum somno indulgendum est: strangulatui uuluæ mirum in modum auxiliatur: urinæ stillicidia & opisthotonum leuat.

De Pentadactylo.

Pentadactylum si quis circũ corpus portet, nullo dolore afficietur: oculos, strumas, callosos tonsillarũ

tumores, vuam, articulos sub lingua, neruorum dolores & dentes, psoram perniciali fame contractã iuuat: remoratos à partu menses eijcit: infusa manibus ex aqua tepida cõtra terrores, fascinum, & laruas, mirum in modum commendatur. Vellito her*bam cùm luna crescit, oriente sole.*

De Verbenaca.

Verbenaca recta genitale intendit, sed supina exiccat. R*ecta appensa doloribus oculorum auxiliatur: contra hebetudines eorundem, & capitis dolorem efficax est, trita ex aceto laßitudinem reficit. Strumas, callosos faucium tumores, statim discutit: febrium horrores sanat, si quis solùm ex aduerso stans ramulos tenuerit.*

De dictamno.

Dictamnum siccatum manibus terito, & redigens in farinam adiecta uini stilla, corpus tangito: siquidem contra omnes serpentium iniurias auxiliatur: vlcera & putrescentes nomas præpurgans explet: adactis corpori aculeis oblinitur, ut præsenti sit auxilio: ad lienem & in abditis locis uitia inflãmatione turgentia, redactũ in farinam illinito. Her*bam uere, magnis æstibus, autumnoq; eruito.*

De Saluia.

Saluia singultũ tußimq; discutit: omnibus malis ulceribus cum cera & rosaceo sumpta auxiliatur: lienis dolorem dysenteriamq;, pota cum uino albo pari modo sanat: sanguinem excreantibus, potu

medetur : ad extrahenda uuluæ onera efficax eſt : peſſimæ mulieres peſſum ex ea ſubijciunt, ut partus excutiant.

De Cupreſſo.

Cupreſſus herba contra raucedines auriculasq; prodeſt: induratos tonſillarum tumores, aquam inter cutem, & coxendicum cruciatus perſanat.

De Centaurio.

Centaurium contra inflammata uitia & pulſantes ictus ualet fœminis uuluæ malo laborantibus auxiliatur: ſtillicidij urinæ, calculorumq; tormenta leuat. Herbam uere oriente ſole legito.

De Buphthalmo.

Buphthalmum *creſcente luna legere oportet.* F*acit autem contra pauores, laruas, & mala medicamenta, faſcinationes, utpote cùm eas auertat.* R*adicem ſi quis mandat, dentem expuet, fluxionemq; cõfeſtim ſiſtens auxiliatur: quin & uentrẽ reſoluit.*

De Pæonia.

P*æonia herba per æſtus* C*aniculæ ante* S*olis ortum uellitur: appenſaq; contra uenena, faſcinũ, pauores & laruas prodeſt : item contra febrem cum horrore uenientem, diuturnam nocturnámue, & aduerſus tertianam.* Proditur *lemures à monte, in quo naſcebatur, fugaſſe.*

De Moly herba.

M*oly herba ſi ſecta radice feratur, ueneficiorum & faſcinationis amuletum eſt.*

De Marina quercu.

Marinam quercum cum rosaceo & oleo misceto, & faciem illinito cùm ad negotia te conferes: negetiores reddit pueros, imo uentri appensa & ad arcendos pauores nocturnos manu teneto. Contra fascinum, & omnia maleficia prodest: corpus tuetur: cùm enim fascinantes recedunt, arescentem ramulum occludit, & cùm propius accedunt, aperit,

De Chrysanthemo.

Chrysanthemon si terra ante solis ortum eruatur, & collo appẽdatur, ueneficas mulieres omnesq; fascinantes amolitur.

De Erysimo.

Erysimon cum uino tritum, aduersus uentris dolorem bibitur: si quis grana septem domum iniecerit, rixæ & iurgia concitabuntur.

De Helleborine.

Helleborine, aliquibus epipactis, alijs boìon dicitur. Frutex est exiguus, minimis folijs constans. Bibitur contra omne uenenum, & iocineris uitia.

FINIS.

INDEX OMNIVM QVAE IN DIOSCORIDE CONTINENTVR.

FINIS.

INDEX NOMENCLATIONVM, QVIBVS OFficinæ Seplasiariorum, & Herbarij nostri temporis utuntur.

FINIS.

CVRATIONVM MORBORVM IN DIOSCORIDE *contentarum Index.*

Auellanæ
Erinaceus terrestris
Hippocampus
Ranæ Locustæ
Adeps Fimum
Rhaphanus Beta
Cæpe Milium
Sinapi Cyclaminus
Asphodelus
Batrachion
Myosotis
Nymphæa
Cynoglosson
Adianton Thapsia
Aerugo ferri
Sandaracha
Halcyonium Cotes
Cinis ungularum caprinarum.

ALVVM conturbantia.

Eruum Orobus
Braßica satiua
Allium Capparis
Peplus Vuæ recentes
Vinum dulce
Aqua maris Flos salis.

ALVVM soluentia atque purgantia.

Asarum Crocus
Crocomagma
Oleum amygdalinum
Oleum cicinum
Oleum balaninum
Oleum cnidium
Olea Aethiopica
Fagus Galla
Faba Thebaica
Siliquæ
Mespilus Cornus
Ficus Aegyptia
Caprificus
Cerasia Melimela
Citrea mala Pruna
Amygdalæ amaræ
Morus Ficus
Tellinæ Chamæ
Iuncus odoratus
Cochleæ terrestres
Sepiæ Silurus
Pisces saxatiles
Lac Lac schistum
Butyrum Medulla
Fel Fimum
Tragus Linum
Lens Phaselus

Palma elate
Malum punicum
Malus　Siliquæ
Cotoneæ
Mala epirotica
Pyra　Meſpilus
Lotus　Cornus
Sorbus　Pruna ſyriaca
Lepus terreſtris
Lac　Caſeus
Fulygo butyri
Sanguis　Fimum
Lyncurion　Triticum
Braßica ſatiua
Hordeum　Plantago
Crimnon　Seris
Bromos　Chondrylle
Oryza　Alica
Milium　Faba
Lens　Anethum
Apium　Aphace
Smyrnion
Hippomarathrum
Acantha
Aloe　Hæma
Ruta　Aniſum
Orchis ſerapias
Paeonia　Althæa
Polygonon mas
Lagogus
Clematis daphnoides
Xyris　Anchuſa
Gramen　Parnaſium
Rubus　Pentaphyllon
Phœnix herba
Idæa radix
Oxyſchœnus
Rubrica ſinopis
Aizoon
Papauer ſatiuum
Adianton
Phlomides　Vua
Vinum phalernum
Vinum œnanthe
Vinum paſſum
Vinum rhoite
Vinum myrtite
Vinum cedri
Vinum lauri
ALVINIS utilia.
Coagulum
Nymphæa
Clymenon
Papauer ſatiuum
Omphacomeli
AMATORIIS ne=

CVRATIVVS.

Asparagus
Cyclaminos
Sphondylion
Oenanthe
Buththalmos
Chrysanthemon
Vinum absynthite.

ARSENICI, *siue au ripigmenti cu ratio.*

Diosc.lib.6.cap.29.

ARTICVLORVM *morbis utilia.*

Amurca *Anethinum*
Agaricum
Arction
Bulbus esculentus
Centaurium minus
Cinis uitium
Helleborus niger
Scammonium
Mandragoras
Meon *Napththa*
Nardus *Narcissus*
Ouum *Oxymel*
Palma elate
Pentaphyllon
Psyllium
Ruta *Thapsia*
Thymoxalme
Vua passa
Vinum melitite.

ARTERIAE *remedia.*

Irinum
Myrrha *Thus*
Caryotæ, siue caryotides
Ficus
Sinapi
Prason, id est porrum
Glycyrrhiza
Triticum
Rhaphanus
Laserpitium
Pentaphyllon
Vua passa
Rhodomeli
Tragacantha.

ASPIDVM *morsus remedia.*

Cimices lecti
Butyrum *Clematis*
Daphnoides
Aqua maris
Diosc.lib.6.cap.70.

Phlomides
Lotus syluestris
Ebulus
Vitis syluestris
Nuclei acinorum
Vua œnanthe.
Omphacium
Passum
Vinum omphacite
Vinum nigrum è labrusca
Vinum cydonite
Omphacomeli
Vinum apyte
Vinum myrtite
Vinum palmeum
Vinum è cedro
Vinum pißite
Vinum absynthite
Vinum tragoriganite
Vinum prasite
Vinum calaminthite
Vinum aromatite
Spuma argenti
Chrysocolla
Cinnabaris
Chalcanthon
Diphryges
Arsenicum *Sal*
Fæx uini *Spongia*
Lapis Phrygius
Lapis Asius
Lapis scißilis
Terra eretria
Lapis Samius
Fuligo pictoria.

ASSVLAS *fixas corporibus extrahentes.*

Cochleæ terrestres.

ATTONITIS *utilia*

Ampeloleuce.

AVRVGINEM *tollentia.*

Lycium *Agaricum*
Libanotis coronaria.

AVRICVLARVM *remedia.*

Bulbus esculentus.

AVRIVM *medicinæ.*

Cannabis satiua
Araneus
Adipum medicinæ
Asphodelus
Absynthium *Anisum*

-na alba.

BESTIARVM uenenatarum remedia.

Balsamum.

BESTIARVM morsus remedia.

Helenium Aegyptium

Sanguis Porrum

Allium Argemone

Eryngium Pulegium

Apium Vinum cedrite

Sal Terra samia.

BILEM adgenerantia.

Iuglans.

BILEM purgantia.

Agriorhaphanus

Androsæmos

Anchusa Apios

Braßica canina

Calamintha

Clematis Cici

Cucumis anguinus

Characias Chamælea

Helleborum nigrum

Elaterium Ebulus

Epithymum Empetron

Helenium Hippophaes

Heliotropium

Iris Illyrica

Lychnis syluestris

Lathyris Linozostis

Malus Melanthion

Mentha

Mandragoras

Ocymum Parthenion

Peplos Scammonia

Thlaspi Thapsia

Thymelæa

Vitis satiua

Vnguentum susinum id est, lilij.

BLATTAS in se contrahentia.

Phlomides.

BOVM scabiem emendantia.

Cedria.

BRONCHOCELAS discutientia.

Vide, gutturis remedia.

BVPRESTIS ueneni remedia.

Lac schiston

Diosc. lib. 6. cap. 3.

Sisymbrium
Sisymbrium aquaticum
Sinapi Nasturtium
Thlaspi Erysimon
Piper Zingiber
Dracunculus maior
Dracunculus minor
Asphodelus
Bulbus esculentus
Agaricum
Gentiana
Anonis, siue Ononis
Eryngion
Absynthium
Absynthium seriphium
Hyssopum Origanum
Tragoriganum
Pulegium
Mentha
Serpyllum
Sampsuchum
Maron Aspalathus
Crocomagma
Helenium
Oleum uulgare
Oleum sicyonium
Strigmenta gymnasto=rum & palæstrarum.
Elæomeli Laurinum
Sampsuchinum
Ocyminum
Anethinum Susinum
Cyprinum, siue ligustrinum
Irinum Gleucinum
Amaracinum
Metopium
Stacte Nardinum
Malabathrinum
Myrrha
Myrrha Bœotica
Styrax Bdellium
Thus Terebinthus
Resina Palimpissa
Iuniperus
Sabina Cedria
Cedrides Laurus
Daphnides Cyprus
Cistos alia Vitex
Amygdalæ amaræ
Ficus
Lixiuia ex ficu
Cisseris
Cochleæ terrestres
Fiber
Buprestis pityocampa

CALEFACTOrum remedia.

CALIGINIS oculorum remedia.

CALLORVM *remedia.*

Triticum

Laserpitium

Chalcitis lapis

CANCRESCEN-*tibus ulceribus medetur.*

Vrtica.

CANES *occidentia.*

Asparagus

Apocynon.

CANIS *rabiē sanat.*

Alyssum.

CANIS *rabiosi morsus remedia.*

Lycium *Cancri*

Cinis uitium *Garum*

Omotarichos

Smaris

Iecur ardens canis

Triticum *Sanguis*

Mel *Grosi*

Panaces heracleon

Cæpe *Laserpitium*

Vrina

Aster atticus

Melissophyllon

Vrtica *Cynoglosson*

Fœniculum

Ballote *Oxalme*

Aphronitrum, siue spuma nitri.

Diosc.lib.6.cap.37.

Herm.Coroll.cap. 212.

CANIS *non rabidi morsus remedia.*

Amygdalæ amaræ

Iuglans *Ficus*

Mituli *Gobius*

Cucumis

Bulbus esculentus

Mentha *Ebulus.*

CANIS *impetum cohibentia.*

Iecur & dens canis.

CANES *necantia.*

Chamæleon albus.

CANVM *scabiem emendantia.*

Oleum lentiscinum

Cedria.

CANTHARIDES *fugantia.*

Vnguentum melinum.

CANTHARIDVM

Bulbus esculentus
Melilotus
Lilium
Bettonica, siue Britannica
Xyris
Rubus
Rubus Idæus
Oxalme
Vinum myrsinite
Sal.

CAPITIS doloris remedia.

Iris Illyrica
Asarum
Meon siue meu
Oleum oleastri
Oleum amygdalinum
Vnguentum rosaceum
Narcissinum
Cyprus
Rosæ
Vitex
Amygdalæ amaræ
Torpedo
Lac humanum
Lana succida
Curmi
Sisymbrium
Sesamum
Hedera
Portulaca
Aloe
Mentha
Serpyllum
Baccharis
Ruta
Anisum
Sphondylion
Peucedanum
Melanthion
Coniza maior
Anagyris
Bettonica
Radix hederæ
Oxyschœnos
Psyllium
Papauer rhœas, siue erraticum
Strychnon, siue solanum satiuum
Aizoon maius
Hippoglosson
Chamædaphne
Myrtus syluestris
Elaterium
Scammonium
Vitis satiua
Vinum
Vua œnanthe
Aqua maris
Acetum scillite
Lapis ophites.

CAPITIS dolorem facientia.

Styrax
Oliua
Glandes
Palma
Arbutus
Iuglans

Nuclei uinaceorum
Elæomeli
Vinum phœnicite
Vinum rhetinite
Ferrum
Lapis morochthus.
COLI remedia
Colocynthis
Fimum Galerita
Mel Petroselinum
Ruta Sesamum
Talus suis.

COLOREM commendantia.

Acetum scillite
Buphthalmos
Cerussa
Cyminum satiuum
Laserpitium
Mastichinum
Vnguentum rosaceum
Vinum
Vinum aromatite.

COLLECTIONUM remedia.

Amomum
Vnguentum telinum
Zopissa Naphtha
Myrica Paliurus
Cyprus
Olea syluestris
Glandes Morus
Grossi Ouum
Triticum Hordeum
Fœnogræcum
Linum Cicer
Agriorhaphanus
Plantago Sonchos
Nasturtium
Bulbus esculentus
Argemone altera
Rhaponticum
Acantha leuce
Thymus
Coriandrum
Smyrnium
Libanotis Viscum
Parthenion
Cannabis syluatica
Anagyris syluatica
Helxine
Pentaphyllon
Peristerion supinus
Papauer satiuum
Stratiotes aquaticus
Cytisus

Lapis samius.

CONCOCTIONI utilia.

Anethum Althæa
Acetum scillite
Balsamum Crocus
Crocomagma
Caros Cestron
Calx uiua Eruca
Ligusticum Pulegium
Papauer satiuum
Resina Styrax
Seseli Maßiliense
Sulphur Vinum
Vinum resinatum
Vinum absynthite
Vinum tragoriganite.

CONSTRICTORIÆ medicinæ.

Vide, Adstrictoriæ medicinæ.

CONVVLSIONIS remedia.

Iris Illyrica
Acorus
Cardamomum
Asarum Costus
Iuncus odoratus
alsamum Helenium
Calamus odoratus
Sampsuchinum
Metopium
Bdellium Iuniperus
Cedrides Halimos
Lixiuia à ficu Fimum
Dracunculus maior
Dracunculus minor
Asphodelus
Capparis Argemone
Rhaponticum
Gentiana
Aristolochia tertia
Centaurium maius
Acantha leuce
Abrotonum
Origanum Pulegium
Calamintha
Serpyllum
Baccharis
Panaces heracleon
Libanotis
Peucedanum
Laserpitium
Sagapenon
Galbanum
Clinopodium

Hypericon | *Hiberis*
Heliochrysos
Iris Illyrica | *Lolium*
Lupinum satiuum
Laserpitium
Naphtha | *Onos*
Populus alba
Panaces heracleon
Peucedanum
Pentaphyllon | *Ruta*
Scammonium
Vinum a sarite Xyris.

CRASSITVDInem *extenuantia.*

Porrum
Staphis agria.

CROCEVM COlorem *facit.*

Rhaponticum.

CRVDITATIS *remedia.*

Balsamum
Strigmenta à balneis
Gentiana
Vinum scilliticum.

CRVSTAS *generat*

Lana usta.

CVLICES FV*gantia.*

Cupressus
Coniza | *Ebulus*
Absynthium
Hiberis
Plumbum ustum.

CVTEM *albicantia.*

Rapum syluestre.

CVTEM *erugantia.*

Oleum amygdalinum
Styrax.

CVTEM *lenientia.*

Amygdala amara
Oleum sicyonium
Vnguentum telinum
Succus peponis
Terra Chia.

CVTIS VITIA *tollentia.*

Adarce Ampelos leuce
Amygdalæ amaræ
Cochleæ terrestres
Costus
Chamæleon niger
Iris Illyrica | *Lac*
Ficus | *Linum*
Lupinus
Lotus syluestris

poris remedia.
Portulaca
DENTITIONI *infantium utilia.*
Leporis cerebrum
Butyrum cum melle.
DENTIFRICIA.
Purpura *Buccinum*
Ceruinum cornu
Halcyonium
Corallium.
DENTIBVS STV *porem adferentia.*
Cadmia.
DENTES *firmãtia.*
Lentiscus
Oliuæ colymbades
Myrrha
Oleum omphacinum.
DENTES ALBI- *care facit.*
Halcyonium.
DENTES VITIA *tos extrahentia.*
Amurca
Oleum oleastri.
DENTES *mouẽtia.*
Oleum oleastri.
DEPILES *faciẽtia.*
Scolopendria
Characias.
DESQVAMATIS *utilia.*
Strigmenta gymnasto- rum
Lana succida.
DESTILLATIO *nes coercentia.*
Irinum *Styrax*
Naphtha
Et in uerbo, Pituitæ de- stillationis remedia.
DILACRYMA- *tiones emendantia.*
Picea *Pinus.*
DISCVSSORIAE *medicinæ.*
Androsæmon
Althæa *Viscum*
Galbanum
Ammoniacum
Lapis Gagates.
DOLORVM *inue- teratorum remedia.*
Sinapi
Lana succida

Cotonea Cornu
Ceruinum cornu
Coagulum Cera
Glematis daphnoides
Elatine
Eupatorium
Fœnogræcum
Faba Aegyptia
Ferrum Galla
Omphacium
Hypociſtis
Hedera Hippuris
Lentiſcus Lycium
Lotus
Lixiuia ex ficu
Lac ſchiſton
Linum Lapathum
Lyſimachia
Myrrha Macer
Malum punicum
Meliſſophyllum
Naphtha
Nymphæa
Nuclei acinorum
Oryza Omphacium
Oxalme Portulaca
Plantago Phyllitis
Polemonium
Pentaphyllon
Papauer ceratite, ſiue corniculare
Quercus
Rubrica, ſiue terra lēnia
Silurus Sanguis
Sium Scordium
Symphyton
Stœbe
Sideritis achillea
Salſugo Tragion
Vitis ſatiua, ſiue uinifera Vinacei
Vinum cydonite
Et in uerbo, Inteſtinorum remedia.

EBRIETATI utilia.

Amygdalus amara
Braßica ſatiua
Abſynthium.

ELEPHANTIAE remedia.

Cedria
Erinaceus terreſtris
Serum
Fel animalium
Zythum Plantago

Ambrosia Vua passa
Terra samia

ERVCIS pinorum conuenit

Vnguentum melium
Dios. lib. 6. cap. 2.

ERVPTIONVM remedia.

Serum
Lupinum satiuum
Beta Portulaca
Penthaphyllon
Balanus myrepsica
Vinum myrsinite
Alumen.

EXCREATIONIS crassae pectoris remedia.

Pix liquida
Dracunculus minor
Tordylon.

EXCRESCENTIA deprimentia.

Alumen Cerussa
Cinis uitis
Diphryges
Erinaceus marinus
Lapis Asius
Ochra Pumex
Pyrites Scordion
Spuma argenti Sal.

EXTENVATORIAE medicinae.

Artemisia
Anthemis
Iris Illyrica
Hyssopus
Lapis haematites
Pulegium
Panaces heracleon.

EXTRACTORIAE medicinae.

Galbanum
Viscum Thasia
Scoria argenti.

FACIES ne à sole aduratur.

Ouum

FACIEI uitia auferentia.

Ampelos agria
Halcyonium
Adarces
Braßica satiua
Bulbus esculentus
Balanus myrepsica

Clymenon
Fœniculus *Hypericon*
Hyoscyamus
Heliotropium maius
Lac humanum
Lagopus
Myrrha Ouum
Oleum sicyonium
Portulaca *Piper*
Panaces heracleon
Polygonon mas
Pentaphyllon
Peristerion supinus
Rhaponticum
Ruta *Smyrnion*
Sapapenon
Saxifraga
Trifolium *Vue*
Vinum melitite
Vinum rhoite
Vinum hyssopite.

FEBRIS *quartanæ remedia.*

Arancus *Buglosson*
Cimices lecti *Dipsacũ*
Hypericon
Heliotropion maius
Pentaphyllon
Verbenaca supina
Trifolium *Ruta.*

FELLE *suffusis utilia.*

Adiantum
Vinum a sarite.

FELLEI *humoris remedia.*

Absynthium
Centaurium minus.

FERITATEM *animalium mitigantia.*

Oenagra.

FERRVMINANDI *uim habentia.*

Spuma argenti
Rubrica sinopis
Spongia
Lapis morochthus.

FILIVM *masculum generantia.*

Phyllon *Orchis*
Cratæogonos.

FISTVLARVM *remedia.*

Adeps *Arisaron*
Cinnamomum
Characias

Rhaphanus
Absynthium
Melissophyllon
Fungi
Vinum in communi
Acetum
Chalcanthum *Sal*
Pyrorum ligni cinis
Aphronitrum
Cinis uitium
Lapis Asius
Diosc.lib.6.cap.23.

FVRVNCVLOrum *remedia.*

Ficus
Grossi *Triticum*
Rhaphanus
Asphodelus
Galbanum
Pygnocomum *Sal*
Aphronitrum.

FVRFVRES *tollentia.* *Allium*

Adiantum *Alumen*
Fœnogræcum
Fel animalium
Grossi *Linum*
Lilium *Myrtus*
Malua
Oleum oleastri
Oleum amygdalinum
Oleum myrtinum
Oxalme
Olea *Salix*
Vnguentum melinum
Vnguentum telinum
Vrina
Vinum myrsinite
Allium *Beta.*

GANGRAENAE *morbi remedia.*

Ampelos leuce
Brassica satiua
Bulbus esculentus
Cinnamomum
Characias *Galiopsis*
Iuglans
Lixiuia è ficu
Lilium *Lens*
Lupinum satiuum
Laserpitium
Rhus *Rhaphanus*
Vrtica *Vua passa.*

GENITALIVM *morbi remedia.*

Asparagus *Amurca*

Lepus terrestris
Lac schiston
Lapis alabastrites
Myrrha *Mastiche*
Oleum omphacinum
Pruna *Plantago*
Pumex *Rosa*
Rubus *Staphis agria*
Sal *Tribulus*
Vua œnanthe
Vinum rhetinite.

GLABROS *aut depiles facientia.*

Scolopendra
Characias.

GLADIORVM *aciem perstringentia.*

Malum syluestre.

GLANDIS *membri remedia.*

Mel.

GRAVEDINIS *remedia.*

Styrax.

GVRGVLIONI *utilia.*

Silurus.

GVTTVRIS *remedia.*

Bdellium
Ficus *Aster Atticus*
Vinum halosanthinum

GYPSI *curatio.*

Lixiuia ex ficu
Diosc.lib.6.cap.24.

HAEMORrhoidarũ *remedia.*

Amaracinum
Allium *Anonis*
Aloe Cæpe
Irinum *Libanotis*
Lapis Arabicus
Ouum *Palma*
Plumbum elotum
Rhus *Rubus.*

HAEMORRHOIdarum *curatio.*

Diosc.lib.6.cap.69.

HALITVS *oris remedia.*

Agallochum
Anisum *Bromos*
Citrum *Malobathrum*
Myrrha Mastiche
Vinum selenite.

Arction Acetum
Arsenicum Alumen
Braßica satiua Beta
Bulbus esculentus
Ballote
Caries lignorum
Cistos Chelidonium
Centaurium
Chamæleon niger
Coriandrum
Chamædrys
Chamæpitys
Chamælca
Cadmia Cinis uitis
Corallium
Dracunculus
Elelisphacon
Eupatorium
Ebulus Aes ustum
Ficus Fimum
Aerugo aurificum
Fel Glans
Großi Hedera
Goed, id est, coriandrum
Gentiana
Iris Illyrica Isatis
Indicus lapis
Lixiuia cum cinere ficus

Lentiscus Lycium
Lana combusta
Lolium Lens
Lupinus Libanotis
Laserpitium
Lilium Myrtus
Mel Mandragoras
Nasturtium
Narcissus
Olea syluestris
Oleum amygdalinum
Orobus Orchis
Oenagra Omphacium
Plantago Pix
Palma
Purpura combusta
Pepo Panaces
Peucedanum Prasion
Pentaphyllon
Peristercon supinus
Papauer ceratitis, id est, corniculare.
Psyllium
Plumbum elotum
Pumex
Rhamnus Ruta
Stratiotes terrestris
Scordion

Dioſc.lib.6.cap.15.

IECINORIS remedia. Acorus
Nardi ſpica
Nardum Gallicum
Amomum
Iuncus odoratus
Agallochum
Picea Pinus
Daphnoides
Palma elate
Amygdalæ amaræ
Lac humanum
Scandyx Struthium
Anagallis Agaricum
Rhaponticum
Gentiana
Glycyrrhiza
Eryngium
Abſynthium
Serpyllum Sphondylium
Ammoniacum
Anthemis
Chamæpitys
Vettonica Eupatorium
Hyoſcyamus
Pentaphyllon

Papauer ceratitis, ſiue cornutum
Epipactis Iſopyron
Vinum cydonite
Vinum piſsite
Vinum abſynthite
Vinum nardite
Vinum aſarite
Vinum ex ſylueſtri aſaro
Vinum chamælætes
Rubrica ſinopis.

IGNIS ſacri remedia.

Aſarum Acacia
Acinos herba
Anchuſa Lycopſis
Aizoon maius
Braſsica ſatiua
Acetum Beta
Baccharis Bechion
Crocus Cupreſſus
Coriandrum Cicuta
Cotyledon Cici
Chalcitis lapis
Aerugo ferri
Harundo Helxine

Anisum *Anethum*
Anthemis *Althæa*
Costus *Cicer*
Cyminum *Eryngion*
Epithymum
Helenium *Hyssopum*
Hieracium maius
Iuncus odoratus
Iuniperus *Lac*
Ligusticum *Hordeum*
Ocymum
Peucedanum
Rapa syluestris
Rhaponticum
Triticum
Thymoxalme
Vrtica *Vinacei*
Vinum
Vinum pißite
Vinum absynthite
Vinum scilliticum
Vinum chamædryite
Vinum tragoriganite
Vinum syluestris nardi.

INFLAMMATIONUM *remedia.*

Coriandrum
Adeps *Asphodelus*
Argemone
Anagallis
Artemisia
Aizoon maius
Acetum *Butyrum*
Braßica syluestris
Bechion
Brion thalaßion
Caßia
Cotyledon prima
Elatine *Ebulus*
Faba *Ficus*
Harundo
Hyoscyamus
Irinum *Laurus*
Linum
Lupinum satiuum
Lonchitis
Lichen in petris
Lens palustris *Lapis*
Melilotus *Mandragoras*
Naphtha *Ocymum*
Ochra *Picea*
Platanus *Portulaca*
Pulegium *Parthenion*
Polygonon mas
Papauer erraticum
Rosa *Rhus*

Ascyron
Androsæmum
Chamæpitys
Polemonia
Ocymoides
Aethiopis
Arction
Chamæcissos
Spartum
Colocynthis
Oxymeli
Vinum panacite
Salsugo Adarces.

IVMENTIS contraria.

Gramen cilicum
Nerion.

IVMENTORVM scabiem emendantia.

Amurca Alysson
Lupinum satiuum
Oleum piscinum
Oleum lentiscinum.

IVMENTORVM ulcera emendantia.

Oleum picinum.
Alysson
Thelypteris.

LABIORVM scissuræ remedia.

Adeps Lycium.
LAC coagulantia.
Balsamum Ficus.
LAC extinguentia.
Cicuta.

LACRYMAS trahentia.

Aerugo aurificum.

LACERTAE morsus remedia.

Portulaca
Seps, siue lacerta calchidica in uino epota.

LACRYMAE quæ perimunt.

Dioscorides lib. 6. in præfat.

LACRYMATIONES emendantia.

Vide, dilacrymationes emendantia.

LACTIS ubertatem facientia.

CVRATIVVS.

Alyſſon Halcyonium
Aqua maris
Ampeloleuce
Braſsica ſatiua
Bulbus eſculentus
Balanus myrepſica
Cinnamomum
Eruum Galbanum
Melanthion Rhaphanus,
Sanguis leporinus
Siſymbrium ſyluestre
Spuma argenti
Triticum cum aceto,

LEPRAE *remedia.*

Allium Anemone
Ariſtolochia
Acantha Anchuſa
Acetum
Ampelos leuce
Halcyonium
Alumen Adarce
Bupreſtis
Braſsica ſatiua
Cochleæ terreſtres
Clematis Fraxinus
Cucumis anguinus
Helleborum nigrum
Aerugo aurificum
Ficus Fel
Hordeum Iuniperus
Lolium Lapathum
Lepidium Myoſotis
Oleum oleaſtri
Oleum cicinum
Olea Aethiopica
Oryza Salamandra
Serum Sinapi
Struthion
Scammonia
Sulphur Sal
Terebinthina
Thapſia
Terra melia
Vlmus Vrina
Vitis ſatiua.

LEPORIS *marini remedia.*

Fiber Cornus
Lapis ophites
Halcyonium
Chamæleon niger
Cicer
Cucumis anguinus
Characias
Helleborum nigrum
Ficus Glutinum

Althaea
Chamaepitys
Epimedion *Cici*
Hyoſcyamus
Vinacei
Aqua maris
Faex uini
Terra ſamia.

MAMMAE *uirginũ ne creſcant.*

Cicuta *Cotis.*

MASCVLVM *filium generantia.*

Crataeogonos
Phyllon *Orchis.*

MATRICIS *morbi remedia.*

Malua
Oleum balaninum
Paeonia.

MAXILLARVM *doloribus remedia.*

Ceruinum cornu.

MEATVS *aperientia.*

Allium *Cyperus.*

MECONIO *contraria.*

Paſſum & protropon vinum
Acetum *Oxymel.*

MELICERIDVM *morbi remedia.*

Serum
Parthenion
Helleborum nigrum
Epithymum
Acetum ſcilliticum
Amomum
Melilotus.

MENSTRVA *prouocantia.*

Iris Illyrica
Meu *Cyperus*
Aſarum *Caſia*
Ginnamomum
Coſtum
Iuncus odoratus
Balſamum
Canchamon
Helenium *Myrrha*
Sampſuchinum
Amaracinum
Abrotonum
Styrax *Naphtna*
Cedrides Myrice

Laserpitium
Sagapenon
Euphorbion
Clynopodium
Chamædrys Lilium
Melissophyllum
Prasium Stachys
Trifolium
Polium Scordion
Arthemisia
Leucoion
Anthemis Pæonia
Erythrodanum
Anagyris
Alisma Coris
Hypericon
Cestron Medion
Xyphion Tragion
Heliochrysos
Mandragoras
Vrtica Myrtus
Adiantum
Myrtus syluestris
Laurus Alexandrina
Daphnoides
Chamædaphne
Helleborus niger & albus

Ampelos melæna
Heliotropion maius
Vinum scilliticum
Vinum absynthite
Vinum hyssopite
Vinum aromatite
Vinum daucite
Vinum panacite
Vinum helleborite
Vinum dictamnite
Staphylinus.

MENSTRVA sistentia.

Lentisci succus
Myrica
Oxyacanthos
Thus Palma
Malum punicum
Myrtus
Lepus terrestris
Fuligo butyri
Coagulum
Sanguis Acinos
Acantha Arabica
Hieracium maius
Nymphæa
Pæonia Limonion
Medion

MVRIS MORsus remedia.
Großi Allium.
MVSCAS necantia.
Lysimachia.
MYRMECIAS tollentia.
Ficus.
NARIVM morbi remedia.
Malum punicum.
NAVSEAM DIscutientia.
Tragoriganum
Pulegium
Fœniculus.
NAVSEAM MOmentia.
Laurinum
Susinum.
NERVORVM morbi remedia.
Oleum sicyonium
Oleum elæomeli
Laurinum
Cyprinum

Metopium Bdellium
Lixiuia ex ficu
Erinaceus terrestris
Cochleæ terrestres
Vipera
Vermes terreni
Lac humanum
Triticum Poterium
Peucedanum
Laserpitium
Lilium Satyrium
Melissophyllon
Althæa Coccus
Erigeron Cacalia
Narcissus
Hippophæston
Vini qualitas
Aqua maris
Acetum scilliticum
Vinum stichadite
Vinum thymite
Fæx uini Fiber.
NERVOS lædentia.
Malus Hedera
Vinum
Vinum gypsatum

Rubus idæa
Papauer satiuum
Philomides
Aster atticus
Viola purpurea
Cici.
OCVLIS contraria.
Lactuca
Porrum Ocymum
Coriandrum
Anethum
OCVLORVM morborum remedia.
Acorum Casia
Cinnamomum
Amomum
Balsamum
Canchamum
Crocum
Crocomagma
Oleum uulgare
Elæomeli
Oleum amygdalinum
Myrrha Thus
Fuligo thuris & resinæ & picis
Picea Cupressus
Sabina Platanus
Populus alba
Myrice Acalis
Ebenus Rosa
Lycium Acacia
Salix
Olea syluestris
Olea
Olea Aethiopica
Palma Thebaica
Cytinus Myrtus
Cerasia
Halicacabus Mituli
Cochleæ terrestres
Scorpius marinus
Vipera
Senecta serpentis
Sepia
Mullus piscis
Ouum Hirundines
Ceruinum cornu
Lac humanum
Costus
Fuligo butyri
Lana usta Oesypus
Fel animalium
Sanguis
Vrina Mel
Amylum

Chalcitis lapis
Alumen Pumex
Sal Flos salis
Fæx uini Spongia
Corallium
Pyrites
Hæmatites
Calactites Thyites
Morochthus
Sapphirus
Geodes
Samius.

OPISTHOTONICORUM, *id est, ceruicis rigore laborantium remedia.*

Acanthion
Eryngion
Laserpitium
Sagapenon
Satyrion Coris.

OPII *remedia.*

Sal
Diosc.lib.6.cap.17.

ORIS HALITVS *remedia.*

Vide, Halitus oris remedia.

ORIS VLCERUM *remedia.*

Cyperus Aspalathus
Puligo picis Cyprus
Tilia Acacia
Olea syluestris
Castanea
Malum punicum
Mana
Lac schiston Butyrum
Plantago Aloe
Origanum
Leucoion
Orchis serapias
Anthemis
Periclymenon
Rubus
Staphis agria
Vua œnanthe
Omphacium
Acetum scilliticum
Sandaracha
Alumen Sal.

ORTHOPNOICIS, *id est, difficulter spirantibus remedia.*

Helenium
Myrrha

PALLIDVM COlorem facientia.

Hieracium minus
Aloe.

PANORVM remedia.

Atriplex Acetum
Bulbus esculentus
Coriandrum cum faba fracta
Coniza Ficus
Galiopsis
Olea syluestris
Helxine
Ocymastrum
Ammoniacum
Isatis Plantago
Xyphion.

PANTHERAS necantia.

Aconitum pardalianches.

PAPAVERIS curatio.

Dioscor.lib.6. cap. 17. & 18.

PAPVLARVM remedia.

Vrina Flos æris.

PARALYTICOrum remedia.

Capparis
Erythrodanum
Colocynthis
Ampelos melæna
Vinum scilliticum
Aphronitrum.

PARTVS necantia.

Daphnides
Coagulum
Adeps hircinus & ouillus & bubulus
Nasturtium
Thlaspi Ruta
Hedysaron
Helleborus albus & niger
Colocynthis
Ampelos leuce
Vinum phthorium.

PARTVS QVIbus iuuatur.

Iris Illyrica
Cinnamomum
Balsamum
Vnguentum telinum
Irinum

Ebur
Paronychia
Vua œnanthe
Aerugo ferri
PAROTIDVM *id est, aurium apostematum remedia.*
Ficus
Fimum
Linum *Faba*
Lapathum
Plantago
Erysimon
Viscum *Althæa*
Psyllium
Strychnon satiuum
Vrtica
Galiopsis
Terra cimolia.
Et in uerbo, Aurium medicinæ.
PAVESCENtium *remedia*
Linum
Melicratum
Hydromel.
PECORIS *scabiem emendantia.*
Vide, Iumentorum scabiem
PECORI *utilia.*
Adiantum.
PECVS *necantia.*
Merion
Aconitum lycoctonon.
PECVS *mortuum extrahentia.*
Aristolochia.
PECTORIS *morbi remedia.*
Acorus Meu
Costum *Myrrha*
Iuncus odoratus
Pityides
Terebinthina
Iuniperus
Ficus
Pomum
Nasturtium
Piper
Chelidonium minus
Rhaponticum
Stichas
Thymus
Ruta
Libanotis

Ebur
Paronychia
Vua œnanthe
Aerugo ferri

PAROTIDVM *id est, aurium apostematum remedia.*

Ficus
Fimum
Linum Faba
Lapathum
Plantago
Erysimon
Viscum Althæa
Psyllium
Strychnon satiuum
Vrtica
Galiopsis
Terra cimolia.
Et in uerbo, Aurium medicinæ.

PAVESCENtium remedia

Linum
Melicratum
Hydromel.

PECORIS *scabiem emendantia.*

Vide, Iumentorum scabiem

PECORI *utilia.*

Adiantum.

PECVS *necantia.*

Merion
Aconitum lycoctonon.

PECVS *mortuum extrahentia.*

Aristolochia.

PECTORIS *morbi remedia.*

Acorus Meu
Costum Myrrha
Iuncus odoratus
Pityides
Terebinthina
Iuniperus
Ficus
Pomum
Nasturtium
Piper
Chelidonium minus
Rhaponticum
Stichas
Thymus
Ruta
Libanotis

[illegible]

[illegible] CUSSIS à fu [illegible]

[illegible]

[illegible] ONVM [illegible]

[illegible]

Lac

Beta
Cyclaminos
Dracunculus maior
Dracunculus minor
Asphodelus
Scilla
Batrachion
Arction
Cotyledon prima
Aqua maris
Alumen.

PERIPNEVMONIACORVM *niacorum remedia.*

Abrotonum
Tragoriganum.

PESTILENTIAE *contraria.*

Myrrhis, id est celifolium
Vinum omphacite.

PHALANGIORVM *rum ictus remedia.*

Cinnamomum
Terebinthus
Myrica
Myrtus
Lixiuia ex ficu
Cancri
Malua
Asparagus
Lactuca syluestris
Hedera
Abrotonum
Daucus
Sphondylium
Aparine
Phalangium
Myrrhis
Aqua maris
Dioscoridis libro 8. caput. 58.

PHAGEDAENAE *morbi remedia.*

Fel *Fimum*
Dracunculus minor
Isatis
Chamaeleon niger
Panaces
Staphylinus
Petasites
Characias
Ampelos leuce
Vinum
Acetum
Alumen
Sal *Flos salis.*

Thymoxalme.

PITVITAE remedia.

Cinnamomum
Styrax
Naphtha
Vlmus
Auellana
Ouum
Serum
Vrina
Hordeum
Linum
Faba
Lupinum satiuum
Agriorhaphanus
Portulaca
Cucurbita
Cæpa
Sinapi
Piper
Cyclaminos
Dracunculus maior
Capparis
Anemone
Anagallis
Centaurium minus
Tragacantha
Hyssopus
Origanus
Tragoriganum
Pulegium
Thymus
Ruta
Pyrethrum
Sphondylium
Melanthium
Parthenion
Clematis
Sideritis achilleos
Hyoscyamus
Helleborum nigrum
Sesamoides maius
Cucumis
Elaterium
Staphis agria
Thapsia
Hippophaes
Hippophæston
Cici
Characias
Lathyris
Scammonia
Thymelæa
Ebulus
Apios
Colocynthis
Epithymon

Helxine
Papauer satiuum
Hyoscyamus
Lens palustris
Aizoon maius
Bryon thalassion
Phycos marinus
Cucumis anguinus
Balanus myrepsica
Ebulus
Heliotropium maius
Vua passa
Acetum Ferrum
Sulphur Sal
Lapis Asius
Lapis gagates
Testæ siue terræ fornacum.

POLYPI morbi remedia.

Dracunculus maior
Dracunculus minor.

PRESTERIS serpentis morsus remedia.

Omotarichos
Rubus.

PRAEPVTIOrum morbi remedia.

Aloe.

PRAECORDIOrum remedia.

Scordion
Vinum thymite
Vinum daucite.

PRAECIPITAtis ex alto utilia.

Iris Illirica
Vitex
Asparagus
Anisum
Cannabis satiua.

PROFLVVII geniture remedia.

Vide, Geniture profluuij in somno.

PRVRIGINEM facientia.

Scolopendra
Ephemeron
Opium.

PRVRIGINEM emendantia.

Vrina Eruum
Lapathum
Aloe

Ferri

Ferri rubigo.

PVBERTAS ne erumpat.

Hyacinthus.

PVLMONIS morbi remedia.

Iuncus odoratus
Balsamum
Cedria
Amygdalus amara
Ficus
Lac
Pulegium
Ruta
Sagapenum
Symphyton
Pentaphyllon
Chrysocome
Vrtica
Thapsia
Melicratum
Vinum hyssopite
Vinum aromatite.

PVLICES necantia.

Vnguentum telinum
Crocinum
Butyrum

PVTREDINVM genitalium remedia.

Aspalathus.

PVTREDINES purgantia.

Irinum
Cinnamomum
Pix
Sal.

QVADRVPEdum scabiem emendãtia

Vide Iumentorum scabiem.

QVARTANAE febris remedia.

Vide, Febris quartanæ remedia.

RADICES quæ perimunt.

Dios.lib.6.in præfat.

RAVCEDANIS remedia.

Tragacantha.

REDVVIAS sanantia.

Ferri rubigo.

REFRIGERANtes medicinæ.

Chalcitis lapis
Alumen Pumex
Sal Flos salis
Fæx uini Spongia
Corallium
Pyrites
Hæmatites
Calactites Thyites
Morochthus
Sapphirus
Geodes
Samius.

OPISTHOTONICORUM, id est, ceruicis rigore laborantium remedia.

Acanthion
Eryngion
Laserpitium
Sagapenon
Satyrion Coris.

OPII remedia.

Sal
Diosc.lib.6.cap.17.

ORIS HALITVS remedia.

Vide, Halitus oris remedia.

ORIS VLCERUM remedia.

Cyperus Aspalathus
Puligo picis Cyprus
Tilia Acacia
Olea syluestris
Castanea
Malum punicum
Mana
Lac schiston Butyrum
Plantago Aloe
Origanum
Leucoion
Orchis serapias
Anthemis
Periclymenon
Rubus
Staphis agria
Vua œnanthe
Omphacium
Acetum scilliticum
Sandaracha
Alumen Sal.

ORTHOPNOICIS, id est, difficulter spirantibus remedia.

Helenium
Myrrha

PALLIDVM COlorem facientia.
Hieracium minus
Aloe.

PANORVM remedia.
Atriplex Acetum
Bulbus esculentus
Coriandrum cum faba fracta
Coniza Ficus
Galiopsis
Olea syluestris
Helxine
Ocymastrum
Ammoniacum
Isatis Plantago
Xyphion.

PANTHERAS necantia.
Aconitum pardalianches.

PAPAVERIS curatio.
Dioscor. lib. 6. cap. 17. & 18.

PAPVLARVM remedia.
Vrina Flos æris.

PARALYTICOrum remedia.
Capparis
Erythrodanum
Colocynthis
Ampelos melæna
Vinum scilliticum
Aphronitrum.

PARTVS necantia.
Daphnides
Coagulum
Adeps hircinus & ouillus & bubulus
Nasturtium
Thlaspi Ruta
Hedysaron
Helleborus albus & niger
Colocynthis
Ampelos leuce
Vinum phthorium.

PARTVS QVIbus iuuatur.
Iris Illyrica
Cinnamomum
Balsamum
Vnguentum telinum
Irinum

Ebur
Paronychia
Vua œnanthe
Aerugo ferri

PAROTIDVM *id est, aurium apostematum remedia.*

Ficus
Fimum
Linum *Faba*
Lapathum
Plantago
Erysimon
Viscum *Althæa*
Psyllium
Strychnon satiuum
Vrtica
Galiopsis
Terra cimolia.
Et in uerbo, Aurium medicinæ.

PAVESCEN*tium remedia*

Linum
Melicratum
Hydromel.

PECORIS *scabiem emendantia.*

Vide, Iumentorum scabiem

PECORI *utilia.*

Adiantum.

PECVS *necantia.*

Merion
Aconitum lycoctonon.

PECVS *mortuum extrahentia.*

Aristolochia.

PECTORIS *morbi remedia.*

Acorus Meu
Costum *Myrrha*
Iuncus odoratus
Pityides
Terebinthina
Iuniperus
Ficus
Pomum
Nasturtium
Piper
Chelidonium minus
Rhaponticum
Stichas
Thymus
Ruta
Libanotis

Beta
Cyclaminos
Dracunculus maior
Dracunculus minor
Asphodelus
Scilla
Batrachion
Arction
Cotyledon prima
Aqua maris
Alumen.

PERIPNEVMOniacorum remedia.

Abrotonum
Tragoriganum.

PESTILENTIAE contraria.

Myrrhis, id est celifolium
Vinum omphacite.

PHALANGIOrum ictus remedia.

Cinnamomum
Terebinthus
Myrica
Myrtus
Lixiuia ex ficis
Cancri
Malua
Asparagus
Lactuca syluestris
Hedera
Abrotonum
Daucus
Sphondylium
Aparine
Phalangium
Myrrhis
Aqua maris
Dioscoridis libro 8. capit. 58.

PHAGEDAENAE morbi remedia.

Fel
Fimum
Dracunculus minor
Isatis
Chamæleon niger
Panaces
Staphylinus
Petasites
Characias
Ampelos leuce
Vinum
Acetum
Alumen
Sal
Flos salis.

Thymoxalme.

PITVITAE *re-media.*

Cinnamomum
Styrax *Naphtha*
Vlmus
Auellana
Ouum
Serum
Vrina
Hordeum
Linum
Faba
Lupinum ſatiuum
Agriorhaphanus
Portulaca
Cucurbita
Cæpa
Sinapi
Piper
Cyclaminos
Dracunculus maior
Capparis
Anemone
Anagallis
Centaurium minus
Tragacantha
Hyſſopus
Origanus
Tragoriganum
Pulegium
Thymus
Ruta
Pyrethrum
Sphondylium
Melanthium
Parthenion
Clematis
Sideritis achilleos
Hyoſcyamus
Helleborum nigrum
Seſamoides maius
Cucumis
Elaterium
Staphis agria
Thapſia
Hippophaes
Hippophæſton
Cici *Characias*
Lathyris
Scammonia
Thymelæa
Ebulus
Apios
Colocynthis
Epithymon

Helxine
Papauer satiuum
Hyoscyamus
Lens palustris
Aizoon maius
Bryon thalaßion
Phycos marinus
Cucumis anguinus
Balanus myrepsica
Ebulus
Heliotropium maius
Vua passa
Acetum Ferrum
Sulphur Sal
Lapis Asius
Lapis gagates
Testæ siue terræ fornacum.

POLYPI morbi remedia.

Dracunculus maior
Dracunculus minor.

PRESTERIS serpentis morsus remedia.

Omotarichos
Rubus.

PRAEPVTIORUM morbi remedia.

Aloe.

PRAECORDIORUM remedia.

Scordion
Vinum thymite
Vinum daucite.

PRAECIPITATIS ex alto utilia.

Iris Illirica
Vitex
Asparagus
Anisum
Cannabis satiua.

PROFLVVII genitur æ remedia.

Vide, Genituræ profluuij in somno.

PRVRIGINEM facientia.

Scolopendra
Ephemeron
Opium.

PRVRIGINEM emendantia.

Vrina Eruum
Lapathum
Aloe

Ferri

Prasium
Scordion
Asplenon
Anthemis
Pæonia
Erythrodanum
Chamæpitys
Pentaphyllon
Hyacinthus
Halicacabus
Chamæcissos
Osyris
Myrtus syluestris
Elaterium
Vinum chamædryte
Vinum calaminthite
Vinum nardite
Sulphur.

RENVM *doloris remedia.*

Amygdalæ amaræ
Asparagus
Anagallis
Agaricus
Anthyllis
Anchusa
Halcyonium
Cardamomum
Calamus odoratus
Cicer *Casia*
Cinnamomum
Chamæpitys
Passum
Glycyrrhiza
Iuncus odoratus
Laurinum
Lac
Lotus satiua
Meu
Pistacia
Nardus Gallica
Nuclei pini
Oleum amygdalarum
Palma elate
Portulaca
Plantago
Porrum
Petroselinum
Peucedanum
Pæonia
Rhaponticum
Saccharum
Scandyx
Smyrnion
Symphyton
Stratiotes aquaticus

Paeonia.
RVCTVM *mouētia.*
Mastiche
Rhaphanus
Anethum
Smyrnion
Vinum daucite.

RVPTORVM *remedia.*

Acorus
Cardamomum
Asarum
Calamus odoratus
Helenium
Bdellium
Iuniperus
Cedrides
Halimos
Lixiuia ex ficu
Fel
Fimum
Dracunculus maior
Dracunculus minor
Asphodelus
Bulbus esculentus
Capparis
Rhaponticum
Gentiana
Aristolochia
Centaurium
Acantha
Leucacantha
Abrotonum
Origanum
Calamintha
Serpyllum
Baccharis
Panaces heracleon
Libanotis
Laserpitium
Sagapenum
Galbanum
Polycnemon
Chinopodion
Althaea
Cestron
Symphyton
Holosteum
Xyris
Hippuris
Heliochryson
Phlomides
Ampelos leuce
Vinum daucite
Vinum tragoriganite
Vinum panacite

Isopyrum
Adiantum
Vitis satiua
Vua
Omphacium
Vinum phœnicite
Corallium
Lapis hæmatites
Terra samia.

SANGVINEM sistentia.

Thus
Cupressus
Galla
Persea
Cocleæ terrestres
Ranæ
Araneus
Ouum
Coagulum
Sanguis
Fimum
Faba
Plantago
Porrum
Isatis
Elelisphacos
Mentha
Serpyllum
Ruta
Cyminum satiuum
Stœbe
Ferula
Clymenon
Hippuris
Sideritis achilleos
Pentaphyllon
Phœnix herba
Astragalus
Lichen in petris
Idæa radix
Gallion
Stratiotes terrestris
Vua œnanthe
Acetum
Vinum terebinthinum
Plumbum elotum
Stimmi
Cinnabaris
Alumen
Sulphur
Spongiæ
Gypsum.

SANGVINEM concretum discutientia.

Lixiuia ex ficu

Scorpius terreſtris
Smarides
Mullus piſcis
Locuſtæ
Lacerta
Mures domeſtici
Fimum
Lapathum
Sonchos
Seris
Lactuca ſylueſtris
Ocymum
Abrotonum
Sampſuchum
Hieracium maius
Delphinion
Laſerpitium
Atractilis
Lychnis utraq;
Millefolium
Phalangium
Polemonia
Chamæſyce
Heliotropium
Scorpioides
Aqua maris
Vinum tethalaſſomenum
Vinum cydonite
Sulphur
Sal
Lapis ſapphirus.
Dioſc.lib.6.cap.60.

SCORPIONES *necantia.*

Cancri.

SCORPIONIS *marini ictus remedia.*

Vrina
Aſphodelus
Plumbum ſyncerum & crematum
Sulphur.
Dioſc.lib.6.cap.61.

SCORPIONES *torpefacientia.*

Delphinion
Lychnis ſylueſtris
Lens paluſtris.

SECVNDINAS *trahentia.*

Balſamum
Sampſuchinum
Abrotonum
Picea

Oxalme
Vinum terebinthiuum
Flos æris
Plumbum elotum.
SEMINA *quæ perimunt.*
Diosc.lib.6.in præfat.
SENSIBVS *nocẽtia*
Vinum annosum.
SENSVS *recreantia.*
Lapis Samius.
SEPIS *bestiolæ morsus remedia.*
Portulaca
Oxymel.
SERPENTIVM *uenenis contraria.*
Paliurus
Vitex
Cancri
Hippopotamus
Fiber *Mustela*
Gallinaceus
Cantharides
Chondrylla
Nasturtium
Dracunculus
Asphodelus
Rhaponticum
Aristolochia tertia.
Origanum syluestre
Baccharis
Ruta
Phlomos, siue uerbascum
Panaces chironium
Staphylinus
Smyrnion
Aparine
Chamædrys
Lychnis satiua, siue coronaria
Erythrodanum siue Rubia
Sparganion
Polygonon mas
Clematis daphnoides
Polemonia
Anchusa
Ocimoides
Hyacinthus
Mandragoras
Nerion
Adiantum.
SERPENTES *fugantia.*

Panaces heracleon & asclepion
Cyminum satiuum & syluestre
Ammi
Fœniculum
Daucus
Libanotis
Sagapenon
Prasion
Phyllitis
Trifolium
Scordion
Cestron
Periclymenos
Echion
Ocymoides, siue ocymastrum
Rubus
Eupatorium
Heliochryson
Adiantum
Peristereon supinus
Ebulus
Ampelos leuce
Vitis satiua
Vinum
Acetum
Oxymeli
Vinum conizite
Vinum panacite
Sal Cinis uitis
Lapis ophites.

SERPENTES ne feriant.

Ceruí medulla.

SERPENTES necantia.

Anchusa onocheles
Vinum cedrite.

SICCANTES medicinæ.

Ammi
Bromos
Cistos
Cyminum satiuum
Ebulus
Aes ustum
Arena litoris
Libanotis
Mentha
Pompholyx
Spodium
Rubus
Terra Chia
Rubrica sinopis

SOMNVM *discutientia.*
Sphondylium
Peucedanum.
SOMNIA *imaginosa & mala inducentia.*
Faba
Lens
Pygnocomum
Smilax leuis.
SORDES *purgãtia.*
Irinum
Cortex thuris
Sabina.
SPASTICORVM *remedia.*
Fiber.
SPASMI *remedia.*
Vide, Conuulsionis remedia.
SPIRITVM *id est, flatum generantia.*
Gentiana.
SPIRANTIBVS *difficulter utilia.*
Vide, Orthopnoicis.
SPIRITVS *discurrentes coercentia.*
Bdellium.
SPIRANTIBVS *uitam auferentia.*
Cedria.
SPICVLA *infixa corpori extrahentia.*
Anagallis
Harundo
Aristolochia
Dictamnus
Propolis
Narcißus
Oxyacantha
Silurus
Triticum
Tragion
Xyphion
Xyris
Lacerta.
SPISSANDI *uim habentia.*
Acacia *Malus*
Cotonea
Malum syluestre
Amydalus amara
Baccharis
Britannica
Polygonon mas & fœ=

Mandragora.
STOMACO CONtraria.
Terebinthina
Cedrides
Melimela
Pruna
Arbutus
Iuglans
Auellana
Ficus
Hordeum
Lens
Malua
Porrum
Braßica satiua & marina
Cæpe
Nasturtium
Capparis
Absynthium
Absynthiũ seriphium
Balanus myrepsica
Vua
Thymelæa
Ebulus
Prasium
Galbanum

Aqua maris
Vinum tethalassomenum.

STOMACHI morbi remedia.
Meu
Nardi spica
Nardum Gallicum
Malabathrum
Iuncus odoratus
Agallochum
Helenium
Oleum balaninum
Mastichinum
Vnguentum rosaceum
Susinum
Nuclei pini
Mastiche
Cupressus
Iuniperus
Laurus
Populus nigra
Rosa
Oliuæ colymbades
Palma
Palma elate
Malum punicum
Siliquæ

Petroselinum
Smyrnion
Fœniculus
Scordion
Artemisia
Nymphæa Pæonia
Cestron
Polygonon mas
Rubus
Strychnon satiuum
Cotyledon prima
Erigeron
Adiantum
Aster Atticus
Viola purpurea
Chamædaphne
Colocynthis
Vitis samia
Nuclei acinorum
Vua œnanthe
Omphacium
Vini qualitas
Phalernum
Hydromel
Thymoxalme
Ompha comeli
Vinum
Vinum Surrentinum

Vinum omphacite
Vinum nigrum ex labru-
sca floribus
Vinum melitite
Vinum scilliticum
Vinum cydonite
Vinum apyte
Vinum anethinum
Vinum rhoite
Vinum myrtite
Vinum terebinthi-
num
Vinum phœnicite
Vinum absynthite
Vinum bunite.
Vinum dictamnite
Vinum calaminthite
Vinum aromatite
Vinum nectarite
Vinum nardite
Vinum ex syluestri nar-
do
Vinum selenite
Ferrum
Flos salis
Fæx uini
Lapis alabastrites
Lapis Samius.

TELA *infixa corporibus extrahentia.*
Vide, Spicula infixa.

TENASMI *morbi remedia.*
Lac schiston
Fœnogræcum
Linum
Eruum

TEREDINEM *sentientia.*
Ficus Aegyptia
Hyoscyamus.

TEREDINEM *nō sentientia.*
Tilia.
Herm.Cor.cap.133.

TEREDINEM *necantia.*
Sal.

TESTIVM *morbi remedia.*
Vitex
Myrtus
Cicer
Faba
Erysimon
Asphodelus
Melilotos
Ruta
Cyminum
Lilium
Hyoscyamus
Erigeron
Vua passa *Sal*
Geodes lapis
Terra samia
Cimolia.

THAPSIAE *contraria.*
Diosc.lib.6.in præfat. & cap.33.

THERIACAM *ingredientia.*
Rapa satiua
Zingiber
Dictamnus
Apium

THERIOMA*tum remedia.*
Lupinum satiuum
Elelisphacos.

THORACIS *remedia.*
Cerebrum gallinacei
Glycyrrhiza.

Origanum
Britannica
Periclymenos
Helxine
Peristereon supinus
Omphacium
Vinum myrsinite
Flos æris
Alumen Sal.

TORMINIS remedia.

Iris Illyrica.
Acorus Meu
Cardamomum
Balsamum
Agallochum
Oleum
Iuniperus
Halimos
Iuglans
Ficus
Fiber
Talus suis
Triticum
Milium
Panicum
Eruum
Atriplex
Sisymbrium
Piper Scilla
Agaricum
Rhaponticum
Centaurium maius
Eryngion
Calamintha
Serpyllum
Sampsuchus Ruta
Panaces heracleon
Acetum
Cyminum satiuum
Seseli Massiliense
Cyminum syluestre
Elaphoboscon
Petroselinum
Daucus
Libanotis
Ferula
Peucedanum
Asclepias
Melissophyllon
Phalangion
Coniza
Alisma
Chamæpitys
Cramen
Pseudobunion

Braßica ſatiua & ſyl=
 ueſtris
Cucurbita
Naſturtium
Hydropiper
Bulbus eſculentus
Iſatis
Chamæleon
Tragoriganum
Sampſuchum
Liguſticum
Daucus
Libanotis
Melanthion
Orchis ſerapias
Orminum
Buphthalmus
Cannabis ſyluatica
Polygonon mas
Lagopus Xyris
Helxine
Pentaphyllon
Periſtereon ſupinus
Hyoſcyamus
Pſyllium
Xanthium
Seſamoides
Ephemeron

Phlomides
Cucumis anguinus
Thapſia
Chamæſyce
Pygnocomum
Aqua maris
Indicus lapis
Fæx uini Spongia.

TVSSIS remedia.

Amygdala amara
Aſphodelus
Apium ſatiuum
Bdellium
Bromos
Cinnamomum
Calamus odoratus
Cupreſſus
Cedrides
Ciſtos Cacalia
Chamædrys
Tragacantha
Dracunculus
Faba Helenium
Hippuris
Hyoſcyamus
Iris Illyrica
Lycium
Laſerpitium Mel

Scilla.

VENEREM *cum uoluptate expedientia.*

Laurus Alexandrina.

VENEREM *cohibentia*

Portulaca

Lactuca

Lactuca *syluestris.*

VENEREM *stimulantia.*

Costum   Crocum

Mastiche

Linum

Rapa *satiua*

Siser   Eruca

Porrum   Cæpe

Nasturtium

Dracunculus maior

Dracunculus minor

Bulbus esculentus

Mentha

Staphylinus

Anisum   Orchis

Orchis *serapias*

Satyrion

Satyrion alterum

Orminum

Xiphium

Vrtica   Caliopsis.

VENENATA *fugantia.*

Vitex

Dictamnus.

VENAS *excitantia.*

Vinum Phalernum.

VENTRIS *animalia expellentia.*

Vide, Tineas latas.

VENTREM *soluentia.*

Vide, Aluum soluentia.

VENENATORUM *ictus remedia.*

Cardamomum

Nardum gallicum

Helenium

Cinnamomum

Bdellium   Vitex

Ficus   Propolis

Rhaphanus   Triticum

Eryngium

Cyminum *syluestre*

Althæa   Tribulus

Vinum scilliticum.

VERTIGINEM adgenerantia.

Cardamomum
Balsamum
Hyoscyamus
Mandragoras
Falernum
Vinum rhetinite
Mandragorite
Aconitum Cicuta.

VESICAE morbi remedia.

Meu
Nardum Gallicum
Nuclei pini
Cupressus
Laurus Palma
Palma etate
Myrtus Lac
Ficus Ouum
Cochleæ terrestres
Cicadæ Napum
Ceruinum cornu
Saccharum
Gramen Malua
Hippuris
Portulaca
Lotus syluestris
Plantago Vua passa
Cucumis
Scandyx Passum
Ochra Porrum
Bulbus uomitiuus
Rhaponticum
Glycyrrhiza
Tragacantha
Panaces heracleon
Petroselinum
Smyrnion
Peucedanum
Fœniculus
Nymphæa
Anthemis Pæonia
Phalaris
Cæpe
Halcyonium
Cestron
Vinum terebinthinum
Vinum scilliticum
Vinum aromatite
Vinum halosanthite
Lapis morochthus.

VESPARVM ictus remedia.

Laurus Malua

Nymphaea Cicuta
Erythrodanum
Helleborum nigrum
Cucumis anguinus
Balanus myrepsica
Narcissus
Sulphur
Halcyonium
Terra melia.

VITRA *fracta conglutinantia.*

Herm. Cor. cap. 254.

VMBILICI *remedia.*

Lapis magnes.

VNGVIBVS *utilia.*

Pix Cupressus
Daphnoides
Olea Oryza
Linum Lapathum
Bulbus esculentus
Batrachion
Chelidonion minus
Viscum Vua passa
Sandaracha
Alumen
Sulphur
Faex uini.

VOCEM *claram reddentia.*

Myrrha
Styrax Silurus.

VOLVPTATES *animi augescentia.*

Buglossum.

VOLVCRVM *morsus remedia.*

Iecur aprinum.

VOMITIONES *mouentia.*

Irinum Laurus
Cocleae terrestres
Omotarichos
Blattae Pepo
Asphodelus
Capparis
Bulbus uomitorius
Origanum
Cestrum
Anagyris semen
Papauer spumeum
Mandragoras
Daphnoides
Helleborus albus
Elaterion Silybon

Helenium
Oleum amygdalinum
Vnguentum melinum
Susinum
Irinum
Amaracinum
Bdellium
Picea Nuclei pini
Lentiscus Resina
Terebinthus
Cupressus
Iuniperus
Populus alba
Paliurus Tilia
Olea Aethiopica
Glandes Myrtus
Palma elate
Siliqua Cotonea
Mala Epirotica
Cornus
Amygdalæ dulces
Erinaceus marinus
Cimices lecti
Oues Buprestis
Vermes terreni
Mel Hordeum
Zythum
Milium

Panicum
Cicer Eruum
Rapa satiua
Rhaphanus
Raphanus agria
Siser Bunion
Braßica satiua
Asparagus
Sisymbrium aquaticum
Crithmon
Cucumis Pepo
Lactuca
Gingidium
Caucalis Eruca
Ocymum
Smilax hortensis
Porrum
Ampeloprason
Cæpa Allium
Piper
Struthion
Dracunculus
Asphodelus
Scilla Capparis
Agaricum
Crocodilion
Centaurium maius

Vinum è cedro
Vinum è lauro
Vinum absynthite
Vinum calaminthite
Vinum aromatite
Vinum nectarite
Vinum nardite
Vinum asarite
Vinum syluestris nardi
Vinum daucite
Vinum acorite
Halcyonium
Lapis hæmatites
Lapis Iudaicus
Corallium
Vinum chamæpyteos.

VRTICAE *herbæ pruritus remedia.*

Herm. Cor. cap. 707.

VSTIS *utilia.*

Vrtica siue acalyphe.

VVAE *faucium remedia.*

Pix — *Galla*
Pruna
Hirundines
Vrtica
Omphacium
Acetum
Flos æris
Alumen — *Sal.*

VVLPES *necantia.*

Apocynon.

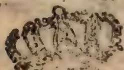
VVLNERVM *remedia.*

Amurca
Allium
Argemone
Aristolochia
Aloe — *Anthyllis*
Althæa
Androsæmon
Lycopsis — *Acetum*
Butyrum
Braßica
Coccus
Chamæpitys
Centaurion
Cyclaminos
Cytinus
Cupressus
Dracunculus
Dictamnus
Aerugo aurificum
Oenanthe

VVLVAE mulieris remedia.

Abrotoninum	*Iuglans*
Susinum	*Cimices lecti*
Narcißinum	*Lac schiston*
Crocinum	*Butyrum*
Irinum.	*Oesypum*
Gleucinum	*Coagulum*
Amaracinum	*Adeps*
Metopium	*Fœnogræcum*
Cinnamomum	*Pinum*
Myrrha	*Malua*
Styrax	*Portulaca*
Bdellium	*Plantago*
Lentiscus	*Sonchos*
Pix	*Porrum*
Naphtha	*Sinapi*
Iuniperus	*Piper*
Laurus	*Agaricum*
Myrica	*Rhaponticum*
Cistos	*Pulegium*
Rosa	*Centaurium maius*
Lycium	*Melilotus*
Acacia	*Ruta*
Amurca	*Panaces heracleon*
Vitex	*Ammi*
Galla	*Sphondylion*
Palma elate	*Peucedanum*
Myrtus	*Sagapenum*
Cotonea	*Galbanum*

INDICIS CVRATIVI FINIS.

Sig: R/ colmonaria
R/ colmomini — .m̃ - j . 5
Scabiose
Cap. Ve.
Betonice
Malvavi mid sif — ꝫ m. 5
Lise rase
-5- tantum — ꝫ 5
— 3 ij
Cancri pinis ꝫ iiij
Passulm — ꝫ
Mer fiat
Commun ...
Expone ...

er Cum expresse sueis
Adde
Sueis Tantum L. j.
Zur ojr 15
my ve [illegible] [illegible]

Motivi [illegible] [illegible]

